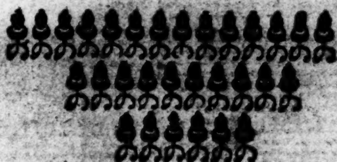
ADAGIORUM
D. ERASMI
ROTERODAMI
EPITOME.

Editio novissima; ab infinitis fere mendis, quibus cæteræ scatebant, repurgata; nonnullisque in locis adaucta, uti Præfatio ad Lectorem indicat.

Cum triplici Indice, Authorum, Locorum & Proverbiorum, locupletissimo.

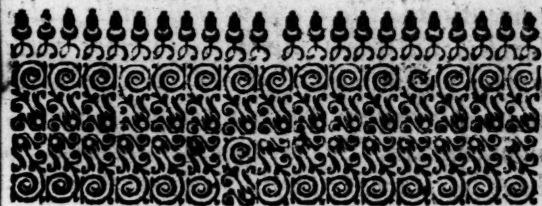

OXONIÆ,

Typis *W. Hall*, & Venales prostant apud

AMOS CURTEYNE.

Anno Dom. 1666.

TYPOGRAPHUS PHILOLOGIÆ STUDIOSIS

Salutem & Officium.

H*Abes hic, Benevole Lector, Editionem Adagiorum Erasmi Epitomes novissimam, illamque ab innumeris fere mendis, quibus postremæ in lucem editæ* ὡς μύρμηκες ἀνήριθμοι καὶ ἄμετροι *(ut Theocriti verbis utar) præter modum scatebant, acutiori, inquam, ingenii judiciique lima, quantum quidem felicitate temporis fieri potuit, repurgatam, plurimisque in locis necessariis verborum addi-*

tamentis adauctam, ut vel absq; ullo tædio facilem lectionem jam tibi præbere possit purior rerum sensus, & in utroque idiomate plurimam partem comptior verborum ornatus. Quantum enim laborem tuo bono præsenti editioni impensum esse voluimus, ex cæterarum attenta lectioné observatis & notatis mendis veritas facti abunde, vel invito & plane ad talia cæcutienti, constabit lucidissima. Tam multos enim rerum ac verborum scrupulos lectio earum erronea animo ad plurima alias intento excitavit, ut vix ac ne vix quidem certum τῶν σφαλμάτων numerum in notis istis reperire licuerit; multo minus illorum certum aliquem finem, bono medio, attingere datum sit. Titulum multis verbornm lenociniis fucatum à fronte si spectes, aureos montes tibi promissos habes: rem autem ipsam pro doctiori ingenii tui modulo si diligenter intus & in cute examines, nihil præter meros carbones in recessu tibi paratos invenies; adeo hic verum suum interpretem præbet, quod proverbii loco ὕδραν τέμνειν, sparsim inter vulgus dici consuevit, scilicet pro uno malo destructo, tria pejora

pejora reposita reddere. indigna ſane opuſcula, quæ ſtudioſi juvenis ſedulæ tractationi anſam præbeant; multo minus attento animo perlegendi occaſionem ſubminiſtrent. Non tam gravem pœnam de bonarum literarum reſtauratione meritus eſt veræ eruditionis ille Phoſphorus & bonarum litterarum ſummus Princeps Eraſmus noſter, cujus aurea doctiſſimi ingenii ſcripta tam craſſis mendis exciperentur, atque adeo indignis maculis præter meritum conſpurcentur. Namque de Magni hujus Viri nomine ſatis dignas laudes dicere atque excogitare quis inter Muſarum alumnos tantum licentiæ captaret, ut quicquam hac de re ſibi polliceri, ne dicam ne dicam præſumere auderet operis officiique; quin potius Lumen ac Flumen illud omnis eruditionis ac eloquentiæ commendaturo tam multa ſeſe offerrent laudandi dignorum verborum encomia, ut vel plane neſciret aliquis (Homericis verbis) τί πρῶτον τίδ' ἔπειτα, τίδ' ὕστερον λαλεῖν δέον ἐστί. quid primum, quid deinde, quid poſtea dicendum habeat. *Ethnicum olim Socratem, laudabilem ſuo ſeculo Philoſophum*

losophum, propter insignes non corporis, sed animi ingeniique divinas plane dotes Apollinis Oraculo sapientissimum judicatum ac proclamatum legimus: quod si hoc nostræ ætatis seculo de Magno Erasmi nomine, divinoque suo (dum esset in vivis) admirabilis eruditionis ingenio, oracula sapientum consulere liceret; non unus profecto, ibi foret, sufficeretque doctorum Apollo; nec saltem unum de magna hujus eruditione constaret laudabile pronunciatum; quo summo jure meritoque audiret post fata sua Pythii Oraculi sententia, Πάντων Σοφῶν Σοφώτατος; *& insignes Poetæ Græci encomio,* πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. *Parnassum Musarum montem multis dumis ac spinis obsitum Antiquitas finxit; ad quem non nisi multo sudore ac labore in bonarum literarum castris studioso militanti adscensus concedatur: in quo si quis ad altissimos gradus regiminis literarii cum summa laude adscendisse fertur, vere hos regios honores, divinosque pæne cultus* ὅλῳ τῷ θυλάκῳ *(quod proverbii loco dici consuevit) sibi vendicat incomparabilis ille, dum fata sinebant,*

omnis

omnis eruditionis Heros & veræ πανσοφίας Magister Erasmus Roterodamus: dignior sane Ethnico Platone Philosopho, cui divini nomen ingenii in doctorum consortio tribuatur, cuique non una tantum in mnemosynon perpetuæ laudis erigatur nominis sui in ultima mundi secula duratura meritorum suorum aurea columna. Sed quo me rapit sensus? Vino vendibili non opus esse suspensa hedera vulgare notum constat adagium; Et ipsa Virtus sibi sat mercedis habet. Præstat itaque præclaras hujus Viri laudes potius silentio præterire, quam pauca de illis velle loqui, uti habet sapientissimi Romani Historici pronunciatum de inclytæ Carthaginis laudibus. Sane:

In freta dum fluvii current; dum montibus umbræ
Lustrabuut convexa; Polus dum sidera pascet;
Semper Honos Hujus; Nomen; Doctrina manebit.

Tu interim, Amice Lector, serena fronte suscipe hoc aurei libelli Opusculū, ex magno Magni Desid. Erasmi volumine (quod

merito cum Venusino Poeta, *Mirabile visu cælatumque novem Musis opus dixeris*) in Compendii Epitomen redactum, tuoque usui præprimis accommodatum; & si puritatis amans es, maxime etiam illud dignum judicabis, quod præ cæteris editionibus περὶ τοῦ κρείττονος χρώματος tibi commendes; & commendatum sæpius studiosa lectione tecum in animo volvas revolvasque. Quod si præter omnem nostram opinionem contigit, ut in nonnullis, paucissimis tamen iis aliquid de melioris notæ literulis desideres; veniam dabis precor, Candide Lector, non ignorantiæ nostræ, sed potius τῶν σφαλμάτων in cæteris editionibus occurrentium abundantiæ; quæ mentem animumque nostrum toties in diversa traxerunt, ut non mirum foret si in pluribus peccatum nobis fuisset: quid quod nemo adeo perfectus omnibusque numeris absolutus in literatorum consortio audit, qui non habeat sentiatque interdum ingenii memoriæque suæ fallibilis minus sana παθήματα, judiciique sui haud parva deliquia: Sed tu, Benevole Lector, sedulo animo hunc nostrum impensum

ſum laborem attendas, perlegas, examines, quo facto, dignum judicium de cæteris eſto. Plura non addo, niſi ut te valere & bene per Chriſtum agere jubeam, utque cum laude vivere pergas Deo, Tibi, Proximo, pie, honeſte, candide, meum intimum manet votum; Vale iterum atque iterum.

AD LECTOREM.

SUmma operis magni datur hic tibi, *candide Lector.*
Quam prius aucta magis, tam vitioſa minus.

Μωμεῦνται δέ με πολλοὶ ὁμῶς κακοὶ ἠδὲ ϗ ἐσθλοὶ
Μιμεῖσθαι δ' οὐδεὶς τῶν ἀσόφων δύναται.

Ode

Ode
AD STUDIOSAM JUVENTUTEM.

RECtius scribes (mihi crede) captas
Nominis famam celebrem; & perennem
Qui tuis auram è studiis, flagrans &
Docta juventus;
Cum librum, tinctus vario virorum est
Qui politorum sale, sæpe volves:
Dignius quicquam hoc simile aut secundum
Nil habet orbis
Hoc genus claro placuit Clearcho,
Hoc genus gratum fuit & Suidæ,
Hoc genus Patris Soboles secutus
Altitonantis.
Aureum quisquis juvenum libellum hunc.
Diligit, tutus vitiis manebit
Turpibus scripti; liceat solutum
Sitque ligatum.
Aureum sicut decorat lapillus
Annulum vere nitidâ coruscans
Luce, sic reddit liber iste clarum.
Atque decorum.
Ergo discentes lepidi libelli
Grande profecto pretium putate:
Laudibus dignus; magis ut colatur
Dignus amore est.

W. P. CYCN.

D E

Quid Parœmia.

PAroœmia (definitore Erasmo) est celebre dictum, scita quapiam novitate insigne : ut Dictum generis, Celebre differentiæ, Scita quapiam novitate insigne, proprii vicem obtineat.

Quid Parœmiæ proprium & quatenus.

Peculiariter autem ad proverbii rationem pertinent duo : uti celebratum sit, vulgoque jactatum. Deinde scitum, ut aliqua seu nota decernatur à sermone communi, id vero erit quod antiquitate pariter & eruditione commendetur. Celebritas autem Adagiorũ est ex oraculis numinum, sapientum dictis, Poëta quopiam maxime vetusto : Scena, hoc est, Tragicorum & Comicorum actis fabulis, fabularum argumentis, apologis, eventu, historiis, apophthegmatis, verbo temere dicto. Denique mores ingenium, seu gentis sive hominis alicujus, sive etiam animantis. Postremo rei quoque vis quæpiam insignis ac vulgo nota locum fecerunt adagio.

Quibus ex rebus novitas accedat Parœmiæ.

Novitatem nonnunquam ipſa res ſecum adfert: nonnunquam eam figura conciliat, ut Metaphora, quæ pene ſemper adeſt, & multas partes complectitur; Hyperbole, Ænigma, quod nihil aliud eſt quam obſcurior Allegoria; Alluſio, nonnunquam διάλεκτος, id eſt, verbi proprietas; Ambiguitas, item eloquendi novitas, quanquam hæc ipſa novitas proficiſcitur à figura. Denique in parœmiis omnes τοῦ γελοίου, id eſt, ridiculi formas invenies.

Quomodo Parœmia differat ab aliis, quæ videntur illi confinia.

Sunt autem quædam affinia parœmiis: ut γνῶμαι, id eſt, ſententiæ; ad hæc αἶνοι, id eſt, apologi; tum apophthegmata, præterea ſcommata, id eſt, ſalſe dicta. Ea facile licebit ab adagio ſecernere, ſi ad definitionem recurras. Verum quando hæc ſingula poſſunt non eſſe parœmiæ, ſatis patet, quod à parœmia ſunt diverſa. Quanquam ſunt in

hoc

hoc genere quædam adeo commode dicta, ut facile possent in adagiorum ordinem adsciſci.

Commendatio proverbiorum à dignitate.

Cognitionem proverbiorum non in postremis habitam, vel illud ſat argumenti puto, quod primi nominis auctores de his volumina contexere non dedignati ſunt. Quorum primus Ariſtoteles philoſophus, teſte Laërtio, Chryſippus ad Zenodotum, Cleantes item. Reperiuntur nonnulla proverbiorum collectanea Plutarchi nomiue. Citantur iuter parœmiographos ab Athenæo, Clearchus Solenſis & Ariſtides. Deinde Zenodotus, qui Didymi Tharræique parœmias in compendium redegit. Citantur & Theophraſti proverbia in commentariis in Demoſthenem. Opus quod Zenobii titulo circumfertur, à me ſub Zenodoti nomine citabitur. Citatur ab hoc Milo quiſpiam parœmiographus, item & Dæmon. Extant & Diogeniani collectanea: Multa refert Heſychius, multa Suidas, qui & Theœtetum quendam auctorem

adducit

adducit. Sed quid ego hos, cum ſapientes quidam Hebræi non dubitarint hoc titulo libros aliquot edere? Nec illud argumentum leve, quod inter bonos auctores ut quiſque fuit eruditiſſimus eloquentiſſimuſque, ita quam plurimum adagiorum ſuis libris aſperſit: quales ſunt apud Græcos, Plato, Ariſtoteles, Plutarchus. Jam ut ad Latinos veniam, omiſſis utroque in genere Grammaticis ac Poëtis, & M. Varrone, qui titulos quoſdam proverbiales Menippeis adſcripſit; Romani principes magnis de rebus conſulti, aliquando proverbio reſpondiſſe inveniuntur. Quis non veneretur hoc genus ſermonis, quum ipſe CHRISTUS peculiariter eo delectatus ſit? Apud Græcos his Philoſophi & ſapientes reſponderunt. Nec antiquius ullum fuit doctrinæ genus, quam parœmiarum.

Ad quas res utilis Parœmiarum cognitio.

Nec minus utilitatis ineſt proverbiis, quam olim adfuerit dignitatis. Conducunt enim cum ad alia per multa, tum potiſſi-

potissimum ad quatuor: ad persuadendum, ad philosophiam, ad decus & gratiam orationis, ad intelligendos optimos quosque auctores.

Commendatio à difficultate.

Ut non est mediocris artificii, gemmulam scite includere annulo, & aurum purpuræ intertexere: ita non est (crede mihi) cujusvis, parœmiam apte decenterque orationi inserere.

Quatenus utendum adagiis.

Primum meminisse oportebit, ut quod Aristoteles admonuit de epithetis, id in adagiis usurpandis observemus: nempe, ut illis utamur, non tanquam cibis, sed condimentis, id est, non ad satietatem, sed ad gratiam. præterea non quovis in loco. Deinde, ne nimis crebro. In epistolis tamen familiaribus licebit paululum liberius hoc genere ludere.

Varius proverbiorum usus.

Potest variari proverbiorum usus, ut idem dictum ad complures sensus accommodes. Ut hujusce rei unum exemplar

emplar habes: Pertuſum dolium, vel ad avarum, vel ad futilem, vel ad ingratum traduci poteſt. Effluit enim quicquid infuderis in animum immemoris. Apud prodigum nihil durat. Avari cupiditas nunquam expletur. Futilis & garrulus nihil continet.

De Figuris proverbialibus ante dictum,

Nunc *Fontes aliquot* indicabimus, *à quibus, genus figurarum duci poſſit.*

AB IPSA RE.

SUmuntur enim interdum ab ipſa re, quoties hominem ſceleſtum, ſcelus appellamus: dedecoroſum, dedecus: peſtilentem, peſtem: lurconem, barathrum: tenebrionem tenebras: contaminatum, labem, Qualia & per comparationem efferre licebit, ſcelere ſceleratior, ipſa nequitia nequior, cæcitate cæcior, loquacitate loquacior.

A rebus ſimilibus.

Huic proxima ſunt, quæ à rebus ſimilibus trahuntur: ut Melle dulcior,

A rebus

A rebus dissimilibus.

Quid lecytho cum strophio? Quid delphino & bovi commune?

Ab animantibus.

Muliere loquacior, passere salacior, hirco libidinosior, cervo vivacior, luscinia vocalior, vulpe fraudulentior, lepore timidior, pisce sanior.

A personis deorum.

Mercurio facundior, Venere formosior, Diana intactior, Ipsis Charitibus humanior, &c.

A personis & rebus fabulosis.

HECTORE facundior, Tantalo esurientior, Cyclope immanior, Oreste insanior, Ulysse dolosior, Iro pauperior. Serò Jupiter diphtheram inspexit. Tydæus corpore, animo Hercules. Herculis sacrificium. Satyrorum rex. Apud Sirenas aut Lothophagos hæsit. Ubi nec Pelopidarum facta. Phidias amat pacem. Niobes archetypum. Cum Evandri matre loqui. Quanto verborum stillat auro. Ajacis rîsus. Marsyæ mors

A per-

A personis comœdiarum.

Davo verſutior, Euclyone parcior, Phormione confidentior, Thaide blandior.

A perſonis hiſtoriarum.

Catone ſeverior, Cræſo ditior, Zoilo invidentior, Timone inhumanior, Numa religioſior, &c.

A gentibus.

Pœno perfidior, Scyta aſperior, Parthis vanior, Thracibus bibacior, Care vilior.

Ab officiis.

Lenone magis perjurus, Milite glorioſior, &c.

DE PRÆMOLIENDA

PAROEMIA.

JAm illud admonendum in usurpandis pro-verbiis videtur. quod in verbis novatis au durius translatis fieri Fabius jubet, videlicet προεπιπλήττειν τῇ παροιμίᾳ, hoc est, præca-stigare, & velut occurrere parœmiæ, si quand vel obscurior, vel alioqui durior videbitur. Græ-ci his ferme modis hoc faciunt: κατὰ τὴν παροι-μίαν, ὥς φασί, φασι, τὸ λεγόμενον, τὸ τοῦ λόγου, ὡς παλαιός φησι λόγος, ὥσπερ λέ-γουσιν, ὡς λέγομεν παροιμιαζόμενοι, ὡς λέγουσιν οἱ παίζοντες καλῶς εἴρηται. Id est, Juxta proverbium, ut aiunt, aiunt, quod dici solet, ut antiquum ait dictum, ut dicunt, ut di-citur, ut dicimus proverbio, ut dicunt jocantes, recte dictum est. Iisdem ferme rationibus utun-tur Latini: Aiunt, ut aiunt, ut est in veteri proverbio, juxta vulgo tritum sermonem, quem-admodum vulgo dici consuevit, ut vetus verbum usurpem, ut adagio dictum est, vere hoc dicunt.

A U

AUCTORUM PRÆCIPUORUM CATOLOGUS,

E quorum monumentis collectæ sunt Chiliades Adagiorum.

GRÆCI POETÆ.

Homerus.
Eustathius, hujus interpres.
Pindarus.
Pindari interpres.
Æschylus Tragicus.
Sophocles.
Euripides.
Aristophanes & in hunc commentarii.
Epigrammata Græca diversorum.
Callimachus.
Aratus
Apollonius, Argonauticorum auctor & hujus interpres.
Nicander.
Oppianus.
Lycophron, et hujus interpres.
Phocylides.
Theognis.
Theocritus.
Theocriti interpres.
Hesiodus.
Menander.

HISTORICI.

Herodotus.
Thucydides.
Plurarchus de vitis.
Dionysius Halicarnassæus.
Xenophon.
Pausanias.
Josephus.
Herodianus.
Diogenes Laertius.

COSMOGRAPHI.

Strabo.
Stephanus.
Ptolemæus.
Mela.

ORATORES.

Demosthenes & interpres.
Æschines.
Isocrates.
Aristides.
Lysias.
Synesius.
Alciphron.
Aphthonius.
Lucianus.
Phylostratus.
Hermogenes.
Syrianus.

PHILOSOPHI.

Plato.
Aristoteles.
Themistius.
Johannes Grammaticus.
Alexander Aphrodisæus.
Proclus.
Theophrastus.
Plutarchus de Moralibus.
Dioscorides.
Hippocrates.

Hale-

AUCTORUM CATALOGUS.

Galenus.
Æsopus.
Horus.

THEOLOGI.

Origenes.
Lactantius.
Tertullianus.
Hieronymus.
Ambrosius.
Basilius.
Nazianzenus.
Chrysostomus.
Gregorius Theologus.

GRAMMATICI. MIXTI

Suidas. Eudemus.
Etymologicon.
Stephanus.
Iulius Pollux.
Athenæus.
Nicolaus Stobæus.
Zenodotus.
Apostolius Bizanuius.
Diogenianus. Phurnutus.
Hesichius.

LATINI POETÆ.

Plautus. Terentius.
Vergilius.
Horatius.
Ovidius. Catullus.
Lucianus.
Lucretius.
Martialis. Persius.
Iuvenalis.
Tibullus
Propertius.
Ausonius.
Claudianus.
Publius Mimiographus.
Statius, Silius Italicus.

HISTORICI.

Salustius. Livius.
Ælius Lampridius.
Iustinus.
Iulius Capitolinus.
Valerius Maximus.
Ammianus Marcellinus.

GRAMMATICI.

Nonius Marcellus.
Festus Pompeius.
Marcus Varro.
Diomedes.
Donatus.
Servius.
Porphyrion. Acron.

ORATORES.

M. Cato.
M. Tullius Cicero.
Quintilianus.
Seneca.
Plinius. Cælius.
Asconius.
Pædianus.

MIXTI.

Plinius Avunculus.
Aulus Gellius.
Macrobius.
Petronius Arbiter.
Angelus Politianus.
Hermolaus Barbarus.

PHILOSOPHI.

Pandectæ iuris.
M. Varro.
M. Cato.
Columella.
Vitruvius.

EPI

Epitom. *ERASMI* Adagiorum.

EPITOME ADAGIORUM D. ERASMI ROTERODAMI.

ABERRANDI.

Quis aberret à janua? Τὶς ἂν θύρας ἁμάρτοι. *Aristot.*

DIci solitum, ubi quis penitus aberrat à vero, totoque fallitur judicio. Affine videtur huic proverbio, quod apud Platonem legitur in Phædro. Λυσίας τοῦ παντὸς ἡμάρτηκε. *Id est*, Lysias prorsus aberravit.

Tota erras via. Τῇ πάσῃ ὁδῷ ἀφαμαρτάνεσθαι. *Terent.*
Id est, Tota aberrare via. Proverbium est in eos qui vehementer aberrant. Translatum à viatoribus qui nonnunquam ita solent aberrare à via, ut non sine dispendio quidem, tamen quo tendebant, perveniant: nonnunquam sic aberrant, ut longe divertant, & in diversum tendant. Unde & exorbitare dicuntur, qui a vero aberrant. Quin etiam hodie dictitant, eos in via esse, qui recto consilio quippiam instituunt: extra viam, qui qua non oportet ratione, rem aggediuntur. Sunt ferme proverbiales & illæ metaphoræ, doctis usitatissimæ: depellere à via, reducere in viam, Monstrare viam, Facere viam, Sternere viam. Aperire viam, Præcludere viam, Intercludere viam. Celebre habetur & illud apothegma: Bene currunt, sed extra viam.

Toto cœlo errare. *Macrob.*
Huic confine est, quod usurpat Macrobius Saturnaliorum lib. 3. Nunquamne, inquit, prætextare, tibi venit in mentem, toto, ut aiunt cœlo errasse Virgilium?

Extra calcem. *Ammia.*
Extat apud Ammianum lib 21. de eo quod est extra propositum: quamvis videatur legendum: Extra calcem, ubi quis digreditur à re proposita.

AB INITIO AD FINEM.

Plat. *Ab ipso lare.* Ἀφ' ἑστίας ἀρχῆ.

A lare incipe; hoc est à domesticis ac familiaribus initium sumito. Recte dicetur in magistratus, & alienæ vitæ censores, quorum officium est, ut in primis suam suorumque vitam corrigant. Interpres admonet, dici solitum de iis qui ab ipso statim initio vel boni sunt, vel mali: quasi dicas, ab ipsis incunabulis; quod lar statim nascentes excipiat.

Hom *A capite usque ad calcem.*

Quum rem totam significamus, A capite usque ad calcem, dicimus. Cujus adagii triplex potest esse usus. Aut enim ad corpus referetur, aut ad animum, aut ad rem. Qui duo posteriores plus obtinent venustatis, nimirum quo plus habent figuræ. Ad corpus, apud Homerum, Ἐς πόδας ἐκ κεφαλῆς. *Id est,* à capite usque ad pedes. Horat.

Talos à vertice pulcher ad imos.

Ad rem, ut apud Aristophanem in Pluto: Audi ergo, quando totum ego negocium à pedibus usque tibi ad caput percenseo. Hieronymus: Contuli cum eo à vertice, ut aiunt, usque ad extremum unguem. Ad animum hoc pacto poterit transferri. Ego tibi mores & ingenium illius, breviter, hominem, quantus est, à summo, ut aiunt, capillo ad imum usque calcaneum depingam. Huic affinia: sunt Tu hujus rei es caput. Caput tyrannidis seditionum fons. Ad calcem venire. In calce operis. In extremo literarum tuarum calce. Ab ipso exordiri capite. A calce ad caput recurrere, &c.

A capite arcessere.

Tull. *A fonte ducere.*

Cum res ab eo repetitur quod est in negotio præcipuum, à capite arcessi dicitur.

Philost. *Prora & puppis.* πρῶρα καὶ πρύμνη.

Id est, Prora & puppis Prora itaque & puppi summa

mam consilii nostri significamus: ut, Pietas studiorum nostrorum prora & puppis esse debet. Quibusdam omnium rationum prora & puppis est pecunia. Consimili figura dictum est in Apocalypsi: Ἐγώ εἰμι α καὶ ω. Ego sum α & ω. Ego sum rerum omnium summa.

Venimus ad summam lineam.

Euripides in Antigone: Ἐπ' ἄκραν γραμμὴν ἥκομεν κακῶν. *Id est*, Devenimus summam ad malorum lineam. Horat. Venimus ad summum. *Euripid.*

A carceribus. Ἀπὸ βαλβίδων.

Id est, A repagulis, sive carceribus. Interpres Aristophanis ostendit metaphoram mutuo sumptam à stadiis, in quibus carceres erant repagula quædam, unde cursus initium erat. Unde frequentes illæ apud Latinos etiam scriptores formulæ: A carceribus ad metam, A meta ad carceres. *Aristop.*

A carcere. Ἀπὸ βαλβίδος.

Id est, A carcere sive repagulo, i. e. Ab ipso rei principio. Sumtum è certaminibus equestribus, ubi cursus initium est à carceribus, i.e. repagulis; finis, meta. Itaque cum exorsum negotii significamus, Ab ipsis carceribus, dicimus: cum finem, Ad metam usque. Veluti, si quis dicat, fœdum esse, si quis artifex ab ipso statim carcere peccet: aut, neminem tam ignavum, qui non ἀπὸ βαλβίδος strenuus esse videatur. *Idem* *Tull.*

Ad calcem pervenire.

Pro eo, quod est, Ad metam finemque. Tullius: Ut cum æqualibus possis vivere, cum quibus tanquam è carceribus missus, cum iisdem ad calcem, ut dicitur, pervenire. Idem de Senectute: Nec vero velim quasi decurso spatio à calce ad carceres revocari. Ad hanc formam etiam attinent: Usque ad Plaudite. id est, Usque ad extremum finem. Extremum fabulæ actum peragere.

Ab ovo usque ad mala. *Hor.*

Ab initio convivii usque ad finem. Horat. Saty. 3. Si collibuisset, inquit, ab ovo usque ad mala citaret Io

Bacche modo ſumma Voce, modo hae reſonat quæ chordis quatuor ima. Antiquitus enim cœnam ab ovis auſpicabantur, malis finiebant. Erit venuſtius, ſi longius trahatur, pro toto opere, toto colloquio, tota navigatione.

Ariſtid. *A linea incipere.* Ἀπὸ γραμμῆς ἄρχεσθαι.

A linea incipere dicuntur, qui ab ipſo rei exordio ſumunt initium. Sumpta metaphora ab his, qui curſu certant in ſtadiis. Nam iis linea quædam ducitur ad quam ex æquo ſtent, donec currendi ſignum accipiant. Tertul lib. 1. adverſus Marcionem: Age igitur ad lineas, & rurſus ad gradum. Ad lineas dixit, pro eo quod eſt, Ab integro.

Plut. *A teneris unguiculis.* Ἀπὸ τῶν ἁπαλῶν ὀνύχων.

Id eſt, A teneris unguiculis, *id eſt,* prima pueritia. Tranſlatum à catulis, quorum unguiculi nondum duruerunt. Horat. Et inceſtos amores De tenero meditatur ungui.

Plau *Ab incunabulis.*

Eundem habet ſenſum: A primis vitæ rudimentis. M. Tullius Orationis incunabula vocat primam illam à fundamentis inſtitutionem. Ut Virgilius: Gentis cunabula noſtræ. Similiter & crepundia pro prima ætate accipiuntur.

Principium dimidium totius.

Heſi. Ἀρχὴ ἥμισυ παντός.

Principium dimidium totius. Hoc adagio ſignificatum eſt, maximam difficultatis partem in aggrediendo negotio ſitam eſſe. Hor. Dimidium facti, qui bene cœpit, habet.

Ter. *Caput.*

Præcipuam negotii partem, aut auctorem rei, Caput vocamus. Terent. Te eſſe huic rei caput. Eundem in modum & arcem dicimus rei cujuſpiam. Ariſtoteles:
Ariſt. Ὡς ἀκρόπολις ἐστὶ σωτηρίας. Quoniam incolumitatis
Plat. arx eſt. Plato: Κεφάλαιον δὲ παιδείας λέγομεν τὴν ὀρθὴν τροφήν. Caput eruditionis cenſemus rectam educationem. Plaut. Ego caput huic argento fui hodie reperiu[ndo]

reperiundo. Ego pes fui. Quin nec caput nec pes ſermonis apparet.

Quodcunque in ſolum venit. Tull.

Id eſt, Quicquid in rerum natura producitur. Tullius: Hinc quodcunque in ſolum venit, ut dicitur, effingis atque efficis. Ridet atomos Epicureorum, ex quibus alii cuncta progigni credunt, quidquid uſquam naſcitur in univerſo.

Exordiri telam, Plau

Rem enim, quam arte conſilioque inſtituimus, exordiri dicimur. Plaut. Exorſa hæc tela eſt non male omnino mihi. Tullius dicit pertexere, pro perficere. Pertexe modo, inquit, Antoni, quod exorſus es.

Scindere glaciem.

Eſt aperire viam, & incipiundo negotio priorem eſſe. Tranſlatum a nautis, quorum unus aliquis præmittitur, qui flumine concreto glaciem perrumpat, reliquiſque viam aperiat.

Ex tela texitur. Tull.

Id eſt, Ejuſmodi negotium in manibus eſt, & res inceptantur tales. Tranſlatio ſumpta à textoribus.

Toto organo. Quin.

Ea toto organo inſtructa recte dixeris, quæ numeris omnibus conſtant, & undique quadrant. Sumptum & hoc à muſicorum inſtrumentis.

A fronte atque à tergo. Πρόσσω καὶ ὀπίσω. Plat.

Id eſt, A fronte atque à tergo: Eſt diligenter inſpicere, & præterita cum preſentibus ac futuris conferre. Hom. Οὐδέ τι οἶδε νοῆσαι, ἅμα πρόσσω καὶ ὀπίσσω. *Id eſt,* Nec novit ſimul à tergo atque a fronte videre.

A cœlo uſque ad terram. Ἀπὸ οὐρανοῦ μέχρι γῆς. Plau

Proverbialis figura, perinde valens, quaſi dicas: quacunque de re, ab extremo initio uſque ad ſupremum finem.

Ne inter apia quidem ſunt.

Οὐδ' ἐν σελίνοις εἰσίν. Ariſtop.

Id eſt, Ne in apio quidem ſunt, pro eo quod eſt, ne ingreſ-

ingressum quidem, aut initium rei attigerunt. Sumpta metaphora ab iis, qui horros ingrediuntur. Nam antiquitus extremus ille hortorum ambitus apio conserebatur, quem qui nondum præteriissent, velut in horti limine adhuc esse videbantur. Aristophanes in Vespis: In apio nondum est vel ipso, sed nec in rutis adhuc, *hoc est*; Nec initium habet eorum, quæ sunt futura. Vel, Ne in apio quidem: quasi dicas, ne in primis quidem rudimentis.

Plin. *Fores aperire.* Ἀνοίγειν τὴν θύραν.

Fores aperire, proverbio dicebatur, si quis rei cujuspiam ingressum intiumque patefaceret.

ABSVRDA, INDECORA, PRÆPOSTERA.

Diog. *Fluvius, quæ procul absunt irrigat.*

Ποταμὸς τὰ πόρρω ποτίζων, τὰ δ' ἐγγίον καταλείπει.

Id est, Fluvius, quæ longe dissita sunt, irigat: quæ proxima sunt præterit. De his dici conveniet, qui bene merentur de externis, & nihil ad se pertinentibus: suos negligunt Apparet, inde ductum, quod ubi fluvius oritur, minor esse solet, minusque argillæ secum trahens: & quo longius recessit à fonte, hoc est copiosior uberiorque.

Frustra habet, qui non utitur.

Hom. Τίνυ τόξον ἔχεις ἀνεμώλιον αὔτως.

Id est, Cur frustra tibi jam gestatur inutilis arcus? Si quem increpare voles, quod ingenio, divitiis, literis non utatur, cum habeat.

Aristop. *Asinus avis.* Ὄνος ὄρνις.

Id est, Asinus avis. Sumptum ab omine quopiam. Quidam enim consultus de eo, qui adversa laborabat valetudine, fortefortuna conspexit asinum surgentem à lapsu, simulque alium quendam audivit dicentem: Vide quo pacto, asinus cum sit, surrexit. Id ominis arripiens ille, protinus respondit, fore, ut valetudinarius ille revalesceret. Itaque jocatur Aristophanes, quasi & asinus avis esset, & augurii nonnihil haberet.

Dice-

Dicetur non intempestive, cum ex indicio quopiam ridiculo quippiam colligimus.

Herculis cothurnos aptare infanti.

Quintilianus de Peroratione. Nam in parvis quidem litibus has tragœdias movere tale est, quasi si personam Herculis & cothurnos aptare infantibus velis. Plutarchus commemorat apopthegma quoddam Agesilai, non admodum ab hoc alienum. Cui cum sophista quispiam hoc nomine laudaretur, quod res minimas dicendi artificio maximas efficeret: negavit is, vel cerdonem bonum sibi videri, qui parvo pedi magnum induceret calceum: significans, orationem oportere cum re congruere, non aliter quam vestis convenire debet corpori. *Quintil.*

Lumen soli mutuas. Τὸ φῶς ἡλίῳ δανείζει. *Plutarc.*

Id est, Lumen soli mutuum das. Cum docemus doctissimum, monemus vehementer prudentem: aut cum conamur exponere, quæ per se sunt clarissima: aut sermone celebrare, quæ sua sponte sat illustria sunt. Sol enim fons omnis luminis putatur.

Rana aquam Βατράχῳ ὕδωρ. *Theocr.*

Id est, Ranæ aquam, subaudiendum, ministras. Ubi quid exhibetur, quo vel præcipue gaudet is, qui accepit. Recte accommodabitur, ubi quid datur abundanti.

Soli lumen inferre.

Quintilianus dixit, eum soli lumen inferre, qui rem per se evidentissimam conaretur argumentationibus probare. *Quintil.*

Sus Minervam.

Tritissimum apud Latinos auctores adagium: Ὗς τὴν Ἀθηνᾶν. *Id est,* Sus Minervam. subaudiendum, docet, aut monet. Dici solitum, quoties indoctus quispiam atque insulsus eum docere conatur, à quo sit ipse magis docendus. Et cum quis docet alterum cujus est ipse inscius. Propterea quod Minervæ artium & ingeniorum tutela tribuitur à poetis. *Tull.*

Mercurius infans. Ἑρμῆς ἀμύητος.
Id est, Mercurius infans, sive indoctus. Ironia proverbialis, ubi quis fingit se rudem ejus artis, cujus est callentissimus. Mercurius enim eloquentiæ disciplinarumque parens est. In vulgaribus exemplaribus habetur, Mercuriur prophanus & non initiatus. Quis enim mysterio rum peritior, quam Mercurius, interpres deorum, superis & inferis ex æquo communis, denique μυσταγωγὸς ipse, hoc est, mysteriis præfectus?

Theocr. *Sus cum Minerva certamen suscipit.*
Ὗς ποτ' Ἀθηναίαν ἔριν ἤρισε
Id est, Cum diva est ausus sus decertare Minerva. Quoties indocti stolidique, & depugnare parati, non verentur summos in omni doctrina viros in certamen literarium provocare.

Vespa cicadæ obstrepens.
Pica cum luscinia certat.
Vpupa cum cygnis.

Idem Σφὴξ βομβῶν τέττιγος ἐναντίον.
*Id est,*Scilicet obstrepitans argutæ vespa cicadæ. Quadrabit in eum, qui certat longe impar cum superiore, Aut qui negotium facessit longe se præstantioribus.

Luc. *Currus bovem trahit.* Ἡ ἅμαξα τὸν βοῦν ἐλαύνει.
Id est, Currus bovem ducit. De re, quæ præpostere geritur. Translata metaphora à plaustris per declive retro labentibus, unaque secum bovem auferentibus.

Cancer leporem capit. Καρκῖνος λαγωὸν αἱρεῖ.
Id est, Cancer leporem capit. De re nequaquam verisimili dictuque absurda. Veluti si quis dicat, ab indoctissimo superari doctum.

Velocem tardus sequitur.
Hom Κιχάνει τοι βραδὺς ὠκύν.
Id est, Assequitur celerem tardus. In eum competet, qui viribus imbecillior arte atque ingenio vincit potentiorem. Homerus; Nonnunquam assequitur tardus celeremque citumque. Eodem pertinet Apologus de

de vulpe & corvo, prædam eandem cursu petentibus, quam vulpes, celeritate impar, ingenio sibi vendicavit.

Virgultea scaphula Ægæum transmittere.

Ἐπὶ ῥιπὸς τὸ Αἰγαῖον διαπλεῦσαι. Luci.

Id est, Virgulto Ægæum transmittere. In eos dicitur, qui rem supra modum arduam levi opera conficere tentant. Extat & hic inter sententias proverbiales, citatur item ab Aristophanis interprete.

Θεῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις. Pind

Deo favente naviges vel vimine.

Archilochi melos. Ἀρχιλόχου μέλος.

Id est, Archilochi cantio. Dicebatur hymnus, qui ad multos poterat accommodari, qualem ferunt Archilochi fuisse repertam, qui fuerit ante Pindarum, & alios hoc genus lyricos, qui singulos propriis laudibus exornabant. Archilochi carmen erat idem in omnes, quod cithara canebatur. Citharœdus tantum ad singula cantionis intervalla victorum nomina sua Voce repetebat. Veluti si Herculem laudabat, accinebat: Tenella Callinice, Χαῖρε ἄναξ Ἡράκλεις. Aut aliud, si quem alium canebat. Quadrabit in rem priscam ac rudem.

Agninis lactibus alligare canem. Plau

Ballio in Pseudolo Plautina. Quin pol qua opera credam tibi, una opera alligem fugitivum canem agninis lactibus. Qui canem alligat intestinis agninis, is non modo canem amittit, verum & prædam ultro dederit fugitivo. Sic qui credit homini malæ fidei, & rem perdit, & frustra obligatum habet eum, qui non est solvendo. Lactes enim dicuntur intestina molliora.

Diserte saltare. Tacit

Cornelius Tacitus in Dialogo de Oratoribus, significat hoc convitium fuisse jactatum in Oratores suorum temporum, qui lascivia verborum & levitate sententiarum licentiaque compositionis histrionales modos exprimebant, atque adeo laudis, & gloriæ ingeniique loco jactabant, saltari cantarique commen-

tarios suos, oratores temere dicere, histriones diserte saltare. Argutia dicti in hoc sita est: oratores histrionice dicebant, quod illis erat indecorum: histriones ad oratorum actionem sese accommodabant, ita factum est, ut illi pejus dicerent, hi saltarent melius. Histrionum est saltare, Oratorum dicere: quod qui perite faciunt, diserti vocantur. Jocus autem duo diversa conjunxit.

Hier. *Eodem collyrio mederi omnibus.*

Leges, admonitiones, & objurgationes non oportet omnibus easdem admovere; sed pro gentium, temporum & ingeniorum varietate sermonem attemperare. Hanc dexreritatem Beatus Hieronymus, enarrans Epistolam ad Ephesios, laudat in Apostolo Paulo, qui factus est omnia omnibus, ut omnes lucrifaceret. Verba Hieronymi citantur dist. 29. Nec ad instar, inquit, imperiti medici, qui uno collyrio omnium oculos vult curare.

Tulli. *Præpostere.*

Cum censemus rem præpostere geri, veluti cum populus imperat principibus, aut discipulus docet præceptorem, conveniet illud M. Tullii ex epistola ad Atticum libr. I. (cujus initium est: Quæris ex me) Ego, inquit, respondebo tibi ὕστερον πρότερον Ὁμηρικῶς. Est autem figura Grammaticorum, quam illi πρωθύστερον sive ὑστερόπροτερον appellant, cum quod prius est natura, posterius refertur. veluti si quis dicat: Cornelia Gracchos educavit ac genuit. In Homero talis tropus frequenter est obvius.

Tull. *Primas jactare hastas.*

M. Tullius lib. de Oratore 2. Primas jactare hastas dixit, pro velitari, quod ad Oratorem transfert, cujus dictio initio debet esse lenis ac sedata, ut paulatim incandescat oratio. παροιμιώδης erit, si ad disputationis aut contentionis exordium transferatur. Idem unico verbo dicitur. Velitari.

Idem *Omissis fontibus consectari rivulos.*

In eodem lib. non sine proverbii specie dixit, rivulos con-

consectari, pro eo quod est, minus ad rem pertinentia dicere, omisso eo, quod est negotii caput. Idem

In herba luxuries

Rustici semina copiosius, quam expedit, herbescentia dicunt luxuriare; ſeam præproperam lætitiam appellant luxuriem, quam immissis iu agrum jumentis aut pecudibus corrigunt; quod illi vocant depascere. Maro;

Luxuriem, segetum tenera depascit in herba. M. Tullius lib. 2. de Orat. Quod si hic noster Sulpitius faceret multo ejus oratio esset pressior, in qua nunc interdum, ut in herbis rustici dicere solent, in summa ubertate inest luxuries quædam, quæ stylo depascenda est.

Sus saltavit. Ὗς ἐκώμασεν. Diog.

Id est, Sus saltavit, aut comessatur. Diogenianus ostendit dici solitum de iis, qui præter decorum quippiam facerent.

Quam in Tragœdia Comici.

Vbi quis in aliena versatur harena, inducti dicentur in Tragœdiam Comici. Diversi generis in Tragœdia & Comœdia, nec fas est Tragicas personas in Comœdiam inducere, nec contra.

Mulgere hircum. Τράγον ἀμέλγειν. Luc.

Iungere vulpes. Ζευγνύειν τὰς ἀλώπεκας. Virg.

Id est, Vulpes jungere. De re palam absurda dicitur. Lucianus: Quid, inquit, amici? an non horum alter hircum mulgere videtur, alter cribrum supponere? Virgilius in Palæstra:

Qui Bavium non odit, amet tua carmina, Mævi,
Aque idem jungat vulpes, & mulgeat hircos.

Nocte lucidus, interdiu inutilis.

In nocte lucidus, die vel luce inutilis. De præposteris, qui sapiunt, ubi nihil est opus; cum opus est, ibi dormiunt.

Quum aqua fauces strangulet. Arist.

Ὅταν τὸ ὕδωρ τὸν φάρυγγα πνίγῃ, τί δεῖ ἐπιπίνειν; *Id est,* Quum aqua fauces strangulet, quid jam opus

est

est bibere? Quadrat in eos, qui in absurdissima sententia pertinaciter manent, vel manifesta negantes; quibus cum frustra disceptes.

Hor. *Tuum tibi narro somnium.*

Τὸ σὸν ὄναρ τοὶ διηγοῦμαι.

Id est, Tuum somnium tibi narro. *Id est,* Narro tibi quod ipse me rectius nosti.

Nil intra est oleam, nil extra in nuce duri.

Heroicus est in eos, qui ad insaniam usque imprudentes non verentur & confessa negare, & manifaste falsa pro certis affirmare: Nihil intra est oleam, nil extra est in nuce duri. Nimirum inter sanos, convenit, & nucem corticem habere durum, & baccam oleæ lapillum intus durum Proinde ludit operam, quisquis cum id genus hominibus disceptat, qui dicunt lucem tenebras, & tenebras lucem.

Iupiter orbus. Ζεὺς ἄγονος.

Id est, Jupiter orbus. Ubi quis palam falsa asseverat. Constat enim, Jovi quam plurimos esse liberos, utpote Deo longe mulierosissimo, salacissimoque, qui non una tantum corporis parte gignat sed è femore Bacchum, & è cerebro Paladem produxerit.

Suid. *Balba non credit.* Ἡ ψελλὴ οὐ πιστεύει.

Jocus proverbialis, ubi quis suo mala conatur dissimulare, quæ præ se fert, etiam cum dissimulat veluti, si quis neget se blæsum esse, idque ipsum non possit nisi blæse dicere.

Laert. *Iugulare mortuos.*

Pro eo, quod est insectari defunctos, & pugnare cum iis, qui jam extincti sunt. Translatum à bellis in quibus ignavum ac ridiculum sit, prostratos atque interfectos jugulare. Fiet lepidior metaphora, ut si quis dicat eum jugulare mortuos, qui librum impugnet, à nullo non damnatum; aut disputet adversus sententiam, omnium suffragiis jam olim rejectam, aut si quis vituperet rem omnibus per se detestatam. Aristophanes scripsit, Τοὺς τεθνηκότας ἀποκτείνειν, *Id est,* Defunctos occidere.

Mor-

Mortuum unguento perungis. Νεκρὸν μυρίζεις.
Id est, Mortuum unguento perungis. De sumptu supervacaneo. sive cum sero quid adhibetur. Mos erat apud priscos, maxime Ægyptios, defunctorum cadavera, ne putrescerent, unguentis perungere. Qui mos & his temporibus apud principes, sicut alia pleraque gentilium magno stultitiæ argumento durat.

Ad consilium ne accesseris antequam voceris. Cato.
Hæc sententia Catonis, teste Plutarcho, proverbialis fuisse videtur. cujus hæc sunt verba; Ridiculus igitur, inquit & proverbio obnoxius Menalaus; siquidem consultor factus est, non accersitus.

Adversus solem ne loquitor.
πρὸς τὸν ἥλιον τετραμμένον μὴ λαλεῖν.
Id est, Adversus solem ne loquitor, *hoc est,* manifestis ne repugnes. Pyth

Lanam in officinam fullonis.
Qui præpostere rem gerunt, veluti si quis theologo committat puerum in Grammaticis rudimentis instituendum, lanam iu officinam fullonis ferre dicitur. Gal. Fullonum enim ars non rudem lanam, sed jam contextum pannum tractat. Galenus de differentia pulsuum libro 2. Quod si quis hæc exacte velit assequi, prius exercitatum esse oportuit citra prædicamenta. Nam scitum est, quod dixit Arcesilaus, Nemo defert lanam in officinam fullonis. Quemadmodum enim est ordo in operandis lanis, ita est & in disciplinis.

More Carico. Σχήματι καρικῷ.
Id est, Figura sive modo Carico fieri dicebatur quod sordide incompositeque fiebat, præsertim in rebus obscœnis; quod tamen ad alia transferri potest, velut ad mores indecoros atque inciviles, ad orationem inconditam. Legimus &, πλοίῳ καρικῷ, *id est,* nave Carica.

Accepta candela.
Diphilus apud Athenæum lib. 15. in fabula cui titulus Ἀγνόα. Ἅψαντες λυχνίον λυχνεῖον ἐζητοῦμεν, *id est,* Acceptat Diph

cepta candela candelabrum quærebamus. Cum m
improvide geritur: oportuit enim candelabrum es
paratum antequam candelam atingeris.

Hier. *Nec aures habeo, nec tango.*

Nec aures habere nec tactum, proverbio dicebatu
cui in manifestis ab omnibus reclamabatur.

Hor. *Sincerum vas incrustare.*

Horatius: At nos virtutes ipsas invertimus, atq; Sin
cerum cupimus vas incrustare. *Hoc est*, quæ per se n
cta sunt, ea nominibus alienis impositis depravamu
& obtigimus.

Ovid. *Iuxta fluvium puteum fodit.*

παρὰ ποταμὸν φρέαρ ὀρύττει.

Id est, Ad fluvium puteum fodit. De stultam & in
nem sumente operam. Finitimum illi: In sylvam in
portat ligna.

Per parietem loqui.

Dicitur qui ridicule quid facit. Sive quod obstan
pariete neuter alterum audit.

Prius quam assa sit farina.

Eust. Πρὶν ὀπτὴν τοῦτ' ἄλφιτα.

Id est, Priusquam coxeris farinam, subandiendu
inspergis, aut simile quippiam. Eustathius in Odyss
refert utrumq; tum hoc, tum illud proximum. Soli
autem est assis carnibus apud quosdam insper
farina.

Idem *Priusquam mactaris, excorias.*

Dicendum, ubi quid præpostere fieri videtur. Finiti
mum illi quod alibi retulimus: Actum agere.

Hier. *Prius antidotum, quam venenum.*

Conveniet uti, quoties aliquis se purgat ante qu
accusetur. Antidotum enim adversus venena datu
Hoc nemo sumit, nisi gustato veneno.

Capra nondum peperit, hœdus autem ludit in tecti

Ze- Αἶξ οὔπω τέτοκεν, ἔριφος δ' ἐπὶ δώμασι παίζει.

nod. *Id est*, Nondum enixa capra, at jam ludit in ædib

hœdu

hœdus. Qui gloriantur jam assequutos sese, cujus ne fundamenta sunt quidem jacta.

Annulus aureus in naribus suis. Prov
Ubi res quæpiam per se præclara illic adhibetur, ubi 11.
minime addecet. Ut si stulto contingant opes, fatuæ forma, genus ignavo, eloquentia viro improbo, magistratus imperito.

In mari aquam quæris. Ἐν θαλάσσῃ ζητεῖς ὕδωρ. Mart
Id est, In mari quæris aquam. Si quis in moribus scelestissimi hominis unum aut alterum admissum vestiget, quum tota sit contaminata.

Umbram suam metuere.

τὴν αὑτοῦ σκιὰν φοβεῖται. Socr.

Id est, Suam ipsius umbram metuere. Dicuntur, qui pueriliter trepidant, ubi nihil omnino sit periculi.

Furari littoris arenas. Ovid.

Littoris arenas furari dicitur, qui rem ab omnibus neglectam & incustoditam tollit.

Canem excoriatam excoriare.

Κύνα δέρειν δεδαρμένην. Ari-
Id est, Canem excoriare excoriatam. Suidas ait dici stop.
solere de iis, qui iterum ea patiuntur, quibus aliquando fuerunt afflicti. Aut in eos dicitur qui frustra sumunt operam.

Nudo vestimenta detrahere. Plau

Pro eo quod est, Ab eo sperare emolumentum, cui ne sit quidem quod auferri queat.

Nudo mandas excubias.

Γυμνῷ φυλακὴν ἐπιτάττεις. Zen.

Id est, Nudo custodiam mandas. Quoties negotii quippiam mandatur ei, cui deest præstandi facultas, obeundæque provinciæ propter inopiam neutiquam idoneus est.

Caput artis est, decere quod facias. Quin.

Id usurpare licebit, non solum ubi quid fiat parum decore, veluti si cantillet aut luserit senex, si præeat

&

& objurget juvenis, verum etiam cum negabim[us] quibuslibet quidvis esse decorum.

Gallos quid exsecas? Γάλλους τί τέμνεις.

Id est, Gallos quid exsecas? Quid actum agis? Nam Galli Cybeles sacerdotes, sua sponte sunt exsecti testibus.

Plut. *In aere piscari. In mare venari.*

Quadrabunt simpliciter in eos, qui frustra moliuntur τὰ ἀδύνατα. Ut si quis in magistratibus vitam tranquillam, in voluptatibus beatem, in opibus felicem quærat.

Diog. *Piscem natare doces.* Ἰχθὺν νήχεσθαι διδάσκεις.

Id est, Piscem natare doces. Perinde est ac si dicas Doctum doces.

Suid. *Lupi alas quæris.* Λύκου πτερὰ ζητεῖς.

Id est, Lupi alas quæris. De iis qui quærunt ea, quæ nusquam sunt.

Bove venari leporem.

Plut. Τῷ βοῒ τὸν λαγὼ κυνηγετεῖν.

Id est, Bove leporem venari. Dicuntur, qui rem absurdam, stultam, ac præposteram aggrediuntur. Veluti, si quis in curia Romana citra pecuniam ambiat Episcopi dignitatem.

Serenitati nubem inducit.

Idem Εὐδίᾳ γὰρ ἐπάγει νέφος.

Id est, Serenitati nubem inducit. De eo qui inter pocula ludosque virulentum aliquid admiscet, quod offuscata hilaritate frontem corruget, superciliaque contrahat.

Hor. *Dum genua virent.*

Studendum bonis literis, dum adhuc viget ingenium.

Theo *Cervus canes trahit.* Τοὺς κύνας ὁ ἔλαφος ἕλκει.

Id est, Canes cervus ttahit. Inter adagia, quibus præposterum quippiam significamus, adnumerandum. Præposterum enim est, ut cervus venetur canes.

Plut. *Aquam igni miscere.* Πῦρ ὕδατι μιγνύναι.

Id est, Ignem aquæ miscere Est, contra rerum naturam agere.

Faber

Faber cum sis.

Τέκτων γὰρ ὤν, οὐκ ἐργάζῃ ξυλουργικά. Idem

d est, Faber cum sis, opera haud facis fabrilia. Con-
ruet in eum, qui tentat ea, ad quæ non est idoneus.
t si rhetorecetur Scotista.

Elephantum ex musca facis.

'Ελέφαντα ἐκ μυίας ποιεῖς. Luc.

d est, Elephantum ex musca facis. *Id est*, Res exiguas
erbis multis attollis atque amplificas.

Ebur attramento candefacere. Plau
st, genuinæ formæ cultum atque ornatum exter tus.
um inducere, quo decus illud nativum obscuretur
nagis quam illustretur.

Exacta via viaticum quærere. Senec

Quadrat in senes avaros. Laborat enim ea ætas ple-
umque hoc vitio, ut quo minus superest vitæ, hoc
nagis sit de victu sollicita.

Qui se non habet, Samum habere postulat.

"Ος αὐτὸς αὑτὸν οὐκ ἔχει, Σάμον θέλει. Plut.

d est, qui sese non habet, Samum cupit. Natum est ex
istoria quapiam, cujus meminit Plutarchus. Athe-
ienses urbe victori tradita, postularunt ut Sumum
untaxat sibi relinqueret; atque is respondit ad hunc
nodum, Cum vestri fueritis, tum alios habere postu-
ate.

Leonis exuvium super crocoton. Arist

Λεόντη ἐπὶ κροκωτῷ.

d est, Leonis exuvium super crocoton. Cum duo
uæpiam copulantur, quorum alterum cum altero
equaquam congruit.

Cantherium in fossa. Liv.

Hoc licebit uti, quoties quis ad id negotii trahitur, in
uo neqnaquam valeat.

Iocandum ut seria agas. Arist

Aristoteles libr. moralium Nicomachiorum 18. refert
sententiam Anacharsidis, qui taxerit eos, qui seria
agunt,

agunt, ut jocentur, cum jocus in hoc interdum ad-mittendus sit, ut seriis rebus vacare liceat. Aristoteles: Studere vero ac laborare ludendi gratia, stolidum videtur, atque admodum puerile. At ludere, ut agas seria, juxta Anacharsidis sententiam, recte videtur habere.

Plautus.

Ex natali emortualem facere.

In Pseudolo Ballio leno coactus reddere argentum, dicit: Certum est mihi emortualem facere ex natali die. Emortualem dixit, pro tristi ac funesto. Natalem, pro læto ac felici.

Aristot.

Ibici equus. Ἰβύκειος ἵππος.

Id est, Ibyci equus, in jocum proverbialem abiisse videtur, de iis qui nolentes præter ætatem ac vires ad periculosum negotium adigerentur.

Quintill.

Caligare in sole.

Pro eo quod est, in re clarissima cæcutire. Idque solet accidere vitiosis oculis, qui nihil vident in luce quamvis maxima perspicua. Non invenuste torquebitur in istos, qui velut obscurum causantur, quicquid eruditorum fuerit.

Plautus.

Teipsum non alens, canes alis.

Αὑτὸν οὐ τρέφων, κύνας τρέφεις.

Id est, Cum te ipsum non alas, canes alis. Breviter conveniet in omnes, qui, quæ ad voluptatem ac splendorem pertinent, curant, neglectis his, quæ magis sunt necessaria.

Ovid.

Mari è fossa aquam.

Subaudiendum, infundis. Idem: In sylvam vehere ligna.

Mus non ingrediens antrum, cucurbitam ferebat.

Μῦς εἰς τρώγλην οὐ χωρῶν, κολοκύντην ἔφερε.

Id est, Mus non potens subire antrum gestabat cucurbitam. In eum congruit, qui cum ipse sibi consulere non possit. aliis conatur opitulari.

Gratian.

Solem adjuvare facibus.

Grat

Gratianus caussa 6. q. 1. ex Anacleto Papa hoc proverbium refert in eos, qui hic usurpant sibi divinum judicium, quod nullus homminum poterit effugere. Nam incerta sunt hominum judicia, neque secus se habent ad judicia Dei, quam fax ad solem. Si omnia, inquit, in hoc seculo vindicata essent, locum divina judicia non haberent. Supervacuis laborant impendiis, qui solem certant facibus adjuvare.

Ad mensuram aquam bibunt, citra mensuram offam comedentes.

Μέτρῳ μὲν ὕδωρ πίνοντες, ἀμετρὶ δὲ μάζαν ἔδοντες. Sen.

Id est, Ad mensuram bibentes aquam, citra mensuram offam edentes. Unde poterit accommodari in eos, qui ex summis deliciis opibusque rediguntur ad extremam inopiam.

Aliorum medicus, ipse hulceribus scates.

Ἄλλων ἰατρὸς, αὐτὸς ἕλκεσι βρύων. Plut.

Id est, Alliis mederis, at ipse hulceribus scates. In eos torquendum est, qui erratum castigant incessuntque alienum, intercutibus viciis ipsi madentes. Illud vulgo tritissimum: Medice, tibi medicus esto.

Anus eriphus. Γραῦς ἔριφος.

Id est, Anus hœdus. Apollodorus apud Zenodotum ait, anum quandam fuisse, quæ vulgo dicta sit Eripha, quod in virginitate consenuisset, perinde quasi eadem & anus esset per ætatem, & puella, quæ adhuc innupta. Zen.

Titius.

Titium saltare dicebantur, qui incomposite ac solute gestiebant. Fuit enim hujusmodi saltationis genus, quod à Titio quodam malo oratore nomen invenit.

Anus saltat. Γραῦς χορεύει.

Id est, Anus saltat. In eum convenit, qui indecore quippiam facit: veluti si senex ludat nucibus, &c.

Anus cothonissat. Γραῦς κωθωνίζομένη.

Id

Id est, Anus cothonizantes. Dicitur de vetulis indecore lascivientibus. Cothon Græce temulentiam significat; inde fictum verbum κωθωνίζειν.

Mart. *In toga saltantis personam inducere.*

Est quippiam facere neutiquam decorum. Veluti si senex aut theologus ineptiat: aut si quis seriis misceat ludicra.

Hier. *Camelus saltat.*

Veluti si quis natura severus ac tetricus, affectare elegans & festivus videri, naturæ vim faciens. D. Hieronymus in Helvidium: Risimus, inquit, in te proverbium: Camelum vidimus saltantem.

Diog. Laer. *Lucernam adhibes in meridie.*

Λύχνον ἐν μεσημβρίᾳ ἅπτεις.

Id est, Lucernam accendis in meridie. *Id est*, Facis quippiam non suo tempore. Aut, Explicas, quæ per se sunt clarissima.

Clave findere ligna, & securi fores aperire.

Plut. Τῇ κλειδὶ τὰ ξύλα σχίζειν, τῇ δὲ ἀξίνῃ τὴν θύραν ἀνοίγειν πειρᾷς.

Id est, Clave ligna findere, securi vero fores aperire conaris. Veluti si quis liberos metu studeat emendare, servos beneficiis sibi adjungere.

Cani das paleas, asino verò ossa.

Κυνὶ δίδως ἄχυρα, ὄνῳ δὲ ὀστέα.

Id est, Cani das paleas, asino verò ossa. Veluti si quis indocto munus mittat literarium, erudito flosculos, aut gladium, baltheumve.

Suid. *Vulpes bovem agit.* Ἀλώπηξ τὸν βοῦν ἐλαύνει.

Id est, Vulpes bovem agit. Cum res absurde geritur. Nihil enim vulpi cum agricolatione. Veluti si quis poëta de rebus sacris concionetur.

Ante barbam doces senes.

Cum imberbis majorem natu docet. Odi puerulos præcoci sapientia. Horat.

Dasypus carnes desiderat.

Δα-

Δασύπους κρεῶν ἐπιθυμεῖ.

d est, Dasypus carnes desiderat. Dicitur in eos, qui a requirunt ab aliis, quæ ipsis affatim sunt domi.

Tute lepus es, & pulpamentum quæris. Ter.

Donatus exponit, indicans proverbium hoc in molles convenire, propterea quod lepus à posteriore parte, hoc est à lumbis & clunibus, pulpamentum de se præbeat, eaque corporis parte lautissimus sit.

Sidera cœlo addere. Ovid.

Pro eo quod est, Adjungere quibus ipsis summa est copia.

Calicem colant. Matt. 23.

Cæterum ex Evangelicis adagiis illud non possum prætermittere, quod in superstitiosos quosdam & præpostere meticulosos dictum est à præceptore nostro Jesu, qui vel ignorantes vel dissimulantes, quibus in rebus sita sit vera Christianaque pietas, in nugis ibi nunc placent, nunc trepidant, in maximis securi.

Smaragdus in luce obscurus.

Ἀρίγνωτος ὁ σμάραγδος ἐν μὲν τῷ φωτὶ σκοτεινός.

Id est, Insignis smaragdus in luce quidem obscurus. In eos dici solitum, qui præpostere ibi semet occultarent, ubi maxime conveniebat edere virtutis specimen.

ACCESSIO PVSILLA AVT NIMIA.

Crœsi pecuniæ teruncium addere. Tull.

M. Tullius lib. de Finib. 4. Itaque, in quibus propter earum exiguitatem observatio consequitur, sæpe accidit, ut nihil interesse nostra fateamur, sint illa, nec ne sint: ut in sole, quod à re dicebatur, lucernam adhibere, nihil interest, aut teruncium addere Crœsi pecuniæ. Teruncii nummi, à tribus unciis dicti, vilitas proverbio locum fecit. Crœsus Lydorum rex inter prodigiose divites celebratur.

Piscis eget sale. Ἰχθὺς δεῖται ἁλός. Arist.

Id est, Piscis eget sale. De re absurda & incredibili.

Nec

Nec enim verisimile est, pisces in mare agentes op habere sale.

Holerum appositiones.

Dio. Ai τῶν λαχάνων προσθῆκαι.

Id est, Holerum additamenta. De re nullius momen Sumptum videtur ab holeribus appositis in mens vili nimirum cibo. Autor Diogenianus.

Gleba arvum. Βῶλος ἀρούρης.

Id est, Gleba arvum. Ubi quis exigua maximis oppo nit, credens sese nonnihil juvare. Nihil enim adfe momenti, si gleba arvo adjungatur.

Gutta vini.

Luc. Σταλαγμὸς οἴνου μυρίοις χόεσιν ὕδατος οὐ μίγνυται.

Id est, Gutta vini non miscetur aqua sæpius infus Cum paululo boni nimia mali vis miscetur. Diluit enim & evanescit, si paululum vini plurima corrum pas aqua.

Ne major thylaco accessio.

Hoc uti licebit proverbio, cum digressio longior e quam ipsa res. Translatum est à mulieribus, quæ pr ter legitimum onus vascula quædam superimponun Thylacus enim culeus est, sive mantica parata gestan dis oneribus. Ergo cum digressio longior est, quam res ipsa, uti licebit hoc proverbio.

AD REM PERTINENTIA.

Plu. *Nunc in regionem veni.* Νῦν εἰς χώραν ἦλθεν.

Id est, Nunc in regionem veni. Ab iis dictari solitum qui tandem sua sponte illuc, quo oportuit, perve niunt, cum diu non quiverint.

Ipsum ostii limen tetigisti.

Αὐτὸν κέκρουκας τὸν βαλβῖδα τῆς θύρας.

Aristot. *Id est,* Ipsum attigisti limen ostii pede. Dici solitum quoties ad rem ipsam pervenitur.

Rem acu tetigisti.

Plautus. *Pro eo quod est,* Rem ipsam divinasti, nihil aberrans.

Igitur, Acu tangere, perinde est, quasi dicas ipsissimum punctum attingere.

Ædibus in nostris, quæ prava aut recta geruntur
Ὅττι τοι ἐν μεγάροισι κακόν τ' ἀγαθόν τε τέτυκται. Hom.
Quo versu monemur, ut ea potissimum, quæ ad nos ipsos pertinent, curemus: externa atque aliena ne inquiramus.

Ipsi curandum.

Αὐτῷ μελητέον, ἀλλ' ἐπὶ τὸν οἶκον.

Id est, Ipsi curandum est, sed in domum. Natum autem ab ædibus quibusdam maximis, quæ locabantur conducere volentibus. Græci scriptores torquent in eos, qui rebus alienis liberius utuntur; ut solent, qui in conducto habitant. *Aristop.*

Omissis nugis, rem experiamur.
Qui conviciis omissis jubebit ipsa re periculum fieri, uter vincat aut vincatur, non inepte accommodaverit illud Iliados χ:

Βέλτερον αὖτ' ἔριδι ξυνελαυνέμεν, ὅττι τάχιστα
Εἴδομεν, ὁπποτέρῳ κεν Ὀλύμπιος εὖχος ὀρέξῃ. Hom.
Sed præstat pugnam committere cominus, ut mox,
Vtri Juppiter esse velit laudemque decusque,
Perspicuum fiat.

Pedem conferre.
Vbi propius acceditur ad rem. Auctor Cicero.
Ab unguibus incipere. Ἐκ τῶν ὀνύχων ἄρχεσθαι. Tull.
Dici solitum, quoties à levissimis, minimeque ad rem pertinentibus, ordimur. Huic contrarium: A capite incipere, cum illud quod præcipuum in causa est, aggredimur.

ADVLATIO.

Mercenarium præconium. Tull.
Laudes non ex animo tributas, sed commodi gratia per

per adulationem oblatas, M. Tullius actione in Ve-rem 3. mercenarium præconium appellat.

Arist. *Salvete. equorum filiæ.*

Apparet joco vulgari fuisse jactatum in eos, qui emo-lumenti gratia blandiuntur.

Ari-stop. *Verbis coquinariis.*

'Ρήματα μαγειρικά. *Id est,* Verba coquorum. Venu-dixit Aristophanes in Equitibus pro verbis mollibus blandis ac dulcibus. Coquorum enim est, condimen-tis edulcare cibum per se subausterum.

Idem *In ostio formosus.* 'Εν θύρα καλός.

Id est, In ostio formosus. De iis, qui adamantur, vul-goque gratiosi habentur.

Pind *Pithon formosus.* πίθων καλός.

Id est, Pithon formosus. Pithon pro simiolo ponitu animali. Conveniet, ubi quis per adulationem fals-laudatur.

Athe-næ. *Myosobæ.* Μυοσόβαι.

Myosobæ, muscarum abactores. A Persarum delici-natum adagium, ut indicat Athenæus, qui in conv-viis Myosobas adhibebant, quod apud Italos jam vu-gare. Dicetur recte in eos, qui in frivolis cuipia-observire conantur.

Arist. *Haudquaquam difficile, Atheniensem Athe-laudare.*

Quemadmodum etiam dixit Socrates, Οὐ χαλεπὸν 'Αθηναίους ἐν 'Αθήναις ἐπαινεῖν. *Id est.* Haud difficile e-Athenienses Athenis laudare. Dictum est autem pro-pter encomia orationesque panegyricas, quæ Athen-ex more exhibebantur iis, qui fortiter oppetiissent i-bello: in quibus quia plurima dicebantur in laude-populi Atheniensis, pronis auribus audiebantur, pr-pterea quod suis quisque laudibus favet.

Hor. *Cura esse quod audis.*

Convenit in divites, qui ita demum felices fuerint, id studeant esse, quod audiunt ab adulatoribus.

Ari-stop. *Ficum cupit.* Σῦκον αἰτεῖ.

Id est, Ficum petit in eum dicebatur, qui commod-

tatis alicujus gratia blandiebatur. Athenienses agricolis blandiri solebant, ut ab illis ficos præcoquos acciperent.

De fera comedisti. Ἀγρίου βεβρωκας.

Id est, De fera comedisti. Dicebatur olim oscitanti. Nam vulgo creditum, carnem ferinam comesam crebras oscitationes excitare. Venustius erit, si commode transferatur ad supinos, oscitabundos, & negligentes.

Ἀδελφίζειν.

Dicuntur, qui vocabulis adoptivis alicui blandiuntur, & fraterculum appellant. Hor. Frater, Pater adde: Ut cuique est ætas, ita quemque facetus adopta.

Demulcere caput. *Quintil.*

Pro blandiri: sumptum ab adulantium gestu. Hieronymus ad Augustinum: Pretermitto salutationis officia, quibus meum demulces caput.

Refutantis laudem immodicam. *Hom.*

Οὔτι ἐγώ θεός εἰμ' τί μ' ἀθανάτοισιν ἐΐσκεις.

Id est, Nullum ego sum numen: quid me immortalibus æquas? Plutarchus monet, ut hoc Homericum carmen semper habeamus in promptu, tanquam pharmacum adversus venenum adulationis: aut ubi quis nos magnificentius quam pro merito laudat.

Cauda blandiri. Κέρκῳ σαίνειν. *Aristop.*

Cauda blandiri dicitur, qui spe commodi cuipiam adulatur.

Præstat habere acerbos. *Tullius.*

M. Tullius in dialogo de Amicitia: Scitum est enim illud proverbium Catonis: Multo melius de quibusdam acerbos inimicos mereri, quam eos amicos, qui dulces videantur. Equidem ut præclaram esse sententiam fateor, ita proverbium esse negaverim. Tamen scribendum putavimus, ne quis indiligentia prætermissum existimaret.

Benignior pellace vulpe. *Diog.*

Ὅσῳ πλεῖον ἱλαρὸς αἱμύλης ἀλώπηκος;

Id est, Pellace quanto est blandior vulpecula? De

eo, qui commodi sui causa simulat benevolentiam.

Lethale mulsum. Θανάσιμον μελίκρατον.

Lerhale mulsum dicitur, quicquid ita jucundum est, ut idem sit perniciosum. Legimus & Mellitum venenum, apud Plinium.

Paulus. Apost.

Chrestologus. Χρηστολόγος.

Chrestologi dicebantur, qui probe loquuntur, & improbe faciunt. Paulus, in Epistola ad Romanos, hujusmodi blandiloquentiam χρηστολογίαν vocat.

Io Pæan.

Athenæus sic citat: Ἰὴ παιάν. Acclamatio proverbialis, qua consueuimus uti, re gnaviter & feliciter peracta.

Zenod.

Polycrates matrem pascit.

Πολυκράτης μητέρα νέμει.

Id est, Polycrates matrem pascit. Hoc adagium ex historia petunt, narrantes Polycratem Samiorum tyrannum matres militum qui in bello interiissent, recensuisse, easque locupletioribus ciuibus nutriendas tradidisse. Ego puto non incommode posse usurpari, quoties aliquis in commendandis amicis est benignior officiosiorque.

Ipse semet canit. Αὐτὸς αὐτὸν αὐλεῖ.

Id est, Ipse suimet tibicen est, *hoc est,* ipse, cujusmodi sit, factis ipsis declarat. Adagium in utramlibet partem poterit applicari, bonam vel malam.

Æsop.

Magis ipse Phryx. Μᾶλλον ὁ Φρύξ.

Id est, Magis ipse Phryx. Equidem conjicio dictitatum, quoties ea magis probarentur, non quæ veriora sint, sed quæ adulantius dicta.

Plat.

Pulchre dixti. Belle narras. Καλῶς ἔλεξας.

Huc pertinere videntur ironiæ illæ proverbiales passim in comœdiis obviæ. Dixti pulchre, Belle narras. De re dictu vehementer absurda. Plato in Euthyd.

Plutarc.

Climacides. Κλιμακίδες.

Id est, Scalulæ. Per jocum vocari poterunt, qui se vitii

vitibus ad quidvis obsequii submittunt, etiamsi sordidissimum sit.

Glossogastores. *Tullius.*

Qui linguam habent venalem, ea loquentes, quæ ventri conducunt.

Ex cohorte Prætoris. *Idem*

Qui ad omnem nutum præsto sunt. & cum auctoritate diliguntur ad hoc aut ad illud exequendum, ex cohorte Prætoris appellari dicuntur. Ministri Prætorum non egent alia excusatione, quam ut dicant, se, quod fecerunt, illorum jussu fecisse; ut jam in Prætorem sit actio, non in ministros. Simile imperium in quosdam cibo officiisque sic devinctos, ut nihil ausint recusare.

Consessus in ludo talerio.

Nec proverbii specie caret, quod habetur in epistola ad Atticum lib. 1. Consessus talarius, pro conventu hominum parum honoratorum. Nam consessus, Græce συνέδριον, proprie dicitur Senatus, aut Judicum, qui solent ex honestissimis deligi. In consessu talario, qui nequissimus est, primas tenet. Verba Ciceronis hæc sunt: Non enim unquam turpior in ludo talario consessus fuit: maculosi Senatores, nudi Equites, Tribuni non tam ærarii, quam, ut appellantur ærati; pauci tamen boni inerant, &c. Quamquam & is jocus est proverbialis, quod ait illos vulgo appellari solere pro tribunis ærariis, tribunos æratos, hoc est, obæratos, aut certe bene nummatos peculatu. *Tribuni ærarii.*

ÆQVANIMITAS.

In re mala, animo si bono utare, adjuvat. *Plautus.*

Fortiter ferendo vincitur malum, quod evitari non potest.

Magistratum gerens, audi & juste & injuste. *Solon*

Ἄρχων, ἄκουε καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως.

Id est, Princeps, iniqua & æqua pariter audias. Sumtum ajunt ex Solonis elogiis. Admonet, ut qui in tractandis Reipubl. muneribus versatur, patientissimis sit au-

ſit auribus, æquoque animo, & bene & male audire conſueſcat, neque facile populi vel laudibus vel convitiis à recto dimoveatur.

Juv. *Jactare jugum.*

Eſt incommode ferre ſervitutis neceſſitatem. Translatum à bobus nondum aſſuetis jugo.

Ad finem ubi perveneris, ne velis reverti.

Μὴ ἐπιστρέφεσθαι ἐπὶ τοῦς ὅρους ἐλθόντα.

Plut. *Id eſt*, Ne reflectas, ubi ad terminum pervenis. Finem vitæ æquo animo feras: ne dixeris illud Virgilii.

O mihi præterios referat ſi Jupiter annos!

ÆQVALITAS.

Æqua concertatio.

Cum ſignificabimus duos ex æquo paratos ad diſceptandum, rixandumve, licebit accommodare carmen illud ex Iliados quinto libro:

Τὼ μὲν δὴ χείρεσσί τε καὶ ἔγχεα ὀξυόεντα,
Hom. Ἀντίοι ἀλλήλων ἐχέτην μεμαῶτε μάχεσθαι.

Id eſt, Illi inter ſeſe jam jam pugnare parantes,
Obtendunt pariterque manus, peracutaque pila.

Cic. *Par pari.* Ἶσον ἴσῳ.

Dicimus, ubi quid ex æquo moderatum ſignificamus. Ductum à potatoribus, qui frequenter de æqualitate diſputant, interdum pugnis & enſibus. Sed olim æqualitas erat, ut tantundem adderent aquæ, quantum eſt vini.

Plin. *Pari jugo.*

Pro eo quod eſt, pari ſtudio, parique conatu.

Pertinax contentio.

Hom. Quoties oſtendemus obſtinatam ac muliebrem æqualium inter ipſos contentionem, cum neuter alteri vult inferior videri, conveniet illud, quod Iliados 4 libro Juno dicit ad Jovem:

Καὶ γὰρ ἐγὼ θεός εἰμι, γένος δέ μοι ἔνθεν ὅθεν σοί.

Id eſt, Ipſa etiam dea ſum, genus inde mihi, unde tibi ortus.

ALIA

ALIA ALIIS PLACENT.

Felix Corinthus, at ego sim Teneates. *Strabo.*
Εὐδαίμων Κόρινθος, ἐγὼ δ' εἴην Τενεάτης.

Id est, Fortunata Corinthus, at ipse sim Teneates. Tenea, vicus quidam haud procul à Corintho, nemorosus, & amœnus. Porro Corinthiorum opulentia insignis fuit. Tempestivum fuerit hoc uti, quoties in contentione duorum, non inficiabimur alterum per se præstantius, verum alterum magis arridere placereque animo nostro.

Quot homines tot sententiæ. *Terent.*

Idem: Suus cuique mos est. Persius:

Mille hominum species, & rerum discolor usus:
Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.

Suum cuique pulchrum.

In eos, quibus sua qualiacunque sunt, tamen studio magis quam judicio placent. Est autem à communi mortalium ingenio sumptum, quibus usq; adeo insita est illa Philautia, *Id est,* amor sui, ut neminem tam modestum tam attentum, tam oculatum invenias, quin in propriis æstimandis, quadam animi propensione corruptus, cœcutiat atque hallucinetur.

Asinus asino, & sus sui pulcher. *Alcim.*
Ὄνος τ' ὄνῳ κάλλιστος, ὗς δ' ὑΐ.

Id est, Asinus asello pulcher est, & sus sui. Simile simili placet. Conveniet, ubi inter inhonestos similitudo morum & instituti conciliat benevolentiam: veluti cum miles placet militi, aleator aleatori, potator potatori, sophista sophistæ.

Balbinum polypus Agnæ delectat. *Hor.*

Eodem pertinet, quod alibi dixit Horatius:

Turpia decipiunt cæcum vitia, aut etiam ipsa hæc
Delectant, veluti Balbinum polypus Agnæ.

Nam Balbino stulte amanti, etiam polypus Agnæ amicæ suave quiddam olere videbatur. Est autem polypus vitium narium grave olentium, itidem ut hircus alarum. Unde & polyposos & hircosos dicimus.

ALIBI DIMINVTVM, ALIBI REDDITVM.

Athe. *Claudus optime virum agit.* Ἄριστα χωλὸς οἰφεῖ. *Id est,* Optime claudus virum agit. Dici solitum, ubi quispiam suam sortem, vel parum egregiam anteponit alienæ, tametsi præstantiori.

Virg. *Non omnia possumus omnes.*

Haudquaquam poteris sortirier omnia solus.
Namque aliis Divi bello pollere dederunt,
Huic saltandi artem, voce huic citharaque canendi,
Rursum alii inservit sagax in pectore magnus
Juppiter ingenium, at multis est utilis ille.

Facta juvenium, consilia mediocrium, vota senum.

Hesiod. Ἔργα νέων, βουλαὶ δὲ μέσων, εὐχαὶ δὲ γερόντων.
Id est, Vota senum, consulta virorum, & facta juventæ. Nam viribus ea ætas præpollet. In consilium asciscendi mediocris ætatis viri, propterea quod in his nonnihil detrito virium vigore valeat tamen usu rerum aucta prudentia. Senes utpote religiosi, solent superis optima precari.

Plat. *Marinam auditionem fluviali abluit sermone.*
Ἁλμυρὰν ἀκοὴν ἀποκλύσαι ποτίμῳ λόγῳ.
Id est, Salsuginosum sermonem potabili deluit oratione. Quod audire erat molestum, id diversa oratione edulcatur. Quod erat gustus, id traductum est ad aures. Etenim quod palato aqua marina, id auditui sermo non placidus nec benignus.

Hom. *Quod alibi diminutum, exæquatur alibi.*
In eum, in quo desideratur virtutis aliquid, sed cujus jacturam alia quapiam dote compenset. Veluti siquem intelligi velimus parum eloquentem, sed admirabili tamen judicio. Aut qui sit indoctus quidem sed bene nummatus, competet illud ex Iliados κ:

Ὃς δή τοι εἶδος μὲν ἔην κακός, ἀλλὰ ποδώκης.
Id est, Qui ore quidem deformis erat, pedibus tamen acer.

Semper

Semper seni juvenculam subjice. Diog.

Ἀεὶ γέροντι νέαν ἐπιβάλλειν κόρην.

Id est, Semper puellam virginem subjice seni. Admonens ut provectioris ætatis viri puellam ducant magis, quam anum: ne si frigus accesserit frigori, languente Venere, steriles existant nuptiæ.

Non omnis fert omnia tellus. Virg.

Proverbium erit, si traducatur ad diversas ingenii dotes. Theocritus: Illa quidem producit hyems, illa educat æstas: cum significabimus, aliud agendum juveni, aliud seni; aliis atque aliis temporibus, diversis moribus utendum.

ALIENA à RE.

Nihil ad Versum. Οὐδὲν πρὸς ἔπος. Luc.

Id est Nihil ad Carmen. De iis, quæ longe discrepant ab iis, quæ proposita sunt.

Nihil ad fides. Οὐδὲν πρὸς τὴν χορδήν. Idem

Id est, Nihil ad chordam, in eos quorum vita vehementer est inæqualis, quorumve mores ab oratione dissident.

Nihil ad Bacchum. Οὐδὲν πρὸς Διόνυσον.

Id est, Nihil ad Bacchum. Ubi quis ea nugatur, quæ ad rem præsentem nihil attinent.

Mira de lente. Rud.

Quoties res humilis & pusilla magnificis laudibus attolleretur. Opinor Græcis efferri hunc in modum: Δεινὰ περὶ φακῆς. Agricol.

Quid ad farinas? Τί πρὸς τ' ἄλφιτα; Aristop.

Id est Quid ad farinas? *Id est*, Quid attinet ad parandas facultates? Id recte detorquebitur ad artes steriles, ut poëticen.

Alia Menecles alia Porcellus loquitur. Luci.

Ubi quis multum verborum effutit, quæ nihil ad rem pertineant.

Neque cœlum, neque terram attingit.

Οὔτε γῆς, οὔτε οὐρανοῦ ἅπτεται.

Id est, Neque cœlum, neque terram attingit. De re vehementer absurda atque aliena, quæque nulla vicinitate pertineat ad id, de quo agitur.

Quid ad Mercurium? Τὶ πρὸς τὸν Ἑρμῆν;

Id est, Quid ad Mercurium? *Id est,* nihil ad rem. Nam Mercurius orationis est auctor.

Ego de alliis loquor, tu respondes de cæpis.

Cum aliud respondetur, quam rogaris. Vel contra; cum inepte respondetur inepte sciscitanti. Confinia sunt inter sese cæpæ & allia.

Falces postulabam. Ἀμάας ἀπῄτουν.

Id est, Falces postulabam. In eos, qui respondent id quod ad rem non attinet.

Suid. *Extra chorum saltare.* Ἐκτὸς χοροῦ ὀρχεῖσθαι.

Id est, Extra chorum saltare. Dicitur, qui dicit aut facit à re, quam proposuit, alienum aliquid.

Vltra septa transilire.

Ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα πηδᾷν.

Id est, Septa transilire. Congruit in eos, qui à proposito digrediuntur.

Plat. *Extra oleas fertur.* Ἐκτὸς τῶν ἐλαιῶν φέρεται.

Id est, Extra oleas fertur. Ubi quis terminos præscriptos transgreditur.

Incita equum juxta nyssam.

Greg. Naz. Κέντει τὸν πῶλον παρὰ τὴν νύσσαν.

Id est, Stimula equum juxta lineam. Dicebatur, ubi sermo loquentis aberrat ab eo, quod esset institutum.

Arist. *Haud contra ostium.* Οὐ κατὰ θύρας.

Id est, contra januam, pro eo quod est, non proprie ad rem, & apte ad id, de quo agitur.

Nihil ad rem.

In eum, qui dixerit absurde quippiam, & alienum à proposito quadrabit illud Homer. Νήπιος εἶς, ὦ ξεῖν', ἢ τηλόθεν εἰλήλουθας. *Id est,* Hospes stultus es, aut longinquis advena ab oris Nuper ades.

Meos corymbos necto.

Τοὺς

Τοὺς ἐμοὺς κορύμβους πλέκω.

Id est, Meos necto concinnos. Ubi quis respondet, quod nihil pertinet ad interrogata.

Omissa hypera, pedem insequeris. Hyperi.

Ἀφεὶς τὴν ὑπέραν, τὸν πόδα διώκεις.

Id est, Omissa hypera pedem sectatur. Convenit ubi quis omissis his, quæ magis ad rem attinebant, levicula quæpiam curat. Hyperæ, nautici funes sunt, quibus antennarum cornua traducuntur. Pedem autem vocant imam clavi partem.

De curru delapsus. Ἐξ ἁμαξῶν ... .

Id est, De curru delapsus, In hodiernum quoque diem vulgo durat adagium in eum, qui oblitus propositi, alio se transfert, aut qui in sententia labascit, ut de curru delapsus dicatur; quemadmodum Ab asino delapsus.

Quo terrarum raperis?

Qui non sunt attenti ad rem propositam, negantur esse domi. Qui longius aberrant à vero in aliena regione esse dicuntur.

Me mortuo terra misceatur incendio. Seneca.

Eadem sententia hodie vulgo durat inter mortales: Mihi, inquiunt, morienti, mundus universus moritur. qua significent nihil sua referre, quid posteris accidat vel boni vel mali, cum ipsi tollantur è vita nequaquam sensuri.

Mihi istic nec seritur nec metitur. Plautus.

Id est, Ista res nihil ad me pertinet, ut quæ neq; meo fiat periculo, neque emolumento. metaphora notissima est.

Non luctu, sed remedio opus in malis.

In malis non lamentis, sed auxiliis utendum. Ad id convenit illud ex Iliad. ω.

Οὐ γάρ τις πρῆξις πέλεται κρυεροῖο γόοιο. Hom.

Quippe nihil miseri fletus, lamentaque prosunt.

Omni pedi eundem calceum inducere. Galenus.

Galenus lib. Therapeutices 9. Ἐκεῖνοι μὲν οὔτε ζητοῦσιν, οὔτε ἴσασιν. ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν, ἐπὶ πάντα πόδα

πάντας ὑποδέουσι. *Id est,* Isti quidem igitur neque inquirunt neque sciunt. Quin magis juxta proverbium, eodem calceamento calceant omnes. Loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui non habita ratione morborum, eadem remedia admovent omnibus, cum diversa mala diversam curationem desiderent.

Aristop.

Respublica nihil ad musicum.

Hæc persuasio quemadmodum olim multorum animos occupavit, ita nunc quoque multis inhæret, ut credant doctos ac probos viros non esse accommodos ab gubernandum rempub. Plato abstinuit, Socrates frustra tentavit, Demostheni & Ciceroni parum feliciter cessit, &c. Id venuste expressit Aristophanes in Equit. Nam illic principatum recusanti quod musices esset imperitus, ita respondetur:

Ἡ δημαγωγία γὰρ οὐ πρὸς μουσικοῦ.
Ἔτ' ἐστὶν ἀνδρὸς οὐδὲ χρηστοῦ τοὺς τρόπους. *Id est,*
At gerere nunc Rempub. non est viri
Qui musicus sit ac probatis moribus.

Musices nomine omnem liberalem eruditionem designabant Veteres.

Ἐξορχεῖσθαι.

Qui fugiunt ab eo quod agitur, alio sese vertunt, Græcis ἐξορχεῖσθαι dicuntur: sumpta metaphora à saltationibus, præsertim sacris, unde subtrahere sese inauspicatum erat.

ALIENA CVRANTIS

Bellum Cononi curæ fuerit.

Πόλεμος Κόνωνι μελήσει.

Id est, Curabit prælia Conon: Proinde conveniet adhunc modum respondere curanti negotium, quod ad se nihil attineat.

Plutarc.

In alieno choro pedem ponere.

Ἐν ἀλλοτρίῳ χορῷ πόδα τίθεσθαι.

Id est, In alieno choro pedem ponere. Est sese miscere negotiis alienis, & aliorum sibi vendicare partes.

Ne

Ne depugnes in alieno negotio. Hom.

Ubi significabimus nos nolle nosmet admiscere liti alienæ, quæ nihil ad nos pertineat, sed permissuros, ut ipsi inter sese suo decertent periculo, quorum negotium agitur, vesiculo fuerit locus ex Iliad. 2. lib.

Proque Helena proque omni re decernere solos.

Dictum est de Menelao & Paride singulari certamine congressuris.

Quæ supra nos, nihil ad nos.

Τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς, οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.

Id est, Quæ supra nos, nihil ad nos. Dictum Socraticum: torqueri potest in illos, qui de negotiis Principum aut theologiæ mysteriis temere loquuntur. Vertere licebit & in contrarium; Quæ infra nos, nihil ad nos

Vtere curru, de asinis nihil laborans.

Quibus plaustrum est domi, nihil necesse habent deportandis oneribus asinos aliunde conducere.

Stultior Morycho. Μωρότερος εἶ Μορύχου. Suidas.

Id est, Sultior es Morycho. Mihi videntur peculiariter obnoxii adagio, qui domesticorum negotiorum negligentes, foris agunt, aliena curantes.

ALIIS SAPERE.

Aliis prospiciens, non sibi. Hom.

Si libebit in quempiam jocari, qui aliis sua mala prædixerit, suum ipsius malum non prævidens, non inconcinniter accommodabimus illud ex Hom. Bœotia:

Ἀλλ' οὐκ οἰωνοῖσιν ἐρύσατο κῆρα μέλαιναν.

At non auguriis fatum sibi depulit atrum.

Facile, cum valemus, recta consilia ægrotis damus. Terent.

In admonendo sapimus omnes, verum ubi peccamus ipsi, non videmus propria; omnes ægrotantibus recte præcipiunt quid fugiendum, quid agendum; & objurgant nonnunqnam, quod salutis causa non obtemperent bene monentibus.

Quarta

Eust. *Quarta luna nati.* Ἐν τετράδι γεγόνασιν.
Id est, Quarta luna nati. Dicuntur qui parum felicite nati sunt propterea quod Hercules hac luna natus feratur cujus omnis vita voluptatum omnium expers, ac laborum plena fuit. Dici potest & in eos, qui laboribus sibi neutiquam frugiferis fatigantur.

ALIENO PERICVLO.

De alieno ludis corio.

Proverbio dicitur de iis, qui securius agunt, sed alieno periculo, ut apud Plautum: De meo tergo luditur corium. *Id est,* Res meo fit periculo.

Non est meum negotium, multum valeat,
Diog. Οὐκ ἐστ' ἐμὸν τὸ πρᾶγμα, πολλὰ χαιρέτω.
Id est, Multum valeat, haud est meum negotium. Quoties negabimus nos laborare de re, quæ nihil ad nos pertineat.

Aristop. *Alienam metis messem.* Ἀλλότριον ἀμᾷς θέρος.
Id est, Alienam metis messem. In hos qui negotium non suum parum diligenter curant. Fit autem hominum more, ut in suopte quisque negotio longe sit attentior, quam in alieno.

Innocuus alium aspiciam, meum habentem malum.
Ἐξάντης λεύσσω τὸ μὲν κακὸν ἄλλον ἔχοντα.
Aristot. *Id est,* Indemnis spectabo alium mala nostra ferentem Hoc est, ex aliorum malis ipse rebus meis consulam. Feliciter sapit qui alieno periculo sapit.

AMICITIA.

Amicitia stabilium, felicitas temperantium.

Idem Aristoteles hanc sententiam velut è medio sumptam refert. Amicitiam esse stabilium, & felicitatem eorum qui sua sorte contenti sunt. Ὀρθῶς λέγεται, ὅτι ἡ φιλία τῶν βεβαίων, ὥσπερ ἡ εὐδαιμονία τῶν αὐταρκῶν. Amicitia virtute, non pecuniis aut fortuna concilianda est. Etenim si rebus caducis concilietur, caduca

sit & ipsa necesse est. Nihil autem in rebus humanis stabile præter unam virtutem, quæ sola fortunæ ludibriis obnoxia non est.

Ama tanquam osurus, oderis tanquam amaturus. Bias.

Δεῖ φιλεῖν ὥσπερ μισήσοντα, μισεῖν δ' ὥσπερ φιλήσοντα.

Id est, Sic amandum, tanquam sis osurus: sic oportet odisse tanquam sis amaturus. Cicero: Hoc quidem præceptum, cujuscunque est, ad tollendam amicitiam valet. Illud potius præcipiendum fuit, ut eam diligentiam adhiberemus in amicitiis parandis, ut ne quando amare inceperimus eum, quem aliquando odisse possemus.

Amantium iræ. Τῶν φιλούντων ὀργή. Terent.

Id est, Amantium iræ. Ubi qui non ex animo indignantur invicem: aut de iracundia neutiquam duratura. Mimus. Discordia fit charior concordia.

Mores amici noveris, non oderis. Porphyr.

Versum hunc nos inter Græcas sententias repertum restituimus. Est enim ejusmodi. Φίλου τρόπους γίνωσκε, μισήσῃς δὲ μή. Admonet in amicorum moribus quædam vitia dissimulanda, sic ut intelligantur quidem, sed tamen tolerentur.

Novos parans amicos, ne obliviscere veterum. Hermol. Barbar.

Νέους φίλους ποιῶν, λῷστε, τῶν παλαιῶν μὴ ἐπιλαθοῦ.

Id est, Novos parans amicos, optime, veterum ne obliviscere. Torqueri potest & ad mutata studia, ad quæ convenit nonnunquam respicere, etiam posteaquam diversæ te addixeris disciplinæ.

Non potes Thetydem simul & Galateam amare. Theocr.

Id est, non potes idem diversa sequi, velut literas & pecuniam, voluptatem & gloriam, mundum & Christum. Nam Galateæ fluvio male convenit cum marinis fluctibus.

Unus

Vnus Deus, & plures amici.
Εἷς Θεὸς καὶ πολλοὶ φίλοι.

Id est, Unus Deus & plures amici. Proverbium monet quam plurimos parandos esse amicos, quod hi secundum Deum plurimum opitulari possint. Opinor à vulgo mutuo sumptum, non ex authoribus.

Mus non uni fidit antro.

Locus erit adagio, si quem admonebimus, ut sibi plures amicos paret, aut una cum opibus studeat philosophiæ, ut si fortuna quod suum est eripiat, in literis sit præsidium.

Hesiod.

Neque nulli sis amicus, neque multis.
Μηδὲ πολύξεινον, μηδ᾽ ἄξεινον καλέεσθαι.

Id est, Nec multis, at nec nulli dicaris amicus. Citra ullius amici consuetudinem vivere, ferinum atque injucundum esse videtur. Rursum nec vehementer amare possumus simul multos, nec pluribus morem gerere.

Plutarc.

Ne cuivis dextram injeceris.
Μὴ παντὶ ἐμβάλλειν δεξιάν.

Id est, Ne cuivis porrigas dextram. *Hoc est,* Ne temere quemlibet in familiaritatem admittas, sed deligas quem diligas.

Amicorum omnia communia.
Τὰ τῶν φίλων κοινά.

Pythag.

Id est, Amicorum communia omnia. Aulus Gell testatur Pythagoram non solum hujus sententiæ parentem fuisse, verum etiam hujusmodi quondam vitæ ac facultatum communionem induxisse, qualem Christus inter omnes Christianos esse vult. Nam quicunq; ab illo in cohortem illam disciplinarum recepti fuissent, quod quique pecuniæ familiæque habebant, in medium dabant. Quod re atque verbo Romano appellatur cœnobium, nimirum à vitæ fortunarumque societate.

Cicer.

De manu in manum.

Cicero: Totum denique hominem tibi trado de manu,

nu, ut aiant, in manum tuam istam, & victoria & fide præstantem. Traduntur & qui commendantur.

Ex sinu illius. *Idem*

Quod ex intima familiaritate volumus intelligi, hos è sinu illius esse dicimus.

Χρήσει καὶ κτήσει. *Curius.*

Qui se totum alicujus haberi volebat, dicebat χρήσει καὶ κτήσει tuus sum: hoc est, usu fructu & propritate. Siquidem in possessionibus sæpenumero fit, ut penes alium sit dominium, penes alium usus fructus M. Tullio Curius lib. 9. Si vales bene est, sum enim χρήσει μὲν tuus, κτήσει δὲ Attici nostri. Ergo fructus est tuus mancipium illius.

Ipsis & Chiis Αὐτοῖς καὶ χίοις. *Aristoph.*

Non obscurum est has voces ex solenni more vulgo jactatas quoties aliquis sibi bona præcabatur, & amicis.

Vultu sæpe læditur pietas.

M. Tullius in oratione pro Roscio, obiter citat sententiam à sapientibus jactatam. Etenim inquit, si id quod præclare à sapientibus dicitur, vultu sæpe læditur pietas: quod supplicium acre satis reperietur in eum, qui mortem obtulerit parenti, pro quo mori ipsum, si res postularit, jura divina atque humana cogebant? Proverbium admonet, pietatem erga parentes adeo religiose colendam, ut non solum non offendamus eos verbis aut factis, sed ne vultu quidem attrociore aut contumaciore. Habent enim oculi, frons, & ipse vultus suum sermonem. Evangelium altius repetit, nimirum ab ipso fonte cordis, in quo concipitur ira. Ea erumpit in vocem indignationis sed incertam: proximus gradus est manifestum convicium, tertius homicidium.

Sal & mensa. *Æschin.*

Apud priscos hospitii jus fuisse sanctissimũ, alias nobis est dictum. Id contrahebatur salis & mensæ consortio. Quemadmodum apud Germanos acceptus à propinante cyathus adimit omne jus agendi injuriarum.

rum. Æschines de perperam obita legatione: Τῆς τῆς πόλεως ἅλας καὶ τὴν δημοσίαν τράπεζαν, περὶ πλείστου δὴ φησι ποιεῖσθαι. *Id est,* Etenim civitatis salem publicamq; mensam, ait se plurimi facere. Manent hujus hospitalitatis publicæ vestigia in hunc usque diem apud Germanos.

Plutarc. *Philotesius crater.* Κρατὴρ φιλοτήσιος.
Dicitur quo in conviviis conciliantur amicitiæ. Qui mos etiamnum durat apud Germanos, quibus turpissimum est, post acceptum Philotesium poculum, veterum offensarum quantumvis capitalium meminisse qualem ne judices quidem admitterent actionem injuriarum. Hesychius indicat, hanc φιλοτησίαν solere adhibere post cœnam, cum in signum amicitiæ ex eodem poculo de eodem vino bibunt omnes. Qui mos apud nos nondum exolevit, sed rarior est ob metum novæ lepræ, qua plerique laborant.

Pythag. *Amicitia æqualitas, amicus alter ipse.*
Τὴν φιλίαν ἰσότητα εἶναι. *Id est,* Amicitiam æqualitatem esse, & eandem animam, & amicum alterum ipsum. Neque quicquam non commune, ubi fortunarum æqualitas: neque dissensio, ubi idem animus: neque divortium, ubi coagmentatio duorum in unum.

Terent. *Amicus amico.* Φίλος τῷ φίλῳ.
Quadrabit in eos, qui nullum officium refugiunt, modo gratum faciunt amicis.

Plutarc. *Amicus magis necessarius, quam ignis & aqua.*
Ἀναγκαιότερος πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος.
Id est, Amicus magis necessarius quam ignis & aqua. Hyperbole proverbialis, admonens neminem esse tam divitem, aut potentem, quin opus habeat amicorum officiis. Quemadmodum enim citra ignem & aquam non constat hominum vita: ita nec sine consuetudine atque opera familiarium.

Zenod. *Naæra & Charmione.* Νααίρα καὶ Χαρμιόνη.
Id est, Naæra & Charmione. De fidis amicis dici solitum,

litum, ſcripſit Zenodotus: quique non dubitarent vel mortis comites eſſe amicis. Naæra & Charmione duæ erant Cleopatræ reginæ pediſſequæ, quæ ſpontaneam Cleopatræ mortem ſunt imitatæ, ac ſemivivæ repertæ ſunt, dominæ jam mortuæ coronam capite delapſam reponentes.

Qui circa ſalem & fabam. Plut.

περὶ ἅλα καὶ κύαμον.

Id eſt, Juxta ſalem & fabam. In eos dicebatur, qui ſe ſimularent ſcire, quod neſcirent. Siquidem divina reſponſuris fabam & ſalem apponebant.

Salem & menſam ne prætereas. Orig.

Ἅλα καὶ τράπεζαν μὴ παραβαίνειν.

Id eſt, Salem & menſam ne prætereas. *Id eſt,* Ne negligas amicorum conſuetudines, aut ne violes amicitiæ jura. Nam his rebus olim conciliabantur amici.

Intempeſtiva benevolentia nihil à ſimultate differt. Suid.

Ἄκαιρος εὔνοια οὐδὲν ἔχθρας διαφέρει.

Id eſt, Par odio importuna benevolentia. Quadrabit in eos, qui cum officioſi ſtudent eſſe, non habita temporis ratione, nocent aut moleſti ſunt ſedulitate, veluti, qui non apto tempore objurgant amicum, aut qui immodicis & intempeſtivis laudibus conciliant homini invidiam: aut pecuniam ſuppeditant adoleſcenti, qua fit deterior.

Non ſunt amici qui degunt procul. Athē

Τηλοῦ φίλοι ναίοντες οὐκ εἰσὶ φίλοι.

Id eſt, Haud ſunt amici qui degunt procul. Vulgo enim fit, ut ſimul atque è conſpectu neceſſariorum ſejuncti ſumus, neſcio quomodo obrepat oblivio quædam familiarium, ut id jam omnibus in ore ſit: Qui ſemotus eſt ab oculis, eundem ab animo quoque ſemotum eſſe.

Multas amicitias ſilentium diremit. Ariſt

πολλὰς φιλίας ἀπροσηγορία διέλυσεν.

Id eſt, Multas amicitias ſilentium diremit. Admonet ada-

adagium, assiduo convictu ac frequentibus alloquiis necessitudines ali, intermissione & absentia dissolvi. Silentium enim hic non simpliciter silentium significat, sed illud silentium, cum quis non appellat ac salutat amicum.

Theocret. *Abiit & taurus in sylvam.*

Ἔβα καὶ ταῦρος ἐν ὕλαν.

Id est, Abiit & taurus in sylvam. Pastorale proverbium, allegoria subturpicula, significans divortium ac neglectum veteris amicæ.

Plautus. *Ubi amici, ibi opes.*

Plautus in Trucul. Verum est verbum, quod memoratur: Ubi amici, ibidem & opes. Sensus est, potiores esse amicos, quam pecuniam: & ad vitæ præsidium plus habere momenti amicos citra pecuniam, quam absque amicis opes.

Aul. G. *Usque ad aras amicus.*

Μέχρι τοῦ βωμοῦ φίλος εἰμί.

Id est, Usque ad aram sum amicus. Admonet proverbium, nonnunquam, (quo consulamus amicorum commodis, eorumque voluntati morem geramus,) fas videri palum à recto deflectere. Verum eatenus, ne propter hominem amicum, Numinis reverentiam violemus.

Homer. *Amicorum est admonere mutuum.*

Sententia proverbialis videtur, quam legimus Iliad. λ. Ἀγαθὴ δὲ παραίφασίς ἐστιν ἑταίρου. *Id est,* Bonus est affatus amici admonitoris. Hanc licet usurpare, si quando dicemus amici munus esse, ut amicum si quid erret liberius admoneat.

Animo ægrotanti medicus est oratio.

Plutarc. Ψυχῆς νοσούσης εἰσὶν ἰατροὶ λόγοι.

Id est, Animo ægroto medicus est oratio. Huc allusit Horat. Sunt verba & voces quibus hunc lenire dolorem Possis, & magnam morbi depellere partem.

Homer. *Fidus amicus.*

Fidus amicus non est posthabendus germano. Homerus Odyss. θ.

Ἤ τίς που καὶ ἑταῖρος ἀνὴρ κεχαρισμένα εἰδώς.
Ἐσθλός, ἐπεὶ οὐ μέν τι κασιγνήτοιο χερείων. *Id est,*

Si quis forsan amicus sit, gratusque, bonusque,
Quandoquidem is non inferior vel fratre putandus.

In ære meo est.

Quem nobis officiis obstrictum significamus, ita ut totus certoque noster sit, eum in ære nostro dicimus esse. Nam antiquitus omnis pecunia ærea erat, auri usu nondum reperto, in feriendis numismatis.

Ἀμφιθαλὴς ἔρως.

Id est, Utrinque florens amor. olim dicebatur, quoties uterque pariter esset incolumis, ac mutuo responderet amore. Nam dimidiati dicimur, quoties amicus distrahitur, velut altera pars nostri. *Ari-stop.*

Syncretismus. Συγκρητισμός.

Cretico proverbio dicebatur, quoties fieret, ut qui modo videbantur hostes acerrimi, repente in summam concordiam redigerentur, Id quod frequenter evenire solet, maxime si quando malum aliquod inciderit utrique commune. *Plu-tarc.*

Conciliant homines mala. *Ari-stot.*

Συνάγει τοὺς ἀνθρώπους κακά.

Id est, Conciliant homines mala. Sententia proverbialis, quæ declarat quod vulgo fit, ex hostibus nonnunquam amicos fieri, propter malum aliquod incidens utrique commune.

Cum amico non certandum æmulatione.

Cum amico & bene merito non est suscipiendum certamen, ne quid obscuretur amicitia, propter æmulationem hujusmodi comitem contentionum. Id innuit Homerus Odyss. θ *Hom.*

Τίς ἂν φιλέοντι μάχοιτο; *Id est,*
Quis namque benigno cum hospite pugnet?

Queruli in amicitia.

Οἱ φιλομεμφέες ἐς φιλίην οὐκ εὐφυέες. *Hero dot.*

Id est, Qui queruli sunt in amicos non sunt ad amicitiam

citiam idonei. Connivere ad amicorum vitia, ho-
res & jungit junctos, & servat amicos.

Theogn.

Lingua amicus. Ἀπὸ γλώττης φίλος.

Id est, Lingua amicus, qui verbis ostendit, non re præstat beneficium.

Felicitas multos habet amicos.

Εὐτυχία πολύφιλος.

Id est, Felicitas multos habet amicos. Notior est sententia quam ut requirat interpretem.

Tullius.

Oculis ferre, in sinu in capite.

Proverbialia sunt & illa, Oculis ferre, In sinu ferre, si quis quem insigniter amat, fovetque. Translatum à matribus tenere liberos suos amantibus, à quibus non dimovent oculos, solicitæ ne quid illis accidat incommodi gestantque in sinu atque in complexu. Non dissimile est, quod est apud Platonem lib de Repub. 10. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς περιφέρειν. *Id est,* super capite ferre.

Felicium multi cognati.

Id hodie vulgo dicunt, locupletum plurimos esse cognatos.

Tullius.

Amicus certus in re incerta cernitur.

Quo significatum est, amici fidem in rebus adversis explicari.

Plutarc.

Ollæ amicitia Χύτρας φιλία.

Id est, Ollæ amicitia. In amicos istos vulgares quadrabit quos patina, non benevolentia conciliat.

Aristid.

Viri infortunati procul amici.

Ἀνδρὸς κακῶς πράσσοντος ἐκποδὼν φίλοι.

Id est, Viri, siti in malis, amici sunt procul. Notat mores amicorum vulgarium, qui hirundinum ritu pro ratione temporum advolant ac devolant. advolant ubi res secundæ: devolant, ingruente tempestate.

Plutarc.

Plures adorant solem orientem, quam occidentem.

πλείους προσκυνοῦσι τὸν ἥλιον ἀνατέλλοντα ἢ δύνοντα.

Id

Id est, Plures adorant solem orientem, quam occidentem. Juveni magis adhæretur, quam seni.

Ad felicem inflectere parietem.

πρὸς τὸν εὖ πράττοντα τοῖχον ῥέπειν. *Aristop.*

Id est, In felicem parietem vergere. Aristophanis interpres translatum existimat ab iis, qui navi vehuntur, qui, si quando navis alterum latus fluctu deprimatur, protinus in alterum latus transcurrunt, quod altius extat ab undis.

Nudæ Gratiæ. *Hor.*

Admonet, ut nihil inter amicos fictum aut fucatum sit.

Sapientes tyranni sapientium congressu.

Σοφοὶ τύραννοι τῶν σοφῶν συνουσίᾳ. *Plat.*

Id est, Commercio sapientium princeps sapit.

Amicitias immortalas esse oportet. *Tull.*

Verum eo rediere mores mortalium, ut simultates sint immortales, amicitiæ plus quam vitreæ.

AMOR.

Caunius amor. Καύνιος ἔρως. *Diog.*

De fœdo amore dicebatur. Biblis Caunum fratrem impotenter adamavit; à quo cum esset repulsa, sibimet necem conscivit.

Liberorum amantior, quam Gello.

Τῆς Γελλοῦς παιδοφιλωτέρα.

Id est, Puerorum amantior Gello. Dici solitum vel in eos, qui morte præmatuta periissent: vel in eos, qui mira quidem charitate filios prosequerentur, sed eosdem indulgentia, deliciisque corrumperent. Ajunt, Gello virginem quampiam fuisse, quæ puella adhuc vita decesserit.

Injuria solvit amorem.

In Græcorum epigrammatibus proverbii titulo citatur, Ὕβρις ἔρωτας ἔλυσε. *Id est*, Injuria sive contumelia solvit amores: quod contemptu amor plerumque vertitur in iram, ira in odium.

Man-

Lucil *Mansum ex ore.*
Quos tenere amamus, his mansum ex ore dare d-
cimus, quod à matribus ac nutricibus mutuo sum-
ptum est.

Plautus. *Medullitus, Oculitus.*
Intimum affectum veteres variis modis exprimebant
ex corde, ex animo, toto pectore; de quo diximus;
penitus, ex intimis præcordiis, medullitus, animi-
tus, oculitus.

Plat. *Vt lupus ovem.*
Ὡς λύκος ἄρνα φιλεῖ. *Id est,* Ut lupus ovem amat;
qui sui commodi gratia simulat amorem. Nam is vul-
go dicitur amor. cum revera sit odium.

Plutarc. *Vt Phrygius amavit Pieriam.*
Plutarchus, in lib. Περὶ γυναικῶν ἀρετῶν, Ostendit a-
suam usque ætatem durasse consuetudinem, ut uxor-
optarent sic amari à viris, Ὡς Φρύγιος ἠράσθη Πιερίας
Id est, quemadmodum Phrygius amavit Pieriam, &c.

Homer. *Cestum habent Veneris.*
Τὸν Κυπρίδος κεστὸν habere dicuntur, qui novis modis
quemlibet in amorem sui pelliciunt. Juno concubi-
tura cum suo Jove, Venerem adit, atque ab ea cingu-
lum gratiarum & amorum reconciliatorem commo-
dato petit.

Diogen. *Ex aspectu nascitur amor.*
Ἐκ τοῦ εἰσορᾶν γὰρ γίγνεται ἀνθρώποις ἐρᾶν.
Id est, Amor ex videndo nascitur mortalibus. Senarius
proverbialis, admonens oculos amorem potissimum
conciliare. Non enim amatur incognitum: ex convi-
ctu oritur amor mutuus. Et oculi præcipue sunt ad
amandum illices.

Homer. *Adamantis tenere.*
In eum, qui tenere diligit quempiam vel adamat
magis, ita ut non patiatur vel levissimis incommodis
à quoquam affici; non inscite torseris illud Homeri
Iliad. 4.

Ὥς ὅτε μήτηρ
Παιδὸς ἐέργῃ μυῖαν, ὅθ' ἡδέϊ λέξεται ὕπνῳ.
Non secus atque genitrix
Muscam arcet puero somno officiosa cubanti.

Parvus semper tuus pullus.

Μικρὸς ἀεὶ ὁ σοῦ πῶλος. *Diog.*

Id est, Parvus semper tuus pullus. Conveniet in eos, qui tametsi natu grandiores, tamen verborum deliciis affectant videri juvenculi.

Aureæ compedes. χρυσαῖ πέδαι. *Plutarc.*

Id est Aureæ compedes. Dicitur servitus splendida & amabilis, qualis est in aulicorum vita.

E Creta raptus. *Plato.*

Apparet furtivum amorem his verbis olim significatum fuisse, quod aliquoties illinc virgines à negotiatoribus aveherentur.

Capite gestare. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς περιφέρειν. *Augus.*

Id est, In capitibus circumferre. Quos tenere amamus capite gestare dicimur. Translatum apparet à matribus ac nutricibus, quæ infantulos cunis impositos capite portant.

Qui non zelat, non amat.

Augustinus indicat vulgo hoc jactatum: quod sane hodie fertur, cum negant illic esse amorem, ubi non est Zelotypia.

Musicam docet amor. *Idem*

Μουσικὴν ἔρως διδάσκει, κἂν τις ἄμουσος ᾖ τὸ πρίν.

Id est, Musicam docet amor, etsi fuerit indoctus prius. Sensus est; Amorem ad industriam excitare animum.

Iynge trahor. Ἴυγγι ἕλκομαι ἦτορ. *Pindar.*

Id est, Iynge trahor animo. Qui vehementi & impotenti desiderio trahuntur ad aliquid, à Iynge trahi dicuntur. Iyngem ajunt fuisse filiam Echus, alii Pithus, quæ cum amatoriis venenis incitasset Jovem in amorem Iüs, à Junone irata versa est in avem.

ANCEPS ET DVBIVS.

Necessarium malum. Ἀναγκαῖον κακόν.
De iis, quos neque rejicere possis, quod quibusdam rebus opus sit eorum opera: neque commode fer quod viri sint improbi.

Neque cum malis, neque sine malis.
Ari-stop. Aristophanes apud Suidam in Lysistrata: Οὔτε σὺν πανωλέθροισιν οὔτ' ἄνευ πανωλέθρων. *Id est,* Nec sim cum pestibus, nec rursus absque pestibus. De uxoribus dictum, cum quibus incommode sane vivitur sed nec citra has constant familiæ. Simile illi quod est in epigrammatibus: Nec tecum possum viver nec sine te.

Plut. *Polypi caput.* πολύποδος κεφαλή.
Id est, Polypi caput. In hominem varium, & in quo pariter & vitia quædam, & virtutes invenias. Proinde poëticen, Polypi caput vocant, in qua sicut sunt multa cognitu tum jucunda, tum frugifera, ita sunt nonnulla, nisi caveas pestilentia.

Hom. *Gaudium dolori junctum.*
Cum pariter accidit quod & gaudeamus & dolemus, (quod genus, si cui parentes opulenti vita cesserint, partim excruciatur morte suorum, partim gaudet hæreditatis obventu, atque accessione libertatis) conveniet illud Odysseæ τ.

τὴν δ' ἅμα χάρμα καὶ ἄλγος ἕλε φρένα. *Id est,*
Lætitia huic mœrorque simul præcordia cepit.

Juv. *Plus aloës quam mellis habet.*
Apuleius in Florid. Verum verbum est profecto quod ajunt, nihil quicquam tam prospere divinitus hominibus datum, quin & tamen admixtum sit aliquid difficultatis.

Luc. *Quid primum aut ultimum?*
Τί πρῶτον, ἢ τί ὕστατον;
Id est, Quid primum aut ultimum? Quoties aut rerum copiam tantam significamus, ut hæsitemus, unde

potissimum exordiamur. Aut cum perplexi dubitamus quid primum agere debeamus.

Etiam capillus unus. *Publius.*

Etiam capillus unus habet umbram suam. Quantumvis pusillum commodum, juvat: quantumlibet exiguu m deli ctum, nocet.

Vtroque nutans sententia. Δίχωλοι γνῶμαι. *Zenod.*

Id est, Utroque claudicantes sententiæ. Convenit utique in hominem lubricæ fidei, & incertarum partium.

Volens nolente animo. Ἑκὼν ἀέκοντί γε θυμῷ. *Homer.*

Id est, Volens invito sane animo. Nonnunquam de ambigente, animique incerto dicitur. Tu voluntate coactus es tua: Terent. in Andria.

Nolens volens. *Euripid.*

Euripides in Hecuba: Ὁ δ' οὐ θέλων τε καὶ θέλων.

Id est, Atque ille nolens pariter ac volens.

Vnica filia duos parare generos.

Ubi quis idem beneficium duobus simul pollicetur: aut pro eodem officio, quod alteri præstiterit, à duobus gratiam reposcit.

Inter pueros senex. Ἐν παισὶ μέρω γέρων.

Id est, Inter pueros senex. Convenit in hominem grandiusculum; majorem quam ut puer videri possit, minorem, quam ut vir.

Aut cucurbitæ florem, aut cucurbitam.

Ἢ κρίνον, ἢ κολοκύντην.

Id est, Florem, aut cucurbitam. Id perinde valet quasi dicas, aut mortem, aut vitam; aut lucrum, aut damnum. Incertum autem, utrum mox evanescat, an flos cucurbitam sit pariturus.

Aut Plato philonissat, aut Philo platonissat. *Hieron. de illust. scriptor.*

Ἢ Πλάτων φιλωνίζει, ἢ Φίλων πλατωνίζει.

Per allegoriam torqueri poterit ad quosvis inter sese vehementur similes.

Aut oportet Tragœdias agere omnes, aut insanire.

Ἢ χρὴ τραγῳδεῖν πάντας ἢ μελαγχολᾶν.

Id est, Aut furere oportet, aut agere Tragœdias. Dici solitum de iis, qui semper quasi stupent frigentque, & nec gaudere possunt ex animo, nec dolere. Porro Tragœdia vehementissimis constat affectibus, ita ut Tragœdias agere videatur esse quiddam insaniæ simillimum.

Athen. *Oportet testudinis carnes aut edere, aut non edere.*
Ἢ δεῖ χελώνης κρέας φαγεῖν, ἢ μὴ φαγεῖν.

Id est, Testudinis carnem aut edas, aut non edas. Addunt, testudinis carnem, si modice edatur, ventris tormina facere: rursum si copiose, lenire. In eos, qui negocium susceptum frigide ducunt, neque explicantes, neque relinquentes.

Xenod. *Aut mortuus est, aut docet literas.*
Ἢ τοι τέθνηκεν, ἢ διδάσκει γράμματα.

Significabant olim, cuipiam omnino male esse, tametsi parum liqueret, quid rerum ageret. Id hac occasione venit in vulgi sermonem: Athenienses parum feliciter aliquando pugnaverunt adversus Siculos, permultis occisis atque captis. Qui fuga elapsi redierant Athenas, rogati quid hic aut ille faceret, respondebant: Aut periit, aut docet literas. Nam captivi Siculorum filios literas docere coacti sunt.

Athen. *Aut quinque bibe, aut tres, aut ne quatuor.*
Ἢ πέντε πίνειν, ἢ τρία, ἢ μὴ τέτταρα.

Id est, Aut quinque bibe, aut tria, aut ne quatuor. Præscribit modum diluendi vini. Hæc autem temperatura maxime placebat antiquis, ut quinque vini Cyathis duo adderentur aquæ, aut duobus unus.

Excubias agere in Naupacto.

Zenod. Φρουρῆσαι ἐν Ναυπάκτῳ.

Id est, Excubare Naupacti. Achivi, capta Naupacto Pausaniam excubiis custodiæque præfectum interfecerunt. Unde res in jocum vulgi videtur abiisse, in versus eos, qui pereunt ignavia sua: aut qui munus odiosum ac plenum discriminis administrant.

Quocunque pedes ferent. Hom.

Quadrabit, ubi nihil certum spectatur, ad quod nostri dirigantur conatus. Homerus in Odyss.

Ite pedes quocunque ferent, quocunque per undas.

In trivio sum. Ἐν τριόδῳ εἰμὶ λογισμῶν, Theogn.

Id est, In trivio sum consilii. In eos qui dubitant, quique incerti sunt animi, hæsitantes, quid potissimum eligant. Nam viam pro ratione consilii frequenter apud Græcos autores reperies.

Ancipitis consilii.

Ad significandum hominem perplexum, & ancipitis sententiæ, suspensumque animo, congruet illud Homeri, Iliad. ε.

Μεσσηγὺς γαίης τε, καὶ οὐρανοῦ ἀστερόεντος. *Id est,*

In medio terræ simul & stellantis Olympi.

Ancipitis animi.

Animus anceps & incerti consilii, indicatur hoc versu, qui est Iliad. ξ.

Διχθὰ δέ μοι κραδίη μέμονε φρεσὶν ὁρμαίνοντι.

Huc animus mihi versanti inclinabat & illuc.

Hasta caduceum. Δόρυ κηρύκειον. Suid.

Id est, Hasta caduceum. Dici solitum, quoties aliquis simul & minaretur, & ad concordiam invitaret.

Delphicus gladius. Δελφικὸν ξίφος. Arist.

Id est, Delphicus gladius. De re dicebatur ad diversos usus accommodabili. Nam Delphicus gladius ad eum modum erat fabrefactus, ut eodem simul & sacras mactarent victimas, & nocentes afficerent supplicio. Licebit & in serium sensum accommodare proverbium, ut si quis eruditionem, Delphicum appellet gladium, quod in omni ætate, omni vitæ conditione sit usui. Nam litteræ juvenibus sunt necessariæ, senibus jucundæ, pauperibus opes suppeditant, opulentis adjungunt ornamentum, in rebus adversis solatio sunt, in secundis gloriæ, claro natis genere splendorem augent, obscuro genere natis claritatis initium conciliant. Laus doct.

Iisdem è literis Comœdia & Tragœdia componitur.

Ἐκ τῶν αὐτῶν τραγῳδία γίνεται καὶ κωμῳδία γραμμάτων.

Conveniet in eos, qui eadem de re norunt diversi fingere; Aut, qui eadem opera diversa possunt.

Arist. *Navis aut galerus.* πλοῖον ἢ κυνῆ.

Id est, Navis aut galerus. De re ancipiti dicitur. Nec invenuste dicetur in eos, qui cultu moribusque diversam personam præ se ferunt.

Plut. *Tertium caput.* Τρίτη κεφαλή.

Id est, Tertium caput. In operum bajulos dictum, qui non humeris modo, verum & capite gestant onera.

Philoloc. *Triceps Mercurius.* Τρικέφαλος Ἑρμῆς.

Id est, Triceps Mercurius. Dictum videtur in ambiguos ancipitesque, aut in vehementer astutos.

Diog. *Psecas aut ros.* Ψεκὰς ἢ δρόσος.

Id est, Psecas aut ros. In crebrius expuentes dictitabatur. Psecas enim aspersio illa ac velut irroratio vocatur, quoties minutissimis guttulis irrigamur, ut pluviæ rori simillima. Vocantur enim Psecades ancillæ, quæ delicatarum matronarum capillos medicato fuco conspergunt.

APERTE ET CRASSE.

Tulli. *Præmansum in os inferre.*

M. Tullius in Oratore suo proverbii vice hoc usurpat, pro eo quod est, rem in docendo nimis enucleate, nimisque frustulatim tradere. Quod facere quidam assolent, qui veluti ingeniis auditorum diffidant, ita nihil omittunt, inculcantes etiam minutissimas nugas. Sumpta est figura à nutricibus, quæ pueris adhuc edentulis cibum præmansum in os inserunt.

Colu. *Crassa Minerva. Pingui Minerva.*

Minerva artibus atque ingeniis præsidet. Dicitur pinguiore Minerva fieri, quod inconditius, simpliciusque quasique indoctius fit, non autem exquisita arte, nec exactissima cura.

Cra-

Craßiore Musa. παχυλίερα Μούσῃ. Quint

Quintilian. Libet propter quosdam imperitiores etiam crassiore, ut vocant, Musa dubitationem hujus utilitatis eximere. Invenitur aliquoties apud scriptores non inidoneos: Pinguiore formula, pro eo quod est, planius atque intelligibilius.

APPROBANDI.

Premere pollicem. Convertere pollicem. Plin.

Antiquitus in pollice favoris erat studiique significatio. Qui faveret, pollicem premebat: qui minus faveret, pollicem convertebat.

Album calculum addere. Et similes figuræ.

Λευκὴν ψῆφον προςθεῖναι.

Id est, Album calculum addere. Pro approbare subinde legimus apud doctos. Inde sumptum, quod antiquitus missis in urnam calculis, ita ferebantur à judicibus sententiæ, ut albis absolverent, nigris damnarent. Qui si forte fortuna fuissent æquales, tamen liberabatur reus. Arist

Creta notare. Carbone notare. Hor.

Creta notare, pro eo quod est approbare. Et, Carbone notare, quod est damnare.

Momo satisfacere. Τῷ Μώμῳ ἀρέσκειν. Hes.

Id est, Momo satisfacere. Proverbialis est hyperbole. Hesiodus in Theogonia & Momi cujusdam meminit, quem ait Nocte matre, Somno patre progenitum. Huic Deo mos est, ipsum quidem nihil operis edere, sed aliorum deorum opera curiosis oculis contemplari, & si quid est omissum aut perperam factum, id summa cum libertate carpere. Nam μῶμος Græce reprehensionem sonat. Ergo proverbii speciem habebunt omnes id genus formulæ. Haud dubitem tecum, vel Momo judice decertare. Inculpatior est ejus viri vita, quam ut vel Momus ipse possit carpere. Hæc vel Momo ipsi satisfaciant.

Pedibus in sententiam discedere. Aul.

Non est viri prudentis, quicquid uxori libuerit, protinus in illius sententiam pedibus discedere. Aut par est, ut affectus in rationis sententiam pedibus discedat, non contra.

Hor. *Omne tulit punctum: Omnium calculis.*

Legimus pro eo, quod est omnium sententiæ & comprobatione. Horatius:

Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci.

Ter. *Uno ore.*

Uno ore pro summo consensu, passim apud auctores obvium est. ut Terent. Uno ore omnes, omnia bona dicere.

Ut Phydiæ signum.

Quæ primo statim aspectu probantur omnium suffragiis, ut Phydiæ signum placere dicuntur.

Theo. *Ne Jupiter quidem omnibus placet.*

Οὐδὲ γὰρ ὁ Ζεὺς,
Οὔθ' ὕων πάντας ανδάνει, οὔτ' ἀπέγων.

Id est, Neque Jupiter ipse, Sive pluat, seu non, unicuique placet. Hodieque vulgo dicunt: Neminem inveniri qui satisfaciat omnibus. Nam alia aliis probantur.

Aristop. *Servum haud veho.* Δοῦλον οὐκ ἄγω.

Id est, Servum ego haud veho, Nisi qui prius pro carnibus certaverit, certamine in navali. *Id est*, Non admitto servum, nisi multis magnisque spectatum experimentis.

Plut. *Si tibi amicum, nec mihi inimicum.*

Plato in Theæteto: Ἀλλ' εἰ οὕτως, ὦ Θεόδωρε, σοὶ φίλον, οὐδ' ἐμοὶ ἐχθρὸν φασὶν οἱ παροιμιαζόμενοι. *Id est*, si istud tibi amicum Theodore, nec mihi est inimicum: quemadmodum proverbio dicunt. *Hoc est*, si tibi res placet, mihi non displicet. Usus erit, quoties alienæ obsequimur voluntati.

ARROGANTIA JACTANTIAQUE.

Theo. *Sine ut incolumis redeat.*

Habet proverbii speciem, quod est apud Theocritum in Hodœporis.

Eia

Εἶα λέγ', εἴτι λέγεις, καὶ τὸ ξένον εἰς πόλιν αὖθις ζῶντ' ἄφες.
Id est, Dic age, si quid dicis, &, hospes ut, unde profectus, vivus eo redeat, permittito.
Sic & hodie dicimus iis qui verbis minacibus & conviciis ferociunt. Eia, sine hominem vivere.

Arcem ex cloaca facere. *Tullius.*

Qui rem hominemve nimis laudibus magnificis attollunt, dicuntur arcem ex cloaca facere. Tullianum est.

Gallus in suo sterquilinio multum potest. *Seneca.*

In alieno timidiores sumus omnes, in suo quisque regno ferocior & animosior.

Tollere cristas. *Juv.*

Translatum ab avibus cristatis, in quibus cristæ erectiores alacritatis atque animorum inditia sunt.

Attollere supercilium Ponere supercilium. *Plinius.*

In his pars animi: his negamus, annuimus. Hæc maxime indicant fastus. Superbia alicubi conceptaculum sed hic sedem habet: in corde nascitur, hic subit, hic pendet.

Nauphraction tueris Ναύφρακτον βλέπεις. *Aristoph.*

Nauphracton Græce, classis est ad bellum instructa, Solent autem in triremibus magna quædam inesse foramina oculorum instar, per quæ remos inserunt. Unde velut ænigmatice dictum, Classis more intuetis; De his qui latis ac prægrandibus, aut torvis & minacibus oculis quempiam aspicerent.

Tollere Cornua. *Ovid.*

Pro eo quod est, animo efferri. Translatum à pecoribus, quæ cornibus minantur. Ovidius: Tunc pauper cornua sumit.

Arrogantia non ferenda. *Hor.*

In eos, qui intoleranda sunt arrogantia non inscite torquebitur illud Odyss o. ab Eumæo dictum in porcos: Τῶν ὕβρις τε βίη τε σιδήρεον οὐρανὸν ἵκει. Id est, Horum visque animusque ferox contingit Olympum.

Tuo

Hor. *Tuo te pede metire.*

Monet adagium, ne quis se dilatet ultra conditionem suam, neve seipsum ex assentatorum laudibus aut vulgi opinione, aut fortunæ favore; verum propriis ac veris dotibus animique virtutibus æstimet.

Luc. *Vltra peram sapere.* Ὑπὲρ τὴν πήραν φρονεῖν.

Id est, Vltra peram esse solicitum. Quadrabit vel in pauperem vel in Philosophum, seu præcipue in Christianum, quem Jesus vetat cogitare de crastino.

Videberis me videns, plane Martem videre.

Ari-stop. Βλέπειν γὰρ ἄντικρυς δόξεις μ' Ἄρη.

Id est, Martem videre me, videberis palam. De his, qui strnue pollicebantur opitulaturos, ac Martem quendam acturos.

Amaxiæa. Ἁμαξιαῖα.

Proverbiali verbo dicebantur ampla, magnificaque. Perinde sonat, quasi Latine dicas plaustralia, *id est*, tanta, ut justum plaustri onus videri possint.

Plin. *Sophocles & Laudiceni.*

Qui ad ostentationem dicebant, aut recitabant, vulgato convicio Sophocles & Laudiceni dicebantur.

Plautus. *Basilica facinora.*

Ante admonuimus quicquid magnificum esset, appellari solere βασιλικὸν. ut valere βασιλικῶς; & magninificas ædes, basilicas apellabant. Plautus in Trinummo de servo nullius rei, sed philosophica quædam loquente: Dii, inquit, immortales, basilica hic quidem facinora inceptat loqui.

Tull. *Campana superbia.*

Felicitatis comes esse solet ferocia. Campaniam autem Italiæ quondam fuisse regionem longe beatissimam, testantur tum alii complures, tum Plinius lib. 3. cap. 5. Constat autem Capuam olim cum Roma de principatu concertasse. Hinc Campana superbia, & Campana arrogantia in proverbium venit.

Ari-stop. *Dea excogitavit.*

Aristophanes in Equitibus.

Τὶ

Τὸ μὲν νόημα τῆς θεοῦ, τὸ δ' κλέμμ' ἐμόν. Id est, Excogitavit dea, meum sed furtum erat. Ari-stop.

Non sine proverbii specie dictum est in Rhetores, qui apud populum jactabant, Minervam ipsis quod suaderunt misisse in mentem, & tamen rerum gestarum gloriam sibi vendicabant. Color sumptus est ex Homero, ubi quoties facti ratio reddi non potest, Pallas dicitur suggessisse. Pallas Atheniensium erat protectrix. Comicus autem joci gratia pro πρᾶγμα posuit κλέμμα, notans Cleonis rapacitatem.

Laureolam in mustaceis quærere. Tull.

M. Tullius in epistolis ad Atticum: Bibulus cœpit laureolam in mustaceis quærere, hoc est, ex frivolis negociis captare famam haud præclaram neque magnificam. Est autem mustaceum sive mustaceus, libi genus, cui aliquid additur de virga lauri derasum, ac decoquitur suppositis lauri foliis, ut indicat Cato lib. de Agricult.

Palmarium facinus. Ter.

Palmarium facinus, pro insigni ac triumpho digno, dixit Terentius in Eunucho: Tum hoc alterum, id vero est, quod mihi puto palmarium.

Pulchrum sepulchri elogio. Proc.

Non videbatur in proverbiorum classem referendum, nisi nominatim proverbii titulo referretur apud Procopium lib. de bello Persico 1. Mihi autem antiquum placet proverbium: Quam pulchrum est in sepulchri elogio imperatorem asscribi. Quosdam novi qui in extremo vitæ magnis impendiis redemerunt galerum cardinalicium, ut in sepulcro titulus asscriberetur.

Phaniæ janua. Φανίου θύρα. Eust.

Eustathius in Odyss. 23. ostendit dictum de iis, qui simulant sese congestas opes habere, quæ nusquam sunt. Ductum à Phania quodam, qui falsam de se præbuerit opinionem, quasi multam divitiarum vini domi constructam ac reconditam haberet.

Sybarithæ per plateas. Συβαρῖται διὰ πλατειᾶς. Suid.

Contra fastuosius ingredientes per viam, seseque vel. ut ostentantes. Sumtum à fastu, luxuque Sybaritharum.

Ari-stop. *Cicadis pleni.* Τεττίγων ἀνάμεστοι.

Id est, Cicadis operti. In gloriosos ac stultos olim dicebatur; aut in obsoletis ac jam desitis utentes.

Athē *Ex Academia venis.* Ἀκαδημίηθεν ἥκεις.

Id est, Ex Academia venis. De severo & composito seu docto. Sumtum à Platonis schola.

Ingredi Iunonium.

Idem Βαδίζειν ἥραιον ἐμπεπλιγμένον.

Id est, Ingredi complicatum Junonis sacrum. Dictum apparet in fastuosum ac lentum quorundam incessum.

Ari-stop. *Summis unguibus ingredi.* Ἐπ' ἄκρων ὀνύχων.

Id est, Summis ungulis. In eos, qui avidius auscultant. Nam ii solent semet in summos pedes erigere. Summis ingrediens pedum unguibus, in fastuosos.

Virg. *Cœlum territat.*

Virgilius in Æneide: Et cœlum territat armis. Convenit in minaces ac feroces, Thrasonesque magniloquos. Sumta videtur à bello Giganteo, &c.

Ex uno multa facere.

Plat. Ἐξ ἑνὸς πολλὰ ποιεῖν.

In eos qui rem quampiam minutim secabant. Quadrabit in eos, qui idem aliis modis variant, ut non jam unum, sed plura videantur.

Tulli. *Cœlum digito attingere.*

Dicuntur, qui longe supra mortalium conditionem ac diis proximi esse videntur. Cognatum illi: in cœlo esse.

Suid. *Iovis sandalium.* Τὸ Διὸς σανδάλιον.

Id est, Jovis crepida. Per ironiam dicebatur in eum, qui magni quippiam videri vellet, propter principis alicujus familiaritatem. Velut si quis insolens sit ac ferox, quod regius sit coquus, aut imperatoris satelles, aut pontificius tonsor.

Impe-

Imperitus subligaculo indutus, omnibus id ostentat.

In eum qui propter insolentiam, etiam ineptissimis rebus effertur.

Fastuosus Maximus. Κομπὸς Μάξιμος. Diogen.

In eum dicebatur, qui sibi plus satis arrogasset in sapientia.

Tanquam Argivum clypeum abstulerit, ita glorietur.

Ὡς τὴν ἐν Ἄργει ἀσπίδα καθελὼν σεμνύνεται.

Id est, Superbit tanquam Argivum clypeum detraxerit. In fastuosos & magnificentius sese gerentes dicebatur. Aiunt apud Argivos sacrum quendam esse clypeum clavis affixum, ut facile detrahi non possit. Zenod.

Homo bombylius. Βομβύλιος ἄνθρωπος. Idem

Id est, Bombylius homo. Dicitur verbosus multique strepitus, cæterum inutilis. Bombylius Græcis, apis genus à sonitu appellatum; ad mellificium inutile.

De pulmone revellere

Pro eo quod est, stultam, & arrogantem opinionem animo eximere. Persius: Dum veteres avias tibi de pulmone revello. Tumorem animique fastum in pulmone collocant. Persius.

Ipse dixit. Αὐτὸς ἔφα. Pythag.

Quoties tantam cujuspiam auctoritatem significamus, ut ea vel citra rationem ad quidvis credendum sufficiat. Illud admonendum videtur in hac parœmia, perinde valere, quasi dicas: Dominus dixit: ut Pythagoras ab Ægyptiorum vatibus videatur didicisse figuram prophetis familiarem.

Auro loquente nihil pollet quævis oratio.

Suadere siquidem novit, & loquens nihil. Proverbium indicat munera ubique longe plurimum valere.

Nec mihi Suffenus essem.

Ne mihi ipse blandirer, ac stulte [me ipsum admirer. Suffenus erat poëta longe ineptissimus, in aliorum Hor.

vitia

vitia dicax, ad sua cæcus. Suffeni simillimum Mævium facit Horatius.

Idem *Pennas nido majores extendere.*

Pro eo quod est, Rem fortunamque, quam mediocrem aut tenuem à majoribus acceperis, auctiorem reddere. Quod quidem si virtute fiat summa laus est.

Plin. *Ne sutor ultra crepidam.*

Id est, Ne quis de his judicare conetur, quæ sint ab ipsius professione aliena.

Ovid. *Cænei hasta.*

Cæneus è puella versus est in virum, annuente Neptuno, cui illud etiam donatum est, ne saucius ullis vulneribus fieri, ferrove occumbere posset. Ferunt hunc certasse cum Apolline: præterea morem huic fuisse, ut qui ad sese venerint, juberet per suam hastam jurare.

Gigantum arrogantia. Γιγάντων ἀπόνοια.

Dicebatur ubi quis viribus suis fretus temere, nulloque consilio res non tentandas moliretur.

Zenod. *Magis sibi placet, quam Peleus in Machæra.* Μεγαφρονεῖ μᾶλλον, ἢ Πηλεὺς ἐπὶ τῇ μαχαίρᾳ.

In eum competit, qui præter modum re quapiam insolens est ac tumet. Aiunt autem hunc gladium à Vulcano fabrefactum, à diis dono datum fuisse Peleo virtutis illius ac prudentiæ symbolum. Quo quidem ille utens & in præliis & venatibus, consequebatur quicquid optabat.

Æsop *Hic Rhodus, hic saltus.* Αὐτοῦ Ῥόδος, αὐτοῦ πήδημα.

Vulgo jactatum de iis, qui sese de negociis jactarent insolentius, cujus fides non extaret. Conveniet igitur ubi quis jubetur re præstare, quod alibi se fecisse jactat,

Atticus in portum. Ἀττικὸς εἰς λιμένα.

In eos dicebatur, qui illic virtutem ostentare solent, ubi tutum, atque ubi nihil opus est. A nautis Atticis sumptum, qui portum ingressuri, ostentandi sui gratia, magnificè sese gerebant, in ipsa re non perinde strenui.

Calli-

Calliphanes. Καλλιφάνης.

Calliphanes, ridicula quædam hujus nominis ambitio proverbiali joco fecit locum. Aiunt enim huic fuisse poëtæ morem ut diversorum carminum, & orationum initia conscriberet, ad tres aut quatuor versus, eaque pronunciaret, ostentaretque: quo commento ignorantibus multiscius & eruditus videretur. Athe

Bullatæ nugæ. Pers.

Ventosa atque inania, bullæ dicuntur. Persius: Bullatis ut mihi nugis Pagina turgescat.

Vino vendibili suspensa hedera nihil est opus.

Id est, Vera virtus, non eget alienis præconiis. Aut res præclaræ per se placent, neque desiderant exoticam commendationem.

Sellissare. Σελλίζειν. Suid.

Proverbiali joco dicebantur gloriosi, fastuque præturgidi. Suidas admonet sumptum à moribus Selli cujuspiam, qui cum re esset perquam tenui tamen affectabat haberi dives.

Divinum accipio sermonem.

Θεῖον ἐξαίρω λόγον. Plat.

Quoties, opinor, gloriosius aliquid dictum esset, ominis gratia Deos excipiebant, qui nihil non possunt, & quibus nemo præscribit. Homer. Divi tamen omnia possunt.

ASPERITAS.

Inexorabilis. Hom

Inexoratu difficilem ac præfractum suoque relinquendum ingenio, vel in eum cujus operam nihil moramur; apposite torquebitur illud Iliad. 1.

Ἀλλ' ἤτοι κεῖνον μὲν ἐάσομεν ἤ κεν ἴῃσιν, Ἤ κε μένῃ.

Id est, Quin magis ipsius hunc animo, ingenioque sinamus, Sive venire velit, sive hic remanere.

Ferreus. Aheneus. Hor

Ferrea atque ahenea dicuntur, quæ solida firmaque significamus.

Fer-

Plutarc. *Versatilis Artemon.* Ὁ περιφόρητος Ἀρτέμων.
Aiunt dici solitum de his, quorum gratia vehementer decertatur. Nam Artemonem adolescentem fuisse quempiam, certatim adamatum à mulieribus ob insignem formam, quem suspicor ob id dictum περιφόρητον, vel quod circumferretur in ore omnium versans, vel quod passim obambularet, velut ostentans sese.

Cornea fibra.

Persius. Persius: Neque enim mihi cornea fibra. Cornua & durissima sunt, & sensu carent. Unde qui carent humanis affectibus, robur, adamantem, silicem, ferrum, cornu in pectore gestare dicuntur.

Lucian. *Scytharum oratio.* Σκυθῶν ῥῆσις.
Græci quicquid agreste, quicquid barbarum ac sævum intelligi vellent, id Scythicum appellabant.

Pandeletias sententias. Πανδελετείους γνώμας.
Id est, Pandeletiam sententiam appellat in deterioribus Cratinus, ut citant, morosam ac molestam.

Thymbra victitans. Θυμβροφάγοι.
Id est, Thymbra victitantes. Adagio dicebantur, vel qui tutius ac liberius vitam agerent, vel qui moribus essent parum blandis, vel qui hilariter citraque sollicitudinem parvo contenti viverent, quod thymbra herbæ genus sit.

Suidas. *Scabrosior leberide.* Κερβότερος λεβηρίδος.
Id est, Asperior leberide, De vehementer asperis & insuavibus. Nam leberis Græcis dicitur exuvium illud vel serpentum, vel piscium exuentium senectam.

Aristot. *Totus echinus asper.* Ἅπας ἐχῖνος τραχύς.
In morosos & injucundis moribus quadrat. Echinus piscis & item Erinaceus undique spinis obseptus, ut nusquam impune possis atttingere. Est & hominum hujusmodi genus, cum quibus nulla ratione possis agere citra litem.

Durus alloquiis.
Ἄτεγκτος ἀνθρώποις προσηγορήμασιν.
Id est, Immobilis alloquio. Ductum à cera quæ tractan-

ctando mollescit. Ἄτηκτον autem dicitur, quod non queat liquefieri. Competet igitur in hominem inexorabilem.

Echino asperior. Plin.

In hominem intractabilem & insuavibus moribus dictum. Metaphora sumpta ab animante, cujus duplex est genus: terrestre spinis obsitum, & maritimum, pinnata undique testudine, ac spinis obductum, quibus se pedum vice volvit, auctore Plinio.

Corinthus & collibus surgit, & vallibus deprimitur. Stra.

Id adagium ubinam possit esse usui, non satis video, nisi quis detorqueat ad hominem intractabilem, & aspero ingenio. Strabo scribit: Corinthios opibus & artibus egregiis præcelluisse, cæterum regionem illorum non admodum fuisse feracem, quod inæqualis esset & aspera ac petricosa.

Etiam quercus bacchatur.

Καὶ δρῦς μαινὰς ἐγένετο.

Id est, Etiam quercus Mænas facta est. De iis, qui vix deliniuntur. Ab Orphei fabula, quercus sua cithara demulcentis. Mænades sunt mulieres afflata Baccho.

Agamemnonis hostia. Ἀγαμέμνονος θυσία.

Id est, Agamemnonis victima. Quondam in duros ac persuasu difficiles dicebatur. Inde natum, quod Agamemnone rem divinam in Troja facturo bos effugerit, vixque multo negotio comprehensus, reductus sit.

Matiolœchus. Ματιολοιχός.

Vulgato convicio dicebatur liguritor, & in minimis etiam rebus exquisitus. Proinde quadrat in eos, qui per fraudem minimis è rebus sectantur compendium. Merula ait: Matiolœchus esse cibi genus.

Ne move festucam. Μὴ κάρφος κίνει.

Ubi quis omnis strepitus impatiens est. Quosdam videas usque adeo morosos, ut quicquid agas, offendantur, etiamsi stipulam duntaxat moveas.

A lasso rixa quæritur. Sen.

Apparet dictum in quosdam morosiores, & ad rixandum

dum procliviores, non quod offendantur, sed quod alioqui animo male affecti sint, ut sunt difficiles & submorosi, quibus fortuna adversa est.

Difficilis vir.

Hom. Δεινὸς ἀνὴρ τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόῳτο.

Forsan & innocuum culpet vir sævus & acer.

Hunc Homeri versiculum olim in Demosthenem vulgo jactatum fuisse, multorum auctorum testimoniis constat, propterea quod accepta pecunia nonnunquam & malos defenderet, & oppugnaret bonos.

Durus & implacabilis.

Plutarc. In hominem impendio rigidum & implacabilem recte torquebis illud Homeri Odyss. κ.

Σοὶ δέ τις ἐν στήθεσσιν ἀκήλητος νόος ἐστί. *Id est,*

At tibi non unquam placanda in pectore mens est.

Κερασβόλος.

Idem Plutarchus docet homines præfractos, & asperis moribus, & intractabiles, κερασβόλους vocari solitos.

Scytha malus.

Æsch Tanta erat barbaries & immanitas Scythicæ gentis, ut ipsa etiam appellatio cesserit in proverbium, quemadmodum hodie crudelem hominem appellamus Turcam; & immane facinus, Turcicum. Æschines in oratione περὶ παραπρεσβείας: καὶ δέομαι σῶσαί με, καὶ μὴ τῷ λογογράφῳ καὶ Σκύθῃ κακῷ ὄντι παραδοῦναι. *Id est,* obsecro ut servetis me, neve logographo, maloque Scythæ me tradatis.

Inexorabilis & durus.

Hom In durum & inexorabilem competet illud ex Odyss. ψ.

Σοὶ δ' αἰεὶ κραδίη στερεωτέρη ἐστὶ λίθοιο. *Id est,*

At tibi perpetuo cor saxo durius omni est. Ita Telemachus ad matrem.

ASSIDVITAS.

Minutula pluvia imbrem parit.

Ψεκάδες ὄμβρον γινόμεναι.

Id est, Minutæ guttulæ imbrem parientes. Quoties

res initio pusilla crescit in majus. Quare in minutis vigilandum, ne paulatim incidamus in maxima incommoda.

Assidue stilla saxum excavat.

Ῥανὶς ἐνδελεχοῦσα κοιλαίνει πέτραν.

Id est, Stillicidium perpetuum saxum excavat: Admonet nihil esse tam durum, quod non emolliat: nihil tam arduum, quod non efficiat assiduitas. Plinius tradit inveniri silices formicarum pedibus attritas, idque gravissimum exemplum esse putatur, quantam vim habeat assiduitas.

Bis septem plagis Polypus contusus. Zenod.

Δὶς ἑπτὰ πληγαῖς πουλύπους πιλούμενος.

Id est, Plagis adactus Polypus quatuordecim. Dici solitum, ubi quis multo tandem malo fit emendatior. Aiunt Polypum piscem captum, diu multumque tundi, cædique solere, quo mitior fiat, & ad esum accommodatior.

Dicendo dicere discunt.

Ἐκ τοῦ λέγειν τὸ λέγειν πορίζεται.

Id est, Dicendo consequimur ut dicamus. Quadrat ad cujusvis rei peritiam, quam potissimum usus suppeditat, optimus omnium rerum magister. Proinde proverbiales omnes erunt id genus: Fabricando fabricam disces. Canendo musicam. Scribendo disces scribere.

Latum unguem, ac similes hyperbolæ proverbiales. Cicer.

Transversum digitum aut unguem discedere, frequenter est apud Ciceronem, pro eo quod est, quam minimo spacio. Fit autem festivior metaphora, quoties his verbis perfectam imitationem ac plenum undequaq; consensum significamus: ut Ab hac regula mihi non licet rransversum, ut aiunt, unguem discedere.

Taurum tollet, qui vitulum sustulerit. Virg.

vide, Degenerantium in pejus.

Noctesque Diesque. Νύκτας τε καὶ ἤματα. Hom.

Qua

Qua figura assidua & infatigabilis diligentia pass[illegible] significatur. Horatius:

Nocturna versate manu, versate diurna.

Plautus. *Veluti umbra sequi.* Ὥσπερ σκιὰ ἕπεσθαι.

Velut umbra sequi dicitur, qui nusquam deest: Plautus: Decretum est mihi quasi umbra quoquo ibis tu[illegible] persequi. Vnde asseclas individuos, umbras vocamus.

Ne altero quidem pede. Μηδὲ τῷ ἑτέρῳ πόδι.

Id est, Ne alterum quidem pedem discedere. Lucianus. Qui ex Æthiopia nunquam vel alterum promoverit pedem. Annumerandum illis: Latum unguem, &c.

Saxum volutum non obducitur musco.

Luc. Λίθος κυλινδόμενος τὸ φῦκος οὐ ποιεῖ.

Id est, Musco lapis volutus haud obducitur. Qui non potest eodem loco consistere, raro fit ut ditescat.

Diog. *Multis ictibus dejicitur quercus.*

Πολλαῖς πληγαῖς δρῦς στερρὰ δαμάζεται.

Id est, Multis rigida quercus domatur ictibus. De[illegible] factu quidem ardua, quæ tamen assidua industria pe[r]vincatur.

Perian. *Exercitatio potest omnia.* Μελέτη πάντα δύναται.

Id est, Cura omnia potest. Significat autem nihil esse tam arduum, quod diligentia curaq; non efficiatur. Virgilius in Georg. Labor omnia vincit

Improbus, & duris urgens in rebus egestas.

Philost. *Ne genu quidem flexo.* Οὐδὲ γόνυ κάμψας.

Dictum est pro eo, quod est, Ne tantillum quidem. Etenim qui jam incipit ad quietem componere sese, primum genu flectit. Itaque perinde valet quasi dicas: Citra respirationem, sine omni intermissione.

ATTENTIO ET CONTRA.

Plautus. *Purgatis auribus.*

Pro attentis auribus & vacuis. Nam sordes in auribus collectæ auditum hebetant, exemptæque reddunt acriorem.

Me[illegible]

Mens peregrina. Νοῦν τὸ ξένον. Ter.

Mentem peregrinam habere dicuntur cogitabundi, nec satis ob id attenti ad ea, quæ coram aguntur.

Præsens absens. Παρὼν ἀποδημεῖ. Ari-stop.

Id est, Præsens peregrinatur. In eum dicendum, qui non animadvertit ea, quæ dicuntur, cogitatione aliis in rebus occupata.

Auribus arrectis. Virg.

Quadrabit in illos, qui sitienter & avide auscultant quæ dicuntur, aut expectant quid dicendum sit.

Erecti. Athē.

Accommodum erit, ubi significabimus aliquem toto pectore attentum ad rem quampiam. Erigunt enim se totos, & summis nonnunquam insistunt pedibus, qui auscultant, aut spectant avidius.

Ausculta & perpende. Hom.

Quoties significabimus nos aliquid dicturos, quod ad rem pertineat, quodque ratum ac certum futurum sit, conveniet illud Homer. Iliad. 1.

Ἄλλο δέ τοι ἐρέω, σὺ δ᾽ ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῇσι.

Id est, Imo aliud quiddam, tu mente recondito, dicam.

Hoc age.

Cum aliquem jubemus esse attentum, dicimus: Hic esto. aut: Hoc age.

Consulendum, & consiliis parendum. Idem

Cum admonebimus quempiam, ut vicissim & rectum consilium aliis det, & ab aliis accipiat. aut, ut secum rem diligenter perpendat, & alienam sententiam auribus attentis audiat, non intempestivum erit illud ex Iliados secundo libro.

Ἀλλ᾽ ἄγ᾽ ἄναξ, αὐτός δ᾽ εὖ μήδεο, πείθεο τ᾽ ἄλλῳ.

Id est, Ipse, age rex, bene consulito, & pareto vicissim.

Ceram auribus obdis.

Κηρὸν τοῖς ὦσιν ἐπαλείφεις.

Id est, Ceram auribus oblinis. Qui recusant audire, vel æqua vel iniqua. Natum ab Ulyssis cera, qua suas & sociorum aures obturabat.

AVDA-

AVDACIA.

Tullius. *Fortes fortuna adjuvat.*

Propterea quod id genus hominibus fortuna quasi faveat, infensa iis, qui nihil audent experiri, sed veluti cochleæ perpetuo latent intra testas.

Hom. *Animus præsens.*

Animi præsentia utilis ubique, propterea quod timiditas vel à conscientia, vel ab animi pravitate videatur proficisci. Huic sententiæ suffragatur Homericum illud ex Odyss. η.

Θαρσαλέος γὰρ ἀνὴρ ἐν πᾶσιν ἀμείνων,
Ἔργοισιν τελέθει, εἰ καὶ πόθεν ἄλλοθεν ἔλθοι. *Id est,*
Omnibus in rebus potior vir fortis & audax,
Sit licet hospes, & è longinquis venerit oris.

Idem *Animus heptaboëus.* Θυμὸς ἑπταβόειος.

De magno fortique & invicto dictum. Epithetum sumptum à clypeo Ajacis, quem Homerus Græce heptaboëon appellat, quod septem bovum tergoribus esset obductus, atque ob id impenetrabilis.

Zen. *Aqua præterfluit.* Ὕδωρ παραρρεῖ.

Id est, Perfluit aqua. Zenodotus & Suidas admonent dici solitū de eo, qui nihil negotii recusaret, & quidlibet quod mandatum esset, effecturum sese polliceretur, quippe usq; adeo promptus ad quidvis suscipiendum, ut nec navim perfluentem ingredi gravaretur.

Aristop. *Martis pullus.* Ἄρεως νεοττός.

Martis pullū vocant ad bella magnopere propensum.

Hom. *Alter Hercules* Οὗτος ἄλλος Ἡρακλῆς.

Id est, Hic alter Hercules. De viro præstrenuo, ac laborum tolerantissimo.

Arist. *Non abjicit animum.*

De eo qui ne in afflictissimis quidem rebus spem aut consilium abjicit, sed de recipiendo se utcunque cogitat, apposite dicetur, quod de Ulysse dictum Odyss. E. Homer.

Ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ὣς σχεδίης ἐπελήθετο τειρόμενός περ. *Id est,*
Ac neque sic licet afflictus oblivio cepit Navigii.

Ne

Ne quid moveare verborum strepitu. *Arist.*

Qui monebit aliquem, ne sævis verbis, ac minis deterreatur, quo minus experiatur, accommodabit illud Homeri ex Iliad. γ. ab Apolline dictum. Æneæ.

Ἀλλ' ἰθὺς φέρε χαλκὸν ἀτειρέα μηδέ σε πάμπαν
Λευγαλέοις ἐπέεσσιν ἀποτρεπέτω καὶ ἀρειῇ. *Id est,*
Quin rigido ferro magis obvius ito, nec unquam
Te sævis dictis deterreat ille, minisque.

In discrimine apparet qui vir. *Idem*

De re periculosa difficilique, & ejusmodi quæ virum cordatum ac strenuum requirat, conveniet illud ex Iliad. N.

Ἔνθ' ὅ τε δειλὸς ἀνὴρ ὅς τ' ἄλκιμος ἐξεφαάνθη.

Id est, Illic qui vir iners, qui strenuus, ipsa docet res.

Non cedendum malis. *Idem*

Si quando admonebis, non oportere cedere vel adversariis, vel adversæ fortunæ insultibus, aut non esse certandum cum fugitivis, non inscite detorseris illud ex eodem lib.

Οὐκ ἂν ἐν αὐχέν' ὄπισθε πέσοι βέλος οὐδ' ἐνὶ νώτῳ.
Ἀλλά κεν ἢ στέρνων ἢ νηδύος ἀντιάσειε. *Id est,*
Ne feriat jaculum cervicem aut terga, sed ipsum
Aut ventrem, aut pectus feriat adversa sagitta. *Aul.*

Achilles.

Insigni fortitudine duces appellabimus non invenuste Achilles.

Achilleum Argumentum.

Rationem & Argumentum Achilleum vocabimus, quod sit insuperabile & insolubile.

Qui cum contemptu vitæ evadunt. *Hom.*

In eos, qui gladiatorio, sicut ait Terentius, animo quempiam impetunt, ut aut perdant, aut pereant, conveniet illud ex Iliad. M.

Ἀγροτέροισι σύεσσι ἐοικότες.
Id est, Similes agrestibus apris.

Tradunt enim viatores, hos provocatos recta impetere provocantem, nec lancea vitata.

Neque terræ motus timet, neque fluctus. *Arist.*

Aristo-

Ariſtoteles libro moralium Nicomachiorum tertio docens eos, qui non habitu virtutis, ſed immanitate quadam naturæ nihil omnino formidant, nequaquam appellandos eſſe fortes, ſed *μαινομένους καὶ ἀναλγήτους*, *hoc eſt*, inſanos & ſtupidos, ſenſuque expertes; εἴη δ᾽, inquit, ἄν τις μαινόμενος καὶ ἀνάλγητος, εἰ μηδὲν φοβοῖτο, μήτε σεισμοὺς, μήτε κύματα, καθάπερ φασὶ τοὺς Κελτούς. *Ideſt*, Fuerit autem quiſpiam inſanus ac doloris ſenſu vacans, ſi nihil metuat, neque terræ concuſſiones, neque fluctus, quemadmodum de Celtis prædicant. Nihil enim horribilius mari commoto, terræ vero concuſſio videtur inferorum ad ſuperorum ſedem eruptionem minitari. Tanta autem erat quarundam Galliæ Germaniæque gentium immanitas, ut ne his quidem terrerentur, quæ maxime ſunt natura horrenda.

Hom.

Improbitas muſcæ.

In improbum & ſubinde redeuntem, etiamſi turpiter repellatur, quadrabit illud ex Iliad. xvii. Atque illi muſcæ vim intra præcordia miſit, Quæ quamvis de pelle viri ſit ſæpe repulſa, Aſſultat morſura tamen.

AVXILIVM INFIRMVM.

Plutarc.

Lunæ radiis non matureſcit botrus.

Plutarchus hunc Jonis ſenarium ceu proverbialem adfert, diſſerens quod Luna, quoniam radios habet imbecilliores, quam ſol, excitare poſſit humores, concoquere non poſſit.

Μέλας γὰρ αὐταῖς οὐ πεπαίνεται βότρυς. Id eſt,

Neque enim his niger maturus efficitur botrus.

Convenit in eos, qui conantur quod ob defectum virium non queunt perficere. Accedet plus veneris, ſi volentes ſignificare diſciplinas humanas non præſtare felicitatem, dicamus Μέλας γὰρ, &c. In αὐταῖς ſubaudiendum eſt, ἀκτῖσιν, id eſt radiis.

Plat.

Per fluvium traducere.

Διαβιβάζειν τὸν ποταμόν.

Id eſt, Tranſmittere per flumen. Dicebantur, qui difficul-

ficultatem explicabant rei quam in eruditiores aut invalidiores explicare non poterant.

Sacer manipulus. Ἱερὸς λόχος. *Athē*

Id est, Sacer manipulus. Olim dicebatur. quemadmodum dicimus sacram anchoram jaciendam, aut rem ad triarios rediisse.

Coriaceum auxilium. Σκυτίνη ἐπικουρία. *Hesych.*

Id est, Coriaceum sive pelliceum auxilium, apud Atticos infirmum & imbecille dicebatur.

Ficulnum auxilium. Συκίνη ἐπικουρία. *Aristop.*

Id est, Ficulnum auxilium, pro invalido atque inutili.

BENEFICIVM CORRVPTVM.

Perdidisti vinum infusa aqua.
Ἀπώλεσας τὸν οἶνον ἐπιχέας ὕδωρ.

Verba sunt Polyphemi. Sic enim increpat Ulyssem vinum aqua temperantem. Antiquitus merum bibebant non sine noxa, donec Staphilius Sitrheni filius ostendisset vinum aqua diluere. *Hom*

Capra Scyria. Αἲξ Σκυρία.

Convenit in eos, qui beneficium maleficio corrumpunt: aut qui virtutes adjunctis vitiis contaminant, atque obscurant, quive recte instituta non recte finiunt. Veluti capra Scyria, quod fera sit mulctrum quod lacte impleverat, ipsa rursus evertit atque hoc modo beneficium quod dederat, eadem perdidit.

Panis Lapidosus.

Seneca lib. de beneficiis 11. Panis lapidosus (sic n. Fabius Verrucosus appellabat beneficium ab homine duro aspere datum) quem esurienti necessarium sit accipere, durum & acerbum esse.

B I B A C I T A S.

Vinaria angina. *Festus. Pompei.*

Festus Pompejus indicat, joco jactatum in eos, qui vino præfocantur, laborare vinaria angina, quam οἰνάγχην possis dicere.

Ma-

Plautus.

Madusa.

In Pseudolo Plautina servus ebrius ita loquitur: Ego probe nunc habeo madusam. Festus Pompejus indicat apud priscos madusam dici solere temulentum, dubitatque utrum à Græcis deductum sit, quibus ebrius est μέθυσος, an à Latino verbo madere, quod probe poti vino madidi dicantur quod si madusam sonat ebrium, non ebrietatem, absurdus est sermo, habeo madusam. Unde sic legendum arbitror:

Ego nunc probe habeo madusam. Ita victu excurato Servus in ebrietate videtur sibi felix, ut solutus omni metu, curisque & omnium tristium oblitus.

Parthi quo plus biberint.

De Parthis vetere proverbio dictum est, quo plus biberint, eo plus sitire: Habet hoc temulentia, ut posteaquam obsurduit palatum, magis ac magis cupiat haurire. Apte dicetur in avaros, aut studiosos: crescit enim discendi cupido cum eruditione.

Athenæ.

Καρηβαροῦντες.

Dicuntur, qui crapula gravatum caput habent. Conveniet in temulentum ac somnolentum.

Idem

Ranarum morum bibere.

In eos qui deditissimi ad pocula sunt, nihil interim vel parum comedentes, recte & non invenuste quadrat illud Athenæi:

Οἳ πίνουσι μόνον βατράχων τρόπον, οὐδὲν ἔδοντες.

Id est, Qui absque cibo vivunt ranarum more bibentes.

Ath.

Nec Elephantus ebiberet.

Οὐδ' ἂν ἐλέφας ἐκπίοι.

Id est, Nec Elephantus quidem ebiberet. De poculo prægrandi, quum Elephantus proboscide immensam aquarum vim quum libet, hauriat.

Idem

Cothonissare. Κωθωνίζειν *sive* κωθωνίζεσθαι.

Dicebantur, qui largius biberent: & potationem largiorem κωθωνισμὸν appellabant; Cothon autem poculi genus est.

Cal-

Cylicum remiges. Κυλίκων ἐρέται. Ath.

Id est, Cylicum remiges dicti sunt, qui assidue perpotarent, vinum pro remo ducentes.

Κυαθίζειν.

Dicebantur qui poculis indulgebant, quasi dicas, cyathissare. Mihi videtur potius in eos convenire, qui parce bibunt, nec sextarios hauriunt, sed cyathis subinde repetitis, tamen inebriantur.

Argenteus puteus. Φρέαρ ἀργυροῦν. Idem

Id est, Argenteus puteus. Athenæus lib. XI. indicat olim ingens poculum dici solitum puteum argenteum; nam cyathi pusilli erant.

BONÆ FORTVNÆ COPIÆ, FELICITATIS AVT OMINIS:

Asinus in paleas. Ὄνος εἰς ἄχυρα.

Subaudiendum, incidit. Dici solitum, ubi cuipiam fortuna lautior præter spem obtigerit, aut nactus forte fuerit aliquid, quo vel præcipue gaudeat.

Nunc illa advenit Datidis cantilena. Suid.

Νῦν τοῦτ' ἐκεῖν' ἥκει τὸ Δάτιδος μέλος.

Id est, Nunc id quod aiunt, Datidis adest cantio. Dicebant ubi quid lætum ac festivum accidisset. Datis quispiam erat Persarum Satrapes, excellens in rei bellicæ gloria.

Procridis telum. Πρόκριδος ἀκόντια. Ovid.

Id est, Procridis jacula. De iis qui veluti certis telis quicquid animo destinant, assequuntur. Sumptum à notissima fabula, vel Ovidio narratore, de Cephalo qui certo jaculo emisso, Procridem uxorem ineremit, ratus feram esse.

Albæ gallinæ filius. Juv.

Feliciter natum, albæ gallinæ filium dicimus.

Aut piscem olet, aut florem. Amb.

Aut piscem olet, aut timallum. Dictum in eum, qui bene oleret: quod timallus piscis sit odore gratissimus, & æque fragrans ejusdem nominis flos.

Virgula divina.

Tull. Quoties quid citra humanam operam quasi divinitus nobis significamus contigisse. Propterea quod antiquitas quemadmodum in annulis, ita & in virgis ferendis existimavit aliquam fatalem, ac seu magicam inesse virtutem.

Gygis annulus. Γίγου δακτύλιος.

Luc. Quadrat vel in homines inconstantibus moribus, vel in fortunatos, qui veluti virgula divina, quicquid optant, in suo arbitrio consequuntur. Hujus adagii mentionem facit Lucianus in votis, ubi quispiam optat sibi complures annulos ejusmodi, quales habebat Gyges: alium, quo detesceret: alium quo gratus & amabilis redderetur: alium, per quem liceret volare quocunque libitum esset. Nam priscorum superstitio plurimum tribuit annulorum efficaciæ.

Orci galea. Ἄϊδος κυνέη.

Zenod. Dictitari solitum in eos, qui semet arte quapiam occularent. Plutoni erat galea, quam qui gestaret, is quoscunque voluisset videbat, ipsi nemini conspicuus.

Secundo æstu. Κατὰ ῥοῦν πορεύεσθαι.

Luc. *Id est,* Secundo æstu procedere, Sumpta metaphora à nautis, quibus facilior cursus, quum flumen aut etiam maris æstus secundus est.

Bonis avibus. Malis avibus.

Hor. Cum rem feliciter secus cedere significamus. Ab augurum observatione sumptum.

Omnia ex sententia cedunt.

Hom In magnopere fortunatos quibus & recte & secus instita feliciter cedunt. Homerus:

Spicula cuncta horum feriunt, seu torseret illa
Ignavus, seu vir fortis, quia Jupiter ipse Dirigit.

Secundis ventis.

Idem Secundis ventis navigare dicitur, cui res ex sententia succedunt. Horatius.

Non agimur tumidis velis Aquilone secundo;
Non tamen adversis ætatem ducimus Austris.

Dat

Datyli dies. Δατύλυ ἡμέρα.

Ubi res feliciter successerunt. A Datylo quodam, qui apud Athenienses summos est honores consequutus.

Diis hominibusque plaudentibus. Cicer

Pro eo quod est feliciter atque auspicato. Apud Poëtas pene solenne, Deum atque hominum fidem, Diis atque hominibus invisus.

Semper feliciter cadunt Jovis taxilli.

Ἀεὶ γὰρ εὖ πίπτουσιν οἱ Διὸς κύβοι.

Id est, Semper cadunt feliciter tali Jovis. Dici solitum in eos, quibus res omnes perpetuo quodam fortunæ favore ex animi sententia cederent.

Sapiens sua bona secum fert. Suid.

Σοφὸς ἐν αὑτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν.

Id est, Sapiens opes sibi secum habet semper suas. A Biantis, ni fallor, apophthegmate natum, qui rogatus, cur nihil exportaret rerum suarum ex incendio patriæ? Ego vero, inquit, omnia mea bona mecum porto. Significans ea, quæ nobis bona insunt, vera esse bona, & vere nostra.

Contigit & malis venatio. Idem

Δίδοται καὶ κακοῖσιν ἄγρα.

Id est, Contingit & ignavis è venatu præda. Ubi quid feliciter obtigit immerenti, quodque fortunæ magis, quam illius industriæ sit acceptum ferendum.

Jecit Achilles duas tesseras & quatuor. Idem

Βέβληκ' Ἀχιλλεὺς δύο κύβω καὶ τέσσαρα.

Duas Achilles, quatuorque tesseras jecit.

Hunc versum Suidas ex Euripide citat. Quid autem sibi velit adagium, nullus explicat, nisi quod conjectare licet, dictum fuisse de iis, qui in omni re vincerent, propterea quod is tesserarum jactus felix esset.

Tranquillo quilibet gubernator est Sen.

Seneca in epistolis: Alioqui gubernatoris artem adeo non impedit tempestas, ut ostendat. Tranquillo enim ut ajunt, quilibet gubernator est. Aliqui ajunt illic, fortunam adversam ac rerum difficultatem, non so-

lum non abesse sapienti, verum etiam virtutem in his maxime proferre sese, quæ rebus secundis ac pacatis latebat. Non magnum est administrare Rempub. cum omnia pace constant.

Effugi malum, inveni bonum.

Zen. Ἔφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον.

Id est, Evasi mala, nactus sum meliora. Dici solitum, si quando fortuna lautior cuipiam contigisset. Natum ajunt à cæremoniis nuptialibus.

Plau. *Inveni, non quod pueri in faba.*

Strophylus servus in Aulular. Plauti. ollam auri plenam à sene defossam furto sustulerat, eamque rem gestiens indicare hero: Reperi, inquit. Et rogatus quid reperisset: proverbiali nimirum figura, magnum quiddam reperisse sese significans. Est enim Midas vermiculus quidam, qui fabis innascitur: hunc si quando nacti sunt pueri, gestiunt atque exclamant, perinde quasi magnum quiddam invenerint.

Zen. *Sardi venales.* Σαρδιανοὶ ὤνιοι.

De negotio infinitæ prolixitatis, atque inexplicabili. Idque hinc ortum esse tradunt, quod Tiberius Sempronius Gracchus, cum altero consulatu Sardiniam domuisset, tantum ex ea captivorum abduxit, ut longa venditione res in proverbium abierit.

Bonorum mare. Ἀγαθῶν θάλασσα.

Dicitur & diversam in partem. Idem de magnis & vehementer cumulatis commoditatibus. Eo quod ipsum mare ministret innumerabiles opes rerum, puta piscium gemmarumque.

Thassus bonorum. Θάσος ἀγαθῶν.

Natum adagium à loci fertilitate Nam Thassus iusula est juxta Thraciam, ut Zenodotus refert. Callistratus orator demigrans Athenis, persuadere conatus est Athenienfibus ut regionem, quæ ex adverso erat, incolerent, multa splendida de ejus feracitate jactitans, & quod auri venas haberet, & quod glebam optimam. Denique in summa, inquit, Thassus bonorum est. Hinc in vulgi sermonem abiit. Thassus bonorum, de iis, qui splendida pollicentur.

Bo-

Bonorum acervus. Ἀγαθῶν σωρός. Cicer.

De opibus ingentibus, unde & frequenter extructas dapes, extructas opes, & cumulatas opes pro copiosis legimus, tanquam acervatim congestas, neque pondere neque numero, sed ipso cumulo infusas.

Horna messis. Plau

Plautus in Mustel. Hornam messem proverbiali figura dixit, pro maximo emolumento, quasi dicas, tantum lucri, quantum eo anno sit proventurum in agris.

Bonorum myrmecia. Ἀγαθῶν μυρμήκια.

De immensis opibus. Nam myrmecia Græce significant cavernam aut agmen formicarum. Antiquitus formicarum cœtus opulentiam portendit.

Dathus bonorum. Δάθος ἀγαθῶν. Suid.

In eandem sententiam dici consuevit. Est autem Dathus Thassiorum colonia, juxta Strymonem; cum alioquin opulenta ac florens, tum quod habet etiam auri venas, ut hinc in proverbium abierit; Dathus bonorum, de conferta rerum opulentia.

Gargara bonorum. Idem

Innumerabilem hominum, rerumve vim, prisci gargara dicebant, ficta, ni fallor, voce, à strepitu, quem facit hominum, congregatorum multitudo, aut rerum effusarum copia. Vnde & Gargaro verbum, quod significat perstrepo præ multitudine.

Bona terræ. Τὰ τῆς γῆς ἀγαθά.

De bonis immensis, & omnigenis, quasi dicas quicquid terra progignit, omnium rerum parens.

Ingens rerum multitudo. Hom.

Cum admirandam hominum aut rerum seu malorum multitudinem indicare volemus, conveniet illud Homericum:

Quot frondes, & quot sunt verno tempore flores,
Utque globatarum muscarum examina multa.

Bonorum glomi. Ἀγαθῶν ἀγαθίδες.

De opibus extructis, & affatim cumulatis. Sumpta metaphora à glomere textorio, cui fila sunt obvoluta,

aut certe ligno illo textorio, cui filorum maxima vis est obvoluta.

Luci. *Copiæ cornu.* Ἀμαλθείας κέρας.

Cum affatim omnia superesse significamus, Copiæ cornu dicimus.

Eust. *Lac Gallinacium.* Ὀρνίθων γάλα.

Eundem habet sensum. Dicitur enim in opulentos, & quibus quidvis rerum suppeditat. Aut de raris inventu, atque ob id preciosis, ut sit hyperbole, significans nihil omnino deesse.

Extis pluit. Ἀλλᾶσιν ὕει.

Id est, Lucanicis pluit. Sermo est proverbialis de prodigiosa rerum copia. Qui jocus etiam hodie durat apud idiotas. Siquidem Ἀλλᾶς Græcis exti genus est ex quo frustulatim conciso farta conficiuntur.

Capram cœlestem orientem conspexerunt.

Plut. Αἶγα τὴν οὐρανίαν ἐπιτέλλουσαν ἐθεάσαντο.

Hoc dici solitum in eos, quibus omnia feliciter, æque animi sententia succederent. Propterea quod antiquitus opinione vulgi comprobatum est, qui capram illam Jovis altricem, & ob id in siderum relatam numerum conspexissent, quicquid votis conciperent, ejus compotes futuros.

Aristop. *Bonæ fortunæ.* Ἀγαθοῦ δαίμονος.

Id est, Boni genii, vel bonæ fortunæ, subaudi, nomine. Sermo est bene ominantis in re quapiam aggrediunda.

Oculus dexter mihi salit.

Theo. Ἄλλεται ὀφθαλμός μοι ὁ δεξιός.

Id est, Salit mihi oculus dexter. Ubi spes est visuros nos lætum quippiam, & vehementer exoptandum. Hodieque per jocum ajunt, sibi dextram tinniisse aurem, significantes alicubi sermonem de se absentibus factum cum laude.

Hom. *Bona spes ostensa.*

Cum bona quæpiam spes affulget alicunde perficiendi quod proposuimus, conveniet illud ex Odyss. lib. 2.

Ὡς ἄρα οἱ εἰπόντι ἐπέπτατο δεξιός. Hom

Id est, Sic fato felix à dextris advolat ales.

Deus undecunque juvat si modo propitius.

Deus ubique præsens est, si faveat; neque refert ubi gentium agas, illo propitio. Ad hunc sententiam accommodes licebit illud Homeri:

Ῥεῖα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σαώσαι.

Si libeat servare procul quoque Numina possunt.

Lux affulsit.

Ubi melior rerum spes ostendi cœperit, lucem affulsisse dicunt. Porro lumen fausti ominis apud veteres fuisse testis est M. Varro lib. de Lingua Latina II.

Noctua volat. Γλαῦξ ἵπταται. Zenod.

Priscis Atheniensibus noctuæ volatus victoriæ signum ac symbolum existimabatur, propterea quod avis hæc Minervæ sacra crederetur, quæ quidem dicta est etiam male consulta Atheniensium bene fortunare. Inde rebus feliciter atque ex animi sententia succedentibus dici consuevit Noctua volat.

Laureum baculum gesto.

Δαφνίνην φορῶ βακτηρίαν. Suidas.

Id est, Laureum porto bacculum. Suidas tradit ita solere loqui eos, qui essent ab aliquibus insidiis petiti, feliciterque periculum effugissent, propterea quod laurus credita est adversus venena remedium habere.

Midas in tesseris consultor optimus.

Μίδας, ὁ ἐν κύβοισιν εὐβουλότατος. Idem

Id est, Midas qui in tesseris consultor optimus: proverbium à tesserarum ludo natum. Est enim Midas, jactus vocabulum. Accommodari poterit adagium ad rem quæ forte fortuna bene cadit.

Boves Messis tempus expectantes.

Βόες ἄμητον ἐπιτηροῦντες.

Id est, Boves messem observantes. Dici solitum, ubi quis ingentium emolumentorum spe laborem sumeret. Inde dictum quod boves messis tempore, majo-

re laborant fructu, propterea quod inter trituram pascuntur interim, & pabulum largius apponitur: Contra, cum vere aut hyeme proscindunt arvum, hoc molestior est arandi labor, quod nullo præsenti fructu leniatur.

Suid. *Bos apud acervum.*

Βοῦς ἐπὶ σωρῷ.

Id est, Bos in acervo. De splendide ampliterque viventibus, quique in ubere rerum affluentia prolixius faciunt sumptum. Aut quemadmodum ait Suidas, de iis, qui in media rerum copia constituti, non sinuntur præsenribus bonis frui. Translatum arbitratur à bobus trituram exercentibus, quibus, quod os obligatum habeant, non licet vesci tritico, quod excutiunt: ut simile sit illi: Tantalus inter undas sitiens.

Philostr. *Bos ad præsepe.* Βοῦς ἐπὶ φάτνῃ.

In emeritos dici consuevit, quique jam ob ætatem ocio vitæque molliori indulgent. Effertur & ad hunc modum: Bos in stabulo. Congruit & in eos, qui nullis honestis negotiis exercentur, sed turpi otio atque abdomini serviunt.

Quæ divinitus contingunt.

Hom Qui dicet quippiam non cuivis contingere, quisquis optat, sed divinitus dari, velut ingenium, forma, vires, usurpare poterit illud Homericum ex Iliad. 3. lib.

Ἑκὼν δ' οὐκ ἄν τις ἕλοιτο.

Non quisquis volet illa ferat.

Idem *Autoritas divinitus.*

Divinitus contingit, ut idem homo nunc magni fiat, nunc despiciatur. Ex Odysseæ XVI. Est proclive deis amplus quos claudit Olympus: Reddere vel despectum hominem, aut adjungere honorem.

Idem *Felicitas à Deo.*

Θεοῦ δὲ δῶρόν ἐστι εὐτυχεῖν βροτούς. *Id est,* Felicitas datur Deum homini munere. Vt res nostræ bene cedant, id in nobis situm non est, sed à superum arbitrio pendet. Hominum est conatus, Dei est eventus.

Primum

Primum recte valere, proxima forma, tertio loco divitiæ.

Plato lib. 11. de Leg.

Λέγεται γὰρ ὡς ἄριστον ὑγιαίνειν, δεύτερον δὲ κάλλος, τρίτον δὲ πλοῦτος.

Id est, Ajunt enim optimum ac potissimum esse, bonam valetudinem, proximum formam, tertium divitias. Alius quidam dicit: Recte valere, & sapere, duo vitæ bona. Juvenalis: Curandum est ut sit mens sana in corpore sano.

Deum esse. Deum facere. Tull.

Hyperbolæ sunt proverbiales de singulari laude dignis. Tullius in Oratoris sui libro II. In quo tu mihi Deus esse videris, id est, singularis, ac summus. Inde natum quod prisci mortales, si quem ob egregias, ac minime vulgares virtutes suspiciebant, eum Deum, ac diis genitum ajebant.

In cœlo esse. Idem

Pro eo quod est supra modum fortunatum esse ac gloriosum.

Quævis terra patria. πᾶσα γῆ πατρίς. Zen.

Admonet adagium, virum sapientem ac bonum, ubicunque gentium vixerit, felicem esse. Unde & Socrates interrogatus, Cujas esset; mundanum se esse, respondit.

Virtute duce, comite fortuna. Cicer.

M. Tullius epist. famil. libro decimo ad Plancum: Omnia summa consecutus es, virtute duce, comite fortuna. Virtus eligit quod est optimum. Quod si non succedit, tamen in rebus præclaris, & in magnis, etiam voluisse pulchrum est. Sin succedit, prima laus debetur virtuti tanquam egregii facinoris duci: proxima fortunæ, quæ virtuti subservierit.

Sale nihil utilius.

Comperio & hoc à doctis proverbii titulo commemeratum. Humano corpori nihil esse utilius sale & sole.

Plau. *Supercilium salit.*

Quoties bona quædam spes titillat animum nostrum, dicere licebit nobis salire supercilium. Sumptum à vulgi superstitione, quod futurorum auguria captat ex corporis affectibus, ut si quod membrum pruriat præter evidentem causam, si dexter oculus saliat, si auris dextra tinniat.

BREVILOQVENTIA.

Grata Brevitas.

Χάρις βαιοῖσιν ὀπαδεῖ. *Id est*, Adjuncta est parvis gratia rebus. Quædam mole placent ac magnitudine. Sunt quæ ob id grata sunt, quod minuta: veluti gemmæ quædam ac sculpturæ. Idem usu venit in epistolis ac libris, qui non raro ipsa brevitate redduntur commendatiores, præsertim apud fastidiosos & occupatos.

Cicer. Ἐν ἐπιτομῇ.

M. Tullius epist. ad Attic. lib. v. Epistola, cujus initium, Saturnalibus mane: Hoc jam sic habeto, nec hoc exercitu hic tanta negotia geri potuisse Quæ cognosces ἐν ἐπιτομῇ. Sic enim concedis mihi proximis literis: ἐν ἐπιτομῇ dixit, pro eo quod erat διὰ βραχέων, summatim, & compendio, recisis iis, quæ minus ad rem pertinent.

Laconismus. Λακωνισμός.

Laconismum veluti proverbio breviloquentiam vocant, pro eo, quod est paucis & compendio dicere, à λακωνίζειν quod est affectare breviloquentiam.

Plau *Tribus bolis.*

Plautus in Curculione: Si vis tribus bolis, velim chlamydem. Tribus bolis dixit, pro compendio, quasi tribus verbis. Nam bolum Terentius accipere videtur pro eo, quod Græci vocant βλαμμὸν. Quod autem continuo devoratur, tribus bolis edi dicitur.

Varr. *Pauciloquus, sed eruditus.*

In eum, qui pauca quidem, sed tamen auditu digna loquitur.

Minore

Minore finire pomœrio. Et his similia.

Proverbii rationem ſapiunt hujuſmodi ferme metaphoræ; Finire pomœrio, Præſtituere metam, Circumſcribere cancellis, & ſi quæ ſunt ſimiles. *Plautus.*

Numero dicis.

Plautus in Caſſina; Numero dicis, dixit pro eo, quod eſt; Facile & compendio. *Feſtus* exponit pro cito ac celeriter. Idem; Numero mihi venit in mentem. *Plin.*

Vno faſce complecti.

Apud Plinium, pro eo quod eſt; Eadem opera & conjunctim agere, non ſeparatim. Tranſlatum eſt ab iis, qui res multas ſimul colligunt, quo commodius geſtari queant. *Hier.*

Tribus verbis.

Tribus verbis, pro pauciſſimis dicere, proverbiale eſt. D. Hieronymus in Dialogo Luciferani & Orthodoxi. Tribus, ut aiunt, verbis rem iſtam grandem diſſolviſti.

CÆCVTIENTIA.

Lolio victitant. *Plautus.*

Lolio victitare, dicuntur luſcioſi & cæcutientes. Plautus. Mirum eſt Lolio victitare te tam vili tritico. Lolium autem Plinius inter frugum peſtes commemorat, una cum carduis & tribulis. *Socr.*

Saturniæ lemæ. Κρονικαὶ λῆμαι.

In cæcutientes, & ſtupidos dicitur, præſertim in eos, qui ætatis vitio deſipiſcunt. Eſt enim lema humor in oculis concretus, unde lippitudo naſcitur. Porro Saturniæ dicuntur quaſi ſeniles ac veteres, propterea quod Saturnus podagroſus ac ſenex à poëtis fingitur, & temporum Deus.

Cucurbitas lippis. Κολοκύνταις λημᾷν. *Idem*

Id eſt, Lippire cucurbitas, ad ſuperiorem adagii formam pertinet. Verba ſunt Socratis oſtendentis nubes; *hoc eſt*, niſi plane nihil vides, & tantas habes in oculis lemas, quantæ ſunt cucurbitæ.

Ollus

Luc.

Ollas lippire. Χύτραις λημᾷν.

Proverbialis hyberbole, proximæ simillima. Lucian. adversus ineruditum, & multos coëmentem libros, χύτραις λημῶντες, inquit, *Id est*, Ollas lippientes. Lachrymas indicans ollis æquales. Hoc adagium utrunque quoties ad animum refertur, fit elegantius & jucundius. Veluti si quis hominem crassi judicii ac vehementer cæcucienris & turpiter errantis, dicat lippire non lemis sed ollis.

Hom

Hypsea cæcior.

Satis apparet parœmiam ab Hypse muliere quapiam infami, notæque cæcitatis esse profectam.

Juv.

Tiresia cæcior.

A notissima fabula sumptum. Juvenalis: Nec surdum, nec Tiresiam quenquam esse deorum. Tiresiam proverbiali figura pro cæco dixit. Quemadmodum Horatius pro paupere Irum:

Intererit multum, divesne loquatur an Irus.

Suid.

Talpa cæcior.

Τυφλότερος ἀσπάλακος.

Id est, Cæcior Talpa. De iis, qui supra modum cæcutiunt, aut qui minime judicant.

Arist.

Cæcior leberide.

Τυφλότερος λεβηρίδος.

Est autem leberis (quemadmodum ostendimus & alibi) pellis illa sicca, quam serpentes, cicadæ, & si quid aliud animantis genus exuunt, quoties sibi juventam renovant. In hac enim apparet effigies duntaxat oculorum, ac membranula quædam tenuissima, qua serpentum oculi præteguntur. Adagium trifariam refertur: Cæcior leberide. Nudior leberide. Inanior leberide.

Idem

In canis podicem inspicere.

Aristophanes ἐν ἐκκλησιαζούσαις· τούτῳ μὲν εἶπον ἐς κυνὸς πυγὴν ὁρᾶν. *Id est*, Canis quidem hunc inspicere jussi podicem. Aristophanis interpres admonet vulgo dici solere in cæcutientes.

Cim-

Cimmeriæ tenebræ.

Multam obſcuritatem animi caliginem, Cimmerias tenebras appellant. *Lact.*

Cæca ſpeculatio. Ἀλαωσκοπιή.

Suidas proverbialem dictionem admonet, quoties aut connivent, quibus datum eſt negotium: aut ipſi nihil vident, quibus obſervandi partes ſunt delegatæ. *Suid.*

Cæcus cæco dux. Τυφλὸς τυφλῷ ὁδηγός.

Adagium Evangelicis literis celebratum. Uti licebit, quoties indoctus indoctum docere, inconſultus imprudenti conſilium dare conabitur. *Hor.*

Neque cæcum ducem, neque amentem conſultorem.

Subaudiendum adhibeas: Diſce, ſed à doctis. Conſilium pete, ſed à conſultis. *Ariſtop.*

Palpari in tenebris Ψηλαφᾶν ἐν τῷ σκότῳ.

Id eſt, Manu tentare in tenebris. Dicuntur, qui rem obſcuris veſtigant conjecturis.

E duobus tria vides. Ἐκ δυοῖν τρία βλέπεις.

In eos, qui vel ætate, vel ebrietate, vel alio quopiam oculorum vitio cæcutiunt.

Pulverem oculis offendere.

Pulverem ob oculos offundere dicitur, qui de induſtria rem obſcurat, & adverſario judicium eripit. *Hieron.*

Nox humida. Νὺξ ὑγρά.

De malis imminentibus dici ſolitum. Quemadmodum de lætiore fortuna dicimus: Exoriri lucem. *Diog.*

Cæci præſcriptio. Τυφλοῦ παραίνεσις.

Id eſt, Cæci juſſio ſive exhortatio, dicitur abſurda: quoties ipſe, qui præſcribit, non intelligit quid dicat. Plane convenit homini inſigniter caliganti.

CALVMNIA.

Sycophanta. Συκοφάντης.

Sycophantæ cognomen, vulgo probri loco tribuebatur. Convitium proverbiale in calumniatores, & quamvis puſilla de cauſa litem moventes. *Ariſtop.*

Theocrines Tragicus.

Demost. Τραγικὸς Θεοκρίνης. *Id est*, Tragicus Theocrines. Usurpavit hoc adagium Demosthenes adversus Æschinem. Theocrines primum Tragœdiarum auctor fuit, deinde calumniator & sycophanta. Vnde Demosthenes in oratione pro Ctesiphonte, Æschinem Tragicum Theocrinem vocat.

Falsum probrum.

Æsch Sententia proverbialis est apud Æschinem in oratione, Περὶ παραπρεσβείας· τὸ γὰρ ψευδὲς ὄνειδος οὐ περαιτέρω τῆς ἀκοῆς ἀφικνεῖται. *Id est*, Falsum probrum non pervenit ultra aures. Qui audit convicium cujus sibi conscius est, graviter animo vulneratur. At qui falso probro aspergitur, non perinde commovetur; non enim descendit altius in animum hominis rectæ conscientiæ.

Hoc municeps, aut vicinus nunciavit?

Tull. M. Tulius in oratione pro Roscio; Soletis cum aliquid hujusmodi auditis, Iudices, continuo dicere, necesse est aliquem municipem aut vicinorum ac municipum scelera potissimum prodi. Quin & hodie vulgo dicunt, dedicus hujusmodi à conterraneis aut civibus oriri. Nam si quod fortunæ incommodum, si qua vitæ labes, ab illis, quoniam sciunt, proditur.

Albo reti aliena captant bona.

Plautus. Rete Plautus accipit pro calumnia quadruplatorum & parasitorum. Album dixit, alludens ad codicillos & dicas, syngraphasque, quibus lis intenditur peragiturque.

Non est remedium adversus sycophantæ morsum.

Aristop. Ἀλλ' οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος.

Id est, adversus sycophantæ ictum non inest, subaudiendum, pharmacum, *id est*, remedium Dictum est in calumniam, cujus morsus non solum perniciosissimus, verum etiam inevitabilis, quod clancularius plerumque fit.

Argiva calumnia. Ἀργεῖα φορά. Diog.

Id est, Argiva insectatio. De calumniosis & delatoribus dici solitum. Nam Argivos olim notavit antiquitas, tanquam sycophantas & litium avidos.

Boliti pœnam. Βολίτου δίκην.

Boliti pœnam dicunt, ubi quis de re frivola nihilique plectitur. Bolitus autem Græcis significat stercus bubulum. Porro Solon legem tulit, quæ pœnam minabatur etiam iis, qui bubulum stercus furto sustulissent.

Cydi pœnam debet. Κύδου δίκην ὀφείλει.

Κύδος prima correpta, convicium significat: κυδάζειν pro eo quod conviciari. Proinde cum quis ob rem frivolam, velut verbum aliquod temere dictum, deferretur, vexareturque, eum proverbio dicebant Cydi pœnam debere. Nam antiquitus mulcta dicebatur iis, qui petulantius in quempiam aliquid dixissent.

Chius. Χῖος ἀποπατῶν. Aristop.

Id est, Chius cacans. Aristophanis interpres indicat proverbio jactatum in eos, qui contaminarent conspurcarentque civitatem.

Pattæcione calumniosior.

Παττακίωνος συκοφαντικώτερος.

Ab eventu natum. Nam Pattæcion quispiam infamis calumniator, cui quum mos esset bonis viris calumnias struere, atque hoc tam fœdo quæstu parare rem, tandem deprehensus, convictusque pœnas dedit capite.

Crater litium. Κρατὴρ κακῶν. Aristid.

Id est, Cratera malorum. De re permolesta, sive de homine litium auctore.

Frustra Herculi. Εἰκῆ τῷ Ἡρακλεῖ.

Subaudi, calumniam struxeris. De his dici consuevit, qui sic omnia sua negocia gerunt, ut nemo queat aut audeat calumniari. Nam Herculi mos erat res alienas vi abducere, non dolo. Conveniet aut in vehementer lau-

laudatum probatumque, aut in præpotentem, quem insimulare tutum non sit.

Samii mores. Σαμιακὸς τρόπος.

Quadrabit in eos, qui suos quosdam habent mores, à cæterorum moribus diffidentes.

Abydus, Abydenus.

Abydenorum mores in proverbium abierunt. Nam Abydeni dicti sunt sycophantæ, seu molles & effœminati.

CARPENTIS SEIPSVM.

Domesticum thesaurum calumniari.

Ari-stop. Τὸν οἴκοι θησαυρὸν διαβάλλεις

Id est, Domesticum thesaurum calumniaris, sive traducis, *id est,* tua ipsius carpis, lacerasque.

Hor. *Propria vineta cædere.*

Ut vineta egomet cædam mea, id est, Ut à meipso incipiam. Translatum videri potest, vel ab amputantibus vineam, vel ab iis, qui per incuriam novellas vites lædunt.

Hom. *Quo transgressus.*

Pythagoras solitus est admonere adolescentes, ut quoties domum ingrederentur, hunc versiculum suo cum animo versarent:

πῆ παρέβην, τί δ' ἔρεξα, τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη.

Id est, Lapsus ubi, quid feci, aut officii quid omissum est?

CAVSA INDEFENSA.

Heteromolia causa. Ἑτερομόλιος δίκη.

Dicitur apud Græcos, quæ ab altera duntaxat agitur parte, nullo præsente, qui contradicat. Usurpabitur non ineleganter, ubi quis damnat absentem. Veluti cum defunctorum libros carpimus.

Luc. *Deserta causa.* Ἐρήμην δίκην.

Cum nemo repugnat. Translatum à judiciis, ubi nonnunquam altera pars cedens tradit causam adversario.

tio. Itaque deserta causa vincere, est vincere nullo contra pugnante.

Ne de lite pronuncies. Phocil.

Τίς ἂν δίκην κρίνειεν

Id est, De lite quinam judices? Admonet non temere pronunciandum de quopiam, nisi re ultro citroque diligenter cognita.

Haud impune vindemiam facies. Aristoph.

Οὐκ ἐρήμας τρυγήσεις.

In eos competet, qui nullo servante, impune decerpunt uvas. Solent enim vitibus & pomariis adhiberi custodes, præsertim autumno, cum jam maturi fœtus furem invitant.

CEDENDVM MVLTITVDINI.

Ne Hercules quidem adversus duos. Plat.

Μηδ' Ἡρακλῆς πρὸς δύο.

Hoc est, Nemo usque adeo viribus excellit, ut unus pluribus par esse possit. Neque indicorum est, cedere multitudini.

Vni cum duobus non est pugnandum. Hom.

Affine est superiori. Huc allusit & Catullus in Epithalamio: Noli pugnare duobus.

Cedendum multitudini. Idem

Qui suadebit non esse pugnandum uni cum multis, adducet illud Homer. Accerset mox ipse sibi crudelia fata, Si multis pugnare velit.

Extra publicam viam ne defflectas. Diog

Loquendum ut plures, sapiendum ut pauci. Ita sunt quædam, in quibus cum vulgo convenire, dexteritatis est.

Plurium calculus vincit.

Τῶν πλειόνων ψῆφος νικᾷ.

Quoties in consilio ceditur multitudini. Livius: Pars inquit, major meliorem vincit. Plinius in epistolis queritur numerari sententias, non expendi.

Vnus vir, nullus vir. Εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνήρ. Plat.

Id est

Id est, Vir quidem unus, nullus est. Sensus est nihil egregium præstari posse ab uno homine, omne auxilio destituto.

Idem *Contra duo contraria pugnare difficile.*

Libro de leg. 11. Ὀρθὸν μὲν δὴ, πάλαι τε εἰρημένον, ὡς πρὸς δύο μάχεσθαι τἀναντία, χαλεπὸν, καθάπερ ἐν νόσοις πολλοῖς τε ἄλλοισι *id est,* Verum est illud, & jam olim proverbio celebratum, arduum esse adversum duo, eaque contraria pugnare, quemadmodum in morbis aliisque compluribus. Significat nobis esse geminam pugnam adversus divitias, tum adversus egestatem.

Hom. *Vnus contra multos.*

Apud Homerum multa in hanc sententiam, tametsi non iisdem verbis & locis, leguntur, ut in Odyss. υ.

Χαλεπὸν γὰρ ἐρυκακέειν ἕνα πολλούς. *Id est,*
Difficile ac durum est unum compescere multos.
Occasionem adagii varie narrant,

CVM AVXILIO, CITRA AVXILIV[M]

Plat. *Frater viro adsit.* Ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρείη.

De fido auxilio dici solitum, propterea quod in rebus periculosis vix unquam frater soleat fratri deesse.

Hom. *Sine ope divina nihil valemus*

Manca est omnium mortalium industria, omnisque conatus, nisi favor aspiret divinus. Ad id accommodabis illud Homer. Odyss. γ.

Πάντες δὲ θεῶν χατέουσ' ἄνθρωποι. *id est,*
Mortalis divum auxilium desiderat omnis.

Ne gladium tolles mulier.

Μὴ μάχαιραν αἴρε θῆλυ.

Ne suscipias negotii molem, cum nequeas auxiliari. Potest in hunc trahi sensum; Spem ne ostendas, quam præstare non possis.

Non absque Theseo. Οὐκ ἄνευ Θησέως.

Plutarc Cum significamus rem alieno auxilio confici. Aut cum significamus rerum omnium communitatem ac so-

societatem. Nam Zenodotus scribit, Theseum permultis viris fortissimis in certaminibus auxilio fuisse.

Duobus pariter euntibus. Σύν τε δύ' ἐρχομένω. Hom.

Id est, Si duo conjuncti veniant. Locus est apud Homerum Iliados κ. ubi Diomedes iturus exploratum quid egant Trojani, comitem postulabat. Id enim fore tum jucundius, tum tutius.

Nihil profuerit bulbus.

Οὐδέν σ' ὀνήσει βολβὸς, ἂν μὴ νεῦρ' ἔχῃς. Athe.

Nervis carentem juverit bulbus nihil. Martial.

Nil aliud, bulbis quam satur esse potes.

Bulbus autem ad irritandum Venerem valet. Licebit ad verecundiorem usum trahere: Nihil prodest studium, ni vis adsit ingenii. Ter.

Tradunt operas mutuas.

Translatum videtur ab agricolis vicinis, qui mutuam inter sese operam commendare solent. Ab artificibus etiam, qui mutua nonnunquam utuntur opera: maxime fabri ærarii. Hom

Alieno auxilio potentes.

Qui alienis præsidiis freti, facinus aliquod egregium, aut qui alieni prætextu nominis aliquid faciunt, in eos apposite torquebitur illud Homeri Iliad. θ.

Στῆ δ' ἄρ' ὑπ' Αἴαντος σάκεϊ Τελαμωνιάδαο. *Id est,*
Constitit Ajacis Clypeo septemplice tectus.

Alieno ferox præsidio. Idem

Si quæras innuere, quod ferox sit quispiam, & improba moliatur, id eum non facere domesticis viribus fretum, verum alicujus potentioris fultum præsidio, qui clanculum illi suppeditat & animum & opem, id accommodes licebit.

Ista quidem hic nequaquam audet sine numine, verum
Aut divorum aliquis humeros caligine tectus.

Titanas imploras. Τιτᾶνας καλεῖς. Diog

Id est, Titanas invocas. Ubi quis suis diffisus viribus alienum implorat auxilium. Sumptum à Gigantum fabula, in qua Jupiter suo timens Olympo, Titanas in auxilium accersivit.

Ter. *Ancora domus.*

Ancoram Græci pro refugio proverbialiter usurpa- solebant. Denique quicquid illud est, cui innitimur, cujusque fulcimur fiducia, ancoram vocant. Meta- phora à nautis sumpta.

Hor. *Columen familiæ.*

Donatus columen dici putat, perinde quasi colu- nam dicas, cui reliqua domus innitatur, unde anti- quitus servos majores columellas dictos.

Nostro Marte.

Quoties nullius auxiliis adjuti nostropte ingenio pro- priisque viribus rem peragimus, nostro Marte pera- gere dicimur; aut etiam cum nostro periculo res ge- ritur.

Sine cortice nabis.

Sine cortice nare dicuntur, qui jam per ætatem non egent custode morum, aut qui eo doctrinæ processe- runt, ut jam præceptorum opera non habeant opus. Puto proverbium sumptum à juvenibus, qui quum primum natare discunt, corticibus aut suberibus ven- tri subligatis natant, deinde exercitatiores citra hu- jusmodi adminicula natare incipiunt.

Suid. *Incaprificatus es.* Ἀνερίνασ@ εἶ.

Suidas putat dici in mollem & infrugiferum. Sunt qui referant ad eos, qui tueri non queant id quod na- cti sunt boni.

Hesio *Multæ manus onus levius reddunt.*

Significat etiam difficilia facile confici, si quis non ipse solus negotium aggrediatur, sed in plures adju- tores & auxiliares manus partiatur. Sumptum à tol- lendis oneribus. Hesiod. in opere Ἔργα καὶ ἡμέραι.

πλείων καὶ πλεόνων μελέτη. *Id est,*

Plus potest & plurium industria.

Homerus Iliad. μ.

Ἀλλ' ἐφομαρτεῖτον, πλεόνων δέ τι ἔργον ἄμεινον

Id est, Adsitis comites, multorum industria namque

Plus pollet, quam paucorum.

Re opitulandum, non verbis. Hom.

Cum re opus est nil prosunt verba. Homer. Iliad. π.

Ἐν γὰρ χερσὶ τέλος πολέμου, ἐπέων δ' ἐνὶ βουλῆ.

Id est, Verbo in consilio, valet in certamine robur.

Chordæ vice. Ὡς ἀντὶ χορδῆς. Plut.

Id est, Tanquam chordæ loco. Conveniet, ubi quod alicubi diminutum videbatur, suppletum aliunde significabimus.

Vivus fueris, vel cæpe solum accipies.

Ζωὸς γενήσῃ, κρόμμυον μόνον λαβών. Zen.

Id est, Si cæpe tantum sumpseris jam vixeris. In eos dici solitum, qui è re quapiam pusilla magnam opinionem consequuntur. Apparet natum ab ægroto, qui medico porigente cæpe, revaluerit, herbam alioqui plebeiam, nec eam admodum salubrem corpori.

Papyri fructus non postulat magnam spicam.

Βύβλου δὲ καρπὸς οὐκ κρατεῖ μέγαν στάχυν.

Id est, Byblus virens haud sustinet spicam gravem. Dici solitum de iis qui digne suis ipsorum bonis frui non possent: propterea quod byblus ob culmos invalidos spicam granis onustam ferre non potest. Byblus autem junci species, quam Latini papyrum appellant.

Si Deus voluerit. Jac. Apost.

De re futura, cujus exitus pendeat à Dei favore. Nam etiam vulgo dicunt ominis causa: Si Deus voluerit, atque ita nos loqui Jacobus Apostolus docet.

Meis auspiciis. Virg.

Meis auspiciis, pro meo arbitrio, meisque præsidiis dixit Maro Æneid. 4. Translatum ab Imperatoribus Romanis, quibus mos erat, non committere prælium nisi consultis auspiciis.

Porrigere manus. Vip.

Porrigere manus, pro auxilio esse, vulgatissimum est, sed elegans. Festivius erit de rebus animi, veluti si dicas: animo dejecto manum porrigit philosophia.

Sine canibus & retibus.

Ἄνευ κυνῶν τε καὶ λίνων. Pind.

Id est,

Id est, Absque canibus & retibus. Hoc quidem sche-
te Pindarus significavit summam celeritatem. Qu-
enim pedibus assequatur cervos, nisi aut à canibus
morentur, aut implicentur retibus. Conveniet ta-
men in eos, qui clancularius artibus capiunt præda-
Dicitur & in eos, qui non alienis præsidiis, sed pro-
prio Marte rem gerunt.

Proc. *Pecunia absque peculio fragilis.*

Inter agricolas proverbium jactatum fuit. Solent au-
tem senes aut agricolæ summam aliquam seponere, ne
nihil superesset, si res incendio, bello, aut ferro peri-
rent. Potest deflecti in eum, qui felicitatis summa-
ponit non in rebus extrariis, sed in animi bonis, ut
illis casu perditis, habeat quo confugiat, nec despon-
deat animum.

Hom. *Summa vi defendere.*

Si quis alterum summa vi tuebitur, quadrabit illud
Homeri Iliad. ς.

πρόσθε ἥ οἱ δόρυ τ' ἔχε κ' ἀσπίδα πάντοσε ἴσην.

Id est, Undique texit eum lancea, clypeoque rotund-

Tanquam heros in clypeo excipere.

Ἀλλ' ὥσπερ ἥρως ἐν ἀσπίδι ξενίσαι σε βούλομαι.

Id est, Imo tanquam heros in clypeo te volo hospiti-
excipere. Dici solitum ubi quis suis ipsius artibus a-
benefactis fretus, de amicis bene mereri conatur.
Inde dictum quod antiquitus heroës assidue armi-
agentes, velut in clypeo versabantur, & si quid op-
fuisset amicis, quod armis præstari poterat, id prom-
pte præstabant, utpote sola virtute divites.

CITRA LABOREM.

Plin. *Citra pulverem.* Ἀκονιτί.

Id est, Citra pulverem, Græci dicunt contingere, q-
quis facile citraque negotium potiretur. Translat-
vel ab Aphe, *id est*, à pulveris contactu, quo se sparge-
bat in palæstrico certamine congressurus.

Luci. *Citra arationem citraque sementem.*

Quæ citra nostram operam casu nobis eveniu-

d'avoy

ἀσαπρτα καὶ ἀνήεγτα contingere dicunt Græci. Natum apparet adagium à fabula insularum fortunatarum.

Vltro Deus suppeditat bona.

Αὐτομάτως ὁ Θεὸς ἀνίησι τὰ ἀγαθά. Stob.

Id est, Ultro Deus subjicit bona. Quoties res citra nostram operam feliciter cadunt, quasi Deo quopiam procurante.

Sub aliena arbore fructum. Liv.

Ex aliena arbore fructum legere dicuntur, qui fruuntur aliorum laboribus. Finitimum est illi; Alienam metis messem.

Dormienti rete trahit.

Εὕδοντι κύρτος αἱρεῖ.

Id est, Dormienti rete capit. In eos quibus citra conatum obtingunt ea quæ cupiunt. Simile, Dormienti Dii conficient.

CLAMOSVS.

Septem convivium, novem convicium. Gell.

Elegans, vel ob ipsam παρονομασίαν, sententia, qua significatum est, in convivium paucos adhibendos esse, alioqui fore tumultuosum atque insuave. Extabant antiquitus leges, quæ præscriberent, simul & moderatum convivarum numerum & sumptus modicos.

Clamosior lauro ardente. Diog.

Μείζονα βοᾷ δάφνης χλωρᾶς καιομένης.

Id est, Magis vociferatur, quam laurus viridis incensa, propterea quod laurus adhuc virens in ignem conjecta, maximos crepitus edit.

Vsque ad ravim. Ἄχρι κόρου. Plautus.

Id est, Usque ad satietatem. Plautus & quidem lepidius, dixit, usque ad ravim, pro eo quod est, improbe, sæpius, clamose adeo, ut vox etiam toties vociferanti raucescat.

Claudiana tonitrua. Fest. Pompei.

Festus Pompejus scribit ideo vocata Claudiana tonitrua

trua quod Claudius Pulcher instituerit, ut ludis post scenam factis, lapidum conjectus ita fieret, ut veri tonitrus similitudinem immitaretur. Nam antea leves admodum & parvos sonitus fieri solitos, cum clavi & lapides in labrum æneum conjicerentur. Dici potest in homines immodice clamosos, & odiose obstreperos.

Apertis tibiis.

Quintil. *Id est*, Clariore voce. Translatum à tibicinibus, qui quædam obturatis tibiarum foraminibus, quasique pressiore sono canunt: quædam apertis tibiis, acriore sonitu. Venustior erit metaphora, si quis dicatur apertis tibiis invehi in aliquem, id est, non clanculum obtrectare, sed palam insectari lacerareque conviciis; aut apertis tibiis laudes cujuspiam celebrare, id est, palam & magnifice.

Aristop. *Cyclobori vox.* Κυκλοβόρυ φωνή.

De clamosis & vehementer obstreperis dicebatur, aut quibus vox esset rauca & vitiosa. Cyclôborus fluvius quidam Atticæ ingenti strepitu defluens unde ductum proverbium.

Sarpedonium littus. Σαρπηδονία ἀκτή.

De re turbulenta recte dixeris, sive de vehementer clamosis est enim hujusmodi quoddam littus Thraciæ, Neptuno sacrum, quod assiduis fluctibus tunditur.

Hom *Stentore clamosior.*

Juvenalis: Ut Stentora vincere possit. Sumptum à fabula Stentoris, cujus meminit Homerus, Iliad. ε cique ferream, hoc est, invictam attribuit vocem.

Idem *In clamosos.*

Ingentem inter litigandum aut disputandum vociferationem indicabimus eo adagio, quod de neptuno scripsit Homerus Iliad ε.

Οσσόν τ' ἐννεάχιλοι ἐπίαχον ἢ δεκάχιλοι
Ἀνέρες ἐν πολέμῳ ἔριδα ξυνάγοντες ἄρηος, Id est,
Tantum vociferans, quantum novies deciesve
Mille viri clamare solent, qui prælia miscent.

Absit

Absit clamor in colloquio aut lusu. *Ho.*

Qui jubebit in convivio, colloquiove temperare à vociferatione; accommodabit illud Homeri. Odyss. π.

Νῦν μὲν δαινύμενοι τερπώμεθα, μὴ δὲ βοητὺς Ἔστω. *Ze-*

Nunc hilares cœnemus, & omnis clamor abesto. *nod.*

Abydena illatio. Ἀβυδηνὸν ἐπιφόρημα.

Dici solitum, ubi quis obstrepit aut convivantibus, aut aliud quippiam agentibus, & tumultu molestiam adfer.

Calamoboas.

Antipater cum nec vellet, nec posset congredi cominus cum Carneade, qui magna vehementia invehebatur in stoicos, semet ad scribendum vertit, multosque libros edidit maledicos & ineptos in quibus passim contradicebat Carneadi. Hinc vulgo cognomen adeptus est καλαμοβόας, quod non lingua sed calamo vociferaretur.

Λαρυγγίζειν.

Λαρυγγίζειν, Græcis dicuntur, qui non loquuntur, naturali modo, sed dilatato gutture effundunt immanem vocem. Quemadmodum & canunt nonnulli.

Columnas rumpere.

Ælianus prodidit, in Samo quondam fuisse animalia vasta magnitudine, (Neades vocantur) quorum voce terra rumperetur. Unde proverbium natum in clamosos & improbe loquaces, ut postes & columnas dicantur rumpere.

COMMODVM MAGNO EMPTVM.

Vale charum lumen. Χαῖρε φίλον φῶς. *Am-*

Dci solitum, ubi rei cujuspiam vehementer gratæ sit *bros.* jactura.

COMMODVM INTERVERSVM.

Alii sementem faciunt, alii metent.

Ἄλλοι μὲν σπείρουσιν, ἄλλοι δὲ ἀμήσονται.

 Idest,

Id est, Alii quidem sementem faciunt, alii vero metunt. alii laborant, alii percipiunt emolumentum.

Ari-stop. *Mazam pinsuit à me pistam.*

Μάζαν γε μεμαχὼς τὴν ὑπ' ἐμοῦ μεμαγμένην.

Id est, A me ante pistam mazam iste pinsuit. De iis dici solitum, qui sibi alienæ industriæ laudem vendicant, & magnam gloriam alieno labore partam, verbis in se transmovent. Maza cibi genus est ex lacte & farina, ferme panis instar, confectum.

CONATVS.

Omnibus nervis.

Id est, Summa vi, summoque studio. Nam robur juxta Philosophos in nervis situm Unde & nervos intendere, expedire nervos, & nervosa dicimus, quæ vegeta validaque, minimeque languida.

Omnem vocem mittere. Πᾶσαν φωνὴν ἱέναι.

Omnem vocem mittere dicebantur, qui nihil omittebant, quo persuaderent. Sumptum videtur ab incantamentis, in quibus, si parum movent præces, adhibent efficaciores.

Omni telorum genere oppugnare.

Pro eo quod est, modis omnibus insectari. Cui finitimum est, Cæsim ac punctim; nam his duobus modis hostem imperimus.

Te-rent. *Manibus pedibusque.*

Extremum conatum significantes dicimus: Manibus pedibusque. Nam per manus declaratur industria conficiendi negotii; per pedes maturandi celeritas.

Pro mea virili.

Quum pollicemur nos operam nostram præstituros, Pro nostra virili dicimus.

Cicer. *Remis velisque.*

Inde translatum, quod quum navis simul & remigio & velo impellitur, summus est nautarum conatus. Cicero: Terra enim res est, misera, detestabilis, omni contentione, velis, ut ita dicam remisque fugienda.

Ar

Auchoras tollere. Varr.

Pro eo quod est, Moliri disceſſum. Quod genus & illud: Talaria nectere. Oram ſolvere.

Omni pede ſtandum. Ὅλῳ ποδὶ Suid.

Id eſt, Omni pede. Pro eo quod eſt, Summa vi, ſummoque niſu, Quintilianus ab agricolis profectum eſſe teſtatur.

Toto pectore. Tull.

Quum ſincerum & abſolutum amorem ſignificamus, toto pectore, dicimus, & toto animo. Toto pectore, etiam ad ſtudium diligentiamque referri poteſt.

Cum haſta, cum ſcuto. Σὺν δορὶ, σὺν ἀσπίδι. Hom

Ubi quis omni conatu rem aggreditur. Sumpta metaphora à milite armis omnibus inſtructo. Homerus: Haſtaque & gladio, ſaxiſque ingentibus inſtant.

Omni certaminis genere. Idem

Cum innuimus omni certaminis genere congreſſum eſſe, (veluti ſi quis dicat: In omni diſciplina diſputatum acriter) conveniet illud ex Odyſſ. β.

πύξ τε παλαισμοσύνῃ τε καὶ ἅλμασιν ἠδὲ πόδεσσιν.

Id eſt, Et pugnis, pedibuſque & ſaltibus, atque palæſtra. Item ubi quis oſtendit ſe nullum detrectare certamen, ſed ad quodvis ingenii experimentum paratum eſſe.

Surſum ac deorſum. Ter.

Terentius in Eunucho: Sex ego te totos Parmeno hos menſes quietum reddam, ne ſurſum ac deorſum curſites, *Id eſt*, huc atque illic. Proinde proverbium accommodabitur vel ad omnia tentantem, vel ad omnia confundentem, vel ad diligentiam omni ex parte negotium circumſpicientis.

Rem novam aggredior. Hom

Si quando ſignificabis te rem arduam ac novam moliturum & aliis adhuc intentatam, accomodabis illud ex Odyſſ. χ.

Nunc alium tentabo ſcopum, ſi attingere poſſim:
Quem nondum quiſquam tetigit.

Ari-stop. *Summus uti velis.* Ἄκροις χρῆσθαι τοῖς ἱστίοις.

In eos, qui maximo conatu adnituntur atque incumbunt: aut qui omnem captant occasionem, mutuo sumptum à nautis, qui velum alte attollunt, quo currant celerius.

Tib. *In magnis & voluisse sat est.*

Hanc sententiam Angelus Politianus non inscite vertit Græce:

Ἀρκεῖ δ' ἐν μεγάλοις καὶ τὸ θέλημα μόνον.

Apu. in Floridis lib. 4. Majore scilicet voluntate, quam facultate. Eoque propensius fortasse laudanda voluntas est, quod omnibus bonis in rebus, conatus in laude, effectus in casu est. Convenit, ubi quis majora viribus conatur, tametsi rei susceptæ magnitudini non facit satis, tamen hoc ipso nomine laudem promeretur, quod rem pulcherrimam tentaverit.

Hor. *Miscebis sacra prophanis.*

Item. Confundes fasque nefasque. Qui nihil habent pensi, quique nihil non audent, miscent sacra prophanis.

Plau *Aut terra, aut mari.*

Plautus in Pseudolo, Aut terra, aut mari dixit, pro quacunque ratione. Sumptum ab Historicis, qui referunt res terra marique gestas, & gentes terra marique expugnatas. Cicero pro Cluentio: Cujus tantæ res gestæ terra marique extiterunt.

Idem *Commovere sacra.*

Plautus ibidem: Commovere sacra dixit pro eo quod est, extrema experiri præsidia. Hinc dictum apparet, quod rebus desperatis soleant homines ad deorum præsidia confugere.

Liv. *Mare cœlo miscere.*

Proverbialis hyperbole est, pro eo quod est, omnia perturbare, nihilque non facere. Titus Livius: Quid est, quod cœlo terram, terræ cœlum misceant?

Theo *Terra marique*

Quoties extremum conatum studiumque significamus.

Frustratus conatus. *Hom*

Qui spe frustratus sua, non assequitur id quod ambiebat; In hunc non incongrue torquebitur illud Homeri, Iliad. θ.

Βαλέειν ὁ δ' ἵετο θυμὸς, καὶ τοῦ μὲν ῥ' ἀφάμαρτε.

Animus cupiit configere telo, Verum illud fallante manu non attigit.

CONCORDIA.

Concordia fulciuntur opes etiam exiguæ. *Hom*

Sententia est proverbialis in lib. Iliad. ν. hujusmodi:

Συμφερτὴ δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν καὶ μάλα λυγρῶν.

Id est, Conjuncti pollent etiam vehementer inertes. Hac conveniet uti, si quando significabimus non esse contemnendam amicitiam, aut simultatem multorum, etiamsi fuerint alioquin imbecilles, & quorum singulos quivis facile contemnat. Nam quemadmodum, ut ait Ovidius, Et quæ non prosunt singula multa juvant, ita quæ non lædunt singula, multa nocent.

Concordia. *Idem*

In absolutam concordiam, omniumque rerum consensum conveniet illud:

Haud unquam neque concio nos neque curia dictis
Audivit pugnare, animo sed semper eodem,
Et sentire eadem, atque eadem decernere vidit.

Pariter remum ducere. *Aristop.*

Qui simul remigant certis numeris impellunt remos ut inter se consentiant, alioquin nihil acturi. Hinc Aristophan. in Avib. dixit ὁμορροθῶ, pro assentior, & eodem enitor quo tu. Vox composita est, ab ὁμοῦ simul, & ῥόθιον impetu feror.

Velut in cratere.

Ὥσπερ ἐν κρατῆρι φιλοτησίῳ.

Id est, Velut in cratere philothesio. Quod significabimus res antea turbulentas componi sedarique, & prius inter se inimicos, in gratiam redigi. Dicitur autem crater philothesius, quem in conviviis porrigunt alii ceu amicitiæ symbolum.

Hom.

Mutua defensatio.

Mutuam complurium inter ipsos concordiam, mutuamque defensationem notabimus non infacete versibus his Homeri:

Hastas densabant hastis, umbone frequenti
Umbonem, clypeum clypeus fulcibat inhærens;
Inque vicem galeæ galeas texere, virum vir.

Plat.

In idem conspirare. Εἰς τ' αὐτὸν ξυμφῦσαι.

Id est, In unum conspirare, seu coalescere. Plato de Legib. IV. Cæterum conspirare ac velut equitum jugum, singulos in idem, ut dici solet, coalescere, multo eget tempore, estque perdifficile. Si jungas duos equos inter se ignotos, non ferunt sese: tandem assuetudine, posteaquam uterque alterius halitui assueverit, concordes sunt. Itaque pariter anhelasse sub eodem jugo gignit concordiam.

Hom.

Mutua defensio tutissima.

Quo significatur, minus eos lædi posse, qui concordes mutuo sese defendunt; contra omnium injuriæ obnoxios illos, qui dissident factionibus intestinis, accommodabit illud Homeri:

Multo turba minor periit, quod in agmine semper
Mutuam opem sibi ferre, malumque arcere studebat.

Teren.

Tradunt operas mutuas.

De Adolescentibus dicitur, qui se vicissim in peccatis defendunt. Translatum ab agricolis vicinis, qui mutuam inter sese operam commodare solent. Aut ab artificibus, qui mutua nonnunquam utuntur opera: maxime fabri ærarii.

Plau

Vt in velabro olearii.

Proverbialis similitudo de iis, qui conspirarunt, remque gerunt ex composito. Velabrum autem, authore Varrone, locus erat Romæ, in quo olearii distrahebant oleum. Mos autem huic hominum generi, ut inter sese de pretio conspirent, quo pluris vendant.

CONJECTVRÆ.

Leonem ex unguibus æstimare. Luc.

Ἐκ τῶν ὀνύχων τὸν λέοντα γινώσκειν.

Ex una quapiam conjectura negotium universum perpendere, ex paucis multa, ex minimis maxima conjicere.

E fimbria de texto judico. Idem

Ἐκ τοῦ κρασπέδου τὸ ὕφασμα γινώσκω.

Id est, Ex Fimbria textum omne cognosco. Hoc est, ex uno aliquo pusillo reliquorum facio conjecturam. Translatum à negotiatoribus, qui inspecta texti margine, facile de reliquo judicant.

E nævo cognoscere, est ex re quapiam minima totum hominis ingenium æstimare.

De gustu cognosco. Ἐκ γεύματος γινώσκω. Theog.

Id est, ex degustatione judico, *hoc est,* ex minima experientia. Ductum item à negotiatoribus, qui gustato duntaxat vino aut oleo, de reliquo mox pronunciant.

Æthiopem ex vultu judico.

Τὸν Αἰθίοπα ἐκ τῆς ὄψεως γινώσκω.

Id est, Æthiopem ex ipso vultu cognosco. Præ se fert enim Æthiops, nigrore vultus, intortis capillis, labris tumentibus, dentium candore, patriam suam. Vestem enim, non faciem mutare potest.

De fructu arborem cognosco.

Ἐκ τοῦ καρποῦ δένδρον γινώσκω.

Id est, E fœtu cognosco arborem. E factis hominem judico. Quæ parœmia etiam in Evangelicis litteris extat. Tull.

De facie nosse

Est leviter cognitum habere. Id, si transferatur ad res animi, fiet venustius.

Cauda de vulpe testatur.

Ἡ κέρκος τῆς ἀλώπεκι μαρτυρεῖ. Idem

In eos qui pusilla in re, cuiusmodi sint declarant.

Ex fronte perspicere.

Ex fronte perspicere dicimur. quod statim & velut ipso protinus occursu percipimus.

Hom *Ex habitu bonum virum præ se fert.*

Qui dicet ex ipsa oris figura videri probum hominem, citabit illud Homeri Odyss. α.

Οὐ μὲν γὰρ τι κακῷ εἰς ὦπα ἐώκει. *Id est,*

Ex specie minus improbus ipsa Esse videbatur.

Ex stipula cognoscere.

Luc. Ἐκ τῆς καλάμης γινώσκειν.

Id est, Ex stipula judicare dicitur, quoties è vestigiis quibusdam in senecta reliquis, conjecturam facimus, cujusmodi quis fuerit in adolescentia. Translata metaphora à segetibus.

E culmo spicam conjicere.

Eustathius Odyss. XIX.

Ἐκ καλάμης δῆλος ὁ τεθερισμένος στάχυς.

Ex culmo perspicitur spica demessa. Etiam in sene apparet, cujusmodi fuerit juvenis.

E cantu dignoscitur avis.

Qualis vir, talis oratio. Jactatur vulgo simillimum huic: E plumis auem dignosce, *id est,* è cultu spectari vitam & ingenium hominis.

Zenod. *Effeminatorum etiam oratio effœminata.*

Ἔνοισιν ἐν δὲ οἷσιν ἄναιδροι λόγοι

Id est, inertibus viris, iners oratio. Vt quisque est, ita & loquitur.

Ex uno omnia specta. Ἐξ ἑνὸς τὰ πάνθ' ὅρα.

Admonet adagium, ex unius eventus experimento, reliquorum similium conjecturam oportere facere.

Plautus. *Domi conjecturam facere.* Οἴκοθεν εἰκάζειν.

Quod non aliunde petitur, id domi fieri proverbio dicitur. Plautus: hanc ego de me conjecturam domi facio, hoc est, meopte experimento comperi.

Quidtil. *Prima facie, prima fronte.*

Sapiunt hæc quoque proverbium, maxime quum ad

res

res incorporeas referuntur: Prima facie, Prima fronte, pro eo quod est, primo obtutu, & priusquam pressius ac diligentius consideres.

Cribro divinare. Κοσκίνῳ μαντεύεσθαι. *Luci.*
Est conjectura sagaci rem deprehendere, aut stulte de rebus occultis divinare.

Signum bonum aut malum.

Σύμβολον ἀγαθὸν, ἢ καὶ φαῦλον.

Id est, Signum bonum, aut certe malum. Ubi quis de re incognita divinat incertus.

Stellis signare. Obelo notare.

Ἄστροις σημειοῦσθαι ἢ ἄστροις τεκμαίρεσθαι. *Eust.*
Id est, Stellis notare. Dictum de his, qui longam ac desertam viam peragunt, adeo ut necessum habeant regionum situm stellarum observatione signare: Unde videntur stellis notare viam ii, qui notulis quibusdam & conjecturis arte deprehensis, rem alioqui pervestigatu difficilem inquirunt aut assequuntur: aut qui signis quibusdam multo ante colligunt quid sit eventurum. Postea deflexum est, ut stellis prænotare dicantur, qui quippiam velut animadvertendum insigniunt. Cui diversum est, ὀβελίζειν, id est, veru prænotato quasi jugulare ac damnare.

Vna hirundo non facit ver.

Μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ. *Arist.*
Id est, Unica hirundo non facit ver. *Id est*, Unus dies non sat est ad parandam virtutem aut eruditionem.

Omnibus vestigiis inquirere.

Πᾶσιν ἴχνεσι ζητεῖν.

Omnibus vestigiis inquirere dicitur, qui summa cura summaque diligentia rem pervestigat.

Qui bene conjiciet, hunc vatem. *Tull.*
Admonet adagium futurorum præscientiam non è sortibus aut auguriis petendam esse, sed a prudentia: Siquidem qui prudentia sit præditus, is ex præteritorum præsentiumque conjecturis facile prospiciet, quid sit eventurum.

Certum proſpicio.

Qui ſe negabit temere, male, ſecuſve de exitu rei cu-juſpiam ſentire, ſed certis adductum argumentis & pluribus experimentis obſervaſſe, accommodabit illud Homeri:

Οὐ γὰρ ἀπειρήτος μαντεύσομαι, ἀλλὰ εὖ εἰδώς.
Nam neque inexpertus jam divinavero, verum
Egregie callens.

Plau *Rem acu tetigiſti.*

Pro eo quod eſt, Rem ipſam divinaſti, nihil aberrans.

Luci. *Scopum attingere:* Τυγχάνειν τοῦ σκοποῦ.

Eſt voti compotem fieri, aut conjectura rem ipſam aſ-ſequi. Aberrare à ſcopo, atque id genus aliæ figuræ omnes proverbium ſapiunt.

Crepitu probabis. Πλαταγῇ δοκιμάσεις.

Id eſt, Plataga probabis. De iis qui ridicule explo-rant alterius in ſeſe animum. Sumptum à vulgari jo-co puellarum, quæ impoſito pollici, medioque digito papaveris folio, palmam illidunt: quod ſi crepuerit, amoris argumentum eſt, ſin minus, non amantis iudicium.

Sen. *Qualis vir talis oratio.*

Seneca in epiſt. Apud Græcos, inquit, in proverbium ceſſit: Talis hominibus fuit oratio, qualis vita.

Quanquam non dixeris, tamen apparet è pelle.

Res ipſa redarguit mendacem, & oris habitus. Vnde illud Ciceronis: Niſi fingeres, non ſic diceres.

Protinus apparet, quæ plantæ frugiferæ futuræ.

Et in pueris elucet indoles futuræ probitatis.

Leonem videre, hoſtium prælia portendit.

Suid. Λέοντας ἰδεῖν, δυσμενῶν δηλοῖ μάχας.

Id eſt, Cernere leones, hoſtium pugnam indicat. Tranſlatum vel à ſomniorum conjecturis, vel obſer-vantibus auguria.

Mor-

Mortuos videns.

Νέκρους ὁρῶν, νεκρῶσιν ἕξεις πραγμάτων.

Id est, tibi accident res, mortuos si somnies. Refertur à Suida, tanquam vulgo jactatum, de divinatione, quæ sumitur ab insomniis, superstitione omnium vanissima. Id tamen ita dictum est, quod mors finis sit omnium hujus vitæ malorum.

Mortuus per somnium vacabis curis.

Θανὼν καθ' ὕπνους φροντίδων ἔσῃ δίχα.

Id est, Curis vacabis mortuus per somnium. Versiculus vulgo jactatus apud Græcos. Existimabant enim, eum, qui se mori somniasset, à curis molestiisque liberatum iri, quod mors finem doloribus imponere videatur.

CONSILIUM.

Res sacra consultor. Σύμβουλος ἱερὸν χρῆμα. *Zenod.*

Sensus est adagionis, plurimum utilitatis afferre bene consulentem; aut, religiose ac pure dandum consilium iis, quibus est opus.

Suadeo quod ipse facturus essem.

Cum alteri damus consilium, quo non gravemur ipsi uti in simili causa, convenit illud Calypsus Odyss. E. *Hom.*

Ἀλλὰ τὰ μὲν νοέω καὶ φράσσομαι, ὅσσ' ἂν ἐμοί περ
Αὐτῇ μηδοίμην, ὅτε με χρειὼ τόσον ἵκοι.

Sentio, suadeboque tibi, quibus haud graver uti
Ipsa, mihi similis si quando occurreret usus.

CONTEMPT. ET VILITAT.

Tineas pascere. *Hor.*

Quæ neglecta situ pereunt. Translatum à vestibus aut libris diu reconditis & intactis.

Homo tressis. *Persius.*

Persius tressem Agasonem appellat contemptissimum homuncionem. Idem: Et centum Græcos curto centusse licetur, i.e. minimo. Tressem autem dixit novem, quasi

quasi tribus assibus æstimandum. Assa autem est ærei numuli genus.

Semissis homo.

Tull. M. Tullius libro ad Atticum V. Vatininm semissem hominem vocat vilissimum & contemptissimum. Simul vero semissis homo contra me arma tulit.

Ne crepitu quidem digiti dignum.

Οὐκ ἄξιον ὄντα ψόφε δακτύλων.

Et gestus is & proverbium in hodiernum usque diem manet apud nostrates, cum aiunt: Ne hujus quidem facio.

Concha dignus. Κόγχης ἄξιος.

Rem nullius pretii concham dicunt Græci, quemadmodum Latini nauci aut floccum.

Ne ligula quidem dignus.

Dicebatur homo nequam & nullius pretii.

Tithymallus Laconicus.

Suid. Τιθύμαλλος λακωνικός.

In lippientes oculisque cæcutientes dicebatur. Tithymallus herbæ genus, apud Lacones repertum, singularis acrimoniæ, quo sub noctem oculos illinebant ad visum acuendnm.

Idem *Semper me tales hostes insequantur.*

Ἀεὶ τοιοῦτοί με πόλεμοι διώκοιεν.

Id est, Me bella semper insequantur talia. Ubi quosdam libenter odimus, ac simultatem eorum contemnimus. Potest accommodari, & in eos qui desciscunt ab amicitia, sed ut inimici nihil queant nocere.

Incus maxima non metuit strepitum.

Excelsus animus non commovetur minis, aut fortunæ sævientis procellis.

Aquila non captat muscas.

Ἀετὸς οὐ θηρεύει τὰς μυίας.

Summi viri negligunt minutula quæpiam. Animus excelsus res humiles despicit. Effertur & citra negationem

tionem adagium Aquila venatur muſcas, quoties magnis minima ſunt curæ.

Elephantus non capit murem.

Ἐλέφας μυῶ' ὀυχ' ἁλίσκει.

Id eſt, Elephas non aucupatur murem. Generoſius & excelſus animus negligit prædas viles, ac lucella minuta. Luci-an.

Aquila thripas aſpiciens. Ἀετὸς θρῖπας ἐρῶν.

De Magnis qui puſilla negligunt. Eſt thrips avicula quæpiam minutiſſima, quam aquila quum videat, ut eſt oculatiſſima, haud tamen dignatur perſequi, utpote prædam unguibus ſuis parum dignam.

Aquilam cornix provocat. Suid.

Ἀετὸν κορώνη ἐρεχέλει.

Tradunt peculiare cornicibus eſſe, irritare Aquilam: verum illa negligit provocantem, intelligens nimirum ſibi ab illa noceri, non poſſe. Locus igitur adagio fuerit, ſi quando leviuſculus quippiam homuncio, qui neque prodeſſe queat, neque lædere, maximis viris oblatrat.

Aſinus compluitur. Ὄνος ὕεται.

Dictum apparet in eos, qui maledictis nihil omnino commoventur. Quemadmodum aſinus ob cutis duritiem adeo pluvia nihil offenditur, ut vix etiam fuſtem ſentiat.

Suſque deque. Plautus.

Apud Plautum atque alios authores invenitur, Suſque deque fero, & Suſque deque habeo, pro eo quod eſt; Nihil mea refert, nihil laboro. Aulus Gellius ſcribit, Suſque deque ferre, idem valete quod æquo animo eſſe, atque interdum negligere & contemnere.

Manum non verterim. Apulejus.

Pro eo quod eſt; Nihil omnino laboro, Mea nihil refert: Nihil enim facilius, quam manum vertere.

Quod non eſt opus, aſſe carum eſt. Seneca.

Hoc eſt, Quantumvis parvo emptum tamen carum eſt, ſi nec opus eſt eo. Poteſt ad complures accommodari

modari sententias, ut si quis dicat artem quampiam minimo negotio posse disci, quæ tamen nihil frugis sit allatura, responderi posset, quod non est opus, &c.

Sici-nius. *Vapula papyria.*

Dici solitum, si quando volebant significare se negligere minas aliquorum.

Ari-stot. *Asinus esuriens fustem negligit.*

Ὄνος πεινῶν ῥοπάλου ἀμελεῖ.

In eos congruit, qui ventris compendiive gratia quamvis contumeliam perferunt.

Cicer. *Pili non facio.*

Ne pilo quidem melior, quum minimum quiddam momenti significatur.

Suid. *Quam curat testudo muscas.*

Ὅσον μέλει τῇ χελώνῃ μυιῶν.

Testudini nihil nocere possunt muscæ propter testam qua munita est.

Nauci non facio. Nauci facio.

Pro eo quod est nihil facere.

Flocci non facio, aut flocci facio.

Flocci facere, &, Ne flocci quidem facere. Pro eo quod est, ne tantilli facere.

Cicer. *Ne teruncium quidem insumpsit.*

Est aliquoties apud Ciceronem hyperbole teruncii, quod apparet esse genus minutissimi numismatis. Accipitur pro re vilissima. Varro teruncium à tribus unciis dictum putat.

Gel-lius. *Frusto panis?*

Pro re quantumlibet pusilla, ac vili: Videtur hyperbole sumpta vel à canibus, quos frusto panis invitare solemus, vel à mendicis.

Nec uno dignus.

Ne uno quidem dignus, & uno dignus, de vilissimo. Translata metaphora à jactu talorum.

Plat. *Cœnum barbaricum.* Βόρβορος βαρβαρικός.

Id est, Cœnum barbaricum, pro vehementi stupore men

mentis, apud Platonem lib. de Repub. 2. ponitur. Laudat enim illic Dialecticam, quæ sola mentem ignorantiæ immersam erigit, attollitque à vulgaribus opinionibus ad solidam veri cognitionem, καὶ τῷ ὄντι, inquit, ἐν βορβόρῳ βαρβαρικῷ τινι τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα κατορωρυγμένον ἀρέμα ἕλκει, καὶ ἀνάγει ἄνω. Id est, Ac revera barbarico quodam cœno demersum animi oculum paulatim trahit, subvehitque sursum. Barbarus à borboro per contemptum dictum videtur.

Diobolares.

Quem minimi precii volumus intelligi, diobolarem olim vocabant. Obolus enim nummus erat æreus. Id primum dictum in meretrices plebeias, minimoque venales: post deflexum est ad quemvis hominem aut rem egregie vilem & contemnendam. Fest. Pom.

Mithragyrtes non Dadachus.

Is qui in functione quapiam sordidas contemptasque partes agit, Mithragyrtes dicetur, Daduchus esse negabitur. Eoque Iphicrates Calliam μιθραγύρτην, οὐ δᾳδοῦχον appellabat, significans illum non fuisse initiatum sacris, sed tamen velle videri. Mithras apud Persas sol dicitur, quem illi deorum summum judicant: Unde Mythragyrtæ dici videntur, qui obambulant cum simulatis mysteriis, ac rudibus imponunt. Nam & hoc genus hominum & olim fuisse declarat Apuleius asinus, non dissimiles iis, qui hodie divi Antonii, Cornelii, aut Johannis Baptistæ reliquias ad quæstum circumferunt, potius quam ad pietatem. Iphi.

Nummo addicere.

Apud Jurisconsultos proverbiale est, Nummo addicere, pro eo quod est, minimo vendere. Vlpia

Non magis qnam canem.

Odium & contemtum vulgo declarant canis vocabulo. Horat. Odit cane pejus. Et Plautus in Amphytruone: Valuistin' usque? Expectatus advenio? Sos, haud vidi magis. Expectatum eum salutat haud quisquam magis, quam canem. Plau

Obolo dignus.

Ἄξιος ὀβολοῦ, *Id est,* dignus obolo, per iocum dicebatur, qui in aliquo numero vellet haberi.

Vt luti bajuli.

Aristop. Ὥσπερ πηλοφοροῦντες *Id est,* Ut lutum baiulantes. Apud Aristophanem in concionatricibus queruntur fœminæ, populum Atheniensem non convenire ad concionem nisi dato singulis obolo, cum ante suo victu consultarent de Repub. πηλοφορίαν autem posuit pro omnium quæstuariarum artium sordidissima. Apte torquebitur in eos, qui functionibus honestis ad abiectum quæstum abutuntur.

Titivillitium.

Plautus. Titivillitium vox erat olim nullam quidem rem certam declarans, sed velut interiectio contemptum extremum indicabat, qualis est apud Græcos πιππαλό. Plautus: Non ego istuc verbum emptitem titivillitio.

Ne nummus quidem plumbeus.

Idem. Nummum plumbeum, hyperbole proverbiali, pro minnima pecunia ponunt. Plautus in Trin. Cui si capitis res siet, nummum nunquam credam plumbeum.

Ne umbram quidem ejus novit.

Adagium videtur ductum ab antiqua pictura, quæ rem duntaxat umbris ruditer repræsentabat. Et nota est specus Platonica, in qua, qui desident, rerum umbris oblectantur.

Ne allii quidem caput.

Οὐ δὲ σκορόδου κεφαλὴν δέδωκεν.

Aristop. *Id est,* Ne allii quidem caput dedit. Conveniet in sordidum & impendio parcum.

Ne terra quidem juvit.

Virg. Ne terra quidem profuit, *Id est,* ne minimo quidem.

Ne guttam quidem.

Aristop. Pro minimo, Aristophanes; At tu mihi da pacis unam guttulam.

Plautus. *Ne ramenta quidem. Ne festuca quidem.*

Ne ramenta quidem ditior, quasi dicas stuppa ditior.

Nihil

Nihil sacri es. Οὐδὲν ἱερὸν ὑπάρχεις.

Siquidem Græci, quicquid præclarum ac vehementer conducibile videri vellent, id sacrum appellabant. Ut sacra res consilium, & sacram civitatem dixit Aristides. Qui proverbii tradunt originem, aiunt, Herculem conspecta Adonidis imagine, contempsisse, his verbis: Nihil es sacri. Accommodatur ad quamvis rem despectui habitam.

Nihil sanum.

Summam morum corruptionem, & nullum honesti respectum, his verbis Græci significant. Οὐδὲν ὑγιὲς, &c. *Tull.*

Homo trioboli. *Plautus.*

Pro homine nequissimo, planeque nullius pretii.

E circulo. E trivio.

Hominem è trivio, plebejum & contemptum appellamus. M. Tullius pro eo dixit; E circulo. Circulum autem vocat conventiculum hominum, in foro aut in plateis confabulantium. *Cicer.*

Exiguum oboli pretium. *Suid.*

Μικρὸν τοῦ ὀβολοῦ τίμιον.

Conveniet in homines nequam nihilique. Quamquam nihil obstat quo minus ad rem contemptam transferatur.

Ἀθερίζειν.

Græcis ἀθερίζεσθαι quod rejicitur, ac nihili fit. Translatum à summis hordei spicis, quæ ceu cuspides habent, quæ nulli sunt usui, sed inter metendum pereunt. *Galenus.*

Holerum appositiones. *Diog.*

Αἱ τῶν λαχάνων προσθῆκαι.

Id est, Holerum additamenta. De re nullius momenti.

Multa Syrorum holera. *Plin.*

Πολλὰ Σύρων λάχανα.

Dicetur aut in magicæ artis peritos, & herbis maleficis eam exercentes: aut in eos, qui rebus vilibus abundant.

Hujus

Hujus non facio.

Terent in Adelph Hujus quicquam non faciam. Donatus admonet esse demonstrantis aut floccum aut stipulam, aut summum digitum, aut hujusmodi quippiam.

Quatuor obolis non æstimo.

Τιττάρων ὀβολῶν εἶναι οἴει.

Id est, Quatuor obolorum esse puta. Simile illis, assis te non facio, & dupondii non facio, & teruntii non facio, &c.

Martial.

Tricæ Apinæ.

Tricas & Apinas vulgo res futiles ac nugatorias dicebant. Martial. Quæcunque lusi juvenis & puer quondam, Apinasque nostras. Idem: Sunt apinæ tricæque & si quid vilius istis. Unde & tricari simili figura dicebant nugas agere.

Aus.

Nebulæ in pariete.

Pro re nihili, somnique simillima. Nam nebula res est inanior, quam ut coloribus exprimi queat.

Plautus.

Trium litterarum homo.

Per ironiam dici potest in eum, qui generosus ac ingenuus videri cupiat. Inde natum quod olim ingenui nomen, prænomen & agnomen literis aut insignibus suis, tribus litteris notare soleant, ut pro Quinto Valerio Maximo, Q. V. M. Plautus in Aulularia jocum alio detorsit, nempe in servum furacem. Subjicit enim: Etiam fur trifurcifer.

Idem

Vitiosa nuce non emam.

Apud Plautum est; Vitam tuam vitiosa nuce non emam, pro eo quod est; Ne minimo quidem.

Idem

Cassa glande.

Simillimo tropo Plaut. in Rud. dixit cassam glandem, pro vitiosa glande, & inani putamine.

Theoph.

Etiam corchorus inter olera.

Καὶ κόρχορος ἐν λαχάνοις.

Dici solitum in hominem nullius pretii, qui tamen in numero aliquo studeat haberi. Nam corchoros oleris genus est vilissimi

Inter indoctos etiam Corydus sonat.
Ἐν ἀμούσοις καὶ Κόρυδος φθέγγεται.

Id est, Inter amusos etiam Corydus sonat. Quadrabit in quosdam, qui apud idiotas audent sese velut eruditos venditare, inter doctos alioqui elingues. Corydus vilissimum aviculæ genus, minimeque canorum, strepit tamen utcunque inter aves mutas. Euri.

Mandare laqueum.

Mandare laqueum dicimur iis, quos usque adeo negligi à nobis significamus, ut si suspendant sese, nihil ad nos attineat.

Medium ostendere digitum. Mart.

Medio item digito ostenso, supremum contemptum significabant. Martial. Atque illi digitum porrigeret medium. Nam hunc digitum Martialis impudicum vocat. Ostendit digitum, sed impudicum.

Minimo provocare. Hora.

Est contemptim ad certamen provocare: Sumptum à gestu provocantium ad pugnam, minimo digito porrecto.

Antehac putabam te habere cornua.
Πρὸ τούτου σε ᾤμην κέρατα ἔχειν.

Id est, Ante hac credebam tibi esse cornua. De iis qui prius habiti fortes ac strenui, postea quum res virum postulat, apparent ignavi. Unde & Comicus cornuatam bestiam vocat hominem paratum se defendere.

Plumbeo jugulare gladio. Tull.

Est futili, levique argumento convincere quempiam.

Hoc noveram priusquam Theognis natus est. Lucil.

Senárius est proverbialis, quo rem frigidam & ineptam significabant. Apparet sumptum à Theognide Tragœdiarum scriptore, quem frigidissimum fuisse testatur Suidas, &, ni fallor memoria, Plato.

Locrensis bos. Λοκρικὸς βοῦς.

De re vili, aut de munere leviculo dici potest. Quum aliquando Locrenses publicum sacrum facturi bovem desiderarent, composito ex minutis lignis bovis simulachro, diis rem divinam fecerunt.

Sca-

Diog. *Scarabæi umbræ.* Κανθάρȣ σκιαί.

Dictum de inani metu, quod hoc insectum repente advolans, horribili bombo nonnunquam terreat soleat parum attentum.

Plau. *Scraptæ.*

Populari convitio dicebantur mulieres nugaces nulliusque rei: a screo, quod est, oris purulentiam ejicio cum sonitu. Quadrat in anus subinde screantes & tussientes. Screa pro rebus vilissimis, accipiebatur.

Zen. *Bos Homolottorum.* Βȣ̃ς ὁμολοττῶν.

Dicibatur in plurima distractus, ac veluti dissectus negotia. Poterit & ad rem referri: Ut siquis argumentum nimis minutatim dividat, ita ut conscindere & concerpere magis, quam dividere videatur. Zenodotus prodidit Homolottos populos dissecto in minimas particulas bove, fœdus jungere.

Suid. *Septimus bos.* Ἕβδομος βȣ̃ς.

Olim in stupidos, brutosque dicebatur. Id hinc ortum esse tradunt, quod antiquitus post sextam lunam bovis imaginem è farina pinsere consueverint, qui septimam lunam cornibus referret.

Generosus es ex crumena.

Γεννᾶιος εἶ ἐκ βαλαντίȣ.

In eum jaciebatur, qui propter opulentiam generosus haberi voluisset, alioqui obscurus & humilis.

Idem *Attagen.* Ἀτταγᾶς.

Suidas indicat hoc cognominis, proverbiali joco dici solere in servos stigmaticos, quod hæc avis plumas habeat variis colorum notis distinctas.

Sale emptum mancipium.

Zen. Ἁλώνητον ἀνδράποδον.

In barbarum quempiam ac vilem homuncionem olim dicebatur. Nam negotiatores olim in mediterranea salem importantes, mancipia reportabant à barbaris.

Tull. *De lapide emptus.*

In vilissimum & vehementer obscurum hominem dicebatur.

Sicu-

Siculus miles. Σικελὸς στρατιώτης. Zen.

Conveniet in hominem lucri gratia nullum ministerii genus recusantem.

Imi subsellii. Gell.

Viri appellantur parasiti, qui ita in convivium admittuntur, ut imo sedeant loco. Quadrabit etiam in tenues convivas, quos recipiunt divites, sed infimo loco. Similes: Infra classem; Extremæ classis; Infimæ notæ.

Servorum civitas. Δούλων πόλις. Suid.

De cœtu convictuque hominum improborum, furacium, aut ignobilium dici potest. Est hoc nomine civitas quæpiam in Lybia: in hanc si quis servus lapidem importasset, continuo liber fiebat, etiamsi peregrinus fuisset.

De fæce haurire. Tull.

Pro eo quod est, sordida quæpiam ac plebeia, nimisque humilia persequi.

Carica Musa. Καρικὴ Μοῦσα.

Καρικὰ αὐλήματα. *Id est,* Caricæ cantiones. De lugubri, rustica atque indocta, seu molesta cantione dici solitum. Propterea quod, ut tradit Athenæus, Cares in luctu tibiis uti solent magnitudine palmi, lugubre quiddam & stridulum sonantibus.

Asinos non curo. τῶν ὄνων οὐ μοι μέλει.

Id est, Cæterum asinos nil moror. Congruit in eum, qui domesticis contentus opibus, non quærit aliena. Nam cui plaustrum est domi, huic non est opus asinis conductitiis.

Pomarius Hercules. Μήλων Ἡρακλῆς. Suid.

Per contemptum dicebatur in eum, qui nomen quidem magnificum gereret, cæterum opibus nullis, nullaque potentia pollens.

Malum Hercules. Μῆλον Ἡρακλῆς. Zen.

Dici convenit, ubi quis munuscula quantumvis pusilla boni consulit.

Munus levidense. Cicer.

Cicero

Cicero vocat munus vile minimique pretii, cujusmo di vulgaribus amicis missitare divites consueverunt. Servius ostendit Levidensam vestis esse genus vile, raro tenuique textu.

Cicernus Bacchus. Ἐρεβίνθινος Διόνυσος.

De re vehementer contempta. Sumptum à potu e leguminibus confecto, qui vinum imitatur.

Zenod. *Ollaris Deus.* Χυτρεοῦς θεός.

Dicebatur in hominem humilem, & contemptæ sortis. Magni dii ebore, auro & argento sculpebantur. At plebei illi & minutuli (quod genus sunt, Silenus & Priapus) qualibet materia fingebantur, ligno nonnunquam & luto, quo videlicet argento finguntur & ollæ.

Seneca. *Soterichi lecti.*

De re vili priscaque, minime ambitiosa, & rudis artificii. Conjicere licet Soterichum fabrum fuisse quempiam cuius opera priscam illam & rudem simplicitatem præ se tulerint.

Cecidis & Buphoniorum.

Τὰ κηκείδου καὶ βουφονίων.

Aristop. De re magnopere prisca, & ob vetustatem jam pridem obsoleta, desuetaque. Siquidem Cecides pervetustus quispiam Dithyramborum poëta fuit, cujus scripta jam situm olebant. Item Buphonia festum quoddam erat apud Athenienses ob vetustatem neglectum jam ac desitum, sic appellatum à cæde boum.

Ficulnus.

Theocr. Lignum ficulnum ut fragile, atque ad omnia ferme inutile, proverbiis aliquot locum dedit. Nam ἄνδρα σύκινον virum ficulnum appellant, mollem atque inutilem.

Ficulnus gladius. Συκίνη μάχαιρα.

De frivola causa dici potest, quæque minimo negotio queat refelli. Dictus est autem ficulnus gladius sycophanta, quod mollis sit & calumniator.

Plautus. *In foribus urceum.* Ἐπὶ θύραις τὴν ὑδρίαν.

Id est, in foribus aqualem. Significat rem contemtam

ac vilem. Negligunt n. quæ passim sunt obvia, quæque facile quibuslibet contingunt. Itaque urceum in foribus positum, nemo studet tollere.

Ficum Mercurio. Σῦκον ἐφ' Ἑρμῇ.

De prompto, & quibuslibet exposito beneficio dicebatur. Nam antiquitus mos erat, sicubi ficus repertus fuisset, eum veluti Mercurio sacrum suspendere. Liberum autem erat, tollere ficum mercurialem.

Merx ultronea putet. *Hier.*

Id est, Ingrata sunt, quæ ultro, non petentibus offerunt.

Numerus.

Homines nullius bonæ rei, numerus proverbio dicuntur, etiam idiotis Horat. Nos numerus sumus & fruges consumere nati. *Hor.*

Telluris onus. Γῆς βάρος. *Hom*

Id est, Terræ onus. De homine vehementer inutili, qui nihil aliud quam terram suo ponere gravat.

Abominandus scarabæus. Μυσῆ κανθαρίς.

Id est, Abominanda cantharis. De vilissimo homine dicebatur. Cantharides vermiculi sunt lethali veneno. Quanquam hoc loco magis convenit, ut sit diminutivum à cantharo scarabæo, quasi dicas scarabæolus. In sacris quoque literis vermis abiit in proverbium contemptus. Ego sum vermis & non homo.

Ætnæus scarabæus. *Aristop.*

De magnis & fœdis. Ætnæum autem dicit Aristoph. quasi prægrandem, quod vel in Ætna varii, maximique scarabæi sint: vel Ætnæos dixit, tanquam instar Ætnæ montis, maximos. Porro scarabæus è stercore ut nascitur, ita pascitur.

Minus de istis laboro, quam de ranis palustribus.

Proverbialis hyperbole, qua significamus nihil omnino ad nos pertinere negotium. Recte dicetur in obtrectatores, quorum oblocutiones dicemus nos fortiter contemnere. Siquidem ranæ, tametsi assidue obgan-

obganniant, oblatrentque prætereuntibus, odiosam illam cantionem iterent sine fine, βρεκεκεκὲξ κοὰξ, tamen nemo commovetur.

Indus elephantus non curat culicem.

Κώνωπος ἐλέφας Ἰνδὸς οὐκ ἀλεγίζει.

Id est, Culicem haud curat elephantus Indicus. Dictum est autem ob singularem duritiem cutis elephantinæ, qua fertur etiam jacula excutere; tantum abest, ut culicis morsu possit offendi.

Chrysip. *Cochleare crescit.* Δοῖδυξ αὔξει.

Dici solitum in pusillos homunciones per ironiam. Nam cochleare pusillum est ac contortum.

Aristop. *Conna calculus.* Κόννου ψῆφος.

In hominem aut rem nihili, nulliusque momenti. Conna cytharœdus, sive ut quidem volunt lyrista, ex eorum numero, qui citra vocem organo canebant.

Inertium chorus. Ἀργόντων χορός.

Id est, Feriatorum chorus. De cœtu lascivientium dicebatur. Otium enim ad omnem nequitiam impellit, præcipue juventam.

Megarenses neque tertii, neque quarti.

Μεγαρεῖς οὔτε τρίτοι, οὔτε τέταρτοι.

Dicebatur olim in homines supra modum ignavos & contemptos, nulloque honore dignos. Natum adagium ex oraculo quodam.

Diodor. *Rusticanum oratorem ne contemseris.*

Ἀγροῖκον μὴ καταφρονήσῃς ῥήτορος.

Id est, Rusticanum ne contempseris rhetorem. Admonet adagium, ne quem ob imperitiam infantiamve fastidiamus. Neque spectes, à quo, quove pacto dicatur, sed quid.

Terent. *E flamma cibum petere.*

Terent. in Eunucho dixit in parasitum, ejusmodi eum esse, ut vel è flamma cibum peteret: Hoc est quidvis cibi causa passurum facturumque.

Strabo. *Mysorum postremus.* Μυσῶν ἔσχατος.

Id est,

Id est, Myſorum extremus. Strabo refert Myſorum populum uſque adeo contemptum fuiſſe, ut proverbio locum fecerit. Summum itaque deſpectum, & infimam humilitatem hoc adagio ſignificabimus.

Caricus hircus. Καρικὸς τράγος. Diog.

Diogenianus indicat dictitatum de vilibus & contemptis. Carum populus, quod paſſim in bellis mercenariam carent operam, ceu vili vita, in contemptus proverbium abiit, inde & Plato καρικὸν ἄνθρωπον, *Id est*, Caricum homuncionem dixit, pro vili nihilique.

Indoctior Philonide. Ἀπαιδευτότερος φιλωνίδου. Hor.

Hic Melitenſis erat prægrandi corpore, cæterum inſulſus & indoctus.

Calabri hoſpitis xenia. Ariſtop.

Calabri hoſpitis xenia & munera recte dixeris ruſticana leviaque, quæque magis onerent accipientem quam juvent. Siquidem Calabri, quod pyris abundent, conſueverunt ea hoſpitibus affatim apponere, deinde ſaturos, bellariorum vice domum aufferre jubent.

Principatus Scyrius. Ἀρχὴ Σκυρία.

Id est, Imperium Scyrium. De frigido tenuique regno. Scyrus inſula, quam olim incoluere Cares, petricoſa & infrugifera.

Ciceris emptor. Zenod.

Horrat. in arte Poetica; Ciceris & nucis emptor; Infimæ ſortis hominem, deque ima plebe quempiam ſignificans.

Cubito emungere. Ἀγκῶνι ἀπομυσσόμενος. Hor.

Id est, Cubito emungens. Proverbialis ironia in hominem ſordidi quæſtus, & conditionis abjectæ; à ſalſamentariis ducta, quibus mos eſt narium mucum cubito abſtergere, nimirum manibus muria & ſalſugine oppletis.

Canis vivens è magdalia. Suid.

Κύων ζῇ ἀπὸ μαγδαλιᾶς.

Dici solitum in parasitos, & alieno victitantes cib[o] Magdaliam dicit, quasi dicas furfurem & manuum purgamentum.

Non est cura Hippoclidi.

Οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ.

Hoc adagio significabant se quippiam negligere, neque magnopere laborare. Hic Hippoclides erat Tisandri filius, qui cum multis aliis juvenibus Clisthenis Sicyonii filiam ambiebat. Verum cum Clisthenes procos toto anno probaret, & Hippoclides in convivio indecoram quandam saltationem edidisset, sublatis in altum pedibus, pater offensus inhonesto juvenis lusu, ait: Fili Tisandri, à nuptiis tua saltatione excidisti. Ad illa protinus respondit Hippoclides: Haud curat Hippoclides.

Non admodum misces. Οὐ μάλα κυκᾷς.

Id est, non multum potest neque prodesse, neque nocere.

Virg. *Alga vilior.*

Villior alga, Poeta dixit, pro vilissima & abjectissima quavis re.

Hor. *Contemnentis inimicum.*

Qui negabit se commoveri convitiis alicujus hominis contempti, non inscite deflexerit illud Homeri Iliad. λ.

Οὐκ ἀλέγω ὡς εἴ με γυνὴ βάλοι, ἢ πάϊς ἄφρων,
Κωφὸν γὰρ βέλος ἀνδρὸς ἀνάλκιδος οὐτιδανοῖο.

Id est, Haud curo magis, ac si fœmina, sive quis insul[sus]
Me iaculo peteret, siquidem viri inertis, & ipsa
Irrita tela volant.

Martial. *Indignus qui illi matellam porrigat.*

De vehementer inæqualibus, aut ne ulla quidem e[x] parte conferendis.

Hom. *Contemnentis dicterium.*

Si quando significabimus nos scommate seu contumelia leviter commoveri, nec altius in animum demittere, congruet illud Homeri Iliad. δ.

Οὐκ ἐν καιρίῳ ὀξὺ πάγη βέλος, ἀλλὰ πάροιθεν.
Εἰρύσατο ζωστήρ τε παναίολος, ἠδ' ὑπένερθεν.
Ζῶμά τε καὶ μίτρη, τὴν χαλκῆες κάμον ἄνδρες.

Id est, At missum non transiit ad vitalia telum,
Sed summa in cute baltheus arcuit, impositoque
Laminea squamæ quas huic faber addidit ære.

Tanquam conchilium discerpere.
Ὥσπερ κογχύλιον διελεῖν.

Id est, Tanqnam concham dilacerare. De imbecillis & viribus longe inferioribus dicebatur. Suid.

Tragicus rex. Τραγικὸς βασιλεύς.

Dici potest, vel fastuosus, ac turgidus, vel qui nomine duntaxat rex sit, cæterum viribus parum polleat. Nam in Tragœdiis tantisper durat imperium, dum fabula peragatur.

Vterque ambo.
Ὁ μὲν ἑκάτερος ἀμφότερος, ὁ δ' ἀμφότερος οὐδέτερος.

Id est, Uterque ambo neuter. Quadrabit in duos aliquos, quorum alterius nequitiam alterius probitas compensat.

Βατταλάρας.

De pinguibus dictum & impotentibus. Nam Græca vox hinc dicta, βαττὰς pronum significat, & κάρα caput Conveniet in temulentum & somnolentum.

Pannus lacer. Luc.

Hominem jam fastiditum & rejectum ῥάκος πολυσχιδὲς appellant Græci, id est pannum undique lacerum. Sumpta metaphora à veste, longo usu detrita, atque ob id rejecta, cum nova fuerit in precio.

Quis usus cepis putridi?
Τίς χρεία πυθομένου κρομμύου.

Id est, Quis est usus putrefacti cepis? De rebus aut etiam hominibus abjectis, & quorum nullus usquam est usus. Etenim cum cepe sit herba per se vilissima, simul atque computruit, nihil esse potest abjectius.

Inutilior blace. Βλακὸς ἀχρηστότερος.

In hominem nihili, nulliusque bonæ frugis dicebatur Sumptum à pisce usque adeo vili, ut à canibus quoque fastidiatur.

Hom *Extritum ingenium.* παρεξηυλημένον νοῦν ἔχειν. *Id est,* Mentem habens vanidam. παρεξηυλημένον perinde sonat, quasi dicas extibiatam: ducta metaphora à tibiarum linguis, quæ posteaquam exciderint, inutilis est tibia.

Barbam vellere. Τὸν πώγωνα τίλλειν.

Cum summum contemptum ac ludibrium significamus.

Horat. in Serm. Barbam tibi vellunt Lascivi pueri. Persius. Idcirco stolidam præbet tibi vellere barbam Jupiter.

Plaus. *Nihili cotio est.*

Dictum videtur in eos, qui pollicentur in futurum, nec exhibent rem præsentem. Gellius cotionem dixit, quem veteres ariolatorem dixerunt.

Non pluris quam simias.

Simia ridiculum animal est, vulgoque contemptum. Dion Prusensis: Quos ego, inquit, non pluris facio, quam ut dici solet, simias.

Fumi umbra. Καπνοῦ σκιά.

Pro re qualibet vili: Cum omnis umbra, res quædam est inanis, tum vero fumi umbram, pene dixeris umbram umbræ.

Diog *Fulgur ex pelvi.* Ἀστραπὴ ἐκ πυέλου.

De minis inanibus eorum, qui lædere nequeunt: fulgor enim qui fulguris imitatione quadam è vasculorum nitentium vibratione, aut ex aquis redditur, nocendi nullam vim habet, pueros modo territat.

Hor. *Oppedere contra tonitrua.*

Oppedere, proverbialiter pro reclamare & contemnere reperitur usurpatum. Horat. Visne tu curtis Judæis oppedere?

Dionis gry. Τὸ Δίωνος γρῦ.

Recte dicetur, aut ubi quempiam magno animo contemni

temnimus, ac ne responso quidem dignum habemus, aut cum rem nihili significamus.

CONTAGIO MORUM

Ne gustaris quibus nigra est cauda.

Μὴ γεύεσθαι τῶν μελανούρων.

Id est, Ne gustes ex iis, quibus est nigra cauda. Admonet non esse habendum commercium cum improbis, & cum iis qui sunt nigris & infamibus moribus. *Py- thag.*

Oscitante uno, deinde oscitat & alter.

Ἑνὸς χαίνοντος μετέχηκεν ἅτερος.

Id est, Cum oscitat unus statim oscitat & alter. Dicendum, quoties exemplo peccati statim provocatur aliquis ad simile facinus. Fit quadam occulta naturæ vi, ut qui viderit oscitantem, cogatur & ipse oscitare

Corrumpunt bonos mores colloquia prava. *Paul. Apo.*

Eodem pertinet ille Menandricus senarius, quem Divus Paulus Apostolus haudquaquam gravatus est in prima Corinthiorum epistola citare. Mores bonos convictus inficit improbus. Celebratur & hic senarius à Græcis:

Κακοῖς ὁ μιλῶν κ᾽ αὐτὸς ἐκβήσῃ κακός.

Id est, Malus ipse fies, si malis convixeris

Si juxta claudum habites, subclaudicare disces.

Ἐὰν χωλῷ παροικήσῃς, ὑποσκάζειν μαθήσῃς. *Plut.*

Id est, Si juxta claudum habitaris disces subclaudicare. Proverbium admonet perniciosam improborum hominum consuetudinem, propterea quod cum corporis tum maxime animi vitia contagio serpunt in vicinum, &c.

A bonis bona disce. *Theog.*

Arist, Moral. IX. ostendens virtutem optime disci convictu bonorum, quo amici se mutuo corrigunt, & si quid erratum est, sese vicissim ad honestas excitant actiones, Citat Theognidis versum:

Ἐσθλῶν μὲν γὰρ ἄπ' ἐσθλὰ διδάξεαι. *Id est.*
Qui bonus est, ab eo bona discito.

CONTRA.

Cantherium in fossa.

Livi. Rusticum adagium. sed tamen è re militari natum. Hoc licebit uti, quoties quis ad id negotii trahitur, in quo nequaquam valeat: aut ubi res erit vehementer impedita, periculosave.

In puteo constrictus.

Plat. Quadrabit in eos, qui per angustias eo redacti sunt unde extricare se nullo modo possint.

Ter. *Nunc meæ in arctum coguntur copiæ.*

Metaphora sumpta ab exercitu, qui laboret iniquo conclusus loco, & undique obsidetur ab hostibus, ut difficile sit effugere.

Hor. *Invita Minerva.*

Pro eo quod est, refragrante ingenio, repugnante natura, non favente cœlo.

CONTRARIVM PHILAVTIÆ.

Non est beatus, esse qui se nesciat.

Sensus est, Haud est satis, ut adsit felicitas, ni felicitatem tuam intellexeris. Virgilius:

O fortunatos nimium, bona si sua norint Agricolæ.

Ἄζυλος πλοῦτος

Vocabatur, cum quis suas dotes ignoraret. Porro felicitatis non minima pars est, ut quisque sua norit bona.

CORRECTIO DICTI AVT FACTI.

Hom *Corrigentis quod dictum est ab alio.*

Ubi civiliter notabimus aliquem tanquam haud ex animi sententia loquutum, aut ubi quid dictum erit parum honestum, in hunc torquebimus versiculum Homer. Iliad. *M.*

Οἶσθα

Οἶσθα καὶ ἄλλον μῦθον ἀμείνονα τοῦδε νοῆσαι.

Id est, Sermonem hoc alium potiorem adducere nosti.

Correctio dicti.

Dictum obscœnius & bonis viris reticendum, aut absurdum dictu notabimus hoc versiculo ex Iliad. ξ. *Hom*

Μῦθον, ὃν οὔ κεν ἀνήρ γε διὰ στόμα πάμπαν ἄγοιτο,
Ὅς τις ἐπίσταιτο ᾗσι φρεσὶν ἄρτια βάζειν.

Id est, Sermonem quem vir nemo unquam promat ab ore,
Qui modo cognorit cordata & sana profari.

CRVDELITAS.

Manliana imperia. *Liv.*

Recte congruit in hos, qui sæviunt in eos, in quos jus nacti sunt, & qui nimis rigida juris observatione humanitatis, & æquitatis, obliviscuntur. Livius & Valerius narrant Lucium Manlium filium occidisse propter edicti transgressionem.

Opera Sylosontis ampla regio.

Ἕκητι Συλοσῶντος εὐρυχωρίη. *Strabo.*

Id est, Per Sylosontem regio facta est amplior. Nam Syloson munificentia Darii, mortuo Polycrate, Samiorum adeptus tyrannidem, cum acerbius exerceret imperium, ita ut fere solent ii, qui ab humili fortuna repente ad res amplas provehuntur, & ob hanc caussam insula desereretur ab incolis, proverbio dici cœptum; Spaciosa regio est Sylosontis gratia. Conveniet in acerbe gerentem magistratum, cujus vitio deseratur ab incolis regio.

Phalaridis imperium. Φαλάριδος ἀρχή.

Id est, Phalaridis principatus. Recte dicetur in eos, qui crudelius exercent imperium, aut potestatem sibi delegatam Ortum adagium à Phalaride Agrigentinorum tyranno, quem sua crudelitas nobilitavit. *Lucian.*

Omnium quos sol videt.

Sunt & illæ figuræ proverbiales: Omnium quos terra sustinet, aut quos sol videt pessimus, optimusve,

Plaut. in Sticho; Meliorem neque tu reperies, neque videt sol.

Omnis herus servo monosyllabus.
πᾶς δεσπότης δούλῳ μονοσύλλαβος.

Heris & potentibus brevissimo tantum verbulo est opus, ut vel annuant, vel renuant ναί, ἤ, οὔ. Sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas. Servis autem & impotentioribus multis opus est verbis, ut exorent, aut pesuadeant.

Budoro lege. Βουδόρῳ νόμῳ.

Suid. Aut ut alibi reperio, Βουδόρων νόμῳ. *Id est,* Budorum more, seu lege. Suidas interpretatur de iis qui digni sint ut bovis ritu excorientur. Budini populi sunt Scythiæ, sic appellati quod à bobus vehantur, utpote plaustris ædium vice utentes.

Lemnia manu. Λημνία χειρί.

Dictum pro eo quod est, nefaria, impia, crudeli.

Crudelis Bacchus. Ὠμηστὴς Διόνυσος.

Baccho quondam vivos homines sacrificari mos erat. Unde in crudeles convenit; quod temulentia feroces reddat & immites.

Non magis parcemus quam lupus.
Οὐ φεισόμεθα μᾶλλον ἢ λύκων.

Aristop. Haud magis parcemus ac lupus. inde natum quod antiquitus lex ad interficiendos lupos, etiam præmio invitabat apud Atticos.

Lutum sanguine maceratum.

Sueton. Theodorus Gadareus Tiberii Cæsaris in arte Rhetorica præceptor, perspiciens in eo adhuc adolescente sævitiam quandam, cum ingenii stupore conjunctam, inter objurgandum illum subinde vocare solet, πηλὸν αἵματι πεφυρμένον. *Id est,* Lutum sanguine maceratum; luto tarditatem innuens, sanguine crudelitatem.

Non est oleum in lecytho.
Ἔλαιον οὐκ ἔνεστιν ἐν τῇ ληκύθῳ.

Aristop. *Id est,* Olei liquor nequaquam inest in lecytho, Cum signifi-

significamus non esse precibus locum apud inexorabilem. Nam ἔλαιον oleum significat, ἔλεος misericordiam.

Boni viri lachrymabiles. Zen.

Ἀγαθοὶ δ' ἀριδάκρυες ἄνδρες.

Id est, At quisquis probus, is multum lacrymabilis est vir. de iis, qui facile commoverentur ad misericordiam, ac precibus flecterentur. Nam illachrymare cuntur, qui miserescunt.

CVRIOSITAS.

Scit quomodo Iupppiter duxerit Iunonem. Theo

In curiosos, & quid quisque domi faciat pervestigantes, conveniet illud ex Syracusanis :

Πάντα γυναῖκες ἴσαντι, καὶ ὡς Ζεὺς ἠγάγεθ' Ἥραν.

Novit fœmineum genus omnia, novit & illud,
Junonem duxit quo pacto Jupiter olim.

Canes venatici. Cicer.

Dicuntur qui omnia venantur & pervestigant produntque : nota metaphora.

Nil dulcius quam omnia scire. Idem

M. Tullius ad Atticum lib. 4. Epistola delectarunt me; refert hunc senarium ceu vulgo celebrem ;

Οὐδὲν γλυκύτερόν ἐστιν ἢ πάντ' εἰδέναι· *Id est*,
Nil dulcius quam scire prorsus omnia.

Mylus omnia audiens. Μῦλος πάντ' ἀκούων.

Dici solitum ubi quis se dissimularet audire, cum omia tamen auribus curiosis captaret auscultaretque. Tractum videtur à mola, unde exploratores observare soleant, quæ fierent. Aut à Myli curiosi cujuspiam moribus.

Nihil inanius quam multa scire.

Πολυμαθημοσύνης τῆς οὐ κενεώτερον ἄλλο.

Id est, Non aliud mage inane puta quam plurima scire. Conveniet in eos, qui malunt multa discere, quam utilia.

Zenonium est & lentem coquere.

Licebit uti cum dicemus esse viri boni, etiam in re-

bus minutissimis sui similem esse; aut egregium art-ficem in quacunque materia declarare, qualis sit ar-tifex. Zenon Stoicorum princeps fuit, qui docet sa-pientem omnia recte facere.

Strabo. *Corycæus auscultavit.*

Καρυκαῖος ἠκροάζετο.

Ubi quis id quod agit, conatus dissimulare, tamen curiosis deprehenditur. Corycus mons est Pamphi-liæ præcelsus ac portuosus, atque ob id piratarum in-sidiis oportunus. Exploratores illius montis Cory-cæcos vocabant.

Multæ regum aures atque oculi.

Ὦτα καὶ ὀφθαλμοὶ βασιλέων πολλοί.

Lucian. *Id est*, Aures atque oculi regum multi. Allegoria in-ducta est, quod regibus complures ubique sunt explo-ratores quibus velut auribus utuntur.

Plautus. *Nodum in scyrpo quæris.*

In anxium dicebatur nimisque diligentem aut meti-culosum, qui illic scrupulum moveret ubi nihil esset ad dubitandum.

DAMNANDI.

Hieron. *Notare ungui. Carbone notare, & similia.*

Quod soleat ungui signum apponi, ubi quid parum placet.

Tull. *Tristis littera.*

M. Tullius pro Milone: Quod nisi vidisset, posse ab-solvi eum qui fateretur, cum videret nos fateri, neque quæri unquam jussisset, nec vos hanc tam salutarem in judicando literam, quam illam tristem dedissetis. Tristem literam appellat Θ, salutarem T. quod hac absolveretur reus, illa damnaretur, T. Livius dixit tristiorem notam.

Martial. *Contra retiarium ferula.*

Martial. Denique videas, an te delectet contra re-tiarum ferula. *Id est*, An id faciendum tibi putes, quod nemo non damnet atque exsibilet. Dici solitum i-

in eos, Domitius Galderinus admonet, qui infirmo præsidio contra maxime instructum pugnarent.

Ni pater esses.

Εἰ μὴ πατὴρ ἦσθα. Diog

Utemur quoties senis, aut potentis, aut alioqui venerandi sententiam nobis haudquaquam probari significabimus, cui tamen honoris causa nolimus refragari.

Calculo mordere. Ψήφῳ δάκνειν. Aristop.

Dicuntur, qui suffragio lædunt aut ulciscuntur hominem.

Æquales calculi Ἴσαι ψῆφοι. Suid.

Si quando parum abest ut condemnetur aliquis, & tamen absolvitur. Aut cum nutat animus, ambigitque utram in partem se deflectat, rationibus hinc atque hinc velut ex æquo adhortantibus atque deterrentibus.

Non probantis.

Ἀλλ' οὐκ Ἀτρείδῃ Ἀγαμέμνονι ἥνδανε θυμῷ. Hom

Id est, At non Atridæ sic est Agamemnoni visum. Recte utemur, ubi rem quidem fatebimur honestam factu, verum diversa placere iis quorum libido plus valet, quam æquitatis ratio.

Ne nomen quidem. Paul. Ap.

Paulus ad Ephesios; Fornicatio autem & omnis immunditia, aut avaritia, nec nominetur in vobis. Quid enim? Itane scelus est nominare avaritiam aut libidinem? Non opinor: sed Apostolus ut graviter vitia detestaretur, usus est hyperbole proverbiali; nam inter pios nominetur & Judas & Pilatus.

Θ præfigere. Persius.

Theta præfigere; pro damnare Persius; Et potis es vitio nigrum præfigere theta. Nam nescio, an debeamus Isidoro credere, qui primo Etymologiarum libro scribit, ita militari more solere fieri, ut cæsi Θ, salvi T. signarentur. Certe de hoc signo. T. fit mentio etiam in Apocalypsi, quæ Beati Johannis Evange-

listæ nomine legitur. Huc pertinent, quæ & alibi ci-tantur.

In absurde locutum. *Spongia corrigere.*
Abjiciendum procul. *Limam addere.*
Niger infamis *Veru signare.*
'Ο ϐελίζειν.

DECRETVM.

Murus aheneus.

Hor. Horatius: Hic murus aheneus esto, Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa. Usurpatur pro certo & immutabili animi decreto, schemate nimirum proverbiali.

Hesiod. *Nullus dies omnino malus.*

Astrologi designant quosdam dies fortunatos aut infelices, sed his aut illis rebus: nullo tamen die indulgendum est otio, quod nullus sit adeo inauspicatus, quin alicui negotio sit felix, si quis recte utatur concesso tempore: dies infaustus gerendo bello, aut navigationi, felix est administrandæ rei familiari. Nullus autem dies non prosper parandæ bonæ menti. Fatetur Hesiodus: Omni ex parte dies malus haud obvenerit unquam.

DEGENERANTIVM IN PEJVS.

Ab equis ad asinos. Ἀφ' ἵππων ἐπ' ὄνους.

Prosop. Ubi quis à studiis honestioribus ad parum honesta deflectit.

Luc. *Mandrabuli more res succedit.*
Ἐπὶ Μανδροβούλου χωρεῖ τὸ πρᾶγμα.

Id est, Res Mandrabuli ordine succedit. Hoc est indies in pejus labitur. Inde natum, quod Mandrabulus quidam, quum thesaurum reperisset, primum auream ovem posuit Junoni Samiæ, proximo anno argenteam, tertio æream.

Ennius. *O domus antiqua, quam dispari domino dominaris!*
Videtur & hoc Ennii carmen proverbiis asscribendum.

dum, quod refertur à Tullio Offic. libro primo. Convenit in disciplinam commutatam in pejus eorum vitio qui successerunt.

Heroum filii noxæ.

Ἀνδρῶν ἡρώων τέκνα πήματα.

Id est, Virorum heroum filii noxæ. Manet & hodie vulgatus jocus: Ex sapientissimis patribus stultissimos propagari liberos.

Haud canit paternas cantiones. Ter.

Οὐ πατρῷα αὐλεῖ μέλη.

De eo jactatum, qui à paternis moribus degeneraret. Solent liberi majorum suorum cantiunculis, quas admodum pueri didicerunt, delectari.

Filius degenerans. Hom

In filium qui à paterno degenerat instituto, conveniet illud Homeri Iliad. ρ.

Ἀλλ' οὐχ υἱὸς ἐν ἔντεσι πατρὸς ἐγήρα.

Id est, At non consenuit patriis in filius armis.

Bene natis turpe est male vivere.

Quidam arbitrantur ob hoc ipsum sibi licere turpiter vivere quod honestis majoribus orti sunt, quum contra generis claritas, quasi fax addita faciat, ut nobilium errata plus habeant dedecoris, quam obscuro genere natorum.

Quis parentem laudabit, nisi infelices filii.

Τίς πατέρ' αἰνήσει, εἰ μὴ κακοδαίμονα τέκνα;

Id est, Quis patrem laudet, nisi proles laudis inanis? Carmen vulgo jactatum de iis, qui majorum suorum facinora jactitant, nimirum nihil habentes quod de seipsis vere prædicent.

Acesias medicatus est. Diog

Ἀκεσίας ἰάσατο.

Dici solitum de re, quæ semper vergeret in deterius, quoque magis accuraretur, hoc pejus haberet. Occasionem adagio dedit Acesias quidam medicus imperitus, & stupidus, qui dum cuidam pedum dolore laboranti mederi studet, auxit dolorem.

Taurum tollet, qui vitulum sustulerit.

Si quando significabimus majora peccaturum adultum qui puer vitiis minoribus assueverit.

Vt nunc sunt homines.

Hom. Si notabis temporum tuorum mores, ut semper in pejus degenerantes à virtute majorum, applicabis illud Homeri Iliad. μ.

Οἷοι βροτοὶ εἰσὶν. *Id est*, Vt nunc sunt homines.

Discum quam Philosophum audire malunt.

Vulgus hominum propensius est ad quasvis ineptas voluptates, quam ad frugiferam: Per jocum transferri potest ad discum escarium, cujus crepitum multi libentius audiunt, quam vocem philosophi.

Eamus Athenas. Ἴωμεν εἰς Ἀθήνας.

Licebit uti, si quando nos melioris fortunæ relictæ pœnitebit.

DEPRECANTIS ET ABOMINANTIS.

Despuere malum.

Plautus. Manet & hodie in vulgi moribus, ut si quid audiant execrandum quod sibi nolint evenire disputant velut abominantes. Id autem hæsit ex veterum superstitione, qui sibi persuaserant desputationem esse remedium adversus imminentia mala.

Vates secum auferat omen.

Theocr. In eos, qui nobis dira minantur, aut acerba pronunciant, conveniet illud Theocritieum in Bucoliastis:

Αὐτὰρ ὁ ἄπαντα ὁ μάντις ὁ Τήλεμος ἐχθρ᾽ ἀγορεύων,
Ἐχθρὰ φέροι ποτὶ οἶκον, ὅπως τήνοισι φυλάξῃ. *Id est*,
Telemus ac vates, mihi qui canit omnia dira,
Dira domum referat, quo natis illa reservet.

Ath. *In capras sylvestres.* Κατ᾽ αἶγας ἀγρίας.

Id est, in capras feras. Abominantis est sermo, & malum deprecantis. Confine illi; Hostibus eveniant convivia talia nostris. Athenæus ponit; Ad capras syl-

sylvestres pro eo quod difficillimum esset inventu. aut quod nusquam est.

Baon malus piscis. Idem

Dicetur in hospitem ingratum ac molestum. Bæon apud Epicharmum piscis quidam est.

Si quid mali, in Pyrrham.

Εἴ τι κακὸν, ἐς Πύῤῥαν.

Subaudiendum, recidat aut abeat, aut ejusmodi quippiam. Originem proverbii tradunt hujusmodi. Quondam Pyrrhæos, quotquot erant finitimi, gravi odio persequebantur: unde si quod malum aliquando videretur impendere, id abominantes precabantur, ut in Pyrræos averteretur, dicentes: εἰς τῶν Πυῤῥαίων. *Id est*, in Pyrrhæorum regionem. Est autem Pyrrha Lesbi insulæ civitas, auctore Stephano. Pind.

Procul ab auribus nuncius veniat.

Ἀπ' οὔατος ἄγγελος ἔλθοι. Suid.

Id est, Procul absit nuncius aure. Sermo deprecantis nuncium male auspicatum.

Abhorrentis ac detestantis. Hom

Quum dicemus nos vehementer à vitio quopiam abhorrere illud Homeri usurpare licebit:

Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσι. *Id est.*

Is mihi juxta invisus, ut atri limina ditis.

Dulcis cubitus. Γλυκὺς ἀγκών.

Abominantis est sermo. Ancon autem Nili pars est, in qua navigantes plurimum & sudant & periclitantur. Unde proverbio dicebatur: Dulcis cubitus, quasi deprecantes ejus loci discrimina. Id autem perinde valet quasi dicas: Bona verba; aut bene ominata loquere. Plat.

Terra mihi prius dehiscat.

Virgilius.

Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiscat, Virg.
Vel pater omnipotens adigat me fulmine ad umbras,

Pallantes umbras Erebi, noctemque profund[am]
Ante, pudor, quam te violem, aut tua jura resol-
vam.

DERISIO.

Plat. *Omnia præclara dicis.*

Socrates apud Platonem in Euthydemo, εἰρωνεύων su[o]
more, quod adversarius absurda quædam collegiss[et]
videlicet Socratem scire quod nesciebat, & rursu[m]
nescire quod sciebat: ἔστω inquit, ὦ Εὐθύδημε, τὸ λε-
γόμενον, καλὰ δὴ πάντα λέγεις. *Id est,* Esto, ô Euthy-
deme; nam ut dici solet, omnia sane præclara dicis.

Suid. *E sublimi me derides.*

Ἀφ' ὑψηλοῦ μου καταγελᾷς.

De eo, qui cum fastu ridet quempiam, ac despectim.

Ἐσκιμαλίχθαι.

Hoc gestu contumeliam, despectumque suprem[um]
significabant. Est enim Græce ἐσκιμαλίσαι, mediu[m]
digitum ostendere, contractis cæteris, ignomini[æ]
causa.

Hor. *Naso suspendere.*

Est vafre ac subdole irridere. Horat. in sermonibus:

Naso suspendis adunco.

Persius. *Postica sanna.*

Persius posticam sannam proverbialiter appella[t]
clancularíam irrisionem. A gestu ridentium aliquem
à tergo. Posticæ occurrite sannæ.

Plautus. *In eo ipso stas lapide, in quo præco prædicat.*

Quadrabit, ubi quis præsens, videns audiensque ta-
men deluditur. Quod autem meminit lapidis, id tra-
ductum est à lapide quodam editiore, quem Romæ
fuisse complurium autorum testimonio constat, unde
præcones in auctionibus res venales nunciabant.

Juv. *Loripedem rectus derideat.*

Juvenalis: Loripidem rectus derideat, Æthiopem al-
bus. Quo conveniet uti, quoties aliquis in aliis op-
probrat mali, cui sit ipse obnoxius.

DE-

DESPERATIO.

Actum est.

Proverbialiter etiam hodie his verbis desperationem significamus actum est, Græci πέπρακται. Terentius in Eunucho; Actum est ilicet, periisti. *Te- rent.*

Nullus sum.

Proverbiales sunt & illæ apud Comicos hyperbolæ, Nullus sum, Occidi, & Perii, quibus desperationem aut ingens malum significamus. *Eurip.*

Pinus in morem. πίτυος τρόπον.

Id est, Piceæ ritu. Ubi quis funditus, radicitusque periit, ita ut nullo pacto restitui possit, piceæ ritu perditus dicitur. Nam piceam succisam negant suppullulescere. *Diog.*

Perierunt bona Ἔρρει τὰ καλά.

Id est, Perierunt honesta. Hippocrates Mindaro Lacedæmoniorum Duci fuit ab epistolis. Eo interfecto ab Atheniensibus, Hippocrates in Lacedæmonem hujusmodi scripsit epistolam: Ἔρρει τὰ καλὰ, Μίνδαρος δ' ἀπέσσυται. *Id est,* Perierunt honesta, Mindarus autem amotus est. Innuens rem male cessisse. *Idem.*

Ad restim res rediit.

Ter. in Phor. Opera tua ad restim mihi quidem res rediit planissime. Hoc adagio summa rerum desperatio significatur. Nam in hac solent quidam amentes ad laqueum confugere. *Te- rent.*

Suspendio deligenda arbor.

In re vehementer indigna, neque ulla pacto tolerandа, Veteres arborem suspendio diligendum esse dicebant. *Plin.*

Ad porcellum da mihi mutuo tres drachmas.

Εἰς χοιρίδιόν μοι νῦν δάνεισον τρεῖς δραχμάς. *Id est,* Ad porcellum nunc da mihi mutuo tres drachmas. Dicebatur ab eo, qui mori decrevisset, aut qui vellet initiari. Nam initiandi consueverunt immolare porcum. *Suid.*

A quinque scopulis desilire in undas.
Ἀπὸ πέντε ἅλλεσθαι πετρῶν ἐς κῦμα.
Id est, A quinque desilire rupibus in undam: Hoc usurpari solet ab iis, qui iam impatientes, præsertim malorum, minantur semet in quodvis potius malum præcipitaturos, quam ut perpetiantur.

Omnibus armis præsidiisque destitutus.
Hominem inermem, & omnibus præsidiis destitutum, indicabimus hoc versu Homerico qui est Iliad. φ.
Hom Γυμνὸς ἄτερ κόρυθός τε καὶ ἀσπίδος, οὐδ' ἔχεν ἔγχος.
Eurip *Id est,* Et clypeo simul & galea nudatus & hasta.
Tenuis spes. Ψυχρὰ μὲν ἐλπίς..
Id est, Spes frigida quidem. Spem infirmam incertamque Poëtæ tenuem vocant.

DIFFICVLTATIS.

Suid. *Non est cuiuslibet Corinthum appellere.*
Οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἐς Κόρινθον ἔσθ' ὁ πλοῦς.
Id est, Non est datum cuivis Corinthum appellere. Vetustum iuxta ac venustum adagium, de rebus arduis & aditu periculosis, quæque non sit cuiuslibet hominis affectare. Inde natum, quod uti refertur apud Suidam, nec facilis, nec satis tutus sit nautis in Corinthiacum portum appulsus.
Solon *Difficilia quæ pulchra.* Δύσκολα τὰ καλά.
Id est, ardua quæ pulchra. Quidam prodiderunt Pittacum, ubi semet abdicasset imperio, dixisse: Difficile bonum esse. Porro Solonem Pittaci mollitiem atque ignaviam taxantem dixisse: Difficilia quæ honesta, &c.

Cum principe non pugnandum.
Qui significabit arduum, principem à privato superari, aut difficilimum vincere naturam, usurpabit illud Homeri Odyss. δ.
Hom Ἀργαλέος γὰρ τ' ἐστὶ θεὸς βροτῷ ἀνδρὶ δαμῆναι.
Id est, Ardua res homini mortali vincere numen.

Ire per extensum funem.

Pro eo quod est rem factu perquam difficilem præstare, neque vel tantillum aberrare.

Clavam extorquere Herculi.

Qui sibi vendicare conatur, quod alius jam potentior occupavit; vel Jovi fulmen eripere, vel clavam extorquere de manu Herculis dicetur.

Nemo malus hoc sciet,

Οὐδεὶς κακὸς εἴσεται τοῦτο. Plato.

Id est, Nullus malus hoc sciet. Quoties rem egregiam, & cognitu dignam significamus.

Non omnibus contingit: Hom.

Non cuivis fit potestas cum regibus colloquendi, aut non omnibus contingit divinarum literarum penetrare mysteria. Ad hunc sensum non invenuste deflectetur illud Homeri ex Odyss. π.

Οὐ γάρ πω πάντεσσι θεοὶ φαίνονται ἐναργεῖς.
Haud cuivis manifesta videntur numina divum.

Ægre sed tamen contigit.

In eos, qui ægre quidem, sed tamen assequuntur quod optant, quadrabit illud Homeri Odyss. λ.

Ἀλλ' ἔτι μέν κε καὶ ὧς κακά περ πάσχοντες, ἵκοισθε.

Id est, Pervenietis adhuc quanquam mala plurima passi.

Ægre quidem sed facimus tamen. Idem

Cum ægre quidem, & non sine plurimis incommodis agimus quippiam, sed tamen facimus adacti necessitate, conveniet illud Homeri Iliad. ξ.

Καὶ μάλα τειρόμενοί περ, ἀναγκαίη γὰρ ἐπείγει.

Id est, Quamvis afflicti nimium, sed fatum ita cogit.

Præter Sibyllam nemo leget. Plau

Divus Hieronymus irridens Joviniani stylum, ut perturbatum & obscurum scribit Plautinarum literarum illud in eum quadrare: Has præter Sibyllam leget nemo.

Centum plaustri trabes. Hesiod.

Hesiodus: Ἑκατὸν τε δούρατ' ἀμάξης. *Id est*, Centum autem

autem lignis plaustrum compingitur unum. Eo tem-
pestiviter utemur, quum significabimus id, quod
nobis petitur, magno constare.

Azanæa mala. Ἀζανιᾶα κακά.

Dici solitum, ubi quis in re perdifficili plurimum su-
meret laboris. Azanæa regio quædam sterilis est Ar-
cadiæ, in qua coloni multo sudore parum fructus re-
ferunt.

Plat. *Capere provinciam. Tradere provinciam.*

Capiunt suscipiuntve provinciam, qui rei curandæ
onus in se recipiunt.

Capere civitatem.

Idem Plato in quodam dialogo significat proverbio dici so-
lere, Capere civitatem, qui rem difficilem esset as-
quutus. Neque enim civitas primo statim impetu
capitur.

Omnes laqueos effugere.

Quod ipsum à venatu translatum est, in quo sic undi-
que sepiuntur exitus, ut necesse sit feram in aliquas
insidias incidere.

Trabs in omnibus.

Δοκὸς δ' ἐπὶ πᾶσι τέτυκται

Id est, Trabs in omnibus facta est. Videtur Hemisti-
chium ex Poëta quopiam sumptum, quo significatum
est, nihil esse tam certum, quin obstet scrupulus, co-
gens nos ad exactiorem rei considerationem.

DIFFIDENTIÆ.

Simul & da & accipe.

Ari- Ἅμα δίδε καὶ λάμβανε.

stot. Ubi res est cum homine parum certa fide, cui non sit
tutum quicquam credere, nisi statim receperis quod
fuerit stipulatus. Torquebitur in eum, qui non col-
locat officium aut munus suum, nisi jam certus de
mutuo.

Nemini fidas, nisi cum quo modium salis ab-
Cic. *sumpseris.*

Signi-

significat hominis ingenium non posse perspici, nisi diuturno convictu, longoque commercio.

Fiducia pecunias amisi. *Strabo.*

Jactatur & hodie, fiducia plerosque mortalium falli.

Ne Mercurio quidem credere.

Strabo lib. 2. de narratione parum probabili, ἣν οὐδὲν τῷ Ἑρμῇ πιστεύσαι τις λέγοντι. *Id est,* Quam ne Mercurio quidem credat aliquis narranti. Proprie conveniet in eos, qui longinquis peregrinationibus circumacti, narrare solent prodigiosa. At viatorum Deus habebatur Mercurius.

Confringere tesseram. *Plautus.*

Apud Plautum in Cistellaria confringere tesseram dicitur, qui sibi reditum in domum aliquam præclusit. Est autem tessera symbolum hospitale, quo prolato agnoscebantur hospites, si quando redissent.

Cæca dies, & oculata dies. *Idem*

Plautus cæcam diem & oculatam, pro die qua non numeratur præsens pecunia, & qua numeratur. Vocant & Jurisconsulti cæcam diem, & cæca testimonia, quæ scripto perhibentur ab absentibus. Nam cæca sunt non tantum quæ non vident, sed quæ non videntur & absunt.

Oculatæ manus. *Idem*

Oculatas manus dixit Plautus, quæ promissa velint exhiberi re, non oratione promitti. Nam oculos habere, quibus videant exhibita: aures non habere, quibus audiant pollicitationes. Semper, inquit, oculatæ nostræ sunt manus, credunt quod vident.

Pluris est oculatus testis unus, quam auriti decem. *Idem*

Longe major est habenda fides referentibus ea, quæ viderint oculis, quam iis, qui narrant ab aliis audita.

Non persuadebis, ne si persuaseris quidem. *Aristop.*

Οὐ γὰρ πείσεις οὐδ᾽ ἂν πείσῃς.

Id est, Haud etenim persuaseris unquam. Est autem hyper-

hyperbole genus, qua significamus tanquam ἀδυνατώτατόν τι. Perinde quasi dicas, non credam etiam si videro?

Senec *Quot servos habemus, totidem habemus hostes.*

Non habemus illos hostes, sed facimus, meminit Seneca epistola XLVII. Admonet adagium, ne quid fidamus illis, neve ex animo illos nobis amicos arbitremur, qui nos metu colunt.

Hostium munera, non munera.

Priscorum superstitio credidit, observanda vel maxime munera, à quibus, quo animo mitterentur: Propterea quod quæ darentur ab iis, qui nobis male cuperent, exitio plerunque fuisse constaret.

Homo homini lupus.

Ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ λύκος.

Quo monemur, ne quid fidamus homini ignoto, sed perinde atque à lupo caveamus.

Etiamsi Cato dicat.

De fide & auctoritate Catonis Uticensis narrat Plutarchus. Proverbium dicitur de rebus incredibilibus.

Lydus ostium claudit.

Λυδὸς τὴν θύραν ἔκλεισε.

De furacibus dicebatur, quod Lydi non discederent, nisi re quapiam sublata. Malim accipere de iis, qui rem quampiam obscœnam aggressuri, fugitant arbitros, abduntque sese, propter Lydos mollitiei notatos.

Tuam ipsius terram calca

Quum jubemimus cuipiam, ut in suo loco se contineat, neque se recipiat in nostra.

DIFFERENTIÆ.

Gell. *Longe lateque.*

Quum ingens discrimen significant, longe lateque distare dicunt. Translatum videtur ab agrorum mensoribus.

Quisquis is fuerit.

Quemvis citra ullam exceptionem hominem indicabimus hoc versiculo, qui est Iliados XIII. *Hom*

Ὃς θνητός τ' εἴη καὶ ἔδοι Δημήτερος ἀκτήν. *Id est,*

Qui modo mortalis sit edens Cerealia dona:

Pilus in medio.

Minimum discriminis significantes, dicimus pilum interesse: id vehementius est, quam si dicas, culmum latum. Theocritus in Thyonicho: *Theocr.*

Λασῶ δ' μανεὶς πόκα' θριξ ἀνὰ μέσον. *Id est.*

At me imprudentem capiat vesania tandem,
Vix pilus in medio est.

Verba sunt amantis, ac metuentis, ne tandem amor exeat in insaniam: à qua tam parum absit, ut vix pilus sit in medio. Consimili tropo Plautus dixit in Mustellaria: Pluma haud interest, patronus an cliens probior siet, Homini cui nulla in pectore est audacia. Non interest pluma, pro nihil omnino refert.

Δὶς διὰ πασῶν

Id est, Bis per omnia. Hoc adagio discrimen ingens ac longissimum intervallum significabant. Unde quæ pugnantissima inter sese viderentur, totoque dissiderent genere, ea bis per omnia inter se discrepare dicebantur. *Lucian.*

Mysorum & Phrygum termini discreti sunt.

Strabo regiones quasdam commemorat inter sese finitimas, puta Prygum, Bithynorum, Mysorum, Dolonum. Item qui juxta Cyzicum accolunt Magdonum ac Trojanorum. Neminem autem inficias ire, quin unaquæque suis finibus sit circumscripta. Verum eos finem ad amussim dijudicare, id neutiquam facile. Manent & in hodiernum diem de finibus gentium rixæ, longa serie temporum omnia confundente. Adagio licebit uti de rebus toto genere inter sese dissidentibus. Veluti si quis sentiet longe aliud spectare philosophum, aliud oratorem. Aut de hominibus, inter quos nihil convenit, nihilque commune intercedit. *Strabo.*

Seiuncta sunt Merrhæ & Siloam fluenta.

Χωρὶς τὰ Μέῤῥα, καὶ Σιλωὰν Ῥεύματα.

Id est, Sejuncta sunt Merrhæ ac Siloam flumina. longo intervallo dissitis inter sese. Veluti si quis inter amicum & adulatorem plurimum interesse. Apparet neotericum esse proverbium, & haud scio an Apostolo additum ex litteris Apostolicis & ecclesiasticis. Siquidem Merrha vocatur locus, in quo Moyses aquas pestilentes & amaras, injecto ligno dulces reddidit in salubres. Cæterum ad aquas Siloam missus est à Jesu cæcus Evangelicus, quo visum reciperet. Unde apparet salutares fuisse, dissimilimas aquis Merrhæ.

Hor. *Quid distent æra lupinis.*

Horatius in Epistolis: Nec tamen ignorat, quid distent æra lupinis, id est, novit discrimen rerum vilium & pretiosarum. Agit autem Horatius de iis, qui beneficia non ita conferunt in quosvis velut abjicientes, sed ita collocant ut expendant, & ejus meritum ac dignitatem, cui præstant, & pretium muneris quod largiuntur. Porro lupini utilitatem proverbialiter notavit Juvenalis. Tunicam mihi malo lupini, Quam si me toto laudet vicinia pago.

Tull. *Ingens intervallum.*

M. Tullius in epist. Ad Atticum lib. sexto. Senarios hos ceu proverbiales usurpat:

——————— πολλὰ δ' ἐν μεταιχμίῳ.

Νότος κυλίνδει κύματ' εὐρείης ἁλός. *Id est*,

Multas ad undas volvit in medio Notus vasti maris. Licet eo torquere, ut significes rem adhuc procul abesse à periculo.

Hieron. *Ne punctum quidem.*

D. Hierony. in Epistolis Et Apostolicæ voluntatis sequentes vestigia, ne punctum quidem, ut dicitur, aut unguem transversum ab illius sententiis recedamus.

Valeat amicus cum inimico.

Pind. Ἐῤῥέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ.

Id est, Valeat amicus cum inimico, Quadrabit in eos, qui

qui toti ad se spectant, nec amici magis quam inimici rationem habent.

Pastillos Ruffillus olet, Gorgonius hircum. *Hor.*

Dicendum vel in duos aliquos diversis laborantes vitiis vel in eundem sui dissimilem: nempe modo loquaciorem quam sat sit, modo impendio taciturnum; interdum pueriliter ineptum, interdum Catone severiorem: nonnunquam profusum, nonnunquam sordidum. Siquidem ut vitio dandum, si quis oleat unguenta. Nam pastilli pillulæ sunt unguentariæ: Alterum spurci est; Alterum mollis.

DIGNITATIS.

Canis digna sede. Ἀξία ἡ κύων θρόνου. *Diog.*

Quum novus honos obtigit cuipiam immerenti. Sumptum videtur à Melitæis canibus, quibus nonnullæ mulierculæ majorem habent honorem quam ipsis maritis.

Digna canis pabulo. *Suid.*

Ἀξία ἡ κύων τοῦ βρώματος.

Id est, Digna canis pabulo. Ferme perinde valet, ac si dicas: Dignus operarius mercede sua. Et vix quisquam est tam inutilis minister, quin si non amplo salario, certe victu dignus esse videatur.

Dignus obelisco. Ἄξιος ὀβελίσκου. *Idem*

Dignus quovis honore. Summis enim viris ejusmodi columnæ ac Pyramydes erigebantur, magnificis inscriptæ titulis: aut ingentes colossi. Sic enim stupidi principes olim fingi gaudebant Tametsi proverbium ancipitem habet sententiam, propterea quod Aristarchus obeliscis jugulare sit solitus, quæ parum probaret.

Digna cedro. *Pers.*

Digna cedro dicuntur, quæ promerentur immortalitatem, & ejusmodi judicantur, ut posteritati consecrarentur: Sumptum est ab arboris natura, cujus succo quæ sunt illita, non sentiunt cariem.

Dignus Argivo clypeo.

Ἄξιος εἶ τῆς ἐν Ἄργει ἀσπίδος.

Id est, Dignus es argivo clypeo. De generoso ac majorem in modum venerando. Inde sumptum, quod olim apud Argivos ex more pueri incorrupti puriique, clypeos quosdam gestantes, pompas agebant. Isque honos erat illi ætati, prisco quodam instituto majorum, decretus.

Plin. *Dignum propter quod vadimonium deseratur.*

Ubi rem maximi momenti volumus significare, quæque vel quantovis dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cujus gratia vadimonium deseratur. Nam qui vadati sunt, non nisi summo suo periculo abesse judicio possunt.

Dignus qui cum in tenebris mices.

Tull. Qui certissima esset fide, eum dignum dicebat, qui cum in tenebris micaretur.

Quavis re dignus. Ἄξιος τοῦ παντός.

Terentius: Hominem quantivis precii.

Regia vacula. Βασιλικὸν βοίδιον.

Diog. *Id est*, Regia bucula de prodigiosa fœcunditate dicebatur. Natum est è miraculo rei gestæ. Ætate Ptolomæi Junioris, vacca quædam eodem partu sex edidit vitulos.

Simile illud Juvenalis: Scropha fœcundior alba.

Batti Silphium. Βάττου Σίλφιον.

Aristop. *Id est*, Batti Silphium, Græci novum & rarum quempiam honorem proverbio vocant. Aristophanis interpres diversam originem adagionis adscribit. Battus à Thera juxta Cretam insulam profectus, oraculo monitus Apollinis; vel, ut alii tradunt, domestica pulsus seditione, Cyrenem condidit. Cui cum Afri beneficii memores summum honorem habere studerent, donarunt illi Silphium herbam apud illos omnium pulcherrimam, simulque numisma ferientes, in cujus altera parte regnum erat insculptum, altera Silphium, quo fuerat à civitate donatus. Porro Silphium int

inter herbas primam gloriam obtinet, cujus & folia, & fructus, & caulis, & succus preciosissimus sit.

Decernetur equa Thessalica. Eust.

Ἐπικρινεῖται ἵππος θεσσαλική.

De summo præmio dicebatur, propterea quod antiquitus prima laus fuerit equarum Thessaliæ Lepidius erit per ironiam.

Bos in civitate. Βοῦς ἐν πόλει. Hor.

Dicitur, ubi quis ad novos honores evehitur. Lysias bovis imaginem in arce collocavit Athenis. Nam in agris boum usus est, non in civitate.

Sapientum octavus. Idem

In eum, qui sibi multum tribuit in sapientia.

Columen familiæ. Ter.

Donatus columen dici putat, perinde quasi columnam dicas, cui reliqua domus innitatur. Unde antiquitus servos majores columellas dictos.

Vtramque paginam facit. Plin.

Sumpta metaphora à codicillis rationalibus, duas habentibus paginas: alteram, quæ indicat quid sit datum: alteram, quæ quid acceptum sit, ostendit. Itaque in rebus humanis fortuna utramque facit paginam, id est, sive quid obtingit boni, ea laudatur quasi dederit, sive mali quid accidit, eadem incessitur ceu malorum auctor.

Esto promus.

Ἔστω ταμίας, τ' ἄλλα δ' εἰ βούλει κύων.

Sis condus, in reliquis canis esto si libet: Ajunt dictum in eum, cui felicitas immerenti contigisset, peculiariter in eunuchos.

Iupiter aquilam delegit. Ζεὺς αἰετὸν εἵλετο.

Ubi quis asciscit sibi preclaros suisque rebus accommodos, Poëtæ fingunt aquilam Jovi fulmen porrigere, quod hæc avis omnium altissime subvolet, nec ictu fulminis lædatur.

Glaucus comesa herba habitat in mari.

Γλαῦκος φαγὼν πόαν οἰκεῖ ἐν θαλάσσῃ.

Dictum apparet per jocum de iis, qui cum perierint, tamen vulgo creduntur vivere. Glaucus quispiam fuit Anthedonius piscator, natandi peritia longe omnium primus. Is quo magis esset miraculo, commentus est imposturam hujusmodi: Enatabat è portu spectantibus Anthedoniis, donec jam extra prospectum esset; ibi reversus in terram, secessit in locum aliquem semotum, atque in eo dies complures commorabantur. Deinde cum videretur, redibat in portum, spectantibus iis, qui stabant in littore. Mirantibus autem amicis ac sciscitantibus, ubinam gentium tam diu commoratus esset, assimulabat in marinis fluctibus interim uersatum esse sese. Auxit miraculum altero commento. Hybernis mensibus cum cæteri piscatores nihil piscium capere possent, ille cives rogabat, quosnam pisces adduci vellent: Quosque jussissent advehebat, videlicet jam ante paratos in hunc usum, atque alibi conclusos. Evenit tandem, ut hic impostori bellua quadam marina devoraretur. Isque fuit ejus Comœdiæ finis. Porro cum non rediret ex more, populari fama jactatum est: Glaucum gustata herba factum immortalem, & in mari vitam agere.

Antiquior Codro.

Περσβύτερος Κόδρου.

De priscis, & ob antiquitatem admirandis. Codrus antiquissimus Atticæ rex.

Hous *Pro dignitate cujusque.*

Cum unicuique partes tribuuntur pro decoro personæ, proque dignitate: veluti si negotium arduum committatur prudenti & exercitato; leviusculum juveni cuipiam & imperito, quadrabit illud Homeri:

Egregia egregius subit arma, ac deteriori
Deteriora dedit.

Suid. *Myrteam coronam ambis.* Μυῤῥίνην.

Id est, Myrteam cupere dicebatur, qui tyrannidem aut magistratum ambiret. Nam olim principes myrteis corollis coronabantur, si quidem Suidæ credimus.

Omni-

Omnibus antevertenda vitæ cura. Hom

Qui dicet omnia posthabenda quo vitæ consulamus, accommodabit illud Homeri;

Nvllum equidem pretium cum vita confero, cum
Iliacis opibus, pridem quas tempore pacis.
Urbs opulenta tenebat, uti fama est.

Cæcus & claudus non intrabunt templum. 4Reg 5.

Fortassis adagio locus erit, quoties excluditur aliquis ab honore indignus.

Roscius. Cicer.

Roscius histrio tam erat felix in agendis fabulis, ut quisquis in arte quapiam insignis esset, Roscius vocaretur. Id indicat M. Tullius lib. de Oratore, primo. Itaque hoc est jam diu consecutus, ut in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur. Eodem igitur tropo, quo vehementer in consiliis callidum, Dædalum vocamus; in laboribus patientem, Herculem; in disputando invictum, Achillem; in judicando Aristarchum; patronum in causis agendis egregie dextrum, Roscium licebit appellare.

Primas tenere. Idem

M. Tullius ad Q. fratrem epist. 3. carmen adfert velut παροιμιῶδες· Illud vero, inquit, quod à puero adamaram, Αἰὲν ἀριστεύειν καὶ ὑπείροχον ἔμμεναι ἄλλων, totum occidisse. Queritur enim illic oppressa Repub. nullum esse locum vel exercendi virtuti, vel tuendæ dignitati. Carmen suspicor esse Homeri, quod ita verti potest; Primas usque tenere, aliosque excellere laude.

DILIGENTIÆ.

Ad amussim. Gell.

Frequens est apud auctores Ad amussim, examussim, examussatim, amussatim, pro eo quod est, exquisita diligentia, atque exactissima cura. Translatum à fabris lapidarii, aut lignariis qui funiculo illo regulari

operis æqualitatem explorant: quanquam Festus alicubi testatur, amussim quibusdam esse non lineam neque regulam, sed ferramentum quo fabri in polien do utuntur.

Athen. *Thynni more.* Θωύνε δίκην.

Thinni more videre dicuntur, qui limis, aut altero oculo oblique inspiciunt.

Suid. *Iuxta melam.* κτ μήλην.

Suidas ostendit proverbio dici solere, ubi quis incerta conjecturis persequeretur. Sumpta metaphora à medicis, hulcus internum immisso per fauces instrumento quopiam explorantibus. Id instrumentum μήλην vocant.

Ad unguem.

Hor. Ad unguem, eundem habet sensum. A marmorariis sumpta metaphora, qui super inducto ungui commissuras explorant marmorum.

In quadrum redigere.

Pro eo quod est, in ordinem aptamque structuram concinnare. Sumptum ab iis, qui arbores & lapides mathematicis gnomonibus exæquant. Proinde quod convenit, quadrare dicimus.

Tull. *In nocte consilium.* Ἐν νυκτὶ βουλή.

Id est, in nocte consilium. Admonet adagium non esse præcipitandum consilium, neque statim ad primos animi impetus quippiam agendum. Nox autem propter solitudinem ac silentium, vel maxime ad considerandum, consultandumque de rebus gravibus est idonea. In consultando cunctatio tutior est, periculosa celeritas.

Tull. *Vltro citroque.*

Quasi dicas huc atque illuc. Fit autem venustior metaphora, quoties ad mutuam alterationem, disceptationem, confabulationem, rixamve refertur. Cicero. Multisque verbis ultro citroque habitis, ille nobis consumptus est dies. Et, Vltro citroque agitata causa.

Rumi-

Ruminare negotium.

Ἀναμαρύκασθαι τὸ πρᾶγμα.

Id est, Ruminare seu remandere negotium. Ruminare seu remandere negotium dicitur, qui suo cum animo versat etiam atque etiam expendens. Aristop.

Fixis oculis intueri. Ἀτενὲς ὁρᾶν. Plut.

Id est, Defixis oculis intueri. Pro eo quod est, attentius acuratiusque considerare.

Γοργὸν βλέπειν. Luc.

Aliquoties apud Lucianum, pro acribus oculis intueri, Homer. Gorgoneis oculis, quales & Martis atrocis.

In occipitio oculos gerit. Plautus.

De versutis & circumspectis, quosque neutiquam proclive sit fallere. Plautus in Aulularia.

Quæ in occipitio quosque habet oculos.

Vnum ad unum. ἓν πρὸς ἓν φασίν. Luc.

Quum exactius singula singulis componuntur.

Incudi reddere. Hor.

Pro eo quod est refingere, ac mutare corrigereque.

Et male tornatos incudi reddere versus.

Consimili forma dicunt recoquere.

Ruris fons. Ἀγροῦ πηγή. Suid.

De nimium laboriosis, & perpetuo operi assidentibus. Cujusmodi fingit Menedemum Terentius.

Ithorus. Ἴθορος.

In eum, qui velut instigator, hortatorque foret aliis. Translatum opinor à nautis, quos remigantes naucleri vox animat ad gnaviter laborandum.

Caput scabere. & consimilia. Hor.

Caput scabere, ungues arrodere, gestus hominis sunt cogitabundi, & de mutando, cujus pœniteat, secum agitantis. Horatius:

Sæpæ caput scaberet, vivos & roderet ungues.

Aristophanis & cleanthis lucerna. Varr.

Propter insignem studii diligentiam in proverbium abiit, ut is ad Aristophanis aut cleantis lucernam

dicatur lucubrare, qui summo studio, exquisitaque cura singula pensitat.

Olet lucernam. Τὸν λύχνον ὄζει.

De re mediate multoque studio elucubrata. Inde dictum quod studiosi ad lucernam vigilantes solent elaborare, si quid accuratius velint excudere. De Demosthene dicitur, quod plus olei, quam vini consumserit.

Plat. *Non una manu carpere.* Οὐ τῇ ἑτέρᾳ ληπτέον.

Id est, Non una tantum manu capiendum. De re lubrica variaque, captuque difficili.

Cicer. *Metiri digitis.*

Qui rem acuratius, quam oportet expendit, digitis metiri dicitur: Horatius:

Legitimumque sonum digitis callemus & aure.

Chrys. *Homini diligenti semper aliquid superest.*

Qui vere diligens in negotio, nunquam sibi satis facit.

Plin. *Arator nisi incurvus, prævaricatur.*

Præcipit, ut arator arvum primum rectis sulcis proscindat, mox & obliquis subigat: id fieri vix potest, nisi toto corpore incumbat labori. Cæterum prævaricari, est recto sulco divertere.

Chrysip. *Non navigas noctu.* Οὐ νυκτὶ πλοεῖς.

De eo cui nihil est certi quod sequatur, propterea quod nocturnis temporibus certius navigant nautæ propter stellarum notas.

Aristoph. *Somnus absit ab oculis.*

Ὕπνος δ᾽ ἀπέστω γλυκύθυμος ὀμμάτων.

Id est, Oculis abesto leniens animum sopor. Ubi quis rem aggreditur, quæ summam diligentiam curamque desideret.

Somnum non vidit.

His verbis significant summam vigilantiam.

Non quantum lusciniæ dormiunt.

Οὐδ᾽ ὅσον ἀηδόνες ὑπνώσσουσι.

In eos convenit, qui somni parcissimi sunt.

Succisiva opera. Cicer.

Succisivis operis fieri dicitur, quod horis quibusdam quasi furtivis agitur, ubi jam ordinariis ac legitimis officiis perfuncti sumus. Hieronymus furtivas vocat, quod alii succisivas.

Vel acum invenisses. Plutarc.

De re diligenter vestigata. Nam acus inventu difficillima.

Grues lapidem deglutientes. Aristoph.

Αἱ γέρανοι λίθους καταπεπωκυῖαι.

Dici solitum de iis, qui summa providentia gerunt negotium. Idque inde vulgo dicitur, quod gruibus hic mos sit, ut quoniam admodum sublimes volant, magnoque feruntur impetu, neque possunt deorsum aspicere, lapillos gestent, quos, si quando fatigari cœperint, inter volandum ex alto dejiciant, quo videlicet è cadentium strepitu percipiant, utra supra terram, aut supra mare volent. Quod si lapillus in mare deciderit, pergunt viam; si in terram, interquiescunt.

Frons occipitio prior. Cato.

Quo significavit antiquitas, rectius geri negotium ubi præsens ac testis adest is, cujus agitur negotium. Prior dictum est pro potior meliorque. Alioqui quis ignorabat, frontem priorem esse capitis partem, occipitium posteriorem?

Arripe negotii curam. Hom.

Admonentes aliquem, ut gnaviter rem aggrediatur, utemur hoc carm.

Quin age nunc scuticamque manu, depictaq; lora
Corripe.

Mihi curæ erit hoc negotium. Idem

Cum admonebimus quempiam, ut omne negotium in nos rejiciat, ipse securus nobis rem curæ futuram conveniet illud Homeri:

Quin tacitus procede, viæ hujus ego fuero dux.

Mihi ista curæ futura sunt.

Plut. Ἐμοὶ μελήσει ταῦτα, καὶ λευκαῖς κόραις

Id est, Curæ mihi ista erunt, ac puellis candidis. Conveniet uti, si quando significabimus nihil esse periculi negotium iis curæ futurum, ad quos pertinet.

Funiculum ad lapidem.

Chryſ. τὴν σπάρτην πρὸς τὸν λίθον ἄγειν. *Id est*, Funiculum lapidi admovere dicuntur, qui curam omnem adhibent, ne quid geratur in Repub. secus quam oportet. Beatus Chrisost. hom. in priorem ad Corint. epist. 35. Σκόπει πῶς πάλιν ἐνταῦθα πρὸς τὴν σπάρτην τὸν λίθον ἄγει τὴν οἰκοδομὴν, πανταχοῦ ζητῶν τῆς ἐκκλησίας. *Id est*, Considera ut his rursus funiculum admovet ad lapidem, ubique quærens ædificationem Ecclesiæ. Translatum est ab Architectis, qui non credunt oculis suis, sed ad perpendiculum explorant lapidum æqualitatem. Quod est exactæ diligentiæ.

Factum transactum.

Tull. Apud jurisprudentes solennia hæc sunt, Factum transactum, quoties sentiunt nihil prætermissum, quod ad negotii transactionem pertinet. M. Tullius in Catilinam. Invectiva 3. Atque illud quod faciendum primum fuit factum atque transactum est.

Pleno gradu.

Treb. Qui leviter rem quampiam attigerunt, summo pede dicuntur ingressi: contra, qui magno studio instituerunt aliqvid, pleno gradu dicuntur ingressi. Trebonius Ciceroni lib. 12. Nam illum paratum ut video & ingressum pleno gradu, cohortari non intermittemus, quo indies longius dicendo exercendoque se procedat.

DISCORDIÆ.

Bellum omnium pater.

Luc. Ὁ πόλεμος ἁπάντων πατήρ.

Proverbium ideo dictum est, quod bellum omnium rerum novandarum auctor est, ut ex eo nata videantur universa.

Tuas res tibi habeto. Cajus

Cajus Jurisconsultus lib.44 tit. de divortiis, ostendit, fuisse receptum, ut divortium his verbis perageretur: Tuas res tibi habeto. Tuas res tibi agito. Quorum alter reddit dotem, alter abdicat ab se tutoris munus, in rebus uxoriis. Hæc autem forma verborum præscripta est, ne vel non ratum esset divortium, si nullis solennibus verbis perageretur, vel inauspicatum & odiosum, si verbis incivilibus perageretur. Itidem in discutiendis sponsalibus visum est uti his verbis: Conditione tua non utar. Hæc proverbii gratiam habebunt, si cui civiliter renunciabimus amicitiam. Sed festivus erit, si ad res animi transferantur, veluti si quis dicat: Monachi vitam professus est, mundum jussit sua sibi habere, suas sibi res agere. Item si quis ambiat consortium nostrum, quem judicamus nobis inutilem, huic apte dicetur, Conditione tua non utar, pro eo quod erat, Non utar tua familiaritate.

Gamma Betam persequitur. Proc.

Procopius lib. 3. de bello Vandalico refert Carthagine antiquum proverbium à pueris jactari solere, Quod Gamma quandoque Betam, & rursus Beta Gammam persequitur: Suspicor puerorum lusum huc spectasse, quod inter vicinos frequenter oriatur dissidium. Verum hic puerile dictum detortum ad rerum eventum, quod Gizerius Bonifacium expulisset; Postea Gilimerem Belisarius. Proverbium non est natum ex eventu, sed puerorum Carthaginensium ænigma fuit, velut oraculum ejus quod accidit postea.

Domesticum dissidium. Hor.

Ad detestandam seditionem, & mutuam contubernalium inter ipsos discordiam insidiasque, conveniet illud Homeri Odyss. π.

Οὐδ' ὁσίη κακὰ ῥάπτειν ἀλλήλοισιν. *Id est,*
Impia res, moliri inter sese mala.

DI.

DISCRIMINIS.

Plut. *Apio est opus.* Τοῦ σελίνου δεῖ.

Ita loquebantur, quoties morbum capitalem innuebant, & vitæ periculum imminere. Nam olim monumenta defunctorum apio coronabantur.

Hor. *Sub cultro liquit.*

Sub cultro liqui dicitur, qui præsentaneo periculo deseritur. Sumptum à victima, quæ jamjam feriendo sub cultro esse dicitur. Horatius: Fugit improbus, ac me sub cultro liquit. Convenit in eos, qui periculo capitis parati sunt affirmare quippiam.

Suid. *Sus sub fustem.* Ὗς ὑπὸ ῥόπαλον.

Ubi quis sese in præsens discrimen ac perniciem præcipitat. Nam sues apud quosdam fuste mactari mos est.

In Pythii templo cacare. Ἐν Πυθίου χέσαι.

Dicebatur, qui rem nefariam & periculosam faceret, quod Pisistratus tyrannus extructo templo inscripserat, ne quis inibi ventrem exoneraret: & advenam quendam deprehensum è medio sustulit.

Idem *Utinam domi sim.* Οἴκοι γενοίμην.

Dici solitum, ubi quis optat è malis, quibus implicitus est emergere. Translatum ab iis, qui in tempestate periclitantur.

Fuge procul à viro maiore.
Ἄλου ἀπὸ μείζονος ἀνδρός.

Cave à commercio potentium: habe commercium cum æqualibus. Etenim optimatum familiaritas aut servum facit & turpem: aut si nescias adulari, periculis objicit.

Hom *Fuga tutior.*

Qui dicet tutius esse fuga vincere libidinem, quam contra pugnando, poterit accommodare illud Homeri Odyss. μ.

Οὐδέ τίς ἐστ' ἀλκή, φυγέειν κράτιστον ἀπ' αὐτῆς.

Id est, Non est ulla medela, procul fugere optimum ab illa.

Post

Post folia cadunt arbores. *Plautus.*

Quoties admonebimus leviores injurias, si quis ferat, sequi attrociores.

Nunc contingat servari. *Diog*

Νῦν γένοιτο σωθῆναι.

Quum significamus nos satis cauturos in posterum, si modo liceat præsens periculum effugere. Hoc modo Davus in And. Posthac incolumem sat scio fore me, nunc si devito hoc malum. Quidam Apologum narrant ad hunc modum: Testudini quondam incessisse volandi desiderium, aquilamque orasse, ut se doceret. Quumque illa negasset fieri posse, quod natura refragaretur: illa nihilominus instabat. Itaque paruit aquila, ac testudinem in sublime vectam demisit, ut volatum experietur. Ea quum timeret infelicem eventum, optavit ut cotingeret id temporis incolumem esse.

De tuo capite aguntur comitia. *Plautus.*

Plautus; Ibo intro, ubi de capite meo sunt comitia. Sumptum à comitiis Romanorum, in quibus populi suffragiis novi magistratus creabantur. Itaq; quum statuitur de re quapiam, à qua pendeat felicitas alicujus, tum de capite illius fieri comitia, recte dicentur.

E canis podice. Ἐκ κυνὸς πρωκτοῦ.

Id est, E canis culo. Dictum videtur è Luciano, pro eo quod est, ex rebus anxiis atque angustis, quod ea pars arctior sit huic animanti. *Luc.*

Ascisce ad extremum scientiam.

Πρόσλαβε εἰς ἔσχατον τὴν ἐπιστήμην

Id est, Accerse ad extremum scientiam. Non statim utendum extremis ingenii viribus, verum ubi jam urget ultimum periculum, tum ad artes confugiendum. *Cicer.*

In eadem es navi.

Pro eo quod est, In communi periculo. *Macrob.*

De pilo pendet. *De filo pendet.*

De

De re vehementer periculosa. Videtur natum ab historia illa Dyonysii tyrranni, propter gladium de pilo in caput impendentem.

Periculum proræ selis.

Κίνδυνος ἡ ἐν πρῴρᾳ σελίς.

Id est, Periculum sella proræ: Quoties in re quapiam præcipuum periculum, caputque negotii esse significamus. Nam hostes expugnaturi navim. in proram primum assultum faciunt. Selis autem sella est, quæ in proris esse consuevit.

Inter sacrum & saxum

Plautus. Plautus: Nunc ego, inquit, omnino occidi. Nunc ego inter sacrum & saxum sto, nec quid faciam scio. Sumptum apparet ex priscis fœderis feriendi cæremoniis, in quibus fecialis porcum saxo feriebat, hæc interim pronuncians: Qui prior populus fœdus rumpet, Jupiter eum ita feriat, quemadmodum ego porcum hoc lapide ferio. Sed undecunque fluit adagium, satis liquet dici solitum in eos, qui perplexi, ad extremum periculum rediguntur.

A fronte præcipitium, à tergo lupi.

Ἔμπροσθεν κρημνὸς, ὄπισθεν λύκοι.

Cum aliquis, hinc atque hinc duobus maxime premitur malis, ut in utrumcunque inciderit, pereundum sit.

Flamma fumo proxima est.

Plautus. Commonet adagium, periculum mature fugiendum, quique malum evitare cupiat, vitandum prius occasionem. Fumus enim indicium est flammæ mox erupturæ.

Tua res agitur paries cum proximus ardet.

Hor. Admonet adagium, ut ex alterius malo sumamus exemplum alienoque periculo discamus nostris rebus consulere.

Aristoph. *Per ignem incedis.* Ἐν πυρὶ βέβηκας.

Versaris in periculoso negotio. Seneca: Per spinas ingredior.

In

In nervum ire: Ter.

Donatus, aut quisqvis is fuerit interpres Phormionis Terentianæ, demonstrat esse proverbium, pro eo quod est, decipere. Dictum est etiam in nervum ire, pro eo quod est, in vinculo ire. Porro, conjicere in nervum, & eximere è nervo, pro eo quod est, Ob æs alienum vinctos abducere, & nexos addictosque persoluta pecunia redimere.

Nocuit & nocebit. Hom

Si quando demonstrata præteritorum malorum caussa, comminabimur futurum, ut accedant majora, nisi quis resipiscat: non intempestiviter usurpabimus versiculum hunc Homeri ex prima Iliad;

Τοὔνεκ' ἄρ' ἄλγε' ἔδωκεν ἑκηβόλος, ἠδ' ἔτι δώσει.

Id est, Phœbus ad hæc mala multa dedit, atque insuper addet.

Inter malleum & incudem.

Μεταξὺ τοῦ ἄκμονος καὶ σφύρας. Orig.

Id est, inter incudem & malleum. Jam quoddam est apud nationes tritum vulgi sermone proverbium, ut de his, qui anxietatibus, & ingentibus malis premuntur dicant: Inter malleum sunt & incudem, &c.

In acie novaculæ. Ἐπὶ ξυροῦ ἀκμῆς

Id est, in novaculæ cuspide, pro eo quod est in summo discrimine. Sumptum videtur à circulatoribus, qui in cuspide gladiorum ingrediuntur, aut ab iis, qui ferrum manu contrectant.

Res est in cardine. Cicer.

Hoc Servius putat perinde valere, quasi dicas, res est in articulo. M. Tull. In eo cardo rei vertitur, dixit, pro eo quod est, ex hoc tota res pendet. Sumptum ab ostiis, quæ cardinibus volvuntur.

E nassa escam petere. Plau

Nassa est piscatorii vasis genus, quo posteaquam intrarit piscis, exire non potest. Cicero: Ex hac nassa exire constitui non ad fugam, sed spem mortis meliorem.

Vnda.

Vndarum in ulnis.

In ulnis undarum esse dicebantur, qui in summis rerum difficultatibus versabantur.

Οἰόλυκος.

Vox est composita ex ove & lupo. Dici poterit in hominem desertum ac destitutum auxilio.

Greg *Calvus quum sis, ne obversa fronte obviam arieti.*

Utitur Gregorius Theologus in Epistola quadam ad Eustochium, quem lacessiverat. Licebit usurpare quoties admonebimus, ne inarmatus armatum aggrediatur.

Ter. *Ne uni navi facultates.*

Μὴ δ' ἐπὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κοίλῃσι τίθεσθαι.

Ne bona tu pandis ratibus semel omnia mandes.

Ne quid aggrediaris, in quo sint universa periclitanda.

Non omnis statim alea jacienda est.

Filum contentionis tunc erat.

Μίτος ἔριδος τότ' ἦν.

Dici solitum in pertinaces, quum uterque pertinax est, neuterque concedit alteri. Est aliquoties in Epistolis Hieronymianis, Funiculum contentiosum ducere: nec apud alium legisse memini, quam apud Tertullianum lib. adversus Judæos. Apparet natum à ludo, quo duobus hinc atque hinc tenentibus funem, uterque conatur alterum ad se trahere.

Objicere canibus agnos.

Diog. Προβάλλειν τοῖς κυσὶν ἄρνας.

Id est, Objicere canibus oves. Dicebatur qui imbellem & litium imperitum, calumniatoribus & exercitatis exponeret.

Ter. *Ovem lupo commisisti.*

Concinne hoc utemur, quoties ei servandum aliquid committitur, cujus gratia custodem magis oportebat adhibere.

Ne in Melampygum incidas.

Μὴ

Μὴ τῷ Μελαμπύγῳ περιτύχοις.

In lascivos & injuriosos homines quadrat. Est autem comminantis, ne quando incidat in eum, qui malefactorum pœnas de eis sumat. Porro Melampygus Græcis significat eum, qui nigro sit podice, quo quidem cognomento notatus est Hercules.

Ne temere Abydum. Μὴ εἰκῆ τὴν Ἄβυδον. Suid.

Subaudiendum naviges. Ne quod grave periculum suscipias sine causa idonea. Nam periculosa erat in Abydum navigatio, propter fretum sævum atque asperum.

Ad Scolon nec proficisceris ipse nec alterum comitaberis. Strabo.

Εἰς Σκῶλον μήτ' αὐτὸς ἴμεν, μήτ' ἄλλῳ ἕπεσθαι. Id est, nec per Scolon ipse, nec ulli alii comes ito. Strabo scribit, Scolon vicum esse quempiam Asopiæ, sub monte Citherone, sedem inamœnam, incultam, infrugiferam, asperam. Hoc proverbio conveniet uti, si quando significabimus modis omnibus abstinendum à convictu cujuspiam, aut à loco unde nihil sit sperandum, quod vel ad voluptatem faciat, vel ad emolumentum.

Cave Thoracem. Φύλαττε τὸν θώρακα. Strabo.

Strabo scribit fluvium esse nomine Letheum, vicinum Libybus Hesperiis. huic imminere montem, cui nomen Thorax, in quo fama est Daphitam Grammaticum cruci affixum fuisse quod maledico carmine reges incessivisset. Hoc velut ænigmate proverbiali festiviter admonebimus, frænandam esse linguam, ne voces petulanter emissæ, per jugulum aliquando redeant.

Ægeum navigat. Τὸν Αἰγαῖον πλεῖ. Ælian.

Quadrabit in hominem ob lucri studium nihil omnino periculi recusantem. Persius: Ocyus ad navem, nihil obstat quin trabe vasta Ægæum rapias.

Ne in nervum erumpat. Terent.

Quadrabit in temerariam, inconsideratamque audaciam, quæ plerumque infelix esse solet. Donatus à sagittariis sumptam metaphoram existimat, qui dum ner-

nervum arcualem adducunt immodice, rump[unt] nonnunquam, idque non sine suo periculo.

Suid. *A bis septem undis.* Ἀπὸ δὶς ἑπτὰ κυμάτων. In eos competit, qui à noxa quapiam purgati sunt, propterea quod antiquitus mos esset homicidio pollutos, vestes suas bis septem inundationibus, immersionibusque lavare.

Ne puero gladium. Μὴ παιδὶ τὴν μάχαιραν. Subaudiendum commiseris. Allegoria proverbialis admonens non esse mandandam potestatem vel adolescentibus vel imperitis ac stultis, qua tum in suam, tum aliorum perniciem sint abusuri.

Gladium acutum avertas.

Ὀξεῖαν μάχαιραν ἀποστρέφειν.

Id est, Ensem acutum avertas. Opinor innui à periculosis negotiis abstinendum.

Diog *Perque enses, perque ignem oportet erumpere.*

Διὰ καὶ μαχαιρῶν, καὶ πυρὸς ῥίπτειν δεῖ.

Quum significamus quidvis periculi subeundum.

Non creatur de oleastro. Οὐ φυλλίας ὁ ἀγών.

Id est, Hoc certamen non est de oleastro. Quoties non de nugis, neque de gloria, aut corollis, sed de re seria ac pecuniaria ageretur, Siquidem in plerisque certaminibus, victoriæ præmium erat oleagina, aut quernea, aut alioqui frondea corona.

Strabo. *Maleam legens, quæ domi sunt obliviscere.*

Μαλέαν δὲ κάμψας ἐπιλάθου τῶν οἴκαδε.

Est autem malea promontorium Laconiæ, à Maleo Argivorum rege dictum, quod per quinque passuum millia in mari protenditur, autore Servio. Homerus significat periculosam circa Maleam navigationem fuisse. Videbimur non intempestiviter uti hac parœmia, si quando discrimen negotii suscipiendi volemus ostendere, id aut non esse suscipiendum, aut negligendam vitam.

Per hastæ cuspidem currere. Δι' ὀξείας δραμεῖν.

Id est, Per acutam currere dicebantur, qui in se periculos[a]

culosa versarentur. Translatum videtur à militari consuetudine, qua fieri solet, ut qui mortem commeritus videretur, is nudus per medias copiarum hastas, hinc atque hinc intentas ire cogeretur.

Lepus pro carnibus. Λαγὼς περὶ τῆς κρεῶν. Aristoph.
Subaudi periclitatur. In eos dicitur, qui ob aliquam sui utillitatem in discrimen vocantur. Nam leporem non insectamur, quod noceat, sed quod pulpamentum habeat. Est enim animal & esculentum & timidum.

Ex ore lupi. Ἐκ λύκου στόματος. Diog.
Id est, E lupi rictu. Ubi res quæpiam præter spem recipitur, quæ jam plane periisse videbatur: Veluti cum pecunia erepta à prædonibus aut rapaci tyranno, aliquo inopinato casu recuperatur.

Certamen non accipit excusationes. Plat.
Ἀγὼν οὐ δέχεται σκήψεις.
Id est, Certamen non admittit excusationes. Quum agitur de periculo non convenit tergiversari.

Corpore effugere. Tull.
Est periculum jam imminens, ac pene premens, arte quadam declinare. Translatum à gladiatoribus, ictum modico corporis flexu fallentibus.

In periculoso negotio non est dormitandum. Hom.
Ubi monebimus in re ardua non esse cessandum, congruet quod subinde reperitur apud Homer. Iliad. π.

Ὀλίγη δ' ἀνάπνευσις πολέμοιο.

Id est. Exigua est interspiratio belli.
Poterit trahi vel ad litem forensem, vel ad simile negotinm odiosum & laboris plenum.

Ingens discrimen. Idem
Quoties ingens discrimen innuemus inter homines, aut res plurimum inter se diversas, eleganter accommodabimus illud Homeri.

Sunt in medio sita plurima, montesque
Umbrosi, fretaque horrisono clamosa fragore.

DIS-

DISSIMILITVDINIS & INCONGRVENTIÆ.

Nihil graculo cum fidibus.

Aul. G. *Id est*, nihil est stolidis & imperitis cum bonis literis. Nam graculus avis est ineptæ, molestæque garrulitatis Porro cithara silentium postulat, & aures attentas.

Nihi cum amaracino sui.

Lucret. *Hoc est*, Stolidis vel optima putent, displicentque. Amaracus herbæ genus est. Lucretius; Denique amaracinum, fugitat sus, & timet omne Vnguentum; nam setigeris subus acre venenum est.

Nihil ad versum. Οὐδὲν πρὸς ἔπος.

Luc. *Id est*, nihil ad Carmen. De iis quæ longe discrepant ab iis quæ proposita sunt. Translatum videtur à scena; ubi histrio saltatu gestuque carminis genus repræsentat.

Nihil ad fides. Οὐδὲν πρὸς τὴν χορδήν.

Idem *Id est*, nihil ad chordam. In eos quorum vita vehementer est inæqualis, quorumve mores ab oratione dissident.

Nihil ad Bacchum. Οὐδὲν πρὸς Διόνυσον.

Suid. Ubi quis ea nugatur, quæ ad rem præsentem nihil attinent. Suidas refer Epigenem quendam Sicyonium tragœdiam de Baccho conscripsisse, quæ cum indigna Deo videretur, quosdam è spectatoribus acclamasse, Nihil ad Bacchum.

Quid cani & balneo?

Τί κοινὸν κυνὶ καὶ βαλανείῳ.

Luc. *Id est*, Quid commune cani cum balneo? Quadrabit in eos, qui ad rem quampiam prorsus sunt inutiles, ita ut in balneo nullus est omnino canum usus.

Asinus ad lyram.

Ὄνος λύρας: *subaudi*, ἀκροατής.

Varr. *Id est*, Asinus lyræ auscultator In eos, qui propter imperitiam nullo sunt judicio, crassisque auribus. Recte etiam torquebitur in eos, qui indecore tractant

nt artificium, cujus ſunt imperiti, & à quo natura
bhorrent.

Quid cæco cum ſpeculo? Stobæ

Τί τυφλῷ καὶ κατόπτρῳ.

uminibus orbo cum ſpeculo quid eſt rei? Quorſum
pus eſt libris illiterato? Quo regnum juveni ſtulto?
uo divitiis ei, qui neſciat uti?

Aſinus ad tibiam. Ὄνος πρὸς αὐλόν.

icendum, ubi quis ea, quæ ſcite dicuntur, nec a-
imadvertit, nec intelligit, nec laudat. Sunt enim ani-
antia quædam, quibus nonnullus muſices ſenſus
eſſe videtur, ut equis, avibus, ſerpentibus. Aſinum
ihil movet cantus.

Aliud noctua ſonat, aliud cornix.

Ἄλλο γλαὺξ ἄλλο κορώνη φθέγγεται.

ccommodari poteſt ad eos, qui decertant cum lon-
ge præſtantioribus: vel ad illos inter quos ob morum
ngeniique pugnantiam minime convenit.

Aliter catuli longe olent, aliter ſues. Plau

Quo dicto ſignificatum eſt; non veſte dignoſci homi-
nem ab homine, verum ineſſe nativum quiddam, ge-
nuinum ac proprium in unoquoque, quod in ipſo
vultu oculiſque eluceat: quo liberum à ſervo, genero-
ſum à ruſtico, probum ab improbo facile diſcernas.
Atque hic eſt hominis veluti peculiaris quidem odor,
quo deprehenditur, ſi quis modo ſit ſagaci nare.

Alia voce pſittacus, alia voce coturnix loqui-tur. Mart

Conveniet in Muſicos aut Poëtas longe diſpari ſtylo,
longeque diſſimili facultate. Pſittacus inter aves pro-
xime humanas voces exprimit. Coturnices pugnaces
magis, quam loquaces.

Graculus inter Muſas. Κολοιὸς ἐν ταῖς μούσαις.

Indoctus inter doctiſſimos, infantiſſimus inter elo-
quentiſſimos. Recte dicetur & in homines, oſtenta-
tione falſæ doctrinæ ſeſe jactitantes, & viris eruditis
impudenter obſtrepentes. Eſt enim graculus avis
minime

minime canora, sed tamen odiose garrula atque strepera.

1 Reg 10. *Nunquid & Saul inter Prophetas?*

1. Reg. cap. 10. Ea vox versa est Hebræis in proverbium, de re nova & inopinata: subitaque.

Syrus quum non sis, ne syrissa.

Μὴ ὢν Σύρος μὴ σύριζε

Id est, Quum non sis Syrus, ne syrissa. Ne sumas personam parum decoram; ne velis alius videri quam sis aut cum sis natus ingenuus, ne moribus agas servum & barbarum. Nam Syri male audiebant ob morum molliciem. Est autem facetus jocus ex amphibologia hujus verbi Syrizo, quod significat & syrissare, & fistula canere.

Diog. *Asinus in unguento.* Ὄνος ἐν μύρῳ.

Quum delitiæ adhibentur iis, quos haudquaquam decent, neque qui vel uti norunt illis, vel delectantur Locus fuerit huic adagio, si quando indoctus aliquis in optimos incidat authores, quos ob inscitiam aut negligat, aut etiam depravet. Vel cum amuso cuiquam cum eruditissimis viris vivere contingerit, quorum tamen consuetudine neque frui noverit, neque omnino gaudeat.

Aristop. *Asinus portans mysteria.*

Ὄνος ἄγων μυστήρια.

In eum dicebatur, qui præter dignitatem in munere quopiam versabatur. Veluti si quis ignarus literarum bibliothecæ præfectus esset.

Feli crocoton. Γαλῇ κροκωτόν.

Subaudiendum, das aut addis. Dici solitum, quoties honos additur indignis, quos etiam haudquaquam decet: aut cum datur quippiam iis, qui munere non norunt uti. Crocoton vestis genus est rotunda & fimbriata, qua divites utebantur matronæ.

Plut. *Cibum in matellam ne immittas.*

Σιτίον εἰς ἀμίδα μὴ ἐμβάλλειν.

Interpetatur Plutarchus, ne sermonem urbanum immit-

immittas in animum hominis improbi. Nam oratio cibus est animi; is corrumpitur & putrescit si in animum insincerum inciderit.

Ex diametro opposita. Diametro distant.
Ἐκ διαμέτρου.

Id est, Ex diametro. De vehementer inter se pugnantibus dicebatur. Diametrus linea est, quæ sic à summo ad summum tenditur circulum, ut per centrum eat.

Alia res sceptrum, alia plectrum.

Locus erit utendi, quoties dives aut potens fortuna sua fretus, velut ex æquo disputat cum erudito, cum multo aliud sit divitem, aut fortunatum esse, aliud literatum.

Calvus comatus. *Martial.*

Apte dicetur in eum, qui veris bonis nudus, ascititiis se venditat. Veluti siquis indoctus aliena pro suis ederet, aut si quis dissimulet se esse, quod est.

Simia in purpura. πίθηκος ἐν πορφύρᾳ.

Id est, Simia purpurata. In hos dicetur, qui tametsi magnifico cultu sunt ornati; tamen cujusmodi sunt, ex ipso vultu moribusque cognoscitur.

Induitis me leonis exuvium.
Ἐνδύετέ μοι τὴν λεοντῆν. *Aristop.*

In eos dici solitum, qui suscipiunt negotium majus facultate, quique se magnificentius gerunt, quam pro sua conditione. Ab Hercule sumptum putant, cujus hic ornatus erat, ut leonis exuvio tegeretur, deinde altera manu clavam, altera gestaret arcum.

Ne puero gladium. Μὴ παιδὶ τὴν μάχαιραν. *Plutarc.*

Id est, Ne puero gladium, subaudiendum, commiseris. Ne juveni commiseris administrationem alicujus rei.

In eburna vagina plumbeus gladius.
Ἐν ἐλεφαντίνῳ κουλεῷ τὸ μολύβδινον ξίφος. *Diog.*

Natum ex Diogenis apophthegmate, nam cum adolescens quispiam, insigni forma, fœdum quiddam atque obscœnum dixisset; Ex eburna, inquit, vagina plumbeum gladium educis.

Gellius. *In lente unguentum.* Τὸ ἐν φακῇ μύρον.
Ubi quis mentionem inducit vilis cujuspiam & vi-
li hominis, aliis de viris egregiis verba facientibus.

Mart. *Congregare cum leonibus vulpes.*
Est res impares dissimilesque permiscere. Vulpes do-
lis nititur, leo viribus fidit.

Aufer mothonem à remo.
Ἄπαγε τὸν μόθωνα ἀπὸ κώπης.
Admonet adagium, non obstrependnm, nec obtur-
bandum iis, qui rebus alioqui seriis sunt occupati.
Veluti si quis Reipublicæ curis solicito muscam af-
ferat: aut de capiti periclitanti versus amatorios re-
citet. Mothon enim saltationis genus fœdæ, servi-
ac tumultuosæ.

Luc. *Canis in præsepi* Ἡ κύων ἐν τῇ φάτνῃ.
In eos dicitur quj nec ipsi fruuntur re quapiam, ne-
que reliquos item sinunt uti. Veluti si quis egregios
codices inclusos diligenter adservet, quos nec unquam
ille evolvat, nec aliis evolvendi copiam faciat.

Servus cum sis, comam geris.
Δοῦλος ὤν, κόμην ἔχεις.
De eo qui præter decorum quippiam faceret. Veluti
si quis humili conditione, patriciorum cultum imita-
retur. Apud Lacedæmonios ingenui comam alebant.

Aristoph. *Extra oleas fertur.* Ἐκτὸς τῶν ἐλαιῶν φέρεται.
Ubi quis terminos præscriptos transgreditur, aut alie-
na, nec ad rem pertinentia, facit. Interpres adagium
hinc natum ait: Stadia, in quibus currendi certamina
peragebantur, oleis per seriem positis, utrinque sepie-
bantur, quas præterire non licebat.

Luc. *Extra cantionem.* Παρὰ τὸ μέλος.
Extra cantum agi, dicive dicunt, quod ad rem non
pertinet.

Quintil. *Extra organum.*
Ductum est ab organo musico, quod intra vigesimam
vocem cosistit. Conveniet in clamosum.

Quæ semel ancilla, nunquam hera.

Vedetur ideo dictum, quod, qui ex humili fortuna subvehuntur ad res amplas, soleant esse cæteris insolentiores.

In agro surculário capras.

Cápra plantis omnibus non vulnere tantum, sed & veneno dentium pestifera est. Deflecti ergo ad eos potest, qui noxiarum rerum, aut hominum admixtu corumpunt teneram ætatem.

Tu in legione, ego in culina.

InTruculento Plautina militi atrociter minitanti coquus respondet; Sis tu in legione bellator si vis at ego in culina Mars. Auxit coquus bellatoris verbum. Mars enim deus belli est. *Plautus.*

DIVITIÆ.

Crœso, Crasso ditior.

Apud Græcos opulentia Cræsi Lydorum regis in proverbium abiit, præsertim nobilitata dicto Solonis. Apud Romanos item M. Crassi, cui cognomentum etiam divitiis additum est. Hieronimus dicit: Crœsos licet spires, & Darios, litteræ marsupium non sequuntur. *Plin.*

Midæ divitiæ. μίδȣ μελῦτ@.

Id est, Midæ opes. In proverbium abiit, propter immensas ejus regis opes. *Stat.*

Lysistrati divitias habes.

Λυσιςράτȣ πλȣ̃τον πλȣτεῖς.

Id est, Lysistrati divitiis dives es. Ptoverbialis ironia de magnopere tenuibus. A Lysistrato quodam tractum, extremæ paupertatis homine.

Pactoli opes. Τὸν Πακτωλȣ πλȣ̃τον.

Id est, Pactoli divitias. Est autem Pactolus Lydiæ fluvius ex monte Tmolo profluens, aureis scatens harenis. *Philo*

Cnyræ opes. Κινύρȣ πλȣ̃τ@.

Id est, Cinyræ opes. De immensis opibus dicebatur: *Suid.*

nam hujus regionem opulentissimam fuisse, Naso satis indicat.

Theocr. *Pelopis talenta.*

De immensis opibus. Talentum apud Atticos maxima pecuniæ summa erat. Talentum minus valebat libras LX. Talentum magnum LXXX.

Non Pelopis mihi sunt, agrique aurique talenta;
Nec ventos celeres antevolasse pede.

Ad ambas usque aures.

Suid. Μέχρι τῶ ἀμφοτίδων.

Usque ad aures ambas impleti dicuntur, qui supra modum ingurgitant sese. Sumpta metaphora à vasculis ad ansas usque impletis.

Ne decima quidem Syracusanorum pars.

Strabo. Οὐδὲ τὴν δεκάτην τῶν Συρακουσίων ἔχει.

Id est, Ne decimam quidem partem opum Syracusanorum possidet. De divitibus & spendidis ita dicere solent: Ne decimam quidem Syracusanorum opum partem assequi possent. Significabant autem, aliorum opes quantumvis amplas, nihil esse ad Syracusanas divitias.

Suid. *Ultra res Callicratis.* Ὑπὲρ τὰ Καλλικράτους.

Id est, Supra fortunas Callicratis. De immensis opibus dicebatur. Aiunt Carystum quempiam fuisse nomine Callicratem, qui reliquos cives opibus longe præstiterit. Aristoteles autem tradit, Callicratem quendam è judicum ordine fuisse, qui judiciarias et actiones supra modum auxerit, atque hinc natum proœmiam de immodicis exactionibus.

Zenod. *Zopyri talenta.* Ζωπύρου τάλαντα.

Id est, Zopyri talenta. De præclaris factis, magnique æstimandis. Hic Zopyrus Darii regis amicus erat &c.

Hier. *Dives aut iniquus est, aut iniqui hæres.*

Menander: nunquam vir æquus dives evasit cito.

Theogn. *Satietas ferociam parit.*

Parit satietas ferociam imperitia cum potestate conjuncta insaniam: tollit animos opulentia. Quo[d] fi[...]

si ad inscitiam accedat potestas, jam res ad insaniam usque procedit.

Octapedes. Ὀκτάποδες.

Scythico proverbio dicebantur, qui duos possiderent boves & currum unum. Dici poterit in hominem, qui sibi locuples videatur: vel in eum, cui rusticanæ sunt opes.

Quantum non milvus oberret. **Luci.**

De homine supra modum locuplete, cui tantum sit agrorum, quantum nec milvus pervolet.

Tantali talenta. Τάλαντα Ταντάλου. **Plat.**

Id est, Tantali talenta. Nam Tantalus Phryx ob luculentas divitias in fabulam hominum venit.

Noctuæ laurioticæ. Γλαῦκες λαυρεωτικαί. **Aristop.**

Id est, Noctuæ laurioticæ. Hoc velut ænigmate pecuniarum vim significabant. Laurios enim Atticæ regio est, auri venis frequens.

Bene loculus, bene scrinio.

Tanti habetur quisque quantum habet.

Dextro Hercule, aut amico Hercule. **Hor.**

Horatius: Dives amico Hercule. Quod quidem in eos competit, qui in accumulandis opibus sunt bene fortunati. Idque inde natum existimant, quod Hercules moriturus dixerit, eos opulentos futuros, qui sibi decimam bonorum suorum partem consecrassent.

Prædives. **Hom**

Prædivitem significamus his versibus Homeri, in ζ. η. & λ. Iliad.

Πολλὰ δ' ἐν ἀφνειοῦ πατρὸς κειμήλια κεῖται.
Χαλκός τε χρυσός τε πολύκμητός τε σίδηρος. *Id est.*
Divitis in patris sunt multa recondita tectis,
Aesque, aurumque fabrefacti quoque copia ferri.

Quantum habet. **Juvē**

Quantum habet quisque, tanti fit. Horatius Satyra I. Nil satis est, inquit, qui tanti, quantum habeas, sis. Juvenalis Satyra III.

Quantum quisque sua nummorum servat in arca,
Tantum habet & fidei.

Pind *Pecuniæ, vir.* Χρήματα, ἀνήρ.

Id est, Pecuniæ, vir. Hoc est, tanti quisque fit, quantum possidet.

Plau *Unde excoquat sevum.*

Plautus in Captivis, proverbiali dixit hyperbole: Unde excoquat sevum senex. opes significans copiosissimas. Plautinus versus hic est. Quid divitiæ? sunt ne optimæ? Unde excoquat sevum senex. Sevum autem, vel ut alii sebum, est pingue pecudum durius, quod Græci στέαρ appellant.

moH *Adminicula vitæ.*

Omnia quæ ad vitæ commoditatem pertinent, indicantur hoc carmine Odyss. T.

Οἷσιν τ' εὖ ζώουσι καὶ ἀφνειοὶ καλέονται.

E quibus & vivunt recte, ditesque vocantur.

Divitiæ non semper optimis contingunt.

Qui dicet, opes non semper cordatissimis, sed pro fortunæ arbitrio nunc huic, nunc illi contingere, citabit illud Homori: Juppiter emetitur opes mortalibus ipse, Sic visum ut fuerit, cuicunque bonove malove.

Vestis virum facit. Εἵματα ἀνήρ.

Id est, Vestis vir. Ajunt enim ad hunc modum: vestitus virum reddit; qui habet induat.

Lysicrates alter. Λυσικράτης ἕτερος.

Id est, Alter Lysicrates. Lysicrates quidem in vulgi fabulam abiit, quod capillos jam canos nigro tingeret, quo juvenis etiamdum videretur.

Plau *Herculis quæstus.*

Herculis quæstum, pro magnis impendiis dixit Plautus in Mostellaria: Dapsiles sumptus facit; perdidit patrem, unus istic servus acerrimus Tranio; is vel Herculis conterere quæstum potis est. Quæstum appellat facete, quasi Hercules suum favorem vendiderit.

Magnum os anni. Μέγα στόμα τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Id est, Magnum os anni. Dicebatur, quoties uberior

rerum

rerum proventus, aut vilior annona animos & loquendi libertatem adderet, alioqui timidioribus. Non admodum dissidet ab illo: Fœnum habet in cornu. Item illo: Argenti fontes loquuntur.

Nullius indigens Deus. Ἀνενδεὴς ὁ Θεός.

Id est, Nullius egens Deus. Admonet parœmia, nullum esse mortalem tam absolutum, in quo non aliquid desideretur: unum esse Deum undequaque perfectum.

Attagenæ novilunium. Ἀτταγᾶς νουμηνία. *Suid.*

Id est, Attagenæ novilunium Refertur à Suida nec explicatur: sed conjectura colligi potest, dictum fuisse in turbam abjectorum, & servilium hominum. Si quidem Attagen avis est palustris, versicoloribus plumarum maculis distincta: Unde servum hominem stigmaticum & cui tergum ob plagarum vibices variis punctis esset picturatum, Attagenam vocabant.

Euparyphus ex comœdia. *Plut.*

Admodum proverbiali figura dixit Plutarchus in Symposi: ὥσπερ ὁ εὐπάρυφος ἐκ κωμῳδίας, hominem significans magnifice vestitum, ac magnam servorum turbam post se trahentem. Unde divites omnes splendide cultos, Euparyphos appellant Græci.

Ad pedes, ad caput. *Theo.*

Non sine proverbii specie dictum videtur illud Theocriti, de rebus copiosis & affluentibus.

Ὧν μοι πρὸς κεφαλῇ, καὶ πὰρ ποσὶ κώεα κεῖται.

Ad caput atque pedes, quarum me vellera cingunt

Λακκόπλουτοι.

Calliæ barbarus quispiam clam indicavit, magnam auri vim in puteum quendam conjectam. Is & occidit indicem, ne proderet, & aurum sustulit. Ubi res innotuit, in comœdiarum jocum versa est, ut qui malis artibus subito ditescerent, Laccopluti dicerentur.

DIVITVM PRÆROGATIVA.

Felicibus sunt & trimestres liberi.

Τοῖς εὐτυχοῦσι καὶ τρίμηνα παιδία.

Id divitum ac principum felicitatem, quibus per adulationem omnia laudi vertuntur, quique sibi nihil non licere putant, adeo ut quod in homine plebejo perinde ut summum scelus damnatur, id illis virtutis titulo celebretur.

Plau *Multitudo imperatorum Cariam perdidit.*

πολλοὶ στρατηγοὶ Καρίαν ἀπώλεσαν.

Id est, Multi duces deperdidere Cariam. Admonet senarius, nihil esse perniciosius licentia multitudinis, dum nulli paretur, sed pro sua quisque libidine rem gerit. Natum adagium à Caribus quondam florentissimis, postea per civiles seditiones eo redactis, ut etiam in vilitatis proverbium abierint.

Athe. *Citius Telegoræ donarim.*

Telegoras apud Naxios prædives ac præpotens erat, cui quod quotidie multa missitarentur, vulgato sermone receptum est, ut venditores parvo licitantibus dicerent: μᾶλλον προείλοιμι τῷ Τελεγόρᾳ δοῦναι. *Id est*, Malim Telegoræ dare. Usus adagionis esse potest, si dicamus officium rectius gratuito collocari penes probos ac magnos, quam mercede penes improbos ac viles.

Arist. *Nemo bene imperat, nisi qui paruerit imperio.*

Οὐκ ἔστιν εὖ ἄρξειν μὴ ἀρχθέντα.

Id est, Fieri non potest ut bene gerat imperium, qui non tulerit imperium.

Bonus dux, bonum reddit comitem.

Ὁ καλῶς ἀγωνέμπορει τὸ καλῶς ἕπεσθαι.

Id est, Qui bonum ducem præstat, is bonum reddit comitem. In episcopo positum, ut piam efficiat plebem, si tamen ipse piam & integram agit vitam. Bonus paterfamilias domum efficit bene institutam. Doctus ac diligens præceptor, eruditum reddit discipulum.

Umbra

Vmbræ. Σκιαί. Hier.

Proverbiali joco dicebantur olim ii, qui venirent ad convivium, non ipsi quidem vocati, sed comites eorum, qui vocati fuerant: sic illos sequentes, velut umbra corpus ultro sequitur.

Arbore dejecta qui vis ligna colligit. Iuv.

Δρυὸς πεσούσης πᾶς ξυλεύεται.

Id est, Ruente quivis ligna colligit arbore. Si quem fortuna præcipitem dederit, in hunc passim omnes incurrunt, & quisque quod potest, diripit. Jam enim sibi putant impune fore.

Viva vox. Cicer.

Viva vox olim dicebantur, non scripta, sed ab ipso pronunciantis ore percepta, quasi vivida atque efficax.

Annus producit non ager. Theoph.

Ἔτος φέρει, οὐχὶ ἄρουρα.

Id est, Annus producit segetem non arvum. Ad incrementum autem, alimentumque plurimum quidem cœli temperies, & in totum anni conditio juvat. Etenim si imbres, serenitates & hyemes accidant opportune, cuncta felicius, atque uberius proveniunt, etiam in salsuginosis ac parum pinguibus agris.

Aliis lingua, aliis dentes.

Ἄλλοισι γλῶττ᾽ ἄλλοισιν εἰσὶ γόμφιοι. *Id est*,

His lingua, at illis sunt morales invicem.

De loquacibus & edacibus dici consuevit. Quemadmodum non raro fit in conviviis, ut aliis garrientibus, & fabulis potius, quam cibis intentis, alii interim taciti strenue quod oppositum est devorent.

DIVTVRNVM.

Et nati natorum. παῖδες παίδων. Plat.

Id est, Nati natorum. Proverbialis figura qua longam rei cujuspiam propagationem significamus.

DOCILITAS.

Ze-nod. *Aperta musarum januæ.*

Ἀνεῴγμεναι μουσῶν θύραι.

Hoc adagio conveniet uti, quoties aliquem facili promptoque ingenio significabimus, & in percipiendis optimis disciplinis celerem. Et è diverso, qui tardiores sunt, Clausis musarum januis discere dici poterunt.

Suid. *Bos alienus subinde foras prospectat.*

Βοῦς ἀλλότριος τὰ πολλὰ ἔξω βλέπει.

De iis, qui apud alienos non satis ex animi sententia tractantur, eoque sæpius suos desiderant.

DOMI VIVERE.

Vtinam domi sim. Οἴκοι γενοίμην.

Dici solitum, ubi quis optat è malis, quibus implicitus est, emergere.

Plu-tarc. *Domus amica, domus optima.*

Οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος.

Nusquam commodius, nusquam liberius, nusquam lautius homini vivere contingit, quam domi.

Οἰκουρός.

Dicitur quasi custos domus. Et homo ignavus qui tecto & umbra gaudet, quique amat desidere domi semper.

Domi manere oportet belle fortunatum.

Οἴκοι μένειν δεῖ τὸν καλῶς εὐδαίμονα.

Domi manendum est, cuncta cui sunt prospera. Cui suppetit copia facultatum, is si felicem velit agere vitam, vivat domi.

Domus optima.

Infelicissimum, incertis vagari sedibus; quemadmodum faciunt semper ἀνέστιοι peregreque viventes. Huic adstipulatur illud Homeri Odyss. ο.

Πλαγκτοσύνης δ᾽ οὐκ ἔστι κακώτερον ἄλλο βροτοῖσιν. I. e.

Nil miserabilius quam incerta sede vagari.

Domi

Domi manendum.

Cum significabimus inutile fore diutius abesse domo possessionibus relictis, quadrabit illud Homeri ex Odyss. γ. Hom.

Καὶ σὺ φίλος, μὴ δηθὰ δόμων ἄπο τῆλ' ἀλάλησο,
Κτήματά τε προλιπὼν ἄνδρας δ' ἐν σοῖσι δόμοισι.

I.e. Tu quoque amice domo diuturnus ab esse caveto,
Rebus itemque viris intra tua tecta relictis.

'ELABENDI.

Ἐκπερδικίσαι.

Græci proverbiali metaphora vocant elabi ac suffugere Aristophanes.

Ὡς παρ' ἡμῖν οὐδὲν αἰσχρόν ἐστιν ἐκπερδικίσαι. *Id est,*
Quippe apud nos turpe non est, suffugere de cassibus. Dictum est ab avibus, quæ nonnunquam elabuntur de retibus seu laqueis.

Ἐκκλίνεσθαι. Eust.

Proverbiali figura dictum ostendit Eustathius, pro elabi atque clam se subducere. Sumpta metaphora à piscib. qui suffugiunt è retibus, quive ab hamo elabuntur.

Omnes laqueos effugere. Plat.

Quod ipsum à venatu translatum est.

Reperire rimam. Plau

Plautus: aliquam reperietis rimam. In causatores ac tergiversatores.

In limine offendere. In portu impingere. Virg. Hier.

Pro eo quod est, Statim in ipso operis ingressu peccare. In limine deficere, idem. Fest.

Cantherius in porta. Pom.

Natum à Sulpitio Galba quodam, cui cum in provinciam ituro, cantherius in porta cecidisset: Rideo, inquit, te cantherie in porta, quum tam longum inter sis iturus, jam lassum esse te, cum vix dum sis ingressus. Cantherius nempe equus est, exectis testi-

bus, ut hoc differat cantherius ab equo, quod majalis à verre, capus à gallo, vervex ab ariete.

EXCELLENTIA, ET INÆQVALIT.

Mart *Aquilam noctux comparas.*

Aquila visus acerrimi, adeo ut versus solem intueatur: contra, Noctua solis lumen refugit.

Cicadæ apem comparas.

Luci. Τέττιγι τὴν μέλιτταν συγκρίνεις.

Nam cicada cum major, tum canora, quum apis sit non modo minuto corpusculo, verum etiam pene muta.

Theo *Rana cum locusta.*

Impar certamen expressit hac figura Theocritus, Sic certo, veluti si certet rana locustis.

Paulus Jurisconſ. *Officere luminibus.*

Officere luminibus dicitur, qui gloriam alterius obscurat. Sumptum ex literis Jureconsultorum, in quibus cavetur ex servitutibus prædiorum, ne vicinus altius sublato ædificio officiat luminibus vicini.

Rosam cum anemona confers.

Ῥόδον ἀνεμώνῃ συγκρίνεις.

Id est, Rosam cum anemona confers. Ubi quis vehementer imparia inter se componit. Rosa priscis in pretio fuit. Anemona papaveris genus, cujus flos ipse quidem rosam imitatur, cæterum nulla odoris gratia.

Calp. *Acanthida vincit cornix.*

Acanthis enim vocalis est avis, & imprimis canora. Cornix obstrepera quidem, sed minime canora.

Cancros lepori comparas.

Diog. Καρκίνους δασύποδι συγκρίνεις.

De supra modum dissimilibus.

Testudinem pegaso comparas.

De rebus nequaquam inter se conferendis. Pegasus equus erat volucer. Testudine nihil tardius.

Pind. *Optima quidem aqua.*

Ἄριστον μὲν ὕδωρ. *Id est*, Optima quidem aqua: Videtur

tur in proverbium abiisse, quoties rei vehementer laudatæ præfertur aliquid melius quemadmodum Pindarus auspicans hymnos Olympiacos, aquam quidem fatetur esse optimam, sed aurum præfert, quod ignis in morem noctu luceat, &c.

Crœsi pecuniæ teruntium addere.

M. Tullius lib. de Finib. 4. Itaque in quibus propter earum exiguitatem observantia consequitur; sæpe accidit ut nihil interesse nostra fateamur, sint illa nec ne sint: ut in sole quod à te dicebatur, lucernam adhibere nihil interest, aut teruntium addere Crœsi pecuniæ. Teruntii nummi è tribus unciis dicti vilitas proverbio locum fecit. Crœsus Lydorum rex inter prodigiose divites celebratur. *Tull.*

Senecta leonis præstantior hinnulorum juventa.

Γῆρας λέοντος, κρεῖσσον ἀκμαίων νεβρῶν. *Stob.*

Id est, Leo senex vigente potior hinnulo. Senectus viri fortis ac strenui, præstantior est juventa quorundam ignavorum & imbecillium juvenum. Venustius fiet, si longiuscule transferatur: veluti si quis ingenium docti senis & exercitati præferat ingenio parum eruditi juvenis.

Camelus vel scabiosa, complurium asinorum gestet onera.

Κάμηλος, καὶ ψωριῶσα, πολλῶν ὄνων ἀνατίθεται φορτία.

De his, qui usque adeo præcellunt quosdam, ut etiam senes, alioquin ægroti, præstantiores tamen sunt illis integris.

Crotoniatarum postremus reliquorum Græcorum primus est.

Κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος, πρῶτος τῶν ἄλλων ἑλλήνων. *Strabo.*

Id est, Crotoniarum postremus, primus reliquorum Græcorum. Strabo lib. Geograph. 6. proverbium hoc ait ortum ob insignem Crotoniatarum præstantiam in certaminibus Græcanicis.

Plus apud Campanos unguenti, quam apud cæteros olei sit.

Si cui placebit adagium ad allegoriam trahere, poterit accommodare vel in regionem, vel in hominem adeo cæteris excellentem, ut apud hunc major sit exquisitarum rerum copia, quam apud alios mediocrium aut vulgarium.

Aquilæ senecta, corydi juventa.

Ἀετοῦ γῆρας, κορύδου νεότης.

De vivida viridique senecta, quæ præstantior sit aliquorum juventa: nam anus aquila præstat corydo aviculæ, etiam ætate integra.

Hor. *Equis albis præcedere.*

Vbi quem aliis quapiam in re longe superiorem significabant, longoque anteire intervallo, eum albis equis præcedere dicebant: vel quod antiquitus albi equi meliores haberentur, vel quod victores in triumpho albis equis vectari soleant; vel quod albi equi fortunatiores esse credantur.

Luc. *Culicem elephanti conferre.*

Κώνωπα ἐλέφαντι παραβάλλειν.

Est minima maximis comparare.

Multis parasangis præcurrere.

πολλοῖς παρασάγγαις ὑπερδραμεῖν.

Qui longo intervallo præcedit, multisque partibus superior est. Parasanga autem Persæ XXX. stadiorum spacium vocant.

Plutarc. *Testudinem equus insequitur.*

Conuenit uti, quum rem præpostere & absurde geri significamus.

Hom *Pica certat cum luscinia.*

Haud fas est picas contendere cum philomela. Pica molestæ garrulitatis, luscinia summe musica.

Idem *Nihil simile.*

Ad iniquam comparationem significandam, valebit illud Homeri;

Imo

Imo res est stulta, cynosbaton aut anemonam
Composuisse rosis.

Bubo canit luscinia.

Quum infans suadere conatur eloquenti, aut ineruditus docere doctissimum. *Hier.*

Si tanti vitrum, quanti margaritum?

Hoc dicto summa rerum inæqualitas significabatur. Si tanto studio curas ut vivat corpus: quam est danda opera, quo vivat animus? Si nihil non facis, quo placeas homini principi. quanto magis enitendum, ut placeas principi, Deo? Si tantis sudoribus parantur opes periturae, vel usu, vel furto: quam non magis incumbimus. ut cœlestes opes accumulemus. In his locus est proverbio.

Sedecim pedibus superavit.

Aristides scripsit in Pericle: nempe Periclem oratorem aliquos in dicendo sedecim præteriisse pedibus. Itaque sedecim pedibus, pro maximo intervallo dixit. Sumpta metaphora à stadiis cursorum. *Aristid.*

Tibiam tubæ comparas.

Αὐλὸν σάλπιγγι συγκρίνεις.

Conveniet in res supra modum impares. *Diog*

Quanto asinus præstantiores mulli.

Dicendum, ubi quis longo intervallo præcedit. *Athena.*

Fluvius cum mari certat.

Ποταμὸς θαλάττῃ ἐρίζει.

Ubi minimi cum maximis certamen suscipiunt. *Suid.*

Hirundo totos schœnos anteibit.

θεύσεταί τις χελιδὼν ὅλους σχοίνους παρέσεται.

Id est, Hirundo quæpiam totos schœnos præteribit. Vbi quis immenso vincit intervallo. Nam schœnos Græcis mensuræ genus, quæ (sicuti quidam existimant) quinquaginta complectitur stadia.

Hinnulus leonem. Ὁ νεβρὸς τὸν λέοντα.

Subaudiendum, cepit, vicit, aut provocat, aut id genus aliquid pro ratione sententiæ, quoties præpostero *Luc.*

rerum ordine, qui viribus multo est inferior, super potentiorem.

Minervæ felem. Ἀθηνᾶ τὸν αἴλουρον.

Subaudiendum comparas. Cum multa inferiora cum præstantioribus comparantur.

Nihil ad Parmenonis suem.

Plut. Οὐδὲν πρὸς τὴν παρμένοντος ὗν.

De æmulatione dictum, quæ longo intervallo abesset ab eo, quod imitaretur. Plutarchus in Symposiacis quintæ decadis, secundo Problemate, quo pacto natum sit hoc adagium, narrat ad hanc ferme sententiam: Parmeno quispiam fuit ex hominum eorum genere, qui nostris etiam temporibus varias animantium & hominum voces ita scite imitantur ac repræsentant, ut audientibus tantum non etiam videntibus, veræ, non imitatæ voces videantur. Nec intempestiviter utemur hoc adagio, quoties aliquis opinione deceptus, de re perperam judicat.

Suid *Post Lesbium cantorem.* Κατὰ Λέσβιον ᾠδόν.

Hoc adagio signifibabant aliquem non primas, sed secundas tenere partes. Lacedæmonicum proverbium narrat Suidas. Cum Lacedæmoniorum res seditionibus tumultuarentur, consultum oraculum jussit, uti Lesbium cantorem accerserent. Accersitus itaque Terpander Lesbius, nimirum Antissæus & ad Lacedæmonios missus. Is canendo illorum animos sic delinivit, ut seditionem omnem sedaret, redactis in concordiam civibus. Qua ex re factum est, ut Lacedæmonii Lesbiis cantoribus primas in arte musica partes tribuerent, & si quem alium canentem audissent, protinus dicerent: Post Lesbium musicum.

Nihil aliæ civitates ad Crotonem.

Μάταια τ' ἄλλα παρὰ Κρότωνα τ' ἄστα.

Id est, Sunt reliqua præ Crotone frivola oppidula. Licebit accommodare ad rem, aut hominem usque adeo præcellentem, ut reliqui cum hoc collati, nihil esse videantur. Natum fortassis est à pugilum Crotoniatarum excellentia, quorum erat Milo, &c.

In-

Indignus qui illi matellam porrigat. Mart

De vehementer inæqualibus, ac ne ulla quidem ex parte conferendis. Martialis:

Dispeream si tu Pyladi præstare matellam
Dignus es, aut porcos pascere Pirithoi.

Nam sordidissimum officium est, micturienti matellam exhibere.

Nec dignus qui me intueatur. Hom

Qui contemnet omnino quempiam ut ignavum, multoque sese inferiorem, non ineleganter illud ex Iliad. I. detorserit, quod in Agamemnonem dixit Achilles:

Οὐδ' ἂν ἔμοιγε
Τετλαίη κυνεός περ ἐὼν, εἰς ὦπα ἰδέσθαι.

Id est, Quamvis perfricta sit fronte, mihi ora tueri.

Celmis in ferro. Κέλμις ἐν σιδήρῳ. Zen.

Dici consuevit de iis, qui præter modum suis fiderent viribus, tanquam inexpugnabiles invictique cæteris. Celmis, ut scribit Zenodotus, unus fuit ex idæis Dactylis, qui quum matrem deorum Rheam violasset stupro, deinde à reliquis fratribus rejectus est. Ab hoc ferrum solidissimum cudi solebat.

Aquila in nubibus. Ἀετὸς ἐν νεφέλαις. Plut

Plerique interpretantur de re magna quidem illi, sed quam non facile assequaris. Alii de iis, qui longe reliquis præcellunt.

Manica. Μανικά. Aristop.

Phrygio proverbio dicebantur ingentia, egregiaque facta: ducta voce à Mane quodam, prisco apud ipsos rege, quem ferunt virum fuisse præpotentem, & admirabili virtute præditum.

Multis discipuli præstantiores magistris.
πολλοὶ μαθηταὶ κρείσσονες διδασκάλων. Cicer

Plerique discipuli magistris anteeunt. Ad varios usus accommodari poteſt, vel ad simplicem sensum, ut discipulus eruditione superet eum, à quo literas didicit, aut per jocum, &c.

Pedi-

Idem — *Pedibus trahere.*

Est rem pro suo arbitratu versare. Metaphora ducta videri potest, vel à Vulcano illo Homerico, quem Jupiter, ut longe viribus præstantior, pedibus tractum è cœlo dejecit.

Hom. — *Solus sapit.*

Narrat Diogenes Laërtius Chrysippum philosophum usque adeo sibi placuisse, ut consultus à quodam, cui potissimum filium suum philosophiæ præceptis instituendum traderet, sibi committendum responderit. Nam si quem, inquit, alium me præstantiorem arbitrarer, ipse apud hunc philosophiæ darem operam.

Luci. — *Formica camelus.* Μύρμηξ ἢ κάμηλος.

De vehementer inæqualibus, & modo minimis, modo maximis: quod perinde sit, quasi repente camelus in formicam vertatur.

Hom. — *Hercules & simia.* Ἡρακλῆς καὶ πίθηκος.

De minime congruentibus. Simia dolis valet, Hercules viribus antecellit.

Elucet egregia virtus.

Egregia virtus, etiamsi quando dissimuletur, tamen semper eminet inter alios, atque ipso habitu oris perspicitur, & in ipsa quasi relucet fronte. Veram item nobilitatem testatur facies hominis itidem ut mores. In hanc sententiam quadrabit Homericum illud ex Iliad. N.

Ἀρίγνωτοι δὲ θεοί περ.

Id est, Insignia numina divum.

Quum sis nanus, cede. Νάνος ὢν ὕπεικε.

De pusillis dictum. Nani enim homunciones appellantur infra modum humani corporis, & prodigiosæ brevitatis.

Plut. — *Hæc potior.* Κρειττόνων νίκη.

Hoc est, Præstantiorum victoria. Illius sententia aut consilium magis quadrat.

Corvi lusciniis honoratiores.

Quum indocti doctis præferuntur: improbi, probis: blate-

blateratores, eloquentibus: rapaces ac fures, cordatis & integris viris.

Servus servo præstat, dominus domino.

Δοῦλος πρὸ δούλου, δεσπότης πρὸ δεσπότου.

Id est, Servoque servus potior est, herusque hero. *Hom*

Admonet adagium in eodem hominum genere non statim omnes æquales esse: verum hominum habendam esse rationem, non tantum conditionis.

Antiquis debetur veneratio. *Idem*

Si quis dicat, cum summis & invictis, vel cum antiquis non esse certandum, qui velut extra aleam hominum positi videntur, sed his ultro cedendum esse; usurpabit quod dicitur ab Ulysse Odyss. θ.

Cum majoribus haud subeam certamina, vel cum Herculea virtute, vel Euryto Oechaliensi.

Acarnici equi. Ἀκαρνικοὶ ἵπποι.

Dicebantur equi maximi: Conveniet uti de re quapiam eximia aut insigni præmio.

Inter cæcos regnat strabus.

In regione cœcorum rex est luscus. Inter indoctos, qui semidoctus est, doctissimus habetur. Inter mendicos, qui paululum habet nummorum, Cræsus est.

Qui probus Atheniensis. *Plat.*

Platonis verba sunt lib de Leg. I. Et quod vulgo dicitur, Ex Atheniensibus qui probi sint eos egregie probos esse verissime dictum videtur. Sentit autem Plato, in male instituta maleque morata Repub. qui boni sint, eos natura & insigniter bonos esse.

Unus multorum instar.

Quod Iliad. Λ. Dictum est in laudem medici, idem torqueri poterit ad quemcunque virtute præstantem.

Ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων. *Id est,*

Vir medicus multis aliis æquandus honore est.

Alabanda fortunatissima. *Hom*

Ἀλάβανδα Καρῶν εὐτυχεστάτη.

Id est, Alabanda Carum fortunatissima. Stephanus in commentariis de urbibus tradit, Alabandam Ca-

riæ

riæ civitatem esſ, conditam à Care, à cujus filio nomen ſortita eſt. Siquidem is poſtquam in equeſtri prælio ſtrenue navaſſet operam, Alabandus dictus eſt. Cares enim ſua lingua Ala vocant equum, Banda victoriam. Eamque vocem ait Romanis etiam in uſu fuiſſe, ut Bandam victoriam dicerent.

Mart *Alpha penulatorum.*

Martialis Alpha vocavit præcipuum, & quaſi primatem. Idem alias jocatur in quendam offenſum, quod eum dixiſſet alpha, monetque ut hujus injuriæ talionem faciat, ſeque viciſſim Betha, ſi velit, appellet. Tranſlatum à notulis literarum, quibus Græci numerum indicant. Eoſque ſigniferos & anteſignanos appellant. Metaphora ſumpta à militia.

Aceſei & Heliconis opera.

Ἀκέσεως καὶ Ἑλικῶνος ἔργα.

Quæ ſingulari artificio confecta viderentur, ſic antiquitus appellabantur. Locum proverbio fecerunt, duo quidem celebratæ artis artifices, Aceſeus, & Helicon.

Cicer. *Ambroſia alendus.*

In egregios viros adagium. Ambroſia cibus eſt deorum.

Diog. *Gorgonem Perſius aggreditur.*

Γόργονα περσεὺς ἐχειρήσατο.

Id eſt, Gorgonem Perſeus adortus eſt. Vbi quis egregium facinus acceptat. Notiſſima fabula, &c.

Lydius currus. Λύδιον ἅρμα.

Hoc ſcomate notabantur, qui in certamine quopiam longe cæteris eſſent inferiores. Refertur adagium à Diogeniano. Quidam ad Pelopen Lydum referunt, qui ſuo curru vicerit Oenomanum.

Idem *Ne caprea contra conta leodem.*

Μὴ πρὸς λέοντα δορκάς.

Ne longe inferior cum potentiore decertes.

Monſtrari digito.

Pro eo quod eſt, inſignem eſſe Horatius in Odis:

Hor. Quod monſtror digito prætereuntium. Perſius:

Perſ. At pulchrum eſt digito monſtrari, & dicier, Hic eſt.

Prodi

Prodico doctior. προδίκου σοφώτερος.

[S]unt hunc Prodicum in dijudicandis litibus & ar-[b]itriis inter dissentientes amicos, acerrimi fuisse ju-[d]icii.

Quo properas? num ad Ephœbum? Phil.

[P]arum liquet quid sibi voluerit Cilicum illud adagi-[u]m, nisi forte sumptum est ab Apollinis oraculo, ad [q]uod undique festinabatur. Fingebatur autem imber-[b]is Apollo, quemadmodum & Bacchus.

Alius aliis in rebus præstantior. Hom

[Q]ui dicet alium alia dote præcellere, accommodabit [i]llud ex Iliados, 6.

Ἀλλ' ὁ μὲν μύθοισιν, ὁ δ' ἔγχεϊ πολλὸν ἐνίκα.

Hic dictis, hasta longe præstantior ille.

Non omnia possumus omnes. Virg.

[N]atura differimus, vitam sortientes, hi hanc, illam [a]lii. Porro contingere non potest, ut omnis felicitas [u]ni contingat.

Divinum excipio sermonem.

Θεῖον ἐξαίρω λόγον. Plat.

Id est, Divinum excipio sermonem. Quoties opinor, gloriosius aliquid dictum esset, omnis gratia deos ex-cipiebant, qui nihil non possunt, & quibus nemo præ-scribit.

Dii omnia possunt. Hom

Θεοὶ δέ τε πάντα δύνανται.

At cœlestes omnia possunt.

Quadrabit in monarchas, quibus promptum est face-re quicquid animo collibitum fuerit, sive jure, sive injuria.

EXECRANDI.

Devotionis templum. Ἀρᾶς ἱερόν. Diog.

Id est, Execrationis templum: in eos dicebatur, qui crebris execrationibus uti consueverunt. Qui mos nunc vulgo plerisque plurimum improbandus, ut ni-hil dicant nisi diras admisceant devotiones, & impre-camina vel ipso horrenda auditu.

Oedipi

Oedipi imprecatio. Οἰδίποδος ἀρά.

De Tragicis & ingentibus malis. Qui Græca[illegible] gunt adagia, citant ex Æschylo hujusmodi fabul[illegible] Eteocles & Polynices de more patri ex unoquo[illegible] sacro partem anteriorem mittebant. Quum au[illegible] aliquando per imprudentiam atque incogitanti[illegible] coxam, hoc est, posteriorem partem misissent, ille [illegible] stimans, id non oblivione neque imprudentia, [illegible] contumeliæ causa factum, imprecationibus diris [illegible] est execratus.

Her. *Phocensium execratio.* Φωκέων ἀρά.

De jurejurando multis vinculis adstricto. Nam oli[illegible] in fœderibus, quo minus violarentur, adhibebant [illegible] solum promissa, dextras & sacrificium, verum eti[illegible] execrationes in caput ejus, quicunque non staret p[illegible] ctis. Proverbium autem ab hujusmodi profectum [illegible] casu: Phocenses olim communi populi consilio, p[illegible] trium solum reliquerunt, adacti devotionibus atq[illegible] execrationibus quibusdam, ne quispiam usquam [illegible] repetenda patria cogitaret.

Phocensium amolitio. Φωκικὴ ἀπόνοια.

Id est, Phocica desperatio. Dici solitum, ubi desperati[illegible] rebus ad extrema consilia veniretur: aut de stultis & insanis consiliis.

Hom *Adjurantis se facturum aliquid.*

Quum adjurabimus nos facturos quippiam, si modo vita non destituat, licet accommodare versiculum ex Iliad B.

Μηκέτ' ἔπειτ' Ὀδυσῆϊ κάρη ὤμοισιν ἐπείη. *Id est,*
Post hac ne caput humeris insistat Ulyssis.

Item Iliados E.

Αὐτίκ' ἔπειτ' ἀπ' ἐμεῖο κάρη τάμοι ἀλλότριος φώς.

Id est, Mox caput hocce aliquis mihi barbarus ense recidat.

In omni fabula & Dædali execratio.

Ἐν παντὶ μύθῳ καὶ Δαιδάλου μῦσος.

Quadrabit in auctores atrocium facinorum, aut ingentium calamitatum, ut frequenter illorum incidat men-

ntio, sed non sine detestatione. Tradunt ab hac or-m fabula: Pasiphaë regina Cretæ, tauri amore ca-, Dædalum exoravit, ut sibi vaccam ligneam ad ximam veræ vaccæ simulationem effingeret. In hac clusa mulier è tauro concepit, ac Minotaurum mon-um abominandum peperit. Minos autem certis de nsis iratus, Atheniensibus indixit, ut quotannis se-em virgines, & totidem adolescentulos mitterent, inotauro objiciendos. Horum omnium quoniam edalus causam dedisse videtur, in eum vulgo dira precabuntur, unde res in proverbium abiit.

Ἀποφρὰς.

ominem execrandum & abominandæ malitiæ ἀπο-φράδα Græci appellant. Dictum à diebus funestis & peliendis mortuis sacris, quos ἀποφράδας etiam vo-nt.

In ultimas terras. Theo

π' ἔσχατα γῆς. *Id est,* Ad extrema terræ, quum locum hementer semotum intelligi volumus. Et frequens ud Ciceronem, in ultimas terras, &c.

EX EVENTV JVDICIVM.

Mali principii malus finis. Æol.

ρχῆς κακῆς τέλος κακόν. *Id est,* Orsus mali finis ma-s. Jambicus dimeter ex Æolo poëta refertur. Quæ ctis consiliis constituuntur etiam si qua incidat dif-cultas, tamen sortiuntur aliquando lætum exitum: ontra, quæ pravis rationibns incep antur, quamvis itio succedant, tamen habent infelicem exitum.

Mox sciemus melius vate.

Τάχ' εἰσόμεσθα μάντεων ὑπέρτερον. Plut.

d est, Mox melius ipso vate rem cognorimus. Ad eum odum dicebant, qui rem non conjecturis divina-ant, sed experimento deprehendere tentarent.

Cocta numerabimus exta. Diom

d est, Ex eventu sciemus. Huic confinis color ille co-icus; Res indicabit. Ovidius; Exitus acta probat.

Res

Res indicabit. Αὐτὸ δείξει, *subaudi* ἔργον.
Quum significamus experimento exituque persp
sermonis veritatem.

Magistratus virum indicat.
Pitta ᾿Αρχὴ τὸν ἄνδρα δείκνυσιν.

Id est, Imperia demonstrant virum. Quidam Pitt
Mitylenæi putant apophthegma. Sunt, qui Solo
tribuant. Sensus est: In vita privata, vix satis persp
posse mores & ingenium hominis. Verum si comm
tas imperium, ut quod libeat, idem liceat, tum
mum apparere quo sit animo.

Rem factam stultus cognovit. *Piscator ict*
sapiet.

Post acerba prudentior. Huc pertinet etiam: V
sera pœnitentia.

EXITIVM HONESTVM.

De pulchro ligno vel strangulare.
Aristop. ᾿Απὸ καλοῦ ξύλου κἂν ἀπάγξασθαι.

Id est, De pulchro ligno etiam strangulari convenit.
Admonet calamitatem tolerabiliorem esse, si c
Tull. honestate fuerit conjuncta, & dedecore vacaverit.

Ne vestigium quidem.

Quoties hominem penitus aut rem oblitam signific
mus, ne vestigium quidem superesse dicimus. M.T
lius actione in Verrem. 3. Nam si alienam vicem p
nostra injuria doleremus, vestigium illius in foro n
relictum. Rursus quinta: Providendum diligenter
quod in vita vestigium libidinis appareat, &c.

EXILIVM.

Plut. *Servabis bovem.* Βουκολήσεις.

Id est, Bubulcus eris. Hoc velut ænigmate signific
bant exilium.

Testaceum flagellum. Κεραμικὴ μάστιξ.

De rebus subito transmutatis, sive de exilio repen

no Conveniet cum ostracismo, de quo vide adagium: Testulæ transmutatio.

Terram pro terra. Γῆν πρὸ γῆς ἐλαύνεσθαι. Luc.
In hominem exulem, erroneum, & incertis vagantem sedibus.

EXPERIENTIÆ SEV PERICLITATIONIS.

In care periculum. Ἐν καρὶ τὸν κίνδυνον. Socr.
Subaudi, facito. Hoc est in homine, aut in re viliori fac periculosam experientiam, in qua si parum feliciter cesserit non multum sit dispendii capiendum. Suidas scribit, Cares primos mortalium mercede militasse ut qui vitam suam vilem haberent.

In dolio figularem artem discere.
Ἐν πίθῳ τὴν κεραμείαν μανθάνειν.
De iis qui protinus maximis in rebus artificii capiunt experimentum, quum paulatim à minutis ad summa proficisci conveniat. Neque enim figulus statim à dolio, id est, vase maximo, artem auspicatur, sed à pusillis quibusdam vasculis.

In arenam descendere. Suid.
Pro eo, quod est, Certamen inire.

Quanta mus apud Pisam. Ὅσα μῦς ἐν πίσῃ.
Subaudi tulit. De iis, qui vincunt, & optatis potiuntur, sed non sine summo negotio, neque citra magnum incommodum suum. Suidas natum ait ab athleta quodam, seu pugile Tarentino qui in Olympiacis certaminibus apud Pisam semel duntaxat victor discessit, idque plurimis acceptis plagis.

Basil

Omnem movere lapidem. πάντα λίθον κίνει.
Id est, Unumquemque move lapidem, id est, omnia experire, nihilque intentatum relinque.

Pedem conferre. Tull.
A militia, sumptum usurpatur, ubi propius aceditur ad rem. Cicero: Non possum magis conferre pedem, ut aiunt, aut propius accedere.

Omnem

Jul. Pol. *Omnem rudentem movere.* πάντα κάλων σείειν.

Id est, Omnem funem movere. Julius Pollux: Navigabamus omni moto rudente, & omnibus rudentibus. Ad eum modum significat difficilem navigationem, in qua omnia sunt tentanda.

Plutarc. *Respublica virum docet.*

πολιτεία ἄνδρα διδάσκει.

Significat neminem ad rem gerendam idoneum esse, nisi qui sit usu exercitatus.

Omnem jacere aleam.

Est rem universam periclitari, fortunæque arbitrio committere. Siquidem alea fortunæ lusus est magis quam artis.

Aut ter sex, aut tres tesseræ.

Ἢ τρὶς ἕξ, ἢ τρεῖς κύβοι.

Si quando significabimus nos extrema periclitari velle, & aut plane vincere, aut prorsum vinci. Sumptum est à vetusto tesserarum lusu, in quo qui novem jecisset, is modis omnibus superabat; qui tres, is longissime aberat à Victoria: Nam antiquiores tribus tesseris uti consueverant. Tesseram autem etiam ipsum jactum appellant.

Plat. *Rex aut asinus.* Βασιλεὺς ἢ ὄνος.

Hoc est, Aut victor, aut victus.

Quintil. *Vela vento permittere.*

Quintil. Permittamus vela ventis, & oram solventibus bene precemur, hoc est, editionis ancipitem eventum utcunque cadat, experiamur.

Hom *Deo fortunæque committo.*

Qui fortunam experire statuerit, eventum negotii fortunæ committens, in hunc conveniret illud Homeri ex Iliados π.

Ἤσω γὰρ καὶ ἐγώ, τὰ δέ κεν Διὶ πάντα μελήσει.

Id est, Torsero & ipse, Jovi fuerint hæc omnia curæ.

Liv. *Res ad triarios rediit.*

Romanum extat adagium elegans. Eo licebit uti, quum significabimus rem eo periculi redactam esse, ut

ut extremo conatu, summisque viribus sit enitendum, & ad suprema confugiendum consilia: quibus si nihil proficiatur, jam nihil reliquum esse videatur, unde subsidium sperare possis natum adagium è ratione modoque componendi Romani exercitus. Refertur & explicatur à Tit. Livio primæ Decadis lib. 8.

Sacram ancoram solvere. Luc.

Ἱερὰν ἄγκυραν χαλάζειν.

Quoties ad extrema præsidia confugitur. Translatum à nautis qui maximam ac validissimam ancoram sacram vocant, eamque tum demum mittunt, quum extremo laborant discrimine

Ad asylum confugere. Cicer.

Hoc superiori cognatum.

Ad ephebum properare.

Sumptum est ab Apollinis oraculo, ad quod undique festinabatur. Fingebatur autem imberbis Apollo.

Tanquam ad aram.

Hoc adagio extremum refugium intelligi volumus. Inde sumptum, quod olim, qui extrema necessitate urgebantur, ad aras deorum solebant confugere, unde nefas erat quenquam detrahere.

Movebo talum à sacra linea. Κινῶ τὸν ἀφ' ἱερᾶς. Plutarc.

Id est, Sacræ lineæ talum moveo. De iis, qui extrema parant experiri. Id Julius Pollux exponens, ait à ludo quopiam tesserarum esse natum adagium. Lusum autem fuisse hujusmodi, ut utriq; ludentium essent calculi quinque, totidem impositi lineis. Inter eas lineas utrinque quinas, unam fuisse mediam, quam sacram vocabant. Vnde qui talum movisset, is sacræ lineæ calculum movere dicebatur. Id autem non fiebat, nisi cum res posceret, ut ludens ad extrema confugeret auxilia.

Semper tibi pendeat hamus. Ovid.

Ovidius in amoribus:

Casus ubique valet, semper tibi pendeat hamus,
Quo minime credis gurgite piscis erit.

Semper experienda fortuna, & omnis tentand[...] casio.

Tentantes ad Trojam pervenerunt Græci.

Theocr. Theocritus in Syracusis: Tentando atque exp[...] do, quantumlibet etiam ardua perfici, figura pro[...] biali significans, inquit:

Ἐς τροίαν πειρώμενοι ἦλθον Ἀχαιοί.

Κάλλιστα παίδων πείρᾳ τὰ πάντα τελεῖ.

Tentando ad Trojam venere Pelasgi.

Cuncta, puellarum pulcherrima, perficit usus.

Post malam segetem serendum est.

Seneca. Seneca lib epist. XI. Quo licebit uti, quoties tes[...] rum ex animi sententia cecidit, & significabimus n[...] esse desistendum à conatu.

Aut referuntur quæ alibi citavimus:

Primas jactare hastas. Velitari.

Fabri fabrilia jactant. Asinus sedet. Rex sum.

EX SESE.

Domi habet. Domi nascitur.

Cicer. Id dicitur domi habere quod in nobis situm est, [...] que necesse est ab aliis mutuo sumere. Terent. Philo[...] sophos domi habet, unde discat.

Domesticum malum.

Hom. Ad significandum privatum ac domesticum malu[...] quod ad alios nihil attineat, conveniet illud ex H[...] meri Odyss. β.

Ἀλλ' ἐμὸν αὐτοῦ χρεῖος ὅ μοι κακὸν ἔμπεσεν οἴκῳ.

Porro malum nostras quod in ædes incidit, un[...] Ad me pertinet.

Nihil grave passus es, nisi tibi vindicas.

Οὐδὲν πέπονθας δεινὸν εἰ μὴ προσποιῇς.

Diog. Meminit Diogenianus: Nemo læditur, nisi à seips[...] Nemini fit injuria, si eam existimet ad se non pe[...] nere.

Emere malo, quam rogare.

Cicer. Quo significatum est, haud quaquam gratis acci[...]

qu[...]

quod precibus emitur, imo nihil emi carius, quam quod roganti datur.

FACVNDIA.

Attica musa. Ἀττικὴ μοῦσα. *Diog.*
Pro venusto lepidaque oratione. Nam inter dicendi genera laudatur imprimis Atticum.

Lepos Atticus, Eloquentia Attica. *Laer.*
Inter reliquos Græciæ populos lepos quidem ac festivitas quædam quasi vernacula ac peculiaris adest Atticis, adeo ut in proverbium abierit.

Cygnea Cantio. Κύκνειον ᾆσμα. *Hier.*
Id est, Cygnea cantilena. Conveniet in eos, qui supremo vitæ tempore facunde disserunt. Porro Cygnos, instante morte, mirandos quosdam cantus edere, tam omnium literis est celebratum, quam nulli vel compertum vel creditum.

Tunc canent cygni, quum tacebunt graculi.
Τότ' ᾄσονται κύκνοι, ὅταν κολοιοὶ σιωπήσωσι.
Hoc est, Tunc loquentur eruditi, quum garrulis non erit loquendi locus.

Nestorea eloquentia. Poëtica mella. *Hom*
Nestoris Pyliorum ducis facundia in proverbium abiit, si quando senilem suaviloquentiam significamus. Nam huic Homerus, ut tria secula, ita plusquam mellitam quandam facundiam affingit.

Nihil ex agro dicis. Οὐδὲν ἐξ ἀγροῦ λέγεις.
Id est, Nihil è rure loqueris, nihil humile, neque trivіale. Quod enim parum elegans, parum expolitum, id ex agro profectum dicitur. Contra, quod festivum, quod lepidum, id urbanum ac civile vocatur.

Nunc ipsa vivit sapientia. Αὐτὴ νῦν σοφία ζῇ.
Applaudentis & adgratulantis est sermo, si quid aliquando videtur scite dictum, & arte factum. Festivius erit si per ironiam efferatur.

Nunc ipsa floret musa. Αὐτὴ νῦν ἀνθεῖ ἡ μοῦσα.
Ubi quid erudite, facunde, venuste dictum, aut scriptum videbitur. Et hoc venustius fiet per ironiam.

Theo *Musarum aves.* Μουσῶν ὄρνιθες.

Id est, Musarum aves. Dicuntur Poëtæ, quod assidu carmina sua modulentur. Huc facit quod alibi cit tum est: In cantatione quavis efficacius.

F A M E S.

Plau *Fames & mora, bilem in nasum conciunt.*

Id est, Latrante stomacho, omnis mora biblem move Ducta est metaphora ab animantibus, iram nariu flatu significantibus.

Hom *Miserrimum fame mori.*

Cum significabimus, longe esse miserrimum fame pe rire, accommodabimus illud quod est apud Hom rum Odyss. μ.

πάντες μὲν στυγεροὶ θάνατοι δειλοῖσι βροτοῖσι.
Λιμῷ δ' οἴκτιστον θανέειν καὶ πότμον ἐπισπεῖν. *Id est,*
Dura quidem miseris mors est mortalibus omnis.
At periisse fame, res una miserrima longe est.

Accommodabitur in sordidos quosdam, qui quo pa cant nummis defraudant genium suum & in eos qu pereunt inscitia verbi, quum animus hominis n aliter pascatur verbo Dei, quam cibo corpus; ve miserrimum est, hac fame mori.

Idem *Molestus interpellator venter.*

Venter improbus interpellator non sinit unqua quempiam oblivisci sui. Id ad egestatem torqueri p terit, quæ mortales ad omnia tum facienda, tum p ferenda solent compellere.

Suid. *Cestreus jejunat.* Κεστρεὺς νηστεύει.

De famelicis & voracibus dici consuevit. Alii malun referre ad eos, qui vitam innocuam agunt, & ab alio rum injuriis abstinent, nec ullum emolumentum sua innocentia ferunt. Est enim Cestreus piscis genu quoddam, quod, reliquis mutua devoratione victitan tibus, unum ab aliorum carnibus abstinet, ideoq non capitur esca, sed in limum abdit sese, atque perdurat, & ut arbitrantur nonnulli, limo pascitur.

N

Non interpellandus famelicus. Hom.

Quoties innuemus non esse confabulandi otium, nisi prius placaverimus latrantem & iratum, ut ait Horatius, ventrem: aut ubi significabimus aliquem, simul atque sit assequutus, quod expetebat, jam ad alia converti, non inepte proferemus hunc versiculum Homeri:

Αὐτὰρ ἐπεὶ πόσιος καὶ ἐδητύος ἐξ ἔρον ἕντο. *Id est,* Plut.

At postquam his potus exempta cupido, cibique.

Ventre pleno melior consultatio.

Γαστρὸς ἀπὸ πλείης βουλὴ καὶ μῆτις ἀμείνων.

Id est, Consultatio tum melior, quum expleveris alvum. Quum fames interpellat, non vacat deliberare, propterea quod consultatio moram desiderat, & animi tranquillitatem, at fames bilem acuit.

Etiam Bætylum devorares.

Καὶ Βαίτυλον ἂν καταπίνοις. Heys.

Id est, Etiam Bætylum deglutires, in voracem & omnia concoquentem. Nam Bætylus dicitur saxum illud fasciis obvinctum, quod pro Jove devoravit Saturnus testante Hesychio.

Manduces. Plau

Dicebantur vehementer famelici, aut qui minis inanibus terrorem incuterent.

FESTINATIONIS.

Navibus atque quadrigis. Hor.

Pro summo studio, summaq; festinatione. Flac. in epi.

Strenua nos exercet inertia navibus atque
Quadrigis petimus bene vivere; quod petis, hic est.

Dædaleum remigium. Plau

Ad celeritatem significandam Plautus in Amphitruone dixit.

Citis quadrigis, Iovis quadrigis. Idem

Subaudi, fugere. Pro eo quod est, quam ocyssime fugere Legitur apud Plautum ab Homero translatum, qui diis quadrigas affingit, quibus quo libitum sit, repen-

repente rapiantur ex Olympo in terras: rursus è terris in cœlum.

Equis albis præcedere.

Plut. Ubi quem aliis quapiam in re longe superiorem significabant, longoque anteire intervallo, eum albis equis præcedere dicebant: vel quod antiquitus equi albi meliores haberentur: vel quod victores in triumpho albis equis vectari solerent: vel quod fortunatiores & auspicatiores esse credantur.

Cicer. *Talaria induere.*

Pro eo quod est, Fugam adornare, quasique velle quopiam avolare: Itaque talaria induere dicemus eos, qui parant aufugere.

Citius, quam asparagi coquuntur.

De re vehementer properata.

E vestigio.

Quod citra moram ac protinus fit, è vestigio fieri dicitur, quod prisci dicebant, extemplo.

Zen. *Celerius quam Butes:* Θᾶττον ἢ Βούτης.

Hoc adagio significabant aliquid quam plurimum absolvi, compendioque explicari. Butes Athenis depictus erat, ut summa capitis pars cum oculis tantum videretur. In ejus igitur pictura, quoniam non multum operis sumpserat pictor, proverbio jactari consuevit de his, quæ facile perficiuntur.

Hom. *Simul & dictum & factum,* Ἅμ' ἔπος ἅμ' ἔργον. *Id est,* Simul dictum, simul & factum. Ubi quis citra moram id re præstat, quod verbis pollicetur.

Duobus pedibus fugere.

Ari-stop. Ἐκ' δυοῖν ποδοῖν καταφεύγειν.

Id est, Duobus pedibus confugere. Summa vi, summoque conatu fugere. Aristophanes: E patria utroque devolavimus pede.

Gen. 4. *In foribus adesse.* περὶ τὰς θύρας.

Pro eo, quod instat jamque in proximo est. Dominus ad Cain: Sin male egeris, statim in foribus peccatum tuum aderit.

Feli

Velis equisque. Cicer

Extremum conatum significantes, dicimus, Velis equisque. Hic respicit non ad celeritatem, sed ad utrumque pugnæ genus, navale ac equestre.

Vir fugiens haud moratur lyræ strepitum.

In eos qui in rebus periculosis ac seriis, properandi studio, negligunt leviora. Nam qui fugit in bello, non putat sibi liberum ac vacuum, ut cantorem aliquem auscultet. Id etiam ad complures res accommodari potest.

Ocyor accipitre. Hom

Admirandum celeritatem hyperbole proverbiali licebit indicare, quæ est apud Homerum: θείουσι ἰρήκων.

Pegaso velocior. πηγάσυ ταχύτερος.

De prævelocibus. Nota fabula de equo alato.

Salaminia navi. Σαλαμινία ναῦς.

De prævelocibus dictitatum est. Celebratur enim vel inprimis navale bellum adversus Xerxem, gestum apud Salaminem, sive quod ex triremibus altera Salaminia vocari consuevit, altera παραλος.

Parit puella, etiamsi male adsit viro.

Τίκτει κόρη, ὅταν κακῶς ἀνδρὶ παρῇ.

Id est, Parit puella, cum male etiam adfuerit viro. Dici convenit, quoties res facile conficitur ex sententia, etiamsi negligenter & ignaviter gesta fuerit. Veluti puella propter ætatis felicitatem facile gerit uterum, etiamsi cum viro non admodum vero rem habuerit.

Ignem palma. πῦρ παλάμη.

Dici solitum, si quando protinus aliquid intellectum esset à quopiam, ut si scommate dicto, statim sentiat aliquis in se dictum. Sumptum videtur ab iis, qui per lusum ignem admovent manibus alienis, qui subito sensu excitati, resilire solent, risumque movere spectantibus.

Aphya ad ignem. Ἀφύα ἐς πῦρ.

Proverbium in ea, quæ celeriter intereunt aut absumuntur, sive quæ facile ac statim conficiuntur.

Nam aphya piscis genus molle ac tenerum, qui admotum igni, protinus decoquitur.

Te-rent. *Ne nimium callidum hoc sit modo.*

Donatus proverbium esse demonstrat, quanquam anceps est lectio. Potest enim utrumque legi, & callidum, & calidum, ut prius illud, ad festinatum consilium: alterum ad nimis astutum referatur.

Ze-nod. *Intra septimam.* Ἐντὸς ἑβδόμης.

Subaudi lunam. Edictum erat Athenis, ne ante septimum diem mensis exercitum educerent. Recte fortassis utemur hoc adagio, quoties admonebimus, mature, suoque tempore negotium aggrediendum.

Priusquam gallus iterum cecinerit.

Πρὶν ἢ δεύτερον ἀλεκτρυὼν ἐφθέγξατο.

Prius atque gallus cantet iterum cristiger, i.e. admodum mane & antelucano. A prisca consuetudine sumptum, qua noctis deliquium & accessum diei, galli cantu metiebantur, gnomonibus horariis nondum repertis.

Vivit incende ignem. Ζῇ, καῖε πῦρ

Suid. Vbi in negotii periculosi puncto festinandum admonemus, & occasionem arripiendam, ut quum reperta scintillula properetur, nec pereat & illa.

A subeunte portum navi. Ἀπὸ καταδυομένης.

Id est, A subeunte, subaudi, navelucrum capias; Admonet adagium, celeritatem ad quæstum plurimum valere. Sumptum à mercatorum diligentia, qui merces statim emunt eb ipsis nautis in portum appellentibus.

Co-lum. *Matura satio sæpe decipit, sera semper mala est.*

Admonet adagium, in omni negotio maturandum esse, neque paulo satius esse, occupare t empus legitimum, quam serius aggredi. Veluti si quis admoneat, ut puer tenera adhuc ætate, præceptoribus committatur erudiendus. Consultius enim antevertere quam provectioribus annis tum demum incipere.

Hom. *Sacra celerius absolvenda.*

In rebus divinis attentum esse convenit magis, quam di-

diuturnum, ne vilescant assiduitate, contra quorundam morem sacerdotum, qui nimium immorantur sacro, precibusque, quos vocant horarias. Ad id torqueri poterit illud ex Odyssseæ Γ.

Οὐδὲ ἔοικε,
Δηθὰ θεῶν ἐν δαιτὶ θαασσέμεν, ἀλλὰ νέεσθαι. *Id est*,
Neque par est,
In divorum epulis sedisse diutius, imo
Surgere mature decet.

Lupinum potum. Λύκειον ποτόν. *Zen.*

Lupinum potum bibere dicebant, ubi quis voluptatem suo periculo capitis emeret. Narrant, duos erupisse fontes sacros Apollini, quorum alter vino scateret, alter melle: ad quos cum aves advolarent arcu feriebantur. Porro Apollo super cætera cognomina dictus est & Lucius, à luce quam aperit, sive à lupis interfectis.

Vt canis è Nilo.

Qui leviter ac velut obiter artem quampiam aut autorem degustant, hi seu canis è Nilo degustare dicuntur. Natum inde adagium: Post fugam Mutinensem, quærentibus quid ageret Antonius, quidam familiaris respondit: Quod canis in Ægypto, bibit & fugit.

Alienis uti soleis. *Aristop.*

Ἀλλοτρίοις βλαυτίοις χρῆσθαι. *Id est*, Alienis soleis uti. Dicuntur, qui moribus aliorum ad suum abutuntur emolumentum.

Quantum pedibus potes. *Plat.*

Socrates in Gorgia Platonis ita loquitur: σωφροσύνην μὲν διωκτέον καὶ ἀσκητέον, ἀκολασίαν δὲ φευκτέον, ὡς ἔχει ποδῶν ἕκαστος ἡμῶν. *Id est*, Temperantiam quidem sectari atq; exercere oportet, contra intemperantiam fugere, quantum quisque nostrum pedibus valet. Id quo longius transfertur à rebus corporeis, hoc magis accedit ad proverbium celeritatis. Quod in corpore sunt pedes, hoc in animo sunt affectus, quibus expetimus aliquid aut refugimus.

Plat. *Crisonem Himeræum præcurrere.*

Prodigiosa celeritas Crisonis, videtur locum dedisse proverbio. Sic enim Socrates apud Platonem in Protagora, rogatus ut institutam cum Protagora disputationem perageret. Optarim quidem tibi morem gerere, si quod petis meæ facultatis esset. Nunc perinde est, ac si me roges, ut Crisonem Himeræum insignem cursorem sequar, aut dolichodromon quempiam, aut hemerodromon perpetuo æquem cursu sequarque, &c. Dolichodromi dicebantur, qui perpetuo impetu duodecim stadia decurrebant. Hemerodromi, qui totum diem à mane usque ad vesperam citra respirationem currebant. Unde Græci poetæ solem ἡμεροδρόμον appellabant, quod singulis diebus cursum suum peragit: quasi vero noctu requiescat in diversorio Thetydis.

FESTINATIO PRÆPROPERA.

Qui nimium properat, serius absolvit.

Monet adagium, instituendæ rei non tam celeritatem, quam curam adhibendam esse, ne postea sit in mora, quod in operis ingressu fuerit erratum.

Canis festinans, cœcos parit catulos.

Arist. Ἡ κύων σπεύδουσα τυφλὰ τίκτει.

In eos, qui nimio festinandi studio rem parum absolutam reddunt. Hinc datum, quod canis, quia celerius pariat, catulos cæcos velut adhuc immaturos, edit.

Ante victoriam encomium canis.

Athe. πρὸ τῆς νίκης τὸ ἐγκώμιον ᾄδεις.

In eum qui præpropera gloriatur, re nondum confecta. Nam apud Græcos, qui rem strenue gessissent in bello, oratione quapiam aut carmine laudabantur. Quæ laudatio proprie encomium dicitur.

Ante lentem augere ollam.

πρὸ τῆς φακῆς αὐξάνειν τὴν λοπάδα.

Pro eo quod est, Spes ingentes in animo concipere, priusquam res ipsa teneatur; aut polliceri quod ipse non

nondum habeat: aut præpropere sibi placere, quasi jam possideat ea, quæ procul etiam dum absunt, ut teneantur, ut si quis vitæ strepitum augeat, spe magistratus, quem incertum est an sit impetraturus. Lens legumen est vilissimum ac plebejum.

Æstate penulam deteris.

Ἐν θέρει τὴν χλαῖναν κατατρίβεις. *Zenod.*

Recte dicitur in eos qui res necessarias temere, nec in tempore, profundunt, aliquando futurus usui, si serventur. Id quod vulgo factitant adolescentes: qui facultates patrias stulte prodigunt in juventa, quibus sustinenda fuerat imbecillitas senectæ.

Muscum demetere. Ἄμνια θερίζειν.

Dici solitum ubi quis tener adhuc & intempestivus durius tractaretur, aut tolleretur emolumentum, priusquam oportunum esset. Translatum ab iis, qui statim ut ager obduci cœperit herba, demetunt, nec sinunt adolescere gramen.

Siculus omphacissat. Σικελὸς ὀμφακίζει. *Suid.*

Omphaca Græci dicunt uvam acerbam & immaturam' Vnde dicebatur in eos, qui in libidini furandi quantumlibet vilia tollerent furto. Dictum à furacitate Siculorum.

Præmovere venatum. Προσοβεῖν τὴν θήραν. *Aristid.*

Id est, Præturbare feram. Dici solitum apparet, ubi quis non satis dissimulat quod molitur. Quemadmodum usu venit ut fera tumultu excitata intellectis insidiis subducat sese.

Odi puerulos præcoci sapientia *Hor.*

Vulgo invaluit opinio, ut credant puerulos maturius sapientes, aut non fore vitales, aut dementes futuros, simul atque ad maturam ætatem pervenirent. Adaptare licebit ad discipulum, qui in ipsis statim rudimentis sibi placeat.

Non statim finis apparet.

Herodotus in Polymnia, significat hoc olim proverbio dici solitum. Non statim cum principio apparere *Herod.*

rei

rei exitum. Καὶ τὸ παλαιὸν, inquit, ἔπος ὡς εὖ ἀπῆται, τὸ μὴ ἅμα ἀρχῇ τὸ τέλος καταφαίνεσθαι. *Id est*, Et vetus adagium, quo recte dictum est, non statim cum initio apparere finem. Conveniet in quorundam properas spes, qui negotio vix cœpto, statim arbitrantur se rem factam habere, cum sæpe exitus non respondeat initiis.

Festina lente.

Vide tarditatis & cunctationis.

FIDES & GRAVITAS.

Folium Sibyllæ.

Juv. Juvenalis: Credite me vobis folium recitare Sibyllæ, *Id est*, rem indubitatam. Ductum adagium à Cumana Sybylla cujus oracula cum primis celebrantur. Huic autem mos erat, ut testatur M. Varro, in palmarum foliis oracula scribere.

Ath. *Ex tripode.* Τὰ ἐκ τοῦ τρίποδος.

Id est, Ex tripode dicta. Dici solitum de iis, quæ vehementer vera atqne indubitata videri volumus. Hæc ex tripode dicta, id est, certissima, perinde quasi ex Apollinis oraculo profecta. Tripodem autem fuisse lebetem, tribus fultum pedibus, notum est. Hujus duo sunt genera. Alterum Bacchi, in quo vinum miscebatur, quod ebrii vera loquantur.

Plutarc. *Dives promissis.*

Ὁ μὲν λόγος θαυμαστὸς, ὁ δὲ λέγων ἄπιστος.

Id est, magnifica quidem oratio, cæterum non habetur fides loquenti. Quoties aliquis ingentia pollicetur, quæ non videatur præstiturus.

Priscis credendum.

Tull. M. Tullius in libello de universitate: Credendum, inquit, nimirum est veteribus & priscis, ut aiunt, viris qui se progeniem esse deorum dicebant. Incertum utrum Cicero sentiat eam sententiam fuisse vulgo decantatam, an notet vocem prisci, qua declaramus homines extremæ antiquitatis, quorum origo que-

quoniam posteris erat incognita fere referebatur ad deos,

Recto pectore.

Pro eo quod est, ingenue citraque dissimulationem, ut veritatis simplex est oratio.

Legatus non caditur, neque violatur.

Πρεσβὺς οὐ τύπτεται, οὐ δ' ὑβρίζεται. Cicer.

Id est, Orator nec percutitur, nec violatur. Id jure gentium receptum est, ut legati publica fide veniant, & redeant inviolati.

Ex Iovis tabulis testis.

Ἐκ τῶν Διὸς δέλτων ὁ μάρτυς.

Pro certo & indubitabili teste. Allusum est, ni fallor, ad d phtheram, in qua Jupiter omnia mortalium acta describere fingitur à poetis. Luc.

Atticus testis. Ἀττικὸς μάρτυς.

Pro probatissimo atque incorruptissimo teste. Quod si quis per ironiam torqueat in testem vanum, non inconcinne dixerit. Diog

Attica fides. Ἀττικὴ πίστις.

Legitur apud eundem de minime vanis, minimeque perjuris. Inde natum, quod apud Atticos templum esset Fidei deæ constructum Cujus & meminit Plautus.

Rhadamantheum Iudicium.

Ῥαδαμάνθυος κρίσις.

Id est, Rhadamanthi judicium. De incorrupte judicantibus. Rhadamanthus enim manium judex, neque muneribus, neque gratia deflectitur, quo minus severe judicet. Accommodari poterit ad mortis necessitatem, maximis pariter ac minimis ex æquo communem. Pind

Iovem lapidem jurare.

Qui sancte ac religiose dejerant. M. Tull. in epist. Quomodo autem tibi placebit, Jovem lapidem jurare, quum scias iratum esse Jovem nemini posse. Sumptum à prisco feriendi fœderis ritu, quod à pa- Cicer

tre

tre pattato manu tenente lapidem, conceptis verbis peragebantur; quemadmodum describit T. Livius & Macrobius.

Rhadamanthi jusjurandum.

Ῥαδαμάνθυος ὅρκος.

Dicebatur, quod verissimum quidem esset, cæterum nullum Deum adsciscerer Socrates per canem & anserem jurare consuevit, ne quem deorum citaret; sive quod crederet nullos esse Deos, sive quod arbitraretur non esse boni viri, deos suorum negotiorum testes accersere. Græci per caput alterius jurare consueverunt. Virgilius. Per caput hoc juro.

Plutarch. *Viri jurejurando, pueri talis fallendi.*

Ὅρκοις ἄνδρας, ἀστραγάλοις δὲ παῖδας ἐξαπατητέον.

Id est, Jurejurando viros, talis pueros oportet fallere. Docet viris nulla re citius imponi posse, quam jurejurando, quod nemo tam improbus esse credatur, qui id velit violare. Laconis cujusdam apophthegma.

Iovis suffragium. Διὸς ψῆφος.

Dicebatur sacrum & inviolatum. Unde sententia ejus cujus sit velut irrefragabilis auctoritas, Jovis suffragium recte dixeris. Aut per ironiam, ubi quis arrogantius de re quapiam pronunciat, suamque opinionem pro lege atq; oraculo postulat accipi. Aiunt enim locum, in quo Neptunus & Minerva judicium peregerunt, utriusq; nomine auspiciisq; civitas Atheniensium instituerunt, Jovis suffragium appellatum fuisse.

Amphictyonum consessus.

Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον.

Id est, Amphictyonicus consessus. De frequente gravium virorum convente. Ductum à conventu illo Græcorum olim celebratissima, qui Amphictyonum dicitur, ab Amphictyone Deucalionis filio.

Hom *Pollicentis se promissa re præstiturum.*

Significantes promissorum fidem non irritam futuram, sed re præstituros nos, quod verbis simus polliciti, illlud Homeri usurpare poterimus:

Nec renovanda, nec irrita, vanaque dico futura.
Quæcunque annuero, & promisero vertice moto.

Dictum ac factum. Ῥηχθὲν καὶ πραχθέν. Ter.

Proverbialis figura, qua nihil in negotio procurando prætermissum significamus. Terentius: Dictum ac factum reddidit.

Minervæ suffragium. Ἡ Ἀθηνᾶς ψῆφος.

De exacto judicio, contrarium illi: Sus judicavit. Sed lepidius fiet, si per ironiam efferatur in stupidum & nullius judicii hominem.

Veriora iis, quæ apud Sagram acciderunt.
Ἀληθέστερα τῶν ἐπὶ Σάγρᾳ.

Dictum olim in incredulos, quique non nisi magno malo docti credunt. Strabo, Post Locros, inquit, Sagra fluvius labitur, in cujus ripa Castoris & pollucis aræ sitæ sunt, ad quas decem Locrorum millia, una cum Rheginis adversus Crotoniatas, numero centies ac tricies mille, Marte collato victoriam reportarunt. Addidere plerique, quo die certamen initum est, iis, qui in Olympiis erant, eum belli eventum nunciatum fuisse. Tanta celeritate nuncitatæ pugnæ veritas comperta est.

Oculis magis habenda fides, quam auribus.
Ὦτα ὤτων πιστότεροι ὀφθαλμοί. Julia

Id est, Oculis credendum potius, quam auribus. Quæ cernuntur, certiora sunt, quam quæ audiuntur.

Horatius:

Nec retinent patulæ commissa fidelius aures,
Quam quæ sunt oculis subjecta.

Domesticus testis. Οἴκοθεν ὁ μάρτυς.

Ubi quis ipse sese laudat. Quasi domi testem habeat, non aliunde adductum.

Venereum Iusjurandum.
Ἀφροδίσιος ὅρκος οὐκ ἐμποίνιμος. Plat.

Id est, Venereum Jusjurandum non punitur. Sensus est: Amantium jusjurandum irritum esse, neque ad deos quicquam pertinere tanquam jocosum.

Dignus

Cicer. *Dignus qui cum in tenebris mices.*

Qui certissima esset fide, eum dignum dicebant, qui cum in tenebris micaretur, &c.

De manu in manum.

Cicero libro Epistolarum VII. Totum denique hominem tibi trado de manu, ut ajunt, in manum tuam istam & victoria & fide præstantem. Traduntur enim & qui commendantur.

Idem *Manu longa, & manu brevi tradere.*

Qui promissis agit, ac spem tantum ostendit, longa manu dat. Contra, qui præsens ac statim exhibet quod promittit, brevi manu dat.

FOEMINÆ.

Hom *Fœmina nihil pestilentius.*

Hanc sententiam sic effert Homerus:

Ὡς οὐκ αἰνότερον καὶ κύντερον ἄλλο γυναικός.

Id est, Usque adeo nihil improbius, muliereque pejus.

Ignis mare, mulier, tria mala.

πῦρ καὶ θάλασσα καὶ γυνὴ κακὰ τρία. *Id est,*

Ignis, fretumque, & mulier, hæc mala tria.

Nam incendio nihil formidabilius, mare item periculosissimum est. His autem simillimum quiddam esse mulierem sentit parœmia. Lacon quidam qui cum uxorem duxisset perpusillam, dicebat, è malis, quod minimum esset, eligendum.

Sublata lucerna, nihil interest inter mulieres.

Plut. Λύχνου ἀρθέντος γυνὴ πᾶσα ἡ αὐτή.

Id est, Lucerna sublata, nihil discriminis inter mulieres. Sentit adagium, nullam mulierem non esse impudicam, si detur facultas sine teste peccandi. Mihi videtur è vulgo sumptum, non ab auctoribus.

Hom *Male conjugati.*

Conveniet in eos, qui cum iis conjugio juncti sunt, quos non amant.

Diog *Mulieri ne credas, ne mortuæ quidem.*

Γυναικὶ μὴ πίστευε, μηδ' ἀποθανούσῃ. Fest. Pom.

Id est, Ne fidem habeas, nec emorienti fœminæ.

Nec mulieri, nec gremio credendum.

Quod illa incerti ac levis sit animi, & plerumq; fiat ut in gremio posita, cum in oblivionem venerunt, exurgentibus procidant.

Mulierum exitia. Γυναικῶν ὄλεθροι.

De iis qui funditus ac miserabiliter pereunt. Mulieres enim omnium fere calamitatum auctores fuisse viris, dicuntur. Testis bellum Trojanum, testis Hercules à Dejanira extinctus. Quanquam hæc magis conveniebat stultitiæ virorum adscribere, qui tantum indulgeant mulierculis.

Mulieris oculus.

Γυναικὸς ὄμμα τοῖς ἀκμάζουσιν βέλος.

Id est, Mulieris oculus spiculum juvenibus est. Virgil.

Vritque videndo fœmina. Hom

Mulier pudica ne sola sit usquam.

Quum admonebimus non convenire, ut pudica mulier sola, citraque testes cum viris colloquatur, usui fuerit illud Homeri:

Haud sola, est illam famulæ binæ comitatæ. Hier.

Qui non litigat, cœlebs est.

Divus Hieronymus tanquam proverbio jactatum citat. Indicat adagium, rixosum esse omne conjugium, nec esse tranquillam vitam nisi in cœlibatu.

Tanquam Chalcidica nobis peperit uxor.

Ὥσπερ Χαλκιδικὴ τέτοκεν ἡμῖν γυνή.

De ea dicebatur, quæ liberos quam plurimos peperisset. Tradunt Heroinam quampiam fuisse nomine Comben, cui cognomen fuit Chalcidi quod prima arma ærea confecerit. Ea viro conjuncta, centum liberos enixa dicitur. Aristop.

Thessala mulier. Θεσσαλικὴ γυνή.

In veneficas malarumque peritas artium dici solitum, propterea quod ea gens præter cæteras hoc nomine notata est.

Tan-

Ὑπηνήνεσ μῆλον.

Dicitur jam propinqua partui. Sumpta metaphora à ficis post immissos psenas maturescentibus.

FOCVS.

Focus luculentus in ædibus.

Hom Primum domus ornamentum est, ut luceat focus. Proinde qui in ædes immigrat novas, aut in diversorium ingrediuntur, ante omnia ignem jubent incendi. Quod ex Homeri χ. sumptum videtur.

πῦρ νῦν μοι πρώτιστον ἐνὶ μεγάροισι γενέσθω.
Nunc ante omnia mi lucescat in ædibus ignis.
Αἰθομένου δὲ πυρὸς γεραρώτερος οἶκος ἰδέσθαι.
Scilicet accenso domus est ornatior igni.

FORMA, DEFORMITAS.

Ominabitur aliquis te conspecto.

Plin. Σὲ δ᾽ οἰωνίσαιτ᾽ ἄν τις ἰδών.

Qui te conspexerit, augurium poterit capere. Dici consuevit in deformes, fœdoque aspectu. Veteres à primo hominis occursu sumebant omen. Occurrere formoso, felix omen habebatur. Occurrere deformi, nigroque, contra

A furiis oriundus. Ἐρινύων ἀπορρώξ.

Id est, A furiis profectus. Olim dicebatur tetra, fœdaque specie. Item quod noxium & exitiale sit, id à furiis ortum aiunt.

Leporem non edit.

Antiquitus superstitiose creditum est, esu leporinæ pulpæ conciliari formam.

Mar. *Myconius calvus.* Μύκωνιος φαλακρός.

Strabo refert, vulgo Myconios calvos dici solitos, quod in ea insula vitium hoc quasi gentilitium sit, atque omnibus ferme commune.

Pistillo calvior. Ὑπέρου φαλακρότερος.

De magnopere glabris. Nam ima pistilli pars calvi cranium referre videtur.

Mal-

Multam sylvam gestas.

Λόχμην πολλὴν φορεῖς.

Id est, Sylvam multam portas. Dictum in Phormionem militem quendam hirsutum, densaque pilorum obsitum sylva. Quadrabit in agrestem & stupidum.

Pronomi barba. Προνόμε πώγων

Aris stop.

De prælonga dicebatur Pronomus tibicen quispiam fuit prolixa barba, gestamine non admodum apposito professioni. Quandoquidem tibicinum molliciem etiam proverbia notant. Convenit igitur in quosdam, qui alioqui mollissimi, vultus vestiumque severitate, vitæ continentiam præferunt.

Naviges Trœzenem. πλεύσειας Τροιζῆνα. Eust.

Dici solitum in eos, qui quum mento imberbi essent, tamen apposititiis pilis barbam virilem mentirentur. Inde natum, quod Trœzenis portus quispiam vulgo celebratus sit nomine Barba.

Perdicis crura. πέρδικος σκέλος. Aristop.

Id est, Perdicis tibia. Perdix caupo quispiam erat claudus, ab Aristophane locis aliquot notatus. Dicebatur in crura gracilia distortaque. Perdicis pes in loripedes quadrat.

Καλλίπυγος.

Καλλίπυγοι. Id est, Callipygi. Dicebantur eleganti forma præditi.

Quod pulchrum idem amicum.

Τὸ καλὸν φίλον. Idem

Inter proverbia conciliantium amicitiam, refertur & hoc apud Platonem in Lyside: Καὶ κινδυνεύει κατὰ τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν, τὸ καλὸν φίλον εἶναι. *Id est*, Ac propemodum apparet juxta vetus proverbium, quod pulchrum est, amicum esse. Qui commodi gratia amat, non amat vere, sed quod pulchrum est, per se amatur.

Ex ovo prodiit. Ἐξ ᾠοῦ ἐξῆλθεν.

Id est, Ex ovo emersit. Ajunt dici solitum de magnopere formosis ac nitidis, quasi neges communi hominum

num more natos, ſed ex ovo, more Caſtoris & Pol-
cis. Siquidem eſt in Poëtarum fabulis, Ledam Ty-
dari filiam ex Jovis concubitu duo peperiſſe ova,
quorum altero prodiere gemini, Caſtor & Pollux, i
ſigni forma juvenes. Ex altero nata eſt Helena, cu-
forma literis omnium eſt nobilitata.

Plut. *Pulchrorum etiam autumnus pulcher eſt.*
Τῶν καλῶν καὶ ὀπώρη καλή.

Vernis enim menſibus, nihil non tenerum ac nit-
dum, quum omnia adhuc in flore ſunt ac in herba.
Cæterum autumni tempore poſteaquam jam in cal-
mos aut caulem excreverunt, horridiora videntur.
Quadrat igitur in ea, quæ cum natura ſint egregia,
tum quidem faſtidienda videntur, quum matur-
runt. Dicetur non ineleganter in hos, qui belle po-
tant ætatem.

Luci. *Simia eſt ſimia, etiamſi aurea geſtet inſignia.*
Πίθηκος ὁ πίθηκος, κἂν χρύσεα ἔχῃ σύμβολα.

Admonet fortunæ ornamenta non mutare homini
ingenium. Natum videtur à ſimiis illis Egyptiis ſalu-
tionem humanam imitantibus.

Suid. *Therſitæ facies.* Θερσίτειον βλέμμα.

Id eſt, Therſitica facies. De prodigioſe deformi dici
ſolitum, quod Homerus ſcripſerit hunc omnium, qu
ad Trojam veniſſent, fœdiſſimum fuiſſe.

Zen. *Corytheo deformior.* Κορυθέως εἰδεχθέστερος.

Ajunt Corytheum quempiam fuiſſe hominem inſi-
gniter ſtultum ac vecordem, ad hoc, forma infeli-
ciſſima fœdiſſimaque, cui liberi item fuerint om-
patrem referentes. Unde vulgaris dictus eſt jocus in
hominem bardum ac deformem, &c.

Simiarum pulcherrima deformis eſt.

Plat. Τῶν πιθήκων ὁ μορφότατος δύσμορφός ἐστι.

Si quis dicat lenonem integerrimum eſſe perjurum,
aut honeſtiſſimum hiſtrionem infamem.

Luci. *Monogrammi.* Μονόγραμμοι.

In homines macie prætenues aut decolores. Mono-
gram-

rammos appellat Cicero informes, nullaque specie.

Simia in purpura. πίθηκος ἐν πορφύρᾳ.

n hos, qui tametsi magnifico cultu sint ornati, tamen ujusmodi sint, ex ipso vultu moribusque cognosci ur. Vel in eos etiam, quibus dignitas additur inde ora. Lepidius erit, si longius transferatur, velut in os, qui barba pallioque simulant sanctimoniam.

FORTITVDO.

Masculum. *Varr.*

Masculus apud veteres non semper significat sexum, ed interdum quicquid vegetum, solidum ac robustum st, Masculum dicitur. Lepidius erit, si ad incorporea ransferatur, veluti cum excelsum fortemque animum Masculum appellamus.

Adamantinus. Ἀδαμάντινος.

Pro eo quod est, Inexorabilis, infatigabilis: huic proverbio incredibilis hujus lapidis durities locum fecit. Adfinia sunt: Naxiacos, Ferreus, Aheneus. Cornea fibra. Achilles. Achilleum argumentum.

Aut manenti vincendum, aut moriendum.

Ἢ μένοντα ἀποθανεῖν, ἢ νικᾶν. *Plat.*

Id est, Oportet aut manentem vincere, aut interire. Dici solitum, ubi certa stat sententia, aut negotium aliquod absolvere, aut immori.

Ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τᾶς.

Celebratum est cujusdam Lacænæ apopthegma, quæ filio tradens clypeum dixerit: Ἢ τὰν, ἢ ἐπὶ τᾶς. *Id est,* Aut hunc, aut super hunc. Laconice significans aut referendum clypeum, aut in eo moriendum.

Thurium lema Θούριον λῆμα.

Dicebant animum intrepidum & ad bellum paratum. Λῆμα Græcis sonat voluntatem, animum sive propositum, aut dignitatem aut auctoritatem. Thurion autem dicitur, quicquid est vehemens ac bellicum.

Inflige plagam ab aratro. παῖε τὴν ἀπ' ἀρότρου.

Id est, Inflige plagam aratri, sive impinge vomerem. Cum jubebimus strenue pugnare, licet sine arte.

Mœnia

Mœnia ferrea non terrea.

Innuit non oportere tutamentum civitatis in mœnibus collocare, sed in viris armatis: quorum consensus, murorum inexpugnabilium vice, civitatem optime tuetur. Horatius: Hic murus aheneus esto.

Hom *Præbere viros.*

Ad fortiter agendum ferendumve, adhortabimur hoc carmine Homeri ex Iliad. ρ.

Ἀνέρες ἐστὲ φίλοι, μνήσασθε δὲ θούριδος ἀλκῆς.
Eja estote viri, validasque expromite vires.

Rejicientis auctorem formidinis.

Idem Territanti metumque inanem injicienti, versum hunc occinere licebit, quo Sthenelum alloquitur Diomedes:

Μήτι φόβονδ' ἀγόρευε.
Ne trepidandi mihi auctor sis.

Idem *Vnum augurium optimum, tueri patriam.*

Abiit in proverbium etiam hic versus Homericus:

Εἷς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάτρης. Id est,
Una avis optima, pro patria pugnare tuenda.

In lipsydrio pugnas. Ἐπὶ λειψυδρίῳ μάχη.

Lipsydrium locus erat haud procul à Parnothe, quem mœnibus cinxerant tyranni, qui profugerant ex urbe. Proverbium dictum in strenuos & bellicosos.

Solæ Lacænæ viros pariunt.

Plut. Μόναι Λάκαιναι ἄνδρας τίκτουσι.

Apud Lacedæmonios fortissimi viri nascebantur, & apud eosdem matres severe natos educabant.

FORTVNÆ COMMVTATIO.

Luci *Testulæ transmutatio.* Ὀστράκου περιστροφή.

Id est, Testulæ conversio. De rebus repente in diversum commutatis non absurde videri potest dictum adagium. De lusu ostracorum, quære in Chiliadib. magnis.

Alia vita, alia diæta.

Ἄλλος βίος, ἄλλη δίαιτα.

Id est, Alia vita, alia vivendi ratio. In eos quadrabit, qui commutata in melius fortuna pariter & vitæ rationem moresque commutant Translatum ab iis, qui lautius incipiunt vivere, ubi res lautior obtigit.

Nunc pluit, & claro nunc Iuppiter ethere fulget. *Theocr.*

Χ᾽ ὠ ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἴθριος, ἄλλοκα δ᾽ ὕει.

Id est, Nunc pluit & claro nunc Juppiter æthere fulget. Huic affinis est allegoria Pindarica. Non semper eosdem flare ventos, sed nunc hos, nunc illos.

Cum Deo quisque & gaudet & flet. *Soph.*

Σὺν τῷ Θεῷ πᾶς καὶ γελᾷ κ᾽ ὀδύρεται.

Id est, Deo volente quisque ridet atque flet. Admonet adagium rerum humanarum celerem esse commutationem: neque in nobis situm, ut res perpetuo secundæ sint.

Ipsa dies quandoque parens, quandoque noverca est. *Hesiod.*

Ἄλλοτε μητρυιὴ πέλει ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.

Eo versu significatum est, non omni die bene esse posse, sed isto bene, atque alio male. Inde translatum, quod matres bene volunt liberis, novercæ oderunt privignos.

Omnium rerum vicissitudo est. *Terent.*

Quæ sententia significat, in rebus mortalium nihil esse perpetuum, nihil stabile, sed omnia velut æstuario quodam fluxu, refluxuque decedere atque accedere. Variæ fortunæ vices, & nunc læta, nunc tristia contingunt unicuique.

Multæ rotæ volventur.

πολλοὶ κινήσουσιν ἔτι τροχὸν ἁρμάτιοι ἵπποι.

Permultis volvetur adhuc rota mota caballis.

Multum adhuc temporis restat, multæque rerum incident mutatione.

Fortuna æstuaria. Τύχη εὔριπος. *Cicer.*

Id est, Fortuna Euripus sive volubilis, quod videlicet nunc huic favere soleat, nunc illi.

Fors

Fors domina campi.

In creandis magistratibus non semper vincebat, q potior esset, sed cui fortuna favebat. Nam à popu suffragiis res omnis pendebat. M. Tullius in Pisonem Sed omitto ut sit factus uterq; nostrum: sit sane Fo domina campi, magnificentius est dicere, quemad modum gesserimus consulatum.

Cicer.

Multa in medio.

Antea commemoravimus. Multa cadunt inter cali cem supremaque labra. Idem alia metaphora extulit M. Tullius ad Atticum lib. 6. Non quo me aliquid juvare posses, quippe res in manibus, tu autem abe longe gentium:

πολλὰ δ' ἐν μεταιχμίῳ,
Νότος κυλίνδει κῦμα τ' εὐρείας ἁλός.

Ita sentit Cicero multas rerum novationes exoriturum antequam Atticus, qui procul aberat, possit opitula ri. Senarii sunt, quos ita vertas licet:

Sed interim in medio notus
Multas patientis volvit undas æquoris.

Fest. Pom.

Inter manum & mentum.

Festus Pompejus indicat esse proverbium apud Lati nos, sed ex illo Græco ductum: πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου. Cujus originem ita refert: Cum Calchas vitem sereret quidam augur vicinus præteriens, dixit illum errare. Non enim ei fas esse novum vinum degustare. Proverbium admonet, ni hil certi esse in hominum vita. Nam sæpenumero fit, ut quod nos maxime tenere credimus, casus aliquis inopinatus intervertat. Veluti cum manu tenet po culum, minimumque spacii sit inter manum & men tum: tamen interdum fit ut is moriatur antequam bibat &c.

Huc pertinent alibi citata:

Bene natis turpe est male vivere.

Mors communis. Dolia duo.

Circulus res mortalium. Jucunda vicissitudo rerum.

Hom

Victoria. Ἑτεραλκής.

Home-

Homerus locis aliquot appellat ἑτεραλκέα νίκην. *Id est*, Victoriam alternatim nunc his, nunc illis obtingentem.

Res in foro nostro vertitur.

Id est, Fortunas nostras commutari in diversium intelligo. Traductum à mercantibus in quibus rerum pretium pro tempore sæpenumero commutatur. Cognatum illi: Uti foro. tus.

Flos cinis.

Dici solitum videtur in fugacitatem humanæ vitæ. Hodie floret juventus, cras erit in sepulchro.

Catastrophe fabulæ. Luc.

Cujuslibet exitum rei proverbiali figura catastrophen vocamus.

Vbi non sis qui fueris, non est cur velis vivere. Cicer.

Sumptum est à communi mortalium affectu, qui nihil minus tolerandum putant, quam ut inter eos neglecti aut etiam notati vivant, apud quos aliquando cum splendore atque auctoritate sint versati.

Ad pristina præsepia. Plau

In eos dicebatur, qui è vita quapiam lautiori excussi, ad pristinam tenuitatem rediguntur. Translatum ab animantibus quibus nota familiariaque præsepia gratissima solent esse.

A remo ad tribunal. Ἀπὸ κώπης ἐς τὸ βῆμα. Cicer.

Dici solitum, ubi quis repente ab infima conditione provehitur ad honesti muneris administrationem.

Dionysius Corinthi. Διονύσιος ἐν Κορίνθῳ.

Proverbialis allegoria, qua significamus aliquem è summa dignitate atque imperio, ad privatam humilemque redactam fortunam, quemadmodum Dionysius Syracusanorum tyrannus expulsus imperio, Corinthi pueros literas ac musicam mercede docuit. Idem

Citius quam formicæ papaver.

De subita rerum consumtione, non aliter, quam si papaver objicias agmini formicarum. Mox enim distrahitur acervus, dum unaquæque suum arripit granulum. Plautus.

Nemo mortalium omnibus horis sapit.

Pliu. Sensus vel citra interpretem liquet nempe neminem esse, qui non aliqua parte vitæ desipiat.

Pitana sum. Πιτάνη εἰμί.

Zenod. Zenodotus indicat, dici solitum de iis, qui in extremas redacti calamitates, ab eisdem denuo in pristinam felicitatem restituuntur. Sic enim evenisse quondam Pitanæ Æoliæ civitati.

Quod alius condivit coquus, aliter condiam.

Plautus. Ubi quis rem omnem novat ac perturbat, conveniet Plautinum illud.

Bona nemini hora est.

Publ. Bona nemini hora est, quin alicui sit mala. Ita fortuna temperavit res mortalium ut quod huic lætum est, alii pariat dolorem; Nisi mavis pro alicui legere alicubi.

Osculana pugna.

Fest. Pom. Festus Pomp. indicat, Osculanam pugnam proverbio dici solitam, quoties victi vincerent.

Per manus tradere.

Aul. Hirc. Quod successione quadam ab aliis ad alios devenit, per manus tradi dicitur. Quod translatum videtur ab his, qui navim aut palustrum exonerant.

De manu in manum.

Cicer. A superiore non usquequaque dissimile est. Traduntur & qui commendantur. Terent. Hanc in manum da

FORTVNATA STVLTITIA.

Atheniensium inconsulta temeritas.

Ἡ τῶν Ἀθηναίων δυσβουλία.

Quadrat in eos, quibus male consulta vertunt bene. Nam id olim vulgo tributum est Atheniensibus, quod ipsi quidem socorditer consultarent, parumque prospicerent; verum Minerva civitatis præses, illorum male instituta bene vertere consuevit. Simile est huic: Est fortunatior quam prudentior.

Dormienti rete trahit. Εὕδοντι κύρτος αἱρεῖ.

Id est, Dormienti rete capit. In eos, quibus contra conatum obtingunt ea, quæ cupiunt. Natum ex eventu, quod aliquando acciderit ut dormientibus piscatoribus, pisces forte retibus involuti caperentur. Citatum alibi quoque.

In nihil sapiendo jucundissima vita. Soph.

Sophocles in Ajace:

Ἐν τῷ φρονεῖν γὰρ μηδὲν ἥδιστος βίος.
Τὸ μὴ φρονεῖν γὰρ, κάρτ' ἀνώδυνον κακόν. *Id est*,
Suavissima hic est vita, si sapias nihil.
Nam sapere nil, doloris expers est malum.

Huic concinit illud Ecclesiastæ dictum: In multa sapientia, multa indignatio. Et qui addit scientiam, adjiciet & laborem.

Malum vas non frangitur.

Κακὸν ἄγγος οὐ κλᾶται.

Simili metaphora dicunt hodie: Malam herbam non perire. Qui deterior, is nonnunquam vivacior, & in periculis tutior.

FRAVS AB AMICO.

Κύκλῳ περιέλκειν.

Qui arte circumagit quempiam, ut cum se putet aliquid egisse, nihil egerit; aut in idem recidat unde volebat extricari, κύκλῳ περιέλκεσθαι dicitur.

Vallus vitem decepit.

Ἡ χάραξ τὴν ἄμπελον ἐξηπάτησεν. Aristop.

Ubi quispiam ab eo fallitur aut læditur, à quo pendebat, cujusque fide nitebatur.

Canis mendico auxilians.

Κύων τῷ πτωχῷ βοηθῶν.

Ubi is nobis adversatur, & diversis studet partibus, cujus auxilio nitebamur. Nam canes infesti sunt mendicis velut ὁμοτέχνοις, nisi si quando frusto panis corrumpuntur.

FRVGALITAS.

Acolo non fico.

Suid. ᾽Ακόλῳ τὰ χείλη σύκῳ βδέσαι.

Id est, Acolo non ficui immergere labra. proverbium hortatur ad victum tenuem. Nam ἀκόλους Græci vocant minutas offulas.

Μυσπκαρφοί.

Dicebantur agere, qui dure ac ſicce viverent Vox ficta videtur à mure & palea, quod mus in re pusilla vehementer laboret.

Idem *Allium in retibus.* Σκόροδον ἐν δικτύοις.

De ſordido commeatu dicebatur.

Phormionis thori. Στιβάδες φορμίωνος.

De ſtratis ſordidis ac frugalibus, minimeque delicatis, qualia ſunt cubilia militaria: Refertur à Suida. Phormio dux fuit quiſpiam militum.

Cilicii imperatores. Κιλίκιοι στρατηγοί.

Id est, Cilicii duces. Dicebantur homines hirſuti & pilis obſiti, unde & ſaga pilis contexta, cilicia vocantur.

Vita doliaris. Ζωὴ πίθου.

Id est, Vita dolii, proverbio dicitur vita frugalis, parca, ab omni ſtrepitu atque ambitione ſemota: breviter talis, qualem Diogenes nobilis ille Cynicus Athenis egiſſe legitur. Poterit torqueri & in eos, qui nimium ſordide, nimis dure atque immunde vivunt.

Diog *Tanquam in Phiditiis.* Ὥσπερ ἐν φιδιτίοις

Ubi quid parcius nimiumque frugaliter actum ſignificabimus. Lacedæmonii publica loca habebant, in quibus cibum caperent. In his accipiebant hoſpites ac legatos ſuos, ſed apparatu perparco.

Hecatæ cœna.

Veteres cœnam perparcam & impendio frugalem, Hecatæ cœnā appellabant, quod apud inferos tenuiſſimo victu, minimoque cibo, eoque viliſſimo vivitur.

Cryſi. *Olivam ne comedas.*

Adagii uſum uon video, niſi quando ſignificabimus

extre-

Extremam victus parsimoniam, ut nec urticæ quicquam adhibeatur condimenti.

Sicyon arrodens uxor, lacernam texe.

Τὸν σικυὸν τρώγουσα γύναι, τὴν χλαῖναν ὕφαινε.

Id est, Arrodens Sicyon uxor, subtexe lacernam. Verba mariti jubentis, ut uxor tenui contenta victu, peragat opus suum. Sicyon seu Sicyos herbæ genus est, aut certe peponis: nonnulli putant cucumeris.

Thymbra victitans. Θυμβροφάγοι. Athe.

Id est, Thymbra victitantes Adagio dicebantur, vel qui tutius ac liberius vitam agerent, vel qui moribus essent parum blandis, vel qui hilariter citraque solicitudinem parvo contenti viverent, quod thymbra herbæ genus sit, &c.

Salem lingere. Ἅλα λείχειν. Plau

Dicuntur, qui perquam tenuiter victitant. Diogenes quum à Cratero prædivite quodam invitaretur, ut ad se veniret, usurus hospitio suo, suaque liberalitate: respondit, se malle salem Athenis lingere, quam apud illum opiparis mensis frui.

Si caseum haberem, non desiderarem obsonium.

Εἰ τυρὸν εἶχον, οὐκ ἂν ἐδεόμην ὄψου. Plut.

Id est, Si caseum haberem, non egerem obsonio. Dicendum, ubi quis minimis vilissimisque contentus est.

Xenocratis caseolus. Ξενοκράτους τυρίον. Stob.

De cibo, qui perquam diu durat priusquam absumatur. Apposite dicetur in sordidos quosdam, quibus hic mos est, omnem penum eosque servare, quoad fuerit corruptus. Sumptum adagium ab admirabili Xenocratis frugalitate.

Aspera vita, sed salubris. Hom

In vitæ rationem, duriusculam quidem, sed tamen ad rectam morum institutionem idoneam, conveniet illud Homeri ex Odyss. ι.

Τρηχεῖ' ἀλλ' ἀγαθὴ κουροτρόφος. *Id est,*
Aspera sed juvenum nutrix bona.

Plin. *Salem & caseum edere.*
Consimile hoc cùm præcedentibus.

FRVSTRATA SPES.

Hor. *Corvum delusit hiantem.*
In captatorem spe sua frustratum utitur Horatius, Nam hæc quoque avis cadaveribus imminet.

Thesaurus carbones erant.
Luci. Ἄνθρακες ὁ θησαυρὸς πέφυκεν.
In eos competit, qui spe sua frustrantur, quique magnificis rebus expectatis, meras nugas reperiunt. Ex eventu quopiam natum videtur, quo quispiam thesauri spe fodiens, carbones defossos invenit.

Ter. *Bolus ereptus è faucibus.*
Dicitur, quoties commoditas aliqua, quæ jam propemodum tenebatur, præter expectationem subito præripitur. Terent. Crucior bolum tantum mihi esse ereptum subito è faucibus.

Murem pro leone ostendit.
Μῦν ἀντὶ λέοντος ἀπέδειξε.
Proverbiali schemate dictum, pro eo quod est, ingentia pollicitus & fortia, longe diversa exhibuit.

Theo. *Concupivit assam farinam.* Ἤρατο ὀπτῶν ἀλφίτων.
In eum dicebatur, qui domesticam tenuitatem pertæsus, apud alios lautiorem vitam quæsisset; farinam assam & novam, lautiorem victus rationem vocat, propterea quod priscos illos pulte duntaxat victitasse legimus, videlicet clibano coquendi panis usu nondum reperto.

Luci. *Ne per somnium quidem.* Οὐδ' ὄναρ.
Id est, Ne in somnio quidem. Græcis proverbialiter dictum est pro eo, quod est, Nulla ratione, nullo tempore, quod ne sperare quidem audeas.

Diog. *Aliena jacis.* Ἀλλότρια βάλλεις.
Quoties res parum ex animi sententia cadit. Translatum ab iis, qui ludunt alea, quibus jacientibus interdum ea cadunt, quæ minime sunt ad victoriam accommoda.

Larva

Larus parturit. Κέπφος ὠδίνει.

Id est, Cepphus parturit. Aiunt Cepphum aviculam esse quam nonnulli Larum appellant, plumis ac pennis copiosis, corpore pusillo: quum parturit vociferari. Hinc natum proverbium, Larus parturit, ubi quis magna præ se fert, pusilla præstiturus. *Ari-stoph.*

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.
Ὤδινεν ὄρος, εἶτα μῦν ἀπέτεκεν. *Æsop*

Id est, Mons parturiebat, deinde murem prodidit. Dici solitum in homines gleriosos & ostentatores, qui magnificis promissis, tum vultus, vestitusque autoritatem miram de se movent expectationem, verum ubi ad rem ventum est, meras nugas adferunt.

Lupus circum puteum chorum agit.
Λύκος περὶ τὸ φρέαρ χορεύει.

In eos dicetur, qui sumpta inaniter opera, spe sua frustrantur. Aiunt enim lupo morem esse, ut si quando sitiat, nec tuto se possit demittere, circum puteum oberret, frustra inhians aquæ, quam non possit contingere. *Ze-nod.*

Lupus hiat. Λύκος ἔχανεν. *Ari-stoph*

Dicebatur, si quis re multum sperata multumque appetita, frustratus discederet. Aiunt enim lupum prædæ inhiantem, rictu late diducto occurrere; qua si frustretur, obambulare inhiantem.

Aurificem te futurum credebas.
Χρυσοχοήσειν ᾤου.

Id est, Artificem te futurum arbitabare. Invaluerat aliquando fama apud vulgus Atheniensium, in Hymettio monte magna avri fragmenta videri; quæ à formicis illis pugnacibus servarentur. Itaque quidam creduli, sumptis armis exierunt illas expugnaturi. Qui cum re infecta frustraque sumpto labore redirent in urbem, irrisi sunt à cæteris civibus illud objectantibus, &c.

Quærens obsonium, vestem perdidi. *Suid.*
Ζητῶν γὰρ ὄψον θοιμάτιον ἀπώλεσα.

Id est, Obsonium dum quæro, vestem perdidi. Ubi res pessime cadit, aut quum pusilla quædam captantes majora perdimus. Est ab eventu profectum, quo fur quispiam dum studet cibum tollere, comprehensus vix pallio quoque rejecto, affugit.

Cadere in cursu.

Cadere in cursu, est expetita laude frustrari, quemadmodum si quis ad lauream theologicam contendens emoriatur priusquam ad summum ejus nominis fastigium pervenerit.

Plutar nu.

Ne quære mollia, ne tibi contingant dura.

Μὴ τὰ μαλακὰ μῶσο, μὴ τὰ σκληρὰ ἔχῃς.

Id est, Ne quære mollia, ne dura feras. Congruit in eos qui dum nimis improbe ac morose petunt, quæ volunt, offensis iis, à quibus petunt, accipiunt ea quæ nolunt. Aut in eos, qui dum præter modum captant voluptatem incidunt in molestiam.

Duos insequens lepores, neutrum capit.

Ὁ δύο πτῶκας διώκων, οὐδέτερον καταλαμβάνει.

Id est, Qui duos insectatur lepores, neutrum capit. Hujus proverbii sensus est: Qui simul duplex captat commodum, utroque frustratur.

Hic funis nihil attraxit:

Aristoph. Αὕτη μὲν ἡ μήρινθος οὐδὲν ἔσπασεν.

Id est, Funis quidem iste piscium attraxit nihil. Quo significabant operam frustra sumptam, neque ex sententia evenisse, quod quis conabatur.

Inani spe flagrat.

Κεναῖσιν ἐλπίσι θερμαίνεται.

Id est, Inanibus spebus incenditur. In eum qui frustra sibi magna pollicetur.

Fluvius non semper fert secures.

Οὐκ ἀεὶ ποταμὸς ἀξίνας φέρει.

Æsop Non protinus tibi speres idem, quod aliis feliciter cessit. Natum ab apologo Æsopico: Cuidam cædenti sylvam securis è manibus excidit. Mercurius invocatus reddit argenteam, &c.

Spem

Spem pretio emere.

Est lucrum incertum, & in eventu situm, certo affectare damno. Terent in Adelphis. Ego spem pretio non emam.

Semper agricola in novum annum dives.

Ἀεὶ γεωργὸς εἰς νέωτα πλούσιος.

Id est, Agricola semper dives annum in proximum. De iis dictatum, qui spe futuri compendii divites sunt, ac sibimet expectatione rerum amplarum blandiuntur. Ductum à colonis, qui semper proximæ æstatis uberiorem proventum sibi pollicentur, eaque spe jam sumptus nonnullos audent facere.

Cretenses sacrum. Οἱ κρῆτες τὴν θυσίαν. Zen.

Id est, Cretenses sacrum, scilicet faciunt, aut simile quippiam, dicitur, ubi quis non fruitur iis, quæ paravit.

Nucleum amisi, reliquit pignori putamina. Plau

Plaut. in Captivis duobus: Verba sunt Hegionis, ubi resciviſſet sibi impositum esse, & herum amissum pro servo, & servum pro domino retentum. Is enim ex quo fructus exspectabatur, aufugerat, eo relicto, ex quo nihil emolumenti poterat capi. Allegoria per se liquet.

Prævertit ancoræ jactum Deus.

Ἀλλ' ἀντέπεσε τὴν ἐπ' ἄγκυραν Θεός.

Id est, Sed antevertit ancoræ jactum Deus. Cum res præter spem evenit. Traductum à nautis, quibus accidit sæpenumero, ut quum parant sese ut ancoram jaciant, in portum apulsuri, repellantur à ventis, & in mediam tempestatem revocentur.

In caducum parietem inclinare. Had. Imp.

Qui senis præsidio nititur, qui forma superbit, qui in caducis fortunæ bonis vitæ præsidia collocat, recte dicitur in caducum inclinare parietem.

Fœdum est emansisse diu, vacuumque redisse. Hom.

Homerus Iliados. 2. libro.

Αἰσχρόν τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι. *Id est*

Turpe est emansisse diu, vacuumque redisse.

Conveniet, ubi quis longam de ſe concitavit expectatiodem, cui poſtea non reſpondeat. Veluti ſi quis ſtudii cauſa diu perigrinatus, domum redeat nihilo doctior.

Non omnia eveniunt, quæ in animo ſtatueris

Idem 'Αλλ' ου Ζεὺς ἄνδρεσσι νοήματα πάντα τελευτᾶ.

Id eſt, Jupiter haud animo quicquid conceperit, illud Perficit extemplo.

Recte utemur, quoties ſignificabimus non evenire protinus, quicquid ſpe votiſque conceperimus.

Eſai. *Scipioni arundineo inniti.*

6. De eo, qui ſpes ſuas figit in his, qui non ſolum non

4Reg poſſunt eſſe præſidio, verum etiam noceant deſtituto.

18. to. Siquidem arundineus ſcipio non modo non ſuſtinet

Ezec net innitentem, verum etiam manum penetrat ac

29. vulnerat.

FVERVNT NON SVNT.

Sæpe etiam eſt holitor valde opportuna loquutus.

Gelli. πολλάκι καὶ κηπωρὸς ἀνὴρ μάλα καίριον εἶπεν.

Quo quidem admonemur, non eſſe faſtidiendam ſalutarem ſcientiam propter authoris humilitatem. Cicero: Sæpe eſt etiam ſub pallio ſordido ſapientia. Plautus: Ut ſumma ſæpe ingenia in occulto latent. Effertur & ad hunc modum, & rectius fortaſſe:

πολλάκι τοι καὶ μωρὸς ἀνὴρ κατακαίριον εἶπε.

Sæpe etiam ſtultus fuit opportuna locutus.

Diog. *Summaria indicatura.* 'Ρωπικὸν ὤνιον.

De rebus vilibus magno tamen emptis. Quemadmodum fit nonnunquam in auctionibus, quum non expenditur ſigillatim uniuſcujuſque rei precium, ſed multa ſimul congeſta pariter æſtimantur.

Nam jam illi non ſunt: at qui ſunt, mali.

Οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔτ' εἰσίν, οἱ δ' ὄντες κακοί.

Id eſt, Partim haud quidem jam ſunt: at ii qui ſunt, mali. Dici ſolitum, ubi quis requirit ea, quæ quondam quidem extiterunt, verum temporum culpa perierunt.

ierunt. Veluti si quis inter principes, Codros, Camillos Fabricios, Epaminondas hac tempestate requirat.

Fuere quondam strenui Milesii.

πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι.

Hoc senario notabant eos, qui à pristina fortuna defluxissent, aut à majorum moribus degenerassent. Breviter in omnes quadrabit, qui desierunt esse quod erant, facti deteriores.

Fuimus Troes. Ἦμεν Τρῶες. *Virg.*

Eo utemur, ubi periisse quempiam significamus. Virgilius; Fuimus Troes, fuit Ilium & ingens
Gloria Teucrorum.

FVCVS.

Lecythum habet in malis. *Aristoph.*

Ἔχειν λήκυθον πρὸς τῇ γνάθοις. *Id est,* Lecythum habere ad malas, tectum & ænigmaticum est convitium in anus, quæ rugas illitis pigmentis dissimulant. Lecythum appellant vasculum unguentarium, unde fucatur facies.

Schœnicolæ. *Plautus*

Festus Pompejus indicat. Schœnicolas olim appellata scorta plebeja ac vilia, ab unguento vilissimo quo oblinuntur. Plautus in Pænulo; Miseras scœno delibutas, scœnicolas sordidas.

Oleo nitidius. *Idem*

Olei nitor adeo venerat in proverbium, ut mysticæ quoque literæ jubeant facie oleo uncta dissimulare tristitiam jejunii. Plaut. in Truculento de amica pulchre compta; Fervide ut tota floret, ut oleum nitide nitet. Oleum nitorem ac lucem addit rebus omnibus.

GARRVLITAS.

Archytæ crepitaculum. Ἀρχύτου πλαταγή.

In hominem vehementer garrulum & obstreperum jaciebatur. Archytas crepitaculi genus æreum excogitavis

gitavit, quod pueris lucitantibu daretur, ne quid interim ex vasis domesticis contingeret.

Arabicus tibicen. Ἀράβιος αὐλητής.

Men. Aut Arabicus nuncius. In eos dici solitum, qui à semel cœptis nunquam desistunt. Adagium hinc natum existimant, quod olim tibiis canendi artem non discebant ingenui, tanquam sordidam, sed hanc sola mancipia exercebant, quæ plerumque ex Arabia producebantur.

Turture loquacior. Τρυγόνος λαλίστερος.

Aristoph. In garrulos & impendio loquaculos homines dici solitum. Sumpta metaphora ab avis natura, quæ vocem edens, etiam caudam movere videtur.

Jul. Pol. *Prolixius Iliade.* Μακρότερα τῆς Ἰλιάδος λαλῶν. *Id est,* Prolixiora Iliade loquens. Est autem Ilias nobile opus Homeri, quo Trojæ captæ historiam libris XXIV. explicat, cum Virgil. XII. libris complexus sit, quod ex utroque opere visum est decerpere.

Hom *Cornicari.*

Quin & Græci proverbio κρώζειν dicuntur, pro eo quod est inhiare prædæ, aut inepte garrire, cornicum more. Persius Satyra V. Nescio quid tecum graue cornicaris inepte.

Theocr. *Musarum aves.* Μουσῶν ὄρνιθες.

Musarum aves, non absque prouerbii specie Theocritus in Thalysia appellat Poetas, quod lusciniarum in morem assidue canant sva poemata. Scoliastes admonet omnes aves canoras, Musarum aves appellari. Sentit autem sibi displicere Poetas, qui cuculorum more audent Homero occinere.

Tam multa quam sapiens.

Aristoteles libro Rhetoricorum tertio, admonens ne Orator crebris enthymematibus utatur, sed tantum intermisceat, subjicit hoc carmen Homeri, ni fallor, ceu vulgo jactatum:

Ὦ φίλ' ἐπεὶ τόσα εἶπες, ὅσ' ἂν πεπνυμένος ἀνήρ. *Id est,*

Quando quidem nobis tam multa locutus amice es.

Quam

Quam multa prudens vir diceret atque peritus.
Conveniet in hominem multa loquentem potius, quam opportuna.

Daulia cornix. Δαυλίδα κορώνη.

Id est, Dauliam cornicem, Lusciniam vocant Poetæ, sive quod Tereus in Daulide Phocidis cum ea vixerit, sive quod illic Philomela mutata sit in avem. Dictum est in garrulos aut canoros.

Hirundinum musea. Χελιδόνων μουσεῖα. *Aristop.*

Convenit in imperitos & tamen garrulos. Hirundines enim inepto garritu plus tædii auditoribus adferunt, quam voluptatis.

Lusciniæ nugis insidentes.
Ἀηδόνες λέσχαις ἐγκαθήμεναι.

Conveniet hoc ad eruditos, qui tamen immodice suo studio delectentur, quod genus sunt Poëtæ potissimum. Plinius lib. x. cap. xxix. de Luscinia.

Dodonæum æs. Δωδωναῖον χαλκεῖον. *Men.*

Id est, Dodonæum cymbalum aut tintinabulum. In hominem dici consuevit improbæ atque importunæ loquacitatis.

Caute loquatior. Ῥαχίας λαλίστερος.

Proverbialis hyperbole. In hominem immodice ac permoleste garrulum. Sumpta metaphora à cautibus, quæ quoniam assiduis fluctibus tunduntur, multo resonant fragore.

Littore loquatior. Ῥαχίας λαλίστερος.

In rabulam & obstreperum dicebatur. Nam ῥαχία Græcis littus appellatur, præsertim scopulis ac rupibus asperum, quod assiduis tunditur fluctibus non sine fragore. Vnde & Gcæca vox ducta videtur.

Cicada vocalior. Τέττιγος εὐφωνότερος.

Id est, Cicada vocalior. Dicebatur in hominem impendio garrulum, aut admodum musicum, propterea quod hoc insectum rore duntaxat vivens, cantu potissimum delectetur.

Non est ejusdem, & multa & opportuna dicere.

Χαρις

Χωρὶς τόντ' εἰπεῖν πολλὰ καὶ τὰ καίρια.

Id est, Sejuncta sunt hæc, multa & apta dicere. Admonet vitandum multiloquentiam, quod fere labi necesse sit quisquis multum loqui conetur. Extat & in Hebræorum proverbiis, In multiloquiis non abest peccatum.

Pro. 10.

Homo semper contradicens.

Gal. Galenus refert hanc sententiam, ut vulgo celebratam

Οὐδὲν ἐστιν ἀπειροδυτολογώτερον ἀνθρώπου. *Id est*, Nihil est pertinacius ad contradicendum, quam homo.

Conveniet in eos, qui nunquam fatentur se victos.

Os infrene. Ἀχάλινον στόμα.

Os infrene, vocant os petulans & maledicum. Sumpta metaphora ab equis nullo freno coercitis. Competit in multos concionatores, non Evangelicos, sed sycophanticos ac meros adulatores.

Pind. *Tanquam suber.* Ὡς φελλός.

De iis qui non norunt dissimulare. Tractum à natura ligni, quod non solum ipsum non mergitur, verum etiam alligatum aliis ne sidant, sustinet, unde retibus assuitur.

Telenicia echo. Τελενίκιος ἠχώ.

Recte dicetur oratio fatua. Sic enim vocant crepitum vasculorum inanium.

Aristoph. *Balneator.* Βαλανεύς.

Sive balnei caupo. Id nominis vulgato convicio dicebatur in hominem alienarum rerum plus satis curiosum, propterea quod hujusmodi genus hominum, quoniam in otio vivit, neque suis negotiis distinetur, aliena curare consuevit. Cujusmodi sunt & tonsores.

Battalogia. Laconismus.

Battalogia Græcis multiloquium vocatur, à Batto quopiam inepto Poeta, qui hymnos quosdam conscripsit prolixos, in quibus eadem crebrius iterabantur. Huic vox etiam conficta Βαττολογεῖν. E diverso λακωνισμός. *Id est*, Laconismus, in breviloquentiæ significationem abiit.

Nu

Moschus canens Bœoticum.

Μόσχος ᾄδων βοιώτειον.

Quadrabit in multiloquos, sed tamen inepte loquaces.

Si corvus possit tacitus pasci. Hor.

Horatius: Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet
Plus dapis, & rixæ multo minus invidiæque.

Quadrabit in eos, qui si quid bonæ rei nacti sunt, continuo jactant, ostentantque atque ad eum modum efficiunt, ut alii tum obsistant, quo minus ejusmodi commoda nanciscantur, tum quæ nacti sunt intervertant.

Quicquid in linguam venerit. Cicer

Quicquid in buccam venerit. Plat.

Quoties libere quospiam ac tuto loqui significamus, incircumspecte, & quicquid forte fortuna in animum inciderit.

Circa vinum temulentia. Ἄοινος μέθη. Plut.

Id est, Ebrietas absque vino. Vulgo panariam ebrietatem appellant, arrogantiam, licentiamque morum, quæ secundis rebus comes esse consuevit. Horatius insolentiam, ebrietatem vocat: Fortunaque dulci ebria.

Meliacum remigium. Τὸ Μηλιακὸν πλοῖον.

In futilem, & rimarum, ut ait Terentius, plenum, hac atque illac perfluentem, dictitatum videtur.

Intersecta musica. Ἐκκέκοπται ἡ μουσική. Suid.

Id est, Interrupta musica. Veteres in conviviis eruditis confabulationibus uti consueverunt. Post cantores, histriones, saltatores induci cœpti. Unde quidam moleste ferentes interrumpi sermones suos, dicebant, intersecta est musica. Quæ vox in proverbium traducta est, quoties aliquis interveniens, sermonem institutum interpellaret.

Lingua quo vadis.

Γλῶσσα ποῖ πορεύῃ; πόλιν ὀρθώσουσα, καὶ πάλιν ἀναστρέψουσα.

Lingua quo vadis? Erectam civitatem, eandem denuo subver-

ſubverſura. Docet linguam plurimum utilitatis adferre mortalibus, & eandem rurſum plurimam adferre perniciem.

Ἀθυρόγλωττος.

Dicitur cui eſt os intemperans atque improbum: annexum ſuperius citato, Os infrene.

Zen. *Cane Tellenis cantilenam.* Ἄειδε τὰ Τέλλωνος. *Id eſt*, Cane cantiones Tellenis. Quidam dici putant de dicacibus mordacibuſque, quidam de inepte loquaculis.

Cicer. *Ad vinum diſerti.*

Cicero in oratione pro M. Cæli, ad vinum diſertos appellat, qui ad ſerias cauſas agendas inepti, inter pocula multa garriunt, ubi nihil eſt opus.

Leviſſima res oratio.

Syneſ. Κουφότατον πρᾶγμα λόγος.

Id eſt, Leviſſima res oratio. Apud Homerum paſſim obvium eſt illud: Ἔπεα πτερόεντα προσηύδα. *Id eſt*, Verba volucria dixit. Verba alata cognominat, quod facile evolent, atque revolare neſciant. Proinde Horatius:

Et ſemel emiſſum volat irrevocabile verbum.

Plau *Farcire centones.*

Plautus: Quin tu, inquit, alium quæras, cui centones farcias? *Id eſt*, quem tu glorioſis mendaciis & confarcinatis fabulamentis expleas? Solent enim homines glorioſi mendacium aliud ex alio connectere, nullum facientes neque finem, neque modum. Centones autem dicuntur veſtes è variis panniculis, ac diverſis etiam interdum coloribus confarcinatæ.

Zen. *Sine capite fabula.* Ἀκέφαλος μῦθος.

Id eſt, Sine capite ſermo. Dicitur imperfectus ac mutilus. Apud Cretenſes feſtum quoddam novis & abſurdis ceremoniis agebatur, oſtenſo hominis ſimulachro ſine capite. Hunc ajebant Homerioni patrem fuiſſe, qui conſtuprata per vim nympha, ſine capite fuerit repertus.

GRA-

GRATITUDO.

Qui egent lucerna, infundunt oleum.

Plutarchus in vita Periclis refert, Anaxagoram Pericli in admistranda repub. magno adjumento fuisse. verum cum jam gravaret senectus, & à Pericle publicis intento negotiis negligeretur, decreverat inedia finire vitam. Id ubi rescivit Pericles, adcurrit ad ædes philosophi, precibusque & lachrymis conatus est illum ab instituto revocare, idque sua ipsius causa magis quam Anaxagoræ. At ille jam agens animam, dixit: ὦ περίκλεις, καὶ οἱ τῶ λύχνω χρείαν ἔχοντες, ἔλαιον ἐπιχέουσιν. *Id est*, O Pericles, & quibus lucerna est opus, infundunt oleum: exprobatus illi neglectum amici, unde non vulgarem capiebat utilitatem, cum qui egent lucerna, ob usum qualemcunque curant illam, abstergentes atque infundentes oleum. *Ana-xag.*

Lingua seorsum inciditur.

Aristophanes in pace:

Ἡ γλῶττα χωρὶς τέμνεται. *Id est,* *Suid.*

Lingua ipsa seorsum inciditur.

Interpres admonet allusum esse ad proverbiale dictum ἡ γλῶττα τῷ κήρυκι. *Id est,* lingua præconi. Quo recte videbimur usuri cum præmii nonnihil debere significabimus, qui conficiendo negotio pro sua virili in partem adjumento fuit: aut εὐαγγέλιον dandum læta nuntianti. Sic enim Homerus vocat mercedulam, quæ dari consuevit, lætum adferentibus nuntium.

Ἀντιπελαργεῖν.

Apud Græcos est, mutuam officii vicem rependere, maxime nutricandi, fovendique eos à quibus aliquando fueris enutritus aut institutus. Ut si liberi parentes ætate fessos vicissim alant, foveantque aut si discipulus præceptorem invicem erudiat. A ciconiæ natura sumpta, quæ Græce pelargus dicitur. Ea inter aves una pietatis symbolum obtinet. *Idem*

Pro bonis glomi. Ἀντ' ἀγαθῶν ἀγαθίδες.

Dici consuevit, ubi quis beneficium, quod in alium contu-

contulisset, cumulate cum fœnore reciperet. Ἀγκάλαι enim Græcis glomi dicuntur, verum allusionis decor in voce Græca est, quod in sermone Latino reddi non potest. Meminit Suidas.

Diog. *Sylosontis chlamys.* Ἡ Συλοσῶντος χλαμύς.
Dici solitum in hos, qui se cultu, vestituque jactitant ac venditant. Videtur haud absurde dici posse & in eos, quibus munus exiguum in tempore, magno cum fœnore rediit. Historiæ quæ proverbio dedit occasionem, meminit Herodotus in Thalia, & Strabo Geographiæ libro XIV.

HÆREDIPETÆ.

Seneca. *Si vultur es, expecta cadaver.*
Captatores testamentorum & hæredipetæ, vulgari metaphora vultures appellantur, quod senibus orbis ceu cadaveribus inhient. Nam huic avi proprium cadaveribus tantum vivere.

Eidem testamento inhiantes.
Hom. Dictum hoc de Græcis ac Trojanis, pro Patrocli cadavere dimicantibus, Torqueatur ad hæredipetas, eundem senem, velut idem cadaver certatim captantes.

Sic illi exiguo discrimine utrique cadaver
Hinc atque inde trahunt.

HONOS INDIGNO HABITVS.

Bos in quadra argentea.
Βοῦς ἐπὶ πίνακος ἀργυροῦ.
Suid. In eos qui personam sustinent, officium aliquod egregium pollicentem, nec ulli tamen sunt usui nisi ad voluptatem aut fastum.

Asc. Ped. *Fato Metelli.*
Asconius Pedianus in oratione pro Milone refert Nævii Poetæ senarium jactatum in familiam Metellorum, quod consules designarentur arbitrio fortunæ (quæ campi domina dicitur) veriusquam suis meritis.

Fato Metelli Romæ fiunt consules.

Dictum facete & contumeliose in Metellos, torqueri potest

poterit in eos, qui præter meritum ſuum ad opes ac dignitates provehuntur.

Malus choraules, bonus ſymphoniacus.

D. Auguſtinus in Epiſtola ad Aurelianum commemorat vulgo illud jactatum: Malus choraules, bonus ſymphoniacus: ubi quis in ſuo genere contemptus in præſtantiore habetur precio: veluti ſi quis poeta ineptus profiteatur medicinam, & inter præclaros medicos habeatur, &c. *Auguſtinus.*

Strumam dibapho tegere.

Strumam dibapho tegere dixit M. Tullius ad Attic. pro eo quod eſt, infamiam aliqua dignitate obliterare. Vatinii, inquit, ſtrumam ſacerdotii dibapho tegere. Dibaphon appellat purpuram bis tinctam. Struma eſt tumor corporis, veluti gibbus. Ea deformitas interdum purpura diſſimulatur. *Tull.*

Aſinus in pelle leonis.

Abibit nobis quidem philoſophus, cæterum aſinus leonis tectus pelle. Lucian. Tantum temporis non animadverti eum ſub leonis exuvio, ridiculam quandam ſimiam tectam habere. *Euſe.*

HOSPITALITAS ET CONTRA.

Haud unquam arcet oſtium.

Οὐδέ ποτ' ἴσχει ἡ θύρα.

Interpres Ariſtophanis parœmiam admonet eſſe de iis, qui impendio ſunt hoſpitales, quorum fores ſemper patentes neminem excludunt.

Semper aliquis in Cidonis domo.

Ἀεί τις ἐν Κύδωνος. *Suid.*

Cydon Corinthius quiſpiam erat, adeo inſignis hoſpitalitate, ut etiam proverbio locum fecerit.

Scindere penulam.

Pro eo quod eſt, Impenſius retinere hoſpitem, atque invitare prolixius, quod qui faciunt, manu in penulam injecta, quaſi vi conantur remorari. Id adagium ex antiquitate fluxit. *Cicer.*

Fores

Diog. *Fores habet tritas, ut pastorum casæ.*

Τὴν θύραν ἔχει τετριμμένην, ὥσπερ αἱ ποίμνη.

Id est, Ostium habet tritum, ut sunt casæ pastorum. Ironia proverbialis in homines inhospitales, aditu difficiles, sibi viventes, semper occlusis foribus, quo pastores procul ab hominum commercio semotos, vix unquam quisquam intervisat.

IGNAVIA ET INSCITIA.

Ari-stop. *Neque compluitur, neque sole aduritur.*

Οὔθ' ὕεται, οὔτε ἡλιοῦται.

Neque compluitur, neque sole aduritur. De eodem solitum, qui procul ab omni incommoditate semotus vitam ageret. In hominem delicatum, & ad labores ferendos inhabilem quadrabit.

Suet. *Neque natare, neque literas.*

Μήτε νεῖν, μήτε γράμματα.

Subaudiendum, novit. In eos, qui supra modum indocti sunt, nihil que prorsus bonarum artium in pueritia didicerunt. Nam hæc duo statim dicebant pueri Athenis, atque adeo Romæ quoque.

Ne tria quidem Stesichori nosti.

Οὔτε τὰ τρία Στησιχόρου γινώσκεις.

De vehementer indocto & imperito dici solitum. Adagium sumptum hinc existimant, quod pleraq; Stesichori poëmata Epodica sunt, quæ tribus constant, στροφῇ, ἀντιστρόφῳ, καὶ ἐπῳδῷ. Strophe est prima series variis metrorum generibus incedens. Antistrophe est iteratus per eadem ferme genera recursus. Epodus est diversi carminis accentio His & alii tragici poëtæ nonnunquam utuntur potissimum in choris.

Inelegantior Libethriis.

Ἀμουσότερος Λειβηθρίων.

Id est, Indoctior Libethriis. In hominem admodum idiotam, & ab omni musarum commercio prorsus alienum. A gentis hujus agresti imperitia sumptum est proverbium.

Barbarus ex trivio. Βάρβαρος ἐκ τριόδου. Luci.
n hominem dicebatur extremæ humilitatis, ac prorum nullius pretii: perinde quasi dicas extremum atue vilem servulum alicunde è triviis emptum, non ono datum, aut domi natum. Lucianus: Qualis pee barbarus quispiam è trivio.

Ἀμυστὶ πίνειν.

Ἀμυστὶ πίνειν dicuntur, qui haustim avideque bibunt, ec inter bibendum spiritum reciprocant, sed potum n alvum non secus atque in dolium infundunt. Sonat utem Ἀμυστὶ, quasi dicas, citra suctum. Traduci poteit ad eos, qui sermonem nullo delectu, nimis avide ccipiunt. Aut qui immodica lectione obruunt ingeium, quum magis expediat subinde cogitationem dmiscere lectioni. Similis potatio Græcis dicitur Ἄμυστις, quod inter bibendum labia non claudantur.

Nec sibi, nec aliis utilis. Cicer.
Qui prorsus inutiles sunt, & fruges consumere nati, chemate proverbiali, nec sibi nec aliis utiles dicunur.

Claudi more tenere pilam. Idem
Proverbium congruit in eos, qui quicquid à præceptoribus acceperint, sive id doctum sit sive indoctum, ullo delectu, nulloque judicio tenere solent, ac sequi. umpta metaphora à claudo diffidente suis pedibus.

Equi senecta. Ἵππου γῆρας. Plut.
Proverbium in eos dici solitum, qui præclare rebus estis in juventa, posteaquem consenuerint, ad sordilas curas semet abjiciunt. Allegoria sumpta à generosis equis, qui senio segnes, in pistrinum, aut carrum, ut aliud id genus opus detruduntur, olim in pretio abiti, dum viribus integris essent.

Anus, velut equus profundam habebis fossam.
Γραῦς ὥς τις ἵππος τὸν χαραδρεῖον τάφον ἕξεις.
Id est, Anus velut equus, alte hiantem habebis ac nigrum specum sepulta. De iis, qui penitus abjiciuntur, anquam prorsus inutiles.

De asino delapsus. Ἀπ' ὄνου καταπεσών.

In

In eos dicitur, qui inconſulte quippiam agunt, & imperite: aut in eos, qui præſentibus commodis, quibus ob inſcitiam uti neſciunt, excidunt. Utitur hoc adagio Plato libro de legib. III.

Plat. *Ἄμουσοι.*

Inelegantes & indoctos Græci vocant amuſos, hoc est, à muſis alienos. Antiquitus enim nihil eruditum habebatur ſine muſica.

Liberæ capræ ab aratro.

Zen. Ἐλεύθεραι αἶγες ἀπ' ἀρότρων.

Id eſt, Immunes capræ ab aratris. Dictum olim de his qui ſe ab onere quopiam, aut moleſtia liberatos gloriarentur.

Ne Æſopum quidem triviſti.

Suid. Οὐ δὲ τὸν Αἴσωπον πεπάτηκας.

De vehementer ſtupidis & imperitis. Nam antiquitus Æſopi fabellas etiam vulgus idiotarum tenebat. Has igitur qui non legiſſet, nihil ſcire videbatur.

Nullam hodie lineam duxi.

Plin. Τήμερον οὐδεμίαν γραμμὴν ἤγαγον.

Id eſt, Hodie nullam lineam duxi. Ab Apelle pictore natum adagium. In eos quadrat, quibus ceſſatum est exercitio ſtudii artiſque ſuæ. Id refertur à Plinio lib. xxxv. cap. x. &c.

Neglectis urenda filix innaſcitur agris.

Hor. Horatius Satyra III. mira admonuit allegoria, animum honeſtis excolendum diſciplinis, alioqui futurum, ut inutili ſylva vitiorum occupetur. Filix enim herba inviſa agricolis.

Zen. *Ameles angulus.* Ἀμελὴς γωνία.

Dicebatur is, qui ſupinus & oſcitabundus desideret nihil bonarum rerum tentans. Ajunt in Lybia locum eſſe, qui ſecurus angulus Græce dictus eſt, ob id ſortaſſis, quod neglectus & incultus jaceret.

Theo. *Ignavis ſemper feriæ ſunt.*

Qui vacant otio, feriari dicuntur, & otioſi feriari otio

otium feriæ, quæ metaphoræ tanquam in proverbium receptæ sunt. Theocritus in Bucolicis;
Ἀεργοῖς αἰὲν ἑορτά. *Id est,* Semper feriæ inertibus.

Mulieris podex. Γυναικὸς πυγή.

Ignavinm ac desidiosum dicebatur. Ignavum animal mulier,& quo minus habet mentis, hoc inhonestis voluptatibus est addictius. Amat otium, & fucorum in morem,quemadmodum ait Hesiodus, virorum laboribus quæsita, sibi insumit.

Qui domi compluitur.

Τὸν οἴκοθεν βρεχόμενον οὐδὲ θεὸς οἰκτείρει.

Id est, Qui domi compluitur, hujus ne Deum quidem miseret,vulgo Græcis jactatum. Sensus est:eum modis omnibus suo malo videri dignum, qui sit usque adeo ignavus ut nec domi suæ possit à pluvia tutus esse.

Ne vidit quidem oleum.

Conveniet in eos,qui sint artis alicujus prorsus rudes & imperiti. Veluti si quis profiteatur rem medicam, qui nunquam dedicerit quicquam illius artis, venuste notabitur hoc versu. *Theocr.*

Καὶ πότε κεῖνος ἔλαιον ἐν ὀφθαλμοῖσιν ὄπωπε.

Id est, Et quando ille oculis, oleum conspexerat unquam.

Vngebantur enim Athletæ, quo membris evaderent durioribus, unde per oleum significat certamen.

IGNORATIO.

Nullius coloris.

Alibi commemoravimus de modis omnibus ignoto solere dici. Albus an ater sis nescio. Huic simillimum est, quod ait Harpax apud Plautum: Quem Pseudolum,quas tu prædicas mihi fallacias? Quem ego hominem nullius coloris novi. Vehementius est, quam si dixisset, Albus an ater: Et paulo post pro eo quod dici solet, non novi hominem: Neque istum, inquit, Pseudolum mortalis qui siet, novi, neque scio, Rursus in eadem: Qui suuum repetunt, alienum reddunt nato nemini, *Plautus.*

Iuxta cum ignarissimis.

Plautus. Non sine proverbii specie Simo senex apud Plautum in Pseudolo rogatus à Ballione: Jam nescis quæ sit hæc res? respondet: Juxta cum ignarissimis. Sentit se nihil omnino scire, nihiloque plus quam hi qui maxime sunt ignari. Consimilis forma sermonis frequens est apud veteres; ad personam: ut, Tam mihi charus es, quam qui charissimus, ad tempus: ut Pamphilus amabat, ut quam maxime. ad rem: istud officium tam mihi fuit gratum, quam quod est gratissimum. Tam odi temulentiam, quam qui maxime.

In alio mundo. Ὡς ἐν ἄλλῳ κόσμῳ.

Id est, Tanquam in alio mundo. De iis, qui longe lateque dissident à moribus aliorum, aut quibus omnia nova videntur, aut qui longe dissiti sunt à patria. Solet autem hoc usu venire plerique mortalibus, ut si quando novi hospites in regionem longiuscule à suo nido dissitam pervenerint, nihil non horreant, non stupeant, non admirentur, perinde quasi in alium delati orbem.

In alieno foro litigare.

Mar. Pro eo quod est, in re nova cuique nondum assuetis versari. Habent enim diversa fora diversas litium formulas, variasque tractandum causarum rationes, quarum, qui rudis sit, is, tanquam hospes in peregrina regione, multa desideret necesse est.

In tua ipsius harena.

Id est, in tua ipsius arte. Sumptum à gladiatoribus solitis in harena digladiari Neque vero parvi referebat horum, nota an in ignota dimicarent harena.

Albus an ater sis, nescio.

Tull. Solet dici de homine vehementer ignoto. Horatius in extrema epistola: Vultu mirabilis, albus & ater: pro eo quod est, bonus & malus.

Non novit natos.

Simillima huic figura est: Natum non novi, pro eo quod est, prorsus ac modis omnibus ignoro Plautus

Idem in Euclione. Non magis me respicias, quam si natus nunquam siem.

Ne pictum quidem vidit.

De vehementer ignoto dicimus. Multas enim urbes & res, atque etiam homines nunquam nobis conspectos, ex pictura utcunque novimus. Tull.

Nomine tantum notus.

De homine nobis mirum in modum ignoto. Hom

Late vivens. Λάθε βιώσας.

Id est, Late vivens. Admonet adagium in humili fortuna vitam esse feliciorem iis, qui obscure vivunt, à publicis negotiis ita semoti, ut cum vita decessissent, nemo illos vixisse sentiret. Suid.

Arrepta candela, candelabrum quærere.

Dicimus quum res improvide geritur. Oportuit enim candelabrum esse paratum, antequam candelam attingeres.

IMPOSSIBILIA.

Prius ovem lupus ducat uxorem. Aristop.

Πρίν κεν λύκος ὄιν ὑμεναιοῖ.

Id est, Ante lupus sibi junget ovem. De his inter quos insanabile dissidium est. Consimili figura dixit Horat.

Sed prius Apulis jungentur capræ lupis.

Prius duo echini amicitiam ineant. Suid.

πρὶν ἢ δύο ἐχῖνοι ἐς φιλίαν ἔλθοιεν, ὁ μὲν ἐκ πελάγους, ὁ δ' ἐκ χέρσου.

Prius duo echini inierunt amicitiam, alter è mari, alter è terra. De iis, qui moribus ac studiis sunt inter se discrepantiores, quam ut spes sit aliquando inter eos necessitudinem coituram. Venustius erit ad rem deflexum. Male convenit Theologorum spinis cum bonis literis: Citius echino marino cum terrestri conveniret. Nam est echinus marinus, de quo multa Plinius & Aristoteles. Et est terrestris, quem alio nomine vocant erinaceum: illud commune, quod uterque spinosus est. Refertur à Suida.

Prius locusta bovem pariet. Ennius.

M. Varro de lingua Latina lib. III. refert ex Ennio

versum hunc: Atque prius pariet locusta Lucam bovem. Nam Lucas antiqui boves apellabant elephantos ob magnitudinem.

Mare prius vitem tulerit.

Diog. Τὸ πέλαγος πρότερον οἴσει ἄμπελον

Id est Mare prius vitem feret. De iis quæ nullo pacto fieri possint. Nam salsitudo vitibus inimicissima.

Prius testudo leporem præverterit.

Idem. Πρότερον χελώνη παραδραμεῖται δασύποδα.

Id est, Prius testudo leporem cursu præterierit. De re neutiquam verisimili. Testudini nihil tardius: lepus autem celeritate præcellit.

Sursum versus sacrorum fluminum feruntur fontes.

Euripid. Proverbialis allegoria, qua quippiam præpostere fieri significamus legitimasque rerum vices iuverti: quod genus fit, si puer senem admoneat, discipulus præceptorem docere conetur.

Fontes ipsi sitiunt.

Cicer. Ironia proverbialis in eos qui petunt ab aliis quod ipsis affatim abundet domi.

Citius in navi cadens à ligno exciderit.

Luc. Θᾶττον ἂν τις ἐν πλοίῳ πεσὼν διαμάρτοι ξύλου.

I.e. Citius alicui in navigio cadenti lignum defuerit. Hyperbole proverbialis, qua tantam ubique copiam significamus, ut quocunque te vertas, occurrat quod quæris. Etenim quum navis ipsa undique sit lignea, non potest non in lignum incidere, quisquis in ea cadit.

Aquilam testudo vincit.

Accipi potest per ironiam, aut simpliciter, ubi quis potentiorem arte vincit, & quod viribus non potest assiduitate conficit.

Suid. *Terra volat.* Ἡ γῆ ἵπταται.

De re vehementer absona. quæque nullo pacto fieri queat.

Citius elephantem sub ala celes.

De iis quæ dissimulari nullo pacto possunt, quin notis aliquibus prodant animi morbum.

Capram portare non possum, & imponitis bovem. Plut.

Ubi quis quod levius est, recusat, & quod multo sit intolerabilius, imponi sibi postulat.

Ab asino lanam.

De iis, qui stulte quærunt ea, quæ nusquam sunt.

Simul sorbere & flare difficile est. Plau

Huic affinia videntur: Nemo potest duobus dominis servire: Nemo potest Deo servire, & Mammonæ. Item illud Phocionis. Adulatore & amico non potes eodem uti. Ad hæc senarius ille: Amare & sapere vix Deo conceditur.

Sine pennis volare haud facile est. Idem

Plautus in Pœnulo: Locum habet, cum deesse significamus adminicula, sine quibus negotium peragi non possit.

Impossibilia captas. Ἀδύνατα θηρεῖς.

Id est, Quæ fieri non possunt, venaris. In eum, qui molitur quod efficere non queat. Sumptum ab aucupio, seu venatu prædarum. Interpres indicat hunc esse sensum, ne quis tentet majora suis viribus.

Scarabeus citius faciet mel.

Ad τῶν ἀδυνάτων classem pertinet, quæ referuntur in Epigrammate Palladæ. Citius mel faciet scarabeus, aut lac culex. Θᾶττον ποιήσει μέλι κάνθαρος, ἢ γάλα κώνωψ.

Id est, Mel citius faciet scarabeus, aut culex lac.

Statuam faucibus colas.

Ἀνδριάντα γαργαλίζεις.

Id est, Statuam colas gutture. De re mojorem in modum absurda, quæque fieri nullo pacto possit. Velut si quis hominem præpotentem & invictum frustra conetur opprimere. Nec enim liquescit statua.

Nunquam efficies, ut recte ingrediantur cancri. Aristop.

Quod à uatura sit insitum, nullo corriges negotio. Nam cancris genuinum, oblique ingredi.

Sambucam citius.

Persi Adagii speciem præ se gerit Persianum illud carmen, Sambucam citius caloni aptaveris alto. Cujus usu incidet, si quando significabimus, aliquem à discipli na percipienda, sive munere gerendo nimis alienum esse. Siquidem Sambuca organum est musicorum, quod haudquaquem congruat caloni. Calones autem vocantur militum ministri, qui vallos ac ligna gestabant. Porro cum milites sint imperiti musices, multo magis calones.

Lenticulam angulo tenes.

Φακῆ γωνίας κρατεῖς.

Id est, Lentem angulo tenes. De negotio, quod fieri nullo pacto queat, propterea quod hoc leguminis genus angulis careat. Refertur à Suida.

Ex harena funiculum nectis.

Suid. Ἐκ τῆς ψάμμου σχοινίον πλέκειν.

Id est, Ex harena funiculum nectere. Est frustra conari, quod nulla ratione possit effici.

Asini cauda. Ὄνου οὐρὰ τηλίαν οὐ ποιεῖ.

Id est, Asini cauda non facit cribrum: ubi quis ad hoc aut illud dicetur inutilis Cribrum è pilis equinis fieri consuevit, non è villis asininæ caudæ.

Augiæ stabulum repurgare.

Luci. Αὐγείου βουστασία.

Id est, Augiæ bubile. Allegoria proverbialis in hominem, aut in rem majorem in modum inquinatam. Lucianus in Pseudomante: Et Augiæ bubile, si non omne, at certe pro mea virili conabor submovere. Ostendit autem, hujus stabula tantum habuisse congesti fimi, quantum ter mille boves pluribus annis reddere potuerint.

Veste circumfers ignem.

Εἱματίῳ τὸ πῦρ περιστέλλεις.

Id est, Veste circumfers ignem, ubi quid ridiculè fit, aut ubi quis suum ipsius malum fovet, veluti scortum, aut adulatorem, aut fictum amicum.

Lupo agnum eripere postulat. Plau

Ubi quis frustra conatur prædam eripere, cui semel manus injecit rapax aliquis.

Lusciniæ deest cantio. Idem

Perinde quasi dicas; Mulieri desunt verba, Poëtæ versus, oratori color, sophistæ cavillum. Plaut. in Bacchid. Ego quoque pol metuo, ne lusciniolæ defuerit cantio.

Quid si cœlum ruat? Τί εἰ οὐρανὸς ἐμπέσοι. Ter.

Ironia in eos, qui tutissimis etiam in rebus ridicule timent: Terentius in Heautontimorumeno; Quid si nunc cœlum ruat?

Bos porrecto ultra Taygetum capite.

Ταῦρος ὑπερκύψας τὸ Ταΰγετον ἀπὸ τοῦ Εὐρώτα πίνει. Plut.

Id est, Taurus porrecto ultra Taygetum capite, bibit ex Eurota. De re vehementer absurda.

ILLECEBRA MALI.

Lotum gustavit. Λωτοῦ ἔφαγες.

Id est, Lotum gustasti. De iis dicebatur, qui diutius in perigrinis regionibus hærerent, veluti obliti reditus. Neque inconcinne dixeris in eos, qui simul atque semel voluptatem inhonestam degustarint, ad pristina studia revocari non queunt. Sumptum à fabula Lotophagorum. Est autem lotus arbor, de qua Plinius lib. XIII. Tam dulcis ibi cibus, ut nomen etiam genti terræque dederit, nimis hospitali, advenarum oblivione patriæ.

Periculosum est canem intestina gustasse.

Χαλεπὸν χορίων κύνα γεῦσαι. Theo.

Id est, Periculosum, canem intestina gustasse. Admonet adgium, haud facile temperare à peccando, qui semel illecebram illam velut autoramentum vitiorum degustaverit. Quemadmodum qui semel scortum attigerit, qui semul perjurio rem auxerit, qui semel aulicam vitam sit expertus. Effertur & ad hunc modum apud Lucianum: Neque canis desiturus est, qui semul corium edere didicerit.

IMPERITIA.

Veget *Dulce bellum inexpertis.*

Γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος.

Id est, Dulce bellum inexperto. Vegetius de re militari lib III. cap. XIV. Sunt quædam in rebus mortalium, quæ quantum habent discriminis ac malorum, non intelligas, nisi facto periculo. Dulcis inexpertis cultura potentis amici, Expertus metuit.

Ter. *Pedum visa est via.* Τῶν ποδῶν ἑωραται ὁδός.

De negotio, cujus aliquando periculum feceris. Sumptum à viatoribus. Terent. in Phorm. Ah non sic. Factum est periculum, jam pedum visa est via.

Tulli. *Operarii.*

M. Tullius lib. de Oratore primo, non absque proverbii specie operarios appallat, qui citra philosophiæ cognitionem causas agunt. Architectus ex arte rationem operis præscribit: operarii vero non judicium suum, sed tantum operam adhibenti, juxta præscriptum. At qui philosophiam callet, ex se paratus est de quavis re recte dicere. M. Tullius de Menesarcho loquens: Hos, quos nos Oratores vocamus, nihil esse dicebat, nisi quosdam operarios, lingua celeri & exercitata: Oratorem autem, nisi qui sapiens esset, esse neminem. Hujus generis Oratores libro de claris Oratoribus appellat vocales. Transferri poterit ad concionatores, qui quod parum exercitati sunt in sacris literis, è collectaneis ediscunt quod apud populum multo clamore, multaque corporis jactatione detonent: Aut qui in templis ingenti boatu canunt non intellecta; non concionatores, sed operarii, non cantores, sed operarii.

IMPOSTVRÆ.

Ter. *Dare verba.*

Passim obvium est apud omnes auctores, pro eo quod est, fallere. Persius Satyra IV. Ut mavis, da verba, & decipe nervos. Terentius; Cui verba dare difficile est.

Ovi

Ovidius.

Verba dat omnis amans.

Addere manum.

Pro eo quod eſt, ludibrio habere. Traſlatum opinor ab iis, qui manu ad aurem porrecta, motaque, quempiam irrident. Plautina verba ſunt hæc: Quomodo de Perſa manus mihi addita eſt? *Plautus.*

Os ſublinere.

Pro eo quod eſt, Dare verba, & arte quadam illudere, reperitur aliquoties apud auctores. Nonius Marcellus tractum putat à ridiculo quodam luſus genere, quo dormientibus ora pinguntur. *Idem*

Obtrudere palpum.

Eſt arte, fucoque decipere. Vnde & palpari pro adulari, & palpones adulatores vocamus, à ſimili metaphora, tracta ab equiſonibus, qui ferocientibus equis, plauſu manus adblandiuntur. *Cicer.*

Facere fucum.

Impoſturam facere, & artificioſa diſſimulatione deludere. Medicamentum illud, quo cuti ſuperinducto mulierculæ vitia formæ diſſimulant, quaſique perſonam aſſumunt, fucum vocant. *Ter.*

Circumtondere comam.

Περικείρειν τοὺς πλοκάμους.

Græcis in proverbio eſt, pro eo quod eſt, ludibrio habere. Nam id luſus gratia fieri ſolet ſtupidis, ut eis non ſentientibus, cæſaries circumtondeatur. *Luc.*

Nova hirundo. Νέα χελιδών

Suidas ait dici ſolere, quoties verba darentur alicui. Sumptum à joco puerili. Nam hi data opera, novam hirundinem adſimulantes videre ſeſe oſtendunt aliis; deinde contemplantibus illis, & intentis, interim quod volunt ſurripiunt. Proinde quadrabit in eos, qui falſa ſpe quapiam injecta fallunt ac nocent.

In laqueum inducere.

Et in caſſes inducere, eſt arte ſic concludere quempiam, ut jam nullum ſit effugium.

Ephesiæ litteræ. Ἐφέσια γράμματα.

Diog. Dictum videtur de iis, qui mira felicitate, tanquam divina virgula, quicquid optarent, assequerentur. Aiunt enim Ephesiis notulas quasdam & voces magicas fuisse, quibus utentes in omni negotio victores evaderent.

IMPROBI.

Lydi mali post hos Ægyptii, &c.

Idem Λυδοὶ πονηροί, δεύτεροι δ' Αἰγύπτιοι,
Τρίτοι δὲ πάντων Κᾶρες ἐξωλέστατοι.

Id est, Lydi improbi post hos secundi Ægyptii, tertii Cares perditissimi omnium. Tempestiviter utemur, si quando mali cum malis conferuntur, & collatus cum sceleratioribus ita demum minus illaudatus aliquis videtur.

Lerii mali. Λέριοι κακοί.

In eos recte dicetur, qui pariter omnis generis vitio sunt improbi, Leriorum enim populus ob insignem morum improbitatem in proverbium abiit, auctore Strabone libro Geograph. X.

Aristop. *Mali commatis.* πονηροῦ κόμματος.

Dicebatur improbus contemptus, & rejiculus quispiam. Sumpta metaphora à reprobatis numismatis, Aristophanes in Pluto: Ἔοικε δ' εἶναι πονηροῦ κόμματος. Videtur esse non probati commatis. In sycophantam dictum, jam ad paupertatem, famemque redactum: Interpres ostendit, comma esse vilissimi numismatis genus.

Adulterinus. Κίβδηλος.

Quod simplex non est, neque sincerum, id vulgato verbo Græci κίβδηλον vocant. Hinc ducto vocabulo, quod aliud præ se ferant: aliud tegant. Conueniet igitur in amicitiam insinceram & fictam, aut in hominem blando vultu sed animo virulento. Aut in eum, qui sanctimoniam habitu præ se ferat, cum vita sit impia.

Cicer. *Bipedum nequissimus.*

De homine vehementer improbato, quique vel pecudes

des nequitia superet. Cicero torserat in Clodium, in Oratione pro domo sua.

Tenedius tibicen. Τενέδιος αὐλητής. *Step.*

Dicebatur testis falsus & calumniator. Hinc natum, quod Philonome tibicinem suum subornarit, qui testaretur apud Cygnum, ipsam à Tenne de stupro fuisse interpellatam, ac vi etiam tentatam.

Phrynondas alter. Φρυνώνδας ἄλλος. *Luci.*

De improbo. Hujus meminit Lucianus in Pseudomante, inter nobiles facinorosos. Quoties insigniter malum & sceleratum accipi volebant, Phrynondam appellabant. Fuit enim is homo versutissimus, maleficus, impostor, summus malarum rerum artifex.

Novi Simonem, & Simon me:

Vide similitudinis.

Bestia bestiam novit. Ibidem. *Fest.*

Ambrones. *Pom.*

Ambrones vulgo dicebantur, qui rapto, malisque artibus viverent. Orginem indicat Festus Pompejus, admonens eam Galliarum gentem fuisse, quam cum mare inundans finibus suis depulisset, per aliena oberrantes, rapinis ac prædationibus se suosque alere cœperunt.

Ballio. *Tull.*

Nomina quædam ob insignem improbitatem abierunt in proverbium, quod interdum à veris, interdum à fictis in Comœdia personis sumitur. Nam M. Tullius in actionibus suis subinde C. Fannium Chæream quendam Ballionem appellat. Ballionem inducit Plautus in Pseudolo, lenonem impurissimum, rapacissimum, improbissimum: nomen confictum est à βάλλειν quod semper aliquid prædæ venetur leno; vel à βαλλίζω, quod lasciviarum ac saltationum sit architectus.

Βεργαΐζειν.

Stephanus scribit Βέργην esse civitatem Thraciæ, sive (ut Strabo refert) vicum. Ejus gentis improbi mores in proverbium abierunt, ut dicerentur βεργαΐζειν, qui nihil

nihil sani loquerentur. Tota enim natio Thraeum ob morum truculentiam ac perfidiam male audiebat.

Eurybatizare. Εὐρυβατίζειν.

Luc. Est, improbis uti moribus. Eurybatus ex Cercopibus unus fuit insignitæ improbitatis homo. Hujus meminit Lucianus in Pseudomante. Ultra Cercopas, ultra Eurybatum aut Phrynondam, aut Aristodemum, aut Sostratum.

Tria cappa pessima. Τρία κάππα κάκιστα.

Jactatum & hoc olim ænigmatis vice, quo trium gentium mores notati sunt, Cappadocum, Cretensium & Cilicum.

Aristop. *Duplex cappa.* Διπλοῦν κάππα.

Velut ænigma, quo malum aliquod significabant. Siquidem gemino κ scribuntur κακὰ Simili figura Plautus, furem trium literarum hominem appellavit.

Βωμολόχος. Βωμολοχεύεσθαι.

Bomolochi proverbiali convicio dicebantur scelesti & improbi. Dicuntur autem Βωμολόχοι qui cum res divina peragitur, non faciunt vota diis, sed nugas inanes blatarant: Qui mos hodie magnatibus magnopere placet.

Inexploratus homo.

Suid. Ἀβασάνιστος ὁ ἄνθρωπος.

Id est, Inexpensus, inexerciatus, non probatus. Subest metaphora in ἀβασάνιστος. Βάσανος enim coticula est, qua solet aurum explorari. Latini vocant indicem.

Diagoras Melius. Διαγόρας ὁ Μήλιος.

In sceleratum ac fœdifragum & impium. Hic capta Melo vixit Athenis, & Atheniensium sacrorum mysteria usque adeo contempsit, ut complures averterit à religione, deterrueritque ne jam vellent initiari &c.

Lupi decas. Λύκου δεκάς.

Dictum apparet in eos, in quos inhonesti lucri pars aliqua, tametsi pusilla rediret. Aut in eos, qui largitionibus essent corrupti, aliosve corrumperent.

Cum

Cum sacco adire.

Non dubium est, quin hic sermo fuerit vulgo jactatus de quovis, qui postulat, ut statim exhibeatur, quod petit.

Onobatis.

Apud Cumanos mulier in adulterio deprehensa, ducebatur in forum, ut illic lapidi insistens, omnibus esset conspicua. Deinde impositam asino atque ita per totam civitatem circumductam, reducebant ad lapidem, ut ibi rursus esset omnibus spectaculo. His actis habebatur infamis per omnem vitam, & ignominiæ gratia ὀνόβατις dicebatur, quod asinum equitasset. quadrabit in quamvis prostitutæ famæ. *Plutarc.*

Cercopum cœtus. Ἀγορὰ κερκώπων.

Idest, Cœtus Cercopum. De conciliabulo, conventuque versutorum & improborum hominum dicebatur. Narrant enim, Cercopes quosdam in Epheso fuisse notæ fraudulentiæ viros, qui suis dolis conati sint ipsi Jovi imponere: Hos admonuerat mater, ne in Melampygum inciderent, id quod evenit. Nam post ab Hercule vincti sunt, jussu Omphales.

Cercopissare. Κερκωπίζειν.

Cercopissare dicuntur, vel qui lasciviunt, aut qui adulantur. Metaphora ducta ab animantibus, quæ mota cauda adblandiuntur, ut Chrysippo placet, Suida teste: vel qui molesti sunt, obturbanturque & obstrepunt. Ut vox deflexa sit à Cercopib. illis Lydiis, quos Hercules, quod sibi cum Omphale cubanti petulantius obturbarent, amicæ jussu vinctos de clava suspendit.

Ἀλιτήριος.

Vulgo dicebatur, qui per vim raperet aliena. Natum ex eventu hujusmodi: Tempore Ætolici belli, tanta frumentariæ rei penuria incidit Atheniensibus, ut pauperes coacti fame captivorum farinam deriperent. Inde vox traduci cœpit ad hominem quocunque modo sceleratum.

Ferre jugum. *Plautus.*

Plautus in Curcul. Jamne fert jugum? De puella per con-

contatur quispiam, num jam per ætatem virum coeperet.

Magis impius Hippomene.

Ἀσεβέστερος ἱππομένους.

Diog. *Id est,* Magis impius quam Hippomenes. Hic Atheniensium princeps, filiam à cive quopiam vitiatam, una cum equo feroci conclusit in domicilio, nec huic, nec illi cibum præbens. Equus igitur fame in rabiem actus, puellam adortus confecit: deinde periit ipse quoque, pabuli videlicet inopia: Post hæc pater domum est demolitus, loco nomen inditum, equi & puellæ. Recenset adagium Diogenianus.

Eust. *Mare proluit omnium mortalium mala.*

Θάλασσα κλύζει πάντα τἀνθρώπων κακά.

Id est, Hominum universa proluit pelagus mala. Natum est ab eventu hujusmodi: Refert Diogenes Laertius, Euripidem Platoni comitem fuisse peregrinationis, quum Ægyptum adiret. Ibi quum morbo suo corriperent. comitiali, ni fallor, Sacerdotes Ægyptii mersione marina sanaverunt hominem. Quin hodie morsos à cane rabido, si novies mergantur in mare, putant à rabie liberari.

Gell. *Qui omni in re, & omni in tempore.*

Sed enim qui omni in re, atq; in omni tempore, omni laude vacat, is illaudatus est. Admonet parœmia ferè neminem esse tam deplorati ingenii qui non aliquando dicat faciatve, quod laudem promereatur.

Servilis Capillus.

Ἀνδραποδώδη τρίχα ἐπιδεικνύειν.

Servilem capillum præ se ferre dicuntur, qui agrestibus & inelegantibus sunt moribus. Inde ductum, quod Athenis servi manumittendi, capitis pilos decidebant.

Hor. *Ulyssis remigium.*

Homines nequam & voluptatibus addictos Horatius in Epistolis Ulyssis remigium appellavit, proverbiali nimirum figura; Remigium vitiosum Ithacensis Ulyssi.

Dii tibi dent tuam mentem.

In insanum congruit, & sua dignum mente. Martial: Mart.
Dii mentem tibi dent tuam Philœni.

Non est laudandus, ne in cœna quidem.

Οὐκ ἐπαινεθείνης οὐδ' ἐν περιδείπνῳ.

Id est, non queas laudari, ne in parentalibus quidem. In hominem dicebatur vehementer illaudatum.

Compendiaria res improbitas.

Σύντομος ἡ πονηρία, βραδεῖα ἡ ἀρετή.

Id est, Compendiaria res improbitas, virtus longa. Qui semel addixit animum vitiis, is quidvis flagitii facile patrabit. At singulæ virtutes magno sudore parandæ.

Insania non omnibus eadem.

Μανία γ' οὐ πᾶσιν ὁμοία.

Id est, Haud est eadem vesania cunctis. Sensus est, nullum esse mortalem, qui non in aliqua re desipiat. Quanquam alius alio morbo laboret, hic avaritiæ, ille libidinis: hic ambitionis, ille invidiæ, &c.

IMPVDENTIA.

Lingua non redarguta. Plat.

Plato in Theæteto: Ἀτάρ, ὡς ἔοικεν, ἐὰν ἀποκρίνῃ ὅτι ἐστὶν, Εὐριπίδειόν τι ξυμβήσεται· ἡ μὲν γλῶττα ἀνέλεγκτος ἡμῖν ἔσται, ἡ δὲ φρὴν οὐκ ἀνέλεγκτος. *Id est*, At ut videtur, si posse responderis, Euripideum quiddam nobis accidet, lingua quidem vobis erit irredarguta, mens autem non erit irredarguta. In eos quadrat, qui rationibus convicti, non cedunt tamen, sed tergiversantur reclamantes adversus suam ipsorum conscientiam.

Faciem, os, perfricare. Frontis perfrictæ. Plin.

Dicuntur qui pudorem omnem dejecerunt, velut absterso manu à vultu pudore.

Dia impudentia. Θεὸς ἡ ἀναίδεια. Zenod.

Dici solitum, ubi quis ex audacia inverecundiaq; sua lucrum atque emolumentum feret. Nam inutilis, ut ait Homerus, verecundia viro egenti, compluresque mor-

mortales videas, quibus magno bono fuerit, nihil omnino puduisse.

Plau-tus.] *Nudo capite.* Γυμνῇ κεφαλῇ.

Nudo capite facere quæpiam dicuntur, qui palam ac citra pudorem omnem faciunt. Qui rem pudendam faciebant, iis mos erat centonibus caput operire.

Ari-stop. *Atticus aspectus.* Ἀττικὸν βλέπος.

Perinde est, quasi dicas: Os impudens. Nam hoc vitio notati sunt Atticorum mores.

IMPVDICITIA.

Huc spectat etiam paulo ante citatum. Onobatis.

Osce loqui.

Osce loqui vetusto proverbio dicebantur, qui turpiter parumque pudice loquerentur. Ab Oscorum moribus allusione sumpta, quod apud eos spurcarum libidinum impunitus usus fuerit.

Suid. *Ægis venit.* Αἰγὶς ἔρχεται.

Suidas indicat proverbio dici solitum de iis, qui petulanter & impudenter agerent.

INANIS METVS,

Cicer. *Panicus casus.*

Panicon, veteres vocabant subitum animorum tumultum sed inanem. Veteres enim axistimabant, Panem Deum repentinos terrores & animi consternationes immittere, lymphaticis similimas; usque adeo impotentes, ut non ratione modo, verum & mente careant.

Ari-stop. *Da lapidi volam.*

Interpres Aristophanis indicat, pueros, si quando viderint aves, dicere solitos: Da lapidi volam, & cadent omnes. Convenit ubi quis sectatur, quæ non possit assequi, aut minatur iis, quibus non potest nocere.

Plu-tarc. *Metum inanem metuisti.* Ἀδεὲς δέδιας δέος.

Id est, Inanem metuis metum, ubi quis formidat in re tuta. Virgilius: Omnia tuta timens.

Multa

Multa in bellis inania. πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου.
Id est, Multa in bellis inania. De inani suspicione, aut pavore sine causa oborto, quem Græci πανικὸν vocant. Parœmiam hinc manasse putant, quod hujusmodi panici terrores solent plerumque in bellis accidere.

Theagenis hecateum. Θεαγένους ἑκάτειον. Q. C.
In superstitiosos ac ridicule meticulosos dictum est. Hic Theagenes legitur usque adeo fuisse superstitiosus, ut domi haberet Hecates simulachrum, nec usquam pedem moveret, nisi illo consulto.

Canes timidi vehementius latrant.
Thrasonum est, turgidis minis dira moliri, at Chremes ad rem gerendam promptior. Sic & Athenienses ad bene dicendum quam ad gnaviter agendum accommodatiores fuisse leguntur. Denique mulieres lingua melius, quam viri, belligerantur.

Aspersisti aquam.
Aspersisse aquam dicitur, qui dicto quopiam reddiderit animum, ac metum ademerit. Mutuo sumptum ab iis, qui in deliquio aspersa in faciem aqua, ad sui sensum revocantur. *Plautus.*

Vtre territas. Ἀσκῷ ἢ ἀσκίῳ μορμολύττεσθαι.
Id est, Utre terrere sive terreri. Dici solitum, quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut incurrit. Sumptum ab iis, qui vasorum inanium hujusmodi sonitu pavefaciunt purros, vel potius, qui vasorum hujusmodi sonitu propellunt aves: Putant idem valere τῇ σκιᾷ μορμύσσῃ. *Id est,* Vmbra territas.

Leonem larva terres.
Μορμολυκείοις ἐκφοβεῖς τὸν λέοντα. *Diog.*
Id est, Larvis terres leonem Conveniet de minis inanibus ac terriculis deridendis.

INANIS OPERA.

Asinum tondes. Τὸν ὄνον κείρεις.
De iis, qui rem absurdam atque inutilem aggrediuntur, quum asinus lanam non habeat. *Aristop.*

Ab asino lanam.

Ari- stop. Cui finitimum est illud: Ὄνου πόκας ζητεῖς. *Id est*, Asini lanam quæris. De iis, qui stulte quærunt ea, quæ nusquam sunt. Effertur adagium etiam ad hunc modum; Asini lanæ.

Vtrem vellis. Ἀσκὸν τίλλεις.

Adagio, Utrem cædis, similimum, vel quod non sentiat, vel quod pilis careat.

Calvum vellis. Φαλακρὸν τίλλεις.

Ubi quis inanem operam sumit, aut ubi quis auferre conatur, quo vacat is, à quo petitur. Veluti si quis à paupere conetur extundere pecuniam, ab indocto literaturam. Idem: Nudo vestimenta detrahere.

Æthiopem lavas. Æthiopem dealbas.

Αἰθίοπα σμήχεις.

Luci. Nativus ille Æthiopum nigror, quem Plinius ex vicini syderis vapore putat accidere, nulla abluitur aqua, neque ulla ratione candescit.

Mortuum flagellas. Νεκρὸν μαστίζεις.

In eos, qui objurgant illos, qui nulla prorsus objurgatione commoventur: aut qui vita defunctos insectantur ac lacerant.

Plau *Aquam è pumice postulas.*

Pro eo quod est, Frustra ab alio petere, cujus ipse, à quo petis, maxime sit indigus. Nihil enim pumice lapide siccius, nihil siticulosius. Perinde ac si quis ab indoctissimo doceri postulet, ab inconsultissimo consilium expectet, ab egeno munus, ab inope præsidium, denique ab avaro atque tenaci pecuniam.

Mortuo verba facis.

Idem Νεκρῷ λέγουσι μύθους εἰς οὖς.

Mortuo ad aurem fabulam narrans. Plautus: Mortuo verba nunc facio. Terentius: Verba fiunt mortuo. Rursum Plaut. Nihil pluris refert, quam si ad sepulchrum mortuo dicat jocum.

Littori loqueris. Αἰγιαλῷ λαλεῖς.

Dictum in eos, qui frustra suadent vel orant, perinde quasi

uasi surdo loquantur. Nam littora propter assiduum fluctuum fragorem surda dicuntur.

Aquilam volare doces.

Αἰετὸν ἵπτασθαι διδάσκεις.

In eos, qui monere quempiam conantur in ea re, in qua quum sit ipse exercitatissimus, nihil eget docere.

Delphinum natare doces.

Δελφῖνα νήχεσθαι διδάσκεις.

Diversa metaphora sententiam eandem declarat. Quod enim Delphinus inter pisces, id aquila inter volucres.

Delphinum cauda ligas.

Δελφῖνα πρὸς τὸ οὐραῖον δεῖς.

Id est, Delphinum cauda alligas. In eos qui quippiam incassum conantur: propterea quod Delphinus cauda sit lubrica, nec ea parte teneri queat. Quadrabit & in eos, qui ea via quempiam aggrediuntur, qua nequaquam possit superari.

Nebulas diverberare. Νεφέλας ξαίνειν. *Diog*

Dicitur, qui vel in re stulta, vel quæ fieri non queat, frustra sumit operam.

Asini caput ne laves nitro.

Ὄνου κεφαλὴν μὴ πλύνειν νίτρῳ. *Suid.*

Ne multum sumptus operæve impendas in rem vilem ac sordidam.

Ad fractam canis. πρὸς τὴν ῥωγυῖαν ᾄδεις.

Subaudi, vel chordam vel citharam. Suidas ostendit dici solitum de iis qui frustra laborant. Quanquam non inscite accommodabitur, ubi non respondetur officiis alicujus, aut ubi quis suadet obstinato, aut orat inexorabilem.

De fumo disceptare.

In philosophos dictum, qui de rebus nihili nimium anxie disputant.

Harenam metiris. Ἄμμον μετρεῖς.

Id est, Harenæ modum quæris sive metiris. Hoc est, rem

rem infiniti laboris atque inexplicabilem inceptum. Aut frustra conaris, quod nequeas efficere.

Ovid. *Harenæ mandas semina.* Εἰς ψάμμον σπείρεις. Propterea quod steriles harenæ maxime littorales, nec idoneæ ad sementem. Ovid.

Quid facis Oenone, qui harenæ semina mandas?
Non profecturis littora bobus aras.

Atqui in nostra] Brabantia sunt agricolæ tam industrii, qui sitientissimas harenas cogant & triticum ferre.

Hor. *De lana caprina.*

Natum ab eventu apparet, de duobus contentiose decertantibus, utrum lanam haberet caper an setas. Loquitur de morosis in amicitia, qui quantumlibet frivola de causa litem cum amico suscipiunt.

Luc. Catull. *In aqua scribis.*

In scribo vino, si qua jurat fœmina. Item Catul.
Mulier cupido quod dicit amanti,
In vento & rapida scribere oportet aqua.

Reti ventos venaris. Δικτύῳ ἄνεμον θηρᾷς.

Id est, Reti vento captas. De frustra laborantibus, qui rem inanem inaniter captant.

Aristop. *Ignem dissecare.* Εἰς τὸ πῦρ ξαίνειν.

Id est, Ignem diverberare. Aristides: Non intelligebas autem teipsum omnibus illis proverbiis obnoxium esse, quod ignem diverberares, quod lapidem elixares, quod in saxis sementem faceres?

Isthmum perfodere.

Isthmum perfodere dicebantur, qui magno quidem conatu, sed irrito molirentur aliquid. Dictum ab Isthmo Corinthiaco, qui efficiebat, ut naves longo & ancipiti ambitu juxta peninsulam circumagerentur. Istmus ea terræ structura est, quæ in duo maria iter porrigat. Sunt autrm duo Isthmi, Achaicus, seu Corinthiacus, & Thracius.

In harena ædificas. Εἰς ψάμμον οἰκοδομεῖς.

Ad quod Euangelica parabola videtur alludere. Non con-

conftiftit, quod fuper harenam ftruxeris. Proinde recte ufurpabitur ubi quis negotium aggreditur inutile futurum, utpote non refte jactis ante fundamentis.

Parieti loqueris. πρὸς τὸν τοῖχον λαλεῖς. Plau

Plautus in Trucul. ufurpat pro eo quod eft tacituro loqui: Ego, inquit, ero paries, loquere tu.

Cibro aquam haurire.

Κοσκίνῳ ὕδωρ ἀντλεῖ ἢ ἐπιφέρει.

Id eft, Cribro aquam haurit. Quod etiam in obliviofos non inconcinne dicetur. Sumtum à fabula Danaidum puellarum, quas Plato fcripfit apud inferos hoc genus pœnæ pendere, ut affidue aquam in dolium pertufum, vafis item pertufis inferant. Effertur & ad hunc modum. Εἰς πίθον τετρυμένον ὕδωρ ἀντλεῖς. *Id eft,* In dolium pertufum aquam hauris.

In aquam fementem jacis. Εἰς ὕδωρ σπείρεις. Idem

Id eft, In aquam fementem jacis. Loquitur de iis, qui beneficium conferunt in ingratos atque improbos homines.

In faxis feminas. Κατὰ πετρῶν σπείρεις.

Id eft, In faxis fementem facis. Quo quidem allufiffe credi poteft allegoria Evangelica, de femine quod in petras inciderit. Nam hoc terræ genus fere fterile eft, quia non poteft aratro procindi.

Et operam & retiam perdere.

Plaut. in Rud. Jam nunc & operam ludos facit & retiam; Id quidem citra tropum dictum eft à fene, qui Grippum fervum pifcatum miferat, cum effet noctu orta tempeftas graviffima. Venuftius erit fi tropo adhibito dicatur in captatorem, cui non fucceffit aucupium. Porro retiam Plautus antique dixit pro rete. Affine illi: Oleum & operam perdidi.

Sterilem fundum ne colas. Plat.

Στεῖρον ἀγρὸν μὴ σπείρειν, *Id eft,* Agrum fterilem ne colas. Hoc eft, ne doceas indocilem, ne felicitatem quæras in divitiis. Non enim pariunt homini beatitudinem.

Virem

Utrem mergis vento plenum.

'Ασκὸν βαπτίζεις πνεύματος πλήρη.

Competit in eum, qui frustra conatur: ut qui castiget inemendabilem: quod inflatus uter quantum vis immersus, rursum emicet.

Cavam Arabiam serere

Luci. Τὴν κοίλην Ἀραβίην σπείρειν.

Pro frustra sudare, aut in re perdifficili, nec admodum frugifera operam sumere. Lucianus in Apologia: Ut cavam Arabiam serere aggrediatur. Significat autem palustrem Arabiæ partem neutiquam idoneam semeuti.

Aranearum telas texere.

Basil. Τὰ ἀράχνια ὑφαίνειν.

Est in re frivola nulliusque frugis, infinitum atque anxium capere laborem. Cujusmodi sunt rationes Dialecticæ.

Aus. *Arare littus.* Αἰγιαλὸν ἀροῦν.

Est sterilem operam sumere. Ausonius in Theonem,

Quid geris extremis positus telluris in oris,
Cultor harenarum vates, cui littus arandum?

Hujus peculiaris usus erit, cum officium impenditur in eum, à quo hihil sis fructus aliquando percepturus.

E multis paleis parum fructus collegi.

'Εκ πολλῶν ἀχύρων ὀλίγον καρπὸν συνήγαγον.

Id est, Multo labore non multum emolumenti sum consequutus, aut è verboso sermone paululum bonæ sententiæ, ex ingenti volumine minimum doctrinæ retuli. Translatum ab excussoribus tritici.

Diog. *Ovum adglutinas.* Ὠὸν κολλήσεις.

Id est, Ovum glutino compingis. Ridicule laborat, qui fractum ovi putamen glutino sarcire & coagmentare conatur.

Hom. *Penelopes telam texere.*

Est inanem operam sumere, & rursum destruere quod effeceris. Natum ex Homeri Odyssea π. Fingit Penelopem Ulyssis uxorem procos jam urgentes

tes hac conditione delusisse, ut tum se promitteret nupturam, ubi telam quam habebat in manibus, absolvisset. Quam conditionem posteaquam illi accepissent, mulier astuta, quod interdiu texuisset, id nocte retexere cœpit.

Oleum & operam perdidi. Plau

Quicquid insumpsi seu rei seu laboris, id frustra insumptum est. Metaphora ducta est à gladdiatorum ac palæstritarum certaminibus, in quibus certaturi unguentis quibusdam oleaceis perungebantur.

Bos ad ceroma. Hier.

Divus Hieronymus ad Pammachium, videtur huic adagio velut alterum quoddam adagium subtexuisse: Oleum perdit & impensas, qui bovem mittit ad ceroma. Siquidem hoc ipsum, bovem ad ceroma mittere proverbium sapit, pro eo quod est, docere indocilem, aut ad id muneris quempiam ascisere, ad quod obeundum minime sit idoneus, videlicet ingenio repugnante. Nam ceroma dicitur unguentum, quo olim Athletæ ungebantur: id ex oleo certisque terræ generibus conficiebatur. Porro ad certamina bos inutilis est.

Nihil agere. Crat.

Suidas hunc versiculum citat è Cratini fabula, cui titulus Horæ.

Καὶ ταῦτα ποιῶν, φάσκ' ἀνὴρ, οὐδὲν ποιῶν. *Id est,*
Atque ista faciens, quidam ait, faciens nihil.

Admonetque subesse proverbium, quod quadret in eos, qui frustra laborant. Celebratur & illud Attilii: Satius est otiosum esse, quam nihil agere.

Periit sus.

Ἀπόλωλεν ὗς καὶ τάλαντον καὶ γάμος.

Id est, Periit mihi sus, & talentum, & nuptiæ. Dici consuetum, ubi quis frustratus perdidisset operam & impensam.

Quid opus erat longis canere tibiis?

Τί γὰρ μὴ ἔδει μακροῖς αὐλοῖς αὐλεῖν.

Id est,

Id est, Quorsum attinebat me longis canere tibiis? Idque aiunt convenire in eos, qui sumpsissent inanem operam aut sumptum.

Plut. *Ollas ostentare.* Χύτρας ἐπιδείκνυσθαι.

Est rem per se ridiculam ac sordidam, perinde ut maximam efferre.

Hom *Cum Diis non pugnandum.*

Qui monebit non esse pugnandum cum genio, cum superis, cum magnis principibus, usurpabit illud Homeri: Θεοὶ δὲ τοι φέρτεροι ἀνδρῶν. *Id est,* Verum homines diis inferiores. Hanc sententiam sic extulit Pindarus: Χρὴ δὲ πρὸς Θεὸν 'οὐκ ἐρίζειν. *Id est,* Oportet adversus Deum non contendere.

Hor. *Asinum sub fræno currere doces.*

Hoc est, Doces indocilem. Nam equus ad cursum idoneus, asinus ad equestrem cursum inutilis. Horatius:

Infelix operam perdas, ut si quis asellum
In campum doceat parentem currere fræno.

Plau *Apud novercam queri.*

Qui deplorant infelicitatem suam apud eos, qui nihil auxilii sint laturi, vel gavisuri magis conquerentium malis.

Ferrum natare doces Σίδηρον πλεῖν διδάσκεις.

Id est, Ferrum fluitare doces. De iis, qui rem conantur, quæ, repugnante natura, nequaquam fieri possit.

Cauda tenes anguillam.

Idem 'Απ' 'οὐρᾶς τὴν ἔγχελυν ἔχεις.

Id est. Cauda tenes anguillam. In eos, quibus res est cum hominibus lubrica fide perfidisque.

Austrum perculi. Aërem verbero.

Id est, Operam lusi. Est apud Plautum in Epidico: Quo quidem adagio non est gravatus uti Paulus in Epistolis suis.

Plat. Σκιαμαχεῖν.

Olim, qui inaniter laborabant, σκιαμαχεῖν dicebantur, hoc est, cum umbra pugnare. Plato; Sed necesse est

est omnino, ut cum umbra pugnem, simul & defendens & accusans, cum nemo responderit.

Milium terebrare. Κέγχρον τρυπᾶν. Plat.

Milium perforare dicuntur, qui in re difficili, sed prorsus inutili laborant.

Vacuum inhabitare. Κενῷ ἐγκατοικεῖν δόμῳ.

Vacuam habitare domum dicuntur, qui speciem rei magnificam ostentant, cum ipso bono vacui sunt.

Infrigidum furnum panes immittere.

Ἐπὶ ψυχρὸν ἰπνὸν τοὺς ἄρτους ἐπιβάλλειν.

In frigidum furnum immittere panes dicuntur & hodie, qui docent indocilem, qui monent aversum, aut qui alioqui sumunt inanem operam.

Lapidi loqueris. Λίθῳ διαλέγῃ. Ter.

Lapis pro stupido brutoque homine ponitur.

Linum lino nectis. Λίνον λίνῳ συνάπτεις.

Linum lino connectis. Hujus adagii duplicem apud Græcos interpretes sensum invenio. Quorum alter est, Infirmis infirma copulas, frivola frivolis. Alter, Eadem non iisdem rationibus facis, aut dicis.

Surdo oppedere. Παρὰ κωφῷ ἀποπέρδειν.

Id est, Apud surdum crepitum edere, Dicitur, ubi quid frustra fit. Sive quum convitiis incessitur is, qui perinde negligit, quasi non audiat.

Laterem lavas. Πλίνθον πλύνεις. Idem

Quo operam inanem significemus.

Anthericum metere. Τὸν ἀνθέρικον θερίζειν.

Dicebantur, qui laborem inanem ac sterilem caperent. Anthericus herbæ genus, quod meti non possit, sed velli manibus necesse est, veluti & linum. Antherices vocantur summa spicarum fastigia, sive Atheres.

De asini prospectu. περὶ ὄνου παρακύψεως. Aristop.

Dici solitum in eos, qui ridendo titulo quempiam calumniantur, aut de frivolis rebus aliquem in jus vocant.

De asini umbra. Ὑπὲρ ὄνου σκιᾶς. Idem

Id est, super asini umbra. Pro eo quod est, De re nihili.

Lapi-

Lapidem decoquis. Λίθον ἕψεις.

Pro eo quod est Inaniter laboras. Neque ... mollescit lapis, quantumvis diutina coctione ... ciatim convenit in hominem durum, nullis ... cibus mollescentem.

Hor. Virg. Plautus. *Surdo fabulam narras. Surdo canis.* Κωφῷ ᾄδεις.

Virg. non canimus surdis, respondent omnia ... Horat. Narrare putat asello Fabulam surdo.

Verberare lapidem.

Apte dicitur, ubi quis objurgat incastigabilem.

Laborem serere. Πόνον σπείρειν.

Vulgo dicebantur, qui frustra laborarent.

A lupi venatu. Ἀπὸ λύκου θήρας.

Dici solitum, ubi quis protinus re infecta disced... Aut de negotio molesto & agresti. Neque enim ... tum est lupum insequi neque is facile capitur, ... reliquarum ferarum venatus non vulgarem adfert volnptetem.

Alienum arare fundum.

Ἀλλοτρίαν ἀρουραν ἀροῦν.

Idem. *Id est,* Alienum arvum arare. Pro eo quod est, Alienum agere negotium, aut cum alienis uxoribus habere rem. Plautus; Fundum alienum arat, suum ... cultum deserit.

Virg. *Hylam inclamas.* Ὕλαν κραυγάζεις.

De frustra vociferantibus: aut in genere, de nihil proficientibus. Id fuerit venustius atque concinnius, ... quis rem absentem frustra desiderat, vel deplorans vel optans. Vnde natum sit, habes apud Virgilium Eccl. 6.

Hic funis nihil attraxit.

Αὐτὴ μὲν ἡ μήρινθος οὐδὲν ἔσπασεν.

Id est, Funis quidem iste piscium attraxit nihil. Q... significabant operam frustra sumptam, neque ex sententia evenisse, quod quis conabatur; Translatum ... hamato funiculo piscantibus.

Hydra...

Hydram secas. Ὕδραν τέμνεις. *Plat.*

Hydram incidere, est ita unum aliquod incommodum tollere, ut in ejus locum plura alia recipias. Adagium natum à fabula hydræ Lernææ, cum qua multum, diuque conflictatus est Hercules, propterea quod uno reciso capite plura renascerentur. Accommodari poterit ad eos qui litibus involvuntur nunquam finiendis. Lis enim litem parit.

Cotem alis. Ἀκόνην σιτίζεις. *Hermol. Barb.*

Dicitur in homines edaces, plurimique cibi, qui nihilo tamen habitiores inde reddantur. Nam in cotis macilentiam & hodie vulgo jactatur adagium, quum aiunt: Tam pinguem quam cotem, macilentum quempiam esse significantes. Hermolaus Barbarus interpretatur hoc adagium, pro male collocare beneficium, unde non sit reditura gratia.

Cum Coryco luctari. Πρὸς Κώρυκον γυμνάζεσθαι.

Adversus Corycum luctari dicebatur, qui sumeret inanem operam. Opinor Corycum palæstritem fuisse quempiam invictum.

Cum Diis pugnare. Θεομαχεῖν. *Cicer.*

Dicuntur, qui vel naturæ repugnant, vel adversus fatalem necessitatem reluctantur. Sumptum à gigantum fabula. Cicero: Quid enim gigantum more bellare cum diis, nisi naturæ repugnare?

Quum plurimum laboraverimus, eodem in statu sumus.

De frustra laborantibus. Quod evenit iis, qui post diuturnum studium nihilo reperiuntur eruditiores, post longam negotiationem nihilo ditiores.

Cum larvis luctari. *Plin.*

Cum larvis luctari dicuntur ii, qui vita defunctos insectantur maledictis, qua re nihil esse potest indignius ingenuo viro.

Vndas numeras. Κύματα μετρεῖς. *Theoc*

Id est, Rem infiniti laboris incœptas.

Inaniter aquam consumis.

"Αλλως ἀναλίσκεις ὕδωρ.

Id est, Inaniter aquam consumis. In eos quadrabit, qui frustra suadent.

Zenod. *In cœlum jacularis.* Ἐς τ̓ οὐρανὸν τοξεύεις.

Id est, In cœlum sagittam torques. De iis, qui frustra laborant, aut qui audent eos lacessere, quos non possunt lædere.

Luc. *Volvitur dolium.* Κεκύλισαι ὁ πίθος.

Id est, Revolutum est dolium. In eum, qui commovetur alieno exemplo sive instinctu, ad stulte quid faciendum. Nam dolium facili impulsu, quo velis, volvitur. At sapiens semper fixus est, & immotus.

Tull. *Vlulas Athenas.* Γλαῦκας εἰς Ἀθήνας.

Subaudiendum, portas, aut mittis. Conveniet in stultos negotiatores, qui merces eo comportant, ubi per se magis abundant. Ut si quis in Ægyptum frumentum, in Ciliciam crocum invectet.

Terenti. *In eodem hæsitas luto.*

In eos competit, qui sic implicantur negotio cuipiam ut se nequeant extricare. A viatoribus translatum qui simul atque in lutum inciderint, quum alterum pedem conantur educere, altero altius immerguntur.

Hor. *In sylvam ligna ferre.*

Est aliquem iis rebus augere velle, quibus ipse maxime abundet. Eadem ratione dicimus, In mare deferre aquam.

Pausan. *Contorquet piger funiculum.*

Cratinus fingit quendam apud inferos funem torquentem, asinum autem arrodentem ea, quæ ille jam torsisset, atque ita inaniter laborare, qui torquebat.

Zenod. *Tranquillum æthera remigas.*

Αἰθέρα νήνεμον ἐρέσσεις.

Id est, Aëre tranquillo remigas. De incassum laborantibus, quasi dicas, aërem diverberas.

Idem *Ventos colis.* Ἀνέμους γεωργεῖς.

Colis autem dico, pro eo quod est, agricolationem exerces.

exerce⁽ˢ⁾. Dicitur in eos, qui è ſuis laboribus nihil fructus reportant.

Vento loqueris. Ἀνέμῳ διαλέγεις. *Suid.*

Pro eo quod eſt, Inaniter. Nam ventus omnia diſſipat. Conſimili figura apud Athenæum legitur: Cœlo & terræ loqui.

Nugas agere. *Ariſtop.*

Rem frivolam ac nihili facere, ſeu fruſtra conari Λῆρον ληρᾶς, Atticis familiare, id eſt, Nugas nugaris.

Actum agere. *Ter.*

A judiciorum conſuetudine ſumptum, qua fas non eſt iterum agere cauſam, de qua jam ſit pronunciatum. Plautus: Rem actam agis, id eſt, incaſſum laboras. Tullius de amicitia indicat dici ſolitum de negotio, quod præpoſtere geritur.

Aquam in mortario tundere.

Ὕδωρ ὑπέρῳ πλήττειν. *Luci.*

Id eſt, Aquam piſtillo tundere. In eos qui laborant inaniter. Siquidem aquam ſi quis vel ætatem contundat, nihil aliud erit, quam aqua. Quantumvis doceas ὄνον λύρας quantumlibet admoneas ſtupidum, ſui ſimilis eſſe pergit.

Volantia ſectari.

De iis, qui nullum certum vitæ ſcopum ſibi proponunt: ſed ex tempore vivunt, ad quamvis occaſionem mutabiles.

Vorſuram ſolvere. *Ter.*

Vorſuram ſolvere dicitur, qui ſic è præſentibus malis extricat ſeſe, ut aliis gravioribus impediatur. Nam Donato, Vorſuram facere, eſt æs alienum ære alieno ſolvere, aut minore fœnore majorem acceptam pecuniam occupare. Hinc ducta voce, ut auctor eſt Feſtus Pompejus, quod vertant creditorem.

Saxum volvere. *Idem*

Saxum volvere dicuntur, qui inexhauſto quopiam atque inutili labore fatigantur. Tractum à notiſſima Siſyphi fabula, ſaxum apud inferos ſurſum ac deorſum volventis.

Diog. *Ex inanibus paleis.*

Ἀτὰρ ἐν καθαρῶν ἀχύρων τετρύγηκας σιτίον. Id est, Atqui è puris paleis trituram frumenti facis. *Id est*, Operam sterilem & infrugiferam sumpsisti. Natum à rusticis.

Lyc. *Frustra canis.* Ἄλλως ᾄδεις.

De iis, qui frustra suadent. Effertur etiam ad hunc modum; In vanum cantas. Frustra pulsas chordas.

Paul. *Frustra currit.* Εἰς κενὸν τρέχει.

Apost. Pro eo quod est, Frustra laborat. Sic usus est D. Paulus. Sumptum ab his, qui in stadio cursu certant.

Milium torno sculpere.

Suid. Τοὺς κέγχρους ἀποτορνεύειν.

Milii grana torno sculpere dicebantur, qui rem absurdam molirentur. Milium enim minutius est, quam ut inde quicquam descalpi possit.

Memorem mones, doctum doces, & similia.

Idem pollet illud Græcanicum:

Λαλεῖς πρὸς ἔχοντα τὴν ἐπιστήμην.

Id est, Loqueris ei, qui ipse rem calleat.

Obturbas frustra velut unda.

Ὀχλεῖς μάτην με κῦμ' ὅπως.

Id est, Turbas me ut unda inaniter, id est, incassum mihi molestus es.

Cancrum recte ingredi doces.

Καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν διδάσκεις.

Id est, Cancrum recte ingredi doces. De eo, qui docet indocilem.

Apud fimum odorum vaporem spargis.

Εἰς κόπρον θυμιᾷς.

Id est, In fimum aromatum ardorem spargis. Nam perit omnis fragrantia, fimique fœtore vincitur.

Plau. *Invitis canibus venari.*

Hoc adagio significatum est, non sat feliciter succedere, quod à nolentibus extorquetur.

Theo. *Invitos boves plaustro inducere.*

Simile

Simile dictum etiam hodie perseverat vulgo celebratum, incommodum esse, bobus invitis plaustrum ducere.

Contra torrentem niti.

Dicuntur: qui frustra certant cum iis, quos vincere non queant. Sumptum à natantibus, qui solent secundo natare flumine. *Aug.*

Contra stimulum calces.

πρὸς κέντρα λακτίζειν.

Id est, Contra stimulos jactare calcem. Est frustra repugnare iis, quos vincere nequeas: & incommodum quod evitare non queas impatienter ferendo, non solum non effugere, verum etiam conduplicare. Donatus parœmiam esse admonet cum eclipsi; Deest enim jactare, quod unico verbo Græci dicunt λακτίζειν. *Hier. Ter.*

Senis mutare linguam.

De frustra atque intempestive laborantibus. Hieronymus præloquens in quatuor Evangelia: Pius, inquit, labor, sed periculosa præsumptio, judicare de cæteris ipsum ab omnibus judicandum, senis mutare linguam, & canescentem mundum ad initia retrahere parvulorum. Quo significatur adultam ætatem ad omnia minus esse tractabilem, quam rudes illos ac teneros annos. His finitimum est; Serum esse, canes vetulos loris assuescere. Et hoc: Senex psittacus negligit ferulam. *Hier.*

Senis doctor. Γέροντος διδάσκαλος.

Convenit in eum, qui in re sera atque intempestiva frustra sumit operam. Siquidem ut est juventa docilis, atque in quemvis habitum sequax, ita senecta intractibilis, tarda atque obliviosa.

Herculei labores. Ἡράκλειοι πόνοι.

Dicuntur plurimi atque ingentes, quique vires desiderant Herculanas. Vel qui aliis quidem maximas adferunt commoditates, cæterum auctori suo nihil ferme fructus adducunt, præter aliquantulum famæ,

plurimum invidiæ. Idque ita fato quodam accidisse Herculi putant, quod quarta luna natus credatur.

Plut. *Asinus balneatoris.* Ὥσπερ ὄνος βαλανέως.

Id est, Ut asinus balneatoris. Dictum in eos, qui ex suis laboribus ipsi nihil fructus caperent.

Prop *Mare exhauris.* Θάλασσαν ἀντλεῖς.

De eo, qui conatur quod effici non possit.

Ari- *Exurere mare.*

stop. Propert. Tu prius & fluctus poteris siccare marinos, Altaque mortali detrahere astra manu.

Muscas depellere.

Dicitur, qui jocoso atque inutili fungitur officio.

Conchas legere.

Summi otii est, conchas & umbilicos legere in littoribus, qui lusus esse solet puerorum.

Aves quæris. Ὄρνις ζητεῖς.

Rem vanam & captu difficilem sequeris. Persius: An passim sequeris corvos, testaque lutoque?

Zen. *Humi hauris.* Χαμαὶ ἀντλεῖς.

De inaniter laborante dicebatur. Nihil enim est quod è solo haurias. Apparet dici posse, quoties exhausta copia non multum superest, quod haurias.

Influit quod exhauritur.

Ἐπιρρεῖ τὸ ἐξαντλούμενον.

Id est, Adfluit quod exhauritur. Ubi quis frustra sumit operam in re quapiam.

E Tantali horto fructus colligis.

Ταντάλου κῆπον τρυγᾷς.

Id est, Ex Tantali horto fructum colligis. *Id est*, Ea consectaris, quæ nusquam sunt, aut quibus frui non licet. Quod quidem apposite dicetur in mundanis addictos voluptatibus.

Mart *Dentem dente rodere.*

Dicitur, qui carpit eum, qui neque lædi queat, neque sentiat. Aut qui mordet pari mordacitate præditum quempiam. Martial. Quid dentem dente juvabit
Rodere? carne opus est, si satur esse velis.

Oreſti pallium texere. Ὀρέστῃ χλαῖναν ὑφαίνειν. *Ariſtoph.*
Dicebatur qui munus pararet abuſuro. Nam Oreſtes per inſaniam veſtes dilacerabat.

Ver ex anno tollere. Ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἔαρ ἐξαίρειν. *Herod.*
Dicebatur qui id quod in negotio quopiam erat præcipuum, tolleret. Ver enim anni præcipua pars eſt. Poteſt deflecti longius, ut dicantur ver eximere anno, qui linguarum ac bonarum literarum peritiam ſuſtollant è ſcholis.

Bulbos quærit. Βολβοὺς ζητεῖ. *Ariſtop.*
Jocus proverbialis in eos qui juxta Perſium.
Obſtipo capite defigunt lumina terræ.

Nudus nec à centum viris ſpoliatur. *Chryſ.*
Adducit proverbium vulgo jactatum D. Chryſoſtomus, qvo ſignificabitur conatus inanis. Apuleius Aſinus effert in hunc modum.
Nudus nec à decem poteſt palæſtricis ſpoliari.

Inter lapides pugnabant, nec lapidem tollere poterant. *Plutarc.*
In eos, qui præſenti commodo non fruuntur, vel ob ignaviam, vel ob perverſam de rebus opinionem, ut qui vel ſaxum graventur ex acervo tollere quo repellant adverſarium. Torquebitur non invenuſte etiam ad inanem operam.

Vtrem cædis. Ἀσκὸν δέρεις. *Ariſtop.*
Sumptum vel à Bacchi ſacris, vel ab iis qui percuſſis utribus inanem movent ſtrepitum.

Impete peritum artis.
Βάλλ' εἰς ἔχοντα τὴν ἐπιστήμην.
Id eſt, Jaculare in eum qui novit artem, ubi quis convitium facit homini, qui norit & ipſe retorquere convitium, aut qui carpit velut imperitum, qui non inferior ſit in artis ſcientia. Sumpta metaphora videtur ab iis, qui jaculo aut ſaxis petunt eum, qui calleat ictum vel declinare, vel in jaculantem retorquere.

Canis. Ἀδεῖς ἔγων.
Pro eo quod eſt, nugaris, ineptis, fruſtra loqueris. Etenim

enim qui canunt, non agunt rem seriam, sed tantum ut aures delineant voluptatate mox peritura.

Vtre territas.

Diog. Dici solitum quoties inanem formidinem aut concipit aliquis, aut incutit. Sumptum ab iis, qui vasorum inanem strepitu pavefaciunt pueros; aut alioqui formidolosos.

Senex psittacus negligit ferulam,
Eundem calceum omni pedi inducere.
Corvus albus. Senisdoctor.
Mortuo mederi. Vmbra territas.
Senis mutare linguam. Senem admonere.

Enarravimus alibi suo quodque loco.

Mari aquam addere.

Est aliquem iis rebus velle augere, quibus ipse maxime abundet.

Inanis conatus.

Ubi sentiemus, frustra sumi operam, neque quicquam promoveri diutinis laboribus, non inepte quadrabit illud Homeri Iliad. C.

Ἄπρηκτον πόλεμον πολεμίζειν ἠδὲ μάχεσθαι.
Pugnam infrugiferamq; & inutile ducere bellum,

Quasi Sutrium eant.

Idem *Phrynichi lucta.* Τὸ φρυνίχου πάλαισμα.
Excubiarum causa canens. Φρουρᾶς ᾄδων.

Tractavimus alibi quoque.

Gyrgathum spiras. Γύργαθον φυσᾷς.

In insanum frustraque vociferantem jaciebatur. Gyrgathus lectus est, in quo paralytici menteque capti, quiq; vocantur dæmoniaci, vincti jactant sese, multa minitantes, sed frustra.

INÆQVALIS PENSATIO.

Ne verba pro farina. Μὴ λόγους ἀντ' ἀλφίτων.

Id est, Ne verba pro farinis. Adversus eos jaciebatur, qui

qui beneficium verbis, non re dabant. Veteres quicquid ad victum pertineret, ἄλφιτα vocabant.

Pro perca scorpium. Ἀντὶ πέρκης σκορπίον.

Ubi quis optima captans, pessima capit. Nam perca piscis est vel maxime laudatus. Scorpius lethalis est: quanquam est & piscis hujus nominis, contempti saporis, de quo magis sentire adagium videtur.

Vmbra pro corpore. Σκιὰ ἀντὶ τοῦ σώματος.

Quoties aliquis magnum quiddam videbitur assequutus, cum nihil tamen adferat præter titulum aut spes meras. Mutuo sumptum ab Æsopica fabula de cane, qui dum umbram carnium, quod ea major appareret, captat, veras amisit carnes.

Palumbem pro columba.

Φάττιον ἀντὶ περιστερᾶς. Plat.

Subaudi verbum ad sententiam accommodatum. Conveniet, ubi quod deterius est & adulterinum, pro eo quod est præstantius ac legitimum, supponunt.

Pilos pro lana. Τρίχας ἀντ' ἐρίων.

De re vehementer inæquali, aut de negotio supra modum absurdo.

Pro malo cane suem reposcis.

Ἀντὶ κακῆς κυνὸς σῦν ἀπαιτεῖς. Diog.

Id est, Pro re vili pretiosam. Sus enim esculentus, canis haudquaquam vescus est.

In parte vel ignem prædetur aliquis.

Ἐν τῷ μέρει τὶς καὶ τὸ πῦρ σκυλευσάτω. *Id est,* Prædetur aliquis per vices ignem quoque. Suid.

Dictum de iis, qui parum æqua referunt in commune. Quid enim non prædetur, qui prædatur ignem? qui sic est natura communis, ut ipse nihilominus possideas, posteaquam & alii fueris impartitus.

Diomedis & Glauci permutatio. Hom

In proverbium abiit, quoties inæqualem commutationem significamus, hoc est, deteriora pro melioribus reddita, scilicet ærea pro aureis. Vel quoties officium aut munus longe impari munere pensatur, aut

contra. Aut quoties aliquis rem pecuniariam auxit, sed dispendio famæ. Admissus est ad amicitiam principis, sed excidit ab amicitia Christi.

Si vinum postulet, pugnos illi dato.

Suid. Ἂν οἶνον αἰτῇ, κονδύλους αὐτῷ δίδου.

Id est, Si vina poscat ille, pugnos porrige. Ubi pro bonis rebus expectatis, diversa accipiuntur. Putant metaphoram à pueris ductam, qui petentes non petenda, nonnunquam colaphos recipiunt.

INCERTVS EVENTVS.

Mars communis.

Incertum ac varium belli eventum notabant hoc dicto, ἄρης κοινός: *Id est,* Mars communis. Gelli.

Inter os & offam.

Quasi dicas, Inter os & cibum. Quod à sumendis cibis sumptum est. In eadem sententia adagium est quod sequitur.

Multa cadunt inter calicem, supremaque labra.

Idem πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου.

His monemur, nihil tam certum sperari, neque quicquam tam esse vicinum, quod non repentinus aliquis casus queat intervertere. Adeoque non esse tutum venturis fidere, ut vix etiam illa sint tuta, quæ manibus tenemus. Natum ab Ancæo, qui vini sui calicem in manibus habens ut biberet, ne gustavit quidem, quoniam ab apro interfectus, interiit, dum eum vineto expellere conaretur.

Ovid. *In herba esse.*

Ubi spem immaturam indicamus, ac longius adhuc abesse ut consequaris, in herba esse dicimus. Sumpta metaphora à segetibus teneris adhuc & herbescentibus.

Men. *Nescis quid serus vesper vehat?*

Quo salubriter admonemur, ne præsentium successuum prosperitate elati, futuri curam abjiciamus.

Luci. *Nullo scopo jaculari.* Ἄσκοπα τοξεύειν.

Absque

Absque scopo jaculari dicuntur, qui nihil certi propositum habent quod sequantur, & ad quod instituti consiliique sui rationes referant.

Si crebro jacias, aliud alias jeceris. Arist.

Quo significatum est, oportere rem sæpius tentare, neque defatigari protinus, si quando parum ex animi sententia ceciderit. Futurum enim, ut iterum atque iterum periclitanti, felicius aliquando cedat. Sunt qui putant, metaphoram à sagittariis, non ab aleatoribus esse ductam.

INCITARE.

Cithara ad bellum. Plutarc.

Plutarch. lib de fortuna Alexandri secunda, declarat hunc versiculum apud Lacedæmonios solere decantari.

Ἕρπει γὰρ ἄντα τῷ σιδήρῳ τὸ καλῶς κιθαρίζειν.

Vergit ad lethale ferrum, lepide cithara canere.

Quo significabant certis citharæ modis sedari motus animorum aliis addi vigorem ad prælium.

Alas addere. Ἀναπτερεῖν. Aristop.

Vulgo dicebatur qui verbis alicui adderent animum, inque bonam spem erigerent.

Frigidam aquam suffundere. Plautus.

Pro eo quod est instigare clanculum. Translatum ab officinis ærariis, ubi fabri subinde frigidam aquam in ignem aspergunt, quo ignis sit vehementior.

Modis omnibus incitat. Hom

Ubi quis omnibus modis animum alterius sollicitat, nunc precibus nunc blanditiis, nunc jurgiis, nunc minis, usurpare licebit illud Homeri:

Multum ille, scuticaque cita celerare jubebat,
Multum item blande affatus, multumque minatus.

Feri puer.

Athenæus lib. Dipnosop. XV. demonstrat olim proverbio solitum acclamari. Ἴν παῖ'ν, quo significant quempiam suo munere defunctum. Itidem ferme

me illud, quemadmodum nos absolutæ virtuti gratulantes dicere solemus: Macte animo, macte virtute.

Ignarium dare.

Dicebatur ignarium dare, qui suggereret, quod dolore quodam revocaret hominem à peccando, quemadmodum lapis digito additus, vel pondere, vel attritu non sinit hominem oblivisci, cujus gratia sumpserat eum. Ignarium autem nonnulli lapidem pyritem vocant, quod habeat plurimum ignis, ut attritu digitos adurat alioqui ponderosissimus.

INCONSTANTIÆ, PERFIDIÆ, VERSUTIÆ.

Chimæra.

Cicer. Hominem inconstantem ac variis moribus, aut opus sibi non cohærens M. Tullius designat festiviter illo versu Homerico: πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα. Quid dicam, ait, nescio, nam ita deplorat primis versibus mansionem suam, ut quemvis movere possit: ita rursus remittit, ut me roget, ut annales suos emendem atque edam. Epistolam sibi inæqualem appellat Chimæram.

De statu dimigrare.

Tull. Quemadmodum de gradu dejici dicuntur, qui depelluntur à proposito, Ita M. Tullius ad Atticum lib 4. dixit, de statu dimigro, pro eo quod erat, recedo à vitæ instituto. Translatum videtur vel ab Athletis, vel à præliis, ubi laudi erat non cessisse loco.

Modo palliatus, modo togatus.

Idem In hominem inconstantem ac lubricæ fidei diversarumque partium eleganter torquebitur: veluti si quis subinde mutato vitæ genere, nunc Cidarim gestet Theologicam, nunc cum paludamento militari incedat, &c.

Trochi in morem.

Aristop. Βέμβικος δίκην. *Idest*, Trochi in morem, de versatilibus & inconstantibus dici solitum. Est enim Bembix trochus, quem pueri flagello circumagunt.

Vespertilio. *Vlpian.*

Vespertiliones videntur appellari, qui gravati ære alieno, luce domi se continent, ne à creditoribus appellentur, noctu prodeunt, &c. Prisci ea voce secus usi sunt videlicet pro homine ancipitis fidei, qui nec hujus ordinis sit, nec illius, cum utroque tamen colludat, eo quod vespertilio sic est utrinque, ut nec inter volucres, nec inter mures habeat locum. Alas habet sed pennas non habet: volitat, sed sub vesperam. Dentes habet, quod avium nulla. Varro in Agathone: Quid multa, factus sum vespertilio, neque in muribus plane, neque in volucribus sum. Vespertilionis convitium torqueri poterit & in amantes, qui noctu volitant, quos Plautus in Trinummo vocat tenebricolas.

Venti campus. Ἀνέμου πεδίον. *Diog.*

In hominem instabilem, levem & inconstantem dicebatur: Nam in planitie venti liberius huc atque illuc divagantur.

Panagæa Diana. Ἡ πανάγαια Ἄρτεμις.

Dicebatur olim peregrinationem impensius amans, errabundis instabilis, nulla certa sede consistens. Siquidem Diana vagari dicitur apud poëtas, & per nemora montesque oberrare. Quæ domicilium etiam subinde mutat, nunc apud superos agens nunc apud inferos ne specie quidem semper eadem, sed nunc pleno orbe, nunc mutila, nunc nulla.

Lachryma nihil citius arescit. *Tull.*

M. Tullius lib. de Invent. priore præcipiens ne orator, posteaquam judicis animum commovit ad misericordiam, diutius commoretur in quæstione, adducit Apollonii dictum: οὐδὲν θᾶσσον ξηραίνεσθαι δακρύου, *Id est*, lachryma nihil citius arescere, quod vehemens affectus facile vertitur in tædium.

Mutabilior Metra Erisichthonis. *Athenæ.*

Μεταβλητότερος Μήτρας τῆς Ἐρισίχθονος.

In eum congruit qui secum non constat, sed subinde aliam atque aliam personam sumit. Erisichthon quidem

quidam Thessalus absumptis facultatibus, ad extremam devenit inopiam. Huic erat filia præstanti forma, nomine Metra, quam ubi prostituisset, adolescentes qui commeabant ad illam varia munera deferebant, alius equos, alius boves, alius verveces. Porro Thessali per jocum dicebant, Metram Erisichthonis verti in ea omia, quæ illi amatoribus filiæ donabantur. Atque hinc proverbium.

Hom *Chamæleonte mutabilior.*

Χαμελέοντος εὐμεταβολώτερος.

Chamæleon commemoratur inter animantia, quæ colorem mutant, fitque is nunc niger, nunc adsimilis crocodilorum, nunc pallidus &c. Competit igitur adagium in hominem versipellem, sive inconstantem.

Protheo mutabilior. Πρωτέως ποικιλώτερος.

In vafrum & versipellem competit. Fabula Prothei extat apud Homerum Odyss. 4. & apud Maronem 4. Georgicor. Simili figura dicetur & Vertumno inconstantior. Nam hic Deus in omnigenam speciem sese variat.

Polypi mentem obtinet. Πολύποδος νόον ἴσχε.

Quo jubemur pro tempore alios atque alios mores, alium atque alium vultum sumere. Adagium natum à piscis ingenio, qui scribitur colorem mutare in metu, &c.

Mulieris animus. Γυναικὸς φρένες.

Plutarc. *Id est,* Muliebre ingenium. Quadrat in imbelles & inconstantes: Terent. Nosti mulierum ingenium? Nolunt ubi velis: ubi nolis, cupiunt ultro.

Euripus homo. Εὔριπος ἄνθρωπος.

Terent. In inconstantes ac moribus inæqualibus homines dicetur. Quadrabit & in fortunæ vices, quæ res mortalium velut æstu quodam sursum ac deorsum jactat. Ducta metaphora à maris Euripi prodigiosa quadam reciprocandi celeritate.

Cnips in loco. Ὁ κνὶψ ἐν χώρᾳ.

Id est, Cnips in regione. Dictum in eos, qui subinde sedem mutarent & aliunde alio migrarent. Est autem

σκνὶψ, ſive κνὶψ, vermiculus innaſcens materiis. Is eroſo ligno ſemper locum mutare nititur.

Cothurno verſatilior.

Εὐμεταβολώτερος κοθόρνου. *Suid.*

Dictum in hominem parum conſtantem lubricaque fide, quive incertæ & ancipitis eſſet factionis, ſimilitudine ducta à calceamento, quod Latini cothurnum vocant, quo mos erat uti Tragœdiarum actoribus. Suidas addit hujuſmodi fuiſſe, ut viris pariter ac mulieribus congrueret.

Aliud ſtans, aliud ſedens. *Sal.*

Quod licebit uti, quum ſummam inconſtantiam animi ſignificamus, quaſi tantillum momentum atque intervallum commutet hominis ſententiam.

Duabus ſedere ſellis. *Mac.*

Eſt incertarum eſſe partium & ancipiti fide, ambabus ſatisfacere velle. Laberius Mimus in ſenatum à Cæſare lectus, quum à Cicerone ad conſeſſum non reciperetur, dicente, Reciperem te, niſi anguſte ſederemus; nimis mordaciter reſpondit, Atqui ſolebas duabus ſellis ſedere: objiciens tanto viro lubricum fidei.

Duos parietes de eadem dealbare fidelia. *M. Curi.*

Pro eo quod eſt, eadem re duplicem velle inire gratiam, eademque opera duos pariter demereri. Tractum videtur ab his, qui parietibus opus albarium ſuperinducunt.

Duplices viros. Διπλοῦς ἄνδρας. *Zen.*

Vocabant, qui eſſent lubrica & inſincera fide, quos nunc vulgo etiam bilingues appellant.

De toga ad pallium. *Tert.*

Cujus duplex erit uſus, vel quum ad diverſum vitæ genus ſeſe contulerit aliquis: vel quum de fortuna honeſtiore ad humiliorem. Veluti, ſi quis ex aulico fiat monachus, aut è præfecto pœdagogus, è conſule rhetor. Toga Romanorum erat, pallium Græcorum. Poſt pallium cœpit eſſe geſtamen philoſophorum. Confine illi; Ab equis ad aſinos.

Duo-

Duodecim artium. Δωδεκαμήχανον.

Appellabant callidum, versutum, versipellem, vafrum, ac variis instructum dolis. Narrant scortum quoddam fuisse nomine Cyrenen, cui cognomentum inditum duodecim artium, propterea quod in peragendo Venere duodecim figuris usa fuisse dicatur, &c.

Thessalorum commentum.

Suid. Θεσσαλῶν σόφισμα.

Varias ad res accommodari scribit Suidas, tum ad eos qui in acie locum deserunt, tum ad illos qui cultu delicatiore utuntur, tum ad hos qui dolis quempiam circumveniunt; A quibusdam, sic refertur hoc adagium, Semper enim res Thessalorum infidæ.

Phœnicum pacta. Φοινίκων συνθῆκαι.

Phœnicum conventa. Phœnices Carthaginem debellaturi postularunt à Libycis, ut sibi liceret diem & noctem hospitio terræ uti. Quod cum impetrassent, cunque exacto concessi temporis spatio juberentur excedere finibus, recusarunt, affirmantes se pactos, ut sibi fas esset, illic noctes quoque ac dies commorari, videlicet ambiguitatem vocum ad suum commodum detorquentes. Unde proverbium esse natum ajunt, de pactis insidiosis & astutis.

Locrense pactum. Λοκρῶν συνθημα.

Zen. *Id est,* Locrensium pactum, De fœdifragis dictum, cujusmodi quondam habiti Locrenses, quod fœdere prodito, quod cum Peloponnesiis inierant, ad Heraclidarum partes defecerint.

Thracium commentum.

Θρᾴκια παρεύρεσις.

Sive inventum. Torquendum in eos, qui pacta eludunt callido vafroque aliquo commento. Thraces pactis cum Bæotiis aliquot dierum induciis, nihilo segnius incursiones agebant nocturno tempore. Hos quum propulsassent Bæotii, atque expostularent, quod violassent inducias, responderunt Thraces, se nihil præter pacta fecisse; pactos enim esse de diebus, noctibus incursasse.

Thra-

Thraces fœdera nesciunt.

Θρᾷκες ὅρκια οὐκ ἐπίστανται. Zenod.

Id est, Thraces fœdera non norunt. Thracum barbariem & immanitatem perfidiamque, satis arguit interemptus à Polymnestore Polydorus, hospitii jure violato.

Hoc calceamentum consuit Histiæus, Aristagoras induit.

Τοῦτο ὑπόδημα ἔρραψε μὲν Ἱστιαῖος, ὑπεδύσατο δ' Ἀρισταγόρας. Diog.

Id est, Hoc calceamentum Histiæus quidem consuit, cæterum Aristagoras induit. Diogenianus admonet dici solitum in eos, qui callide sua malefacta in alios rejiciunt. Videtur magis convenire, quoties in astutis, & improbis consiliis alteri altêr auxilio est, mutuaque opera sese juvant.

Repariazare. Ἀνεπαρίασαν.

Id est, Repariassarunt. De iis dicebatur, quos pœniteret instituti, quique à conventis discederent.

Quibus nec ara, neque fides.

De vehementer perfidis. Dictum est in Spartanos, quorum perfidiam taxavit Euripides:

Σπάρτης ἔνοικοι δόλια βουλευτήρια. *Id est*,
Spartæ incolæ dolosa consultamina.

Altera manu fert lapidem, altera panem ostentat. Plautus.

Qui coram blandiuntur, elam obtrectantes: palam amicos agunt, clanculum nocent; aut qui hic prosunt illic lædunt. Translatum ab iis, qui canes ostentato pane pelliciunt, deinde accedentibus saxum illidunt.

Maritimi mores. Idem

Pro variis & inconstantibus, quales fere sunt amantium. Plautus in Cistellaria. Ita, inquit, mihi omnia ingenia sunt, quod lubet, non lubet jam id continuo. Ita me amor lapsum ludificat, fugat, agit, appetit, raptat, retinet, jactat, largitur: quod dat, non dat, deludit.

Modo

Modo quod suasit, disuadet: quod dissuadet, id ostentat. Maritimis moribus mecum experitur.

Lingua juravit. Ἡ γλῶσσα ὀμώμοκεν.
Ubi quis non præstat fidem promissis, aut ubi non animo pollicetur.

Liv. *Punica fides.*
Pœnorum perfidia in proverbium abiit, quod ea gens peculiariter perjurii, vanitatisque notata sit. Titus Livius de bello Punico, libro secundo. Quæ punica religione servata est fides ab Hannibale, &c. Pœni fœdifragi semper habiti.

Plautus. *Græca fide.* Ἑλληνικῇ πίστει.
Reperitur pro certa item fide. Plautus Græcam fidem dixit ubi non verbis, neque stipulationibus, sed præsente pecunia res agitur. Cætera quæ volumus uti Græca mercamur fide. id est, numerata pecunia.

Non idem sunt scriptura & Leucæus.
Γραφὴ τε καὶ Λεύκαιος οὐ ταυτόν.
Id est, Scriptura & Leucæus non sunt idem: aut non conveniunt, ubi quis aliud scribit, aliud facit aut dicit: Recte jacietur in eos, qui stare pactis nolint. Nam hæc plerumque syngraphis constant. Aut in eos quorum vita non concordat vel congruit cum libris editis. Conjicere licet, Leucæum fuisse malæ fidei scribam.

Hom. *Dædali opera.* Δαιδάλεια ποιήματα.
Id est, Dædalea opera. Dicuntur quæ novo artificio fabricata sunt, & admirando. Hinc natum, quod quum veteres illi plastæ formas animalium cæcas fingerent & immobiles, Dædalus insolito artificio primus & oculos induxit, & nervis quibusdam additis effecit, ut huc atque illuc moverentur, adeo scite, ut spectantibus vivere atque ingredi viderentur.

Admirabiles in nectendis machinis Ægyptii.
De versutis & (ut ait Plautus) consutis dolis dictitatum Torqueri potest & in perplexas sophistarum ambiguitias, ac sylogismorum inexplicabiles labyrinthos.

Cele-

celebrabantur olim Ægyptiorum opera, ex variis li-
gnorum frustulis miro quodam artificio connexa.

Multa novit vulpes, verum echinus unum magnum. Zen.

Dicitur in astutos & variis consutos dolis: vel potius, cum significamus, quosdam unica astutia plus efficere, quam alios diversis technis. Nam vulpes multijugis dolis se tuetur adversus venatores, & tamen haud raro capitur. Echinus, quem opinor erinaceum esse, unica duntaxat arte tutus est adversus canum morsus. Siquidem spinis suis semet involvit in pilæ speciem, ut nulla ex parte morsu prendi queat.

Magnus versator in re pusilla. Plut.

Μέγας κυλινητὴς ἐν μικρῷ γε πράγματι.

Id est, Versator ingens in negotio levi. Quadrat in eos, qui arte parum honesta sibi divitias parant.

Simia non capitur laqueo.

Ὁ πίθηκος οὐχ ἁλίσκεται βρόχῳ.

In callidos tergiversatores dici solitum, qui coargui non queunt.

Volaticum jusjurandum. Diog.

Ταχυβάμονες ὅρκοι.

Ad eum modum appellabant jusjurandum irritum, quod evanesceret, avolaretque simul atque pronunciatum esset, cujusmodi sunt amantium.

Semper adfert Libya mali quippiam. Plin.

Ἀεὶ φέρει τι Λιβύη κακόν.

Quod ex Libya monstra Romam deportarentur. Hinc in mores ingeniumque gentis detorqueri potest: siquidem ut est regio venenorum ferax, ita gentis pestilens ingenium. Peculiariter conveniet in fœdifragos, &c.

Semper Africa novi aliquid apportat.

Quod quidem ideo dicebatur, quod in siticulosa regione ad unum aliquem rivum plurimæ ferarum species bibendi gratia convenire cogantur, inibique varia mixtura violentæ Veneris, varias monstrorum formas,

formas, subindeque novas nasci. Quadrabit in homines lubrica fide, semper novarum rerum avidos.

Athe. *Magis varius quam hydra.*

πoικιλώτερ☉ ὕδρας.

De callidis & dolosis, quod hydra serpens sit versicoloribus notulis distincta.

Arist. *Sisyphi artes.* Σισύφε μηχαναί.

Dicebantur vafra, versutaque consilia.

Σίσυφ☉ ὃς κέρδις☉ ἐπιχθονίων γένετ' ἀνδρῶν.

Homer. Sisyphus, in terris quo non astutior alter.

Pyrrandri commentum.

Idem πυῤῥάνδρε μηχάνημα.

De callido invento. Hic Pyrrander sycophanta quispiam fuit, insignite versutus, notæque malitiæ.

Arist. *Megaricum machinamentum.*

Μεγαρικὴ μηχανή.

Id est, Ars Megarensis. Dicitur, quum dolo & astu agitur, non sincera fide. Olim enim Megarenses ergo male audiebant, tanquam fraudulenti ac fallaces, quod aliud sentire soleant, aliud loqui.

Idem *Expedit pluria habere cognomina.*

Aristophanes in Pluto:

Ὡς ἀγαθὸν ἐστ' ἐπωνυμίας πολλὰς ἔχειν.

Ut expedit si plura habeas cognomina.

Conveniet in eos, qui multa simul profitentur, quo quæstum faciant uberiorem: aut qui diversarum sunt partium.

Hom. *Vlysseum commentum.* Ὀδυσσει☉ μηχανή.

Id est, Vlysseum inventum. Callidum, astutum, & vafrum dicebatur. Vlyssem Homerus ubique versutum facit.

Novit vias, quibus effugit Eucrates.

Arist Οἶδε τὰς ὁδὲς, ἅσπερ ἔφυγεν Εὐκράτης.

In eum quadrat, qui semper aliquam invenit rimam per quam elabatur, ut officium subterfugiat prætextu aliquo, si quando fides esset præstanda.

Lybica fera. Λιϐυκὸν θηρίον. Diog.
d est, Libyca bestia. Dicebatur in hominem vafrum,
llidum, versipellem, variis moribus ancipitique in
nio. Quod genus portentum Cicero Catilinam fuis-
testatur. Inde natum, quod in Libya variæ ferarum
ecies sæpenumero misceantur.

Αἰγυπτιάζειν.

icebantur astuti & impostores. Sumptum à moribus
us gentis. De moribus Ægyptiorum testatur & illud
Æschylo, quod alibi retulimus.
Δεινοὶ πλέκειν τὰς μηχανὰς Αἰγύπτιοι.
Ægyptii miri struendis artibus.

E perforato poculo bibere.

Ἐκ τετρημμένης κύλικος πιεῖν.

icuntur, qui futiles sunt, parumque continent fide-
er arcana sibi credita.

Si leonina pellis non satis est, vulpina addenda.

Ἂν ἡ λεοντὴ μὴ ἐξίκηται, τὴν ἀλωπεκὴν πρόσαψον. Zenõ
d est, Si leonis exuvium non sufficit, adde vulpinum.
uum viribus res obtineri non potest, dolus adhi-
ndus. Adagium natum est, ex apophthegmate Ly-
ndri, qui dicebat boni ducis officium esse, quo leo-
na pellis non attingeret, eo contendendum assuta
lpina:

Non Chius, sed Cius. Ari-
stop.
e gentis inconstantia ac volubilitate, pro temporis
tione commutantis institutum, ac idem ad fortunæ
mmoditatem accommodantis. Aristophanis carmi-
è Ranis, sunt hæc in Theramenem: Evolavit è ma-
, haud Chius, sed Cius: Quanquam hoc loco Aris
rchus Cous legit, non Cius. Theremenes enim
ous fuisse legitur.

Dextrum pedem in calceo, sinistrum in pelvi.

Δεξιὸν εἰς ὑπόδημα, ἀριστερὸν εἰς ποδονιπτῆρα. Suid.
est, Dextrum pedem in calceum, sinistrum in pel-
m. Subaudi verbum ad sententiam accommoda-
tum,

tum, mittit aut ponit. Dici solet in eos, qui se no commode ad rei præsentis conditionem applic proque loco, tempore, negotiis, aliam atque al sustinere personam.

Multa noris oportet, quibus Deum fallas.

Ubi quis fucum facere conatur ei, cui difficile sit d verba propter astutiam singularem.

Ex eodem ore calidum & frigidum efflare.

Aniā. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος θερμὸν καὶ τὸ ψυχεῖν ἐξάγ Bilingues, & qui eundem modo laudant, modo v perant, ex eodem ore calidum & frigidum spirare cuntur. Natum ex Apologo quopiam Aniani fab toris. Torquere licebit in Rhetores, qui eadem no laudare & vituperare, elevare atque attollere. Item Jurisconsultos, qui caussam eandem nunc tuen

Esa. 5 nunc impugnant. Esaias male ominatur iis, qui d cunt bonum malum, malum bonum; dulce amar & amarum dulce.

E se finxit velut araneus.

De homine ex se ipso comminiscente mendacia. A nei mox ut editi sunt, fila mittunt, non ex interi bus velut excrementa, quemadmodum sentit Dem critus, sed de summa corporis parte, veluti cortic

Obliquus cursus. Κάμπτος δρόμος.

Quoties res arte ac dissimulanter agitur. Aut quoti aliud præ nobis ferentes, alio tendimus, & cunicul atque ambagibus pergimus ad id, quod assequi co

Zen. namur.

Canthbaro astutior. Κανθάρου σοφώτερος.

Aut callidior. Zenodotus ait, Athenis cauponem fu se quempiam, nomine Cantharum, quem ob male cia & imposturas ac proditiones, capitis affecerir supplicio. Proinde vulgo receptum, ut in versutos impostores diceretur.

Cassioticus nodus. Κασσιωτικὸν ἅμμα.

Diog. De moribus vafris ac versutis dici consuevit. Cassi mons est, & ejusdem nominis civitas in Ægypto, vi ci

na Pelusio. Ei genti quasi genuinum ac gentilicium ,miros quosdam nodos nectere. Huic affine: Herleus nodus, quo arctissimum atque indissolubilem nicitiam significamus. In caduceo Mercuriali duo nt serpentes, masculus & fœmina, qui medio corrum complexu nodum efficiunt Herculanum.

Pardi mortem adsimulat.

Θάνατον παρδάλεως ὑποκρίνεται.

d est, Pardi mortem simulat. Dicebatur, ubi quis astu rniciem alicui moliretur. In Maurusia simiarum inns copia. Pardalis autem animal est natura simiis festissimum, quas tamen dum viribus assequi non test, dolis in eas utitur. Emori fingit sese. Deinde miæ ubi jam mortuam arbitrantur, descendunt de bore, pardali insultantes ludibrii causa. Postea recnte reviviscens, aliam dentibus, aliam unguibus rripit, dilaniatque ac devorat.

Sphondyla fugiens pessime pedit.

Ὡς ἡ σφονδύλη φεύγουσα πονηρότατον βδεῖ. *Arist.*

d est, Vt felis quoties fugitat, mala pedere sueta est, n eos quadrabit, qui discedunt non citra infamiam. phondila insecti genus, odoris teterrimi. Plinius eminit Sphondylæ serpentis. Hesychius docet, apud tticos Sphondylen dici felem.

I N C V L P A T V S.

Purior clavo. Ἁγνότερος πηδαλίου.

dest, Purior gubernaculo. De re vehementer inculpa-, aut moribus undequaque integris & incontamina-is. Clavus enim nauticus assiduis fluctibus abitur. *Suid.*

A puro pura defluit aqua. *Theogn.*

Εἰμ' ἐθέλεις πλύνειν κεφαλῆς ἀμιάντου ἀπ' ἄκρης
Αἰεὶ λευκὸν ὕδωρ ῥεύσεται ἡμετέρης.

Rursum aqua de summo mihi vertice defluit usque
Limpida, si innocuum forte lavare pares:

Quadrabit in hominem usque quaque innocentem, uem etiam si quis aliquando vocet in crimen: tamen

men non solum fama illius non contaminatur, verum etiam illustrior redditur.

Aurum igni probatum.

Ari-stop. Ὁ χρυσὸς τῷ πυρὶ δοκιμασθείς.

Dicitur is, cujus fides rebus adversis explorata, spectataq; est. Aurum omnibus metallis prælatum, quod uni rerum nihil igni depereat, tuto etiam in incendiis durante materia. Quinimo, quo sæpius arserit, hoc magis proficiat ad bonitatem.

Aurum Colophonium. Χρυσὸς ὁ κολοφώνιος.

Apud Colophonios aurum optimum solet fieri. Venustius fiet, si longius deflectetur, velut ad mores vehementer incorruptos, aut ingenium exquisitum & eximium.

IN DELICIIS.

Luc. *Porcellus Acarnanius.*

Χοιρίσκος Ἀκαρνάνιος.

In mollem & amabilem, atque in deliciis habitum dicebatur.

Mus albus. Μῦς λευκός.

Id est, Mus albus, apud Suidam. Μῦς λευκός. Id est, Mus malus, apud Diogenianum in hominem lascivum & libidinis immodicæ dicebatur. Nam mures domestici salacissimi sunt præsertim albi.

Suid. *Melitæa catella.* Μελιταῖον κυνίδιον.

Quadrat in eum, qui habetur in delitiis, ac lautius in otio alitur ad voluptatem, non ad usum. Canes qui animi causa nutriuntur, & ad lusum duntaxat muliercularum, hos μελιταῖοι appellant. Est in familiis divitum quoddam ministrorum genus, quos illi non ad ministerium, sed animi causa domi habent.

Plautus. *Melitæus catulus.* Μελιταῖον κυνίδιον.

Dicebatur is, cujus opera nulli seriæ rei conducebat, sed duntaxat animi causa alebatur. Atque ii Melitæi vocantur ab insula Melita.

IN DEPREHENSOS.

Folio ficulno tenes angrillam. Ari-
Τῷ θρίῳ τὴν ἔγχελυν. stop.

Id est, Folio ficulno anguillam, subaudiendum tenes. Vbi quis alioqui fugax & lubricus, arctiore modo tenetur, quam ut possit elabi. Nam fici folium scabrum est, atque ob id ad retinendam anguillam natura lubricam vel maxime idoneum.

Medius teneris. Νῦν ἔχῃ μέσος.

Id est, Nunc medius teneris. De eo, qui sic tenetur, ut extricare sese nulla ratione possit. Translatum à palæstritis atqua athletis, qui si quem medium corr[ipuer]int, facile vincunt.

Decipula murem cepit.
Εἴληφεν ἡ παγὶς τὸν μῦν.

Id est, Laqueus murem cepit. De recte, meritoque deprehensis, & malo dignis.

In laqueos lupus. Εἰς πάγας ὁ λύκος.

Cum improbus quispiam tandem in extremum adducitur discrimen. Etenim quum lupus animal sit insidiosissimum, si quando contingat illum irretiri, protinus acclamant omnes, in laqueos lupus.

In area latitas. Ἐν ἅλῳ δορπάζεις. Zenod.

Id est, In area occultaris. De eo qui in eo versatur negotio ut non possit non esse conspicuus.

Culeo dignus. Tull.

Cum hominem enormiter scelerosum significare volumus, eum culeo dignum dicimus. Hoc supplicium erat parricidis, hoc est, qui parentem occidissent, &c.

In easdem ansas venisti. Aristid.

Quadrat in eum, qui sic irretitus est, ut quicunque se vertat, teneatur, nec explicare sese possit.

Laqueus laqueum cepit.
Ἀτὰρ ἡ πάγη ἔοικε λήψεσθαι πάγην.

Id est, Laqueum laqueus, ita ut videtur, ceperit. Ubi malus malum observat. Veluti adulter adulterum,

fur furem, perfidus perfidum: quod interdum u[...]nit, ut dum duo sibi vicissim insidias tendunt, [...] deprehendat alterum.

Hor. *Hinc illæ lachrymæ.*

Dicitur de rei causa, aliquandiu dissimulata, quæ [...] tandem deprehendatur. Veluti si quis dicat barba[...] damnare Græcas literas, ne scilicet ipsi parum [...] videantur.

Sabellic. *Hydrus in dolio.* Ὕδρος ἐν τῷ πίθῳ.

Natum de rustico hydrum in dolio reperiente: Adm[...]net Plinius lib. x. cap. LXXII. serpentes quamqu[...] exiguo indigeant potu, tamen vinum, cum est occ[...]sio, præcipue appetere. Licebit usurpare cum q[...] occulta calamitate premitur, causa atque autore m[...] extante. Aut cum diuturni mali tandem autor d[...]prehenditur.

Tull. *Tempus omnia revelat.*

Non discrepat Euangelicum dictum, apud Matth[...] cap. x. Nihil opertum, quod non revelabitur, & [...]cultum, quod non scietur.

Tertull. *Cuculus.*

Olim qui fuissent in re quapiam parum honest[...] [...]prehensi, vulgari probro cuculi dicebantur. Plin[...] scribit probro solere objici vindemiatoribus, si cu[...]lus eos deprehendisset putantes vineam serius, [...] hoc munus absolvissent prius, quam audiretur [...] avis veluti cessationem exprobrans agricolis.

INDILIGENTIA.

Hom. *Princeps indiligens.*

Indiligens pædagogus corrumpit puerum; mal[...] præceptor vitiat discipulum, rex improbus popul[...] Ad hanc sententiam, facit illud Homeri:

Αὐτὰρ μῆλα κακοὶ φθείρουσι νομῆες.
At corrumpit oves pastor malus.

Plutarc. *Si quis juxta civitatem clypeus.*

Εἴ τις περὶ πόλιν αἰγίς.

Id est, Si quis circum urbem clypeus. Hoc scomm[...]

jaciebant in eos, qui sparsim ac dissolute civitatem obirent palantes.

Malus janitor. Πυλωρὸς κακός. Plut.

Indiligens custos, aut præfectus.

Phani ostium. Ἡ φανῆ θύρα. Sen.

Id accinebatur, ubi quis frustra servasset aliquid: velut, si cujus uxorem adulterio vitiari contingeret, quam tamen ille multa zelotypia servasset.

A limine salutare.

Plurimum venustatis obtinebit hoc, si ad res incorporeas deflectatur, veluti si quis dicatur Theologiam à limine duntaxat salutasse. Translatum à vulgaribus istis amicis, qui non admittuntur in penetralia, sed procul, atque ad limine salutant, ac deinde discedunt.

Lacinia tenere. Cicer

Qui leviter rem tenent, lacinia tenere dicuntur, hoc est, extrema vestis ora. Idem dictum & hodie durat apud nostrates, si quem invitant non ex animo.

Surculum defringere. Idem

Est non callere totam disciplinam, sed ex ea paululum, quod ad præsens institutum faciat, decerpere, quemadmodum Jureconsulti nonnunquam sententiam aut fragmentum adducunt è Theologorum disciplina.

Vt canis è Nilo. Mac.

Qui leviter ac velut obiter artem quampiam, aut autorem degustant, hi ceu canis è Nilo degustare dicentur. In Ægypto constat canes raptu crocodilorum exterritos, bibere & fugere. Solinus ait, eos non nisi currentes lambitare, ne deprehendantur.

Per transennam inspicere. Tull.

Pro eo, quod est, non proprius neque sigillatim, sed procul & summatim inspicere. Translatum à negotiatoribus, qui mercibus cancellos objiciunt.

Per nebulam, per caliginem, per somnium. Plau

Quarum rerum ambiguam quandam, ac tenuem, pene que evanidam memoriam aut intelligentiam obtine-

tinemus, eas per nebulam recordari, per somni[um] meminisse, per caliginem videre proverbio dici- mus.

Moriendum priusquam, &c.

Ari- stop. Aristoteles lib. Rhetoricorum, commemorat Alexan- dridæ dictum, ut vulgo celebre ac laudatum: Καλὸν ἀποθανεῖν πρὶν θανάτου δρᾷν ἄξιον. *Id est*, Honestum est mori, priusquam aliquid morte dignum commi- seris. Sensus est, ut ipse exponit Aristoteles. Decet mori, cum nihil morte dignum admiseris.

Per Satyram.

Variarum rerum mixtarum sparsim, nulloque ordine congestarum veteres Satyram appellabant. Apparet vocem primum deductam à lascivia Satyrorum, te- mere nunc huc, nunc illuc salientium. Hinc deflexa est ad cibi genus, quod ex diversis herbarum formis conflatum est: præterea ad lancem variis rerum ge- neribus onustam, quæ sic diis offerebatur, non dissi- milis illi poculo, quod Græci πεντάπλοον à quintupli- ci rerum differentia, sive κυκεὼν à mixtura vocabant. Festus ait, Saturam sive Satyram dici cibum variis rerum generibus conditum, aut legem aliis multis confertam legibus. Itaque in sanctione legum ascri- bi solere, neve per Satyram derogato aut abrogato, cum significant totam legem esse servandam, &c.

Summo pede.

Ἄκρῳ ποδί, *Id est*, summo pede, eadem figura dictum est, qua summo digito. Negatur summo pede attigisse disciplinam, qui nunquam ingressus est, nec attigit li- men illius.

lat. *In transcursu.*

Plutarchus de liberis educandis: Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐν παραδρομῆς μαθεῖν ὥσπερ εἰ γεύματος ἕνεκεν. *Id est*, Sed hæc quidem ex transcursu discere, veluti degu- standi causa.

Summis labiis.

Luc. Cum quis verbis duntaxat simulat quippiam, non au- tem

tem ex animo facit. Hieronymus. Summis labiis hospitem invitemus.

Summis naribus olfacere.

Τῇ ἄκρᾳ ῥινὶ ὀσφραίνεσθαι.

Id est, Summa nare olfacere, pro eo quod est, Levi experimento conjecturaque qualicunque deprehendere.

Extremis digitis attingere. Cicer.

Pro eo quod est, Leviter attingere: quod ita demum adagium videbitur, si metaphora accesserit.

Primoribus labiis degustare.

Est breviter quippiam attingere. Ductum ab iis, qui cibum aut potum tenuiter degustant, nihil inde in stomachum transmittentes.

Molli brachio. Levi brachio. Idem

Cum indiligentem operam significamus.

Suspensa manu. Plin.

Pro eo quod est, Leviter, parumque accurate.

Compressis manibus. Salo.

Compressis sedere manibus, dicitur in otiosos, & nihil aliud, quam sua fata deplorantes. Extat & in Hebræorum proverbiis: Paululum conseres manus: in ignavum. Figura sumpta à gestu sollicitorum quidem, sed inertium tamen.

Pulmo prius venisset.

Dictum est olim in lentos ac cessatores. Opinor quod pulmo cum perpetuo moveat, nunquam tamen loco se promovet. Plautus: Dii immortales, soccos jussi adimere pedibus. Pulmo enim, quod perhibent, prius venisset, quam tu advenisti mihi.

INDVSTRIA.

Dii facientes adjuvant.

Significat divinam opem non cessantibus sed industriis, & pro sua virili conantibus auxilio esse solere.

Cum Minerva manum quoque move. Varr.

Huic finitimum est σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει. *Id est*, Auxi-

Auxiliante Minerva, manum interim move. Monet adagium, ne fiducia divinæ opis, industriam remittamus.

Diog. *Manum admoventi fortuna est imploranda.*

Τὰν χεῖρα ποτιφέροντα δεῖ τὰν τύχαν ἐπικαλεῖν.

Id est, Manum admoventi fortuna invocanda est. Admonet adagium, ita fidendum esse divino auxilio, ut nihilo segnius nostra adnitamur industria. Huic qui laborat, adesse Numen assolet.

Tryp. *Ni purges & molas, non comedes.*

Ἂν μὴ καθάρῃς καὶ ἀλέσῃς, οὐ μὴ φάγῃς.

Id est, Ni purges & molas, non comedes. *Id est*, Non contingit tibi & victus, nisi tuam item industriam adjunxeris.

Neque mel, neque apes.

Μήτε μέλι, μήτε μελίσσας.

In eos dici solitum, qui recusant incommodum ferre, quod sit cum commodo quopiam conjunctum. Veluti si quis apes, quod sint aculeatæ, nolit perpeti, is nec melle quidem, quod optat, fruetur. Eodem pertinet illud Plauti: Fortiter malum qui patitur, post potitur bono.

Qui vitat molam, vitat farinam.

Ὁ φεύγων μύλον, ἄλφιτα φεύγει.

Id est, Qui fugit molam, fugit farinam. Qui refugit Industriam, non fruetur emolumentis.

Hom. *Industriam adjuvat Deus.*

In aggrediendo negotio, quædam humana ratione providentur, quædam fortunæ commoditas, ipsaque res suppeditat. *Id est*, apud Homerum Odyss. λ.

Hæc partim ipse tuo perpendes pectore tecum.
Partim Divum aliquis tibi suggeret.

Idem *Manum admovere.*

Τὴν χεῖρα ἐπιβάλλειν.

Id est, Manum apponere. Dicebantur, qui sese insinuarent in rei cujuspiam egregiæ communionem.

Optimum obsonium labor senectuti.

Ὄψον ἄριστον πόνος τῷ γήρᾳ.

Laborandum in juventa, quo seni suppetat commodius vivendi facultas, Diogenes interrogatus, quid esse miserrimum censeret: respondit senectutem inopem.

Lutum nisi tundatur, non fit urceus. *Apostol.*

Ὁ πηλὸς ἢν μὴ δαρῇ, κέραμος οὐ γίνεται.

Id est, Lutum ni tundatur, non fit testa. Citra laborem nullus evadit in virum obsolutum.

Manu fingere. *Seneca.*

Est arte curaque formare. Metaphora sumpta ab iis qui è cera sive argilla fingunt imagines.

Serere ne dubetes. *Columella*

Quo monemur, ne quando pigeat ejusmodi rerum aliquid moliri. è quibus nihil omnino dispendii. sed plurimum emolumenti possit proficisci: si non in præsens, certe in posterum; si non nobis, at saltem posteris.

Qui arat olivetum. *Idem*

Colum lib. VI. de re Rust. Quin etiam, inquit, compluribus interpositis annis olivetum putandum est. Nam veteris proverbii meminisse convenit. Eum, qui aret olivetum, rogare fructum: qui stercoret, exorare: qui cædat, cogere. Huic adagio locus fuerit, ubi significabimus fieri non posse, quin voto potiatur is, qui curam extremam impenderit.

Quid tandem non efficiant manus? *Aristop.*

Τί δῆτα χεῖρες οὐκ ἂν ἐργασαίατο.

Id est, Quid denique est, quod manibus effici haud queat? Admonet nihil esse rerum omnium, quod arte, quod industria non efficiatur.

Proba est materia si probum adhibeas artificem. *Plautus.*

A Plautò dictum in Pœnulo: Egregia quidem indoles, si recte instituatur: Felix ingenium, si præceptor contingat idoneus.

Artem quævis alit terra.

Suet. Τὸ τέχνιον πᾶσα γαῖα τρέφει.

Id est, Artem quævis alit regio. Proverbialis sententia, qua significatum est certissimum viaticum esse eruditionem, aut artificium aliquod. Fertur etiam inter Græcorum sententias hujusmodi senarius:

Λιμὴν ἀτυχίας ἐστὶν ἀνθρώποις τέχνη. *Id est,*

Ars ipsa inopiæ portus est mortalibus.

Ex umbra in solem.

Ex umbra in solem educere: est rem prius abditam & otiosam in publicum & in commune vitæ usum educere. Translatum ab Athletis, quibus mos, solis & pulveris patientia confirmare corporis robur, Delicatorum autem est, in umbra latitare.

Cicer. *Manus pretium.*

M. Tullius actione in Verrem 3. Lapis aliquis cædendus & apparandus fuit, machina sua. Nam illo non saxum, non materia advecta est: tantum operis & in ista locatione fuit, quantum paucæ operæ fabrorum mercedis tulerunt, & manus pretium, machinæ. Manus pretium appellare videtur mercedem, non quæ datur pro materia sed quæ artis nomine debetur Architecto. Detorqueri poterit in eos, qui institutione formant ad virtutem, aut corrumpunt discipulos.

Plutarc. *Muli Mariani.*

Muli Mariani, castrensi proverbio dicti sunt varicosi milites, qui ex C Marii ducis instituto, in furca, tabella interposita, sua onera portare consueverunt. Festivius erit, si detorqueatur in hominem immenso studio aut perpetuis negotiis vehementer districtum.

INFACVNDIA.

Snid. Βατταρίζειν.

Dicebantur vulgo, qui balbutirent, quibusque hæsitans esset & impedita lingua: inde translatum ad eos, qui nugas deblaterant. Unde battarismon nugacitatem vocant, vocem à Batto quopiam Thebano mutuati, cui vox fuerit exilis, linguaq; parum articulata.

Ca-

Canere ad myrtum. Ἄιδειν πρὸς μυῤῥίνην.

Ad myrtum canere, Proverbio jubebatur imperitus literarum & infacundus, quique non possit apud eruditos loqui. Hinc sumpta metaphora, quod apud veteres mos esset, ut in conviviis singuli suam cantionem canerent: quod si quis citharam accipere recusasset, utpote musices ignarus, is per jocum accepto ramo laureo seu myrteo, cogebatur ad eum canere. *Plutarc.*

Ialemo frigidior. Ἰαλέμου ψυχρότερος.

De cantione, oratione, argumento, joco, aut ejusmodi re quapiam supra modum frigida, recte dicetur. Quidam aiunt Jalemon lugentis vocem esse. Nam: Ἰαλεμίζειν Græci dicunt pro complorare.

Pejus Babys tibia canit. Κάκιον Βάβυς αὐλεῖ.

Id est, Pejus Babys cantat. Hoc adagium dici consuevit in eos, quorum exercitatio semper vergit in pejus Quod genus sunt Oratores quidam, qui quo diutius dicunt, hoc dicunt indoctius. Ferunt Babyn fratrem fuisse Marsyæ, qui non veritus est ipsum Apollinem ad canendi certamen evocare. A quo cum esset victus, Apollo Babyn adeo contemsit, ut eum ne supplicio quidem dignum existimaret, sed suæ potius inscitiæ judicaret relinquendum.

INFORTVNII SIVE EXITII.

Asinus inter simias. Ὄνος ἐν πιθήκοις.

Ubi quis incidit in homines nasutos & contumeliosos, ipse stolidus à quibus impune irrideatur. Quin & hodie simile quiddam dicunt: Noctua inter cornices, ubi stupidior aliquis, in homines petulantes ac dicaces incidit. *Aul. G.*

Novacula in cotem. Ξυρὸς εἰς ἀκόνην.

Dici solitum in hos, qui forte in eas res inciderunt, in quas minime volebant. Siquidam novacula, si in molle quippiam inciderit, dissecat: Si in cotem, retunditur.

Victus spinosus.

Βίος ἀκανθώδης. *Id est,* Vita spinosa, aspera, dura *Suid.*

ac prisca, qualem agebant illi, quibus glandes erant loco placentarum. Suidas conjungit hoc Atticis proverbiis, quibus mollem ac delicatam vitam declaramus, veluti contrarium. Idem indicat eodem sensu dici, βίον ἀβίωτον, *Id est*, vitam non vitalem, hoc est, tristem & insuavem. Nam latinis interdum vivere dicuntur, qui non spirant tantum, sed qui genialiter vivunt. Contra Græcis ἀβιώτως ἔχειν dicuntur, quibus desunt vitæ præsidia. Potest intelligi & de Atticis facultatibus.

Plau. *Hodie nihil succedit.*

Plautinus Amphitryo in sui nominis fabula citat adagii titulo: Nihil est, ut dici solet, quod hodie bene succedat mihi. Allusit autem ad vulgi superstitionem, cui quidam dies credebantur rebus gerendis auspicati, quidam infelices. Quod si unum atque alterum parum successit ex sententia, hinc æstimantes totum diem, dicunt, Hodie nihil succedet, & ab omnibus negotiis abstinent.

Hom. *Tempestas rerum.*

Cum significabimus magnam rerum confusionem, uti licebit his versibus Homericis, quos usurpat M. Tullius lib. Epist. ad Q. Fratrem. 3.

Ἤματ᾽ ὀπωρινῷ ὅτε λαβρότατον χέει ὕδωρ
Ζεύς. ὅτε δή γ᾽ ἄνδρεσσι κοτεσσάμενος χαλεπήνῃ.

Id est,

Mensibus autumni vehementem Juppiter imbrem
Effundit, cum succensens mortalibus instat.

Aqua & terra reddamini.

Ὕδωρ καὶ γαῖα γένοισθε.

Id est, In terram vertamini aquamque, pro eo quod est, Redigamini in nihilum ac pereatis. Hemistichium est Homericum.

Suid. *Asinus inter apes.* Ὄνος ἐν μελίτταις.

Dici solitum, ubi quis inféliciter incidit in homines improbos atque importunos.

In apes irruisti. Εἰς μελίττας ἐνήλατο.

Ubi quis, præter opinionem in ingens agmen, velut examen malorum immergitur.

Dicas tria ex curia.

Εἴποις τὰ τρία παρὰ τῆς αὐλῆς. Zenod.

Antiquitus, qui judicum sententiis fuissent ad capitale supplicium condemnati, priusquam ad mortem ducerentur, ea facultas concedebatur, ut vino ciboque expleti, tria quædam quæcunque lubitum esset, dicerent. Quæ simul atque dixissent, promulgata damnatione producebantur ad supplicium.

Ad aquam malus. Ἐφ' ὕδωρ κακός. Idem

In infimæ sortis homines dicebatur, ac sordidissimis quæstibus addictos, propterea quod antiquitus infames habebantur, multoque omnium contemptissimi qui litigantibus aquam subministrabant. Veteres enim ad clepsydrarum mensuram in judiciis dicere soliti erant

Canis in vincula. Κύων ἐπὶ δεσμά.

Dicebatur, ubi quis seipsum in servitutem, aut in malum aliquod injiceret. Sumptum à canibus ultro se præbentibus vinciendos cibi lenocinio.

Mitte in aquam. Βάλλ' ἐς ὕδωρ. Plutarc.

Hoc est, Aufer è medio. Dicitur in hominem, vel in rem exitio dignam. Tractum à supplicio quorundam, qui in profluentem aut mare præcipitabantur.

Ad Cynosarges. Ἐς Κυνόσαργες.

Erat Cynosarges locus in Attica quispiam, in quo nothi spuriique exercebantur. Vnde vel contumeliæ causa dicebantur εἰς κυνόσαργες, velut in spurium: vel imprecando, quasi dicas, In malam crucem.

Ad corvos. Βάλλ' ἐς κόρακας. Aristop.

Id est, Abi ad corvos. Perinde valet quasi dicas: Abi in malam crucem, in malam rem, atque exitium. Aristophanes: Ocyus hinc ad corvos abeas.

In lapidicinas. Εἰς λατομίας. Luc.

Quum significamus quempiam è medio tollendum, & in rem malam aliquo auferendum. Natum à Philo-

xeno

xeno Poeta dithyrambico, qui quum Dionysii tyranni poemata non probaret utpote indocta, in lapidicinas ab eo detrusus est.

In puteo cum canibus pugnare.
Ἐν φρέατι κυσὶ μάχεσθαι.

Dici solitum, ubi cuipiam negotium incidit cum homine rixoso & contentioso, à quo se nequeat extricare.

Ari-stop. *In Beatam.* Βάλλ' εἰς μακαρίαν.

Id est, Aufer te in beatam, pro eo quod est, in malam rem. Pausanias refert Macariam esse paludem in Marathone, in qua magna vis Persarum perierit, ignoratione viarum in ipsa prolapsa.

Diog. *In Orci culum incidas.* Ἄϊδου πρωκτῷ περιπέσοις.

Id est, in Orci culum incidas. Sermo perniciem & extremum exitium imprecantis.

Charontis janua. Χαρώνειος θύρα.

Id est, Charonica janua. De imminente capitis periculo, sive de re magnopere tristi. Sic enim antiquitus appellabatur una è carceris januis, per quam damnati judicum sententiis ad supplicium educebantur.

Gell. *Aurum habet Tolosanum.*

In eum qui magnis aut fatalib. afficitur malis, novoq; ac miserando exitio perit. Nam cum opidum Tolosanum in Gallia Q. Cepio Consul diripuisset, multumque auri in ejus opidi templis fuisset, quisquis ex direptione aurum attigit, misero cruciabilique exitu periit.

Equum habet Sejanum.

Olim provebio dicebatur in calamitosum, & ad extremam inopiam redactum.

Tragicum malum. Τραγικὸν πάθος.

Tragicum malum dicetur ingens, cujusmodi finguntur in Tragoediis.

Diog. *Mustelam habet.* Γαλῆν ἔχεις.

In eum quadrat, cui omnia sunt inauspicata, tanquam fatis ac diis iratis, ut aiunt. Olim credium est, hoc animal inauspicatum infaustumque esse iis, qui haberent, domique alerent.

Ca-

Cadmea victoria. Κάδμειος νίκη.

Sunt qui Cadmeam victoriam appellabant infelicem, etiam ipsis victoribus.

Fortunatior Strobilis Carcini.

Εὐδαιμονέστερος Καρκίνου Στροβίλων. *Suid.*

Ironia proverbialis in infelicem & improbum. Carcinus Poeta quispiam fuit, cujus filii dicti sunt Strobili. Locus autem sumptus est à nominum allusione. Nam Græce Carcinus cancrum, Strobili cochleas significant. Utrumque genus distortum ac fœdum.

Issa. Ἴσσα. *Idem*

Issa proverbialis erat acclamatio in eos, quibus ζ. litera sorte cecidisset, quique modis omnibus essent infortunati. Conjectare licet eam literam in sortibus inauspicatam fuisse.

Genius malus.

Adagium apparet è priscorum opinione profectum, qui singulis binos genios attribuunt, quos dæmones vocant: quorum alter perniciem nobis moliatur, alter juvare studeat.

Vel hosti miserandus.

Est hyperbole. Nam hostis non facile commovetur misericordia. Confine illi: Quod vel ipse probet Momus.

Mala ultro adsunt.

Idem & vulgo dicitur: Mala ultro adesse, vel invocata.

Per medium annulum traharis oportet. *Aristop.*

Διὰ δακτυλίου δέοι ἑλκυσθῆναι.

Id est, Per annulum trahendus es. In eum quadrabit, qui sit vehementer extenuato gracilique corpore, seu morbo, seu cura, seu studio, seu qua alia re. Equidem opinor adagium esse natum à lusu, quo ovum aceto maceratum, per anulum trahitur.

E tribus malis unum. Τῶν τριῶν κακῶν ἕν. *Menand.*

Id est, trium malorum unum. Sumptum à Theramene, qui cuidam è tribus malis unum indixerit, è quibus,

bus, quod vellet, eligeret. Sunt qui dicant iis, qui sententia capitali damnati fuissent, tria solere de[...] gladium, laqueum, & aconitum.

Extrema extremorum mala.

Ἐσχάτων ἔσχατα κακὰ διαπέπρακται.

Id est, Extrema extremorum mala acciderunt. H[...] sermonis typum Græci videntur ab Hebræis m[...] sumpsisse, qui vehementiam & ἐπίτασιν ejusdem [...]ctionis congeminatione significabant. Apud Hie[re]miam: Ficus bonas bonas: & ficus malas mal[as] cum valde bonas & valde malas velit intelligi.

Ogygia mala. Ὠγύγια κακά.

Recte dicentur vel ingentia vel antiqua. Nam utrum-que Græce significat Ogygium.

Plat. *Diolygium malum.* Διαλύγιον κακόν.

Id est, Ingens malum. Dicitur de eo, qui malo quo-piam ingenti ac diuturno tenetur.

Suid. *Labore laboriosus.* Πόνῳ πονηρός.

Ipsa figura hyperbolen habet laboris immodici. E[st] autem jocus ob amphibologiam vocis; πονηρὸς Enim Græcis ut laboriosum ac miserum, ita significat [&] malum astutumque.

Lemnium malum. Λήμνιον κακόν.

De malis immensis ac miserandis. Hinc natum adagium putant, quod aliquando Lemniæ mulieres gr[a]veolentia maritorum offensæ, eos universos sustulerunt auxilio Thoantis: cujus rei meminit & Euripides in Hecuba.

Idem *Magnetum mala.* Μαγνήτων κακά.

De malis ingentibus dictum videtur aut iis quæ i[n] autores suos recidunt. Sumptum apparet ab histori[a], qua de Magnetibus afflictis Suidas meminerit, i[n] quæ feruntur incidisse violato numine quopiam.

Hom. *Malis mala succedunt.*

In eum, qui variis exercetur fortunæ incommoditatibus, nunc morbo, nunc rapinis, nunc aliis atque aliis malis conveniet illud Homeri:

Tradebat Notus hunc Boreæ quandoque vehendum,
Nunc rursum Zephyro tractandum tradidit Eurus.

Tænarium malum. Ταινάρειον κακόν.

Si quid crudelius sævitum esset in famulos. Tænarium malum vocabant, propterea quod olim Lacedæmonii captivos, qui in Tænarium confugerant, reductos, capitis affecerunt supplicio. Est autem Tænarius oppidum quoddam Laconicæ, cujus incolæ Tænaritæ vocantur.

Tam perit, quam extrema faba. *Fest. Pom.*

Propterea quod extremæ fabæ plerunque aut proterantur, aut decerpantur à prætereuntibus. Quadrabit igitur in hominem seu rem, omnibus omnium injuriis expositam.

Vivus vidensque. *Ter.*

Quod in Eunucho dixit Terent. Vivus, vidensque pereo, id M. Tull. indicat proverbiali figura dictum esse in oratione pro P. Sectio. Usurpat & aliquot locis D. Hieron.

Ilias malorum. Ἰλιὰς κακῶν. *Cicer.*

De calamitatibus maximis simul & plurimis: propterea quod in Iliade Homerica nullum mali genus non recensetur.

Lerna malorum. Λέρνη κακῶν.

De malis plurimis simul in unum congestis & accumulatis. Strabo commemorat Lernam lacum fuisse quempiam Argivorum ac Mycenorum agro communem, in quem cum passim ob omnibus purgamenta deportarentur, vulgo natum proverbium λέρνη κακῶν, *Id est*, Lerna malorum. In hoc lacu poëtæ fingunt hydram illam septem capitum constitisse, quam Hercules confecerit.

Semper Ilio mala. Ἀεὶ Ἰλίῳ κακά. *Athe.*

De vehementer calamitosis & afflictis. Trojanorum excidium poëtis multa Tragœdiarum argumenta ministravit, atque hinc proverbium. Stratonicus rogatus cur nollet apud Ilienses vivere? respondit; Semper Ilio mala.

Athē *Sybaritica calamitas.* Συβαριτικὴ συμφορά.

Id est, Sybaritica clades. Quemadmodum Sybaritæ perierint, deque calamitate & luxu eorum permulta retulit Athenæus. Quadrabit adagium in eos qui neglectu deorum, aut ob intemperantem luxum subvertuntur.

Plau *Mare malorum.* Κακῶν θάλασσα.

Dici solitum de calamitatibus immensis & omnigenis. Inde sumptum, quod mare res quædam est infinita, vel quod infinitis ærumnis abundat.

Arist. *Alio relinquente fluctu, alius excipit.*

Non incommode deflectetur ad incursus malorum, cum (ut fere fit) calamitas calamitati succedit, juxta illum proverbialem versiculum:

Fortuna obesse nulli contenta est semel.

Cyrbes malorum. Κύρβεις κακῶν.

De vehementer improbis & omni facinorum genere contaminatis. Apud Athenienses tabulæ quædam erant quadræ, in quibus leges descriptæ, proponebantur, præterea varia delinquentium pœnæ. Has illi κύρβεις appellant; apud Lucianum ἄξονες dicuntur.

Malorum thesaurus. Θησαυρὸς κακῶν.

Extat inter Græcanicas sententias senarius:

Plau Θησαυρός ἐστι τῶν κακῶν κακὴ γυνή.

Thesaurus est mulier malorum, si mala est.

Malorum Panegyris. Κακῶν πανήγυρις

De malis agminatim ingruentibus, & invicem sibi succedentibus. Panegyris dicebatur solennis ille populi conventus, ad ludos festos celebrandos.

Aristop. *Per tenebras quæ apud quercum.*

Τὸ περὶ δρυῒ σκότος.

De ingenti ac fatali calamitate dicebatur.

Plut. *Graviora Sambico patitur.*

Δεινότερα Σαμβίκου πάσχει.

Id est, Atrociora Sambico patitur. In eos qui cruciatibus exquisitis torquentur, aut quibus insignia mala accidunt. Sambicus quispiam Eleus, una cum sociis aliquos

liquot non paucas apud Olympia æreas statuas conflavit, vendiditque. Deinde majora etiam ausus, Dianæ præsidis templum diripuit. At ille mox comprehensus dum socios prodere recusat, annum perpetuum exquisitis crucitatibus dilaceratus est, inter quos etiam animam efflavit.

Malo asino vehitur. Ἐπ' ὄνου πονηρᾶς ὀχούμενοι.
Mala asella vehi dicuntur, quibus res sunt parum secundæ: Felices enim egregiis equis insidere gaudent.

Quæ ex antiqua. Τὰ ἐκ παλαιᾶς.
Id est, Quæ ex antiqua, subaudiendum, Tyro. Perinde valet, quasi dicas summam molestiam extremumque malum. Nam significabant tantum malorum, quantum antiqua Tyrus pertulisset.

Miserior monomachis.
Τῶν μονομαχούντων ἀθλιώτερος.
Id est, Miserior his, qui monomachiam exercent. Nam hi durissima lege committuntur, ut aut alter, aut uterque pereat. Hos Latini vocabant gladiatores. Quo spectaculo cum nihil possit immanius esse, tamen olim Romanis erat in deliciis.

Cujusmodi portento me involvit fortuna. *Zenod.*
Οἵῳ μ' ὁ δαίμων τέρατι συγκαθεῖρξεν.
Id est, Cujusmodi portento me implicuit fortuna. Dici conveniet, ubi negotium incidit cum homine moroso difficilique; cum quo non queas vivere, nec à quo te possis extricare.

My sortitus es. Ἔλαχες τὸ Μ.
Id est, M litera tibi sorte obtigit. Ænigma in stultos. Nam Græce Μωροὶ hanc initialem habent.

Nefasti dies. Ἀποφράδες ἡμέραι.
Olim vocabantur inauspicati, & quibus publica non licebat agere. Unde receptum, ut homines invisos detestandos ἀποφράδας appellarent.

Servabis bovem. Βουκολήσεις.
Id est, Bubulcus eris. Hoc velut ænigmate significabant exilium.

Inus

Zenod. *Inus dolores.* Ἰνοῦς ἄχη.

Ino Cadmi filia ex Athamante duos peperit filios, Learchum & Melicertam: Præterea filiam Eurycleam. Athamas autem versus in insaniam, reliquos liberos arcu percussit, occiditque. Ino una cum Melicerta se in mare abjecit. Hinc ortum adagium, ut intolerandum & exanimantem (ut ita dixerim) dolorem significantes, dicerent Ἰνοῦς ἄχη. Nam ἄχος proprie dolor dicitur apud Græcos, qui prorsus obstupefacit, suique sensum adimit homini.

Niobes mala. Νιόβης πάθη.

Id est, Niobes dolores De maximis & acerbissimis malis dicebatur. Hanc enim fabulæ narrant post occisos liberos, quos permultos habebat, præ dolore in saxum conversam fuisse.

Antiopæ luctus Ἀντιόπης θρῆνος.

Dici consuevit, ubi quis innumeris calamitatibus affligitur deinde malis eximitur. Natum adagium ab Antiopæ fabula.

Cythnicæ calamitates. Κυθνιῶδεις συμφοραί.

Aristoteles citat, Cythnios usque adeo divexatos afflictosque fuisse ab Amphitrione, ut in proverbium abierint: Cythnus ex insulis Cycladibus una, contra Dryopidem sita.

Arist. *Cyrnia jactura.* Κυρνία ἄτη.

Id est, Cyrnium malum. De magnis dispendiis & expilationibus dicebatur. Cyrnus insula quæpiam est è regione Apuliæ, in qua est mellis summa copia. Hæc olim navigantibus erat inaccessa, propter prædonum ac piratarum circa illam frequentiam.

Zenod. *Argi collis.* Ἄργου λόφος.

Ubi quis ingentibus malis esset implicitus. Potest accommodari vel ad locum, vel ad negotium variis obnoxium calamitatibus. Natum aiunt à colle quodam, cui cognomen Argi, frequentibus homicidiis ac latrociniis infami.

Archidamicum bellum.

Ἀρχ

'Αρχιδάμιος πόλεμος.

e bello sævo crudelique dicebatur, epitheto sumpto
Archidamo duce Lacedæmoniorum, qui maximis
piis impressionem fecerit in Atticam, eamque de-
m annis divexarit. Proinde cum funditus tolleren-
r omnia, bellum Archidamicum dicebatur.

Ægypti nuptiæ. Αἰγύπτου γάμος.

auspicatæ & infelices dicebantur. Sumptum à no-
ssima fabula Ægypti, qui filios quinquaginta, toti-
em fratris filiabus maritos dedit. At hi, præter unum,
nnes à sponsis jugulati sunt.

Militavit cum Erasinade. Suid.

'Εστρατήγησε μετ' 'Ερασινάδου.

Vulgo per jocum dicebatur de his, quibus res unde-
quaque male procederent.

Excubias agere in Naupacto. Zen.

Φρουρῆσαι ἐν Ναυπάκτῳ.

Id est, Excubare Naupacti. Achivi capta Naupacto,
Pausaniam excubiis custodiæque præfectum interfe-
cerunt. Unde res in jocum vulgi videtur abiisse ad-
versus eos, qui pereunt ignavia sua, aut qui munus
odiosum ac plenum discriminis administrant.

Lemnia manu. Λήμνια χειρί. Her.

Dictum pro eo quod est, nefaria, impia, crudeli.

Lepus apparens infortunatum facit iter. Suid.

Φανεὶς ὁ λαγὼς δυστυχεῖς ποιεῖ τρίβους.

Id est, Inauspicatum iter obvius facit lepus. Vulgo cre-
ditum etiam his temporibus, occursum leporis omen
esse parum felix iter ingressis. Torqueri potest ad in-
terventum cujuspiam, qui videatur incommodum
aliquod allaturus.

Minxit in patrios cineres. Hor.

Qui intemperiis ageretur, cuique cuncta cederent in-
feliciter, in patrios cineres minxisse dicebatur. Anti-
quitus enim paterni sepulchri summa fuit religio.

Rupta anchora. Κρηδῆς ῥαγείσης.

Id est, Rupta crada. Dicebatur de his, qui repente
tanquam

tanquam magnum quiddam facturi prodiissent: i-de falsa omnium expectatatione, turpiter & in-sese gessissent in negotio. Porro crada hoc loco ficulnum ramum indicat, sed uncum illud a, q vincti tenebantur actores in machina.

Commune naufragium.

Κοινὸν ναυάγιον τοῖς πᾶσι παραμύθιον

Id est, Commune naufragium omnibus solati-Multo facilius fertur malum, quod nobis est omnibus, aut cum multis commune.

Obedientia felicitatis mater.

Æsch πειθαρχία γὰρ ἐστι τῆς εὐπραξίας μήτηρ.

Principis est, consulere saluti ciuium, id conatu-nis æquis legibus. Populi est his obtemperare, si vel esse felix Sed utinam non essent Joves ὀλέθριοι, qui-bus uxor esset ἄρπυια & filia δυστυχία.

INGENII MALITIA ET INSTITVTIO.

Lupus pilum mutat, non mentem.

Ὁ λύκος τὴν τρίχα, οὐ τὴν γνώμην ἀλλάττει.

Id est, Lupus pilum, non ingenium mutat. Sen-canitiem adfert improbis, non item aufert malitia-Canescunt enim lupi velut & equi, more homi-per ætatem.

Hor. *Naturam expellas furca tamen usque re-curret.*

Sensus est; Haud facile dedisci, quæ nobis natura p-nitus indidit, atque insevit. Ductus est metaphor-ramis, qui apposita furca torquentur alio, quam na-tura posuerat.

Lignum tortum haud unquam rectum.

Ξύλον ἀγκύλον οὐδέποτ᾽ ὀρθόν.

Id est, Nunquam rectum tortile lignum. Distorta p-vaque ingenia vix unqnam ad bonam frugem tra-cuntur.

Æthiops non albescit. Αἰθίοψ οὐ λευκαίνεται.

Id e-

d est, Æthiops non candescit. De iis dici solitum, qui nunquam mutaturi sunt ingenium.

Qui semel scurra, nunquam paterfamalias. Por-phy.

census est, Eum quem semel depuduerit, quique contempta fama scurram agere cœperit, vix unquam ad bonam frugem redire.

Podex lotionem vincit. Ari-stop.

Πρωκτὸς λουτρῷ περιγίγνεται.

Id est, Podex lotionem vincit. In eos, qui sese in malum aliquod adigunt, propterea quod ea corporis pars etiamsi lavetur, semet rursum inquinat, ita ut ipsa sit in causa quo minus lavari possit.

Occasione duntaxat opus improbitati, vel malitiæ. Idem

Quadrabit in nocendi cupidos, qui ne temere læsisse videantur, causas prætexunt. Malefacere qui vult, nusquam non causam invenit. Vulgo dicitur apud nostrates: Facile fustem invenerit, qui cupit cædere canem.

Salivam imbibere. Hier.

Sumpta metaphora ab infantibus, quibus præmansum cibum in os inserunt, non sine saliva, cui quum assueverint, nihil jam illis sapit, quod ab illius primæ salivæ gustu diversum sit.

Quo semel est imbuta.

Horatius: Quo semel est imbuta recens, servabit odorem Testa diu. Proinde recte monet Fabius, ut statim optima discantur, propterea quod nihil hæret tenacius, quam id quod rudibus annis perceperimus. Hor.

INGRATIVDO.

Ingratitudo vulgi.

Qui significabit sibi molestam ingratitudinem, quod intelligat superiorum officiorum nullam haberi rationem, non inconcinniter usurpaverit illud ex Odysseæ ι, quod idem est & in aliis locis:

Μή τις ἔτι πρόφρων ἀγανὸς, καὶ ἤπιος ἔστω.

Σκυ-

Σκηπτȣ̃χ@ βασιλεὺς μηδὲ φρεσὶν αἴσιμα εἰδὼς
Ἀλλ' αἰεὶ χαλεπός τ' εἴη καὶ αἴσυλα ῥέζοι. Id est,
Posthac ne placidus sit quisquam, neve beni-
Nec mitis, justique tenax rex sceptriger unqu-
Sed semper ferus esto, & semper iniqua patra-

Vivum noveris.

Antea retulimus vivorum meminisse oportere: meretricula in Truculento detorquet in alium sensum, amatorem pro mortuo ducens, qui desierat dando. Dum vivit, inquit, hominem noveris, mortuus est, quiescas: Te dum vivebas, nove- Pecunia juxta Hesiodum, anima est mortalibus, amissa, exanimis est homo.

Theo. *Ale luporum catulos.*

Theocritus in Hodœporis:

Θρέψαι καὶ λυκιδεῖς, θρέψαι κύνας ὥς τι φάγωντι.

Id est, Pasce canes qui te lanient, catulosque lupor- In eos, qui læduntur ob iis, de quibus bene meri- sunt, aut in ingratos.

Aries nutricationis mercedem persolvit.

Men. Κριὸς τροφεῖα ἀπέτισεν.

Id est, Aries alituram rependit. Quadrabit, ubi pro benefactis maleficium reponit. Aries ipsos, q- rum opera nutritus est aut etiam nutritur, com- incessit.

Qui canem alit externum.

Ὅς κύνα τρέφει ξένον, τȣ́τω μόνον λίνον μένει.

Id est, Qui canem alit peregrinum, huic præter fu- nihil sit reliqui. Qui beneficium collocat in ingrat- perdit operam. Nam canis alienus relicto fune, q- alligatur, pristinum dominum repetit.

Hirundines sub eodem tecto ne habeas.

Pyth. Ὁμωρόφȣς χελιδόνας μὴ ἔχειν.

Hoc est, Hirundines ne habeas sub eodem tecto. Hieronymus interpretatur abstinendum à com- cio garrulorum & susurrorum. Recte Pythagoras co- vict-

victorem ingratum parumque firmum hirundinis symbolo monuit ablegandum, &c.

Pro benificentia Agamemnonem ulti sunt Achivi.
Ἀντ' εὐεργεσίας Ἀγαμέμνονα τῖσαν Ἀχαιοί.
Id est, Pro meritis male tractarunt Agamemnona Graji. Dicebatur in ingratos, qui pro summo beneficio summum remetiuntur maleficium. Agamemnon enim tot exhaustis laboribus in expugnanda Troja pro dignitate Græciæ, domum reversus, veste inexplicabili involutus, interfectus est à Clytemnestra, auxiliante Ægystho adultero.

Pro perca scorpium. Ἀντὶ πέρκης σκορπίον.
Ubi quis optima captans, pessima capit. Nam perca piscis vel maxime laudatus. Scorpius lethalis: est & piscis hujus nominis contempti saporis.

Nemo bene merito, bovem immolavit, præter Pyrrhiam:
Οὐδεὶς εὐεργέτῃ βοῦν ἔθυσεν, ἀλλ' ἢ Πυῤῥίας.
Id est, Nemo bovem immmolavit benemerito, nisi Pyrrhias. Hoc proverbio quondam utebantur, si quando quis extitisset homo insigniter gratus qui beneficium acceptum ampliter repensaret. Accommodabitur & in vulgatam mortalium ingratitudinem; adeo vix unum reperias, qui meminerit officii. Non abluit hinc exemplum Euangelicum, quo è decem lepra, Christi beneficio, liberatis, unus duntaxat reversus est, qui gratias egerit. Plutarc.

Simul misertum est, & interiit gratia.
Ἅμ' ἠλέηται καὶ τέθνηκεν ἡ χάρις.
Id est, Simul & misertum est, interiitque gratia. Senarius dici solitus in ingratum, qui simulatque levatus est malis, desinit meminisse beneficiorum ejus cujus opera restitutus est. Plautus, Si quid juves, pluma levior gratia: si quid offendas, plumbeas iras gerunt. Zenod. Arist.

In senem ne quod collocaris beneficium.

Γέροντι

Γέροντι μηδέποτε μηδὲν χρηστὸν ποιεῖν.

Id est, Ne quid unquam beneficii collocaris in se... Diciturque hodie vulgo: Neque in senem, neque puerum collocandum esse beneficium, propter quod alter non refert, alter non meminit.

Hostis non hostis. Ἀπόλεμος πολέμιος.

Id est, Citra bellum hostis dicitur, qui nulla lacess... injuria tamen quæ sunt hostium facit, aut qui p... obtextu facit hostilia.

Arietis ministerium. Κριοῦ διακονία.

Id est, arietis ministerium. Dici solitum de officio in ingratum collocatio. Siquidem aries cornibus fe... pascentem.

INGRATA OB VETVSTATEM.

Plautus. *Piscis nequam est nisi recens.*

Dicitur peculiariter in hospitem aut vulgarem a... cum, qui primo quidem adventu non ingratus e... cæterum ante triduum exactum putet. Plautus: Q... si piscis itidem est amator lenæ: nequam est, nisi re... cens.

Piscis repositus. Ἀποκείμενος ἰχθύς.

Plutarc. *Id est*, Repositus piscis. In proverbium abiisse videtur adversus eos, qui nihil servant in posterum. Nam pi... sces olim in deliciis erant. Et prudentiæ est, è ci... semper aliquid habere sepositum, quo subitum exci... piat hospitem.

Antiquiora dipthera loqueris.

Ἀρχαιότερα διφθέρας λαλεῖς.

Id est, Antiquiora dipthera loqueris. In eos quadr... qui nugas narrant, ut de rebus nimium priscis & jampridem obsoletis. Siquidem aiunt diphtheram pellem fuisse ejus capræ quæ Jovem lactarit, in q... creditum est antiquitus, illum omnia scribere q... fierent. Unde quæ nec in historicorum literis ex...

...

rent, nec in hominum memoria servarentur, ea velut ex Jovis dipthera petita dicebantur. Step.

A Nannaco. Ἀπὸ Ναννάκου.

Id est, A Nannaco. Quum significamus rem ab extrema usque antiquitate repetitam. Nannacus rex ante Deucalionem fuisse narratur, qui diluvium futurum præviderit. Latini consimili figura dicunt, Ab Aboriginum seculo repetita, & Perinde quasi cum Evandri matre loquaris. Non discrepat ab hoc: Antiquior Codro.

Res Cannacæ. Τὰ Καννάκου.

Id est, Res, aut mala Cannacæ. Bifariam utebantur hac parœmia, vel de rebus ob vetustatem admirandis, vel de lamentis & complorationibus miseris, ac lachrymosis.

Antiquior quam chaos & Saturnia tempora.

Χάους ἀρχαιότερος. Ibic.

Id est, Antiquior quam chaos. De re nimium prisca & obsoleta. Alludit adagium ad chaos, ad quod Poëtæ deorum ac rerum omnium originem referunt. Ovidius opificium mundi hinc auspicatur, & Hebræi.

Per antiquum diem. Διὰ παλαιᾶς ἡμέρας.

De re admodum vetusta & prisca. Finitimum huic. Magno Platonis anno.

Pellenæa tunica. πελληναῖος χιτών. Diog.

Id est, Pellenæa vestis, De prisco cultu. Pellene pervetusta Achaiæ civitas, Protei patria, in qua diversæ vestimentorum formæ fieri consueverunt.

INITIVM LAVDATVM.

Operi incipienti favendum. Pind.

Celebratissimum est, honos alit artes, & virtus laudata crescit. Ita Pindarus Olympiacῶn lib. sexto. Ἀρχομένου δ᾽ ἔργου πρόσωπον χρὴ θέμεν τηλαυγές. In initio facinoris, oportet faciem illustrem addere: hoc est, favendum aliquid egregii facinoris aggredientibus, simul ut ipsis addatur animus, & alii ad æmulationem provocentur. At nunc plerique moleste ob-

strepunt, si quis quid tentet eximium. Potest & ali[...] sensus accipi: Qui famam affectat, hunc oportet egregio quopiam facinore auspicari. Permagni siqui[...]dem refert, unde nominis sumas exordia.

Pind. *In hoc calceamento pedem habet.*

Dictum ibidem & illud adagii forma: Ἴστω γὰρ ἐν τούτῳ πεδίλῳ δαιμόνιον πόδ᾽ ἔχων. *Id est,* Novit enim sei[...] hoc calceamento fortunatum habere pedem: pro[...] quod est, novit has laudes in ipsum competere. Oli[...] magnæ delitiæ erant in soleis & calceis. Nam Pedi[...] Græcis & calceamenti genus varium ac pictura[...] dictum παρὰ τὸ τῷ ποδὶ περιειλεῖσθαι, eo quod pe[...] applicetur. Ut autem non omnis calceus conven[...] cuilibet pedi: ita nec quævis laus in quemvis co[...]gruit.

Tull. *Vestigium ponere*

Vestigium ponere, pro attingere dixit M. Tullius li[...]bro de Finibus 5. Quanquam id quidem infinitum e[...] in hac urbe: quacunque enim ingredimur, in ali[...]quam historiam vestigium ponimus. M. Tullius ej[...]dem operis lib. 5. Quid enim? Sapientia pedem u[...] poneret, non habebat, sublatis omnibus officiis. E[...] locus ostendit elegantem usum hujus metaphora[...] rebus animi. Sentit enim nullum esse locum sapien[...]tiæ, si tollatur officiorum delectus.

Quum parvula est, bona videtur spina.

Μικρόθεν ἡ ἄκανθα ἀγαθὴ φαίνεται.

Cum pusilla est spina, bona videtur. Pueritia semp[...] amabilis.

Primum Ægina pueros optimos alit.

De re quapiam, quæ melioribus initiis cœpta, pau[...]tim ad deterius dilabitur, ut pleraque mortalium [...]ciunt, Sumptum adagium ab Achille, Patroclo, A[...]ce, Neoptolemo, quod hi virtute præcelluerint, qu[...] essent Æginetæ. Deinde labente morum integrit[...] male cœperunt audire Æginetæ. Non dissimile il[...] Quondam fuere strenui Milesii.

Primum Mars in filiis laudatus est.

Τὰ πρῶτα Ἄρης εἰς τοὺς παῖδας ἐπῃνεῖτο.

Id est, Initio Mars laudabatur ob filios. De iis, qui initio specimen aliquod indolis egregiæ præ se ferunt: deinde in alios paulatim degenerant mores. Quemadmodum evenit Romanis olim strenuis.

Κυαμοτρώξ.

Id est, Fabarum arrosor. Dicebatur, qui in creandis magistratibus vendebat sua suffragia, eoque quæstus gratia sedulo versabatur in comitiis. Prius quam repertus est usus calculorum, quos Græci ψήφους appellant, suffragia nigris & albis fabis ferebantur. Unde fabis victitare dicebantur, quibus hic erat quæstus.

INJVSTITIA.

Stateram ne transgrediaris. Pyth.

Μὴ ζυγὸν ὑπερβαίνειν, *Id est*, Stateram ne transilias, hoc est, ne quid facias præter jus & æquum. Nam stateram olim æquitatis symbolum habuisse vulgo, vel Doricum illud proverbium indicat: Σταχάνας δικαιότερος, *Id est*, trutina justior.

Malum lucrum, æquale dispendio.

Μὴ κακὰ κερδαίνειν, κακὰ κέρδεα ἶσα ἄτῃσι. Hesi.

Id est, Ne male lucreris, mala lucra æqualia damnis. Non est lucrum, quod jactura bonæ mentis comparatur. Pindarus: Quod præter justum est dulce, exitum habet amarissimum.

INSALVBRITAS.

Herculanus morbus. Ἡράκλειος νόσος. Zen.

Id est, Herculanus morbus. Hunc alii sacrum, alii comitialem appellant. Est autem ex eorum numero, quibus nulla Medicorum ope succurri potest, propterea quod divinitus immitti creditur, eoque cognomen additum est, sacro.

Herculana scabies, Ἡράκλειος ψώρα. Suid.

Id est, Herculana scabies. De scabie jucunda, facileque sanabili, aut quæ desideret Herculana, id est, calida

da balnea. Equidem opinor dici posse in eos, qui multo studio aliove labore valetudinem offenderunt, ut quibus aliquo laxamento opus sit.

Ter. *Ipsa senectus morbus est.*

Terent. in Phorm. Nam in senibus, ut absit morbus, ipsa senecta per se mala valetudo est. Homerus:

Viribus effœtum jam te premit aspra senectus.

Virg. Subeunt morbi, tristisque senectus.

Φοβοῦ τὸ γῆρας, οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον.

Metue senectam, non enim sola advenit.

INSIDIÆ.

Hom. Βυσσοδομεύειν.

Frequenter est apud Homerum, pro eo quod est, alto pectore moliri quippiam & clanculum in animo struere insidias. Translatum à fundamentis ædificiorum, quæ profunde jaciuntur.

Canis ad cibum. Κύων ἐπὶ σῖτον.

Id est, Canis ad cibum. De iis, qui in suum properant exitium. Qui canem volunt occidere, cibo ostenso alliciunt.

Δούρειος ἵππος.

Id est, Dureus equus. De clandestinis insidiis dicebatur, aut ubi repente complures apparerent, qui latebant antea. Sumptum ab equo Homerico, in quo Græcorum proceres abditi, repente prosilientes Trojam ceperunt. Hunc Homerus Durateum appellat.

Ter. *Inescare homines.*

Terent. In Adelph. Nescis inescare homines. Ducta est metaphora ab iis, qui præfixo æri cibo, pisces alliciunt.

Oportet omnibus corydalis.

Sim. πάσῃσι κορυδαλλοῖσι χρὴ λόφον ἐγγενέσθαι.

Id est, Omnibus Galeritis oportet cristam inesse. Nullum est mortalis ingenium, cui non sit aliquando vitium admixtum: ceu perinde secundum hominis naturam est non carere vitio, ut galeritæ naturale est habere cristam.

Tu-

Tragulam injicere.

Plautus in Epid. Tragulam in te injicere adornant: Id est, dolum aliquem in te struunt. Et ibidem. Nescio quam fabricam facit. Huic simillimum in Mostel. Pilum injecisti mihi. Plautus.

A transenna cibum petere.

A transenna cibum petere dicitur, qui periculo proximus est. Idem

Cuniculis oppugnare. Ὑπονόμοις πολεμίζειν.

Id est, Cuniculis bellare dicitur, qui non aperta vi, sed dissimulanter ac dolis rem gerit. Contra qui palam agit, quod agit, machinis agere dicitur. Plus veneris habebit, si ad res animi transferatur: veluti, si quis dicat malos genios interdum oppugnare nos machinis, cum palam terrent ac illectant, interdum cuniculis, quoties falsa specie pietatis imponunt, obrepuntque incautis. Plutarc.

Inter transennam inducere.

Est dolo fallere. Ab aucupiis sumptum est, qui intra cancellos escam spargunt, insidiantes aviculis. Unde & hodie qui dolo captus, intra transennam esse dicitur.

Pulchrè fallit vulpem.

παλεύει καλῶς τὴν ἀλώπεκα.

Id est, Decipit pulchre vulpem, Apparet dictum in eum qui dolis captaret astutum, cuique frustra tenduntur insidiæ. Nam παλεύειν, est arte illectare. At vulpem dolo circumvenire difficile est. Suid.

INSTANS.

Ante pedes.

Ante pedes esse dicitur, quod obvium, quodque vel præsens adest, vel imminet. Terent. Istud est sapere, non quod ante pedes modo est videre, sed etiam illa quæ futura sunt prospicere. Ter.

IN STVPIDOS.

Ede nasturtium. Ἔσθιε κάρδαμον.

In ſocordem, ignavum, hebetem, ſtupidum, olim dicebant, propterea quod huic efficaciam ineſſe credant, erucæ contrariam: vim enim vigoremque animi ſuſcitare, Venerem coërcere: cum illa è diverſo Venerem acuat, vim mentis hebetet.

Nihil ab elephante differs.

Diog. Ἐλέφαντος διαφέρεις οὐδέν.

Id eſt, Ab elephante differs nihil. In magnos ac ſtupidos dicebatur, etiamſi primám ingenii laudem Plinius tribuit elephantis, ſed inter bruta. Verum corporis moles, & formæ fœditas adagio locum fecit.

Sacer piſcis. Ἱερὸς ἰχθύς.

Id eſt, Sacer piſcis. Dicebatur cui nemo nocebat, ſed ſui juris erat. Per jocum dici poterit in hominem prægrandem, & in pretio habitum, cum ſit ſtupidus & infans.

Tanagræus cetus. Ταναγραῖον κῆτος.

Obeſum, ac prægrandi corporis mole ταναγραῖον κῆτος appellabant, à Tanagra Bœotiæ civitate, ad quam delatus cetus immani magnitudine proverbio locum dedit.

Loquax talpa.

Ammia. Homo nullius judicii, ſed tamen impendio verboſus, loquax talpa dictus eſt populari convitio: nam talpæ noſtri, ut cæci ſunt, ita ſunt æque muti.

Bos marinus. Βοῦς ἐνάλιος.

De magnis, inſulſis, & ad nihil utilibus, quales ſunt phocæ, tantum paſcentes, nec operi, nec eſui utiles, contra quam boves terreſtres.

Nihil differs à Chærephonte.

Οὐδὲν διοίσεις χαιρεφῶντος τὴν φύσιν.

Id eſt, Nihil ore quicquam à Chærephonte diſcrepas. In macilentum pallidumque dicebatur. Chærephon enim tragœdiarum ſcriptor fuit. Is Heroclidarum res proſequutus eſt. Quoniam autem nocturnis lucubrationibus erat majorem in modum extenuatus confectuſque, vulgari joco taxatus eſt.

Mens

Mens non est in Centauris.

Νοῦς οὐκ ἐνὶ Κενταύροισιν. Diog.

Id est, Mens non inest Centauris: In vecordes & stultos dicebatur, & qui conarentur quod efficere non possent. Nota est Centaurorum fabula.

Beccesselenus. Βεκκεσέληνος. Aristop.

Proverbio dicebatur stupidus, delirus, sideratus, aut admodum senex. Beccus Phrygum antiquissima lingua panem significat: σελήνη lunam. Unde Arcades, qui volunt mortalium omnium antiquissimi videri, προσέληνοι dicuntur, tanquam antiquiores ipsa luna.

Saturni podex. Κρόνου πυγή. Diog.

Id est, Saturni culus. De carnib. vetulis jamque mancis, & sensu vacantibus. Quicquid enim putre jam & effœtum intelligi volebant olim, id Saturnium vocabant.

Caput vacuum cerebro. Æsop

Ὦ οἵα κεφαλὴ καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει.

Id est, O quale caput. & cerebrum non habet. De his, qui corporis specie præcellunt, ingenio carentes. Natum ex Apologo Æsopico. Vulgo quoque vecordibus & insipidis aiunt cerebro vacuum esse caput.

Margites. Luc.

Margiten pro stupido dixit Lucianus: Sed existimas te cum margite quopiam loqui. Hunc ita describit Homerus citante Aristotele: Hunc neque fossorem voluerunt numina divum Esse, nec agricolam, nec in ulla præterea re Scitum aut egregium. Convenit cum illo Hesiodo: Nulla in parte utilis, qui nec ipse sapit, nec aliis obtemperat.

Rana Gyrina sapientior. Plat.

Sumptum est adagium ab informi partu ranarum, quem Græci γυρίνους vocant à figura corporis in gyrum orbiculati: Porro cum ranæ tribuitur loquacitas, quæ stoliditatis solet esse comes, minimum mentis inesse oportet gyrinis, quos vix deprehendas animal esse, nisi moverentur.

Ovium nullus usus.

προβάτων οὐδὲν ὄφελος: ἐὰν ὁ ποιμὴν ἀπῇ.

Id est, Ovium nulla utilitas, si pastor absit. Admonet adagium, ἀναρχίαν rem esse omnium perniciosissimam. Nihil recte faciunt ministri, nisi adsit herus. Inutiles discipuli sine præceptore.

Ari-stop. *Ovium mores.* προβάτων ἦθος.

In stupidos ac stolidos jaci solitum. Nam ovium ingenium simplex ac stultum, & omnium quadrupedum inertissimum.

Tull. *Fœnum esse. Ambrosia alendus.*

Utrumq; proverbiali figura dixit M. Tullius alterum in indoctos ac brutos homines, alterum in egregios, ut intelligas eos pecudibus, hos diis æquandos. Nam fœno victitant boves, ambrosia cibus est deorum.

Athe. *Tibicines mente capti.*

Athenæus libro dipnosophi. VIII. Dii tibicinibus nunquam mentem inseruere; Sed simul ac flarint, avolat illico mens.

Dieg. *Ne quis unquam Megarensibus.*

Nunquam quisquam sapientior fit Megarensibus. Scomma proverbiale jaci solitum in stupidos. Dictum est autem per adulationem de Megarensibus.

Idem *Midas auriculas asini.* Μίδας ὄνου ὦτα.

Natum à fabula notissima Midæ regis Phrigiæ, cui Phæbus quod stolide Panem canentem sibi prætulisset, asininas affinxit auriculas. Quas quum diu mitra occuluisset, tandem à tonsore animadversum est, ac prolatum in vulgus. Porro adagium recte dicetur, vel in stolidos & crassis auribus pinguique judicio homines.

Plau-tus. *Fungus.*

Plautus in Bachid. Fungum dixit pro stupido, impenseque credulo. Vel quia fungus per se insipida quæpiam res est, quod mollis ac fragilis, vel quod subito

Senec prorumpat.

Aut regem, aut fatuum nasci oportet.

Dictum

Dictum est hoc ideo, quod hujusmodi ferme fuerint Barbari reges apud veteres.

Stultior Melitidæ Μωρότερος Μελιτίδου. *Zenod.*

Melitides unus è felicissimis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitavit. Hic jam eversa Troja, venisse legitur auxilium laturus Priamo. Zenodotus dicit hunc nec potuisse numerare ultra quinque.

Nescit capitis & inguinis discrimen

Qui eo impudentiæ devenerunt, ut nullum prorsus faciant discrimen inter honestum ac turpe, hi nescire dicuntur, quid intersit inter caput & inguen. Juvenalis: *Juv.*

Quid enim Venus ebria curat?
Inguinis & capitis quæ sint discrimina nescit.

Terræ intestina. Γῆς ἔντερα. *Diog.*

Dicebantur vilia, nulliusque pretii. Saxa vero terræ viscera dicuntur. Simile illi: Telluris inutile pondus.

Laurus hians. Λάρος κεχηνώς.

Dicebatur ubi quis avidius inhiaret prædæ. Est enim Laurus avis avida, voraxque.

Κορυβαντιᾶν.

Pro insanire dixit Aristop. in Vespis. Sumptum est à Corybantibus Cybeles cultoribus, qui sacro correpti furore, cymbala pulsant alios item in similem agentes rabiem. *Aristop.*

Lucerna pinguior. Λιπαρώτερος λύχνου.

Pinguior Lecytho. Λιπαρώτερος ληκύθου.

Id est, Pinguior lucerna, Pinguior Lecytho. Videtur ironia proverbialis in eos, qui quum sint edaces nihilo tamen inde fiunt habitiores, quemadmodum lucerna plurimum assumit olei, neque tamen unquam fit saginacior. Fortassis non absurde deflectetur in homines crasso judicio aut luxui deditos. *Diog.*

Bœotica sus. Ἡ βοιωτία ὗς.

Qui priscis temporibus Bœoticam regionem incolebant, Ὕαντες appellabantur, gens barbara & agrestis. Proinde quidam depravata voce, pro ὕαντας, ὕας, *Pind.*

Id est, sues appellabant. Idque scomma cessit in proverbium, ut primum in Bœotos diceretur, ab his in quosvis indoctos, inconditos, moribusque rusticanis homines torqueretut.

Bœoticum ingenium.

Quicquid insulsum esset ac stultum, id Bœoticum dicebant.

Zen. *Bœotica cantilena.* Βοιώτιος νόμος.

Id est, Bœotica cantio; dicebatur, si quibus rerum initia tranquilla ac prospera fuissent, posteriora turbulenta ac tristia. Nam Bœotii primum liberam ac pacatam agebant vitam: deinde mortuo Lajo, in varias calamitates inciderunt, ut illorum cantilena à læto initio in luctum desiisse videatur.

Diog. *Bœotica auris.* Βοιώτειον οὖς.

Id est, Auris Bœotica in hominem pingui judicio quadrat.

Hera *Asinus stramenta mavult, quam aurum.*

Aristoteles lib. moral. Nicomachiorum 10. citat. Heraclitum qui dixerit, Ὄνος σύρματ' ἂν ἕλοιτο μᾶλλον ἢ χρυσόν, ἥδιον γὰρ χρυσοῦ τροφὴ ὄνοις. *Id est*, Asinos stramenta malle, quam aurum, quod Asinis pabulum auro sit jucundius. Atque hac quidem in parte asini plus sapiunt, quam homines. Illi rem æstimant usu, nos inutilibus atque etiam noxiis rebus ex animi persuasione, ingentia statuimus pretia. Notus est apologus de Gallo, qui gemmam in sterquilinio repertam contempsit. Gallus enim mavult putre granum, quam margaritam aut adamantem. Ita qui ventris sunt mancipia, compotationem temulentam omnibus disciplinis liberalibus anteponunt.

Colophonium calceamentum.

Κολοφώνιον ὑπόδημα.

Id est, Colophonium calceamentum: dicebatur cavum. Nam antiqui fere soleis utebantur, quæ infimas pedis partem tantum munirent. Unde quadrabit in hominem stolidum & in compositum, & rusticanum: per lutum ituris convenit tale calceamentum. Venuste

ſte itaque dixeris, in ſordidis autoribus verſaturo, opus eſt calceis Colophoniis. Huic contrarium videtur calceamentum Sicyonium.

In navibus educatus.

Ἐν νηυσὶ τεθραμμένος. Plat.

Id eſt, In navibus educatus Dicebatur qui rudis eſſet, & alienus à moribus liberalibus, ſenſuque communi. Solet enim fere nauticum genus ſuo elemento reſpondere, quod à civilium hominum commercio ſubmotum vivat. Plautus in Ciſtellaria, mores agreſtes appellat, maritimos, imo potius inconſtantes, quod mare vicibus æſtuariis accedat redatque.

Vaſis inſtar.

Ἀγγείου δίκην, *Id eſt*, Vaſis inſtar loqui dicitur, qui cura ob imperitiam ex ſe nihil poſſit adferre, ab aliis audita profert. Fons ex ſe liquorem habet, vas ni aliunde infuderis ſiccum eſt Homines autem qui vacant eruditione, per aures implentur. Socrates in Phædro Platonis: Ὅτι μὲν οὖν παρά γε ἐμαυτοῦ οὐδὲν αὐτῶν ἐννενόηκα, οἶδα συνειδὼς ἐμαυτῷ ἀμαθίαν, λείπεται δὴ οἶμαι ἐξ ἀλλοτρίων ποθὲν ναμάτων διὰ τῆς ἀκοῆς πεπληρῶσθαί με δίκην ἀγγείου. *Id eſt*, Nihil horum ex me ipſo excogitavi fateor, imperitiæ mihi conſcius. Supereſt igitur, opinor, ut alicuude ex alienis fluentis per aures fuerim impletus inſtar vaſis.

Mittere ſanguinem. Cicer.

Olim militibus, ſi quid gravius deliquiſſent, ignominiæ cauſa incidebatur vena. id appellabant ſanguinem mittere. M. Tullius in epiſtolis: Miſſus eſt ſanguis invidiæ ſine dolore. Sentit ſe liberatum aliqua parte invidiæ, quod in eo judicio non valuiſſet ipſius teſtimonium, idque citra dolorem ſuum, quod omnes ſcirent judices eſſe corruptos, &c.

Tredecim cubitorum. Theoc

Homines inſigniter procero corpore, & hiſce temporibus populari joco taxantur, ut ignavi & inutiles. Quod ut alia pleraque manaſſe videtur ab ipſa anti-

tiquitate: Ἀνὴρ τρισκαιδεκάπηχυς. *Id est*, vir tredecim cubitorum, hyperbolicôs significans enormiter procerum, cum esset tam insulsus, ut è mercatu pro nitro salem attulerit. Prisci prælongos homines ridiculi gratia Longuriones appellabant.

Plin. *Salsitudo non inest illi.* Ἁλμὴ ᾽κ ἔνεστιν αὐτῷ. *Id est*, Salsitas non inest illi. In infacetos & fatuos ac stupidos. Plinius lib. xxxi. indicat metaphoram esse sumptam ab usu salis, quod in omnibus cibis sit condimenti vice, & aviditatem invitet.

Hor. *Bibe elleborum.* πῖθ᾽ ἐλλέβορον.

Quo dicto significatum est insanire quempiam. Qui parum animo constant, elleboro opus habere dicuntur. Atque iidem apud Latinos etiam autores, elleborum edere, & elleboro sese purgare, proverbio jubentur: propterea quod antiquitus plurimus usus fuerit hujus herbæ ad levanda mentis & capitis vitia.

Plin. *Naviget anticyras.*

De insano dicitur apud Horatium, quique mentis morbo laborat. Huic simile dicit idem alibi: Curatore opus est. Itidem Varro: Ad agnatos & gentiles deducendus:

Plautus. *Strychnum bibet.* Στρύχνον ἔπιεν.

In insanos item competit, à strychni herbæ natura, quæ vel gustata statim insaniam parit.

Porcum immola.

Plautus in Menæchmis, porcum sincerum ac sacrum immolare jubet eum quem mente captum significat. Opinor hinc sumptum, quod veterum usu, qui cujuspiam irati numinis intemperies ageretur, hoc piaculo se soleat purgare. Horat. Immolet æquis. Hic porcum Laribus. Loquitur de eo, qui jam ab insania resipuisse videretur.

Squillas è sepulchro vellas.

σκίλλας ἀπὸ σήματος τίλλειν.

Id est, Squillas è sepulchro vellere jubebantur, qui parum sanæ mentis esse viderentur.

Minus

Minus habet mentis quam Dithyramborum poetæ. Hier.

Διθυραμβοποιῶν νοῦν ἔχεις ἐλάττονα..

Id est, Minus sapis scriptoribus Dithyrambicis. In stupidos ac furiosos torquetur. Sumptum à poetis Dithyrambicis, qui Baccho inflati furebant.

Pistillo retusius.

Pro eo quod est, minime acutum. Et Chrysippeum acumen, per ironiam usurpatur in stupidum. Et cornutus syllogismus, pro ratione ridicula frivolaque.

Embarus sum. Ἔμβαρός εἰμι.

Dictum est olim de insano, deliroque. Natum ab Embaro usque adeo demente, ut filiam se immolaturam polliceretur, ea lege ut sacerdotium in posteros suos traduceretur.

Phryx plagis emendatur. Suid.

In barbaros, servilique ingenio homines dicitur, qui non pudore neque monitis, sed verberibus redduntur meliores.

Messena servilior. Δουλότερος Μεσσήνης.

Id est, Servilior Messena. De minime liberis dicebatur, & alieno viventibus arbitrio. Lacedæmonii Messenios, quod iterum atque iterum descivissent, in servitutem redegerunt, eosque durius etiam quam reliquos servos tractarunt, ne denuo res novas moliri possent.

Stultior Corœbo. Ἠλιθιώτερος Κοροίβου. Luc.

In stupidos ac vecordes. Corœbi stultitia vulgi fabula celebrata est, qui maris undas numerare sit conatus, quum non potuerit ultra quinque prosequi supputationem.

Stultior Morycho. Μωρότερος εἶ Μορύχου. Zenod.

Id est, Stultior es Morycho. Siculum proverbium in eos, qui ridicule stulteve quippiam facerent: Zenodotus tradit apud Siculos Baccho cognomen esse Morycho, idque inde natum, quod in vindemiis, hujus dei facies, musto ficisque virentibus oblini consueverit;

rit. Bacchus autem ubique ridiculus ac parum cul-
tus inducitur à poetis, utpote deus temulentus.

Stupidior Praxillæ Adonide.

Ἠλιθιώτερος Πραξίλλης Ἀδώνιδος.

Id est, Stultior Praxillæ Adonide. In vehementer stu-
pidos.

Vervecea statua.

Plautus. Plautinus Hegio servum stupidum appellat statuam
verveceam; quasi dicas brutum ac mutum hominem.

Corpus sine pectore.

Hor. Horatius. Non tu corpus eras sine pectore, Dii tibi
formam, Dii tibi divitias dederant, artemque fruendi.
Nam sapientiam & ingenium in pectore constituunt.
Vnde cordatos appellamus prudentes.

Antronius asinus. Ἀντρώνιος ὄνος.

Olim dicebatur, qui deformi, prægrandique mole
corporis esset, cæterum ingenio stupido tardoque.
Antron autem civitas erat Thessaliæ, nomen inde sor-
tita, quod cavernis & specubus abundaret. Illic aiunt
asinos insigni magnitudine quondam fuisse, unde
proverbium increbuit: autores Stephanus & Suidas.

Naribus trahere Τῆς ῥινὸς ἕλκεσθαι.

Luc. *Id est,* Nare trahi. Est citra judicium alieno arbitra-
tu quovis abduci. Metaphora sumpta à bubalis ani-
malibus, qui annulo in summam narem inserto cir-
cumducuntur, non aliter, quam equi freno.

Plat. *Arcadicum germen.* Ἀρκάδιον βλάστημα.

De grandibus & ignavis dici solitum. Arcades olim
male audierunt ob stuporem ingenii.

Arcadas imitans. Ἀρκάδας μιμούμενος.

Dictum in eos qui aliis, non sibi laborant. Arcades
olim inter Græcos bellicosissimi, suis auspiciis, suoque
titulo nunquam hostem ullum superarunt, verum
aliis suppetias ferentes persæpe. Unde illud illis fatale
videbatur, aliis vincere, non sibi.

Asinum in rupes protrudere.

Hor. Horatius; Qui male parentem in rupes protrusit asel-
lum

um. Quadrabit in quosdam perverso natos ingenio, qui quum ipsi non sapiant, nolint tamen bene consulentium monitis obtemperare. Natum à rustico est, qui quum asinum suum per alpes nivibus obtectas duceret, isque freno non obediret, iratus in rupes protrusit.

Felis Tartessia. Γαλῆ Ταρτησσία.

De magnis & ridiculis dicebatur. Tartessii sunt in Iberia, apud quos feles maximæ nasci dicuntur.

Non inest illi dentale. Γύης οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ.

Id est, Gyes non inest illi: Dici consuevit de quopiam ad rem aliquam parum utili. Sumpta metaphora ab aratro, cujus pars est γύης, eam nonnulli putant esse, quam Latini dentale vocant. Ea quoniam præcipua videtur, si absit, nihil confici potest aratro.

Stulto ne permittas digitum.

Nihil permittendum imprudentibus, quantumvis pusillum. Siquidem in maximis lædunt, si vel tantillum commiseris.

Septennis quum sit nondum edidit dentes.

Ἑπταέτης ὢν ὀδόντας οὐκ ἔφυσεν. *Aristop.*

Id est, Quum sit septem natus annos, nondum tamen dentes produxit. Mihi quadrare videtur in eum, qui natu grandis, tamen adhuc quasi puerum agit. Aut qui diu commoratus alicubi, nihil adhuc auctoritatis, aut honoris sit assequutus. Adagium natum è pueris, &c.

Stultitia est, jovem putare esse.

Τῆς μωρίας, τὸ Δία νομίζειν ὄντα τηλικουτονί. *Suid.*

Id est, Inscitia est, natum tot annos credere esse ullum Jovem. In eum accommodari potest, qui grandis natu dicit, aut sentit absurdum quippiam, quum propter ætatem nihil oporteat ignorare. Non convenit enim in natu grandes puerilis superstitio.

Vt Bagas constitisti. Βάγας ἕστηκας. *Plut.*

Id est, Ut Bagas stabas. In stupidum & elinguem dicebatur. Bagas erat quispiam similis attonito, stupidoque & insulso.

De-

Ari- *Desertum obtueri.* Ἔρημον ἐμβλέπειν.

stop. *Id est*, Desertum intueri dicebatur, qui fixis & attonitis intueretur oculis. Metaphoram mutuati sunt ab iis, qui pelagus immensum aut solitudinem taciti intuerentur.

Terebintho stultior. Τερεβίνθου ἀνοητότερος.

Id est, Terebintho dementior, in stupidum, sibique placentem, quod arbor ea late porrigat ramos, quod est insolenter ostentantium sese: adhaec nigrore insignis, foliis crassis, succo item pingui & resinoso, tum alias alia specie.

Caecus auribus.

Tu simul & aure & mente & oculis caecus es. Quadrat in hominem plane stupidum.

Bis pueri senes. Δὶς παῖδες οἱ γέροντες.

Varr. Quadrabit in eos, qui provectiore quum sint aetate, tamen puerilibus quibusdam studiis intempestiviter atque indecore tenentur.

Saturniae lemae. Κρονικαὶ λῆμαι.

In caecutientes ac stupidos dicitur, praesertim in eos qui aetatis vitio desipiscunt, Est enim lema humor in oculis concretus, unde lippitudo nascitur. Porro Saturniae dicuntur, quasi seniles ac veteres, propterea quod κρόνος, *Id est*, Saturnus, podagrosus ac senex à poetis fingitur, & temporum deus.

Auris Batava.

Martial. Martialis Epigrammatum libro VI. Batavam aurem dixit agrestem, inelegantem, tetricamque. Erant Batavi Germaniae populi Cathorum pars, qui domestica seditione pulsi, extrema Gallicae orae vacua cultoribus occupavere &c.

Abderitica mens.

Cicer. Abderitae in stuporis insaniaeque fabulam abiere. Abderitanis autem natura peculiarem fuisse mentis stuporem indicat M. Tullius &c.

IN

INTEMPERANTIA, LIBIDO.

Myconius vicinus. Μυκόνιος γείτων, *Suid.*
in eum, qui non vocatus ad convivium accedit. Nam Myconii liguriones erant, & alienæ appetentes mensæ. Zenodotus autem ait, convenire in sordidos atque humiles homunciones; propterea quod ea insula sterilis, habet gentem avidiusculam, & alieni appetentiorem. Idem addit Myconios immodica bibacitate, luxuque olim infames. Vnde & Cratinus Ischomachum quendam gulæ mancipium, Myconium appellarit.

Vnico digitulo scalpit caput. *Juv.*
Molles atque effæminati, uno digito caput scalpere dicuntur, nimirum soliciti, ne comam studiose compositam perturbent. Juvenalis Satyra. IX.
Qui digito scalpunt uno caput.

Baceli similis.
Ἴκελος Βακήλῳ, καὶ Βάκηλος εἶ *Aristop.*
Id est, Bacelo similis, aut Bacelus es. In cinædos, ac earum viros dictum, aut in magnos quidem corpore, sed animo stupidos. Tractum à forma moribusque Baceli cujusdam, qui fuit exectus.

Herniosus usque ad gulam. *Plutarc.*
Ψωλὸς μέχρι τοῦ μυρρίνου.
Quadrat in vehementer herniosum. Carmen est apud Aristophanem in Equitibus:
Ψωλὸν γενέσθαι δεῖ σε μέχρι τοῦ μυρρίνου. *Id est,*
Sis herniosus oportet ipsam usque ad gulam.

Batalus. Βάταλος εἶ *Idem*
Id est, Batalus es Olim in effœminatos per contumeliam dicebatur. Id cognominis Demostheni puero inditum fuit, & ab inimicis probro objectum. Plutarchus cognominis huius varias adfert rationes: vel quod Batalus quispiam fuerit tibicen, mollis & effœminatus, qui muliebribus sandaliis primus omnium in scenam prodierit, ac musicam evitarit; vel quod

poëtæ cuidam obscœno nomen fuerit Batalo, quod apud Atticos Batalus appellata sit ea pars corporis, quæ verecunde nominari non potest.

Βαταλίζεσθαι.

Dicitur, qui turpiter atque effœminate vivit.

Tibicinis vitam vivis. Αὐλητοῦ βίον ζῇς.

In eum dicebatur, qui laute quidem, sed alieno viveret sumptu.

Samiorum flores. Σαμίων ἄνθη.

Ubi quis extremam voluptatem decerperet. Hoc autem nomine dicebatur locus quidam, in quo mulieres cum viris convivium agitabant, omnique genere voluptatum affatim explebant sese. Stephanus admonet Samum insulam olim ἀνθέμουσαν, appellatum fuisse, nimirum à floribus.

Sponsi vita. Νυμφίου βίος.

Pro molli ac delicata. Confine illi, quod alibi relatum est: Musica vita.

Diog. *Melle teipsum perungis.*

Ἐν μέλιτι σαυτὸν καταπάττεις.

Id est, In melle teipsum obvolvis, oblinisque, hoc est, molliter, suaviterque vitam agis: quasi parum sit vesci melle nisi totus sis melleus.

Plutarc. *Samiorum laura.* Σαμίων λαῦρα.

Dictabatur in turpibus addictos voluptatibus. Laura apud Samios angiportum quoddam erat in quo cupediæ, popinariæque lautitiæ venditabantur, à mulierculis in hoc paratis.

Idem *Samium comatum.*

Τὸν ἐν Σάμῳ κομήτην.

Dicebant eum, qui ante ignavus habitus, præclarius expectatione sese gessisset in negotio. Aiunt pugilem quempiam apud Samios fuisse, qui quum ab adversariis haberetur ludibrio, quod comatus esset, commissus cum illis vicit.

Aristop. *Sardanapalus.* Σαρδανάπαλος.

Hujus cognomen ob insignem hominis mollitiem abiit

...biit in proverbium. Fuit autem Sardanapalus delitiis usque adeo effœminatus, ut inter Eunuchos & puellas, ipse puellari cultu desidere sit solitus.

Lesbiis digna. Λεσβίων ἄξια.

De rebus irritis dicebatur, ob id, ut conjicio, quod Lesbii ob vanitatem vulgo male audirent. Fortassis non male quadrabit & in sordidos atque impuros: unde λεσβιάζειν dictum, pro eo quod est, Polluere & conspurcare.

Lesbiari. Λεσβιάζειν.

Antiquitus polluere dicebatur. Ajunt turpitudinem, quæ per os peragitur, fellationis opinor, aut irrumationis, primum à Lesbiis auctoribus fuisse profectam, & apud illos primum omnium fœminam tale quippiam passam esse.

Corinthiari. Κορινθιάζεσθαι. Step.

Veteres vulgato joco dicebant eos, qui scortationibus, ac lustris indulgerent, quive lenocinium exercerent. Sumptum est à meretricibus Corinthiensibus, de quibus suo loco dictum est.

Lydus in meridie. Λυδὸς ἐν μεσημβρίᾳ.

In hominem insatiatæ aut etiam intempestivæ libidinis dictitabatur. Narrant, Lydos adeo libidine perditos fuisse, ut non tantum noctu vacarent voluptati Venereæ, verum etiam ipso meridie lascivirent, manibus fœdum opus peragentes.

Lydus cauponatur. Λυδὸς καπηλεύει. Suid.

In effœminatos, & voluptatibus addictos. Ex hujusmodi natum historia tradunt: Cyrus rex devictis Lydis, imperavit, ut cauponiam exercerent, neque tractarent arma, sed veste ad terram usque demissa uterentur, quæ olim mollitiem indicabat, ut ad eum modum veluti in fœminas transformati, ad rebellionem fierent inutiles.

Pepones. πέπονες. Hom.

Proverbiali convitio dicuntur homines molles, parumque viri. Metaphora sumpta à fructu, qui simulatque

atque maturuit dulcis quidem est, verum flacci-
& inutilis. Homer.

'Ω πέπον. ὦ Μενέλαε. O Pepon, ô Menelae.

He-
sych.

Lydio more. Λυδίῳ νόμῳ.

Id est, Lydia lege, sive Lydia cantione. Convenit q-
ties ariolatur aliquis & auguriis divinationibusq
servit, Hac enim superstitione Lydi laborasse feruntur.

Ari-
stop.

Videre mihi labda.

Δοκεῖς δέ μοι καὶ λάβδα κατὰ τοὺς Λεσβίους.

Id est, Mihi videre & labda juxta Lesbios: fellatrice
indicat velut ænigmate primæ literæ, quæ commu-
Lesbiis, & vitio, quod ei tribuitur genti. Ex Aristo-
phanis concionatricibus.

Pausi.

Adonidis horti. 'Αδώνιδος κῆποι.

De rebus leviculis dicebatur, parumque frugiferis,
ad brevem præsentemque modo voluptatem idoneis.
Erant Adonidis horti Veneri sacri, propter Adoni-
dem ejus amasium, primo ætatis flore præreptum, a-
que in florem conversum.

Plu-
tarc.

Vt Corinthia videris.

'Ως Κορινθία ἐοικας χοιροπωλήσειν.

Id est, Corinthia videris corpore quæstum facturus. In
mulierem intempestivius libidinantem. De mulieri-
bus Corinthi prostantibus dictum est alibi.

Ze-
nod.

Agathonia Cantio. 'Αγαθώνιος αὔλησις.

Recte dicetur de oratione blanda magis quam frugi-
fera. Agathon tibicen quispiam erat, cantilenarum
suavitate majorem in modum aures deliniens. Nec
hujus mores dissimiles musicæ fuisse perhibentur. La-
boravit enim infamia mollitiei.

Chalcidissare.

Χαλκιδίζειν καὶ χαλκιδδίζειν dicebantur, qui rapaciores
& plus satis ad rem attenti viderentur. Chalcidienses
in insula Eubæa populi, Comœdiæ veteris conviciis
notati sunt, quod avariores essent.

Ste-
phan.

Phicidissare. Φικιδίζειν.

Dicebantur vulgo puerorum obscœnis amoribus de-
diti.

Siphniassare. Σιφνιάζειν.

ro eo quod est, Manum admovere postico. sump-
m est à moribus Siphniorum, qui libidinis causa
l factitare consueverint. Est autem Siphnus insula
uæpiam haud procul à Creta.

Αὐτολήκυθοι.

Vulgato proverbio dicebantur, qui non ex animo, sed
entris causa colerent amicos.

Κλειτοριάζειν. Diog.

Vulgato convitio dicebantur ii, qui puerorum amo-
ibus oblectarentur, aut (ut Diogenianus ait) mulie-
es immodice libidinosæ.

Clisthenem video, Κλεισθένην ὁρῶ.

Clisthenes hic male audiit, & Comicorum convitiis
aceratus est, quod parum vir haberetur, seque cultu
ndecoro velut in mulierem transfiguraret.

Cleocritus, Κλεόκριτος.

d nominis contumeliæ caussa jaciebatur in cinædos
c molles, & parum viros. Nam & hunc veteris Co-
nœdiæ maledicta nobilitarunt. Dictus est autem effœ-
ninatus cinædus, hospes, obscuro fœdoque genere,
Cybeles filius, &c.

Sinopissas. Σινωπίζεις.

d est, Lascivis. A Sinope scorto quodam celebratæ
asciviæ, cui cognomen hinc inditum videtur, quod
noxiis esset oculis.

Sus per rosas. Ὗς διὰ ῥόδων. Eud.

Ego legendum arbitror, διὰ ῥοϊδῶν, ἀπὸ τῆς ῥοιᾶς, ut sit
nomen diminutivum. Rhoeæ vero Græcis dicuntur
mala Punica. Et dicitur de agrestibus, & intractabi-
ibus. Quemadmodum sus per mala commode dici
non potest.

Aries cornibus lasciviens.

Κριὸς ἀσελγόκερος. Diog.

Diogenianus ostendit convenire in magnos lascivos.
Pruriunt cornua arietibus bene pastis, quod idem ac-
cidit bobus.

Ἱππο-

Ἱπποκρανεῖν.

Dicebantur proverbiali convitio fœminæ virosa, libidine præter modum prurientes.

Zen. *Caprarius in æstu.* Αἰπόλος ἐν καύματι.

Confine illi, Lydus in meridie. Nam his horis caprarii, dum seductis gregibus in umbra latitant, lascivi soliti scribuntur. Potest ad quamvis voluptatem accommodari non in tempore adhibitam.

Plut. *Quæ sub alis fiunt.* Αἱ ὑπὸ μάλης πράξεις.

Id est, Facta subalaria. Plutarch. Ad laborem, ad honestas segnis; in his rebus quæ sub alis fiunt, nil recusat. De adulatore loquitur, ad honesta officia tum pigro, tum inutili, ad voluptuaria ministeria prompto. Equidem opinor ob id adulationi sub alis sedem datam esse, quod hæ corporis partes titillationem præcipue sentiant, &c.

Suid. *E Massilia venisti.* Ἐκ Μασσαλίας ἥκεις.

Id est, E Massilia venisti. Suidas ait dici solitum de iis qui cultu parum viris decoro uterentur. Quod Massilienses luxu perditi, muliebrem ferme in modum ornarentur, comis unguento delibutis.

Complura masculi canis cubilia.

πολλαὶ κυνὸς ἄρσενος εὐναί.

Id est, Sunt canis infinita cubicula masculi. Recte dicetur in hominem mulierosum: peculiariter in eum qui non contentus certo thoro, passim per aliena cubilia volutari gaudeat.

Lentiscum mandere. Σχῖνον διατρώγειν.

Lentiscum mandere vel arrodere dicuntur ii, qui nimio comandi corporis studio superfluunt. Nam ex lentisco dentrificium fieri consuevit. Is est pulvisculus quidam candidis dentibus comparatus. Martialis

Lentiscum melius, sed si tibi frondea cuspis.

Defuerit, dentes penna levare potes.

Hujusmodi igitur quibus dentiscalpium semper in ore est, lentiscum arrodere dicuntur, & σχινοτρῶκται lentisci arrosores appellantur.

Pr

Penicissare. Πηνικίζειν καὶ δοκεῖς.

Perinde valet, quasi dicas, fucum facere. Nam πηνίκη Græcis comam non genuinam, sed appostitiam significat, quam quidam galericum vocant.

Πτερυγίζειν.

Dicitur qui conatur & gestit quippiam efficere. Sumptum à pullis aiunt, quum adhuc involucres sunt, alas moventibus. Lucianus usurpat pro indecore & scurriliter gesticulari. *Luc.*

Voluptas fœda.

In voluptatem inhonestam, aut scortum ad perniciem juventum omnibus instructum artibus quadrabit illud ex Odyss. K. dictum de Circe.

Ἤκειν ἅπαντας,
Ἢ σῦς ἢ λύκους ποιήσει, ἢ λέοντας.

Id est, Siquidem omnes
Fecerit illa suesve, luposve, trucesve leones.

Ἀλλοτριοφάγοι.

Vocantur, quibus dulce est aliena vivere quadra. Hujus farinæ est, quod alibi citavimus, illud Diogeniani: *Athe.*

Melle teipsum perungis.

INTEMPESTIVA ET INEPTA.

Simulare cupressum. *Hor.*

Ortum ab imperito quopiam pictore, qui præter cupressum nihil noverat pingere. A quo cum naufragus quidam petiisset, ut vultum suum exprimeret, ac naufragium suum depingeret, interrogavit ille: num ex cupresso vellet aliquid adjici. Concinne usupabitur in eos qui quod didicerunt, id ubique intempestiviter inculcant, cum ad rem nihil atineat.

Intempestiva benevolentia nihil à simulata deffert.

Ἄκαιρος εὔνοια οὐδὲν ἔχθρας διαφέρει. *Suid.*

Idest, Par odio importuna benevolentia. Quadrabit in eos, qui dum officiosi student esse, non habita temporis

poris ratione nocent, aut molesti sunt sedulitate. V
uti qui non apto tempore objurgat amicum,
immodicis & intempestivis laudibus conciliat
ni invidiam, aut qui pecuniam suppeditat adolescen
ti, qua fit deterior.

Varro *In lente unguentum.* Τὸν ἐπὶ φακῇ μῦθον.
Id est, In lenticula fabulam subaudi, narras. Qu
autem in hominem aut in rem quampiam, quæ
tiquam in tempore adhibeatur iis, quibus mini
congruit: Veluti si philosophum juvenum lascivi
tium convivio misceas. Aut inter pocula, de re
gravibus ac theologicis incipias disputare. Quem
modum videlicet lenticulæ vili legumini ineptè
admiscuerit unguentum.

Plutarc. *In crastinum seria.*
Εἰς αὔριον σπουδαῖα. *Id est,* In crastinum seria. Plu
tarchus in vita Pelopidæ narrat, hanc vocem ap
Græcos abiisse in proverbium, &c.

Zenod. *Æstate penulam deteris.*
Ἐν θέρει τὴν χλαῖναν κατατρίβεις.
Recte dicetur in eum, qui res necessarias temere,
intempore profundit, aliquando futuras usui si se
ventur.

Ovid. *Mense Majo nubunt male.*
Dici potest in eos, qui alieno tempore quicquam fa
ciunt, aut qui parum auspicate quid aggrediuntur.
Nam olim inauspicatum existimabatur, mulier
Majo mense nubere. Ovid in Fast.

Mense malum Majo nubere vulgus ait.

Mentham belli tempore neque serito ne
edito.

Aristop. Μίνθην ἐν πολέμῳ μήτ' ἔσθιε, μήτε φύτευε.
Id est, Mentham nec comedas, nec plantes tempo
belli: Mentha corpori frigus adducit, quia semen g
nitale minuit. Frigus autem adversatur fortitudi
atque audaciæ, Potest & in eum sensum deflecti p
rœmia, ut admoneat, ne quid alieno tempore fi
quod officiat.

Rosam, quæ præteriit, ne quæras iterum.
Ῥόδον παρελθὼν μηκέτι ζήτει πάλιν.
Id est, Ne quære rursum præteritam semel rosam. Ne te maceres desiderio rerum, quæ revocari, restituique non queunt, velut exactæ juventæ, formæ, virium, fortunæ. nam ut nihil est rosa gratius, ita nihil minus diuturnum.

Foras Cares, non amplius anthisteria.
Θύραζε Κᾶρες, οὐκ ἔτ' ἀνθεστήρια.
Id est, Cares foras, peracta enim anthisteria. Dici consuevit, ubi quis semper eadem sibi sperat commoda, aut idem semper licitum fore credit, quod aliquando pro temporis ratione fuerit permissum. Atheniensibus mensis quidam Anthisterion appellabatur, quod is plurimos flores progigneret. In hoc festa quæpiam agebantur, & convivia liberaliora. Exactis autem feriis, cum jam ad solitas operas revocarentur, hoc perfacto dicebant. Heri Foras Cares, non jam amplius Antistheria. Cares autem servos appellabant, quod ea gens mercenariis operis quæstum factitaret, &c.

Anus hircissans. Γραῦς κατραγίζουσα. Aristop.
Id est, Anus hircissans. De anu adhuc intempestiva libidine pruriente. Nota est hircorum libido, odorque.

Anus debacchatur. Γραῦς βακχεύει.
Id est, Anus debacchatur. In eos dici solitum, qui præter ætatem indecore lasciviunt. Nam Bacchanalium licentia juvenculis utcunque permittitur, aniculis certe fœdissima est.

Feli crocoton. Γαλῇ κροκωτόν.
Id est, Feli crocoton, subaudiendum das aut addis. Dici solitum, quoties honos datur indignis, & quos haudquaquam decet. Aut quum datur quippiam iis, qui munere non norunt uti. Crocoton vestis genus est rotundæ ac fimbriatæ, qua divites utebantur.

Quid de pusillis magna proœmia.
Τί μικρῶν πέρι μεγάλα φρενὶ μιάζῃ? Plutarc.
Id est, Quid de minutis rebus magna texis proœmia?

Ubi quis in re non magni momenti, verbosa utitur præloquutione. Horat. Quorsum hæc tam putida tendunt? Huic cognatum est: Absque procemiis & præfa-ctibus.

Ab unguibus incipere.

Ἐκ τῶν ὀνύχων ἄρχεσθαι.

Dicuntur, qui à levissimis minimeque ad rem pertinentibus ordiuntur.

Cicer. *Tragœdias in nugis agere.*

Tragœdias in nugis agit, qui in re levicula tumultus movet ut ait Terent. magno conatu magnas nugas dicit.

Annosam arborem transplantare.

Γεροντόδρυον μεταφυτεύειν.

Id est, Vetulam arborem transplantare. In eos dicitur, qui serò atque exacta jam ætate conantur dediscere, quibus diu juvenes assueverint. Aut simpliciter de iis, quæ frustra molimur.

Ze-nod. *Nunquam viri senis.*

Ἀνδρὸς γέροντος μὴ ποτ' εἰς πυγὴν ὁρᾶν.

Hom. *Id est*, Tu ne viri unquam inspicito podicem senis. *Id est*, ne requiras illud à quoquam, quod ab eo præstari non possit.

In senem libidinosum.

In eos, qui ad rem gerendam jam inutiles sunt ob ætatem, verum oratione valent, apposite dixeris illud Homeri:

Γήρᾳ δὴ πολέμοιο πεπαυμένοι, ἀλλ' ἀγορηταὶ
Ἐσθλοί.

Jam ob senium bello emeriti, sed dicere tantum
Egregii.

Molestum sapientem apud stultos loqui.

Diog. Ἀργαλέον φρονέοντα παρ' ἄφροσι πόλλ' ἀγορεύειν.

Id est, Dicere multa grave est sapientem apud insipientes. Nihil intractabilius homine stulto, qui quicquid recte dicitur, in diversam partem rapit.

Malum est bonum.

Καλὸν τὸ καλὸν ἦν τι μὴ καιρῷ τύχῃ. *Ari-stop.*

Id est, Bonum malum fit tempore datum haud suo. Nihil gratum, quod intempestivum.

In pace leones.

Aristophanes in Pluto:

Ὄντες οἴκοι μὲν λέοντες, ἐν μάχῃ δ' ἀλώπεκες.

Id est, Quum leones sint domi, iidem in Marte sunt vulpeculæ. Conveniet in eos, qui præpostere se gerunt, Aut in illos, qui simulata mansuetudine, perveniunt ad tyrannidem.

Mira de lente.

Vide, Aliena de re.

INTERNECIO.

Funditus, radicitus. *Plau. Tull.*

Quod prorsus & citra spem instaurationis perditur, funditus ac radicitus tolli dicitur, quorum alterum sumptum est ab ædificio, cum æquatur solo: alterum ab arboribus, cum non solum amputantur rami, verum etiam ipsa stirps inciditur, aut una cum radicibus tollitur, &c. Quod nos dicimus radicitus sive à stirpe, Græci dicunt ἐκπρεμνίζειν: quasi dicas extirpare. Multum accedet gratiæ si ad animum deflectetur: veluti si quis dicat ambitionem, avaritiam ac libidinem funditus ac radicitus ex animo revellendam.

Ne bolus quidem relictus.

Οὐδ' ἔγκαφος λέλειπται. *Eup.*

Id est, Ne bolus quidem relictus est, hoc est, nec vel pauxillum. Nam ἔγκαφος id apud Græcos significat, quod nos vulgata voce magis quam Latini, morsellum dicimus; à verbo κάπτω, quod est avide comedo.

Ne ignifer quidem reliquus est factus.

Οὐδὲ πυρφόρος ἐλείφθη. *Eust.*

Id est, Ne ignifer quidem superfuit. Ubi significamus omnes ad unum interiisse: adeo ut ne ei quidem sit parcitum, qui ignem præferat exercitui.

Pinus in morem. πίτυος τρόπον.

Id est, Piceæ ritu. Ubi quis funditus radicitusque perit, ita ut nullo pacto restitui possit, piceæ ritu perditus dicitur. Nam piceam succisam negant suppullulescere.

Totum subvertere. Ὅλον ἀνατρέπειν.

Id est, Totum evertere. Dicitur, qui funditus perdit quēpiam, & velut ab ipsis radicibus funditusque. Ductum ab ædificiis, quæ subvertuntur à fundamentis.

Juvē *Perdere naulum.*

Juvenalis: Furor est post omnia perdere naulum. In eum, qui cum multa amiserit, reliquum etiam velit perdere. Metaphora sumpta à mercatoribus.

Cum Cane simul lorum.

Eud. Σὺν τῷ κυνὶ τὸ ἱμάντα.

Id est, Una cum cane lorum quoque. Eudemus indicat dici, quoties simul omnia pereunt.

Hom *Qui jure perierunt.*

In eos, qui suo merito pereunt, conveniet illud Homeri.

Τοὺς δὲ δὲ μοῖρ', ἐδάμασσε θεῶν, καὶ σχέτλια ἔργα.

Hos fatum & malefacta neci, exitioque dederunt.

Omitte vatem.

πάρες τὸ μάντιν. *Id est*, Omitte vatem, ut conveniet, quoties alicui parendum admonebimus, quod is eximius sit & immunis habendus à vulgari sorte. Veluti si quis Poëtæ, Theologo, Sacerdoti diceret oportere parci. Antiquitus mos erat, ut augur coronatus ante aciem incederet, neque fas erat hunc telis impetere, utpote virum sacrum. Poterit adagium etiam per ironiam usurpari.

INVIDIA, ÆMVLATIO.

Arist *Cognatio movet invidiam.*

Aristoteles Rhetoricorum lib.2. docens invidiam oriri erga vicina & cognata: nullus enim invidet olim defunctis, aut diversi generis, aut immenso inter-

vallo superioribus: adducit hujus versiculi testimonium:

Τὸ συγγενὲς γὰρ ἢ φθονεῖν ἐπίσταται. *Id est,*

Etenim invidere novit ipsa affinitas.

Unde qui eo altitudinis processerunt, ut invidiam gloria superarint, extra omnem aleam, extraque invidiæ tela esse dicuntur.

Esurienti ne occurras, Theo

Proverbii faciem habet illud Theocriti in Siracusanis: Gorgo hortans ad reditum quod maritus esset iracundus, dicit:

πεινᾶντι γε μηδέποτ' ἔνθῃς. *Id est,*

Absit ut unquam occurreris esurienti.

Fames enim exasperat iracundiam. Unde apud Plautum aliquis iracundius loquentem rogat, quam pridem edisset. Apud eundem est: Fames & mora bilem in nasum conciunt.

Figulus Figulo invidet. Faber Fabro. Hesi.

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ τέκτονι τέκτων:

Καὶ πτωχὸς πτωχῷ φθονέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ.

Odit ita fabrumque faber, figuloque molestus

Est figulus: mendico protinus invidet alter

Mendicus: cantor cantorem lividus odit.

Inimicus & invidus vicinorum oculus. Alcip

Alcippus in epistola quadam ad Eucymonem.

Δυσμενὴς, καὶ βάσκανος ὁ τῶν γειτόνων ὀφθαλμὸς φησὶ ἡ παροιμία.

Id est, Inimicus & invidus vicinorum oculus, ut dictum est proverbio, vicinus vicino invidet. Nec invidemus iis, à quibus longo absumus intervallo, sed quos propemodum speramus assequi.

Vnicum arbustum haud alit duos erithacos.

Μία λόχμη ὀυ τρέφει δύο ἐριθάκους. Zen.

Id est, Idem arbustum non alit duos erithacos. Non intempestiviter dicitur in eos, quibus parum convenit, nec in eodem munere concorditer versari queunt. Est autem erithacus avis quædam solitaria, ut in eodem saltu non temere nisi unam invenias.

Alexander Magnus dixit, Non dissimile huic: Mundum non capere duos soles.

Vna domus non alit duos canes.

Εἷς οἶκος οὐ δύναται τρέφειν τοὺς δύο κύνας,

Id est, Eadem domus non bene canes alit duos. In eos, inter quos parum convenit, propter idem lucrum quod communiter expetunt. Sic idem regnum non fert duos ambitiosos tyrannos, &c.

Zoili.

Zoili vocantur alienarum laudum obtrectatores, & alienorum laborum reprehensores. Zoilus Sophista quispiam fuit, qui Homerum ausus est, libris in eum scriptis, incessere, unde ὁμηρομάστυξ cognomen meruit. Sic enim appellantur nobilium autorum castigatores.

Hier. *Edentulus vescentium dentibus invidet.*

D. Hieronymus: Cui quæso ut suadeas, ne vescentium dentibus edentulus invideat, & oculus capreărum talpa contemnat, hoc est, ne quod ipsi non contingit, aliis invideat.

Expertes invidentiæ musarum fores.

Ἄφθονοι Μουσῶν θύραι.

Id est, Candidæ Musarum januæ. De his dictitatum, qui literaturam suam candide libenterque impertiunt aliis, & ad docendum prompti propensique sunt.

Hom *Iactantiæ comes invidia.*

Qui monebit, ne quis insolentius jactet vel fortunæ munere, vel naturæ dotes, ne quando Nemesis excandiat auferatque, non intempestiviter usurpabit illud Homeri:

Ἀλλ' ὅγε σιγῇ δῶρα θεῶν ἔχοι ὅττι διδοῖεν.

Possideat tacitus, si qua adsunt munera divum.

Arist *Turpe silere.* Αἰσχρὸν σιωπᾶν.

Hoc licebit uti, quoties quis alterius exemplo extimulatur ad studium aut negotium aliquod suscipiendum.

Hor. *Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.*

Vicis-

Vicissim illud significat humanis ingeniis insitum, ut semper alienam sortem magis mirentur, suam contemnant ac fastidiant; optent inexperta experta damnent.

Fertilior seges est in alieno agro.

Ovid. Fertilior seges est alieno semper in arvo, Ovid.
Vicinumque pecus grandius uber habet.
Pers. Securus & angulus ille Vicini, quia pinguior.
Aul. Gel. Aliena nobis, nostra plus aliis placent Horat.
Qui fit Mecænas, ut nemo, quam sibi sortem
Seu ratio dederit, seu sors objecerit, illa
Contentus vivat, laudet diversa sequentes?

Præstat invidiosum esse.

Præstat invidiosum esse, quam miserabilem. Nam invidia fere comes est felicitatis, miseratio calamitatis. Herodot.

IRA.

Lucernam accendere possis.

Vehementem iram hac hyperbole exaggeravit Theocritus in Thyonicho. Theocr.

Κάφαλ' ἴτ', ὠμαρέως κἂν ἀπ', αὐτῆς κὴ λίχνον ἅψαις.

Id est,

Incaluitque ira, facile accendisse lucernam
Ex ipsa ut possis.

In fermento jacere. Ἐν τῇ ζύμῃ κεῖσθαι. Plautus.

Dicebantur, qui animo essent ægro, quique iracundia turgerent. Nota translatio. Fermentum enim & acorem habet & tumorem. Vnde & in divinis literis fermentum malitiæ rancorisque significationem habet.

Fluctus mutus. Κῦμα κωφόν.

Fluctum mutum appellabant, qui nondum edebat fragorem, seb jam incipiebat intumescere. Dici potest de bili hominis, quæ nondum erupit in convitium, sed tacite inardescit.

Iracundior Adria.

Qui moribus parum est commodis, & irritabili ingenio, Adriæ comparatur proverbio.

Plato *Demissis auriculis.*

Qui dejecto sunt animo, auriculas super humeros habere dicuntur. Plato lib. de Repub. 10. Τὰ ὦτα ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες. *Id est,* Auriculas super humeros habentes, hoc est, animis dejectis & ægris. Sumptum à jumentis, aurium motibus animi affectum testantibus.

Brut. *Mordere frenum.*

Pro eo quod est, vel leviter repugnare servituri. Papinius in diversum sensum usurpavit, nempe pro eo quod est servitutem accipere, frænumque recipere.

Ari-stop. *Mordere labrum.* Ἐσθίειν τὰ χείλη.

Id est, Comedere labra. Vel hodiernis temporibus vulgo dicitur, qui stomachatur animoque ringitur.

Sumptum ab indignantium gestu.

Hom *Tacitè stomachari.*

In eum qui secum indignatur, quadrabit illud Homeri

Ὃ δ' ἐχώσατο κηρόθι μᾶλλον. *Id est,*

Illi cor magis atque magis succenditur ira.

ITERATIO CITRA TÆDIVM.

Plat. *Bis ac ter quod pulchrum est.*

Δὶς καὶ τρὶς τὸ καλόν.

Id est, Iterum ac tertio quod pulchrum est, subaudi, dicendum est Usurpatur à Platone. Cæterum bene videtur proverbio dictum, quod egregium sit. id iterum ac tertio in sermone repeti oportere. Lucianus: Nulla satietas rerum honestarum. Omnino ea vis inest rebus egregiis, ut quo sæpius ac pressius inspiciantur, hoc magis placeant.

ITERATVS ERROR.

Hor. *Eadem oberrat chorda.*

A cantoribus ducta translatio est. In eos concinne dicetur, qui vel in simili re crebrius peccant, vel culpam eandem iterum atque iterum committunt. Primus enim lapsus vel casui datur, vel imprudentiæ: iteratus stultitiæ tribuitur, aut inscitiæ:

Iterum

Iterum eundem ad lapidem offendere. Zen

Δὶς πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχρὸν ἐγκρούειν λίθον.

Id est, Iterum ad eundem turpe lapidem impingere. Sapientis haud est bis in eodem labier.

Vulpes non iterum capitur laqueo.

Ἀλλ᾽ οὐκ αὖθις ἀλώπηξ παγίσι.

Id est, At non iterum vulpes laqueis, subaudiendum capitur. Stupidi est hominis, in malum gustatum iterum incidere.

Non licet in bello bis peccare.

Ἁμαρτεῖν οὐκ ἔνεστι δὶς ἐν πολέμῳ.

Id est, In bello bis errare non licet. In rebus periculosis non est tutum labi. Nam si semel erretur, actum est de capite, nec est secundo errori locus. Deliberandum ergo est diu, quicquid statuendum est semel, puta de sacerdotio, de matrimonio, &c.

Venia primum experienti. Diog

Συγγνώμη πρωτοπείρῳ.

Id est, Venia primum experienti. Ignoscendum his, qui rudes novo quopiam in negotio incipiunt versari, si quid per imperitiam peccarint.

Sus in volutabro cœni.

Ὗς λουσαμένη εἰς κύλισμα βορβόρου. Petr.

Id est, Sus lota rediit ad volutabrum luti. Cum quis iterat jam expiata flagitia. Extat in Epistolis Petri. Apost

Canis reversus ad vomitum.

Κύων ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα. Idem

Id est, Canis ad proprium vomitum. Quadrabit in eos qui relabuntur in eadem flagitia.

Decipienti semel. Cam.

Joannes Campanus: Decipienti me semel dii male faxint, faxintque bene si bis idem deceperit. Confine illi: Improbe Neptunum accusat, qui iterum naufragium facit.

JVDICANDI RECTE, SECVS.

In quinque judicum genibus situm est.

Zen. Ἐν πέντε κριτῶν γόνασι κεῖται.

In quinque situm genibus judicum: *Id est*, in alieno arbitrio res est posita. Nam antiquitus quinque judicibus datum negotium, ut de Comicorum fabulis pronunciarent. Cùm significamus non esse nostræ facultatis præstare rei exitum, verum hunc superis & fortunæ in manu esse: Pindarus: nunc spes quidem mihi, ac in deo situs exitus.

Panidis suffragium. Πανίδου ψῆφος.

In eos torquebatur, qui stulte atque inerudite judicarent. Ajunt Panidem hunc Chalcidis regem fuisse, qui Hesiodum Homero prætulerit, perinde quasi dicas: Midæ suffragium. In genere conveniet in judicia vulgi, cui fere semper pessima pro optimis placuerunt.

Suid. *Sus tubam audivit.* Σάλπιγγος ὗς ἤκουσε

In eos quadrabit, qui res quidem egregias audiunt, verum eas neque intelligunt, neque mirantur. Aut in eos, qui iis quæ audiunt, neque gaudent, neque commoventur.

Quod index auro, id aurum homini.

In saxeis coticulis aurum exploratur, evidens præbens specimen. In Auro vero proborum pariter & improborum ingenium deprehenditur.

Πλοῦτος ὁ βάσανός ἐστιν ἀνθρώπων τρόπων,

Opes ut index hominis ingenium arguunt.

Lydius lapis, sive Heracleus lapis.

Theo. Λίθος Ἡρακλεία, ἢ λίθος λυδία.

Id est, Lapis Heracleus, sive Lydius lapis. In eos dicitur, qui vehementer acri exactoque judicio sunt. Adagium accommodari potest vel ad personam, vel ad rem.

Gnomon, & regula.

Quod in re quapiam præcipuum est, & ad quod unum reliqua omnia conferuntur, regulam & gnomonem proverbio vocabant. Porro ad regulam exæquat

quant fabri structuram. Iidem utuntur gnomonibus. Constat autem gnomon è duabus lineis rectis, quas utrinque dimetiens dissecto quadrangulo constituit.

Emunctæ naris. Mucosis naribus.

Emunctæ naris dicitur acri exactoque judicio, quasi purgatis naribus, mucoque emunctis. Horatius: *Hor.*

Emunctæ naris duros componere versus.

Contra, obesæ naris dicuntur stupidiores.

Tenedius homo. Τενέδιος ἄνθρωπος. *Plutarc.*

Dici solitum de homine tetrico formidabilique aspectu. Suidas ait regem quempiam Tenedi fuisse, cui nomen Tenes, qui legem tulerit, ut à tergo judicis astaret quispiam securim tenens, videlicet in hoc paratus, ut qui perperam quid in judicio dixisset, opinor mendacium, aut falsum testimonium, eum protinus securi feriret.

Tenedius patronus. Τενέδιος συνήγορος.

Id est, Tenedius advocatus. Eodem è fonte profectum est & hoc, dici solitum de eo, qui compendio causam expedit, litisque nodum ocyus dissecat. Ductum à Tenedia securi.

Manum ferulæ subduximus.

Antiquitas literatores discipulorum manus ferula cædebant. Unde manum ferulæ subduxisse dicuntur, qui desierunt in ludo literario versari, neque jam ut pueri docendi, sed utcunque docti sunt.

Novit quid album, quid nigrum. *Hier.*

Duplicem in sententiam accipi potest. Aut novit discrimen recti pravique, aut novit id quod nemo vel indoctus ignorat. Nam evidentius est albi nigrique, discrimen, quam ut quisquam non videat. Videtur tractum esse à priscis illis mortalibus, qui duos tantum naturales colores noverant, album & nigrum, teste Pompejo.

Novit mala & bona. *Hom.*

In eum, qui per ætatem usumque rerum, jam delectum habere potest, fugiendorum atque expetendorum, congruet illud Homeri:

Ἀλλ' ἤδη νοέω καὶ οἶδα ἕκαστα.
Ἐσθλά τε καὶ τὰ χέρεια. *Id est,*
Jam ductum siquidem novique & sentio cuncta
Quæ bona quæque mala.

Purpura juxta purpuram dijudicanda.
Ἡ πορφύρα παρὰ τὴν πορφύραν διακριτέα.

Id est, Purpura ad purpuam dijudicanda est: Certissimum judicium ex collatione nascitur. Unde emptores mercaturi purpuram, ne fallantur, alteram adhibent purpuram.

Plat. *Alba amussi* Λευκῇ στάθμῃ.

Hoc est, Nullo delectu ac citra discrimen. Effertur & sic: In albo lapide alba linea. Dicitur vel in eos, qui nullo sunt judicio, vel in stupidos vel in eos, qui incertis probant vel significant incerta. Solet enim funiculus ille minio oblini, quo discrimen faciat. Unde & rubricam vocavit Persius: At si oculo rubricam dirigat uno.

Aristot. *Nullus delectus.*

Aristotes lib. II. Politic. refert hunc versiculum:

Ἐν δ' ἰῇ τιμῇ μὲν κακὸς ἠδὲ καὶ ἐσθλός.

Id est,

Par honos ignavosque viro, & virtute valenti.

Quo licebit uti, si quando significabimus nihil esse discriminis inter eruditum & impostorem, inter bene merentem & male merentem, &c.

Idem *Lesbia regula.*

Dicitur quoties præpostere non ad rationem factum, sed ratio ad factum accommodatur; & quum lex moribus applicatur, non mores ad legem emendantur: aut quoties princeps se populi moribus accommodat, quum contra conveniat plebem ad principis arbitrium vitam instituere, si modo princeps ipse ad honesti regulam ac scopum respiciat.

Hor. *Nasus.*

Ipse denique nasus in proverbium abiit, pro judicio. Horat; Non quia nullus illis nasus erat.

Faciunt item huc quæ citavimus, partim etiam citabimus alibi:

Auris Batava. Corvus albus.
Cæci præscriptio. Censoria virgula.

JUVENTA.

Iuventa viribus.

Ad vires plurimum momenti adfert ætas juvenilis. Huc facit illud Homeri: Hom

Καὶ δ' ἔχει ἥβης ἄνθος, ὅτι κράτος ἐστὶ μέγιστον.
Flos quoque adest ævi, cuius tunc maxima vis est.

Iuvenari.

Juvenari dixit Horatius, quod Græci νεάζειν, νεανίζειν, νεανιεύειν, pro eo quod est, iuvenum more iactantius, inconsideratius, inconsultius agere: aut si quid aliud ei ætati peculiare videtur. Quod quo longius traducatur, hoc fuerit venustius, ut si quis orationem floridam phaleratamque dicat νεανίζειν. Eiusdem formæ est, γυναικίζειν, pro gestu cultuque repræsentare mulierem. Hor.

JUSTITIA.

Iustitia in se virtutem complectitur omnem. Arist
Ἐν δὲ δικαιοσύνῃ συλλήβδην πᾶσ' ἀρετή 'στιν.
Id est, Justitia in se virtutem complectitur omnem.

Homines frugi omnia recte faciunt. Cicer.

M. Tullius lib. Tuscul. 4 Frugalitatis nomen tanquam ad caput referre volumus, quod nisi eo nomine virtutes continerentur, nunquam illud tam pervulgatum esset ut iam proverbii locum obtineret, Homines frugi omnia recte facere.

Exigua res est ipsa iustitia.

Quę proverbio significabant, non multum adferre momenti si probus sis, nisi talis etiam habearis: & opinionem longe plus valere, quam ipsam rem.

Trutina iustius. Δικαιότερον σταχάνης. Arist.

Id est, Justius trutina. De iis, qui insigni incorruptaque

quæ sunt æquitate. Est autem id libræ genus quo re minutissimum ponderis momentum sentitur, dignosciturque. Latini quoque exactam æqualitatem æquilibrium appellant. Unde æqua lance dicitur.

Suid. *Justitiæ oculus.* Δίκης ὀφθαλμός.

Dicitur sincerus & incorruptus judex, aut ipsum etiam judicium. Adagii meminit Suidas.

Justitia justior. Δίκης δικαιότερος.

De vehementer integris & incorruptis.

Maras. Μάρας.

Hoc nomine ferunt fuisse quempiam apud Beroeam Syriæ civitatem, ditissimum quidem illum, verum nihilominus humanum & officiosum in omnes, tum cives, tum hospites. Unde & vulgo receptum, ut id vocabuli tribueretur viris, qui ad multorum utilitatem nati viderentur.

Idem *Bocchyris.* Βάκχυρις sive Βόκχυρις.

Rex quidam fuit Ægyptiorum, adeo notæ & incorruptæ in judicandis litibus justitiæ, ut vulgo si quem magnopere justum & integrum significare vellent, Bocchyrim appellarent. Dici potest & de iis, qui non temere de re quapiam pronunciant.

Rhadamantheum judicium.

Ῥαδαμάνθυος κρίσις.

De incorrupte judicantibus.

Plat. *Orphica vita.* Ὀρφικὸν βίον.

Id est, Orphicam vitam. Plato dixit vitam innoxiam, & à luxu sanguinolentisque dapibus puram.

Arist. *Virtus simplex*

Arist. Ἐσθλοὶ μὲν γὰρ ἁπλῶς, παντοδαπῶς δὲ κακοί.

Id est, Est simplex virtus omnigenum vitium. Facile enim est à scopo aberrare, sed scopum attingere difficile.

Hier. *Eadem pensari trutina.*

Id est, Eadem lege. Horatius in Serm. Hac lege in trutina ponetur eadem. Persius: Examenque improbum in illa Castiges trutina. Huic simillimum est. Æquali trutina.

trutina, sive æqua lance, quod pari jure fit citra personarum respectum.

Rhamnusius. Ῥαμνούσιος. Hor.

Id cognominis olim, ceu proverbio additum sapientibus ac moderatis viris. Vel ab ejus gentis moribus ductum, vel à dea Rhamnusia, quæ modum in omni negotio docet adhibendum.

Prienensis justitia. Πριήνη δίκη. Stra.

Cum significamus aliquem in judicando plurimum excellere. A Biante Prienensi sumptum, cujus integritas in judicandis causis in proverbium abiit.

Rectam ingredi viam.

Τὴν ὀρθὴν βαδίζειν ὁδόν. Arist

Rectam ambulare viam dicitur, qui nusquam deflectit ab honesto. Huic simillimum est: Rectam instas viam, id est, rem acu tetigisti.

Dum clavum rectum teneam. Quint

Id est, Dum meo fungar officio. Significat non imputandum eventum parum prosperum artifici, modo is præstiterit, quod artis est. Nam & gubernator, inquit Quintilianus, vult salva nave in portum pervenire: si tamen tempestate fuerit arreptus, non ideo minus erit gubernator, dicetque notum illud: Dum clavum rectum teneam.

Ad amussim applica lapidem, non ad lapidem amussim.

Πρὸς στάθμην πέτρον τίθεσθαι, μὴ τι πρὸς πέτρῳ στάθμην. Plut.

Id est, Lapis amussi est applicandus, non amussis ad petram. Admonet vitam ad leges esse corrigendam, &c.

Ne moveto lineam. Μὴ κίνει γραμμήν.

Id est, Ne moveto lineam. Id translatum à more veterum, qui metam ducta linea significabant, in qua præmium propositum erat, quod auferret victor. Significat autem non esse mutandas leges neque prætereundos fines rerum præscriptos.

Ex

Ex æquo partire. Ἐξ ἴσε δίδε πᾶσι.

Id est, Ex æquo da omnibus. Translatum ab iis, qui convivium aut hæreditatem partiuntur. Quadrabit in judicem aut principem, quem oportet æquabile jus reddere.

Æqualitas haud parit bellum.

Plut. Ἴσα πόλεμον ἐ ποιεῖ.

Id est, Æqualitas bellum haud parit. Æqualitas continetur concordia. Inæqualitas discordiarum est mater.

Quæ non posuisti, ne tollas.

Plat. Ἃ μὴ κατέθε, μὴ ἀνέλε.

Id est, Quæ non deposuisti, ne sustollas, Laërtius refert inter Solonis leges: sentiens, opinor, de terminis agrorum non movendis, quos majores fixissent. Conveniet in furaces, & in eos, qui repetunt quod non crediderunt. Item qui sibi postulant acceptum ferri, quod non præstiterunt.

Hom. *Ajacris abstinendæ manus.*

Vulgo quoque creditum est, fatum instare ei, qui sacris rebus ac Deo dicatis manus injecerit: Unde Homer.

Cum divo certare viro simul atque cupit quis,
Cuique Deus bene vult, malum huic brevi imminet ingens.

Plau *Nemo quenquam ire prohibet publica via.*

Quo significant rerum communium æqualem omnibus usum esse, neque cuiquam vertendum vitio, quod jus publicum concedit.

Val. *Zaleuci lex.* Ζαλεύκε νόμ☉.

Ma. De edicto mandatoq; plus satis rigido, parumque humano dicebatur. Zaleucus quidam Locrensibus leges tulit acerbiores. Non dissimile illis: Manliana imperia, & Phalaridis imperium. Quum enim filius Zaleuci secundum jus ab eo constitutum, ob crimen adulterii utroque oculo carere deberet, ac tota civitas in honorem patris pœnam adolescenti remitteret, repugnavit aliquandiu: postremo populi victus precibus, suo prius, deinde filii oculo eruto, salva lege, supplicii modum temperavit.

Dat

Dat veniam corvis, vexat censura columbas. Juv.

[P]œna legum exercetur in humiles quospiam, rapaci[b]us ignoscitur. Plutarchus in vita Solonis, Leges ara[n]earum telis adsimiles dicebat, Propterea quod illa si [q]uid levius aut imbecillius incurrerit, hæret: sin [m]ajus aliquid, dissecat ac fugit. Terent. in Phor.

Quia non rete accipitri tenditur, neque milvio,
Qui male faciunt nobis: illis qui nihil faciunt, tenditur.
Quia enim in his fructus est, in illis opera luditur.

Vrbanus nihil æqui cogitat.
Οὐδὲν φρονεῖ δίκαιον ἀνὴρ ἀστικός.

Id est, Vrbanus æqui nihil bonive cogitat. Admonet [r]usticanam vitam innocentiorem esse, ut quæ sola [c]um solis habeat commercia terris. Contra qui de[g]unt in urbibus, propter contagia negotiorum & hominum, astutiores evadere. Potest huc accommodari [p]arœmia, quod eximiæ morum civilitati & urbanæ [b]landiloquentiæ fere comes esse astutia. Contra qui moribus sunt agrestibus, iis plerumque fides est certior.

Quod aliis vitio vertas ipse ne feceris. Hom.

Quod damaturus sis in aliis, in te non admiseris. Ad id facit illud Homeri:

Imo adeo si quisquam alius patrare pararet
Tale aliquid, damnaretis vitioque daretis.

LACESSENTIS.

Arietem emittit. Κριὸν ἐκβάλλει.

Id est, Arietem objicit. In rixæ pugnæque cupidum Diog. dicebatur. Antiquitus enim bellum incepturi, Fecialem mittebant qui arietem adductum in hostium fines immitteret, hoc significans pacto civitatem & agros illorum hostibus compascuos fore.

Cominus atque eminus. Ἐγγύθεν καὶ πόρρωθεν.

Translatum à bello, in quo nunc conserti pugnant gladiis, nunc machinis procul tela in hostē torquent. Id si ad animi res transferatur, fiet venustius. Cum homi-

hominibus habenda pax, cæterum cum vitiis cominus atque eminus pugnandum.

Ad pila ubi ventum.

Cum de propinquo res geritur, ad pila ventum dicitur. Pilum autem est genus hastæ Romanæ brevius.

Ter. *Non ut prior lædam, sed ut injuriam retaliem.*

Vt qui prior nolim malo lacessere: sed jam datum malo retaliem malum. Convenit cum illo Terentiano: Sic existimet, responsum, non dictum esse.

Plut. *Nanquam enim meos boves abegerunt, nec equos.*

Οὐ γὰρ πώποτ' ἐμὰς βοῦς ἤλασαν, οὐδὲ μὲν ἵππους.

Id est, Non enim equos unquam mihi subduxere boves ve. Nunquam me læserunt aut adfecerunt injuria. Cum negamus nobis esse causam, cur illum aut illum odisse debeamus.

Hom *Omni conatu invadere.*

Si quem significabimus totis viribus tendere in quempiam oppugnandum, conveniet illud Homeri:

Αἰνείας δ' ἐπόρουσε σὺν ἀσπίδι δουρί τε μακρῷ.

Obvius Æneas, clypeoque insurgit & hasta.

Tull. *Pugnis & calcibus.* πὺξ καὶ λάξ.

Pro eo quod est, omni contumeliæ genere, totisque viribus.

Plau *Irritare crabrones.*

Id dictum est à Plauto in Amph. in mulierum ingenium, quibus iratis si repugnes, magis provoces, neque sine tuo malo discedas.

Refricare cicatricem.

Quum dolor temporum spatio jam mitior renovatur, refricari cicatrix dicitur. Dicimus & refricare dolorem & refricare memoriam, & suffricare memoriam, pro eo quod est, leviter revocare, sed in malam fere partem.

Ter. *Tangere hulcus.* Κινεῖν ἢ θιγεῖν τὸ ἕλκος.

Id est, Movere seu tangere hulcus. Est movere dolorem

em, ejusque rei facere mentionem, quæ nos magnopere urat: Terent. Quid minus necesse fuit, quam hoc hulcus tangere?

Vnguis in hulcere. Cicer

Cicero in Clodium, qui populum fame jam exasperatum concionibus insuper seditiosis in rabiem agebat, *Vt tu*, inquit, in hoc hulcere tanquam unguis exitteres.

Vt lupus ovem. Ὡς λύκος ἄρνα φιλεῖ. Plat

Id est, Vt lupus ovem amat. Qui sui commodi gratia simulat amorem.

Ignem gladio non fodito.

Πῦρ σιδήρῳ μὴ σκαλεύειν. Plut.

Hoc est, Ira percitum ne lacessas, quin magis concedere convenit, & blandis verbis tumidum animum placare.

Temulentus dormiens non est excitandus.

Sopitum ebrium non oportet excitari somno: Simillimum est autem illi: Malum bene conditum ne moveas. Non est refricandum odium, cum jam tempus induxit oblivionem: Non est renovandum animi vulnus, cui jam obduci cicatrix cœpit.

Thrynnissare. Θυννίζειν. Diog

Græci transferunt pro stimulare, pungereque: vel quod hic piscis quo sit palato gratior, pungi soleat: vel quod ipse piscis adurat pungatque contactu.

LÆTITIA, TRISTITIA.

Irrisibilis lapis. Ἀγέλαστος πέτρα. Zen.

Id est, Irrisibile saxum. De re vehementer acerba, tristique. Quadrabit in severos ac tetricos, quosque vocant ἀγελάστους.

Sinapi victitari. Plau

Tristes ac supra modum tetrici, sinapi victitare dicuntur, quod hodieque vulgo tritum est. Plautus: Si ecastor hic homo sinapi victitet, Non censeam tam esse tristem posse.

Ani-

Her. *Animus habitat in auribus.*

Veteres animo sedem in oculis dedere, plerique corde. At Herodotus docet animum habitare in auribus, quod qui bene audiunt, voluptate afficiuntur, qui secus, exacerbantur, Opinor hunc esse sensum adagii, quod ex his quæ audimus maxime placatur aut irritatur animus.

In antro Trophonii vaticinatus est.

Ἐν Τροφωνίου μεμάντευται.

Id est, In Trophonii antro vaticinatus est. De homine vehementer tristi tetricoque, proprerea quod olim creditum est eum, qui in Trophonii specum descendisset, postea nunquam ridere.

Suid. *Harmodii cantilena.* Ἁρμοδίου μέλος.

Id est, Harmodii cantio. De lugubribus ac tristibus dicebatur. Simillimum illi: Admeti melos.

Idem *Argivos vides.* Ἀργείους ὁρᾷς.

Scilicet, Stupentibus & attonitis oculis. Sumptum opinor ab Oreste furiis agitato.

Admeti nænia. Ἀδμήτου μέλος.

De tristi lugubrique cantione. Accommodari potest ad orationem querulam ac miserabilem. Admetus rex fuit Pheræorum, qui defuncta uxore stridulas quasdam ac lugubres nænias decantabat assidue, donec mota Proserpina remisit Alcestidem, ejus uxorem.

Arctum annulum ne gestato.

Pyth Μὴ φορεῖν στενὸν δακτύλιον.

Hoc est, Ne vixeris anxiè: & ne temet in servitutem conjicias, aut ejusmodi vitæ institutum, unde te non queas extricare.

Idem *Cor ne edito.* Μὴ ἐσθίειν τὴν καρδίαν.

Hoc est, Ne curis tuum ipsius animum excrucies, aut ne sollicitudinibus vitam reddas breviorem.

Cicer. *Mutare vestem.*

Mutare vestem à M. Tullio dicuntur, qui lugent mortuum, aut sunt rei.

Soph *Ne si ad Jovis quidem aulam.*

[q]ui metuunt malum, ad asylum, ad aram, ad arcem, [ad] columnas principis, ad divorum fana tanquam tu[ti]ssimum refugium confugiunt.

Sustollere manus. Cicer.

[Q]ui vehementer gaudent, quasi res divinitus geratur [ex] animi sententia, sustollere manus dicuntur.

Canere de Telamone. Αἴδειν τὰ Τελαμῶνος.

[Id] est, Canere cantionem Telamonis. De querulo ser[m]one dictum proverbium, quod Telamon impoten[ti]us fleverit, Ajacem filium periisse apud Trojam.

Lityersam cantionem canis.
Λιτυέρσαν ᾠδὴν ᾄδεις. Thea

[L]ityerses nothus erat Mydæ regis. Hic instituit ut in [h]onorem Mydæ Thericos, id est, æstivus, aut messo[ri]us hymnus caneretur, unde ductum proverbium, ut [q]ui non ex animo canerent, aut qui coacti canerent, [h]i Lityersam cantionem canere dicerentur.

Tragicum tueri. Τραγῳδικὸν βλέπειν. Ari-
[Q]uadrabit vel in fastuosos vel in tristes ac luctuosos. stop.

Tauricum tueri. Βλέπειν ταυρηδόν.

[I]d est, Tueri taurinè, pro eo quod est, torve. Plato de[m]onstrat hunc Socrati fuisse morem, taurinis oculis [o]btueri.

Atrei oculi. Ἀτρέως ὄμματα. Luci.

[D]e torvo truculentoque aspectu dicebatur. His enim [o]culis in Tragœdiis inducebatur Atreus, &c.

Titanicus aspectus. Τιτανῶδες βλέπειν.

[I]d est, Titanicum intueri, hoc est, vultu Titanico ob[t]ueri. Titanicum autem torvum vocant, ac tetricum [a]c cujusmodi fuisse feruntur veteres illi Titanes.

Cepas edere aut olfacere. Κρόμμυα ἐσθίειν. Idem

[I]d est, Cepas edere, dicebantur joco proverbiali, qui [l]achrymari viderentur. Ductum est hinc proverbium [q]uod ceparum odor, ut est acris, consueverit lacry[m]as oculis excutere.

Superatus es à gallo quopiam. Ari-
Ἡττήθης τινὸς ἀλεκτρυόνος. stop.

Locus

Locus proverbialis in servos, qui dominos à tergo sequuntur, supplices videlicet & abjecti, cujusmodi solent esse galli superati in pugna. Nam hæc avis victa silere solet: canere, si viciffet.

Pers. *Tristis scytale.* Ἀχνυμένη σκυτάλη.

De re tristi seriaque dicebatur, aut de nuntio, qui dolorem adferret.

Areopagita. Ἀρειοπαγίτης

De tristi, severoque dicebatur, aut etiam de judice vehementer incorrupto. Athenis summa erat Areopagitarum auctoritas: hi erant judices, qui de capitalibus causis pronunciabant.

Ne sis patruus mihi. *Sapere patruos.*

Patruorum in nepotes ceu peculiaris genuinaque severitas, proverbio locum fecit. Horat. Metuentes patruæ verbera linguæ. Patruam linguam vocat severam, & objurgatricem. Ad hanc formam pertinet illud Persianum: Quum sapimus patruos, id est, postquam abjectis puerilibus nugamentis severos mores induimus. Idem dixit: Ne sis mihi tutor, id est, ne mihi præscribas atque imperes.

Plin. *Frontem exporrigere.* *Frontem contrahere.*

Frontem explicare, quum hilarescimus; contrahere quum ringimur, hoc est, ubi quid molestum est, dicimur. Horat. Deme supercilio nubem. Exporrecta fronte, hilariter. Obducta fronte, corrugata fronte, contracta fronte, caperata fronte. Plaut. Caperat frons severitudine. Et nubila frons, serena frons, explicata frons.

Magis gaudet eo, qui senectam exuit.

Ari-stop. Γέγηθε μᾶλλον ἢ τὸ γῆρας ἐκδύς.

Id est, Gaudet magis, quam qui senectam exuit. vehementer hilari, ac gestienti gaudio. Ductum est à serpentibus & cicadis, quæ statis temporibus exuunt senectutem, ac veluti renascuntur.

Contrahere supercilium. *Inflare buccas.*

Suid. Ὀφρῦς ἀνασπῶντες, καὶ γνάθους φυσῶντες.

deſt, Adductis ſuperciliis, & inflatis buccis. In faſtuoſos ac turgidos dictum, ſiquidem in ſuperciliis arrogantiæ ſedes. Horatius inflatas buccas ad iracundiæ retulit argumentum: Quin Juppiter ambas iratus buccas inflat. Traductum à ranis, quæ per iram inflantur.

Sanguine flere. Αἵματι κλαίειν. *Ariſtop.*

Proverbialis hyperbole, ſignificans nihil non fieri quo flectatur aliquis. Sic enim antiquitus loquebantur, Haud flectes illum, ne ſi ſanguine quidem fleveris.

Lapides flere.

De re vehementer miſeranda, proverbiali hyperbole dici ſolet, eam eſſe tam lamentabilem, ut vel lapides cogantur ad fletum.

Erinnys ex Tragœdia. Ἐρινὺς ἐκ τραγῳδίας.

De fœdis aniculis. Sumptum ex Ariſtophanis Pluto, dictum de Penia,

Sarone magis nauticus. Σάρων ναυτικώτερος.

Aiunt hunc fuiſſe Deum quendam nauticum. Unde & Saronico mari cognomen inditum. Congruet in horrido cultu hominem, & moribus feris: quod genus nautas pleroſque videmus eſſe. Aut in negotiatorem per omnia maria volitantem.

LANGVOR. VEHEMENTIA.

Oeſtro percitus. Οἴστρῳ παραπληγείς. *Plat.*

Id eſt, Ingenti animi cupiditate commotus ac velut attonitus. Oeſtrum enim inſecti genus horrendo ſtrepitu, unde & nomen inditum apud Græcos, Nam Latini aſylum appellant. Hoc addito, Juno vaccam Io in furorem egit. Vnde Poetæ divino correpti furore, œſtro perciti dicuntur.

Pyrrichen oculis præ ſe ferens.

Πυῤῥίχην βλέπειν.

Id eſt, Tumultum ac bellum vultu præ ſe ferre. Inde dictum, quod perriche ſaltationis genus eſt: quod ab armatis pueris peragebatur. In ea belli imago repræ-

sentabatur, impetus & ardor adorientium, ...tas fugientium.

πυῤῥιχίζειν.

Si quis tumultuantem, & ira excandescentem ... πυῤῥιχίζειν, non carebit proverbii specie.

Ari-stop. *Martem tueri.*

Simili tropo dicitur apud Aristophanem Ἄρη βλ... pro torve tueri.

Quin-till. *Manum habere sub pallio.*

Dicuntur, qui languent otio. Sumptum à gestu ...torum. Nam qui languent, manum occultant sub pallio; qui commoti sunt, proferunt.

Am-mia. *Non contis aut ramulis.*

Ammianus lib. xv. de Antonio quodam ad honorem mensæ regalis apud Persas evecto, & ad jus ferendæ sententiæ admisso, non contis, inquit, aut ramulis ut aiunt, id est, non flexiloquis ambagibus, vel obscuris, sed velificatione plena in Rempub. ferebatur. Quanquam pro ramulo legendum arbitror remulo.

LAVTITIÆ.

Ze-nod. *Iovis cerebrum.* Διὸς ἐγκέφαλος.

Βασιλέως ἐγκέφαλος.

Id est, Regis cerebrum. De cibo vehementer opiparo ac suavi: Aut de molliter delicateque viventibus. Clearchus apud Zenodotum scribit, opiparas epulas apud Persas Jovis ac regis cerebrum appellari. Athenæus Jovis cerebrum inter secundæ mensæ delicias annumerat.

Ath. *Nectaris flos. Veneris lac. Helenæ cibi.*

Ephippus apud Athenæum cibum prælatum νέκταρος ἄνθος, *Id est,* Nectaris florem. Atque alibi vinum τῆς ἀφροδίτης γάλα, *Id est,* Veneris lac, ab Aristophane nominatum docet. Rursum alio in loco suaves cibos, τῆς Ἑλένης βρώματα, *Id est,* Helenæ cibos dici indicat.

Plin. *Iovis lac.* Διὸς γάλα.

Quod insigniter esset lautum in cibis, Jovis lac veteres appellabant. Euripid. apud Athenæum καὶ τυρὸς πίας ἐστὶ, καὶ Διὸς γάλα, *Id est,* Est succulentus caseusque, & lac Jovis.

Deorum cibus. Θεῶν τροφή. Plato

De prælautis epulis dicebatur, propterea quod Homerus finxit Deos nectare atque ambrosia victitare, nec ob id unquam senescere.

Attica bellaria. Πέμματ' ἀττικά.

De lauticiis & cupediis. Transferri potest ad rem quamcunque majorem in modum suavem ac jucundam.

Herculana balnea. Ἡράκλεια λουτρά.

De impendio ferventibus balneis dicebatur, quales legimus & thermas Neronianas.

Ὑπερμαζᾶν.

Μάζα Græcis genus est cibi è simila tritici, quod (ut apparet) in deliciis erat. Unde vulgari joco dicebant ὑπερμαζᾶν, pro opipare splendideque vivere, sive ob egregias mazas, sive quod aliquid his etiam lautius sumerent.

Ματτυάζειν.

Dicebatur in eos, qui suaviter viverent: Ματτύα cibi genus est, primum à Thessalis repertum.

De lautitiis.

De cibis prælautis quadrabit illud Odyss. γ.

Ὄψα τε οἷα ἔδουσι διοτρεφέες βασιλῆες. Hom

Qualia purpurei comedunt obsonia reges.

Venustius fiet, si trahatur ad orationem supra modum elegantem.

Mellis medulla. Μέλιτος μυελός.

De re majorem in modum suavi dicebatur. Unde & illa passim obvia, in medullis: & Medullitus amare.

Optimum condimentum fames. Socr.

Irridebat Socrates hoc dicto luxum Atheniensium, qui variis cupediis & operosis condituris conarentur efficere, ut cibus saperet palato, quum id optime præstet fames.

Ari- *Africa avis.* Λιβυκὸν ὄρνεον.

stop. *Id est,* Libyca avis. Horatius de prælauta usurpavit:

Non afra avis descendit in ventrem meum
Jucundior, quam lecta de pinguissimis
Oliva ramis arborum.

Nam gallinas prægrandes olim mittebat Africa. Non inepte jacietur in hominem peregrino cultu notabilem.

Anima & vita. Ζωὴ καὶ ψυχή.

Id est, Anima & vita: De re supra modum suavi. Proverbium natum in cubilibus, atque inde deductum in communem sermonem. Nihil autem est neque vita jucundius, neque charius.

Coturnissare. Κιχλίζειν.

Proverbio dicebantur, qui pinguibus coturnicibus aut turdis vescerentur, aut qui riderent lascive, parumque decore. Quadrabit igitur vel in liguriones & cupediis addictos, vel in lascivius ludentes. Sturni nihil non imitantur, & turdus à Plinio recensetur inter aves, quæ sermonemhumanum imitantur.

Dubia cœna

Ter. Dubiam cœnam opiparam, variisque instructam ferculis appellabant. Phormio apud Terentium: Cœna dubia apponitur. Et dubia cœna potest intelligi, quæ non careat suspicione veneni. Horatius:

Vides ut pallidus omnis Cœna desurgat dubia.

Cœna popularis.

Plautus. Plautus cœnam popularem appellat magnificam, egregieque lautam, atque adeo gratuitam quoque, quales solent exhiberi populo.

In leporinis. Ἐν λαγῴοις.

Id est, In leporinis carnibus. Sic vivere dicebantur qui laute atque in deliciis vitam agebant: Nam leporina olim in deliciis habita.

Lydorum carycæ. Λυδῶν καρύκας.

Id est. Lydorum carycas, antiquitus appellabant quicquid esset opiparum, & variis conditum cupediis.

Na-

Nam caryca cibi genus est Lydii, ex multijugis lauticiis apparatum, & sanguine confectum. Effertur adagium integre ad hunc modum: Nec Lydorum carycas, nec flagrorum strepitus, subaudiendum, volo. Id est, Nec blandimenta volo, nec convitia.

Qui possim ab hoc epulo abesse.

Plato in Phœdro: πῶς γὰρ οἷός τε εἴην τοιαύτης θοίνης ἀπέχεσθαι. Id est, qui possum ab hoc epulo abstinere? De re vehementer suavi, atque expetenda, quod genus est festivissimum aliquod convivium.

Thasium infundis. Θάσιον ἐνέχεις.

Id est, Thasium miscuisti. Dici solitum videtur, ubi quis vinum non aqua, sed alio quopiam efficaciore vino dilueret. Nam Thasia vina laudatissima quondam fuerunt. Plinius inter transmarina vina Thasium, Chiumque in summa gloria fuisse scribit.

LIBENTER.

Accipit & glebam erro.

Δέχεται καὶ βῶλον ἀλήτης.

Dici solitum in eos, qui nihil gravantur, aut aspernantur, sed quicquid datur quantumlibet pusillum, id boni consulunt. Originem adagionis ad hujusmodi casum referunt: Aletes quidam Corintho pulsus, adhortante oraculo, tentavit, si posset in patriam redire. At interim rustico cuipiam factus obvius, cibum mendicavit. Ille, ludibrii opinor causa, glebam ex agro sublatam porrexit. Aletes eam tanquam felix omen accipiens, effatus est: Accipit & glebam erro.

Obviis ulnis.

Apud Quintilianum, pro eo quod est, avide sitienterque. Translatum ab iis, qui porrectis ulnis properant in complexum eorum, quorum magno desiderio tenebantur, quosque cupidissime conspiciunt. Legimus & Obviis manibus, Ambabus manibus.

LIBERALITAS.

Plena manu.

Cicer. Plena manu, pro eo quod est ampliter, copiose, prolixe, minimeque maligne. Translatum ab iis, qui non minutim ac parce, sed plena manu largiuntur. Cicero ad Atticum lib. 2. At hercle alter familiaris tuus Horatius, quam plena manu, quam ornate nostras laudes in astra sustulit. Fit lepidius, quo magis ad animi res transfertur.

Quod recte datum est.

Plato in Philebo ostendit proverbium à pueris usurpatum: Non oportet reposci, quod semel datum est: Ἡμεῖς δὲ δὴ λέγομεν, καθάπερ οἱ παῖδες, ὅτι τῶν ὀρθῶς δοθέντων, ἀφαίρεσις οὐκ ἔστι. *Id est*, Nos autem dicimus id quod solent pueri, quæ recte data sunt, non licere rursus eripi. Simile quiddam & hodie jactatur inter pueros, ubi quis quod dedit, reposcit. Adeo dicta hujusmodi per tot secula, perque tot nationes, ad nos usque dimanarunt.

Pleno modio.

Tull. Ante dictum est nobis, plena manu fieri, quod largiter minimeque maligne dicitur. M. Tull. ad Attic. 6 epist. 1. simillima figura dixit pleno modio. Si illa jam habent pleno modio, verborum honorem, imitationem crebram, &c. Nam antea dixerat se publicanorum usuram affatim laudasse.

Pingui mensura. Πίονι μέτρῳ.

Theo. *Id est*, Pingui mensura, dixit Theocrit. in Thaly. Pro eo quod erat affatim & largiter.

Μάλα γάρ σφισι πίονι μέτρῳ
Ἁ δαίμων εὔκριθον ἀνεπλήρωσεν ἀλωάν. *Id est*,
Illis fortunante Deo bona copia frugum,
Aream eorum campos mensura implevit opima.

Bis dat, qui cito dat.

Senec. Seneca: Bis dat, qui cito dat. item lib. de Beneficiis 1. Ingratum est beneficium, quod diu inter manus dantis hæsit. Monet haud cunctanter opitulandum a-

cis, cum opus est, sed ultro non expectatis precibus deferendum officium. Tardum beneficium ingratum est. Euripid.

Odi equidem amicis serius succurrere,
Bis est gratum, quod opus est, ultro si offeras.
Beneficium inopi bis dat, qui dat celeriter.

Ambabus manibus haurire.

Ἀντλεῖν ἀμφοτέραις.

Id est, Haurire ambabus, subaudi manibus. De iis dici consuevit, qui summo conatu quippiam agunt. Huic confine est:

Οἶδ' ἐπὶ δεξιὰ οἶδ' ἐπ' ἀριστερὰ νωμῆσαι βῶν.

Id est, Novi equidem clypeum dextra, lævaque movere. Invenitur & illud: Ambabus manibus largiens, id est, affatim & prodige, aut etiam perbenigne.

Ipso horreo.

Quod prolixe & affatim datur, ipso horreo dari dicitur, quemadmodum ipso canistro: propterea quod ex horreo plenius depromitur, quam è chœnice. Simile illi: E dolio hauris.

Promus magis, quam condus. Aus.

Ausonius torquet in quendam profusiorem, qui parta prodigere nosset; quærere, aut quæsita servare non nosset. Sumpta metaphora à rei familiaris dispensatoribus, maximeque penuariæ, quos Græci ταμίας vocant.

Larus in paludibus. Λάρος ἐν ἕλεσι. Suid.

Id est, Larus in paludibus: Suidas scribit dictitatum de iis, qui faciles sunt ad dandum. Ductum à Laro ave. Ea quoniam facile decipitur illiciturque, proinde proverbio locum fecit.

Bona Porsenæ. Livi.

Bona Porsenæ dicebantur, quæ velut ab hostibus erepta parvo veneunt. Eam appellationem Livius scribit ad suum usque ætatem durasse. Putatque inde natam, quod in bello soleant bona Porsenæ venire Romæ, eaque consuetudo una cum titulo perseverarit & in pace.

Hom. *De alieno liberalis.*

De alieno facile largimur, de nostris non item. Hom.

'Επεὶ οὔ τις ἐπίσχεσις, οὐδ' ἐλεητὺς,
'Αλλοτρίων χαρίσασθαι.
Nam res largiri alienas
Haud res ulla vetat, neque enim piget.

Luci. *Communis Mercurius.* Κοινὸς ὁ Ἑρμῆς.

Quidam hinc natam parœmiam arbitrantur, quod Mercurius ut est furtorum auctor ac repertor, primus ostendit, quæ furto parta sint, ea in medium communiter oportere deponere. Alii malunt huc referre, quod Mercurius sit orationis auctor, per quam inter homines omne commercii genus constat, unde & medius inter superos atque inferos à poëtis fingitur, pariter superis deorum gratus & imis, quod sermo animi interpres, summos cum infimis, reges cum plebe conciliet.

LIBERTAS, VERITAS.

Idem *De plaustro loqui.*

Veteres Comœdiæ in plaustris agebantur à Juvenibus, ore face collito, ne possent agnosci, qui magna licentia in obvium quemque non solum civium primates, sed & Deos ipsos dicteria jaciebant. Inde natum adagium, ὡς ἐξ ἁμάξης λαλεῖν, *Id est*, Tanquam è plaustro loqui. De his, qui palam ac libere conviciantur.

Hom *Jubentis aperte loqui.*

Si quem admonebimus, ut proferat doloris aut odii caussas, neque celet in animo, non illepide dixerimus illud Homeri Iliad α.

'Εξαύδα, μὴ κεῦθε νόῳ, ἵνα εἴδομεν ἄμφω. *Id est,*
Eloquitor, ne celato, quo norimus ambo.

Ter. *Obsequium amicos, veritas odium parit.*

Terent. in And. Vulgaris enim amicitia constat obsequiis. Nam invicem connivere ad familiarium vitia, hæc res & jungit, junctos & servat amicos; Ac inter veros

veros amicos, nihil est veritate jucundius, modo absit asperitas agrestis & inconcinna, gravisque.

Byzeni libertas. Βυζήνου παῤῥησία.

Id est, Byzeni libertas. Ubi quis audacius, liberiusq; loquitur. A Byzeno quodam Neptuni filio, cui mos fuerit, mira in dicendo libertate uti.

Asseverantius dicere.

Audacius quippiam & asseverantius dicturi, quod nobis tamen ita videatur, adducemus illum Homeri versum, quo Helena utitur de Telemacho: Hom

Ψεύσομαι, ἢ ἔτυμον ἐρέω, κέλεται δέ με θυμός.

Id est, Mentiar aut verum dicam, mens attamen ipsa
Imperat ut dicam.

Non possum non dicere.

Ubi quis negat se reticere posse, quod habet in animo festiviter accommodabit illud Homeri Odyss. ξ' Idem

Εὐξάμενός τι ἔπος ἐρέω, οἶνος γὰρ ἀνώγει ἠλεός.

Id est, Dicam equidem quiddam jactantius, urget enim me Vinum amens.

Et fama fuit & erat. Ἦ μὲν κλέος ἦ ἦ καὶ ἦν ὧδε. Suid.

Id est, Et dicebaris, erasque, Quoties facta respondent opinioni.

Aperto pectore. Cicer.

Pro eo quod est, vehementer ex animo citraque fucum, quasi renudatis animi penetralibus.

Aperte simpliciterque loqui. Hom

Cum citra ambages nos loqui significabimus, conveniet illud Homeri ex Oyss. δ.

Οὐκ ἂν ἔγωγε
Ἄλλα παρὲξ εἴποιμι παρακλιδὸν οὐδ' ἀπατήσω.
Non fucis te dissimulans decepero fictis.

Veritatis simplex oratio. Diog.

Simplex illa rusticanaque veritas negligit orationis fucos. Conveniet in eos, qui perplexe loquuntur, dum verum dissimulant. Terentius:

Pergin' scelesta mecum perplexe loqui?
Scio, nescio, abiit, audivi, ego non adfui,

Non tu istuc mihi dictura aperte es, quicquid ...

Ad cribrum dicta. Τὰ ἐπὶ κοσκίνῳ.

Quæ vera compertaque videri vellent, ad hunc appellabant modum. Sumptum à divinationis genere, quod peragebatur suspenso circumactoque cribro.

Zenod. *Curetum os.* Κουρήτων στόμα.

Dici solitum, si quando quis numine afflatus loqui videretur, propterea quod Curetes Cybelis comites, furore quodam sacro perciti, divinare viderentur.

Quod in corde sobrii, id in lingua ebrii.

Plutarc. Τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νήφοντος ἐπὶ τῆς γλώττης ἐστὶ τοῦ μεθύοντος.

Nec prætereundum illud Herodoticum: Subsidenti vino supernatant verba. Nam sobrios aut metus aut pudor cohibet, quò minus effutiant ea, quæ satius putarint suppressisse. At vinum & pudorem discutit, & timorem abigit.

Athenæ. *In vino veritas.* Ἐν οἴνῳ ἀλήθεια.

Significat ebrietatem animi fucum tollere, & quicquid pectore conditum est, in apertum proferre. Unde sacræ litteræ prohibent vinum dari regibus, quod nullum ibi sit arcanum, ubi regnat ebrietas. Effertur & in hunc modum apud Athenæum lib. 11. parœmia: Οἶνος καὶ ἀλήθεια. *Id est,* Vinum & veritas. Quod largius poti non tantum effutiunt sua arcana, verum etiam audacius in alios loquuntur. Theognis.

Ἐν πυρὶ μὲν χρυσόν τε καὶ ἄργυρον ἴδριες ἄνδρες
Γινώσκουσ', ἀνδρὸς δ' οἶνος ἔδειξε νόον. Id est,
Aurum & argentum fabris dignoscitur igni,
Vinum hominis prodens arguit ingenium.

Facit huc etiam, quod inferius adscripsimus ad locum alium, Bos in lingua.

Eurip. *Vinum animi speculum.*

Κάτοπτρον εἴδους χαλκός ἐστ', οἶνος δὲ νοῦ. Id est,
Forma ære lucet, vina Produnt pectora.

Lingua lapsa verum dicit.

Ἡ γλῶσσ' ἁμαρτάνουσα τ' ἀληθῆ λέγει.

Id est,

Id est, Verum solet prolapsa lingua dicere. Nam verum esse creditur, quod exciderit imprudenti, quandoquidem id demum vacat fictionis suspicione.

Emendus cui imperes. Plau

Cuique in suos servos imperiosum esse licet, in alienos aut in liberos non item: Plautus. Emere oportet quem tibi obedire velis.

Libero lecto nihil jucundius. Tull.

M. Tullius ad Atticum de Quinto loquitur, qui cœlibem vitam judicabat esse suavissimam, Eam appellabat lectulum liberum.

Oracula loqui. Χρησμοὺς λέγειν. Theo

Dicuntur, qui certa & indubitata loquuntur.

Vera fronte. Cicer

Quæ ex animo citraque fucum dicuntur geruntur ve, vera fronte fieri dicuntur. Contra, dicimus mendaci fronte fieri, quod geritur per simulationem.

Vero verius, Certo certius. Mart

Dicitur vero verius, quod prorsus indubitatum haberi volumus. Non dissimili forma dicimus, Certo certius. Quanquam nihil prohibet aliud alio certius esse.

Ficus ficus, ligonem ligonem vocat.

Τὰ σῦκα σῦκα, τὴν σκάφην σκάφην λέγων. Aristop.

Id est, Ficusque ficus, ac ligonem nominans ligonem. Quadrabit in eum, qui simplici ac rustica utens veritate, rem, ut est, narrat, nullis verborum ambagibus ac phaleris obvolvens. Nam ego, quemadmodum ait Comicus, rusticanus sum, & ligonem ligonem appello.

Profundum sulcum. Βαθεῖαν αὔλακα. Plut.

Dictum de iis, qui cogitationibus profundis ac penitioribus rem expenderent. Mihi videtur recte quadraturum in eos, qui se metiuntur, non ex aliorum opinione sed ex recte secusve factorum conscientia.

Os inest orationi. Ὄς ἔνεστι τῷ λόγῳ. Themist.

Idest, Sermoni inest os ac vigor. De oratione non inani,

inani, sed solida habente sententias. Dictum hoc Themistocli tribuitur. Quintilianus rerum inventionem appellat orationis ossa, sumpta similitudine ab animantium corporibus, quæ ossibus sustinentur, colligantur nervis, vestiuntur carnibus & pelle, cohærent anima, moventur actu.

Audi quæ ex animo dicuntur.

Luci. Ἄκουε τ' ἀπὸ καρδίας.

Nam seria, quæque citra dissimulationem dicuntur, ex animo dici dicuntur, eàque ex corde proficisci vulgus ait.

Idem *Liberi poëtæ & pictores.*

In Demosthenis Encomio.

Τὸ μὲν δὴ ποιητικὸν φῦλον ἐλεύθερον.

Id est, Atqui poëticum genus liberum. Horatius; Pictoribus atque poëtis, Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. Sentit autem liberum esse poëtis, & pictoribus impune, quicquid velint fingere. Torqueri potest in eos, qui pertinaci & obstinato sunt ingenio, quosque necesse sit suis moribus relinquere: aut in mulieres, quibus nihil non permittitur; aut principes quibus omnia laudi dantur.

Libera Corcyra, caca ubi libet.

Eust. Ἐλευθέρα Κόρκυρα, χέζ' ὅπου θέλεις.

Id est, Corcyra libera, proin caces ubi velis, Cum significamus libertatem quidvis agendi. Sed magis quadrabit, ubi significabimus impunitatem esse maleficis.

Virg. *Ter.*

Ternio apud priscos & absolutissimus & sacer habebatur, ut quicquid ter dictum aut factum esset, id ratum & efficax haberetur. Unde in magnorum mysteriis adhiberi solet. Virgil. in Pharmaceutria:

Terna tibi hæc primum triplici diversa colore.
Licia circundo, terque hæc altaria circum
Effigiem duco, numero Deus impare gaudet.

LON-

LONGÆVITAS.

Nestorea senecta. Hom.

Apud Latinos Nestoris anni in proverbium abierunt, cui tres ætates attribuit Homerus in Odyss. γ.

Τρὶς γὰρ δή μιν φασὶν ἀνάξασθαι γένε᾽ ἀνδρῶν.

Illum jam exegisse hominum tria secula, fama est. Breviter proverbii speciem habebit, quicquid ab iis sumetur, qui insigni vivacitate fuerunt. Vt cervo vivacior, & Tiresia vivacior, quem Tragœdia fingit sex ætates hominum vixisse. Et Seribus vivacior, quos Græcis historiis proditum est, trecentos annos vivere.

Vltra pensum vivit. Luci.

Lepidum est quod ait Lucianus in Philopseude, ὑπὲρ γὰρ τὸν ἄτρακτον ἤδη βιοῖ. *Id est,* Jam enim ultra fusum vivit, hoc est, vivit ultra fatalem diem, Allusum ad Parcarum fusos, quibus ævum mortalium evolvi fabulantur Poëtæ.

Vltra catalogum. Ὑπὲρ τὸν κατάλογον ζῇ. Suid.

Id est, Vltra catalogum vivit. De eo dicebatur, qui multum ætatis viveret, ut jam præscriptum illum annorum numerum prætcriisse videatur.

Vltra linum. Vltra fusum. Ὑπὲρ τὸν λίνον.

Id est, Vltra linum, pro eo quod est, extra decretum fatale. Allusum est autem ad fila trium Parcarum.

Cornicibus vivacior.

Ὑπὲρ τὰς κορώνας βεβιωκώς.

De vehementer annosis. Ab avis ejus prodigiosa vivacitate sumptum.

Hesiodi senecta. Ἡσιόδειον γῆρας.

Id est, Hesiodia senecta: Longæva vivaxque, sic appellabatur: notum est Pindari Epigramma de longævitate Hesiodi.

Tithoni senecta. Τιθωνοῦ γῆρας. Idem

Fabulæ tradunt Tithonium adamatum ab Aurora, in cœlum sublatum, atque illius succo perfusum, ad tantam pervenisse senectutem, ut tandem optarit, ut in

cicadam verteretur. Suidas refert hunc in modum Senescas Tithono profundius.

Luci. *Phœnice vivacior.*

Lucianus in Sectis: Ἢν μὴ φοίνικος ἔτη βιῷ. Id est, Ne phœnicis annos vixerit. Hunc Hesiodus scribit novem corvi ætates vivere.

Prop. *Sibylla vivacior.*

Propertius: At me non ætas mutabit tota Sibyllæ. Sibyllæ ætatem pro quantumvis longa posuit.

Juve. *Facies tua computat annos.*

Hoc est, Frontis rugæ numerum annorum tuorum præferunt, quanquam libido nondum in te consenuit. Dictum à Juvenale in vetulam.

Alterum pedem in Cymba Charontis habere.

Luci. Lucianus in sectis: Καὶ τὸν ἕτερον πόδα, φασὶν, ἐν τῇ σορῷ ἔχων. *Id est,* Et alterum pedem, ut ajunt, in tumulo habens. Extremæ decrepitæque senectæ homines, etiam hodie vulgo dicuntur alterum pedem in sepulchro habere.

Viri senis astaphis calvaria.

Idem Ἀνδρὸς γέροντος ἀσταφὶς τὸ κρανίον

Id est, Viri senis velut uva passa cranium. Admonet adagium, invalidum & flaccidum esse senile corpus, exhausto succo, carnibusque adesis. Veteres & uvas passas vocabant senes passos ob rugositatem.

Cicer. *Mature fias senex.*

Mature fias senex, si diu velis esse senex. Quo monemur ut integra adhuc ætate desistamus à laboribus juvenilibus, ac valetudinis curam agere incipiamus, si velimus esse vivaci ac diuturna senecta. Maxime loqui videtur de vitiis juventæ, puta libidine, bibacitate, turbulentia vitæ.

Sexagenarios de ponte dejicere.

Est natu majores, perinde quasi deliros, & ad omne vitæ munus inutiles, in otium reiicere, atque ab omni functione negotiorum religare. Idem natum, quod olim sexagenariis ætate velut à publicis muniis dimissis

missis suffragium ferendi jus non erat, quod per pontem ferebatur. Ovid. in Fast.

Pars putat, ut juvenes ferrent suffragia soli,
Pontibus infirmos præcipitasse senes.

Unde & depontani dicuntur senes, jam velut emeriti.

Vitiat lapidem longum tempus.

Σήχει καὶ πέτρην ὁ πολὺς χρόνος.

Id est, Saxa etiam longum faciet putrescere tempus. Nihil in rerum natura saxo durabilius: at id quoque temporum diuturnitas absumit.

Mors optima rapit, deterrima relinquit. *Hom*

Videmus quosdam prorsus inutiles Tithoniam ætatem vivere, paucissimos egregio præditos ingenio, ad senectæ limen pervenire. In hanc sententiam quadrat illud Homeri Iliad. ω.

Τοὺς μὲν ἀπώλεσ' Ἄρης, τὰ δ' ἐλέγχεα πάντα λέλειπται.
Ψεῦσταί τ', ὀρχησταί τε χοροιτυπίῃσιν ἄριστοι,
Ἀρνῶν ἠδ' ἐρίφων ἐπιδήμιοι ἁρπακτῆρες. *Id est,*

Sustulit hos Mavors, reliqua at mala probra relicta,
Mendaces, saltatores primique choreis
Ducendis, agnis atque hœdis diripiendis, Strenui.

In sola Sparta expedit senescere.

Ἐν Σπάρτῃ μόνῃ λυσιτελεῖ γηράσκειν.

Apud Spartanos summus honos senibus habebatur olim. Torqueri potest ad quos libet, penes quos virtus in pretio sit. Dictum est autem à quodam hospite, cum videret apud Lacedæmonios, juvenes tantum honoris habere senioribus.

Senex bos non lugetur.

Γέρων βοῦς ἀπένθητος δομοῖσι. *Luc.*

Id est, Bos Senex vacat luctu domesticorum: Hoc est, senum mors, quod tempestiva videatur, non lugetur ab amicis.

Vivum cadaver. Vivum sepulchrum. *Sophoc.*

Ἔμψυχος νεκρός.

Id est, Vivum cadaver. In eos dicetur, qui sic vivunt

ut nihil dignum vita agant. Lucianus senem decrepitum, vivum quoddam sepulchrum appellabat.

Sophoc. *Danace.* Δανάκη.

Sic appellabatur numulus ille, qui Charonti persolvitur, naulum pro transmissione Stygiæ paludis. Mihi videtur recte usurpandum, si quis jubeat senem parare δανάκην, innuens prope esse, ut emigret è vita.

Idem *Epimenideum corium.* Ἐπιμενίδειον δέρμα.

Id est. Epimenidea pellis. De re reposita, miraculique loco servata. tractum ab Epimenide Cretensi, qui legitur perpetuo somno dormisse quadraginta septem, aut, si Laertio credimus, quinquaginta septem annos, neque paucos postea supervixisse.

Hom *Viro seni maxillæ baculus:*

Ἀνδρὸς γέροντος αἱ γνάθοι βακτηρία.

Maxilla senibus scipionis est vice. Dici solitum de iis qui ob defectas ætate vires, lautiore pariter, & copiosiore victu coguntur uti, quò quod senecta deterit, utcunque farciant cibo. Manet autem in hodiernum senile verbum. Ego me dentibus meis sustento.

Effœta senecta.

Quod in Odyss. λ. dictum est de mortuis, id ad hominem ob longævitatem jam defectum viribus, accommodare licebit, aut in eum, qui consternetur animo.

Οὐ γὰρ ἔτι σάρκας τε καὶ ὀστέα ἶνες ἔχουσιν.

Idem Nam jam non nervis carnes atque ossa cohærent.

Limen senectæ. Γήρως οὐδός.

Antiquitus appellabant, velut extremum autumnum ætatis humanæ, cum jam appetit hyems decrepitæ senectæ.

Senescit bos.

Γηρᾷ ὁ βοῦς, τὰ δ' ἔργα πολλὰ τοῦ βοός. *Id est,*

Bos consenescit, at opera multa sunt bovis.

Cum ob ætatis imbecillitatem aliquis inutilis redditur ad obeundum munus. Nam divitum vulgus haud aliter ministris utitur, quam equis & canibus, aut paulo etiam inhumanius. Dum usui sunt, alliciunt: ubi senuerint, rejiciunt. Quisque meminerit Diogenis

nis apophthegmatis, qui rogatus, quidnam esset in hac vita calamitosissimum, respondit: γέρων ἄπορος, Id est, Senex egens.

Fatale vitæ tempus exactum.

In decrepitos, quorum ætas jam exacta videbitur, quadrabit illud Homeri.

Νήπιοι, οἳ κατὰ βοῦς Ὑπερίονος ἠελίοιο Ἤσθιον.

Dementes, ut qui sacros tibi maxime Phœbe,
Absumpsere boves.

Nam per Solis boves annos fatales, ut opinor, innuit poëta.

Huc facit quod adducetur infra quoque: Idem Accii, quod Titii.

LVCRVM EX SCELERE.

Vsuræ nauticæ.

Apud Jurisconsultos usuræ nauticæ dicuntur centesimæ magnæque. Negotiaturi sortem interdum accipiunt mutuo: Quoniam autem, qui nauticam exercent negotiationem, se suaque ventis & undis committunt, fœneratores majorem usuram exigebant: Interdum accipiebant mutuum in una civitate, quod in alia redderent.

Tributis potiora. Τὰ τῶν φόρων κρείττω. *Suid.*

Dicebatur, ubi quis ex malefactis & iniquitate commodum ingens reportaret. Inde natum opinor, quod qui principum nomine tributum exigunt, fere plus extorquent, quam par est.

LVXVS ET MOLLITIES.

Indulgere. *Pers.*

Proverbiales sunt figuræ. Defraudare genium, pro eo quod est, negare naturæ quod appetit: indulgere genio, pro eo quod est, animo obsequi, Terentius in Phor. Suum defraudans genium. Persius: Indulge genio, carpamus dulcia. Unde & genialem appellant diem lætum & voluptuarium. Et genialiter vivere, pro molliter & laute.

Vita

Diog. *Vita macerata.* Βί⊛ μεμαλαγμβ́⊛.

Id est, Vita macerata, seu permollita. De mollibus viventibus, quibus ex facili omnia suppetunt.

Hor. *Curare cuticulam.*

Horat. Ite domum, atque pelliculam curare jubete. Nam qui voluptati student magis quam famæ, unum hoc curant, ut cutis summe niteat. Persius;

Et assiduo curata cuticula sole.

Idem *Pontificalis cœna.*

Olim cœnas sumptuosas opiparasque pontificales appellabant. Inde natum apparet, quod solennes item que cœnæ exquisitissimis soleant cibis celebrari. Legimus & adipales cœnas, & adiposas & adjiciales. De cœna dubia & populari dictum est in loco Lautitia.

Plau. *Pergræcari.*

Pro eo quod est, genialem agere vitam. Plautus.

Dies inquit, noctesque bibite, pergræcamini,
Amicas emite, liberate, pascite
Parasitos, obsonate pollucibiliter.

Semper Leontini juxta pocula.

Diog. Ἀεὶ Λεόντινοι περὶ τοὺς κρατῆρας.

Id est, Semper Leontini juxta crateres. In voluptuarios quadrabit, aut in eos, qui semper sunt iisdem studiis addicti. Leontini Siciliæ populi sunt, quos ubi Phalaris expugnasset, ne quando rebellionem pararent, ademptis armis, ad compotationes & voluptates rejecit.

Thericlei amicus. Θηρικλείου φίλ⊛.

Dictum in bibosos. Thericles figulus Corinthius fuit, qui nova arte primus è terebintho tornatile poculum finxit. Ideo quicquid in novo artificio reperisset aliquis, Thericleum appellabatur. Dictum est autem inventum inventoris vocabulo, siquidem Græci vitreum poculum θηρίκλειον vocant.

Sale perunctus hic adjuvabitur.

Ari-stop. Ἁλσὶ διασμηχθεὶς ὄναιτ' ἂν οὑτοσί.

Id est; Acri sale hic perlutus adjuvabitur. Dicebatur in eos

os, qui vel ætate vel vino delirarent. Quidam ab utrius translatum existimant, qui sale loti redduntur meliores, quod salis acrimonia coriorum crassitudinem emendet. Itidem temulentia laborantes, mos erat sale & oleo perungere, id adversus ebrietatem remedium existimabatur.

E clibano boves. *Aristop.*

Usus erit, quoties efferemus splendorem convivii, aut insignem edacitatem. Consimili figura dicebant: Polyporum hecatomben.

Thessalorum alæ. Θετταλικαὶ πτέρυγες.

Id est, Alæ Thessalicæ Proverbiali joco quondam dicebatur in vestes manicatas, quas Græci χειριδωτοὺς vocant, quod hoc genere per luxum ac delicias uterentur Thessali. Apud Maronem hoc amictus genus, tanquam parum utile Trojanis ab hostibus opprobratur. *Plin.*

Sapientia vino obumbratur.

In proverbiis item duo referuntur, quæ sapientem etiam dementent. Vinum & Mulieres.

Sine Cerere & Baccho friget Venus. *Terent.*

Terent in Eunucho. Cibus enim & potus irritamenta sunt libidinis. Eleganter autem Cererem pro cibo, Bacchum pro vino, Venerem pro libidine dixit, continenter in figura persistens.

Heterognathus es.

In edacem dici consuevit, quod ob voracitatem alternatim utraque mandibula cibum commanderet. Nam hinc dictum ἑτερόγναθος, quod nunc in hanc, nunc in illam mandibulam cibum transferat.

Siculissare. Σικελίζειν.

Pro eo quod est, austerum esse tetricumque. Athenæus indicat adagium natum ab Androne Siculo, qui morem invexerit ad tibiam saltandi gesticulandique. *Eudem.*

Ficus avibus gratæ.

Quadrabit in voluptuarios, ac fugitantes honesti laboris, cum tamen appetant emolumentum. *Athena.*

Asina

Hor. *Asini mandibula.* Ὄνου γνάθος.
Conveniet in edaces, alioqui ſtolidos & ignavos.

Riſus Ionicus.
In molles & voluptuarios dicitur.

Choreæ Ionicæ.
Horatius : Motus doceri gaudet Jonicos,
Matura virgo.
Laſcivas ſaltationes & parum decoras geſticulationes ſignificans.

Ionice.
Ἰωνικῶς pro eo quod eſt, ἁβρῶς. *Id eſt*, molliter & delicate.

Ari-ſtop. *Matrem ſequimini porci.*
Ἕπεσθε μητρὶ χοῖροι.
Id eſt, Poſt matrem adeſte porci. In ſtupidos & indoctos dicitur. Quadrabit & in gulæ ventrique deditos.

Ma-crob. *Porcus Trojanus.*
Conveniet in opipara convivia : aut in hominem variis deliciis expletum.

Græco more bibere.
In voluptatibus & deliciis addictos rejicitur.

Sybariſſare.
Pro eo quod eſt, opiparè ac genialiter vivere.

Alcioni Menſa.
Gre-gor. Gregorius ſimili tropo menſam luxu redundantem Alcioni dixit.

Decempes umbra. Δεκάπους σκιὰ ἐστι.
Id eſt, Decempes umbra eſt, id eſt, Cœnandi tempus. Veteres umbris notabant horas diei.

Ventres. Γαστέρες.
Lucil Dicebantur homines edaces, Ventrique atque abdomini ſervientes. Lucilius:
Vivite lurcones, comedones, vivite ventres.

Plutarc. *Venter auribus caret.* Γαστὴρ οὐκ ἔχει ὦτα.
Id eſt, Venter non habet aures. Ubi de paſtu agitur, non admittuntur honeſtæ rationes. Contra famem nulla contradictio eſt.

Ventres

Ventrem mihi objicis.

In Græcorum adagiorum collectaneis commemorantur & hi versus:

Γαστέρα μοι προφέρεις κάλλιστον ὄνειδος ἁπάντων,
Ἡ πλήρης μὲν ἐλαφροτέρα, κενὴ δὲ βαρεῖα. *Id est,*
Ventrem mi objectas, quo probrum haud pulchrius ullum:
Plenus est levior, gravis idem ubi pendet inanis.

Eurip. Mihi opprobrasti probrum honestum scilicet.

Vtres Thylaci. Ἀσκὸς καὶ θύλακος. *Athe.*

Id est, Uter & Thylacus. Dicebatur, qui cibo potuique indulgebat: Ἀσκὸς enim uter est vinarius, θύλακος vas farinarium.

Methysocottabi. Μεθυσοκότταβοι.

Vulgari convitio dicebantur bene poti, quasi cottabo temulenti. Cottabus enim poculi genus est.

Μύτης.

Impendio tacitus, aut in Venerem solutior dicebatur Μύτης, quasi dicas mitior, à μυ mutorum syllaba. Dicetur recte in libidinosos aut supra modum uxorios. Rectius autem in virosas fœminas.

Pyræus non fert vasa inania. *Jul. Pol.*

Pyræus portus erat Atticæ. Huc appellebant vasa oneribus onusta. Est dictum scomma in eos, qui gaudent semper ciboque potuque distendi.

Bos in stabulo. Βοῦς ἐν αὐλίῳ.

Dicebatur inutilis, & in otio vitam degens.

Herculani lecti. Ἡράκλειοι στρωμναί.

Herculani lecti dicebantur molles ac delicati:

Abronis vita. Ἄβρωνος βίος. *Zen.*

De molliter ac delicate viventibus. Sumptum à moribus Abronis cujuspiam notæ luxuriæ.

Episcythizare. Ἐπισκυθίζειν.

Lacedæmoniorum adagio dicitur, pro eo quod est vinum merum intemperantius bibere. Commode deflectas licebit ad cujusvis rei intemperantem & immodicum usum.

Syba-

Sybaritica mensa. Συβαριτικὴ τράπεζα.

De convivio dicebatur nimium apparato. Natu
gentis moribus. Est enim Sybaris oppidum vic
Crotoni.

Zen. *Syracusana mensa.* Συρακουσία τράπεζα.

Prælauta atque opipara dicebatur. Syracusani e
ut erant olim opibus florentissimi, ita voluptatibu
deliciis addictissimi.

Ter. *Vixit, dum vixit bene.*

Est in Hecyra Terentiana. Conveniet in eos qui mol
liter ac suaviter vivunt: atque ita faciunt sumptu,
non multum juvent hæredem. Est autem amphibol
gia in verbo vivere, quod interdum simpliciter vive
est, interdum genialiter vitam agere.

Eud. *Teneri calidis balneis.* Ἁπαλοὶ θερμολουσίαι.

Id est, Teneri calidis lavacris: In molles & luxu d
fluentes dicebatur.

Amazonum cantilena. Ἀμαζόνων ᾆσμα.

In delicatos ac lascivos, & parum viros. Amazon
ludibrii caussa in molles viros cantilenas solere cel
brare opinantur quidam,

Coronam quidem gestans, cæterum siti p
ditur.

Arist Στέφανον μὲν ἔχων, δίψῃ δ' ἀπολωλώς.

Coronam quidem gestans, cæterum siti perditus. I
temulentum & lurconem apte torquebitur, quiq
abligurita re redactus sit ad inopiam.

Ex amphitheto bibisti. Ἀμφιθέτου ἐκ ἔπινες.

Dicebatur in eum, qui meracius ac largius potare
Amphithetum enim erat poculi genus, ita factum, u
quavis ex parte possitum staret, nullumque certu
haberet fundum.

Zen. *Maschalam tollere.* Μασχάλην αἴρειν.

Dicebatur qui avidius biberet. Sumptum à gestu bi
bonum, inter ebibendum cyathos gulam ac mentu
intendentium, & altius erigentium cubitos, ne qui
resideat in cyatho liquoris.

Vin

Vinum senem etiam vel nolentem saltare compellit. Hom.

dmonet nihil esse tam ineptum, neque tam alienum, ad quod non incitet ebrietas.

Οἶνος ἀνώγει γέροντα καὶ οὐκ ἐθέλοντα χορεύειν.

Id est, Vina senem, ut nolit, cogunt ductare choreas.

Item

Οἶνος καὶ φρονέοντας ἐς ἀφροσύνην ἀνέβαλε. *Id est,*

Insanire facit sanos quoque copia vini.

Vinum caret clavo.

Τὸν οἶνον οὐκ ἔχειν πηδάλια. Athe.

Id est, Vinum non habet clavum. Propterea quod ebrietas nihil consulte neque moderate vel dicit, vel facit. Obruitur enim ratio, quæ clavi vice sobrios moderatur ac gubernat. Ovidius:

Nox & amor, vinumque nihil moderabile suadent;
Illa pudore vacat: Liber amorque metu.

Amphidromiam agis. Ἀμφιδρομίαν ἄγεις.

Adagium ad varios usus poterit accommodari, vel ad eos, qui pueros ostentant ac circumferunt, aut munuscula captant ambiuntque. Sumptum à prisca consuetudine, qua mulieres quæ in partu adfuissent, & in obstetricando juvissent, quinta post die manus abluere solent, ac puerum cursu laribus circumferre; eoque die munera missitabantur à cognatis, sepiæ plerunque & polypi: decimo à partu die nomen indebatur infanti. Hesych. Amphidromiam septimo die scribit celebrari solitam.

MAGNIFICA PROMISSA.

Aureus in Olympia stato. Luci.

Lucianus in Pseudologista: χρυσοῦς φασὶν ἐν Ὀλυμπίᾳ σταθῆναι. *Id est,* Aureus ut aiunt, in Olympia stato. Quem summo præmio dignum Græci significant, ei dicere solent: Aureus in Olympia statuère. Plato: Polliceor me statuam auream tibi æqualem Delphis collocaturum.

Aureos

Ter. *Aureos polliceri montes.* Χρυσᾶ ὄρη ὑπισχνεῖσθαι.
De iis qui immensa promittunt, spesque amplissimas ostendunt. Terent. in Phor. Is senem per epistolas pellexit, modo non montes auri pollicens. Vbi modo non, significat tantum non, hoc est, propemodum.

Plut. *Montes frumenti. Mare aureum.*
Ad rerum adfluentium copiam transferuntur. Huc poterit referri quod supra adductum est:
Theagenis hecateum.

Ari-
stop. *Solidos è clibano boves.*
Proverbialis hyperbole de barbarica rerum copia, sive de lautitiis affatim subministratis. Antiquitus enim in deliciis erant cibi in clibano cocti. Primum enim panis in clibano decoqui cœptus, quem κλιβανίτην, hoc est clibanarium vocabant, eaque res usque adeo visa est nova, ut etiam proverbii locum fecerit. Deinde carnes & pisces eodem modo coqui cœperunt. Vnde & Thunni & id genus alia in clibano cocta, xeniorum vice missitabantur amicis. Accommodabitur non inscite etiam ad præcedentem locum.

Καπνός.
Καπνός, Id est fumus, est cognominatus Theagenes, quod magnifice polliceretur, cum esset pauper.

Charetis pollicitationes.
Αἱ Χάρητος ὑποσχέσεις.
Dici solitum, ubi quis facile ac benigne promittit, juxta illud Nasonis:

Promittas facito: quid enim promittere lædit?
Pollicitis dives quilibet esse potest.

Natum adagium à Charete quodam Atheniensium duce, qui quidvis pollicebatur.

Album panem tibi pinso.
Λευκὴν μᾶζαν φυρῶ σοι.
Dici solitum, ubi quis magnarum rerum spes amplas ostendit. Est enim maza panis genus. Porro Græcis album panem in deliciis fuisse, locis aliquot testatur Lucianus. Et hoc ad jocum accommodabitur.

Ariolari.

Proverbio dicebatur, qui nihil adferret certi nihilque præsentis emolumenti. verum in diem modo polliceretur. Terentius: Sed ego ariolor. Sumptum à divinis qui dicunt eventura. Ter.

Ἐπαύλια δῶρα.

Dicebantur magnifica munera. quæ postero post nuptias die sponsæ pater adducebat sponso, pompæ cujusdam specie.

Modio dimetiar. Μεδίμνῳ ἀπομετρῶ. Suid.

Ingens & cumulatum sperantis emolumentum. In magna siquidem rerum abundantia, non heminis neque congiis, sed modio metimur. Suidas: Modio metiar acceptum à patre argentum.

Verba importat Hermodorus.

Λόγοις γὰρ Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται.

Id est, Sunt Hermodori verba mercimonium. In eum dicebatur, qui præter verba nihil adferret. Aut in eos qui verba vendunt pecunia, quod in poetas, advocatos, fumi venditores recte dici poterit: Natum aiunt ab Hermodoro quodam Platonis auditore, &c.

Hesperidum mala.

Μῆλα ἑσπερίδων δωρῆσαι.

Id est, Mala Hesperidum largiri, qui magna & splendida largirentur. Virgilius:

Aurea mala decem misi, cras altera mittam.

Alybantii hospitis munera. Macrob.

Alybantii amici xenia, quoties fit, ut aliquis falso jactet se magna largitum esse; seu verbis duntaxat non re præstet beneficium.

Ad pileum vocare.

Ad liberatem invitare, aut promissis ingentibus seditionem commovere. Macrob. Dicet aliquis nunc me dominos de fastigio suo dejicere: & quodammodo ad pileum servos vocare. Metaphora ducta à veterum consuetudine, qua servi cum statum mutarent ac manumitterentur, capite raso pileum accipiebant.

Cilli-

Suid. *Cillicon bona.*

Ἀγαθὰ Κιλλικῶν, *Id est*, Bona Cillicon, subaudi fa... aut habet. Convenit ubi quis malefactis ac fœdis ... tibus sibi paravit opes. Huic adagio locum fecit Ci... con quidam, natione Milesius, qui prodita Priene... bus Mileto patria, ampliter quidem, sed fœde dita... est. Is cum proditionem moliens rogaretur quid... esset facturus, respondit, πάντ' ἀγαθά. *Id est*, Om... bona. Unde Proverbium effertur etiam ad hunc m... dum, πάντ' ἀγαθὰ ὥς ἔφη Κιλλικῶν, *Id est*, Om... bona, velut inquit Cillicon.

Ἔσπετε νῦν μοι.

Homerus Iliados β.

Ἔσπετε νῦν μοι μοῦσαι ὅπως δὴ πρότεροι ἐ...

Dicite nunc Musæ, dixistis quippe priora.

In commemoratione rerum ridicularum habebit l... cum & gratiam.

Ego faciam omnia more Nicostrati.

Idem Ἐγὼ ποιήσω πάντα κατὰ Νικόστρατον.

Id est, Ego cuncta more fecero Nicostrati, pro eo q... est, egregie. Nam hunc aiunt, commediarum acto... fuisse talem, qualis apud Romanos prædicatur fu... Roscius.

Plato *Sponde, noxa præsto est,* Ἐγγύα παρὰ δ' ἄτη.

Id est. Sponde, sed noxa præsto est, Qui pro altero f... jubet, id pollicetur, quod non est in ipso situm pr... re, nempe fidem alienam.

MAGNI MOMENTI.

Idem *Vel Megaram usque.*

Ubi quid significamus, magni pretii, nobisque ve... menter expetitum, dicimus: Hujus rei gratia vel... Indiam usque proficiscerer. Aut, digna res est, cu... gratia vel in Hyberniam usque navigatur. Socrat... apud Platonem: Mihi sane cupiditas est audiendi, ut... pedibus vel Megaram usque ambules, &c.

Plin. *Dignum propter quod vadimonium deferatur.*

Vbi rem maximi momenti volumus significare, q...

que vel quantovis dispendio debeat expeti, dignam esse dicemus, cujus gratia vadimonium deseratur. Nam qui vadati sunt, non nisi summo suo periculo abesse possunt.

MALEDICENTIA.

Ἰαμβίζειν. *Suid.*

Prisci dixerunt pro convitiari maledicere, voce ducta ab Jambe fœmina insigniter maledica. Probabilius est ab Iambo pede ductum, qui convitiis repertus est, impetum ferientis atque impetentis exprimens. Unde & hominem ad convitiandum propensum Ἰάμβικον appellant.

Στηνιῶσαι. *Hesych.*

Est alterum asperis convitiis incessere. Athenis erat festum quoddam in quo jus erat dicteriis & convitiis in alios ludere. Unde στηνιῶσαι dici cœperunt, qui liberius in quempiam debacchabantur. Festo nomen erat, στήνια. στηνὸν enim proprie dicitur, quod asperum auribusque molestum est.

Execrationes serere. Ἀρὰς ἐπισπείρειν.

Dicebantur, qui diris devoverent aliquem. Inde natum, quod apud Cyprios esset solenne, quoties serent hordium, addito sale, devovere quibus male vellent.

Mæsonica dicteria.

Dicteria petulantius jacta, prisci Mæsonica vocabant, σκώμματα μαισωνικά, à Mæsone quodam histrione comœdiarum Megarensi.

Vltra Hyperbolum. Ὑπὲρ τὸν ὑπέρβολον..

Id est, Vincit Hyperbolum. Hyperbolus quispiam erat mirum in modum appetens litium. Vnde convenit in eos qui simili laborant morbo.

MALI RETALIATIO.

Neoptolemi vindicta Νεοπτολέμειος τίσις. *Paus.*

Id est, Neoptolemica vindicta. Vbi quis patitur eadem, cujusmodi patravit in alios. Siquidem Neopto-

lemo Achillis filio, qui Priamum in ipsis palatii fo... occiderat vicissim evenit, ut & ipse apud Delphos... Apollinis aram occideretur.

Termeria mala. Τερμέρια κακά.

Veteri proverbio dicuntur ingentia, maxime, quoti... mala, quæ quis in alios impegerit, aliquando in ipsi... caput retaliantur. Suidas ait locum quendam esse i... Caria, cui nomen Termerio, quo tyranni quandoq... pro carcere soleant uti.

Persius. *Cædimus inque vicem præbemus crura sagittis.*

Persius Satyra IV. *Id est*, Vicissim carpimus & carpi... mur, ridemus & ridemur, mordemus & mordemu... lædimus & lædimur. Horatius.

Cædimus & totidem plagis consumimus hostem.

Plin. *Dedi malum & accepi.*

Beticum adagium est, quo licebit uti quoties ejusmo... di permutatio videbitur facta, ut malum pro malo... redditum, & par pari relatum: veluti si quis impro... bum generum dedisset, ac nurum item improbam ac... cepisset.

Terent. *Qui quæ vult dicit, quæ non vult audiet.*

Terent. Si mihi pergit quæ vult dicere, quæ no... vult audiet. Rursum in prologo Phorm. Benedictis... certasset audisset bene. In prologo Andriæ: Desina... maledicere, malefacta ne noscant sua. In prologo E... nuchi; Tum si quis est qui dictum in se inclementi... existimet esset, sic existimet, sciat responsum, non... ctum esse. Responsum enim vocat convitium co... vitio redditum. Vulgo dicitur; Vbi salutabis, ita... resalutaberis.

Plautus. *Eodem bibere poculo.*

Est iisdem affici incommodis, malisque communib... obnoxium esse. Plautus; Vt senex eodem, hoc poc... lo, quo bibi, biberet.

MALVM CONDVPLICATVM, AVT RENOVATVM.

Ignem igni ne reddas. Μὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ.

Id est, Ne incendium incendio addas. Plato lib. de legibus secundo, vetat, ne pueri ad annum usq; duodevigesimum vinum bibant, ne si vini calor accesserit ad fervorem ætatis, ignem igni suggerere videantur.

Ignis non extinguitur igni.

πυρὶ 'ου σβέννυται πῦρ.

Id est, Igni non extinguitur ignis. Malum malo non tollitur, ira non sedatur iracundia: sed ferocitas sedatur lenitate, malum patientia tollitur, injuria beneficio vincitur.

Oleum camino addere. *Hier.*

Malo fomentum, ac velut alimoniam suppeditare, Hieronym. ad Eustach. Vinum & adolescentia duplex est incendium voluptatis. Quid oleum flammæ adjicimus?

Oleo incendium restinguere.

Ἐλαίῳ πῦρ σβεννύειν. *Plat.*

Dici solitum, ubi quis ea admovet remedia, quæ malum magis ac magis exacerbent. Veluti si quis offensum jurgiis & convitiis velit placare.

Hydram secas. Ὕδραν τέμνεις. *Soph*

Dictum est loco, Inanis opera.

Malum malo medicari.

Τὸ κακὸν κακῷ θεραπεύειν. *Euri.*

Est malum aliud alio malo tollere.

Morbum morbo addere.

Est conduplicare malum. Euripides

Μὴ νοσοῦντί μοι νόσον
προσθῇς, ἅλις γὰρ συμφορᾷ βαρύνομαι.

Ne tu mihi morbo laboranti, alterum
Appone morbum, nam sat hoc premor malo.

Lutum luto purgare. πηλῷ πηλὸν καθαίρειν.

Dicitur, ubi res sordida sordidius tollitur, hoc est, quum sordes non tolluntur, sed mutantur.

Pro cæco exoculatus est.

Ari-stop. Quum videmur corrigere quod dictum est, sed altero verbo, quod vel idem polleat, vel magis etiam lædat; veluti si quis dicat, Non furatus est, sed involavit.

Post Marathonem pugna.

He-rod. Μετὰ τὴν μαραθῶνα μάχη.

Id est, Post Marathonem prælium. Ubi quis post calamitatem in aliam novam rursus incidit. Marathon locus est Atticæ, crebris cladibus insignis, ubi acerrima pugna fuit cum Persis. Simile huic: Post bellum tumultus.

Pho-cil. *Lis litem serit.* Ἔρις δ' ἔριν ἀντιφυτεύει.

Id est, At lis seritur de lite vicissim. Resecanda injuria est, non retalianda.

De fumo ad flammam tendere.

De eo qui se à rebus dubiis in præsens exitium conjicit.

Litem parit lis, noxa item noxam parit.

Δίκη δίκην ἔτικτε, καὶ βλάβη βλάβην.

Senarius in rixosos & litium avidos.

Ter. *Fallacia alia aliam trudit.*

Sumptum à consuetudine conantium fallere, ac dolos dolis consarcinantium, ne deprehendantur. Unde consutis dolis dixit Plautus, Et sutelas appellat hujusmodi technas. Et apud Homerum δόλους ὑφαίνειν. *Id est,* Dolos texere.

Refricare cicatricem.

Quære in loco Lacessentis.

Ari-stot. *Illico hyems erit.*

Εἰ ὁ νότος βορέαν προκαλέσεται, αὐτίκα χειμών.

Id est, Illico hyems fit, ubi Boream accersiverit Auster. Ubi malum malo successerit, aut ingens periculum imminet.

Ari-stop. *Præstat uni malo obnoxium esse, quam duobus.*

Aristophanes in Concionatricibus hunc senarium proverbialem refert.

Ἐν γὰρ συνέχεσθαι κρεῖττον ἢ δυοῖν κακοῖν. *Id est*, Uni atque geminis præstat involvi malis.
Quoties utrumque malum evitari non poteſt, danda tamen opera, quo declinemus alterum, & in id, quod minus habeat incommoditatis, incurramus.
Ad hunc locum refertur: Poſt bellum tumultus. Eſt pylus ante pylum. Adducetur infra.

MALUM VERTENS BENE.

Nunc bene navigavi, cum naufragium feci.
Νῦν εὖ πεπλόηκα, ὅτε νεναυάγηκα.
Quoties id quod videtur incommodum, fortuna præter ſpem vertit in bonum.
Laqueus auxiliari videtur.
Ἀμυντὴρ ὡς ἔοικεν ἡ πάγη.
Id eſt, Laqueus ita ut videtur, & bono fuit. Dictitari conſuevit, quoties incommodum alicui verteretur in bonum. Veluti ſi quis Turcam bello captum ſervaret apud Chriſtianos, atque hac occaſione noſtræ religionis ſacris initiaretur. Aut ſi dives ad inopiam redactus, hac occaſione fieret ex luxurioſo ſobrius; ex impio pius.
Bellum haudquaquam lachrymoſum.
Ἀδάκρυς πόλεμος. *Laer.*
Id eſt, Bellum lachrymis carens Ubi victoria contingit citra cædem & ſanguinem. Effertur etiam ad hunc modum, Incruentum ſtatuit trophæum.

MALUM ASSUETUM.

Callum ducere. *Quin.*
Proverbiales metaphoræ ſunt. Callum ducere, & occalleſcere, ſi quidem ad animum torqueantur. Quintilianus libro duodecimo: Et ingenio adhuc alendo callum inducere. Sæpiuſcule legimus apud Tullium, occalluiſſe aures, quum aſſuetudo ſenſum mali adimit.
Dies adimit ægritudinem *Ter.*
Terent. in Heaut. Quod audio vulgo dici, diem adimere ægritudinem hominibus.

Hom. *Malorum assuetudo.*

Qui malis assueverit, ac permulta tulerit, commodius fert & aliud, si quod inciderit infortunium.

Idem *Neque enim ignari sumus.*

Ubi quis ad tolerantiam præsentium incommodorum animat sese præteritorum malorum recordatione, non infestiviter usurpabit illud ex Odyss. T.

Τίθλαθι δὴ κραδίη καὶ κύντερον ἄλλο πότ' ἔτλης.

Obdures animæ, & quondam graviora tulisti.

Id æmulans Virgilius:

O passi graviora, dabit Deus his quoque finem.

Durate, & vosmet rebus servate secundis.

Plat. *Nota res mala, optima.*

Dictum est sub persona senis, suadere conantis amico, ne uxorem tametsi malam repudiaret, aliam ducturus, propterea quod plerunque fit, ut qui commutat primum, pro malo pejus accipiat, tum ignotum pro noto, insuetum pro familiari. Tantum enim valet assuetudo, ut mala quibus assueverimus, optima videantur. Contra, quæ sunt optima, propter insolentiam pessima videantur.

Usus est altera natura.

Nihil hoc dicto celebratius: Ἔθος ἄλλη φύσις, Id est, usus altera natura: Natura nihil efficacius potentiusve. Unde Satyricus: Custode & cura natura potentior omni.

Scarabæo citius persuaseris.

Θᾶσσον ὁ κάνθαρος ἂν μεταπεισθείη.

Id est, Citius scarabæum in diversam sententiam pertraxeris. De iis, qui malis assueverunt, à quibus revocari non possunt, eo quod assuetis videantur optima.

MALVM ACCERSITVM AVT RETORTVM.

Luci. *Iliensis tragœdos conduxit.*

Ὁ Ἰλιεὺς τραγῳδοὺς ἐμμίσθωσε.

Ubi quis ultro provocat quempiam, unde sua audiat probra.

Sim

Suo jumento sibi malum accersere.

Qui ipse sibi malorum est auctor, suo jumento sibi malum accersere dicitur, Tanquam suo sumptu suaque opera, quasi suopte plaustro, malorum sarcinam adportet sibi. *Plautus.*

Suo sibi hunc jugulo gladio, suo telo.

In eum, qui suis ipsius dictis revincitur, aut qui suopte invento dolove capitur. Ovidius:

Remigiumque dedi, quo me fugiturus abiret;
Heu patior telis vulnera facta meis.

Suo ipsius laqueo captus.

Metaphora sumpta ab iis, qui instructis pedicis, avibus aut feris insidias tendunt. *Terent.*

Suo ipsius indicio periit sorex.

Terentius: Egomet meo indicio miser quasi sorex hodie perii. Donatus admonet esse proverbium in eos, qui suapte voce produntur. Atque hinc existimat ductam esse metaphoram, quod soricum proprium sit, stridere clarius quam mures, &c. *Idem*

Incidit in foveam quam fecit.

In Odis Davidic. Λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτὸν καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο. *Id est,* Lacum fodit, & aperuit eum, & incidet in foveam quam facit. *Dav.*

Captantes capti sumus. Αἱροῦντες ᾑρήμεθα.

Cum res præpostere evenit, ut ipsi circumveniamur ab iis, quibus conabamur imponere.

In venatu periit.

Lucianus: Αὐτή τε ἀπώλετο ὑπὸ τῆς ἄγρας. *Id est,* Et ipsa venatu periit, hoc est, dum adolescentem venatur, studetque irretire, etiam ipsa sese perdidit. *Luc.*

Hanc technam in teipsum struxisti.

Eandem sententiam aliter expressit Lucianus:

Ὥστε σόφισμα κατὰ σαυτοῦ συντέθεικας. *Id est,*
Itaque commentum tuum ipsius exitium reperisti. De hæredipeta qui veneno, quo senem appetiverat, ipse forte fortuna captus interiit. Vtendum erit cum dolus in alterum excogitatus in caput auctoris recidit.

Qui inspuerit in cavernam formicarum.

Ὡς ὁ πλύσας εἰς μυρμηκιὰν οἰδεῖ τὰ χείλη.

Id est, Quod qui inspuerit in agmen formicarum, huic intumescant labra. Torqueri poterit in eos, qui multitudinem imbecillium quidem, sed tamen numerosam & concordem provocant.

Ex ipso bove lora sumere.

Ἐκ τοῦ βοὸς τοὺς ἱμάντας λαμβάνειν.

Plutarc. Qui quo lædunt quempiam, ab ipso quem lædunt accipiunt. Metaphora sumpta ab agricolis; qui lora cædunt è boum tergoribus quibus boves vinciunt.

Viro Lydo negotium non erat, at ipse foras profectus paravit.

Ἀνδρὶ Λυδῷ πράγματα οὐκ ἦν, ἀλλ' αὐτὸς ἐξελθὼν ἐπρίατο.

Dici solitum, ubi quis impatiens otii, ipse sibi negotium ac turbam accersit.

Cicer. *Talia gignit bellum.*

Τοιαῦθ' ὁ τλήμων πόλεμος ἐξεργάζεται.

Id est, Similia bellum calamitosum perficiunt. Docet hic senarius: E dissidiis eorum, qui Rempublicam administrant, multa gigni absurda. Id translatum ad privatam discordiam, plusculum habebit gratiæ.

Idem *Securim injicere.*

Dicuntur, qui vehementer lædunt ac vulnerant.

Sibi parat malum, qui alteri parat.

Aristot. Ipse sibi mala cudit, quisque alii mala cudens. Nemo potest alterum injuria afficere, quin prius lædat seipsum. Qui alium fraudat pecunia, seipsum spoliat bona mente: gravius seipsum lædit, quam alterum.

Chius dominum emit.

Χῖος δεσπότην ὠνήσατο.

Athenæ. *Id est*, Chius dominum mercatus est. In eos quadrabit qui sibi ipsis malum accersunt. Natum inde, quod cum Chii primi servis mercenariis instituissent uti, postea subacti à Mithridate Cappadoce, propriis servis vincti sunt traditi.

Mala

Mala attrahens ad se, ut Cæcias nubes. Gellius.
Καὶ ἐφ᾽ αὑτὸν ἕλκων ὥστε Καικίας νέφος.
Id est, sic mala sibi ipsi, ut Cæcias nubem attrahens. In eos, qui sibi ipsis litium ac negotiorum materiam pariunt, accersuntque. Ducta similitudine ab ejus venti natura, cui nomen Cæcias.

Omnes attrahens ut Magnes lapis. Suid.
Πάντας γ᾽ ὑφέλκων οἷα Μαγνήτης λίθος.
Id est, Cuncta attrahens haud aliter ac Magnes lapis. Ducta metaphora à natura lapidis, ferrum ad se attrahentis.

Ne quid suo suat capiti. Terent.
Terent. in Phorm. Pro eo quod est, Ne quid mali sibi conciliet.

In cœlum exspuis. Ἐς οὐρανὸν πτύεις.
Id est, Facis quod in tuum ipsius recidat caput. Aut, Obloqueris his, qui facile possunt lædere. Consine illis; Adversus stimulum calcitrare.

Spontanea molestia.
Celebratur inter Græcos cum primis bellus & elegans trimeter:

Αὐθαίρετος λύπη ἐστὶν ἡ τέκνων σπορά. *Id est,*
Ultroneus dolor est parare liberos.

Dici non potest, quantum & quam molestum negotium sit, educare filios, præsertim cum adeo pauci sint, qui parentum officio respondeant.

In tuum ipsius malum lunam deducis.
Ἐπὶ σαυτῷ τὴν σελήνην καθέλκεις.
Aglaönice quæpiam, cum per Astrologiam defectus præsciret, jactitabat, se lunam è cœlo detracturam in terras. Atque ejus jactantiæ pœnas dedit. Proverbium igitur hinc sumptum dicebatur de iis, qui suis ipsorum artibus malum accerserent.

Lunam detrahere. Τὴν σελήνην κατασπᾷ.
Id est, Lunam detrahit. Consuevit dici de eo, cui res vehementer adversæ viderentur. Sumptum ab Aglaonice, ut supra.

Hier *Dares Entellum provocas.*

Conveniet uti, si quando quispiam juvenili temeritate lacessit aliquem, non perinde promptum ad suscipiendum certamen, verum intolerandum, si semel inierit. Sumpto ex quinto Æneid. lib.

Atlas cœlum. Ἄτλας τ̀ οὐρανόν.

Subaudiendum, suscepit. Dici solitum de his qui se magnis & molestis involvunt negotiis, ipsique sibi malum accersunt. Nam hic cœlum hospitio suscepit. Deprehensus autem, quod illi struxisset insidias, præceps datus est in mare Atlanticum.

Hom *Accersitum malum.* Ἐπισπαστὸν κακόν.

Accersitum malum dicitur, cujus ipse causam præbuerit.

Æsop *Corvus serpentem.* Κόραξ τ̀ ὄφιν.

Vbi quis suo ipsius invento perit. Sumptum ex apologo quodam Æsopi. Corvus esuriens serpentem in aprico dormientem conspicatus rapuit, à quo morsus periit. Cognatum ei: Corvus scorpium. Torquere licebit & in hominem ob edacitatem periclitantem.

Bis interimitur, qui suis armis perit.

Magis dolent incommoda, quibus ipsi dedimus occasionem.

Colubrum in sinu fovere.

Idem Ὄφιν ἐν τῷ κόλπῳ θάλπειν.

Id est, Serpentem in sinu fovere. Dicitur qui complectitur amore, studioque prosequitur ingratum. Sumptum ab apologo quodam Æsopi.

Plut. *Hostis domesticus.*

Vbi malum non aliunde proficiscitur, sed ex nobis ipsis nascitur.

Capra gladium. Αἴξ μάχαιραν.

Subaudi reperit. In eos dicitur, qui ipsi reperiunt, quo pereant,

Pyraustæ gaudes gaudium.

Χαίρειν πυραύστου χαίρεις.

De momentanea fluxaque voluptate. Ostendimus alicubi pyraustam ad lucernas advolantem, ambustis alis

alis perire, Vnde natum proverbium: Pyraustæ fatum. In eos, qui sibi ipsis exitium accersunt.

Prudens in flammam mittere manum. *Hieron.*

Hieronymus usurpat pro eo, quod est, sciens expono me discrimini, malisque objicio.

Calidum prandium comedisti. *Plautus.*

Fecisti, quod tibi magno malo sit futurum. Ab his sumptum, qui se noxiis ac lethiferis ingurgitant cibis, postea ventris tormina sensuri.

Malum consilium. *Hesiod.*

Malum consilium consultori pessimum. In eos, in quorum caput recidit, quod aliis perperam consuluerunt. Hesiodus:

Οἷ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων.
Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.
Ipse sibi nocet is, alium qui lædere quærit.
Consultum male consultori pessimum est.

Camelus desiderans cornua, etiam aures perdidit.

Ἡ κάμηλος ἐπιθυμήσασα κεράτων καὶ τὰ ὦτα προσαπώλεσεν.

Conveniet in eos, qui dum peregrina sectantur ne sua quidem tuentur. Sumptum ex Apologo de camelis, qui per oratorem cornua à Jove postularunt. Ille offensus stulta postulatione, aures quoque resecuit.

Sibi malum reperit. *Hom*

In eum, qui suo læditur invento, quadrabit illud Homeri ex Odyss. φ.

Ὅς τ' αὐτῷ πρώτῳ κακὸν εὕρετο οἰνοβαρείων.

Id est, Qui sibi perniciem vel primum reperit ipse, Vino victus.

Dictum est de Eurytione, qui primus invenit usum vini, peremptus à Lapithis.

Cœna puram aquam turbans, nunquam invenies potum.

Dici solitum, ubi quis ea, quæ sunt per se pulcherrima contaminat, admixtis iis, quæ sunt turpissima.

Belle-

Bellerophontis literas.

Zenod. Βελλεροφόντης τὰ γράμματα.

Subaudiendum, adfert, aut aliud aliquod. Locus est huic proverbio, quum quis literas velut commendatitias perfert, quæ contra ipsum sint descriptæ. Vulgo literas Vriæ vocant. Plautus:

Tace, nullus homo dicit, hæ tabellæ te arguunt;
Quas tu attulisti, hæ te vinciri jubent.
Aha Bellerophontem jam tuus me fecit filius,
Egomet tabellas detuli, ut vincirer.

Ale luporum catulos.

In eos, qui læduntur ab iis de quibus bene meriti sint, aut in ingratos. Nam plerumque solet in usu venire illis, qui catulos luporum enutriunt.

Idem *Phoci convivium.* Φώκου ἔρανος.

Id est, Phoci præmium, sive convivium, dictitari suetum, ubi quis suo malo convivas acciperet. Aiunt Phoco cuipiam filiam fuisse nuptiis maturam. Is procos (nam erant complures) convocare solitus, præmia statuebat ut conditionibus subinde novis propositis, nuptias prorogabat. Quamobrem indignati juvenes Phocum in convivio trucidarunt.

Idem *Puer glaciem.* Ὁ παῖς κρύσταλλον.

Dicebatur in eos qui quum retinere quippiam non possint. nolunt tamen amittere. Veluti si quis magistratum recuset deponere, cui gerendo sit impar.

Turdus ipse sibi malum cacat.

Κίχλα χέζει αὐτῇ κακόν.

In eos, qui sibi ipsis ministrarent exitii causam. Siquidem viscum, auctore Plinio, non provenit, nisi maturatum in ventre, ac redditum per avium alvum, maxime palumborum ac turdorum.

Terent. *Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum.*

Verba sunt Phormionis parasiti, qui quoniam fuerat auctor consilii de ducenda puella, æquum esse putat, ut suo periculo rem item expediat. Translatum ab alliato rusticorum mortario. Idem; Colo quod aptasti, ipsi

psi tibi nendum est. *Id est*, Tu incipiendi auctor extitisti, nunc idem explices oportet.

Faber compedes quas fecit, ipse gestet.

Competit in eos, qui sibi ipsis auctores sunt malorum. Flagellum ipse paravit, quo vapularet. *Auson.*

Ipse sibi mali fontem reperit.

Sunt enim & perniciosi fontes, quorum aqua gustata mortem & insaniam adferat. *Athe.*

Bos adversus seipsum pulverem movet.

Βοῦς ἐφ' ἑαυτῷ κονιεῖται.

Dicetur, Ubi quis ad suum ipsius malum volens lubensque ducitur. Nam boves facile se præbent vinciendos. *Zenod.*

Echinus partum differt.

Ἐχῖνος τὸν τόκον ἀναβάλλει. *Suid.*

De iis, qui prorogarent quippiam suo malo. Veluti qui creditam pecuniam comperendinant, tamen aliquando reddendam vel majore cum fœnore. Ajunt echinum terrestrem stimulata alvo remorari partum, deinde, jam asperiore ac duriore facto fœtu mora temporis, majore cruciatu parere.

Nostris ipsorum alis capimur.

Τοῖς αὐτῶν πτεροῖς ἁλισκόμεθα. *Athe.*

Id est, Nostris ipsorum pennis capimur. Fertur autem apologus hujusmodi: Aquilam ictam sagitta, cum inspexisset jaculum ad imaginem pennarum affictum imitatumque, dixisse hæc: non ab aliis, imo pennis propriis capimur. Conveniet in eos, qui ipsi præbent occasionem sui mali.

Capra contra sese cornua.

Ἡ αἲξ καθ' ἑαυτῆς τὰ κέρατα.

Ab apologo natum. Capra quæpiam quum esset jaculo vulnerata, circumspectans undenam id mali sibi advenisset, arcum contemplans caprinis cornibus compactum, dixit ad hunc modum: in meam ipsius perniciem produxi cornua.

Carpathius leporem.

Ὁ καρπάθιος τὸν λαγών.

Ari-stop. Dicebatur in eos, qui sibi rem noxiam accerserent. Hinc deductum adagium, quod cum in Carpathiorum insula lepores non essent, illi curarunt importandos alicunde. Verum ubi ejus animantis magna vis increvisset, ut est mira fœcunditas, fruges insulæ populari cœperunt.

Zenod. *Calidam veruti partem.* Τὸ θερμὸν τοῦ ὀβελοῦ. Subaudiendum arripuit. Ubi quis per imperitiam negotii, ea parte rem aggreditur, qua minime tutum fuerat aggredi. Sumpta metaphora ab iis, qui per imprudentiam eam veruti partem manu deprehendunt, quæ caleat deinde offensi rejiciunt, & alteram partem apprehendunt.

Cornix scorpium. Κορώνη τὸν σκορπίον. Subaudiendum, rapuit. Quadrat in hos, qui parant eos lædere, unde tantundem mali sint vicissim accepturi. Quemadmodum cornix correpto scorpio, arcuata illius cauda vulnus accepit lethale, periitque.

Plautus. *Cornutam bestiam petis.* Qui illum lacessit, qui paratus sit retaliare injuriam.

Cicadam ala corripuisti.

Τέττιγα πτεροῦ συνείληφας.

Luc. Cicadæ si presseris alas vehementius etiam perstrepit: ita si poetico homini præbeas occasionem simultatis, non modo non tacebit, sed clarius obstrepet, & omnem bilem chartis illinet atris. Proinde Plato admonuit, ne quis hominem poetam sibi faciat inimicum. Et Horatius, Genus irritabile vatum, dixit.

Irritare crabrones. Τὰς σφηκιὰς ἐρεθίζειν.

Plautus. Id dictum est à poeta in mulierum ingenium, quibus iratis si repugnes magis provoces. Est autem crabro insecti genus, affine vespis, pertinacissimum, aculeoque pestilentissimo.

Suid. *Octipedem excitas.* Ὀκτώπουν ἀνεγείρεις.

Nimi-

Nimirum scorpium, cui pedes sunt octo, quem non nisi tuo periculo suscites.

Anagyrum commoves. Ἀνάγυρον κινεῖς. *Aristop.*

In eos, qui sibi ipsis malorum auctores essent. Anagyrum genium quendam existimant, qui propter violatum lacellum suum, vicinos omnes funditus evertit.

Suem irritat. Ὗν ἐρινᾷ. *Diog*

In avidum rixarum dicebatur. Sus enim agrestis provocatus, recta petit eum, à quo provocatus est.

Leonem stimulas. Τὸν λέοντα νύττεις. *Idem*

Id est, Leonem pungis seu vellicas. De his qui potentem ac ferocem in suum ipsius exitium provocant.

Ipsa olera olla legit. *Cat.*

In eos quadrabit, qui suum ipsorum vitium in aliud quippiam rejiciunt: aut, qui sic ad scelus aliquod quasi facti sunt, ut non possint non peccare. Nam olla coquendis oleribus nata est, &c.

Fontibus apros. Floribus austrum. *Virg.*

Vbi quis optat nocitura. Virgilius:

Eheu, quid volui misero mihi? floribus austrum,
Perditus, & liquidis immisi fontibus apros.

Nam auster ventus floribus inimicissimus est.

Leonem radere. Λέοντα ξυρεῖν. *Plut.*

Dicuntur, qui feroces & præpotentes arte tractant, & illudunt magno suo periculo. Vsurpavit hoc adagium Socrates apud Platonem lib. de Repub. 1. negans se usque adeo dementem esse, ut leonem ausit tondere, & Thrasymacho homini præferoci illudere.

Nemo læditur, nisi à se ipso. *Diog*

Nemini fit injuria, si eam existimet ad se non pertinere.

Arcadiam me postulas. Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς. *Idem*

Convenit vel in magna vel inutilia petentem.

Eurycles. Εὐρυκλῆς.

Vulgato cognomine dicebatur, qui de se suisque incommodis aliquid divinaret. Hoc nomine vates fuit quis-

quispiam 'Ετασεὶ μυθ@ cognominatus, hinc ... lor, quod ex astris vera prædiceret, παρὰ τὸ ...

Ipse sibi perniciem accersivit.

In eum, qui sibi pertinaciter accersit malum, cui ... uti fato destinatus sit, congruet illud ex Home... Iliad. γ.

Τὸν δ' ἄγε μοῖρα κακὴ θανάτοιο τέλ@ ...

Id est, Istum mortis in exitium mala Parca trahebat.

Bœotis vaticinare. Βοιωτοῖς μαντεύσαιο.

Ze-nod. Abominantis est sermo, perinde ut dicimus: Hosti-bus ista vaticinare. Aptius dicetur in eum, qui tri-stia vaticinatur, si quando precabimur, ut ea ipsius in caput recidant.

Ipsi testudines edite qui cepistis.

Αὐτοὶ χελώνας ἐσθίεθ' οἵπερ εἵλετε.

Id est, Qui prendidistis, iidem edite testudines. In eos dicitur, qui posteaquam inconsulte quippiam ad-orti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo ne-gotio admisceant. Ex apologo quodam nata parœmia.

Oenoë charadram. Οἰνόη τὴν χαράδραν.

He-sych. *Id est,* Oenoë torrentis alveum. Charadra significat Græcis eam terræ fissuram quam aqua pluvia, aut tor-rens, nonnunquam terræ motus efficit. Dici solitum in eos, qui ipsi malum accerserent. Hinc nata parœ-mia, quod Oenoë vicus quidam sit Atticæ, quem qui incolebant, alveum quendam torrentis vicinum, suis finibus incluserunt: deinde ingruente immodica vi aquarum, & ob id corruptis agris, agricolationem perdidisse. Effertur adagium ad hunc quoque modum: Οἰναῖοι τὴν χαράδραν. *Id est,* Oenæi charadram. Ubi quippiam accersitur ad commoditatem, unde perni-cies adfertur.

Malum bene conditum ne moveris.

Verg. Μὴ κινεῖν κακὸν εὖ κείμενον.

Id est, Ne moveris malum bene conditum, sive quie-scens. In eos, qui sua stultitia sibi turbas excitant.

Movere Camarinam. Κινεῖν τὴν καμαρίναν.

Est

st sibi ipsi malum accersere. Camarina palus est juxta oppidum ejusdem nominis, quæ siccata pestilentiam creavit, &c.

Pyraustæ interitus. πυραύστου μόρος. *Zenod.*

In eos dicebatur, qui sibi ipsis exitium accersunt. Ait enim Zenodotus pyraustam insectum esse, quod lucernis advolet, atque ita exustis alis concidat, pereatque.

Ipso cratere.

Ipso cratere contingant mala. Dictitari solitum de iis, in quos recidit quod per insidias in alios moliebantur. Craterem enim quasi malorum fontem vocant. Vnde κρατὴρ κακῶν. *Id est,* Crater malorum.

Docui te urinandi artem, & tu me vis demergere.

In eos quadrat, qui benefacta malefactis retaliant.

Fæcem bibat, qui vinum bibit. *Aristop.*

Qui fruitus sit optima, eundem boni consulere debere deteriora. Aristoph. in Plut.

Ὅμως δ᾽ ἐπειδὴ καὶ τὸν οἶνον ἠξίους
πίνειν, συνεκποτέον ἐστὶν τὴν τρύγα. *Id est,*
At ubi haud gravatus bibere vinum es, fæx item
Tibi nunc eidem est ebibenda scilicet.

MALVM MALE VITATVM.

Fumum fugiens, in ignem incidi *Lucian.*

Καπνὸν γε φεύγων εἰς τὸ πῦρ περιέπεσον.

Dum vito fumum, flammam in ipsam decidi. Horat.
In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.

Evitata Chrybdi in Scyllam incidi.

Τὴν Χάρυβδιν ἐκφυγὼν, τῇ Σκύλλῃ περιέπεσον.

Dum vito gravius malum, in alterum diversum incidi. Sumptum adagium ab Homerica fabula, quæ narrat Vlyssem, dum metu Charybdis propius ad Scyllam navem admovet, sex è comitum suorum numero perdidisse.

Ne cinerem vitans in prunas incidas. *Apostol.*

Μὴ τέφρην φεύγων εἰς ἀνθρακιὴν πέσῃς.
Id est, Ne cinerem fugiens, in carbonariam incidas.

Cucurrit quispiam, ne pluvia madesceret, & in fossam præfocatus est.
Ubi quis levius malum incautius fugiens, in maximum incurrit.

MALVM IMMEDICABILE.

Zenod. *Chironium vulnus.* Χειρώνειον ἕλκος.
Immedicabile malum, appellabant. Chiron in bello adversus Centauros ictus ab Hercule, vulnus immedicabile accepit in pede, unde periit.

Podex lotionem vincit.
Vide, Ingenii malitia.

Aristop. *Acesias medicatus est.* Ἀκεσίας ἰάσατο.
Dici solitum de re, quæ semper vergeret in deterius, quôque magis accuraretur, hoc pejus haberet. Occasionem adagio dedit Acesias quidam medicus imperitus.

Plutarc. *Non liberat podagra calceus.*
Plutarchus : Οὔτε ποδάγρας ἀπαλλάττει καλτίκιος, οὔτε δακτύλιος πολυτελὴς παρωνυχίας, οὔτε διάδημα κεφαλαλγίας. *Id est,* Nec podagra liberat calceolus, nec pretiosus annulus unguium vitio, nec diadema capitis dolore. Plutarchus utitur ad hunc modum: Si divitiæ reliquaque fortunæ munera non tollunt morbos corporis, quanto minus mederi possunt animi malis ?

MALVS VICINVS.

Aristop. *Salsuginosa vicinia.* Ἁλμυρὸν γειτόνημα.
De sterili, agresti, atque inhumana vicinia dicebatur. Traductum ab agris mari finitimis, qui plerunque solent ad culturam inhabiles esse.

Plautus. *Aliquid mali propter vicinum malum.*
Admonet ut bonorum convictum & consuetudinem expe-

petamus: à malis nos, quam maxime possumus, ideamus.

Si juxta claudum habites, subclaudicare disces.
Ἂν χωλῷ παροικήσῃς, ὑποσκάζειν μαθήσῃς.
overbium admonet periculosum improborum ho-
inum consuetudinem vitandam.

MANSVETVDO.

Mactata hostia lenior. Hor.

oratius. Mactata veniet lenior hostia. De sponta-
is ac mansuetis. Sumptum est à sacrificiis, in quibus
plorabatur hostia ducto per frontem cultro. Idque
actare vocabant. Unde qui spectata sunt virtute,
s mactos virtute vocant.

Auricula infima mollior. Cicer

ullius usurpat in Epistolis. Translata metaphora ab
auriculæ parte, qua non est aliud in humano cor-
re mollius aut flexibilius.

Sedens columba. Ἡ μένη πελειάς. Suid.

idas indicat dici solitum de supra modum mansue-
s ac simplicibus. Nam columbæ quum avolant, fal-
nt cæteras pernicitate volatus: quum sedent, nihil
itius ac simplicius.

Spongia mollior.

d eandem formam dicebatur: Pepone mollior. Mi-
or malva. Item: Cinædo mollior. Prisci saltatores
pantomimos cinædos vocabant.

Apio mollior, aut mitior. Ἀπίου πεπαίτερος. Theo.

d est, Apio mitior. Est autem apius Græcis raphanus,
t pyri genus.

Oleo tranquillior. Plau

n homines minime iracundos, lenique ingenio præ-
itos. A liquoris natura sumpta hyperbole: quod ni-
il magis lene.

Mitior columba. πρᾳότερος περιστερᾶς Diog

d est, Mansuetior columba. Columbina simplicitas
bique laudatur.

Cera

Cera tractabilior. Κηρȣ̃ εὐπλαστότερ@.
De vehementer docili dicebatur, aut de ingenio fa-
tractabilique, & in quemvis habitum sequaci. Ho
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper.

MEMORIA.

Cicer. *Jucundi acti labores.*
Ex ipsa hominum natura sumptum adagium. E
enim hoc insitum omnibus, ut jucunda cuique s
anteactorum malorum, aut periculorum secura r
cordatio, commemoratioque præsertim insignit
fatalium.

Am- *Quæ dolent, molestum est contingere.*
phio. Uniusquisque invitus audit sua incommoda, maxi
ea quæ sint cum aliqua infamia conjuncta. Velut tu
pitudinem generis, vitium formæ, &c.

Ubi quis dolet, ibidem & manum habet.
Plut. Ὅπȣ τὶς ἀλγεῖ, κἀκεῖ καὶ τὴν χεῖρ᾽ ἔχει.
Id est, Ubi quis dolet, ibi & manum frequens hab
Tempestiviter utemur, quum significabimus que
piam ea tractare deque iis libenter verba facere, q
movent animum. Plutarchus huc torquet: ubi qui
sive dolet, sive delectat, ibi quisque linguam habet.

Virg. *Aurem uellere.*
Aurem vellere veteres dicebant admonere: à prisc
ritu sumpta figura, quo in jus ducturi quempiam a
rem vellicabant, attestantes eum quem quasi teste
meminisse volebant.

Iucunda malorum præteritorum memoria.
Ἀλλ᾽ ἡδύ τοι σωθέντα μεμνῆσθαι πόνων.
Id est, Meminisse laborum suave, qui servatus est.

Senec *Ignarium dare.*
Stimulis rodere: Fodere latus: Tangere aliquem cu
bito. His gestibus admonemus, quemadmodum h
vellendo aurem. De lapide pyrite tractum, quem ali
vivum, nonnulli ignarium vocant. Plura quære loco
Incitare.

Tanquam meum nomen, tanquam digitos. Mart

nquam meum nomen & tanquam meos digitos
eo, si quando promptam, certamque memoriam
nificare volumus. Martialis:
Toties diebus Afer hæc mihi narras,
Et teneo melius ista, quam meum nomen. Juven.
Tanquam ungues, digitosque suos.

METVS EX CONSCIENTIA.

Fures clamorem. Οἱ φῶρες τὴν βοήν.
baudiendum, timent aut senserunt. Quadrabit in
s, qui sibi conscii, metuunt ne deprehendantur.
bet hoc autem cum omnis malefacti conscientia,
m præcipue furti, ut hominem trepidum reddat ac
cifugam.

Lupus aquilam fugit. Λύκος αἰετὸν φεύγει. Diog
bi periculum imminens evitari non potest. Aquilam
im, alata quum sit, frustra lupus fugit.

Lupus ante clamorem festinat. Idem
Λύκος πρὸ τῆς βοῆς σπεύδει.
bi quis admissi conscius, ultro timet, priusquam
cusetur.

Conscientia mille testes. Quint
eu quam difficile est crimen non prodere vultu.
nsus interprete non eget.

METVS POENÆ.

Funiculum fugiunt miniatum. Arist
Τὸ σχοινίον φεύγουσι τὸ μεμιλτωμένον.
d est, Vitant Sinopi collitam restim rubra. Apte di-
tur, ubi quis properat officio suo fungi, non ex ani-
o, sed ne in mulctam incidat. Atheniensium magi-
ratus funem pararant, rubro colore, (quem minium
ocant Latini, nonnulli cinabarim appellant) obli-
m. Hoc duo ministri publici populum cingentes
gebant in concionem. Studebat quisque funiculum
fugere, propterea quod quisquis colore notatus
appare-

appareret contagio funis, is mulctam pendere c-
batur.

Manum de tabula.

Cicer. Marcus Tullius in epistola quadam: Heus tu ma-
de tabula: Magister adest citius, quam putaramus
culiariter conveniet in scriptores plus satis accura
& morosæ cujusdam diligentiæ, qui sine fine prem
suas lucubrationes, semper aliquid addentes adim
tes, immutantes, &c.

Pyth *Metus infamiæ.*

Cum dicemus nos hominum de nobis opinione
moribusque commoveri, quo minus mutemus c
silium, conveniet illud Homeri:

Αἰδέομαι τρῶας καὶ τρωάδας ἑλκεσιπέπλους.
Trojanos ac Trojanas vereorque pudetque.

Absque baculo ne ingreditor.

Hor. Ἄνευ ξύλου μὴ βάδιζε.

Id est, Absque ligno ne ingrediare. Inermis ne sis
rum semper ad manum sit, quo depellas, si quis
te quærat lædere.

Hom *Cautus enim metuit.*

Qui non ex animo, sed mali metu continent à m
ficio, in eos quadrabunt hæ metaphoræ:

Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
Suspectos laqueos, adopertum milvius hamum.

In tempore cavenda pœna mali.

Quoties admonebis, ut multo ante occurratur ma
priusquam oppresserit nos: aut cessandum à pecc
do, priusquam ingruat divina vindicta, usui erit ill
Homeri:

Ἀλλὰ πολὺ πρὶν
Φραζώμεσθ' ὥς κεν καταπαύσομεν. *Id est*,
Verum ut multo ante modum finemque velimus
Ponere.

Samiorum mala metuis.

Τὰ Σαμίων ὑποπτεύεις.

Dictitatum de iis, qui metuerent proditionem.

...ant. Athenienses olim in Samios, quoscunque cepissent, inclementius sævisse atque alios interemisse, alios confixisse fama; id est supplicii genus. Samii vicissim, si quos cepissent Atheniensium, hos ad eundem modum cruciabant.

Volam pedis ostendere. Τὸ κοῖλον τοῦ ποδὸς δεῖξαι. Id est, Cavum sive volam pedis ostendere dicuntur, qui in bello fugiunt. Dicitur & vulgo in fugaces, calcaneum ostende. Vertere terga, apud historicos. *Hesych.*

Περίτριμμα.

Περίτριμμα probrose dicitur, qui sese per omne rerum genus volvit. In molles & meticulosos.

MINANTIS.

Et meum telum cuspidem habet acuminatam. *Hom.*
Recte utimur, quoties fatebimur nos inferiores quidem esse, verum non deesse tamen, quo queamus nocere. Ovidius;

Et mihi sunt vires, mea tela nocent.

Si tibi machæra est, & nobis urbina est domi.
Plautus in Bacchidibus; Quoties malum malo opponitur, Nam machæra & urbina utrunque teli genus est, simillimum illis; Par pari; & Malo nodo malus quærendus cuneus. *Plautus.*

Acidinæ minæ. *Idem*

Non sine proverbii specie dictum est, pro atrocibus ac superbissimis minis.

Ψευδόπυρα εἶον τὰ σά.

De minis ac terriculis inanibus, aut cum ostenditur ante periculum, cum re nullum sit periculum. Translatum à militari astutia, quo fit ut territandos homines noctu diversis locis ignes accendant, ut ingens exercitus esse credatur. Eos ignes assimulatos Ψευδόπυρα vocant.

Complurium thriorum ego strepitum audivi. *Aristop.*
πολλῶν ἐγὼ θρίων ψόφους ἀκήκοα.

Id est,

Id est, Thriorum ego strepitum audii compl[...]
Senarius est proverbialis, quo minas & in[...]
morem nos contemnere significamus. Porro θ[...]
Græcis dicuntur ficulnea folia, quæ cum incend[...]
tur, minacem quendam edunt strepitum.

Ollam alere. Χύτραν τρέφειν.

Suid. Dicebantur, qui metum ostenderent, quo deter[...] quempiam. Veluti si quis præsidium alicubi coll[...] tum habeat, quo minus vicini res novas molia[...] Sumptum à more civitatis Atheniensis, in qua oll[...] in tectis disponere consueverunt, ad deterrendas [...] las quarum illic maxima vis. Nam ollarum strep[...] omne genus avium reformidat.

Ferrum & flamma.

Cum exitiabile bellum significamus, ferro, flam[...] que rem geri dicimus, sive ferro igníque.

Igni ferroque minari.

Cicer. Qui extremam denunciant inimicitiam, igni ferr[...] que minari dicuntur. Venustius erit, quoties ad [...] mi res transfertur: veluti si quis dicat philosoph[...] cuipiam igni ferroque minitari, quod in eum pa[...] atrociter scribere.

Tolle calcar. Αἶρε πλῆκτρον ἀμυντήριον.

Ari-stop. *Id est*, Tolle calcar ultorium. In eum dici solitum, q[...] jam ultionem parat. A gallis metaphora sumpta p[...] gnam inituris, quibus ferrei stimuli quidam allig[...] solent, quo se tueantur inter certandum.

Qui paratus ad resistendum.

Hom Qui significare volet, se nequaquam detrectare cer[...] men, sed abunde suppetere, quo partes tueatur s[...] usurpabit illud ex Iliad. ν.

Τῷ μοι δούρατά τ' ἐστὶ καὶ ἀσπίδες ὀμφαλόεσσαι,
Καὶ κόρυθες καὶ θώρηκες λαμπρὸν γανόωντες.
Et mihi sunt hastæ teretes, clypeique rotundi.
Tum galeæ, tum thoraces procul igne micantes.

Ne mihi vacuam abstergas.

Theoc Μή μοι κενεὰν ἀπομόρξῃς.

Subaudiendum autem γνάθον, χεῖρα, aut simile quiddam. Apparet esse comminantis, aut timentis alapam.

MIRA NOVA.

Agamemnonei putei. Ἀγαμεμνόνεια φρέατα. *Zenod.*
De novis & admirandis operibus dicebatur. Aiunt etenim Agememnonem & circa Aulidem, & passim in omni Græcia puteos effodisse, ne per æstum aquarum inopia laborari posset.

Annus clibanum. Ἄννος κλίβανον. *Suidas.*
In eos olim dicebatur qui novæ quippiam rei reperissent. Nam Annus quidam Ægyptius clibanorum usum, in quibus panes coquerentur, fertur excogitasse. Siquidem prisci pulte polentaque victitabant, cocti panis usum nescientis.

Cyziceni stateres. Κυζικηνοὶ στατῆρες.
Videtur fore locus proverbio, cum hominem significamus inæqualem, ac sui dissimilem: aut, qui longe aliud agat, quam præ se ferat. Quemadmodum nummi Cyziceni ex uno latere Cybelen ostendebant effœminatam, ex altero leonem.

Cornicum oculos configere. *Idem*
Is videtur cornicum oculos configere, qui perspicacissimis, oculentissimisque visum adimat, offundatque tenebras: aut quisquis ea, quæ antiquitas magno consensu approbavit, damnare, ac rescindere, convellereque conetur: aut novo invento veterem eruditionem obscurare,

Ἀπ' ἀκροφυσίων.
Proverbialiter dicebatur, pro eo quod est, recens ab officina profectum, perinde quasi modo productum a follibus, ærariaque fornace.

Glauci ars. Γλαύκου τέχνη. *Zenod.*
Convenit vel in opus celeriter absolutum, vel in id, quod est arte summa, summaque cura elaboratum. Quidam ortum existimant à Glauco quodam Samio. Alii à Lybico quodam, &c.

Hor. *Tenui filo.*

Pro stylo subtiliori, minusque grandiloqua oratione: nam Rhetores tres faciunt orationis χαρακτῆρας, grandem, tenuem, & mediocrem. Sumpta metaphora à nentibus, aut certe à textoribus. Horatius: Tenui deducta poemata filo. Cui diversum erit, Crasso filo, Crassiore filo.

Plut *Agas asellum.*

Fortasse legendum, agaso asellum. Atque ita sensus erit, unumquemque facere, quæ se digna sint. Depotant nepotes, decoquit lurco, digladiatur miles, pejerat leno, mentitur advocatus.

Stra. *Magna civitas, magna solitudo.*

Quadrabit in urbes aut domos, agros, aut hortos, aut in genus quippiam, amplum quidem & spatiosum, sed parum excultum. Aut in librum ingentem quidem, verum impolitum & illimatum.

Peric *Ad id quod erat opus.* Εἰς τὸ δέον.

Id est, in id quod erat opus: Subaudiendum, insumpsi, aut simile quiddam. Natum ajunt ex oratione Periclis. Narrant hunc datis pecuniis impetrasse ab Astyanacte Lacedæmoniorum rege, qui jam bellum parabat, ut ex Attica discederet. Deinde cum esset populo rationem ejus pecuniæ redditurus, puderetque palam titulum insumptæ pecuniæ proloqui, tecte significavit, εἰς τὸ δέον, inquiens, Ἀνήλωσα τοσαῦτα τάλαντα εἰς τὸ δέον. *Id est*, In usus necessarios tantum talentorum insumpsi. Eleganter per jocum torquebitur in eos, qui sic administrarunt pecuniam alienam, ut non possint idoneam rationem reddere.

Plut. *Cercyræa scutica.* Κερκυραία μάστιξ.

Id est, Cercyræum flagrum. De re supervacaneo cultu ornata. Quadrabit & in ea, quibus ornatus additus neutiquam decorus & congruus. Cercyræis, quoniam crebris seditionibus agitabantur, mos erat, gestare flagra ingentia, ansis eburneis exornata.

Facit item ad hunc locum alibi adductum:

Carcini poemata.

MIXTA.

πεντάπλοα.

Athenæus lib. XI. commemorat poculi genus, quod olim πεντάπλοον dicebatur, quod in publicis ludis adhibebatur. Ephebi quidam cursu contendebant Athenas. Currebant autem gestantes viteum ramum onustum fructu, qui dicebatur ὄχος, initium cursus erat à templo Bacchi usque ad templum Palladis, cui cognomen Σκίρρας. Victor in eo certamine capiebat calicē dictum πεντάπλοον, atque ita tripudiabant in chorea. Nomen inditum calici, quod in eo quinque rerum species essent commixtæ: vinum, mel, caseus, farina & paululum olei. Accommodari poterit ad orationem ex variis argumentis consarcinatam. Athe.

Copiæ cornu.

Vide, Bona fortunæ.

Centones.

Vide adagium: Farcire centones.

MODESTIA, MODUSQUE.

Demittere sese ad aliorum mediocritatem.

Ubi quis moderatur data opera vires suas ad aliorum mediocritatem. Veluti si quis præceptor tradat auditoribus, non quantum ipse docere posset, sed quantum illi capere, conveniet illud Homeri:

Ἠδὲ μάλ' ἡνιόχευεν ὅπως ἅμ' ἑποίατο πεζοί,
Ἀμφὶ πολύτ' Ὀδυσσεὺς τε νόῳ δ' ἐπέβαλλεν ἱμάσθλην.

Id est.

Hæc ita lora regens, pedes ut comes iret Vlysses.
Tum comitum quoq; turba modo rationeque certa
Instigat scutica.

Nosce te ipsum. Γνῶθι σεαυτόν.

In quo modestiæ, mediocritatisque commendatio est, ne nobis vel majora, vel etiam indigna sequamur. Juvenalis: E cœlo descendit, γνῶθι σεαυτόν. Plat.

In sese descendere.

Est sua ipsius vitia quempiam inspicere. Persius:

Ut nemo in ſeſe tentat deſcendere, nemo:
Sed præcedenti ſpectatur mantica tergo.

Plin. *In tuum ipſius ſinum inſpue.*

Jubet hominem aliena vitia taxantem, in ſuum ipſius ſinum inſpuere.

Athe næ. *Ter abſtergere.*

Refert Athenæus lib. 1. priſcos ad depellenda mala ſolitos ter abſtergi.

Τρὶς δ' ἀπομαξαμένοισι θεοὶ διδόασιν ἀμείνω. Heſ.
Ter vero abſterſis, melius bona numina donant.

Secum vivere.

Confine eſt cum illo: Tecum habita.

Cicer. *Contrahere vela.*

Pro eo quod eſt, reprimere ſeſe, & cautius agere. Sumptum eſt à nautis qui vehementius ſpirante vento vela contrahunt, quo tutius navigent. Vento languidiore pandunt, captantes auram.

Por-phyr. *Intra tuam pelliculam te contine.*

Quo vetamur obliti ſortis noſtræ, majora conari quam pro noſtra facultate. Id ſumptum ab aſino illo Cumano, quem apologi fabulantur adaptaſſe ſibi leonis exuvium, atque ita ſeſe ad tempus pro leone geſſiſſe. Martial.

Luſiſti, inquit, ſatis eſt, ſed te, mihi crede, memento
Intra pelliculam credo tenere tuam.

Per-ſius. *Tecum habita.*

Perſius: Tecum habita & noris quam ſit tibi curta ſupellex, id eſt, Domi tuæ vivito, ut intelligas quam tenuis ſit fortuna tua.

Plau tus. *Efficimus pro noſtris opibus mœnia.*

Vulgo dicitur hodie: Puſillæ aviculæ puſillos nidulos conſtruunt.

Plut. *Manu ſerendum non thylaco.*

Τῇ χειρὶ δεῖ σπείρειν, ἀλλὰ μὴ ὅλῳ τῷ θυλάκῳ.
Manu ſementem facere oportet, non autem tota corbe. Modus in omni re ſervandus. Ductum ab agricolis.

Ter. *Ita fugias, ne præter caſam.*

Teren

Terent. in Phorm. Donatus ad hunc modum enarrat: Ita fugito ne tuam casam prætermittas, quæ sit tibi tutissimum receptaculum. Quidem enim calore fugiendi etiam ea prætercurrunt, ubi commode poterant quiescere. Quod unica voce Græci παρεκφέρεσθαι vocant.

Arabius tibicen. Ἀράβιος αὐλητής. *Menan.*
Id est, Arabius tibicen. In eos dici solitum, qui à semel cœptis nunquam desistunt. Quod vitii Flaccus cantoribus peculiare esse scribit.

Ne vities musicam.

Μὴ κακούργει τὴν μουσικήν. *Plut.*

Id est, Ne loquaris discrepantia, ne nova moliaris.

Nihil minus expedit, quam agrum optime colere. *Plin.*
Admonet adagium, modum rerum omnium utilissimum. Bene colere necessarium est; optime, damnosum. Terent. in Phorm. Nostrapte culpa facimus, ut malos expediat esse, dum nimium dici nos bonos studemus & benignos.

Ne quid nimis. Μηδὲν ἄγαν. *Terent.*
Homerus Odyss. ο.

Νεμεσσῶμαι δὲ καὶ ἄλλῳ
Ἀνδρὶ ξεινοδόκῳ ὅς κ' ἔξοχα μὲν φιλέῃσιν,
Ἔξοχα δ' ἐχθαίρῃσιν, ἀμείνω δ' αἴσιμα πάντα.
Mihi nequaquam is placet hospes,
Qui valde præterque modum simul odit amatque
Sed puto rectius esse ut sint mediocria cuncta.

Dimidium plus toto. Πλέον ἥμισυ παντός.
Quo commendatur aurea mediocritas. Siquidem qui dimidio contentus est, is in medio consistit.

Ubi paveris impera. πλησθεὶς μῦθος ἐπίτασσε.
Id est, Præcipito postquam satiaveris esca. Ad eum modum respondent mulieres cuipiam objurganti, quod loquaciores essent, & silentium imperanti. Conveniet ubi quis imperiosior est in eos, de quibus nihil est meritus.

 Domus

Domus recta.

Sen. Seneca domum rectam vulgo vocat, non qui[dem] opulentam & ambitiosam, sed cui nihil desit [...] suppellectilis.

Neque Lydorum carycas.

Suid. Μήτε Λυδῶν καρύκας μήτε μαστίγων ψόφους.

Id est, Neque Lydorum condimenta, neque flag[ello]rum crepitus. Dici solitum, quoties mediocrem vi[tæ] rationem aut conditionem significarent, quæ pari[ter] & à summis deliciis, & ab extremis malis abess[et]. Venustius erit, si ad animi res transferatur, velut a[d] orationem, nec omnino rusticam, nec operosius ex[]politam.

Neque pessimus neque primus.

Theo Mediocritatem hoc pacto significare licebit οὔτε κάκιστος, οὔτε πρῶτος, *Id est,* Neque pessimus, at n[ec] primus. Lepidius fiet, si ad ingenii laudem tran[s]feratur.

Funem abrumpere nimium tendendo.

Ἀποῤῥαγήσεται τεινόμενον τὸ καλώδιον.

Id est, Abrumpetur tensus funiculus. In eos, qui d[...] extrema experiuntur, alienant à se eos, cum quib[us] agunt, & universę rei jacturam faciunt, dum plus [sa]tis attenti sunt ad lucrum. Furor fit læsa sæpius pa[]tientia. Huic simile: Qui nimium emungit fortiter, elicit sanguinem. Seneca: Bonus animus læsus gra[]vius multo irascitur.

Ne supra pedem calceus.

Μὴ ὑπὲρ τὸν πόδα τὸ ὑπόδημα.

Luc. *Id est,* Ne ultra pedem calceus, id est, ne majora viri[]bus suscipias: Aut ne magnificentius te geras, quam pro tua conditione.

Messe tenus propria vive.

Per-sius. Sumptum facito pro modo facultatum tuarum. Ab agricolis traductum, qui sumptus annuis agrorum proventibus metiuntur. Ad eandem sententiam per[]tinet: Tuo te metire pede. Horatius jucun-

Iucundißima navigatio juxta terram, ambulatio juxta mare.

. . . λιστ μὲν ὁ παρὰ γῆν πλοῦς, περίπατος δ' ὁ παρὰ θάλατταν ἥδιστος.

Id est, Navigatio juxta terram, rursus ambulatio, quæ juxta mare, jucundissima est. Recte torquebitur ad eam sententiam, ut dicamus, ita demum esse jucundissimum unumquodque, si diversi generis admixtu temperatum adhibeatur, veluti si in lusibus nonnihil eruditionis aspergas, rursum in studiis aliquid ludicrum admisceas.

Iucunda rerum vicißitudo.

Μεταβολὴ πάντων γλυκύ. *Arist*

Id est, Jucunda rerum omnium vicissitudo. Varietas enim tantam in omni re vim habet, ut commendatione novitatis, interdum & pessima optimis placeant.

Iniquum petendum, ut æquum feras. *Quin*

A negotiatoribus ductum videri potest, qui callide merces longe minoris licentur, & multo pluris indicant, quam pro dignitate, quo pretium saltem æquum accipiant. Jactatur & vulgo verbum hujusmodi. Qui annititur, ut auream quadrigam sibi comparat, unam certe rotam assequetur.

Summum cape, & medium habebis.

Ἄκρον λάβε καὶ μέσον ἕξεις. *Zen.*

Id est. Summum cape, & medio potieris. Admonemur ad res summas, & egregias eniti. Sic enim futurum ut ad mediocritatem perveniamus.

Paßillos Rufillus olet, Gorgonius hircum. *Hor.*

Horatius in Sermon. Dicendum vel in duos aliquos diversis laborantes vitiis, vel in eundem sui dissimilem: nempe modo loquaciorem quam sat sit, modo impendio taciturnum: interdum pueriliter ineptum, interdum Catone severiorem Siquidem ut vitio dandum, si quis hircum oleat: ita adeoque vituperandum,

dum, si quis oleat unguenta. Nam pastilli sunt pilulæ unguentariæ. Alterum spurci est, alterum mollis.

Arcus tensus rumpitur.

Plut. Τόξον μὲν ὥς φασιν, ἐπιτεινόμενον ῥήγνυται, ψυχὴ δ' ἀνιεμένη.

Arcus quemadmodum ajunt, cum intenditur, rumpi solet: contra animus, cum remittitur.

Oportet agrum imbecilliorem esse.

Columel. Columella libro 1. cap. 111. Oportet agrum imbecilliorem esse, quam agricolam. Hoc ænigma sic explicuit Virgilius, specie non minus proverbiali: Laudato ingentia rura, Exiguum colito. Nec dubium quin minus reddat laxus ager non recte cultus, quam angustus eximie. Conveniet in eos, qui suscipiunt munus, cui gerendo sunt impares.

MOLESTI INTOLERABILES.

Ferire frontem.

Qui supra modum & impotenter indignantur, frontem ferire dicuntur.

Lippo oculo similis.

Plin. Video quosdam his moribus, ut eos æquo animo ferre non queas: rursus ita industrios & ad obsequium expositos, ut quoties sese offert occasio, non possis cavere, quin aliquid illis committas.

Ne bestiæ quidem ferre possent.

Cic. Proverbialis hyperbole est, apud M. Tullium, qui idem in Catil. his verbis exprimit: Ne pecudes quidem mihi passuræ esse videantur.

Tota halcus est.

Conveniet in hominem molestis moribus.

Improbitas muscæ.

Hom In imbrobum & subinde redeuntem, etiam si turpiter repellatur, quadrabit illud Homeri ex Iliad. 5.

Καί οἱ μυίης θάρσος ἐνὶ στήθεσσιν ἐνῆκεν.
Ἥ τε καὶ ἐργομένη μάλα περ χροὸς ἀνδρομέοιο
Ἰσχανάᾳ δακέειν.

Atque

Atque illi muscæ vim intra præcordia misit,
Quæ quamvis de pelle viri sit sæpe repulsa,
Assultat morsura tamen.

Onus navis. Ἄχθος νεώς.

In inertes & inutiles, consine illi: Telluris inutile pondus.

Quos non tollerent centum Ægyptii.

Οὓς οὐκ ἂν ἐξάραιντ' ἂν οὐδ' ἑκατὸν Αἰγύπτιοι. Hom

Id est, Quos auferre nec centum queant Ægyptii. De Eud. molestis dici solitum, ac moribus intolerandis, seu fastu præturgidis. Inde ductum, quod Ægyptii plerique gestandis oneribus, quæstum non satis honestum factitare consueverunt.

Ægyptius laterifer.

Αἰγύπτιος πλινθοφόρος. Suid.

Id est, Ægyptius laterum gestator. Quadrare videtur in sordidum atque infimæ sortis hominem; aut in eum, qui molestis negotiis premitur. Argumento est, quod Hebræi, quum apud illos agerent, adacti sunt luto lateribusque gestandis, servilem operam præstare Pharaoni. De mulis Marianis alibi reperies.

In culmo arare. Ἐπὶ καλάμης ἀροῦν. Idem

Id est, In stipula arare: dicuntur, qui labore nunquam intermisso vim mentis exhauriunt; aut qui nunquam desinunt ab amicis petere, quod dent. Sumpta metaphora à nimium avidis agricolis, qui assidua cultura succum omnem soli exhauriunt, statim à messe novam ingerentes sementem.

Qui conturbat omnia. Hom.

In eum, qui maximas undique ciet turbas, apte torquebitur illud Homeri.

Πάσας δ' ὀρόθυνεν ἀέλλας
Παντοίων ἀνέμων.

Omnes omnigenum ille procellas
Ventorum ciet.

Anno senior fio.

Quoties aliquid nobis magnopere molestum significamus,

camus, senescere nos etiam vulgo dicimus. Homerus indicat tædio molestiaque conciliari senium:

Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.

Illico mortales inter mala multa senescunt.

Vt fici oculis incumbunt.

Suid. Ὥσπερ τὰ σῦκα ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔφυ.

Id est, Quemadmodum fici oculis innati. De iis dicebatur, qui pertinaciter urgerent, premerentque negotium aliquod. Sumpta similitudine à ficis, hoc est, vitio quód oculis adnascitur, nec facile potest avelli oculo incolumi. Accommodabitur haudquaquam inepte in principes, optimates, & in mendicantes, &c.

Ἄγουσι καὶ φέρουσι.

Aristop. Pro eo quod est, hostili more populantur, aut vexant. Translatum videtur à more militari, quod illic homines & jumenta aguntur, sarcinæ feruntur.

Manivoro vinculo. Χειροβρῶτι δεσμῷ.

Zen. Sic quispiam appellavit manicas vestium Ponticorum, quod manus offendant, atterantque.

Athos celat latera Lemniæ bovis.

Plautus. Ἄθως καλύπτει πλευρὰ Λημνίας βοός. *Id est*, Athos obumbrat latera Lemniæ bovis.

Ubi quis officit aut molestus est, aut gloriam cujuspiam obscurat, aut alioquin obsistit. Tradunt, in Lemno bovis fuisse simulachrum ingens, candido factum lapide. Id Athos mons tametsi longo dissitus intervallo, tamen ob summam celsitudinem, obscurat umbra sua.

Ætna, Athon.

Gelli. Ætnam & Athonem montes, in molestiæ, tædiique proverbium abiisse, Lucilius testatur: Ætna mons Siciliæ, crebris incendiis gravis & perniciosus est accolis. Unde M. Tullius dixit, onus Ætna gravius. Athon vero, ob ingentem celsitudinem umbra est molestus, quam in Lemnum usque trecentis dissitam stadiis mittit.

MVLTI.

Non una vehit navis. Οὐ μία ναῦς ἄγει. Theo
Quo convenit uti, quoties majorem hominum multitudinem significamus, quam ut eos una navis possit capere. Veluti si dicas: indoctos non una navis vehit.

Pueri senesque. Plato
Omnes ferme hujusmodi figuræ proverbiales sunt, quæ constant ex contrariis. Maximi minimique: Juvenesque senesque: Diis atque hominibus: sacra profana: fás nefas: fanda infanda. Horatius:

Parvi properemus & ampli.

MVNERVM CORRVPTELA.

Argentanginam patitur.
Ἀργυράγχην πάσχει. Plut.
Natum à Demosthene pecunia corrupto, ne contra Milesiorum legatos diceret. Quum res foret agenda, Demosthenes multa lana collo circumvoluto in concionem prodiit, fingens sese συνάγχην *Id est,* anginam pati, neque per morbum posse dicere. Quod sentiens è populo quispiam, exclamabat, eum non συνάγχην, sed ἀργυράγχην pati.

Bos in lingua. Βοῦς ἐπὶ γλώττης. Plin.
In eos, qui non audent libere, quod sentiunt, dicere. Translatum à robore animantis, quasi linguam opprimens non sinat eam eloqui: Vel hinc, quod Atheniensium numisma quondam bovis obtinuit figuram.

Bovem in faucibus portat
Βοῦν ἐπὶ γνάθοις ἔχει. Gell.
In edacem olim dicebatur. Natum uti conjicio, vel à Theagene athleta Thasio, vel à Crothoniata: quorum alter bovem solidum solus comedit, alter in Olympiis taurum quadrimum humeris sustulit, ac stadii spatio gestavit, eumque eodem die solus comedit. Cujus rei meminit Aulus Gellius.

Lupi illum priores viderunt.

In

In raucum dicitur, & cui vox repente sit adempta. Festivius dicitur in eos, qui metu alicujus obticescunt alioqui feroces. Virgilius in Ecloga Mœris: Vox quoque Mœrin Jam fugit ipsa: lupi Mœrin videre priores. Servius refert inesse eam vim lupis, ut si quem hominem priores viderint, ei vocem adimant.

Diog. *Malis ferire.* Μήλοις βάλλειν.

Id est, Malis petere dicuntur, qui munerib. assequi student, quod optant, aut qui donis provocant ad amorem mutuum. Ducta est allegoria à fabula Atlantæ, quam Hippomenes cursu superavit, sed arte, projectis inter currendum malis aureis, in quibus sublegendis, dum puella subinde remoratur, præcessit ac vicit juvenis?

Ovid. *Muneribus vel dii capiuntur.*

Ovid. Munera, crede mihi, capiunt hominesque deosque:
Placatur donis Juppiter ipse datis.

Celebratur & hic versiculus quem etiam usurpavit Plato:

Δῶρα θεοὺς πείθει, καὶ αἰδοίους βασιλῆας.
Dum dives flectunt venerandos munera reges.

Unde Seneca: Omnium esse dulcissimum, accipere.

Virtutem & sapientiam vincunt testudines

Τὰν ἀρετὰν, καὶ τὰν σοφίαν νικᾶντι χελῶναι.

Id est, Et virtus testudinibus, & sapientia cedit. Est autem velut ænigma, innuens pecuniam longe plus posse, quam aut virtutem aut sapientiam. Antiquitus enim Peloponnesiorum numisma χελώνη, id est, testitudo dicebatur, propter insculptam in eo testudinis imaginem. Consimili figura dictum est & illud: Multas noctuas sub tegulis latere.

Dorica musa. Δωριστὶ μοῦσα.

Aristop. De munerum avidis. Aristophanes in Equitibus jocatur in Cleontem, quod nullam aliam musicam discere potuit, quam Doricam. Videlicet alludens ad notissimas harmoniarum species, Doricam, Lydiam, Phrygiam, & Bœoticam.

Pecu-

Pecuniæ obediunt omnia. Eccl.

Apud Ecclesiastem cap. x. Proinde Horatius pecuniam reginam appellat:

Scilicet uxorem cum dote, fidemque & amicos,
Et genus & formam regina pecunia donat.

Munerum corruptela. Hom.

In eum, qui rem auro donisque aggreditur, non infestiviter torseris illud Homeri Odyss. E.

Eripuit virgam, qua mulcet lumina somno,
Quorumcunque velit, solvit quoq; lumina somno.

Muneribus res agitur. Idem

Qui dicet non esse locum recte factis & æquis rationibus, sed largitione & assentatione omnem rem peragi, poterit illud Homeri accommodare ex Iliad. I.

Δώροισιν τ' ἀγανοῖσιν, ἔπεσσί τε μειλιχίοισι.

Id est, Et donis permagnificis, & lenibus dictis.

Argenteis hastis pugnare.

Ἀργυρέαις λόγχαις μάχεσθαι.

Dicuntur, qui cum negotium alio pacto confici nequeat, muneribus & largitione perficiunt. Nihil autem tam arduum, quod pecunia non explicetur. Tullius: nihil est tam sanctum, quod non violari, nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia possit.

Qui multa rapuerit, pauca suffragatoribus dederit, salvus erit.

Ὁ πολλὰ κλέψας, ὀλίγα δοὺς, ἐκφεύξεται.

Id est, Qui multa tollit, pauca dat, servabitur. Admonet adagium, non nisi multum furibus surripiendum, ut supersit quo judicem, si forte sit opus, corrumpant, atque exoculent. Cæterum qui parva tollent, deprehensi pendent, utpote quibus nihil sit, quod impertiant præfectis.

Vulpes haud corrumpitur muneribus.

Ἀλώπηξ οὐ δωροδοκεῖται.

Suid.

De callidis ac versutis, quos haud facile sit objecto munusculo, aut assentatiuncula pollicitisve fallere. Aves quædam esca capiuntur, vulpes non item.

Cor-

Hom *Corrupta judicia.*

In eos, qui corrupte judicant, aut suffragium fe... aut qui per tyrannidem leges opprimunt, comp... illud ex Iliad. π.

Οἱ βίῃ εἰν ἀγορᾷ σκολιὰς κρίνωσι θέμιστας,
Ἐκ δὲ δίκην ἐλάσωσι, θεῶν ὄπιν οὐκ ἀλέγοντες.

Id est, Qui per vim in populi cætu communia jura,
Depravant, ac justitiam depellere tentant,
Nil veriti vocem divum.

Cicer. *Faba nummus.*

Dictum est olim fabis ferri solita suffragia, quod i... nuisse Pythagoram existimant, cum vetaret edere fa... bas. Corrupta itaque suffragia lepidissimo tropo si... gnificavit M. Tullius. Sed heus tu, videsne consu... latum illum nostrum quem Curio ante ἀποθέωσιν vo... cabat, si hic factus erit, fabam nummum futurum. Vbi faba nummus est, ibi redemptum est suffragium.

Idem *Guttam aspergere.*

Cum ex magno lucro paululum quiddam alicui de... ditur, guttam aspergi dicimus. Hinc & guttatim fi... dicitur, quod fit paulatim. Et guttatim donat, qui s... pe, sed minuta largitur.

Salvete equorum filiæ.

Apparet joco vulgari fuisse jactatum in eos, qui ... lumenti gratia blandiuntur.

Idem *Pecuniosus damnari non potest.*

M. Tullius ait, hoc omnium sermone percrebuisse non apud Romanos tantum, verum etiam apud ex... ras nationes, in judiciis illorum temporum, pecunio... sum, quamvis sit nocens, neminem posse damnari. Huic affine est: Romæ esse venalia omnia.

MVNVS NON MVNVS.

Luci. *Cyclopis donum.* Κύκλωπος δῶρον.

Id est Cyclopis munus. Pro eo quod est munus in... tile. Cujusmodi sunt ferme tyrannorum & latron... beneficia, qui solent hoc ipsum magni beneficii loc... imputare, quod aut minus, aut serius noceant. Natu... à Poly...

Polyphemo, cui sæpius vinum dulce dederat Ulysses, spe muneris amplioris, quod promiserat ille.

Hostium munera, non munera.

Priscorum superstitio credidit observanda vel maxime munera, à quibus, & quo animo mitterentur,

Οὕτως ἐξ ἐχθρῶν αὐτοκτόνα πέμπετο δῶρα,
Ἐν χάριτι προφάσει μοῖραν ἔχοντα μόρου.

Atque ita ab hoste hosti veniunt lethalia dona,
Quæ studii specie fata necemque ferunt.

Κακοῦ γὰρ ἀνδρὸς, δῶρ' ὄνησιν οὐκ ἔχει.

Lædit, juvat, nil improbi munus viri.

Adfinia sunt: Mali viri munera inutilia: Pauper ditiori dans, petit.

Malum munus. Κακόν γε δῶρον ἴσον ἐστὶ ζημίᾳ. Plutarc.
Id est, Munus malum est perinde uti dispendium,
Nocet non juvat, qui largitur noxia.

Cum Delphis sacrificaverit, ipse carnes absumit.

Δελφοῖσι θύσας αὐτὸς ὀψωνεῖ κρέας.

Id est, Carne ipse Delphis immolata vescitur. Dici solitum de iis, qui vocatis convivis ipsi cibos appositos devorant, ut illis spectare tantum liceat, non vesci. In Delphicis enim sacris, is qui immolarat victimam, ea vescebatur. Adagium torqueri potest etiam ad illos, qui beneficio, quod alii dedisse videntur, ipsi fruuntur: Ut Episcopi nonnulli, nepotibus suis sacerdotia magnifica donant nonnunquam, sed ad pueros solus titulus redit, ad Episcopos proventus.

MVNVS APTVM, AVT INEPTVM.

Ranis vinum præministras.

Βατράχοις οἰνοχοεῖς.

Ranis vinum infundis. In eum dicebatur, qui id ministraret, quo nihil opus esset ei, cui exhiberetur: veluti si quis apud indoctos multa de philosophia disserat. Zen.

Non nostrum onus, bos clitellas? Quin.

Proverbium duplici forma poterit efferri: Bovi clitel-

læ impositæ sunt; ubi mandatum est negoti[um pa]rum apto: Et, Bos clitellas? ut subaudias, fert. U[bi] quis deprecatur provinciam, cui sit parum ido[nea.] Neque enim boum est clitellis tergo impositis, o[nera] gestare, sed potius asinorum ac mulorum.

Hom. *Negotium non aptum.*

Qui recusat munus aut provinciam sibi parum accō modam, aut qui negabit accersere velle sese quemp[i]am ad id muneris, ad quod gerendum idoneus no[n] videatur, usurpabit illud Homeri:

Ἵππους δ' εἰς Ἰθάκην οὐκ ἄξομαι.

Cæterum equos Ithacam non duxero:

Non è quovis ligno fit Mercurius.

Theo Οὐκ ἐκ παντὸς ξύλου Ἑρμῆς ἂν γένοιτο.

Id est, Non è quovis ligno Mercurius fingi potest, *Id est*, Non omnium ingenia sunt accomodata disciplinis.

Hom. *Officium humilius.*

Cum quis recusat munus tanquam humilius, parumque sese dignum, applicabit illud Homeri ex Odyss. ρ.

Οὐ γὰρ ἐπὶ σταθμοῖσι μένειν ἔτι τηλίκος εἰμί.

Id est, Nam ut maneam in stabulis jam non mea postulat ætas.

Idem *Apta provincia.*

In eum, qui provinciam suscipit suis aptam viribus, abstinens à negotio, cui sit impar, conveniet illud Homeri ex Iliad. π.

Εἵλετο δ' ἄλκιμα δοῦρε δύω, τά οἱ παλάμηφιν ἀρήρει,
Ἔγχος δ' οὐχ ἕλετ' οἶον ἀμύμονος Αἰακίδαο.

Quæ manibus quadrent, ingentes corripit hastas.
Quaslibet, ast hastam solam non sumit Achillis.

Navis annosa haudquaquam navigabit per mare.

Diog Ναῦς παλαιὰ πόντον οὐχὶ πλεύσει.

In eos, qui jam ob ætatis imbecillitatem ad res arduas obeundas, sustinendaque pericula parum sunt idonei, ac primum ipsi pereunt, oppressi negotiorum magnitudine.

Putre salsamentum amat origanum.

Σαπρὸς τάριχος τὴν ὀρίγανον φιλεῖ. *Athe.*

pte diceretur de re per se parum honesta aut jucunda, que ob id exoticis condimentis & honestamentis gente. Veritas per se placet, honesta per se decent. alsa fucis, turpia phalaris indigent.

Ad pedem. περὶ πόδα. *Plat.*

d est, Juxta pedem. Quod oppositum & vehementer ccommodatum est, id περὶ πόδα dicebatur, sumpta etaphora à calceamentis, probe ad pedis mensuram uadrantibus, Suidas: Ut hoc meo negotium quadrat edi.

Juxta navem. Κατὰ ναῦν.

Dicuntur quæ digesta sunt ordine, quæque quadrant c congruunt, propterea quod instrumenta navium suo quæque loco reponi soleant. Item, Juxta navem carbasa: Neque enim omni navigio quævis vela congruunt.

Pygmæorum acrothinia colosso adaptare.

Ἀκροθίνια τῶν πυγμαίων κολοσσῷ ἐφαρμόζειν. *Philost.*

Dicebantur, qui inanem ac stultam sumerent operam, aut qui præter decorum minima maximis adaptarent. Colossi vastæ ac magnæ statuæ dicuntur. Porro acrothinia Græcis primitiæ dicuntur, quod hæ soleant è summo acervo tolli, ἄκρον summum & θῖναι frumentorum acervi.

Veneri suem emolavit.

Ἀφροδίτῃ ὗν τέθυκεν.

Dici solitum, ubi quis munus offert minime gratum. Invisus enim Veneri sus, propter Adonidem illius amasium apri dente peremptum. Aut contra, cum quis alium in gratiam alterius lædit.

Bos sub jugum. *Βοῦς ἐπὶ ζυγὸν*

Ubi quis assidue laborat, aut si quis se laborioso involvit negotio. Ductum à bubus agricolis.

A deo ficti. *Cic.*

Qui vehementer ad aliquid natura compositi sunt, hos

hos proverbiali ſermone ad hoc natos, factos, ſculptoſque dicimus: inſignem autem naturæ dexteritatem Marcus Tullius eleganter expreſſit lib. de Oratore. Sunt autem, inquit, quidam ita naturæ muneribus in iiſdem rebus habiles, ita ornati, ut non nati, ſed ab aliquo Deo ficti videantur.

MVNVS BONI CONSVLENDVM.

Munerum animus optimus.

Phornu. Ξενίων δέ τε θυμὸς ἄριστος.

Hemiſtichium heroicum proverbiale quo ſignificatur in amicorum muneribus non eſſe ſpectandum rei miſſæ pretium, ſed mittentis potius animus. Et quidam monet, exiguum munus à tenui miſſum amico perinde ut maximum boni conſulere.

Nihil recuſandum, quod donatur.

Hom. Si quando dices nullum eſſe recuſandum munus, quodcunque offertur: aut arripiendam eſſe quoties obtigerit alicujus occaſio commoditatis, conveniet illud Homeri ex Odyſſ. σ.

Stra. Οὐ γὰρ καλὸν ἀνήνασθαι δόσιν ἐστί. Id eſt,

Donum rejicere haudquaquam decet.

Donum quodcunque aliquis dat, proba.

Δῶρον δ' ὅτι δῷ τις, ἐπαίνει.

Id eſt, Donum quodcunque probato. Proverbium admonet, boni conſulendum eſſe munus, aut officium, conſiliumve, quod offertur ab amico.

Arripienda quæ offeruntur.

Hom. Οἱ δ' ἐπ' ὀνείαθ' ἑτοῖμα προκείμενα χεῖρας ἴαλλον.

Quiſque ſibi oppoſitis, ſi quid foret utile, promptus
Admovere manus.

Equi dentes inſpicere donati.

Cum ſignificabimus æqui bonique conſulendum, qualecunque eſt quod non emitur, ſed gratis donatur.

MVTANDÆ SENTENTIÆ.

Plato *Palinodiam canere.* Παλινῳδεῖν.

Eſt diverſum ab his, quæ prius dixeris, dicere, atque in

contrariam vertere sententiam. Sonat autem Græce παλινῳδία, quasi dicas recantationem.

Calculum reducere. Cicer.

Est mutare factum cujus te pæniteat, aut vertere consilium rei non satis commode institutæ. Translatum apparet, aut à ratiocinantibus, aut quod est vero proprius à ludo laterunculario. Ad calculos reverti, est redire ad rationem.

Vertere vela. Funem reducere. Horat.

Est in diversum mutare sententiam. Persius. Quæ dederam supra repeto. funemque reduco. Horatius: Nunc retrorsum Vela dare, atque iterare cursus Cogor relictos. Translatum à navigantibus, &c.

Consilium in melius commutandum. Hom.

Siquando jubebimus mutare consilium, utpote fœdum ac stultum: aut reprehendimus quippiam, ut inconsulte factum, usui fuerit illud Homeri ex Iliad.

Τίς τοί νυ θεῶν νηκερδέα βουλὴν
Ἐν στήθεσσιν ἔθηκε καὶ ἐξέλετο φρένας ἐσθλάς.
Quis tibi consilium submisit inutile tandem
Divorum, sanamque exemit pectore mentem?

Imitabor Nepam. Plautus.

Imitari Nepam dicitur, qui retrocedit. Nam Nepa, auctore Fest. Pomp. Afrorum sydus, appellatur cancer, vel ut quidam putant scorpius. Plautus in Cass. Retroversum cedam ad parietem, imitabor Nepam.

Reprehensio cogitationis. Hom.

Cum ipsi reprehendimus animi nostri consilium, aut cogitationem parum honestam, aut parum utilem, aptus fuerit huic Hom. versiculo ex Iliad. ρ.

Ἀλλ' τίη μοι ταῦτα φίλος διελέξατο θυμός.
Sed mihi cur animus secum hæc in pectore versat?

Talum reponere. Τὸν πεττὸν ἀναθέσθαι.

Dicebantur, qui quod parum ex sententia evenerat, curis, ut ajunt, posterioribus corrigebant.

MVTATI INSTITVTI

Nuces relinquere

Persius. Est omissis studiis ac nugis puerilibus, ad gravia magisque seria converti. Persius: Et nucibus facimus quæcunque relictis, Cum sapimus patruos.

Ad hanc proverbii formam pertinebunt & reliquæ illæ figuræ: Nunquam à nucibus recedere, Redire ad nuces, Nuces abjicere, Nuces intermittere, Nucibus indulgere, Nuces repetere; atque id genus alia.

Longum valere jussis.

Luci. Μακρὰν χαίρειν φράσας τοῖς ἐνταῦθα τιμαῖς.

Id est, Honoribus qui hic sunt, longum valere jussis. Ea figura quoties ad rem, non ad hominem refertur, haud dubie proverbialis est. Rem igitur, à qua nos abdicamus, ei renunciare dicimur, ac longum valere jubere.

Rudentes & remos cum armis commutavit.

Νῆϊα καὶ κώπας ἀνθ' ὅπλων ἠλλάξαντο.

Id est, Mutarunt armis remos, & nautica vincla. Conveniet, ubi quis artem & quæstum solitum relinquit gloriæ cupiditate commotus: velut si quis è nauta fieret miles, è negotiatore sacerdos.

Pro eleganti medico malus poëta.

Plut. Ἀντὶ χαρίεντος ἰατροῦ, κακὸς ποιητὴς εἶναι ἐπιθυμεῖς.

Id est, Pro venusto medico malus poëta dici cupis. In eum dici solitum, qui non contentus artis suæ professione, in qua locum mediocrem obtinebat, pergit aliena profiteri, in quibus non perinde sit exercitatus, nec parem proinde gloriam reportaturus.

De calcaria in carbonariam.

Quoties fit, ut a re proposita ad aliud quippiam longe diversum digrediamur, de calcaria in carbonariam decurrere dicimur: sive cum ex uno malo in aliud diversum incidimus.

De toga ad pallium Plut.

[illegible]æc nimirum indignitas erit, a toga ad pallium. [illegible]ujus duplex erit usus: vel cum ad diversum vitæ ge[illegible]us sese contulerit aliquis, vel cum à fortuna hone[illegible]ore ad humiliorem: veluti si quis ex aulico fiat mo[illegible]achus, aut è Præfecto pædagogus, è Consule rhetor. [illegible]onfine illi: Ab equis ad asinos.

A Dorio ad Phrygium.

Ἀπὸ Δωρίου ἐπὶ Φρύγιον. Suid.

[illegible]bi quis à temperatiore vita ad luxum convertitur, [illegible]t à fortuna medioeri ad majorem vitæ strepitum. [illegible]pulejus Floridorum lib. primo, palam indicat: Do[illegible]icam musicam multo diversissimam à Phrygia fuisse. [illegible]uandoquidem hæc ad religionem commovebat ani[illegible]um; illa ad bellum inflammabat.

Maritimus cum sis, ne velis fieri terrestris.

Θαλάττιος δ᾽ ὢν μήποτε χερσαῖος γένῃ. Æsop.

[illegible]d est, Si sis marinus, abstine à terrestribus. Admonet [illegible]on mutandam conditionem, ne in melius quidem. [illegible]utuo sumptum ex Apologo quodam Æsopico: [illegible]ancer quidam relicto mari, cœpit in agro quodam [illegible]asci, ubi forte conspectus à vulpe, protinus arreptus [illegible]c devoratus est.

Subito alius. Hom.

[illegible]n hominem repente mutatum, quique subito alius [illegible]actus esse videatur, torquebitur illud Homer. ex [illegible]liad. π.

Ἀλλοῖός μοι ξεῖν᾽ ἐφάνης νέον ἠὲ πάροιθεν. *Id est*, [illegible]ospes nunc alius mihi, quam dudum esse videris. [illegible]ongruit hic illud Theocriti.

Ἆρά τις ἐξαπίνας μὲ θεὸς βροτὸν ἄλλον ἔτευξεν.

Nunc quo alius subito factus sum numine divum:

Vlysses pannos exuit. Idem

[illegible]lutarchus hunc Homericum versum usurpavit ex Odysseæ χ.

Αὐτὰρ ὁ γυμνώθη ῥακέων πολύμητις Ὀδυσσεύς.

Id est, Vilibus at pannis mox est exutus Vlysses.

Accommodare licebit iis, qui genere vitæ subito commu-

commutato è pauperibus divites, è squalidis nitidi, è tristibus hilares existunt. Plutarchus torquet in adulatorem qui Polypi more omnium studiis sese accommodat. Nam Vlysses simul atque pannos, in quibus mendicum apud procos egerat, exutus, magnificis vestibus ornatus esset, repente visus est alius.

Hom *Sui dißimilis.*

In sui dissimilem quadrabit illud Hom. ex Odyss.

Σὺ γὰρ αὐτὴν πάντα ἔοικας. *Id est,*

Nunc alio, nunc rursum alio sis obvia vultu.

Ad bonam frugem.

Tull. Qui commutatis ad meliora studia moribus resipiscunt, proverbio dicebantur ad meliorem frugem se recipere. Ab agris, qui cultu redduntur frugiferi.

Qui multum obfuit.

Vide infortunii.

Idem *Circeo poculo.*

De homine subito in alium mutato, sermone proverbiali usus est, Cicero Actione in Verrem. 1. Sed repente è vestigio ex homine tanquam aliquo Circeo poculo factus est Verres, redit ad se atque ad mores suos.

NECESSITAS.

Necesßitas Magistra.

Carched. Suidas ex Carchedonio citat hoc proverbium:

Χρεία διδάσκει κἂν ἄμουσος ᾖ, σοφόν.

Cautum è rudi reddit magistra necessitas.

Necessitas excitat ingenium ad discendas artes.

Inevitabile fatum.

Hom Quod homini fatis decretum est, id eveniet. In hanc sententiam Homer. Odyss. H.

Ἔνθα δ' ἔπειτα
Πείσεται, ὅσσα οἱ αἶσα κατακλῶθές τε βαρεῖαι
Γεινομένῳ νήσαντο λίνῳ ὅτε μιν τέκε μήτηρ.

Id est, Post illic accidet illi,
Quod fatum, Parcæque graves in stamine nerunt.
Nascenti, tum cum matris promergeret alvo.

Nemo cogendus officii causa. Hom.

[N]ullus hospes retinendus adversus animi sententiam [&] invitus. Nemo cogendus, ut cujusquam utatur [b]eneficio si nolit.

Fatum immutabile. Idem

[D]ivina decreta non commutantur; humanæ leges [u]no tempore variantur, ut mores & voluntates.

Fatis adactus.

[I]n eum, qui non sponte, sed casu, veluti fatis impel-[l]entibus, in aliquod vitæ genus incidit, congruit illud [H]omeri ex Odyss. E.

Τὸν δ' ἄρα δεῦρ' ἄνεμός τε φέρεν καὶ κῦμα πέλασσε.

[I]d est, Ast hunc huc ventusque furens atque appulit unda.

Fatis imputandum.

[Q]uando hominem quempiam culpa liberamus, eam-[q]ue vel in fatum vel fortunam rejicimus, usurpare li-[c]et illud Homer. ex Iliad. γ.

Οὔτι μοι αἰτίη ἐσσί, θεοί νύ μοι αἴτιοί εἰσιν. *Id est.* [N]il tibi ego imputo, verum ipsis magis imputo divis.

Diomedea necessitas. Διομήδειος ἀνάγκη. Plut.

[D]e iis, qui vi adacti, non sponte quid faciunt. Quidam [o]riginem adagii referunt ad Thracium illum Diome-[d]em, qui solitus fertur hospites suos compellere, ut [c]um filiabus suis deformissimis rem haberent, quo fa-[c]to eosdem interimebat.

Ingens telum necessitas.

[D]e re inevitabili. Unde & certa dicuntur tela, consi-[l]ia, quæ nunquam fallunt.

Feras, non culpes, quod vitari non potest. Gell.

[Q]uibus verbis admonemur, ut mala fatalia, quæ nulla [r]atione possunt neque declinari neq; propelli, saltem [a]nimi æquitate leniantur. Huc pertinet & illud sci-[t]um Varronis dictum: Vxoris vitium aut tollendum [e]sse, aut ferendum.

Quod factum est, infectum fieri non potest.

[A]gathon, Μόνου γὰρ αὐτοῦ καὶ θεὸς στερίσκεται, Ἀγένητα ποιεῖν,

ποιεῖν, ὅσσ' ἂν ᾖ πεπραγμένα. Etenim illud negatum est Deo, ut infecta reddat, facta quæ semel.

Macrob.

Transversum agere.

Transversus agi dicitur, qui vi & impetu quodam instituto deflectitur. Ductum à navigantibus.

Vocatus & non vocatus Deus aderit.

Oraculum olim Lacedæmoniis redditum, abiit in proverbium.

Καλούμενός τε κἄκλητος θεὸς παρέσται.

Id est, Vocatus & invocatus Deus aderit. Usus ubi quid significabimus etiam non accersitum, nec curatum, tamen eventurum, velimus nolimus; senectutem, mortem, &c.

Ho-

Ne Dii quidam à morte liberant.

Nemo tam charus superis, ut illorum favore mortem evitarit. Huic sententiæ suffragabitur Homericum testimonium Odyss. γ.

Ἀλλ' ἤτοι θάνατον μὲν ὁμοίιον οὐδὲ θεοί περ
Καὶ φίλῳ ἀνδρὶ δύνανται ἀλαλκέμεν, ὁππότε κεν δὴ
Μοῖρ' ὀλοὴ καθέλῃσι τανηλεγέος θανάτοιο. *Id est*,
At vero mortem communiter omnibus æquam
A dilecto homine neque dii depellere possunt,
Quem funesta dies fati surget jamjam acerbi.

Idem

Mors omnibus communis.

Qui dicet omnibus ex æquo moriendum, nec ullis viribus arceri fati necessitatem, dicet illud Homeri Iliad. σ.

Οὐδὲ γὰρ οὐδὲ βίη Ἡρακλῆος φύγε κῆρα. *Id est*,
Nec vis Herculea fatum evitavit acerbum.

Omnia esculenta obsessis.

Ἅπαντα τὰ τοῖς βρωτὰ πολιορκουμένοις.

Id est, Cinctis ab hoste vesca sunt & quælibet. Senarius proverbialis: quum urget necessitas, nihil non facimus. Et vehementer famelicis nullus non suavis est cibus. Natum ab urbium obsidionibus

Suidas.

Lepori esurienti etiam placenta fici.

λαγῷ πεινῶντι καὶ πλακοῦντες ἀνὶ σύκων.
Id est, Lepori esurienti & placentæ pro ficis. Suidas tradit dictum de iis, qui compulsi necessitate, res etiam pretiosissimas absumunt.

Viro esurienti necesse est furari. Suidas
Πεινῶντι κλέπτειν ἔστ' ἀναγκαίως ἔχον.
Id est, Famelicus vir esse furax cogitur: Quod congruit in eos, qui extrema adacti necessitate quid faciunt. Aut si quis avidus gloriæ, aliena pro suis edat, cum ipse de suo nihil possit egregium edere.

Adactum jusjurandum. Ἐπακτὸς ὅρκος. Zenod.
Dicebatur, vel quod non vernaculum esset, sed peregrinum, & aliunde ascitum: ut indicat Zenodotus, vel quod non spontaneum, sed adactum vi.

Volentem bovem ducito.
Τὸν θέλοντα βοῦς ἔλαυνε.
Id est, Volentem bovem agito. Utere illorum opera, qui ex animo faciunt. Stultitia est, venatum ducere invitos canes.

Officium ne collocaveris invitum. Homer.
Instar injuriæ fuerit, si quis officium collocet in invitum. In eam sententiam Homerus Odyss. E.
Hospes donec adesse volet, tractare benigne
Conveniet, mittendus ubi discedere quærit.

Nemo cogendus amicus. Idem
Cum innues aliquem non esse ad negotium accersendum præter animi sententiam: aut non esse collocandum officium in eum, qui nec agnoscat, nec accipiat libenter, accommodum fuerit illud Hom.
Ἤν ἐθέλῃσιν, ἀνάγκῃ δ' οὔτι μιν ἄξω.
Si volet, invitum hunc haudquaquam abduxero quoquam.

Necessitas molesta. Aristot.
πᾶν γὰρ ἀναγκαῖον πρᾶγμα ἀνιαρὸν ἔφυ.
Quicquid enim est necessariũ, natura molestum est quod ostendit esse molesta, quæ secundum naturam non sunt.

Vadimonium deserere.

Olim & turpe erat & damnosum, vadimonium deserere: nec excusabatur vadimonii promissor, nisi ob causas egregie graves.

Sontica causa.

Nænius. Nænius sonticam causam appellat admodum gravem.

NOBILITAS, OBSCURITAS.

Generosior Codro. Ἐυγενέστερος Κόδρου.

Per ironiam recte dicetur in istos, qui majorum famosis imaginibus & natalium antiquitate gloriantur. Codrus Melanthi filius, qui singulari in patriam pietate præcipue nobilis, &c.

Generosior Sparta. Ἐλευθερώτερος Σπάρτης.

Dicebatur excellenti animo, minimeque timidus, aut humilis. Spartanis enim olim indoles aderat generosa, & ingenium omnis impatiens servitutis, ac velut imperio natum, unde nec mœnibus urbem cingebant, &c.

Subdititius es. Ὑποβολιμαῖος εἶ.

Id est, Supposititius es. Subdititii sive submissitii vocantur partus adsimulati. Inde transfertur in hominem fictum, & per dolum ab aliquo quopiam allegatum subornatumque.

Ne patris quidem nomen dicere possit.

Synesius. Quadrabit in vehementer obscuros & spurios, incertoque patre natos. Quod genus est illud Juvenalis.

Quorum nemo queat patriam monstrare parentis.

Unde Plutarchus existimat spurios dictos nothos, quod duabus his literis prænotari soleant S. P. hisque significari, sine patre.

Terræ filius.

Tertul. Olim homines obscuro, ignotoque genere prognati terræ filii dicebantur, propterea quod terra sit omnium communis parens.

Matris ut capra dicitur.

Τῆς μητρὸς ὡς αἴξ καλεῖται.

In spurios dictum videtur, quorum pater incertus est, eaque gratia à matre denominantur. Ductum ab hœdis, qui in caprilibus à matre dignoscuntur: nam à patribus haudquaquam possis. Manet etiam hodie iocus, quo dicunt sapientem esse filium, qui patrem suum norit.

Lychnobii.

Apparet λυχνοβίες proverbiali ioco dictos, qui lucernariam vitam ducerent, ut torqueri possit vel in nocturnum potorem, vel hominem supra modum studiosum, qui quemadmodum dictum de Demosthene, plus absumat olei, quem vini, vel in sordidum & parcum, quasi de lucernario oleo victitantem. *Seneca.*

Virtus gloriam parit

Sentit benefactis potius, quam opibus parari veram gloriam.

Quanta vix cœlo capi possint.

Hac hyperbole M. Tullius famæ celebritatem expressit. Idem. In cœlum laudibus ferre. Ita Vergil. Vltra sydera notus. Et Horat. Sublimi feriam vertice sydera. *Cicero.*

Avis ex avibus. Ὄρνις ἐκ τῶν ὀρνίθων.

Proverbii forma dictus est Aristophani per ironiam vir nobilis, quasi bonus ex bonis prognatus. *Aristop.*

Cymbalum mundi.

De homine celebrati nominis. *Plinius.*

Διακωδωνίζειν.

Demosthenes dixit pro explorare atque examinare. *Demost.*

Domi nobilis.

Qui non opibus tantum aut potentia clarus, sed ex nobilibus nobilis prognatus est. Hunc Cicero subinde domi nobilem vocat. *Cicero.*

E Domo in domum.

Οἴκοθεν οἴκαδε.

Hac sermonis forma significamus aliquem propriis virtutibus quippiam egregiæ laudis peperisse suæ domui patriæve.

Fumosæ imagines.

In eos dicebatur, qui jactarent pervetustam generis nobilitatem. Juvenalis veteres ceras appellat.

Jovis germen Ἐκ Διὸς ἔρνος.

Id est, Ex Jove germen. Dicebatur insigni virtute præditus.

NON SOLUS ILLE.

Brasidas quidem vir bonus, sed Lacedæmon multos habet præstantiores.

Plutarc. Βρασίδας μὲν ἀνὴρ ἀγαθὸς, ἡ δὲ Λακεδαίμων πολλοὺς ἔχει κρείττονας.

Adversus eos, qui se non modo primos, verum etiam solos existimant.

Multi Mannii Ariciæ.

Fest. Pomp. pej. Mannius apud Festum Pompeium, Dianæ Aricinæ locum, qui & ipse Aricinus dictus est, consecrasse legitur. Ex hoc Mannio Aricio viro laudatissimo, quamplurimi extiterunt viri item clarissimi eodem nomine, & hinc natum proverbium.

Multi bonique. Πολλοὶ κἀγαθοί.

Translatum à ritu sacrorum, in quibus sacrificus rem divinam facturus dicebat, τίς τῇδε, *Id est*, Quis hic? Deinde qui adderant, respondebant, πολλοὶ κἀγαθοί. *Id est*, Multi & boni. Atque hæc partim ominis causa dicebantur: oportebat enim in sacris εὐφημεῖν, *hoc est*, bene ominata dicere: partim, ut si quis esset sibi conscius admissi piaculi, discederet à mysteriis. Proverbium igitur locum habuerit, quoties aut testes, aut judices, aut convictores significamus idoneos, ac neutiquam rejiciendos.

N O T U S.

Hoc jam & vates sciunt.

Apte torquebitur jocus in rem tandem compertam, quæ diu fefellerat.

In ore atque oculis.

Quæ propalam fiunt, in ore atque oculis omnium fieri dicuntur. *Cicero.*

Rumor publicus non omnino frustra est.

Hesiodus:

φήμη δ' οὔτοι πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα λαοὶ πολλοὶ φημίζωσιν. *Id est,*

Haudquaquam in totum rumor perit ille, per ora
Qui volitat populis compluribus. *Lucian.*

Domestice notus.

Lucianus.

Ἀνδρὶ ἐλευθέρῳ καὶ οἴκοθεν σε ἀκριβῶς εἰδότι,

Id est, Viro libero, & qui te ex domestico convictu cognitum habeat.

Id erit venustius, si ad res animi traducatur, ut si quis dicat artem Rhetoricam οἴκοθεν alicui notam.

Intus & in cute. *Persius.*

Intus & in cute notus, est omnibus modis cognitus, perinde quasi dicas foris atque intus notus. Persius:

Ad populum phaleras, ego te intus & in cute novi.

Id est, Aliis fucum facito, mihi plane notus es, neque potes imposturam facere. Plautus: Hunc ego penitus & domi inspexi.

Principes inter se noti. *Homer.*

Qui dicet mutuam principum, aut eruditorum inter ipsos esse notitiam, usurpare poterit ilud Homeri:

Non ignoti inter se sunt Dî morte carentes,
Quanquam semoti diversa in sede morentur.

Torqueri poterit in satrapas istos, qui tametsi belligerari videntur, tamen ipsi clanculũ inter se colludunt.

NOVITAS.

In folle offerre. *Callisti.*

Pro eo quod est, inexplorate, inexplicate & confuse, sicut qui syngraphas & pecuniam sacculo inclusas offert.

Aliud genus remi. Ἄλλο γένος κώπης. *Plutarc.*

Id est, Aliud genus remi. Dicebatur olim, ubi quis-

piam res novas, & antea non visas induceret: aut si quis versis moribus pristinis, novum & insuetum vitæ genus institueret.

Homer

Grata novitas.

Quando dices nuperrima quæque vulgo maxime placere, non intempestivum erit illud Homeri ex Odyss. α.

Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι,
Ἥτις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέλητται.

Id est, Cantio enim hæc hominum longe est celeberrima vulgo.
Et gravissima, quæ nuperrima venit in aures.

Qui modus equitum? Τίς τρόπος ἵππων,

Id est, Qui modus equorum? Vbi quis novam ac peregrinam induceret consuetudinem: veluti si quis Italus Gallicis vestibus uteretur. Dictum videtur de hospitibus novo quadrigarum genere invectis.

NVGALIA.

Suidas.

Κρουνοχυτρολήραιον.

Hominem stulte nugacem Græci vocabant κρουνοχυτρολήραιον voce ridicule composita à κρουνός, qua proprie dicitur aqua impetu scatens & χύτρα olla, & ληρεῖν, quod est nugari. Ollas autem stupidos vocamus. Refertur à Suida, & videtur è Comœdia quapiam sumptum.

Plautus.

Nugæ theatri.

Plautus nugas theatri appellat quotidiana convitia, quæ in meretricis, lenones & parasitos jaciebantur à Comœdiarum actoribus. Quin etiam totum hoc, quod in Comœdiis agitur, nugæ theatri dici poterunt. Veluti juvenes amare, senes objurgare, servos heris imponere, lenas sitire, &c.

NVNQVAM.

Cum Nibas coccissaverit.

Ὅτ' ἂν Νίβας κοκκύσῃ.

Simillimum illi, ad Græcas, calendas. Tradunt in Thessa-

Thessalonica Macedoniæ civitate vicum esse, cui nomen Nibas, ubi galli nunquam vocem edant.

Ad Græcas Calendas. Aug.

Pro nunquam, propterea quod Græci non habent Calendas, moræ Latinorum, sed νουμηνίας. *Id est,* novilunia. Atque ad lunæ recursus Græci solvebant usuras. Cum aliquos nunquam soluturos significare velis, ad Græcas Calendas soluturos ais.

Cum mula pepererit.

Quoties significamus aliquid nunquam futurum, ἐπὰν ἡμίονοι τίκωσι, *Id est,* cum mulæ pepererint, dicimus. De sterilitate mularum scribit Plin. lib. 8. cap. 44.

Anno magno Platonis.

Simile est superiori. Hunc enim existimant nunquam futurum.

Plenilunio fiet. Τῇ πανσελήνῳ. Diog.

Quasi sero, aut nunquam futurum. Etenim cum Datis & Artaphernes ductores regis Persarum, in Marathonem irrupissent, plenilunium observabant, ut tum in prælium exirent. Ergo prius quam illi venirent, Athenienses bellum aggressi sunt. Historiæ meminit Herodotus lib. VI. Inde quasi proverbio de cunctantibus & quavis occasione rem protrahentibus, apte dicitur, Ἐν τῇ πανσελήνῳ.

Per harma aliquid facere. Plut.

Poterit per jocum accommodari ad ea, quæ nunquam eventura credamus, quemadmodum ajunt, Ad Græcas Calendas. Huc faciunt sermones isti Ciceronis proverbiales: Post homines natos, Post hominum memoriam.

NUPERA.

Heri & nudius tertius. Χθὲς καὶ πρώην. Plat.

Proverbialis Hyperbole tempus admodum nuper actum significans.

NVSQVAM.

Vbi cervi cornua abjiciunt.

Arist. Ὅπου αἱ ἔλαφοι τὰ κέρατα ἀποβάλλουσιν.

Cervi cornua deposituri, secedunt in loca aspera & inaccessa: Quadrabit, ubi locum vehementer abditum, abstrusumque significabimus. Postremo quod innuemus nusquam inveniri, illic esse dicemus, ubi cervi cornua abjiciunt.

Pind. *Nec apud homines, nec in mari.*

Proverbiali schemate dictum est à Pyndaro Olympiacõn hymno 6. Ἀκίνδυνοι δ' ἀρεταὶ οὔτ' παρ' ἀνδράσιν, οὔτ' ἐν ναυσὶ κοίλαις τίμιαι. *Id est* Virtutes autem periculi expertes, neque apud homines, neque in pretio. pro eo quod erat, nusquam: quasi dicas, neque terra, neque mari. Ipsa autem sententia convenit cum illo Hesiodi decantatissimo:

Virtutem posuere Dii sudore parandam.

Nemo magnam laudem paravit absque periculo, &c.

Stephan *In Aphannas.* Εἰς ἀφάννας.

Stephanus tradit, Aphannas locum quempiam fuisse Siciliæ, vehementer obscurum & ignobilem, unde & nomen adductum apparet. Hinc natum proverbium, Aut in Aphannis, de incertis & quæ nusquam sunt.

NVNTIVS LÆTVS.

Haud annuntias bellum.

Juven. Οὐ πόλεμον ἀγγέλλεις.

Dici solitum, ubi quis rem oppidò lætam annuntiat, quod bellum res sit omnium calamitosissima. Julianus: O aureorum nuntius verborum.

Provolvitur ad milvios.

Suid. Προσκυλινδεῖται ἰκτῖνος.

Id est, Adorat milvium. Initio veris prodeunt milvii, qua re læti tenues, quod jam hyeme sint levati, provolvuntur, eosque velut adorant: Accommodari potest in eos, qui spe nova gestiunt.

Quid

Quid tibi Apollo cecinit. Zenod.

Τί σοι Ἀπόλλων κεκιθάρικεν.

Idest, quid tibi Apollo cecinit cithara: *Hoc est*, quid tibi respondit? Conveniet, ubi quis à principe redeuntem percunctabitur, quid responsi tulerit. Allusum est autem ad Apollinis citharam, quam illi tribuunt Poëtæ

Vulcanus tibi vaticinatus est. Suidas.

Ἀφθᾶς σοι λελάληκεν.

Suspicor dictum, ubi quis crederet se rem habere certam velut ex oraculo auditam.

Siren amicum nuntiat, apis hospitem. Idem

Σειρὴν μὲν φίλον ἀγγέλλει, ξεῖνον δὲ μέλισσα.

Idest, Hospitem apis, verum Siren prædicit amicum. Quoties complures eadem de re bene ominantur, aut ubi suæ quisque spei blandiens, ex quamlibet levibus argumentis divinat futurum, quod optat. Nam Siren hoc in loco insecti genus est, api non dissimili.

OBLIVIO.

Oblivionis campus. Λήθης πεδίον. Hieron.

Lethes campus dicitur vel de vehemeter obliviosis, vel de rebus commentitiis ac frivolis, quæ nusquam sint.

Proprii nominis oblivisci.

In hominem vehementer obliviosum, Ovidius:

Nominis ante mei venient oblivia nobis.

Malorum oblivio.

Qui deprecabitur omen aliquod parum faustum, aut qui jubebit obliterari memoriam malorum, usurpabit illud Homeri ex Iliad. δ.

Τὰ δὲ πάντα θεοὶ μεταμώλια θεῖεν.

Irrita dii superi ventis hæc omnia tradant.

Ne malorum memineris. Valer. Maxim.

Μὴ μνησικακήσῃς.

Idest, Ne malorum memoriam refrices. Ne preteritarum rerum mentio fiat.

Ex libro gubernatores.

Ἐκ βιβλίου κυβερνῆται.

Galenus

Galenus de compositione pharmacorum III. adsimiles iis, qui proverbio dicuntur gubernatores è libro. De multis magistris alibi dictum.

Ἀμνηστία.

Plutarch

Oblivio est omnium, quæ conviviis vel fiunt vel dicuntur.

Hac non egreditur verbum.

Idem

Ex Lycurgi institutione, qui natu maximus erat, stabat ad ostium, & ad convivium ingredientibus dicebat ostensis foribus: Διὰ τούτων ἔξω λόγος οὐκ ἐκπορεύεται. *Id est*, Per hasce nullus sermo progreditur foras. Horatius: Ne fidos inter amicos sit, qui dicta foras eliminet.

Vino inscribere mulieris jusjurandum.

Τὸν γὰρ γυναικὸς ὅρκον εἰς οἶνον γράφω, *Id est,*
Inscribo vino si qua jurat fœmina.

Innuit irrita esse solere, quæcunque in compotationibus effutiuntur.

Odi memorem compotorem.

Μισῶ μνήμονα συμπότην.

Lucian.

In eos, qui quæ inter amicos & inter pocula dicuntur liberius, foras eliminant.

Vivorum oportet meminisse.

Cicero.

In eos qui plurimum de vita defunctis loquuntur. Id quod vulgo putant, ominosum mortuos in ore habere.

Ventis tradere.

Horat.

Pro eo, quod est oblivisci atque ex animo ejicere, Horat.
Tristitiam & metus, Tradam protervis in mare
Creticum Portare ventis.

Ollæ vestigium in cinere turbato.

Χύτρας ἴχνος συγχεῖν ἐν τῇ τέφρᾳ.

Plutarc.

Plutarchus in Symposiacis interpretatur nullum evidens iracundiæ vestigium oportere relinqui: sed simul atque deferbuerit, atque resederit animi tumor, omnem

omnem præteritorum malorum memoriam penitus tollendam esse.

Imis ceris eradere. Hier.

Pro eo quod est, delere penitus, sic ut nullum omnino memoriæ pristinæ vestigium extet. Sumptum ab his, qui in ceratis scriptitant tabulis.

Bibere mandragoram. Juli.

Inest vis somnifica mandragoræ, adeo ut enecet etiam largiore potu. Unde qui cessant in officio, dormitantque, multum mandragoram bibisse dicuntur. Non dissimile illi: Bibe elleborum.

OBSCURITAS.

Delius natator. Δήλιος κολυμβητής.

Olim vulgo dicebatur admodum natandi peritus, quique nosset in summa natare aqua. Natum à Socrate, qui rogatus de Heracliti libro, cujusmodi videretur, respondisse fertur hoc pacto: Quæ quidem intellexi, præclara: arbitror autem & ea, quæ non intellexi: quanquam natatore Delio opus, ut ne quis in eo præfocetur.

Per nebulam. Cicer

Vide, Indiligentia.

Numeris Platonicis obscurius.

Id ideo dictum, quod Plato numeris Pythagoricis obscurat suam Philosophiam ac veluti nebulas offundit. Nam Pythagoras omnem fere philosophiæ rationem ad numeros traxit.

Davus sum non Oedipus. Terent.

Oedipi ingenium scite proponendis, simul & dissolvendis ænigmatum scyrpis nobilitatum est, propter dissoluta sphingis problemata, adeo ut in proverbium abierit ejus nominis appellatio. Similis est farinæ: Non sum Divinus.

Canis podicem inspicere.

Vide, Cæcutientia.

Bœotica ænigmata. Βοιώτια αἰνίγματα.

Dicebantur oblique atque obscure dicta, quæque perdiffi-

difficile percipi possent. Sumptum à fabula sphingis monstri Thebani. Ea proposuit Oedipo ænigma huiusmodi: Quadrupes, bipes, ac rursum tripes. Id Oedipus interpretatus est, hominem esse, qui puer manibus quoque pedum nititur vice: deinde confirmato gradu duobus pedibus se sustinet, donec ætas decrepita baculum, ceu tertium pedem, addat.

Ne Apollo quidem intelligat.

Ταυτὶ δ' ὅτ' ἐστὶν οὐδ' ἂν Ἀπόλλων μάθοι.

Id est, Nec Apollo, quid sibi hæc velint, intelligat, quod vehementer esset obscurum, & intellectu perdifficile.

Carcini poëmata.

Dicebantur ea, quæ viderentur obscurius & instar ænigmatis dicta. Carcinus poëta quispiam fuit. Orestem ab illo coactum, ut matricidium confiteretur.

OBSECUNDANTIS.

Hier. *Ad digituli crepitum.*

Qui arrogantius, fastidiosiusque jubent quippiam, digituli crepitu significare dicuntur. Divus Hieronymus in epistola ad Rusticum Monachum usurpavit in superciliosum quendam & fastidientem, qui dicturus, digituli crepitu silentium imperabat.

Hom *Cum uterque concedit alteri.*

Quum omissa contentione, uterque alteri concedit, usurpabit illud Iliad IV.

Ἀλλ' ἤτοι γὰρ ταῦθ' ὑποείξομεν ἀλλήλοισιν,
Σοὶ μὲν ἐγώ, σὺ δὲ μοι. *Id est*,
Quin magis alteri in his rebus cedamus uterque:
Tu mihi, contra, ego deinde tibi

Zen. *Lex & regio.* Νόμος καὶ χώρα.

Id est, Mos sive lex & regio. Serviendum & obsecundandum esse moribus regionis, in qua verseris. Zenodotus adscribit unicuique genti suas quasdam leges esse, & instituta vivendi.

Deum sequere. Ἕπου Θεῷ.

Id est, Sequere Deum. Putant hunc esse sensum: Obtempera

tempera rationi. Quasi cuique debeat oraculum esse, quicquid in pectore dictitaverit ratio. Inest enim suus cuique animus, deus.

Non statuar leæna in machæra.

Οὐ στήσομαι λέαινα ἐπὶ τυρόκνηστιδ@. *Ari-stop.*

Proverbium meretricium, cum negat scortum sui copiam facturum sese. Nam in capulis militarium gladiorum elephantes ac leones imponi solent. At hi procumbentes inscalpuntur, sive ne lædant manum tenentis gladio, sive ne defringantur facile, si in pedes erecti figerentur.

Obedientia felicitatis mater.

Vide, Infortunii.

Insanire cum insanientibus.

Τοῖς μαινομένοις συμμαίνεσθαι.

Dicebatur qui se moribus quorumlibet attemperabat.

OBTRECTATIO ET MALEDICENTIA.

Mortui non mordent.

Οἱ τεθνηκότες οὐ δάκνουσιν.

Id etiam hac tempestate vulgo dicitur. Natum arbitror ex apophthegmate Theodori Chii, qui cum deliberaret, utrum Pompejus ab Ægypto repellendus esset, an admittendus, censuit receptum occidendum, addens hoc dictum: Mortuos non mordere.

Mortuis non convitiandum. *Hom*

Victo non insultandum, nec in mortuum ultra conferenda convitia, quanquam jure sit occisus. Huic suffragatur Homerus:

Οὐχ ὁσίη κταμένοισιν ἐπ' ἀνδράσιν εὐχετάασθαι. *Id est,*
Haud fas est super occisis jactare teipsum.

Cum larvis luctari.

Vide, Inanis opera. *Arist.*

Iugulare mortuos.

Vide, Absurda.

Non impetam lingua. Οὐκ ἐπιγλωττήσομαι.

Id est, Non incessam lingua. Unde semper à maledictis temperandum.

Tuis te pingam coloribus.

Hieron. *Id est*, Talem te scribam qualis es.

Sphæram inter sese reddere.

Plut. Meminit de lusus genere Julius Pollux, libro de rerum vocabulis nono: Non dissimilis est, quem hodie pilæ vocant. Quadrabit in eos, qui sese vicissim dicteriis incessunt. Confine illi: Cædimus, inque vicem præbemus crura sagittis.

Infixo aculeo fugere. Βαλὼν φεύγειν οἴει.

Id est, Jaculo emisso fugiturum te putas. Metaphora proverbialis, ubi quis dicto convitio, seu maleficio quopiam peracto, statim subducit sese, ne vel tueri cogatur quod dixerit, aut ne mutuum recipiat. Translatum ab apibus, aut vespis, quæ infixo aculeo statim aufugiunt.

Hom. *Vulgus suspicax.*

Suspiciosum vulgus, & pleraque malam in partem interpretatur. Homer. Odyss. η.

Δύσζηλοι γάρ τ' εἰμὲν ἐπὶ χθονὶ φῦλ' ἀνθρώπων.

Id est, Quippe homines pleriq; sumus male suspiciosi.

Pellem caninam rodere.

Martialis ponit pro eo quod est, hominem maledicum, & improbum convitiis sectari. Sic enim scribit in obtrectatorem quendam & oblatratorem:

Non deerunt tamen hac in urbe forsan,
Unus vel duo, tresve, quatuorve,
Pellem rodere qui velint caninam.

Vitilitigator.

Vitilitigatores Marcus Cato vocabat litium avidos & alienorum operum calumniatores. Cato ex vitiis & litigatoribus eleganter composuit.

Zoili.

Quære, Invidia.

Archilocum teris. Ἀρχίλοχον πατεῖς.

De maledico dicebatur. De Archilocho testatur Hor.
Archilochum proprio rabies armavit ïambo.
De quo plura paulo post.

Archilochi patria. Ἀρχιλόχου πατρίς. Dio-
Diogenianus testatur hoc dici solere de mordacibus gen.
ac maledicis.

Dente Theonino rodi.

Theonino dente rodi dicuntur, qui convitiis lacerantur. Sumptum à Theone poëta quodam rabiosæ loquacitatis, petulantissimæque maledicentiæ. Horatius hoc vitium alibi succum loliginis vocat, & salem nigrum, quod cum morsu addat & famæ maculam.

Carpet citius aliquis, quam immitabitur.

Μωμήσεταί τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται.

Porro res egregias multo proclivius est carpere, quam æmulari. Apte dicetur de re quapiam artis absolutæ, atque inimitabili.

Genuino mordere. Per-

Qui clanculum obtrectant, lacerantque quempiam, sius.
cum genuino mordere dicuntur. Persius: Et genuinum fregit in illis. Dentes autem genuini sunt omnium reconditissimi, ac propemodum operti gingiva, sero emergunt homini.

Etiam in deorum cœtu.

Κἂν θεῶν ἀγορᾷ. Quidam interpretantur de majorum in modum probis & æquis: quidam de vehementer maledicis. Addunt locum quendam esse in Eleusine, vicinum Anactoro, vocatum θεῶν ἀγορὰν, in quem non ingrediebantur, nisi bene ominantes: unde de quopiam præter modum maledico dicebant: οὗτος κἂν θεῶν ἀγορᾷ δυσφημήσει. *Id est.* Hic vel in deorum concione, male ominata loquetur.

Dentata charta.

Dentata dicuntur mordacia. M. Tullius ad fratrem: Cice-
Calamo & attramento temperato. Dentata enim ro.
charta res agetur. Rursus edentula, quæ morsu carent.

Hipponacteum præconium, Idem

PIO

Pro infami nota dixit M. Tullius de Tigellio quidem ita scribens: Eumque addictum jam tum puto esse Calvi Licinii Hipponacteo præconio. Nam Hipponax Poëta fuit ïambographus, amarulentus, ac notæ mordacitatis.

Archilochia edicta.

Contumeliosa vocantur ac virulenta. Archilochi Poëtæ mordacitas vulgo celebratissima fuit. Is Lycamben socerum, à quo fuerat repudiatus, hujusque filiam adeo virulentis versibus insectatus est, ut uterque laqueo se præfocaverit.

Plaustra convitiis onusta.

Lucian. Lucian. καὶ ὅλας ἁμάξας βλασφημιῶν κατεσκέδασαν ἀλλήλων. *Id est*, Et solida plaustra convitiis onusta, inter sese effundebant. Loquitur de duobus philosophis inter sese contumeliose altercantibus.

Naves onustæ convitiis.

Homer. Homerus Iiad. υ.

Ἔστι γὰρ ἀμφοτέροισιν ὀνείδεα μυθήσασθαι
Πολλὰ μάλ', οὐδ' ἂν νηῦς ἑκατόζυγος ἄχθος ἄροιτο.
Proborum superest ambobus copia summa.
Quorum onus haud portet centum ratis incita remis.

Affine illi: quos tollere nec centum queant Ægyptii.

Nicand. *Morsus aspidis.* Δῆγμα ἀσπίδος.

De malo immedicabili, aut de lingua vehementer virulenta. Nihil autem vetat, quo minus trahatur adagium ad hostem clancularium, & tanto pestilentiorem, quod clanculum citraque dolorem infundat venenum hæc serpens.

Hystricis seta Θρὶξ ὕστριχος.

Id est, Pilus histricis: Dici poterit dicterium acriter in quempiam tortum. Est autem hystrix de genere erinaceorum, nisi quod hujus longiores sunt aculei.

O C.

OCCASIO.

Ansam quærere. Plautus.

Et consimiles metaphoræ. Ansa est, qua quippiam prehenditur ac tenetur. Plautus: An non vides hunc ansam quærere (id est, captare occasionem) rescindendæ atterendæque pactionis? Plato. Vt contentionis ansas multis præbuerint. Eodem pertinet, Præbere ansam, arripere ansam, præterire ansam, negligere, in easdem ansas incidere, & si qua sunt alia.

Capere Crines.

Pro arripere occasionem oblatam, & arreptam retinere.

Eximere è manu manubrium. Idem

Plautus dixit, pro eo quod est, jam paranti facere quippiam, extorquere peragendi facultatem. Translatum ab eo, cui jam vibrato gladio percussuro, repente capulus excutitur è manibus.

Fenestram aperire, & similes metaphoræ. Ter.

Pro eo, quod est occasionem ac velut ansam administrare. Terentius in Heaut. Hui quantam fenestram ad nequitiam patefeceris. Verum hoc non nisi in malam partem; illud etiam in bonam, Aperire januam. Item illa: Repagula aperire, januam aperire, præstuere viam, præcludere viam, jacere fundamenta.

Gladium dedisti, quo se occideret. Plautus.

Ministrasti materiam & adjumentum ad perniciem: Veluti si quis amanti adolescenti pecuniam det in manum, &c.

Tollenda mali occasio. Hom

Qui suadebit, ut mali submoveatur occasio, citabit illud Hom. ex Odyss. π.

Αὐτὸς γὰρ ἐφέλκεται ἄνδρα σίδηρος.

Quippe viros ferrum illicit ipsum.

Ita divitiæ proliciunt ad luxum, consuetudo puellarum ad amorem.

Premenda occasio. Idem

Qui

Qui significabit modis omnibus instandum esse, ne omittendam è manibus semel oblatam occasionem accommodabit illud ex Odyss. δ.

Ὑμεῖς δ' ἀστεμφέως ἐχέμεν μᾶλλον τε πιέζειν.

Id est, Vos premite & vinclis magis arcte stringite captum. Quod quidem torquere licebit ad id, quum dicemus impetus animi hoc magis ac magis esse coercendos rationis moderamine, quo magis effervescunt & ad malum sollicitant.

Suid. *Nunc tuum ferrum in igni est.*

Ejus ferrum in igni esse dicebant, cujus negotium jam ageretur.

Non semper erit æstas.

Hesi. Οὐκ αἰεὶ θέρος ἐσσεῖται, ποιεῖσθε καλιάς.

Id est, Æstas non semper fuerit, componite nidos. Non semper virebit ætas, para, quo se recipiat senectus. Aut non semper erit prospera fortuna, munias animum philosophiæ decretis, quo fortunam adversam possis contemnere.

OTIVM.

Cicer *Conchas legere.*

Summi otii est conchas & umbilicos legere in littoribus, qui lusus esse solet puerorum. Quanquam transferri potest ad eos, qui aliud agentes obiter etiam leviora quædam animi gratia admiscent. Crassus orator apud Ciceronem lib. de Oratore 2. de Lælio & Scipione loquens: Non audeo, inquit, dicere de talibus viris, sed tamen ita solet narrare Scævola, conchas eas & umbilicos ad Cajetam & Lucrinum legere consuevisse, & ad omnem animi remissionem ludumque descendere. Vmbilicos opinor appellat vel conchas vel calculos umbilici formam imitantes, vel herbam quæ Veneris umbilicus dicitur, auctore Dioscoride.

Idem *Liber non est, qui non aliquando nihil agit.*

Qui in summo otio versabantur ab omnibus feriati negotiis, ii nihil agere dicebantur. M. Tullius lib. de

Ora-

Oratore 2. sub persona Crassi ad Scævolam. Quid igitur, inquam, quando ages negotium publicum, quando amicorum, quando tuum? quando denique nihil ages? Tum illud addidi. Mihi enim liber esse non videtur, qui non aliquando nihil agit: hæc ille. Mox interpretatur quid declaret, nihil agere. In qua, inquit, permaneo Catule sententia, meque quum huc veni, hoc ipsum nihil agere, & plane cessare delectat. Nam cessare dicuntur non tantum ii, qui desistunt à negotio, sed qui sunt in otio. Expedit autem interdum nihil agere, ut cætera recte agamus. Alias ostendimus eos nihil agere dici, qui inanem sumunt operam.

OCCVLTA.

Terra defossum habes. Γῇ κρύψας ἔχεις. *Plautus.*

In eum qui non impertit, neque profert suas dotes. Sumptum ab avaris thesaurum humo defodientibus.

Occultæ musices nullus respectus. *Sueton.*

Cujus adagii sensus est: Quamvis egregias animi dotes, si non proferas, perinde esse quasi non habeas. Persius: Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter. Ecclesi. 20. Sapientiæ reconditæ, & thesauri abstrusi nullum esse utilitatem. Ovidius.

Tu licet & Thamiram superes atque Orphea cantu,
Non erit ignotæ gratia magna Lyræ.

Ἄζυλος. *Plautus.*

Sunt nonnulli mortales, qui vel nativo quodam ingenii vitio, vel data etiam opera, quæ sciunt dissimulant & aliis gravantur impertire. His illud nonnunquam evenire solet, ut pro indoctis negligantur, His adscribendum quod Græci τυφλὸν πλοῦτον appellant, id est, divitias, cæcas, reconditas opes & abstrusas.

Qui sunt apud inferos terniones.

Τὰς ἐν ᾅδου τριακάδας.

Hoc adagio ridebantur ii, qui res abditas & abstrusas curiosa quadam diligentia vestigarent. Ajunt terniones

niones apud inferos honoratos esse, ut Hecent[...]
cros, &c.

Ari- *Nisi siqua videt avis.* πλὴν εἴ τις εἶδεν ὄρνις
stop. De re vehementer oculta. Suidas hunc versicul[...] citat ex Aristop. Nemo me contuetur, nisi praeter[...] laus avis.

Ze- *Attici Eleusinia.* Ἀττικοὶ Ἐλευσίνια.
nod. Subaudiendum καθ᾽ ἑαυτοὺς, id est, inter sese. Usu[...] tur si quando conveniunt inter sese aliqui, secret[...] re quapiam arcana tractantes. Ducta metaphor[...] mysteriis sacrorum Eleusiniorum, quae in honor[...] Cereris agebantur apud Elusim, summa religion[...] mysticisque ceremoniis, à quibus arcebantur p[...] phani.

Lu- *In tenebris saltare.* Ἐν τῷ σκότῳ ὀρχεῖσθαι.
cian. Est rem gerere clanculum, nullo teste, nulloque [...] dice.

Translatum ab iis, qui choros ducunt in tenebris.

Te- *Monstrum alere.*
rent. Monstrum alitur, ubi quod oculti vitii latere signi[...] camus. Inde sumpta metaphora, quod monstra ob p[...] dorem clanculum aluntur & occultantur.

Plu- *Muris circumcurrentibus.*
tarc. Τῶν τοίχων περιτρεχόντων.
Id est, Parietibus circumcurrentibus. Plutarchus indi[...] cat muliebre fuisse proverbium, quo secretum signi[...] ficabant, muris videlicet testes & arbitros arcentibus[...] Licebit uti, cum aliquid monstri alitur, & ob id c[...] ptari secretum.

Summis ingredi pedibus.
Dicitur, qui clanculum, aut cautim, ac pedetentim[...] quod aiunt, conatur aliquid. Graeci jucundius efferun[...] adverbio composito ἀκροποδητί. Idem valent illa: su[...] spenso gradu, & suspensis pedibus. Traductum à ge[...] stu eorum, qui sic ingrediuntur, ut strepitum pedum[...] nemo sentiat.

Mat. 10. *In aurem dicere.* Εἰς οὖς λέγειν.

Vel

l hodie vulgo dictitant, pro eo quod est, clanculum secreto committere. In Euangelio, & quæ in aurem audistis, prædicate super tecta.

Ostium obdite prophani.

Θύρας ἐπίθεσθε βέβηλοι. *Lucian.*

est, Fores occludite quique profani, Sumpta est lusio ex Orpheo, cujus hoc citatur carmen:

Φθέγξομαι οἷς θέμις ἐστί, θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι.

Pas quibus est audire loquar, vos turba prophana obturate fores.

ubet ut prophani ostium auribus imponant, ne quid rcani sermonis possit ingredi. Conveniet uti, si quando significabimus nos de rebus arduis & arcanis locuturos esse.

In simpulo. *Cicero.*

n simpulo olim fieri dicebant, quod vel clanculum el in re minuta atque humili fieret. Est enim simpulum vas parvum minutim fundens, unde veteres res minutas nulliusque pretii, simpularias appellabant. Allegoria sumpta à puerorum lusu, quo solent per fistulam angustam in simpulum inflantes, quasi fluctus uosdam, & aquæ strepitum excitare.

In angulo. Ἐν γωνίᾳ.

d est, In angulo fieri dicitur, quod fit in occulto. Dissimili illi: Super tectum prædicare, pro eo quod est, palam & in publico prædicare.

Admoto capite.

Ἄγχι σχὼν κεφαλήν, ἵνα μὴ πευθοίατ' οἱ ἄλλοι. *Homer.*

d est, Admoto capite, reliqui ne audire valerent.

Admonet eo loco, si quis objurgandus est amicus, ut fiat primum in tempore, deinde comiter & amice magis quam aspere, Postremo clanculum semotis arbitris. Vnde optimum est illud, Admoto proprius capite.

Vrit absque torre.

Versum hunc ceu proverbialem subinde Plutarchus usurpat: *Plutarch*

Εὗε ἄτερ δαλοῖο καὶ ὠμοῦ γῆρας ὄπαζεν.

Exurit sine torre, graveque dat illa senectæ.

OC-

OCCUPATIO, OTIUM.

Lucian. *Ne ad aures quidem scalpendas otium est.*

Ὀυδ' ὅσον κνήσασθαι, τὸ οὖς φασὶ σχολὴν ἄγειν.

Id est, Ac ne tantisper otiosus, ut aurem, sicut aiunt, scalpere vacet. Cum ne minimum quidem otii superesse significabimus.

Aristot. *Nullum otium servis.* Ὀυ σχολὴ δούλοις. *Id est*. Non otium servis. Sumptum à servorum conditione, quibus heri nullum concedunt otium.

Plutarc. *Festum multas habens.* Ἑορτὴ πολλὰς ἔχουσα. Subaudiendum, molestias aut occupationes. Dictum in eos, qui magnas componerent sarcinas, aliquo profecturi. Natum ab iis, qui festa solent adire.

Vincula Tyrrhena. Δεσμοὶ Τυῤῥηνοί. Dicebantur odiosa negotia, quibus destringebantur aliquis. Traductum à vinculis, quibus Tyrrheni captivos vinciebant, gravibus & molestis.

Alcibia. *Cum licet fugere, ne quare litem.*

Ἐξὸν φυγεῖν, μὴ ζήτει δίκην.

Ab Alcibiade natum. Is cum è Sicilia citaretur ab Atheniensibus, ut criminibus responderet, abdidit sese, negans litigandum esse, si quo modo liceret effugere.

ODIUM.

Lucian. *Odium agreste.* Μῖσος ἀγροικόν. Atrox odium sic appellabant veteres, propterea quod rustici plerumque μισάνθρωποι sunt, & acerbius atque implacabilius oderunt.

Catullus *Odium Vatinianum.* Pro capitali & vehementer acerba. Vatinius in quem acerrime *M.* Tullius invectus est, in tantum odium populi Romani pervenerat, jam detectis illius flagitiis, ut in proverbium cesserit, Odium Vatinianum.

Cicero. *Odium novercale.*

overcis omnibus innatum est fatale quoddam & ir-
reconciliabile odium in privignos

Oderint dum metuant.

Licebit adagium per jocum usurpare, veluti si quis
conditione superior, de clancularijs hostibus, qui ta-
men ob metum hiscere non audeant, dicat. Oderint,
dum metuant.

Odit cane pejus & angue. *Horat.*

Horatius: Alter Mileti textam cane pejus & angue
vitabit chlamydem. Plautus in Mercatore.

Nempe ruri uxor est tua, quam dudum dixeras
Te odisse æque ac angues.

Empedoclis simultas. *Diogen.*

Ἐμπεδοκλέους ἔχθρα.

Dicebatur pertinax & irreconciliabilis. Empedoclem
enim ajunt iis fuisse moribus, ut assidue simultatem
cum aliquibus susciperet.

Perpetuum bellum. Ἄσπονδος πόλεμος. *Cicero.*

M. Tullius epist. ad Attic. lib. 9. Hujus igitur belli
ego particeps, socius, & adjutor esse cogor, quod &
ἄσπονδον est cum civibus: ἄσπονδον vocat perpetuum
& atrox, irreconciliabile. Conveniet in simultatem
& dissidium amarulentum.

Archidamicum bellum.

Ἀρχιδάμιος πόλεμος.

De bello sævo crudelique dicebatur. Ab Archidamo
duce Lacedæmoniorum. Archidami sævitiam memo-
rat & Pausanias in Laconicis.

Et Scellii filium abominor.

Aristop.

Hic est affectus humanus ut si quis vel hominem, vel
quamcunque rem vehementer oderit, non solum in
commomeratione, verum etiam à cognatis vocibus
abhorreat, id eleganter expressit Aristophanes in Avi-
bus: Ibi persona quædam sic loquitur.

Ἀριστοκρατεῖσθαι δῆλος εἶ ζητῶν. *Id est,*

Aristocratiam palam est te quærere.

Altera

Altera respondet:

Ἥκιστα, καὶ τὸν Σκελλίου βδελύττομαι. *Idest,* Minime, sed ipsum Scellii natum quoque. Abominor.

Scellii filius dictus est Aristocrates. Hoc nomen invisum est detestanti Aristocratiam, quod et abominandæ rei memoriam renovet.

Non magis quam canem.

Plautus. Odium & contemtum vulgo declarant canis vocabulo. Horatius: Odit cane pejus. Et Plautus in Amphitr. Valuistin' usque? Expectatus advenis? Haud vidi magis. Expectatum enim salutat haud quaquam magis, quam canem.

Cui ista arrident, meis ne gaudeat.

Arist. Cum ingens discrimen interesse significabimus inter nostras & aliorum rationes. Contrarium huic:

Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mævi.

De iis quæ ejusdem sunt farinæ, & ex æquo contemnenda.

Ne via quidem eadem cum illo vult ingredi.

Μηδὲ τὴν αὐτὴν ὁδὸν βαδίζειν.

Plut. Ne via quidem eadem ingredi dicuntur, qui extreme dissident odio, adeo ut ne via quidem communi velint ambulare.

Fratrum inter se iræ sunt acerbissimæ.

Euri. Si quando simultas inciderit inter fratres, ea solet esse atrocior quam vulgarium inimicorum. Euripides in Iphigenia Aulid.

Soph. Δεινόν κασιγνήτοισι γίγνεσθαι λόγους,
Μάχας θ' ὅταν ποτ' ἐμπέσωσιν εἰς ἔριν.
Res dira verbis invicem altercarier,
Dictisque fratres dimicare mutuis,
Si quando lis inciderit aut contentio.

Ira omnium tardissime senescit.

Ὁ θυμὸς ἔσχατον γηράσκει.

Idest, Ira prostremum senescit. Nam vulgo mortales injuriæ tenacissime meminisse solent, benefactorum quam facillime oblivisci.

Vt lupus ovem. Ὡς λύκος ἄρνα φιλεῖ.

Id est, Vt lupus ovem amat. Qui sui commodi gratia simulat amorem.

Si tu proreta.

Plautus in Rud. Si tu proreta isti navi es, ego gubernator ero. Quo licebit uti, quoties neuter alteri in negotio quopiam vult cedere. *Plautus.*

Principum favor necessarius.

Vbi quis invitis principibus, conatur extricare sese è malo quopiam, aut à lite, à quo non possit explicari, nisi illorum adjutus favore, conveniet illud Homeri, in Ajacem Oileum dictum:

Φῆ ῥ' ἀέκητι θεῶν φυγέειν μέγα λαῖτμα θαλάσσης:

Id est, Jactabat sese spaciosi ex æquoris altis,
Emersurum undis, invito numine divûm.

OMINANDI.

Bene sit. Καλῶς ἔστω.

Ominis vox, cum quis rem quampiam novam & arduam auspicaretur Quod faustum felixque sit.

Cum Musis. Μετὰ Μουσῶν.

Hoc est, Musis bene fortunantibus. De doctis, aut iis, quæ docte dicuntur.

Adsint dii beati. Σὺν δ' ὁ θεοὶ μάκαρες. *Zen.*

Id est, Felices adsint superi. Sermo est bene ominantis in re quapiam aggrediunda.

Mercurio dextro.

Hesychius indicat, veteres in jactu quodam solere ominis gratia præfari Mercurium. Per jocum usurpari licebit, ubi quid aggredimur novi.

In morbo consumat. *Sene.*

Potest ab amico dici, qui nolit deesse amico, quod appendat, si morbus inciderit. Potest & ab inimico qui malo viro morbum optet.

In tuum ipsius caput.

Quoties in auctorem mali, malum retorquetur aut recidit, Græci dicunt; εἰς τὴν αὐτοῦ κεφαλήν. *Demost.*

OMNIA.

Ioca seriaque.

Quoties omnia nostra cum aliquo communicamus, cum eo joca seriaque conferre dicimur.

Nec animans nec inanime.

Proverbiali figura dictum est apud Platonem libro de Leg. 8.

πάντων τῶν ἐμψύχων καὶ τῶν ἀψύχων.

Id est, Omnium & animantium & inanimorum, cum nihil omnino significabimus excipiendum.

Pueri senesque.

Aristop. Vide, multi.

Angustum & latum.

Aristophanes: Dexteritate ego mea exilem & amplum valeo populum reddere. Marcescunt enim pueri malè pasti, rursus bene pasti fiunt obesi. Apposite torquebitur in eos, qui adolescentes recte docent aut secus: quive populo dextre concionantur, aut secùs.

Plautus. *Dulce & amarum.*

Plautus in Pseud. dixit dulce & amarum, pro lætis ac tristibus.

Omnium quos sol videt.

Sunt & illæ figuræ proverbiales, omnium quos terra sustinet, aut quos sol videt, pessimus optimusve.

ORIGINIS.

E tardigradis asinis equus prodiit.

Ἐκ βραδυσκελῶν ὄνων ἵππος ἀρέσειν.

Id est, E tardigradis asinis equus emersit. Cum clarus evadit quispiam obscuro genere natus, aut quoties ab indocto præceptore proficiscitur discipulus eruditus. En tibi ex asinis equum, id est, ex infimis parentibus arrogantem & ferocem.

E quercubus ac saxis nati.

Horat. E quercu, è saxis prognatus: quadrabit vel in homi

hominem obscuro genere: vel in eum, qui sit agresti & efferro ingenio, moribusque immanibus. Inde illud: Et duro robore natos. Homerus in Odyss. τ.

Ὀυ γὰρ ἀπὸ δρυός ἐσσι παλαιφάτου, οὐδ' ἀπὸ πέτρης.

Id est.

Nam neque fatidica quercu satus es, neque saxo.

Nunquam ex malo patre bonus filius.

Φεῦ φεῦ, παλαιὸς αἶνος ὡς καλῶς ἔχει,
Ὀυκ ἂν γένοιτο χρηστὸς ἐκ κακοῦ πατρός. *Id est,*
Heus, heus, ut illud dictitant recte, probum
Patre ad improbo non posse nasci filium.

E squilla non nascitur rosa.

Οὔτε γὰρ ἐκ σκίλλης ῥόδα φύεται. Theoc.

Id est, Non etenim è squillis rosa nascitur. Admonet adagium è probis parentibus nasci liberos probos: ex improbis improbos. Horatius: Neque imbellem feroces progenerant aquilæ columbam.

Ex minimis laboribus maxima. Homer.

Maximæ simultates nonnunquam ex levissimis injuriis nascuntur, non secus atque ex minutissima scintillula gravissimum incendium.

Exiguum malum, ingens bonum. Diogen.

Μικρὸν κακὸν, μέγ' ἀγαθόν.

Id est, Pusillum malum ingens bonum. Admonet adagium ex paululo incommodi, laboreque exiguo, summa maximaque commoda colligi. Si quid feceris honestum cum labore, labor abit honestum manet. Si quid feceris turpe cum voluptate, voluptas abit, turpitudo manet.

Bonæ leges ex malis moribus procreantur. Macrob.

Nam sicuti medicorum pharmacis nihil opus foret, nisi morbis laboraretur: ita legibus ferundis nihil opus esset, nisi perperam viveretur.

Initium belli. Ἀρχὴ πολέμου.

Id est, Origo belli. Ubi quis prior lacessit injuria seu con-

convitio. Unde ὑπόλιμος lædere dicitur, qui nulla lacessitus injuria, simultatem exercet.

Lu- cian. *Hinc belli initium.*

Dicimus cum alicunde natam simultatem ac tumultum rerum exortum inuimus. Lucianus in Pseud.

Καὶ κατὰ τὸν Θουκυδίδην, ἄρχεται ὁ πόλεμος ἀδόλως ἤδη. *Id est,*

Et juxta Thucididem, jam hinc belli initium.

Piscis primum à capite fœtet.

Ἰχθὺς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὄζειν ἄρχεται.

Piscis à capite primum incipit putere. Dictum in malos principes, quorum contagione reliquum vulgus inficitur.

1 Re. 24. *Ab impiis egressa est iniquitas:*

Significat ab improbis semper mali quippiam exoriri: à bonis nihil malorum proficisci.

Ἀνδρῶν γὰρ ἐσθλῶν ἔργα χρηστὰ γίγνεται.

Probis ab animis facta promanant proba.

Mali corvi malum ovum.

Gel- lius. Κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν.

Id est, Mali corvi malum ovum. Apte usurpabitur, quoties è malo præceptore discipulus malus proficiscitur: ex improbo patre filius improbus: ex patria illaudata vir illaudatus; denique facinus sceleratum ab homine scelesto.

Ho- mer. *Auctor omnium & fons.*

Veluti si quis dicat superbiam omnium malorum parentem: fidem omnium virtutum fontem: Homerum omnis poëseos patrem.

Ex tua officina.

Ex nostra officina depromi dicuntur, quæ à nobis inventa, nostroque ingenio profecta sunt. Hoc quo longius traducetur ad res animi, hoc fuerit lepidius, ut hoc consilii quis non intelligat è tua prodisse officina? Totum hoc negotii tuæ fuit officinæ.

Generosioris arboris statim planta cum fructu est. Fabius.

Egregia beneque nata ingenia statim maturescere, & ad frugem pervenire indicat.

Magnorum fluviorum navigabiles fontes. Idem

Significat præpotentium quantulacunque plus posse, quam universas tenuium opes.

Hinc illæ lacrymæ. Terent.

Dicetur de rei causa aliquandiu dissimulata, quæ vere tandem deprehendatur.

PARASITI.

Muscæ. Μυῖαι. Athenæ.

Olim dicebantur, qui delectabantur aliena mensa, quos Plautus muribus comparat semper alienum edentibus cibum. Apud Athenæum libro 6. parasitus quispiam se muscæ confert.

Δειπνεῖν ἄκλητος μυῖα.

Idest, Quod invocatus cœnitare amo, musca sum. Advolat enim hoc insectum ad cibum alienum.

Myconiorum more. Μυκονίων δίκην.

Myconiorum more dicebantur ad convivium accedere, qui ultro venirent non vocati. Myconus una Cycladum est: ipsa gens ob rerum inopiam cogebatur sese conviviis ingerere.

Quadra propria.

Nihil æque sapit, ut cibus proprius domi sumptus. Catullus: De meo ligurire libido est: id est, gustare cum voluptate. At dii Homerici malunt invitari ad nidores hostiarum, quam vivere οἰκόσιτοι.

Muris morem. Plautus.

Plautus in Captiv. Duo quasi mures semper edimus alienum cibum. In parasitos dictum, quibus jucundum est aliena vivere quadra. Non conveniunt nec in una sede morantur, libertas & cibus alienus: quod eleganter indicat Apologus Æsopicus de mure silvestri & domestico. Quin & Græcis proverbiali verbo μυπολεῖν dicuntur, qui muris in morem cibi

causa obambulant oberrantque. Indicat hoc Hesychius.

'Αὐτολήκυθοι.

Plutarc. Dicebantur, qui non ex animo, sed ventris causa colerent amicos, inde conficta voce, quod sponte ad Lecythum commearent, & invocati præsto essent in conviviis. Eosdem τραπεζέας quoque vocatos fuisse, testatur Plutarchus, & ab Eupolide τοῦ περὶ τήγανον καὶ μετ' ἄριστον φίλους. Id est, circum sartaginem & post prandium amicos dictos fuisse.

A. then. 'Αλλοτριοφάγοι.

Vocantur, quibus dulce est aliena vivere quadra.

Idem Κατὰ χειρῶν ὕδωρ.

Apud Athæneum refertur: orta disceptatione, quænam aquarum esset optima, quum alii præferrent Lernæam, alii Pirenæam, alii aliam. Carneus juxta Philoxeni sententiam dixit: Τὸ κατὰ χειρῶν ὕδωρ ἥδιστον suavissimam aquam quæ manibus infunditur, quod declaret, cœnam esse paratam.

Fervet olla, vivit amicita.

Ζῇ χύτρα, ζῇ φιλία.

In eos dicitur, quos patina, non benevolentia conciliat.

PAUPERTAS.

Lucian. *Nec obolum habet unde restim emat.*

In eos, qui maxima rei familiaris inopia laborant, Lucianus in Timone:

Χθὲς μηδ' ὀβολόν, ὥστε πρίασθαι βρόχον ἐσχηκότας.

Id est, Qui pridie ne obolum quidem habebant, quo laqueum emerent. *P*auperrimus sit oportet, qui tenuitatis tædio se laqueo præfocare velit.

Nudior Leberide. Γυμνότερος λεβηρίδος.

De vehementer tenuibus. Liberis enim serpentis exuvium significat, quo nihil potest esse inanius.

Iro, Codro, pauperior.

Ovidius. Ovid Irus erit subito, qui modo Crœsus erat. De Codro Juvenalis;

Tota domus Codri rheda componitur una.

Nudior paxillo Γυμνότερος πατλάλυ. *Juven.*

De extremæ paupertatis homine dicebatur hæc hyperbole. Nam paxillis corticem quoque detrahimus.

Telenico pauperior. Τελενίκυ πενέστερος.

Nam is notæ paupertatis fuit.

Nudus tanquam ex matre.

Γυμνὸς εἰς ἐκ μητρός.

Id est, Nudus ut ex matre. De vehementer paupere.

Ne in pelle quidem. Οὐδ᾽ ἐν δέρματι. *Suidas.*

De supra modum tenuibus, velut usque adeo nudis, ut ne pelle quidem propria tegantur.

Araneas ejicere. *Hesiod.*

Hesiodus: Ἐκ δ᾽ ἀγγέων ἐλάσειας ἀράχνεια. *Id est,* Vasis ejicias, quas nectit aranea telas. Sic enim significant inanitatem & inopiam. Lucianus; Carie & araneis differta

Cum exossis suum rodit pedem. *Idem*

Ὅτ᾽ ἀνόστεος ὃν πόδα τένδει.

Consimili figura significavit egestatem, in opere, *Opera & dies*: Exossem vocat polypum, quod ossibus careat. Is creditus est nonnullis sua brachia rodere, quum deest cibus. Est enim edacissimus.

Macilenta manu pinguem pedem. *Idem*

Manus enim gracilescunt fame, pedes intumescunt frigore. Hesiodus: Ne te deprendant inopem mala tempora brumæ, Atque pedem premere incipiat manus arida pinguem. Venustius erit si longius transferatur ad viaticum parandum senectuti, aut similia.

Pedem ubi ponat, non habet. *Tullius.*

In hominem insigniter tenuem atque inopem.

Cinclus. Κίγκλοι.

Id est, Cincli. Rusticano proverbio dicebantur præter modum pauperes. Cinclus enim avis quædam est imbecillis atque invalida.

Pistillo nudior, Ὑπὲρ ὗ γυμνότερος.

De vehementer tenui miseroque.

Paupertas sapientiam sortita est.

Zen. Πενία δὲ τὴν σοφίαν ἔλαχε.

Zenodotus citat ex Euripide. Ignava est opulentia, verum inopia multarum artium repertrix est. Persius: Magister artis ingeniique largitor venter: Hominem experiri multa paupertas jubet.

Pauper, sed ingeniosus.

Hom. In hominem tenui cultu, sed egregio tamen corpore, quadrabit illud Homeri ex Odyss. ζ.

Οἵην ἐκ ῥακέων ὁ γέρων ἐπιγουνίδα φαίνει.
Quos profert senior pannis è vilibus armos.

Lucianus torquet ad senem ingenio facundiaque præcellentem.

Fames Magistra.

Multa docet fames.

Πολλῶν ὁ λιμὸς γίγνεται διδάσκαλος.

Id est, Fames magistra est artium complurium. Ovid. Ingenium mala sæpe movent. Persius: Ingeniique largitor Venter, negatas artifex sequi voces.

Hecale pauperior.

Ovid. Hecale paupertate nobilis est. Ovidius:

Cur nemo est Hecalem, nulla est, quæ ceperit Irum,
Nempe quod alter egens, altera pauper erat.

Ad incitas.

Plautus. Quoties urgeret extrema necessitas, his res dicebatur ad incitas rediisse.

Centro & spatio circumscripta.

Plut. Plutarchus: Quod si facultates modicæ fuerint, & centro & spatio circumscriptæ ad usum. Sentit fortunas tam angustas, ut nisi certa dimensione dispensentur, non sint ad necessarios usus suffecturæ.

Nani

Quadrabit in tenues & humilis fortunæ homunculos, ac quemadmodum Horatius, moduli bipedalis, qui potentes sumptu conantur æquare.

Tunicati.

Hora. Tenues & humiles nullo cultu insignes, tunicati dicuntur,

cuntur. Horat. Vilia vendentem tunicato scruta popello.

Canalicolæ.

Homines exili re tenuique fortuna, dicti olim Canalicolæ, quod circa canales fori consisterent.

Ne tempestas quidem nocere possit. Cicero.

In homines insigniter nudos & inopes. Qui enim possident aliquid rerum, aut habent in agris, aut in maribus tempestas nocere potest. Cui vero nulla tempestas nocere potest, is nec in agris possidet quicquam, ut agricolæ: nec in navibus, ut negotiatores.

Non habet cui indormiat.

Dicimus & hodie: Non habet & lectum, aut non habet stramentum, quibus indormiat.

Omnia præter animam.

Quum nihil non datum significabimus præter vitam, dicimus omnia tradita præter animam. Simili figura animam debere dicuntur, qui plus quam omnia debent.

Zonam perdidit. Acrō in Horat.

Proverbium castrense in ἀχρημάτους, id est, eos qui nihil habent nummorum. Porphyrius tractum dicit à militum consuetudine, qui quicquid habent, in zona secum portant.

Animam debet. Τὴν ψυχὴν ὀφείλει. Terent.

De eo, qui immodico ære alieno eneatur, ut plus quam omnes facultates debeat, ac denique seipsum debeat. Terent. Quid si animam debet? Erat enim antiquitus lex, ut qui solvendo non esset, is nexus addiceretur creditori luiturus corpore, id est opera, quando non haberet in ære.

Saguntina fames. Aristop.

Est Saguntum Hispaniarum oppidum juxta flumen Hiberum, societate fœdereque conjunctum cum Romanis: Id longa Pœnorum obsidione fameque eo redactum est, ut cives extructo in foro igni, quicquid erat preciosarum rerum, in eum conjicerent, ac postremo

ſtremo ſeque ſuoſque liberos eodem præcipitarent, ne venirent in hoſtium manus.

Ari-ſtot. *Fames Meliæa.* Λιμὸς Μηλιαῖος.

De fame extrema, deque rebus difficillimis. Eſt enim Melus oppidum Theſſaliæ, quod Nicias Athenienſium dux obſedit, expugnavitque, non tam machinis bellicis, quam fame. Meminit hiſtoriæ Thucydides.

Famis campus. Λιμοῦ πεδίον.

In civitates dicitur ingenti fame preſſas. Eſt autem locus quiſpiam hoc nomine.

Λιμοδωριεῖς.

Heſychius dicit ex autoritate Didymi, eos qui juxta Netam accolebant, ſic vocatos, quod ob terræ ſterilitatem frequenter cum fame rem habebant. Quadrabit igitur in eos, qui fame adacti aliquò demigrant.

De-metr. *Aquam bibens nihil boni parias.*

Ὕδωρ δὲ πίνων, χρηστὸν οὐδὲν ἂν τέκοις.

Id eſt, Aquam bibens, probum & utile paries nihil. Languet Poëtarum ingenium ni vino concaleſcat. Horat.

Nulla placere diu, neque vivere carmina poſſunt.
Quæ ſcribuntur aquæ potoribus Juvenalis:
Satur eſt, quum dicit Horatius: Ohe. Horatius:
Fœcundi calices quem non fecere diſertum? Item:
Laudibus arguitur vini vinoſus Homerus. Et,
Ennius ipſe pater nunquam niſi potus ad arma
Proſiliit dicenda.

Ariſtoteles pſittacum loquaciorem fieri putet, ſi vinum biberit.

Non eſt Dithyrambus, ſi bibat aquam.

Οὐκ ἔστι διθύραμβος, ἂν ὕδωρ πίνῃ.

Id eſt, Haud Dithyrambus eſt aquam ſi potitet. Non adeſt hilaritas cum deeſt vinum. Excitat enim vini calor inveniendi vim, quæ torpet nonnunquam in jejunis: movet phantaſias, addit impetus, ſubminiſtrat fiduciam. Dithyrambi canebantur in honorem Bacchi.

Quæ-

Quærendæ facultates, deinde virtus.

Διζεσθαι βιοτὴν, ἀρετὴν δ' ὅταν ᾖ βίος. Diog.

Quærendus victus, virtus autem, ubi victus adfuerit. Horat. O cives, cives quærenda pecunia primum est, Virtus post nummos.

Pausone mendicior. Παύσωνος πτωχότερος.

Pauson pictor quispiam fuit insigni tenuitate, quemadmodum apud Juvenalem Codrus.

Sterilior Agrippo. Zeno

Ἀκαρπότερος Ἀγρίππου. *Id est,* Sterilior Agrippo. Laconum adagium est, de iis qui sunt extremæ paupertatis, neque quicquam facultatum possident. Quadrat & in ignavos, nulliusque industriæ homines.

Trium dierum commeatum.

Trium dierum commeatus, cum instare paupertas extrema significatur. Translatio ducta à militum commeatu. Aristop.

Qui egit, in turba versetur Hom.

Etiam hodiernis temporibus vulgo jactatur fabula de cœco mendico, qui jubeat ministro, ut eò se duceret, ubi maxima esset hominum procella, addens sententiam populari joco celebrem: Ibi quæstum esse, ubi sit hominum frequentia.

Mendico ne parentes quidem amici sunt.

πτωχοῦ φίλοι οὐδ' οἱ γεννήτορες.

Divitiæ conciliant amicos. Paupertas nec illos habet amicos, quos natura conjunxit.

Omnem facultatem indutus est,

Ἅπασαν τὴν οὐσίαν ἠμφίεσται.

Id est, Universam substantiam indutus est. De paupere, qui præter vestitum nihil præterea rerum possidet. Hodie vulgato joco dicunt: Cum subsilio, facultates omnes meæ commoventur. Notum illud Biantis philosophi dictum: Omnia mea mecum porto. Plautus Hoc quod induta sum, summæ opes.

Theagenis pecuniæ.

Θεαγένους χρήματα, καὶ Αἰσχίνου.

Aristop.

Id est,

Id est, Theagenis pecuniæ, quemadmodum Æschinis, jocus proverbialis in eos, qui pauperes cum sint, tamen divites haberi volunt. Hoc morbo notatus est uterque & Theagenes & Æſchines. Vnde cognomen his additum Σέλλοις, à Sello quopiam inepte ambitioſo. Finitimum ei: Phaniæ janua.

Cleomenes cubile ſuperat.

Ὁ Κλεομένης τῆς κοίτης ὑπερέχει.

De eo, qui magis abundaret rebus ſupervacaneis, quam neceſſariis. Ductum apparet à quopiam, corpore, quam pro lectuli modo, majore.

Certiſſima paupertas.

Colum. Columella: Vetus proverbium eſt, paupertatem certiſſimam eſſe, cum alicujus indigeas, uti eo non poſſe, quia ignoretur ubi projectum jaceat, quod deſideratur.

Ostiatim.

Cicer. Eleganter nec ſine proverbii ſpecie Cicero dixit Oſtiatim, pro ſingulatim, ſive nominatim Jucundius erit, ſi transferatur ad res animi. ut ſi quis è ſingulis libris aut capitibus autorum petat teſtimonia aut probationes : dicitur oſtitatim petere.

PENSATIO BENEFICII, VEL OFFICII.

Manus manum fricat.

Plato Monet adagium neminem ferme mortalium inveniri, qui velit in quempiam beneficium collocare, à quo non ſperet aliquid emolumenti viciſſim ad ſe rediturum, ſed officium invitari officio. Idem adagium effertur & hoc pacto : χεὶρ χεῖρα νίπτει. *Id eſt*, Manus manum lavat.

Botrus appoſitus botro matureſcit.

Suid. Βότρυς πρὸς βότρυν πεπαίνεται.

Id eſt, Botrus juxta botrum matureſcit. Quando dicemus talem quemque evadere, cum qualibus habet conſuetudinem. Habet autem hoc aſſiduitas, ut

vicinis

vicinis vitia faciat communia. Translatum ab uvis quæ mutuo oppositæ maturitatem inter se vicissim & dant & accipiunt.

Da mihi mutuum testimonium.

Δάνεισόν μοι μαρτυρίαν. Cicer

Hoc est, Da mihi tuum testimonium, recepturus itidem meum. In eos recte jaciendum, qui se mutua talione laudant.

Senes mutuum fricant.

Celebratur & Scipionis Æmiliani apophthegma: Jumenta quod manibus careant, alieno egere frictu. Quo significatum est, eos, qui res egregias gerere non possunt, egere præcone, quo famam sibi comparent.

Pro Delo Calauriam.

Ἀντὶ Δήλου τὴν Καλαυρίαν.

Est in fabulis: Neptunum cum Latona permutationem fecisse, ut illa Calauriam insulam Neptuno concederet, possideret Delum, proque dato Tænaro reciperet Pythonem. Est autem Calauria exigua insula, haud procul à Creta. Ea res in proverbium abiit, quoties officium officio pensatur.

Fricantem refrica. Τὸν ξύοντα ἀντιξύειν. Diog

Id est, Scalpentem vicissim scalpe. Par est, de merente bene, bene mereri, & officium officio pensare.

Ferrum ferro acuitur. Prov

Ferrum ferro accuitur, & homo exacuit faciem amici sui. 7.

Eodem cubito. Αὐτῷ πήχει. Luci.

Hoc est, eadem regula, eadem mensura. Non inutile fuerit admonere, plerasque metaphoras à mensuris ductas esse proverbiales, ut, Pensiculare rem, Pensitare factum: Rependere beneficium, Remetiri gratiam, Liberare negotium, Expendere caussam, Remunerare beneficium Æquilibrium officii, Retaliare convitium atque id genus alia.

Eadem mensura. Mat.

Christus in Evangelio utitur, cum ait futurum, ut qua men- 7.

mensura fuerimus aliis emensi, eadem nobis remetietur.

Par pari referre. Ἴσον ἴσῳ ἐπιφέρειν.

Terent. Terentius usurpat in Eunucho parœmiam, superiori non admodum dissimilem: Par pari referto. Qua monemur, ut tales simus in alios, qualês in nos illos experimur. Idem in Prologo Phorm. Quod ab ipso allatum est, sibi id esse relatum putet.

Paria facere.

Paria facere, idem est, quod pensare ex æquo.

Plau *Hostimentum est opera pro pecunia.*

Hoc adagium admonet nihil gratuitum esse debere, sed officium beneficio pensandum. Hostimentum autem, autore Festo Pompeio, beneficii pensatio est, à prisco verbo hostire & adhostire, quod est paria referre: Ab eodem hostem dici putat Nonius, quod ex æqua caussa pugnam suscipiat. Sic Lena apud Plautum in Asinaria adolescenti respondet sua exprobranti beneficia: Hostimentum est opera pro pecunia, hoc est, neuter habet quod imputet alteri; Tu mulierem amabas, missa est; Ego pecuniam, dedisti.

Suid. *Pro bonis glomi.* Ἀντ' ἀγαθῶν ἀγαθίδες.

Id est, Pro bonis glomi. Dici consuevit, ubi quis beneficium quod in alium contulisset, cumulate, cumque fœnore reciperet. Agathides enim Græcis glomi dicuntur, verum allusionis decus in voce Græca est, quod in sermone Latino reddi non potest.

Cicer *Ut sementem feceris, ita & metes.*

Reportabis præmium tuis factis dignum. Perquam festivum est, quod de Diogene refert Laërtius: Super cœnam quidam illi objiciebant ossa velut cani, quod Cynicus esset: eam contumeliam sic ille pensavit, accessit propius, & juxta illos stans mingebat; vicissim illis canem agens. Sed propius huc pertinet, quod idem refert in Zenone, qui servum in furto deprehensum cædebat. Servus interim clamabat, in fatis fuisse ut furaretur. At Zenon: illud etiam, ut cædereris. Servus quoniam audierat herum disputantem de necessitate

[...]itate fatorum, eam prætexuit suo commisso. Sed scite [re]torsit philosophus.

Benefactis pensare delicta.

Ἄλλοις ἐν ἐσθλοῖς τὸ δ' ἀποθοῦνται ψόγον Cicero.

Aliis bene factis hocce depellunt probrum.

PERFICIENDI SIVE ABSOLVENDI.

Non solvere. Κάθαμμα λυεῖν. Idem

Dicebatur, qui negotium alioqui impeditum facile conficeret.

Tenedia bipennis. Τενέδιος πέλεκυς.

Idest, Tenedia securis, Conveniet aut in eos, qui nimium severe judicant ac puniunt; aut qui celeriter expediunt controversias, & litium ambiguitates. Inde translatum, quod olim rex Tenedi securim gestans lites audire consuevit: caussaque judicata, protinus eum qui fecisset injuriam, securi percutere. Aut quod Tenedius quidem rex legem tulit in adulteros, ut utriusque corpus securi concideretur, ejusque legis exemplum etiam in filium edit.

Colophonem addidit. Τὸν κολοφῶνα ἐπέθηκεν. Diogen.

Dici consuevit, cum summa manus rei cuipiam imponitur, aut cum accedit id, sine quo negotium confici non potest. Strabo scribit Colophonios olim cum navalibus copiis abundasse, tum equestribus adeo præcelluisse, ut ubicunque gentium bellum gereretur, quod confici non posset, Colophoniorum equitum auxilio profligaretur.

Colophonium suffragium.

Κολοφωνία ψῆφος.

Cum Colophonii duodecim civitatibus imperarent, quarum unum Smyrna, in publicis consiliis, si quando Smyrnensium æquales fuissent calculi, pars ea vincebat, cui subscripsissent Colophonii illi: quorum opera vicerant in prælio. Itaque proverbium quadrabit, quum significabimus, judicium aut suffragium alicujus plurimum in re quapiam valere.

Cicero.

Summum fastigium imponere.

Pro eo quod est, Rem omnibus suis partibus absolvere. Exempla reperies apud Ciceronem. Translatum ab ædificatoribus, qui perfecto demum ædificio, fastigium aliquod solent imponere.

Circulum absolvere. Τὸν κύκλον ἀποτελεῖν.

Est rem omnibus numeris, omnibus partibus perfectam reddere.

Seneca.

Summam manum addere.

Mirum ni metophora ab artificibus translata, qui primum rude quoddam operis simulachrum effingunt, atque hanc primam appellant manum, deinde formant expressius, postremo summa cura expoliunt, atque hanc supremam seu summam manum vocant. Eadem figura dicimus: Nihil deesse, præter extremam manum.

Cicero.

Supremum fabulæ actum addere.

Pro eo quod est: Extremum finem imponere. M. Tullius ad Quintum fratrem. Illud te ad extremum & oro & hortor, ut tanquam Poëtæ boni & actores industrii solent, sic tu in extrema parte & conclusione muneris ac negotii tui diligentissimus sis.

Horat.

Ad umbelicum ducere

Pro eo quod est Librum finire atque absolvere Sunt enim umbilici ornamenta quædam ossea aut lignea corneave, umbilici nostri formam imitantia, quæ voluminibus jam absolutis addebantur, atque hinc proverbialem figuram esse natam, putant. Ad umbilicum pervenit, id est, ad finem.

Ad coronidem usque. Μέχρι τῆς κορωνίδος.

Id est Usque ad coronidem. Cum extremum finem rei cujuspiam significabimus A navibus translatum, quibus aliquid nostri speciem gerens solet addi. Jucundius erit, quoties transfertur ad animum, veluti si quis studiorum coronidem dicat: aut moneat, ut egregiis cœptis auream addat coronidem. Aut vitæ laudabiliter actæ jubeat auream imponi coronidem, hoc est, mortem piam.

Ser-

Servatori tertium. Τὸ τρίτον τῷ σωτῆρι.
Id est, Tertium servatori. Pindari interpres ostendit antiquitus fuisse morem, ut in conviviis primus calix misceretur Jovi Olympio, secundus Heroibus, tertius Jovi servatori. Addit autem hunc calicem Σωτῆρος appellatum, quod hucusque potatio citra ebrietatem animique noxam consisteret. Juxta illud apud Apulejum Asclepiadis dictum, existimantis primum craterem pertinere ad sitim, secundum ad voluptatem, tertium ad ebrietatem, quartum ad insaniam.

Domum quum facis, ne relinquas impolitam. *Hesi.*
Sensus est: Unicuiq; negotio, quod semel institueri-mus finem idoneum imponendum, ut nihil omnino desideretur. Veluti si quis adhortetur aliquem ne literarum studium deserat, sed laudabiliter institutis summam manum imponat, ne vulgo ludibrio sit.

Omnia octo. Ἀπαντοκτώ. *Iul. Poll.*
Cum nihil deesse significamus, aut quum multa inter se similia videntur.

Si meus ille stylus fuisset. *Cicer.*
Pro eo quod est, Si hoc negotii meo arbitrio, meoque artificio commissum fuisset. Translata metaphora à fabularum autoribus, quorum stylo & calamo fabula tota conficitur. Porro stylus est cuspis illa graphiaria qua scribimus in tabulis ceratis.

Ad Herculis columnas.
Ἡράκλειαι στῆλαι. *Stra.*
Sic n. vulgo dici solet, τὰ πέρα Γαδείρων οὐ περατά. *Id est,* Quæ ultra Gades, inaccessa. Quo significant ultra columnas Herculis non esse quo progrediare. Columnas has Hercules ibi fixisse dicitur, cum boves vestigaret Geryonis, tanquam illic esset suprema orbis meta.

Ad phasim usque navigavit.
Εἰς φᾶσιν ἔνθα ναυσὶν ἔσχατος δρόμος.
Id est, Ad phasim, ubi supremus cursus navibus. Phasis Euxini sinus & extrema navigationis meta.
Sum-

Sumptum videtur ab Jaſonis fabula. Neque diffici-
le fuerit ſchema, ſi quis ad Herculis uſque colum-
dicatur navigaviſſe aut uſqne ad Britannos, quos
tores extra mundi terminos ponunt, Quod Ocea
ſeparentur.

Omni devorato bove in cauda defecit.

πάντα ἐκπεραγοῦν τὸν βοῦν, εἰς τὴν οὐρὰν ἀ-
καμὼν.

Hoc eſt, Reliquo negotio peracto, in extremo fine
laſſatus eſt.

Bellicum canere, Receptui canere.

Bellicum canere, pro eo, quod eſt animare atque ex-
hortari. Receptui canere, pro finire. Signa cana
apud Martialem, id eſt, jam congrediamur. Et apud
Plaut. Collatis ſignis depugnare. Apud eundem, Ve-
ſis gladiis depugnare. Quin hoc ipſum collatis ſigni
haud dubie proverbii ſpeciem habet, cum ſignifica-
mus ſeriem & exactam de re diſceptationem. Juven.

Jul-
Pol.

Hæc tuba rixæ id eſt, hoc belli initium.

Hic telam texuit, ille deduxit.

Her-
mip.

Hoc eſt, Alter orſus eſt, alter perfecit.

Filum nevisti, & acu opus eſt.

Ῥάμμα ἐπέκλωσας, προσδεῖ καὶ ῥαφίδος.

Id eſt, Filum ductum eſt, opus eſt & acu. Cum ſignifi-
camus non ſatis eſſe cœpiſſe, niſi pari induſtria perfi-
cias. Didiciſti artem, ſupereſt exercitatio. Didiciſti
grammaticam, reſtat dialectica Didiciſti ſacras lite-
ras, reſtat bona vita.

Lu-
cili-

Summum ſuere centonem.

Ad hanc formam pertinet, quod apud Nonium
Lucilius: Sarcinatoris eſſe ſummum ſuere centonem
optime.

Lunæ radiis non matureſcit botrus.

Conveniet in eos, qui conantur quod ob defectum
virium non queunt perficere.

Nihil poteſt nec addi, nec adimi.

De perfectis operibus ita vulgo dici ſolitum.

Quo

Quadratus homo.

Ari-stot.

Qui caret omni vitio, & quæ sunt virtutis contemplatur, ac fortunæ casus optimè fert, ac prosus omni ex parte moderate, is vere bonus est & quadrangulus.

Rudem accipere. Rude donare.

Horat.

Rudem accipere, pro dimitti à munere. Rude donare, pro dimittere. Inde ducta metaphora, quod antiquitus gladiatores, quibus permissum erat à gladiatorio munere cessare, rude donati dicebantur. Proinde quicunque à munere quovis in otium restituuntur, vel ob ætatem, vel ob imbecillitatem, rudem accepisse dicentur.

Finem vitæ specta.

Solon.

Solon Crœso respondit, nemini competere nomen beati, nisi qui feliciter vitæ cursum peregisset. Quod referens Juvenal. Quem vox, inquit, facunda Solonis respicere extremæ jussit spatia ultima vitæ. Ovidius in Transformationibus sic extulit: Sed scilicet ultima semper, Expectanda dies homini est, dicique beatus Ante obitum nemo supremaque funera debet. Quin hodieque passim omnibus est in ore: Ab exitu rem spectandam esse.

Haud perficiet.

Qui dicet negotium haudquaquam perfectum iri, verbis Homeri dicat licebit:

Τὴν δ' ὁδὸν οὔποτε ταύτην. *Id est,*

Verum hancce viam haud perfecerit unquam.

Capere provinciam.

Tradere provinciam.

Terent.

Tradere provinciam figura proverbiali dicuntur, qui negotium aliquod curandum committunt. Capiunt suscipiuntve provinciam, qui rei curandæ onus in se recipiunt, Metaphora sumpta à consuetudine Romanorum, apud quos qui magistratum gerebant, provincias alias alii sortiebantur. Terent. O Geta, provinciam suscepisti duram. Plautus: Abi directus in tuam provinciam.

Cursu

Lucretius.

Cursu lampada trado.

Cursu lampada tradere, est partes suas quasi succes-ne, in alium atque alium transferre. Eodem pert illud Persianum: Qui prior es, quur me in dec lampada poscis? Terent. tradunt operas mutuas, alius alii vicissim suppetias ferunt.

Tullius.

Sarta tecta.

Pro consummatis, Probeque curatis, & in quibus hil sit omissum. ex solennibus verbis Jureconsulto abiit in proverbium. Plautus in Trinum. Ne tibi gritudinem pater parerem, par si sedulo, Sarta tecta præcepta usque habui mea modestia.

PERFIDIA.

Plautus.

Verbis conceptis pejerare.

Olim juraturo solennibus verbis præibatur, quo jurandum esset firmius. Interdum jurans tenebat ram, quo major esset jurisjurandi religio. Itaque ctissimum jusjurandum significantes, dicebant: si aram tenens juraveris, credam tibi.

Θρᾴττειν.

Θρᾴττειν significat decipere, & Thraciis dolis trac Sunt enim θρᾷτται ancillæ Thraciæ.

Idem

Superavit dolum Trojanum.

Plautus in Pseud. Superavit dolum Trojanum, atq vicit Pseudolus. Sentit autem de equo Trojano è bibus contexto. Quemadmodum autem Græci subornatum Sinonem imposuere Trojanis; ita Ps dolus per Harpagem imposuit Lenoni.

Auson.

Græca fide. Ἑλληνικῇ πίστει.

Pro certa fide per ironiam. Ausonius: Mutuatur Græcam fidem. Euripides: πιστὸν ἑλλὰς οἶδεν οὐδέν. *est*, Græcia nequaquam novit fidem.

Gregor.

Punica fides.

Pœnorum perfidia in proverbium abiit, quod ea ge peculialiter perfidiæ vanitatisque notata sit.

Ali

Altera scabit, altera ferit.

...gius Theologus. ὥσπερ εἴτις ἑνὸς ἀνδρὸς, τῇ μὲν χειρὶ καταψύχοι τὴν κεφαλὴν, τῇ δὲ παίοι τὴν ...ιάν. *Id est,* Perinde quasi quis ejusdem viri altera ...u scabat caput, altera malam feriat.

Ex eodem ore calidum & frigidum efflare. Æsop.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος τὸ θερμὸν καὶ τὸ ψυχρὸν ἐξάγειν.

...ingues & qui eundem modo laudant, modo vitu...ant, ex eodem ore calidum & frigidum spirare di...tur. Hinc confine est illud Jacobi Apostoli: Ex ...dem ore emanat dulce & amarum.

Magadari.

...αγαδίζειν sive Μαγαδεύειν, dicebantur olim qui bi...gues essent: eodem ore laudantes ac vituperantes, ...dice & obscœne loquentes: ductum à magadide, ...od organum esse δίφωνον constat, simul emittens ...minam vocem, gravem & acutam, harmonia quæ ...itur δὶς διὰ πασῶν.

Altera manu fert aquam, altera ignem.

Τῇ μὲν ὕδωρ φορεῖ, τῇ ἑτέρῃ τὸ πῦρ. Plutarc.

...eum torqueas licebit, qui quum coram sit blandus, ...culte noceat. Aut in bilinguem, & nunc laudan...m, nunc vituperantem. Loquitur Plutarchus de ...uliere diversus & contrariis instructa.

Altera manu fert lapidem, altera panem ostentet. Plautus.

...ui coram blandiuntur, clam obtrectantes, palam ...icos agunt, clanculum nocent. Aut qui hic pro...nt, illic lædunt, falsam beneficii spem ostentant, ut ...sti occasionem funditus perdant, ii dicuntur alte... manu portare lapidem, altera panem ostentare. ...anslatum ab iis, qui canes ostentato pane pellici...r: deinde accedentibus saxum illidunt.

PERPLEXUS.

Dio-gen.

Ventus neque manere sinit, neque navigare
Ἄνεμος οὔτε μένειν ἐᾷ, οὔτε πλεῖν.

Usus erit, ubi quis in eas rerum angustias inciderit, nec relinquere negotium sit integrum, nec obsolvere sit facultas. Metaphora sumpta à ventis.

Te-rent.

Auribus lupum teneo.

Donatus Græcam parœmiam Græcis adscribit verbis: Τῶν ὤτων ἔχω τὸν λύκον οὔτ' ἔχειν οὔτ' ἀφεῖναι δύναμαι. *Id est*, Auribus lupum teneo, neque retinere neque amittere possum. Aiunt lupum non posse teneri auribus. Dicitur in eos, qui hujusmodi negotiis involvuntur, quod neque relinquere sit integrum, neque tolerari possit.

Hæret in vado.

Ambrosius in Lucam: In abruptum, inquit, disputationis venimus, hæremus in vado. Metaphora à navigio ducta, quod vado illisum frustra circumagitur. Tullius: Venit ad extremum, hæret in salebra. Sunt autem salebræ fluminum aut viarum obstacula, à saltu dictæ.

Ar-chela

Gangamon.

Julius Pollux lib. 10. citat Æschylum, qui negotium involutum & explicatu difficile γαγγάμωνα dixerit, quemadmodum dicimus nassam. Docet item genus esse retis involutis flexibus sinuosum ac perplexum, quod à Græcis dicatur γαγγαμῶν à γῶ quod est ca[illegible]

Cice-ro.

In aqua hæret.

Qui fluctuat, neque in solido consistit. Translatum ab oratorum clepsydra, ut eum in aqua hærere dicamus, qui se, distillata jam aqua, tamen è causa non possit expedire.

Te-rent.

Nunc meæ in arctum coguntur copiæ.

Terent. in angustum oppidò nunc meæ coguntur copiæ. Metaphora sumpta ab exercitu, qui undique obsidetur ab hostibus, ut difficile sit effugere.

In puteo constrictus.

Ἐν φρέατι συνεχόμενος. Plato.

adrabit in eos, qui in angustias eas redacti sunt ut tricare sese nullo modo possint. Idem; in puteo cum ne pugnare, & Cantherium in fossa.

Perplexus. Homer.

ui maximis versatur periculis, nec ullum affulget bsidium, usurpabit illud Homeri: ex Odyss. ξ.

Οὐδέ τις ἄλλη

φαίνετο γαιάων, ἀλλ' οὐρανὸς ἠδὲ θάλασσα.

d est, nec ulla apparuit ultra.

llus sed nobis cælum undique, & undique pontus.

Perplexus, animique consternati.

eum, qui periculoso negotio consternatur animo, c rationem invenit, qua explicet sese, quadrabit lud Homeri ex Iliad. θ.

Νέστορα δ' ἐκ χειρῶν φύγον ἡνία σιγαλόεντα. Ambros.

d est, Fugere è manibus mirandæ Nestori habenæ.

Ne Execestides quidem viam invenerit.

Οὐδ' Ἐξηκεστίδης ἂν εὕροι τὴν εὐθεῖαν ὁδόν.

d est, Ne Execestides quidem rectam viam invenerit. e negotio perplexo atque inexplicabili. Execestides uidem vulgo male audiit, quod immodicus esset in regrinationibus, ut omnes vias quam maxime co- nitas haberet.

Labyrinthus. Λαβύρινθος.

abyrinthus olim vocabant orationem, aut rem uampiam vehementer impeditam & inextricabi- em. Veluti si quis philosophiæ studium, Labyrin- hum vocet. Sumptum à Labyrintho Dædali Huic on dissimilis erat Mæander. Id erat picturæ genus ctum ab exemplo Labyrinthorum. Prudentius in armine: Cultor Dei, O tortuose serpens, Qui mille er Mæandros.

De gradu dejicere Plautus.

ro eo quod est, animo consternari, ac velut à sta- mentis dimoveri. In gradum reponere, quasi in

Pri-

pristinum locum restituere Ad eandem fo[...]
tinent: movere loco, deturbare gradu, [...]
locum.

De possessione dejicere.

Ex sermone Jurisconsultorum in vulgi se[...]
abiit, pro eo quod est famam cuipiam eripere, [...]
jam omnium consensu obtinuerit, aut adime[...]
piam, quod suo quasi jure tenere videatur. [...]
semper favet possidenti.

Peribis si non feceris.

Plautus. Vbi quis in eum redactus est locum, ut nec [...]
rem possit citra magnum incommodum, neque [...]
omittere: Si faxo, vapulabo.

Nec currimus, nec remigamus.

Cicer Apte torquebitur in illos, qui frustra conantes, [...]
proficiunt, videlicet adversante fortuna.

Nec caput, nec pedes.

Negotium ita perturbatum, ut nescias quo pacto [...]
expedias vel amittas, veteres dicebant, nec ca[...]
habere, nec pedes.

PERSPICACITAS.

Lynceo perspicacior.

Plat. Sunt qui tradunt Lynceum primum reperisse fodin[...]
metallorum, æris, argenti, & auri. Vt vulgo [...]
fabulam, quod ea quoq; videret, quæ sub terra fo[...]
Aristophanes in Pluto: Βλέπειν σ' ἀποδείξω σ' ὀξύτ[...]
ερον τοῦ λυγκέως. *Id est*, Faxo ut videas, vel Lynceo [...]
acutius. Cicero: Quis est tam Lynceus, qui in tan[...]
tenebris nihil offendat, nusquam incurrat?

Serpentis oculus. Ὄφεως ὄμμα.

De his dici consuevit, qui acribus & intentis intuen-
tur oculis. Ab animante sumpta metaphora. Horat.

Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurus?

Ἐν πλάτει.

Julia. Ἐν πλάτει dictum, accipiendum, interpretantur Græci [...]
cum[...]

cum paululum ultra præscriptum significant esse concedendum, præsertim in his, quæ sunt humanitatis. Veluti si quis pollicitus solutionem ad diem Augusti decimum, reddat postridie. Julianus pandectarum lib. 46. Tit. De solution. & lib. cap. Ratum autem dominus habere debet, mox cum primum certior factus est, sed hoc ἐν πλάτει, & cum quodam spatio temporis accipi debet.

Odorari.

Translationes quæ ducuntur à corporis sensibus, omnes fere proverbiales sunt: veluti Odorari, pro rescisscere: Olfacere, pro deprehendere: Subolere, pro suspectum esse: Obolere pro molestum esse, aut esse in suspitione. Huc pertinent & illa: Olet mendacium, Redolet Atticismum, Olet lucernam. Cicero ad Atticum: Hominem degustes. Idem ad eundem: Et Latinus ille tuus Atticismus ex intervallo regustandus. Et palato satisfacere dicitur, quod animo placet. Devorare tædium Absorbere molestiam Affinia sunt illa: Sapiunt arrogantiam, Resipiunt juvenile quiddam. Concoquere item pro vincere molestiam. Nauseare, cum tædio audire. Evomere, dicere quod dolor non sinebat reticere. Et expuere miseriam ex animo. Consputare, pro lacessere maledictis Despuere, pro contemnere. Stomachari, pro indignari. Oculis ferre pro vehementer amare curæque habere. In oculis esse, Obversari oculis, id est, recordari, & in memoria cogitationeque esse. Respicere, curam agere, & rationem habere. Prospicere, in posterum consulere. Despicere fastidire. Suspicere, mirari. Connivere, pro data opera dissimulare. Cæcutire, hallucinari, pro nulli judicio.

PERSPICVITAS.

Vel cœco appareat.

De vehementer perspicuo. Euseb. adversus Hieroclen: *Plut.* Ἀλλὰ γὰρ καὶ τυφλῷ φασὶ δῆλον. *Id est,* *Plato* Quin etiam vel cœco perspicuum ajunt esse.

Et puero perspicuum est. Καὶ παιδὶ δῆλον.

Horat. De re supra modum perspicua confessaque.

Notum lippis ac tonsoribus.

Quæ jam in ora vulgi abierunt, omnibus tonsoribus ac lippis nota dicuntur, propterea quod olim in tonstrinarum concessibus omnes rumores narrari consueverunt. Horatius: Opinor omnibus & lippis notum & tonsoribus esse. Nam lippi in tonsorum officinis desident, expetentes remedium oculorum.

Tanquam in speculo, Tanquam in tabula.

Καθάπερ ἐν κατόπτρῳ, καὶ ὥσπερ ἐν γραφῇ.

De re vehementer evidente, perspicuaque. Terentius: Denique inspicere tanquam in speculum vitas omnium jubeo.

Rudius ac plenius.

Suidas. Suidas admonet subesse proverbium, quod hunc modum feratur: σαφέστερόν μοι ἀμαθέστερον φράσον. *Id est*, Apertius mihi loquere, atque indoctius. Sumptum à quibusdam ænigmatum involucris.

Electro lucidior. Ἠλέκτρου διαφεγγέστερος.

Id est, Electro pellucentior. De re magnopere dilucida.

Plutarc. *Veluti è speculo.* Ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς.

Dum quis rem velut oculis subjectam, totam [illegible] que contemplatur.

Cicero. *Archimedes non posset melius describere.*

Archimedes Syracusanus Geometra fuit celeberrimus, nusquam non intentus figuris geometricis, ut pingens sit interfectus. Ex qua proverbii speciem [illegible] xit Cicero pro Aulo Cluent. Non Archimedes posset melius describere. Solent enim Geometræ Mathematicas figuras in pulvere depingere.

Mens videt, mens audit.

Νοῦς ὁρᾷ, καὶ νοῦς ἀκούει.

Id est, Mens videt, mens audit. Locus erit adagio [illegible] jubemus quempiam attentum esse, quemadmodum dicimus: Hic esto; &, isthic sum.

Candidus sermo. Λευκὸς λόγος.

Græcis dicitur oratio dilucida perspicuaque à colore, qui inter cæteros plurimum habet lucis. Unde λευκόπουν εἰπεῖν, dicuntur, qui clarius efferunt quod sentiunt, hoc est, Σαφέστερον; & λευκὴ φωνὴ vox dicitur, quæ facile penetrat aures auditorum.

PERTINACIA.

Ostrei in morem hæret. *Aristop.*

Ὥσπερ λεπὰς προσίσχεται.

Id est, Ostrei sive conchylii in morem adhæret Aristophanes dixit in anum, quæ ægrè à juvene divellebatur.

Ὡς εὐτόνως, ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τὸ γραΐδιον.
Ὥσπερ λεπὰς τοῦ μειρακίου προσίσχεται. *Id est,*
O Jupiter, quam fortiter conchæ modo
Isthæc anicula adhæret adolescentulo.

Est concharum genus quod capillamentis quibusdam inter se cohæret, quo tutius sit adversus undarum motus.

Alios Tragœdos provocat. *Lycurg.*

Τοὺς ἑτέρους τραγῳδοὺς ἀγωνίζεται.

Id est, Adversus reliquos Tragœdos sese parat. Didymus ostendit dici solitum in eos, qui sese componunt, instruuntque adversus partem adversam: Translatum videtur è certaminibus Baccho sacris, in quibus Tragœdorum fervebat concertatio. Huc referas licet paulo inferius adductam. Auriculum mordicus. *Sophista.*

Mordicus tenere. *Cicero.*

Est summa pertinacia tueri, quod Græci vocant ὀδάξ. In eundem sensum dixit Seneca: Utraque manu.

Toto corpore. Omnibus unguiculis. *Idem*

A feris sumpta metaphora, quæ dentibus unguibus, totoque corpore retinere solent, quod nolint extorqueri.

Gladiatorio animo. *Terent.*

Terent. in Phormi. Hem! gladiatorio animo ad me affectant viam. Quo significatur ita tendi ad nocendum alteri, ut id cum proprio etiam periculo tentetur,

tetur, animo pertinaci paratoque vel perdere vel perire.

Nisi crura fracta fuerint.

Cicero. Marcus Tull. docet, proverbio fuisse jactatum in C. Plancum, eum perire non posse, nisi crura ei fracta fuissent. Is incenderat curiam, ob quod facinus cum esset ejectus in exilium, tamen post armatus ausus est redire in urbem.

PHILAUTIA.

Non videmus manticæ quod in tergo est.

Id est, Non videmus nostra ipsorum vitia, cum aliena curiosis oculis perspiciamus. Finxit Æsopus singulos mortales binas habere manticas, hoc est peras: Alteram ante pectus, alteram à scapulis, tergoque propendentem. Sed in priorem, inquit, aliena vitia immittimus in posteriorem nostra.

Quod volumus, sanctum est.

Augustinus. D. Augustinus lib. Contra Cresconium Grammaticum IV. Non jam, ut vetus proverbium fertur, quod volumus sanctum est, sed etiam quando volumus, & quamdiu volumus. Genus hoc hominum hodie regnat in mundo, qui pietatem non exigunt ad Christi regulam, sed ad suos affectus, & quicquid vehementer amant, hoc videri volunt etiam sanctum.

Papæ Myxus. Βαβαὶ Μύξος.

Ingloriosos & jactabundos dici consuevit. Nam βαβαὶ stuporis & admirationis significationem habet. Myxus autem sacerdos quispiam fuit Dianæ gloriosus & magniloquus.

Amicos tragœdos æmulatur.

Didym. Τοὺς ἑταίρους τραγῳδοὺς ἀγωνίζεται.

Sumptum ab Histrionibus Tragœdiarum, qui cum sint levissimi nebulones, tamen ubi Deum aut regem agunt in fabula, tum cultu, voce, gestuque majestatem quandam imitantur. Dici solitum de his, qui sese accommodarent, & morum severitatem sumerent ad æmulationem aliorum.

Trag-

Tragice loqui. Τραγικώτερον λαλεῖν. *Plutarch*
Est verbis uti magnificentioribus. Est enim tragicorum character sublimis, amatque Tragœdia ampullas & sesquipedalia verba.

Turpis jactantia. *Homer.*
Non est generosi animi jactare sese de iis, quæ fortiter aut feliciter fecit. Super hoc ita Menelaus apud Homerum Iliad. ρ.

Οὐ μὲν καλὸν ὑπέρβιον εὐχετάασθαι. *Id est*,
Haud sane pulchrum sese jactare superbe.

Ne magna loquaris. Μὴ μεγάλα λέγε. *Diogen.*
Admonet temperandum esse à magniloquentia. Horatius.

Projicit ampullas, & sesquipedalia verba,
Et spirat tragicum, satis & feliciter audet.

Argenti fontes. Ἀργύρου κρήνας λαλοῦσιν.
Idest, Argenti fontes loquuntur. In eos, qui stolide quidem atque indocte, sed arroganter tamen & confidenter loquerentur, opibus videlicet suis freti. Mimus.

Fortuna quem nimium fovet, stultum facit.

Antipha.

Opes enim nos, sicuti medicus malus.
Ubi cœperint, reddent videntes illico cœcos.

Quadrabit in eos quoque quorum oratio propter opum fiduciam plus satis libera atque audax videbitur. Nam quemadmodum paupertas timiditatem adfert, ita opulentia παρρησίαν, *Id est*, loquendi confidentiam adducere solet.

Fœnum habet in cornu. *Horat.*
In homines feroces ac maledicos dicitur: Fœnum habet in cornu. Horat. in Sermon. Fœnum habet in cornu, longe fuge, Inde translatum, ut Acroni placet, quod antiquitus bobus cornupetis fœnum pro signo in cornu appenderetur, quo sibi caverent, qui forte occurrissent.

Colophonica ferocia. Κολοφώνια ὕβρις. *Diogen.*
In insolentes, qui ferociter decipiunt & affligunt humilio

milioris fortunæ homines. Aut in eos quibus fero-
rocitas exitium attulit. Sumptum ab arrogantia, su-
perbiaque ejus gentis.

Mar- tial.

Oleum in auricula ferre.

Est apud Martialem : Poëta taxare videtur homines
rigida supinaque aure :

Narratur quidem belle dixisse Marulle,
Qui te ferre oleum dixit in auricula.

Neque negarim posse referri ad assentatores, qui vel-
ut oleum in aurem instillant, dum jucunda loquun-
tur magis, quàm salutaria.

Oleum vendere.

Huc pertinebit & illud Euangelicum, de venditori-
bus olei.

Ho mer.

Fortuna reddit insolentes.

In eum, qui posteaquam fortuna secundior affulsit,
animos item effert, & paulo confidentius gerit sese,
quadrabit illud Homeri :

Lætatus ventis pandebat vela secundis.

Ab Eteobuthis ducit genus.

Ἐξ Ἐτεοβουθῶν ἕλκειν τὸ γένος.

Dici solitum de iis, qui majoribus illustribus & an-
quà nobilitate sunt oriundi, videlicet à Butho quo-
piam, qui sacerdotes instituit Athenis. Et ab hujus
posteris postea summi magistratus creabantur. Venu-
stius erit, si per ironiam sumatur in hominem obscu-
rum, aut nobilitatis & imaginis ostentatorem.

Ne intra vestibulum quidem.

Οὐδ' ἐντὸς ἱεροῦ.

In tumidos, feroces & insolentes dici solitum, qui
procul omnes à se submovent.

Plu- tarc.

Aut minus animi, aut plus potentiæ.

Ἢ φρονεῖν ἔλασσον, ἢ δύνασθαι δεῖ μεῖζον.

Id est, oportet aut minus animosũ esse, aut plus posse.
Convenit in feroces, quorum arrogantiæ non sup-
tant vires. Aut qui non timent irritare, quem vincere
non possunt. Plutarchus: Aut adde viribus, aut de-
trahe animo.

Mendax atraphaxis.

Ψευδῶν πλέα ἀτράφαξις. *Ari-stop.*

Id est, Referta mendaciis atraphaxis. De tumidis ac ventosis. Atraphaxis holeris genus, quod celeriter in altum surgit, Latinis atriplex dicitur, betarum generi affinis.

Suum cuique pulchrum.

Vide, Alia aliis placent.

Suo quisque studio gaudet. *Hom*

Qui dicet aliis studiis alios teneri, & unumquemque suo victitare quæstu, proferet illud Homeri:

Οὐ γὰρ φαιήκεσσι μέλει βιὸς οὐδὲ φαρέτρη,
Ἀλλ' ἱστοὶ καὶ ἐρετμὰ νεῶν, καὶ νῆες ἐῖσαι. *Id est*,
Nam Phæacibus haud cordi jacula atque pharetra,
Sed remi, tabulisque ratis compactilis æquis.

Horatius: Tractant fabrilia fabri.

Festucam ex oculo alterius dejicere. *Matt*

Matthæus: Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem vero quæ in oculo tuo est, non intelligis? Hor. Qui ne tuberibus propriis offendat amicum, Postulat, ignoscat verrucis illius æquum est. Tubera, majora vitia dixit; verrucas minora, quæ alibi navos appellavit. Hinc & illud. Verrucis offendi qui tubera habet.

Suus cuique crepitus bene olet.

Nemo est, cui sua mala non videantur optima.

Ipsis placet. Αὐτοῖς ἀρέσκει. *Plat.*

Vbi rem parum nobis probari, aut caussam nihil ad nos pertinere significamus. Terentius: Mihi non fit verisimile. Atqui ipsis commentum placet. Suis quisque consiliis, suæque sententiæ blanditur. Homerus: ἑαδότι θυμῷ. *Id est*, Placuit animo. Item, Sic lubitum est animo meo. Vergilius: Diis aliter visum.

Pedere thus. Βδεῖν λιβανωτόν. *Ari-stop.*

Accommodabitur in eos, quorum & vitia placent, aut ipsis, aut aliis impendio amantibus. Aristophanes: Non enim thus pedo. Quadrabit & in assentatores.

In armis accissat.

Ἐπὶ τοῖς ὅπλοις ἀκκίζεται.

In eum, qui sibi placet, seseque quasi contemplatur in armis suis. De Accone muliere, quæ ad speculum inepte sibi blandiebatur.

Philauti. Φίλαυτοι.

Qui sibi vehementer placent. Vitium autem φιλαυτία dicitur. Quod apposite circumloquens Horatius, Cœcus (inquit) amor sui.

Quæ quis ipse facit.

Arist Aristotel. Rhetoricorum lib. 2. disputans de affectibus, refert hoc dictum vulgo jactatum, ἃ γὰρ πάντες ποιοῦσι ταῦτα λέγεται τοῖς πέλας μὴ νεμεσᾶν. *Id est*, Nam quæ quis ipse facit, hæc dicitur vicinis non vertere vitio. Conveniet cum illo Terentiano: Homine imperito nihil quicquam est injustius, qui nihil nisi quod ipse facit, rectum putat. Sunt enim qui damnant quicquid ipsi non possunt assequi.

Theo *Et me mater &c.*

Theocritus. Ecloga cui titulus νομεῖς.

Κἤμ' ἔφαθ' ἁ μάτηρ πολυδεύκεα ἦμεν ἀμείνω.

Id est, Me quoque Pollucem mea mater vincere dixit. Cum quis anteponitur, aut æquatur iis, cum quibus nullo modo conferendus est. Matres enim amore cæcutiunt in filios, & formosissimos putant, qui sunt deformes: fortissimos, qui ignavissimi. Pollux pugil optimus fuisse creditur.

Plut. *Te ipsum laudas* Σεαυτὸν ἐπαινεῖς.

Ubi quis sese laudat, suique tibicinem agit.

Te ipsum inspice.

Μὴ τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ σὸν φῦλον σκόπει.

Id est, Age non meum, verum & tuum inspicito genus. Stultum est in alterum dicere quod in te possit retorqueri.

Luci. *Patriæ fumus igni alieno luculentior.*

Lucianus. Καὶ ὁ τῆς πατρίδος αὐτῶν καπνὸς λαμπρότερος ὀφθήσεται τοῦ παρ' ἄλλοις πυρός. *Id est*, Patriæ fumus

luculentior homini videtur, quam ignis alibi. Homer. Odyss. α.

Ἱέμενος καὶ καπνὸν ἀποθρῴσκοντα νοῆσαι.
ἧς γαίας.

Exoptans oculis surgentem cernere fumum.
Natalis terræ.

Multi te oderint, si teipsum laudas.

πολλοί σε τοι μισοῦσιν ἂν σαυτὸν φιλῇς.

Id est, Multi oderint, si temet ipse diligas. Multis enim displiceat oportet, qui nimium sibi placet. Nulli minus sunt oppositi ad mutuum amorem ac benevolentiam, quam qui sese vehementer amant.

Sine rivali diligere.

Qui stulte mirantur, quod nemo alius concupiscat. veluti simia catulos suos, & miratur, ac amplectitur: & indocti poëtæ suas nugas soli diligunt. Tullius: O Dii, quam ineptus, quam sese ipse amans, sine rivali. Horat in arte poëtica. *Auson.*

Nullum ultra verbum, aut operam sumebat inanem.
Quin sine rivali, teque & tua solus amares.

POTENTES.

In omnia potentes.

In eos qui plurimum possunt vel nocere, vel prodesse, quadrabit illud Hesiodi: *Hesiodi*

Ἐν τοῖς γὰρ τέλος ἐστὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.

Est enim in his pariter sita summa bonique malique. Accomodare licebit vel in hominem, cujus summa sit autoritas: vel in rem, quæ plurimum habet momenti. Velut in principem, aut vehementer gratiosum: sive in pecuniam per jocum, vel in literas ac virtutes serio.

Nutu atque renutu.

Cui summum potentiam adscribimus, ejus nutu ac renutu cuncta geri dicimus. Multum est, verbo efficere quod velis; at plus est, idem efficere nutu ac renutu. *Cicer*

Praeces armatæ.

M. Tullius πειθανάγκην appellat suasionem cum necessitate vique conjunctam: quales sunt principum preces. Ovid. Precibusque minas regaliter addit.

PRÆLONGI.

Colossi magnitudine. Κολοσσαῖος τὸ μέγεθος.

Idest, Colossæa magnitudine, In homines prægrandi corporis mole. A statuis ingentibus, quas Colossos appellant.

Caliga Maximini.

Jul. Poll. In homines insulsos, & immodicæ proceritatis. Natum à Maximino Imp. octo pedes & semis longo.

Clematis Ægyptia. Κληματὶς Ἀιγυπτία.

Demost. In eos, qui copore præter modum procero atque atro colore essent: natum haud dubie ab ejus herbæ specie de qua meminit Diosc. lib. 4. Plin. lib. 24 c. 15. Dicitur autem quod hanc maxime gignat Ægyptus, folio lauri, longo tenuique, &c.

Amens longus. Ἄνους ὁ μακρός.

Sophoc. Amens qui longus. Hoc est, quod vulgo dictitant, prælongis mentem deesse, pusillis nimium adesse animorum.

Nullus malus magnus piscis.

Οὐδεὶς κακὸς μέγας ἰχθύς.

Athenæ. In homines prægrandi quidem corpore, cæterum ingenio nullo. Idem: Nullus magnus putris piscis.

Pinguis venter non gignit sensum tenuem.

Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

Hieron. Id est, Subtile pectus venter obesus non patit. Admonet adagium, luxu corporis hebetescere mentis aciem.

Pusillus, quantus Molon. Μικρὸς ἡλίκος Μόλων.

Suidas. Id est, Pusillus ut Molon. De vehementer brevi statura corporis homuncionibus. Suidas ostendit duos fuisse Molones, nota, sicuti conjicio, corporis brevitate, quorum alter histrio fuit, alter fur: honesti scilicet quæstus uterque.

PRÆ

PRÆTER SPEM BONUM. AVT MALVM.

Coturnix Herculem.

Ὄρτυξ ἔσωσεν Ἡρακλῆν τὸ καρτερόν. Zen.

Id est, Servavit Herculem coturnix strenuum. Adagionis originem ad hujusmodi fabulam referunt; Coturnicem quandam Herculi in delitiis fuisse, cujus nidore, cum viva incenderetur, ille mortuus sit in vitam restitutus. Dici solitum de his, qui in periculo servati essent ab his, à quibus minime sperarant.

Faciunt & sphaceli immunitatem,

Καὶ σφάκελοι ποιοῦσιν ἀτέλειαν. *Id est,* Faciunt & sphaceli immunitatem. Athenis celebratum proverbium de his, qui quovis prætextu quod volunt, assequuntur. Natum ab eventu. Sphacelus autem morbi genus est, quod ex immodica defatigatione solet accidere. Quidam putant esse tormina articulorum: quidam ossium tabem. Hesychius indicat, quemlibet dolorem gravem sphacelum dici.

Omnia secunda, saltat senex.

Jocus proverbialis, quo conveniet uti, quoties res prius in periculum adducta, præter expectationem feliciter exierit. Cum aliquando Romæ ludi Circenses Apollini celebrarentur, & Hannibal nunciatus esset circa portam Collinā ingruere, omnes raptis armis concurrunt. Reversi postea cum piaculum formidarent, invenerunt saltantem in circo senem quendam, qui cum interrogatus dixisset, se non interrupisse saltationem, ductum est hoc proverbium: Salva res, saltante sene. Huic finitimum est, γλαῦξ ἵπταται, *Id est,* Noctua volavit.

Homo homini Deus.

Ἄνθρωπος ἀνθρώπου δαιμόνιον.

Quod dici solet de eo, qui subitam atque insperatam attulit salutem, aut qui in magno quopiam beneficio juvit. Antiquitas enim nihil aliud existimabat esse Deum, quam prodesse mortalibus.

Deus

Deus ex improviso apparens.

Suid. Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανείς.

In eos dicitur, quibus in rebus perplexis præter spem exoritur aliquis, qui salutem adferat, negotiique difficultatem expediat.

Mercuriale.

Ἑρμαῖον Græci vocabant lucrum præter expectationem oblatum: à primitiis quas olim in viis ponebant Mercurio: iis viatores vescebantur. Alii malunt dictum ab acervis lapidum, quos in itineribus ambiguis Mercurio sacros ponebant.

Deorum manus. Θεῶν χεῖρες.

Olim per ironiam, ut opinor, dicebantur efficacia illa pharmaca, quæ plurimis ex rebus, & è longinquo petitis conficiuntur.

Luci. *Negotium ex otio.* Πρᾶγμα τ' ἐξ ἀπραξίας.

Ex otio negotium. Vbi res præter opinionem evenit, & inde tumultus oboritur, unde tranquillitatem & otium speramus.

Hom. *Eventus præter expectationem.*

Quoties res multo secus evenit, quam vel fuerat instituta, vel probabilibus conjecturis eventura videbatur, congruet illud Homer. ex Iliad. ρ.

Ἀλλ' αἰεί τε Διὸς κρείσσων νόος αἰγιόχοιο. *Id est,*
Verum præpollet magni Jovis usque voluntas.

Virg. *Mopso Nisa datur.*

Quum præter omnium spem res præclara contigit cuipiam prorsus indigno, ut nihil jam non posse sperari, vel à quovis appareat. Mopso Nisa datur, quid non speremus amantes? Nam Mopsum dicens, intelligit infimum abjectissimumque pastorem, Nisam puellam insigni forma.

Glaucus poto melle resurrexit.

Γλαῦκος πιὼν μέλι ἀνέστη.

Id est, Glaucus poto melle revixit. Dici solitum, quoties aliquis vulgari rumore dictus mortuus, denuo prodit in publicum, & quasi redivivus apparet iis, quibus

quibus persuasum fuerat, eum vita defunctum esse. Satis constat ab eventu natum, nempe Glaucum quempiam præter omnium expectationem, gustato mellito pharmaco revaluisse.

Insperabilem vitam agis.

'Ανέλπιστον βίον ζῇς. Pind

Id est, Insperatam vitam agis. Sic enim loquuntur Attici, hoc est, Vitam mirificam, & quam ne sperare quidem auderet quispiam.

Lavares Peliam. Λούοις τὸν πελίαν. Plut.

Id est, Laves Peliam. Dictum apparet, ubi quis salutem pollicitus, adfert exitium. Aut ubi quis prodesse conatus, ingens addit malum. Ductum à notissima Peliæ fabula, quem dum filiæ à Medea persuasæ student ad juventam revocare, lebeti ferventi impositum occiderunt.

Subitum remedium periculi. Hom

Quum indicabimus rem in extremum discrimen adductam, actamque fuisse, ni subita salus protinus affulsisset, conveniet illud Homeri ex Iliad. θ.

Εἰ μὴ γὰρ ὀξὺ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.

Ni illico sensisset genitor divumque hominumque.

PROBVM, GLORIA.

Gloriosum & apud posteros. Idem

Quum facinus significabimus, cujus famam & posteritas celebratura videatur, quadrabit illud Homeri ex Iliad. ξ.

'Αλλὰ μέγα ῥέξας τι καὶ ἐσσομένοισι πυθέσθαι.

Imo facinus insigne peregit,

Ipsa etiam quod posteritas exaudiat.

Gloria futuri, Τὸ δὲ τοι κλέος ἐσσομένοιο. Plut.

Admonet, famam laudemque recte factorum contingere potissimum apud posteros. Ovidius:

Pascitur in vivis livor post fata quiescit.

Non omninò temerè est, quod vulgo dictitant. Arist

Non plane falsum videtur, quod plurimis est in ore, quodque populi consensus approbat. Aristides dicit,

non

non usque quaque irritum esse solere, quicquid ... more populi jactatum fuerit.

Cicer. *Sutorium atramentum.*

Tullius lib. epist. 9. Jam pater ejus accusatus est à M. Antonio, sutorio atramento absolutus putatur. Sentit (opinor) hominem absolutum fuisse judicum corruptela, non citra infamiam, est enim hujusmodi sutorium atramentum, ut neque magnopere ... imprimat notam, neque nullam tamen illinat maculam. Plinius simili figura dixit: Vitelliana cicatrice stigmosum.

Scarabæo nigrior. Κανθάρου μελάντερος.

In fœdos & vehementer atros ac fuscos. Nam scarabæus animal insigni, sed fœdo nigrore est.

Hom *Dedecus publicum.*

Res omnibus modis infamis ac perniciosa, non ineleganter indicabitur his versibus Hom. ex Iliad. γ.

Πατρί τε σῷ μέγα πῆμα πόληΐ τε παντί τε δήμῳ,
Δυσμενέσιν μὲν χάρμα κατηφείην δὲ σοὶ αὐτῷ.

Id est, Noxa ingens urbique tuæ, populoque patrique,
Hosti gaudia, sed probrumque dolorque tibi ipsi.

Zen. *Cythonymi probrum.* Κυθωνύμου αἶσχος.

Id est, Cythonymi dedecus. In hominem vehementer infamem, fœdique nominis, cujusque nomen ... supprimi debeat: vel ob malefacta, vel ob calamitates. Vnde & Græca vox à celando nomine dicta ... Et hodie dictitant vulgo, tegendam ollam, quo ... innuunt fœdius esse facinus, quam ut autoris facienda sit mentio.

Hora *Cerite cera dignus.*

Olim notari dignos atque improbos, & nequam homines, Cerite cera dignos proverbio vocabant: ... mirum Ceritem ceram, insignem ignominiam appellantes: Horatius.

Quid deceat, quid non, obliti, Cerite cera.
Digni, remigium vitiosum Ithacensis Vlyssis.

Acron & Porphyrion hujusmodi tradunt originem adagii. Romani Ceritibus bello subactis, eam di... co...

conditionem, ne suffragii jus haberent, ne leges ullas ederent, aut haberent.

Hic bonorum virorum morbus est.

Ἀυτή γε χρηςῶν ἐςιν ἀνδρῶν ἡ νόσος.

Idest, At ille sane morbus est probi viri. Uti licebit, quum id improbo datur, quod magis laudi dici oportebat. Aut in tristia quædam & severa vitia, quæ quum atrociora sunt, tamen minus obnoxia sunt infamiæ, quod his magnates ac probati laborent.

Quem fortuna pinxerit.

Ὃν τύχη μέλανα γράφῃ, τοῦτον οὐ πᾶς χρόνος δύναται λευκᾶναι. *A post.*

Quem forttuna nigrum scripserit, hunc non universum ævum candidum reddere potest. *Hoc est*, Cui fortuna refragatur, huic quicquid tentaverit, infeliciter cedet. Allusum est ad nigros & albos calculos suffragiorum.

Cur non suspendis te.

Τί οὐκ ἀπήγξῃ, ἵνα Θήβῃσιν ἥρως γένῃ. *Zenod.*

Idest, Quin te suspendis, ut apud Thebanos heros fias? Apud illos summus honos habebatur iis, qui sibi mortem conscivissent, præsertim pro salute patriæ. Dici posse videtur in eos, qui famæ ducti cupiditate semet periculis gravibus objiciunt.

Adhortantis ad gloriam. *Homer.*

Quum hortabimur ad immortalem gloriam egregiis parandam factis, non inconcinne adhibebimus Homericum illud carmen, quo Tullius aliquod locis usus est.

Ἄλκιμος ἔσσ', ἵνα τίς σε καὶ ὀψιγόνων εὖ εἴπῃ.

Strenuus esto, quo te posteritatis quoque laudet.

Fractis auribus.

Galenus contra Thrasibulum: ὧν ἐςι τὰ θαυμαςὰ ταυτὶ συγγράμματα, νῦν ὑπὸ τῶν τὰ ὦτα κατεαγότων περιφερόμενα. *Id est*, Quorum sunt admirandi isti libri, qui circumferuntur ab his qui fractas gerunt aures. De pugilibus, ni fallor, sentit, qui postea facti medici scri-

ſcribunt libros : aut potius de libris im[...] medicorum, qui leguntur à pugilibus, qui ſolent h[...] bere laceras aures, more ſuum, oculos ſuggillato[...] totam faciem tuberibus notatam ex arte quam [...] cent.

PROCLIVITAS.

Currentem incitare. Τὸν τρέχοντα ὀτρύνειν.

Homer. Eſt adhortari quempiam ad id, ad quod jam ſua ſponte tendit. Homerus : Quid me ſponte mea pro[...] perantem maxime Atrida Extimulas ?

Bene plauſtrum perculit.

Ruſticorum proverbium eſt: Bene plauſtrum perculi[t]. In eos, qui quempiam impellunt, quò ſua ſponte ja[m] propendebat. Translatum à plauſtris onuſtis. Plautus Qui monet, quaſi adjuvat.

A vicinis Exemplum habet.

Qui faciunt quippiam aliorum exemplo provocati. Vicinis enim vicino morbum ſuum affricat, & ma[...] lorum commercio reddimur deteriores. Terent. Qui[d] iſtuc tam mirum eſt, de te ſi exemplum capit ?

Plato. *In planiciem equum.* Εἰς πεδίον τὸν ἵππον.

Quoties quis ad id provocatur, in quo plurimum va[...] let, quoque vel maxime gaudet. Equus in campo ta[...] quam in ſua eſt harena. Plato: Equites in planiciem provocas, Socratem ad diſputandum.

Diogen. *Muſtelæ ſevum.* Γαλῇ στέαρ.

Id eſt, Muſtelæ pingue, ſubaudiendum, das, aut com[...] mittis. Quum ea dantur, quorum qui accipiunt, na[...] tura ſunt appetentiſſimi : gaudet enim hoc animal præcipue ſevo, veluti ſi quis laudaret laudis avidiſſi[...] mum, aut ad bibendum provocaret natura biboſum.

Plinius. *Calcar addere currenti.*

Ovid. Non opus admiſſo ſubdere calcar equo. Sunt autem ferme proverbiales in totum illæ meta[...] phoræ : Subdere calcar ; Subdere ſtimulos quemad[...] modum & illæ: Injicere frænum ; Compeſcere frænos Revocare fræno, &c.

Vna scutica omnes impellit.

Μία μάστιξ πάντας ἐλαύνει.

[...]est, Una scutica incitat omnes. De negotio dictum, [...]od facile fieret, videlicet à promptis omnibus, ac [...]apte sponte currentibus. Vel in hos, quos eadem [...]usa impellit, puta, eadem spes lucri, studium com- [...]une, idem amor, aut studium. Sumptum ab aurigis. Suidas.

Lydum in planiciem provocas.

Λυδὸν εἰς πεδίον προκαλεῖς.

[...]est, Lydum in campum provocas. In eum compe- [...], qui lacessit jamdudum ad id propensum & prom- [...]um. Notati Lydi, quod ad bellum capessendum [...]uo propensiores essent.

Sphæra per præcipitium.

Ἡ σφαῖρα κατὰ πρανοῦς.

[...]est, Globus per declive, subaudiendum, volvitur, [...]e mittitur: perinde est quasi dicas, currentem inci- [...]e. Nam sphæra facile per locum declivem devolvi- [...]r. Hoc non male quadrabit in eos, qui vitæ genus [...]iquod nacti sunt, ad quod videntur esse natura pro- [...]nsi.

Vno digitulo. Ter.

[...]no digitulo, summam negotii facilitatem signifi- [...]ant. Terent, Qui mihi nunc uno digitulo fores [...]ris fortunatus, Næ tu istas faxo, sæpe calcibus in- [...]itabis frustra. Hieronymus: Hanc igitur hastam, [...]am totis viribus misisti, de qua nobis minitaris, [...]o (ut ajunt) digito repellam.

Suade lupis ut insaniant. Theocr.

[...]i quis animum inducit ad rem stultissimam, quam [...]on aggrederetur, nisi insanus. Nam lupi insaniunt [...]l sua sponte: veluti si quis tyrannum instiget ad [...]delitatem.

In numerato habere.

[...]ui in causis agendis est ingenio præsentissimo, & [...]icquid aliis præstat diutina cogitatio, id isti pri- [...] statim animi intentio dat. Sumptum ab his, qui

qui res suas ad certissimum calculum redegerunt, hoc est, ad pecuniam numeratam.

Titio ad ignem. Δᾶλος ἐπὶ πῦρ.

Vbi quis applicatur ad eas res, ad quas natura propensus est, ut si mulierosus ad puellarum convictum, sanguinis avidus ad militiam. Non admodum abludit ab illo, In matulam immeiere.

Maturior moro. Πεπαίτερος μόρου.

Dici potest vel in hominem miti igenio praeditum, vel in mollem, vel in vehementer propensum ad aliquid, velut in virginem nupturientem.

Olla lenticulam attigit.

Χύτρα δὲ φακῆς ἥψατο.

Id est, Sed olla lenticulam attigit. Conveniet in eos, qui vehementer propensi sunt ad aliquid, &c. Olla futilis videtur amare lentem.

Diog. *Ignis ad torrem.* πῦρ ἐπὶ δαλὸν ἐλθόν.

Id est, Ignis ad torrem veniens. De negotio quod promptim facileque conficitur, quasi cum ultro ignis ad torrem transvolet, ob materiei siccitatem.

Plau. *Quam facile vulpes pyrum comest.*

Plaut. Tam facile vinces, quam vulpes pyrum comest. De re factu proclivi: quod nihil negotii sit vulpi dentatissimae pyrum edere.

Idem *Tam in proclivi, quam imber.*

Plautus: Tam hoc tibi in proclivi, quam imber est quando pluit. Nam proclive proprie dicitur, quod ex alto deorsum propendet. Arduum est autem contra submoliri in altum.

Tullius. *Tanquam de narthecio.*

Pro eo quod est, Ex parato & ad manum. Cicero Narthecium autem (opinor) vocat pixidem, unde pharmacopolae depromunt medicamenta.

Stra. *Mercator naviga & expone.*

Quoties significamus rei cujuspiam esse tantam aviditatem, ut nulla copia sufficiat; praesertim si quid mali sit, quod expetitur.

Vna pertica. *Plinius.*

Pro eo quod est, Eadem opera. Sumptum videtur ab his, qui metiuntur agros. Perticam Plinius posuit pro decempeda. Servius dixit perticam esse lineam, qua dividuntur agri.

Tarichus assus est, simul atque viderit ignem. *Athen.*

Τάριχος ὀπτὸς δ' ὅταν ἴδῃ τὸ πῦρ. Id est, Tarichus assus ut ignem viderit.

Est autem Tarichus piscis salsus. Opinor idem esse cum illo ἀφύα ἐς τὸ πῦρ.

Referas huc citatum ante: Ignem gladio ne fodito.

PROFICISCENTIUM IN MELIUS.

Ab asinis ad boves. *Plautus.*

Ex humiliore conditione ad ditiorum partes transire.

Dives factus, jam desiit gaudere lente. *Aristop.*

Ἔπειτα πλουτῶν οὐκ ἔτ' ἥδεται φακῇ.

Id est, Lenticula diviti placere desiit. Lens legumen pauperum ac tenuium cibus est. Quæ fastiditur simul atque lautior fortuna contigit. Unde proverbium in eos, quibus ad uberiorem conditionem evectis, fastidio sunt ea, quæ prius inopes boni consulebant.

Satis quercus. Ἄλις δρυός.

Id est, Sat quercus. Vetus adagium in eos: qui relicto victu sordido, ad elegantiorem lautioremque digrediuntur. Aut quoties pristinum aliquod studium aut institutum relinquitur.

Non enim spinæ. Οὐ γὰρ ἄκανθαι.

De conditione dicebatur in melius commutata. Sumpta metaphora à novalibus, quæ repurgatis spinis, frugiferæ incipiunt esse.

Effugi malum, inveni bonum. *Ze-*

Ἔφυγον κακὸν, εὗρον ἄμεινον.

Id est, Evasi mala, nactus sum meliora. Dici solitum, quando fortuna lautior cuipiam contigisset.

Iuxta

Iuxta cubitum profecit.
Κατὰ πῆχυν ἐπιδέδωκε.

De eo dicebatur, qui promotus esset ad meliora, [s]cum quis ordine progreditur legitimo. Cubitus e[nim] & modum significat, ut intelligas nihil transili[en]dum: & modum grandiusculum, ut accipias incr[e]mentum amplius. Nam minuta latis digitis, aut p[al]morum porrectu metiri consuevimus.

Meliores nancisci aves.
Ἀμεινόνων οἰωνῶν τυχεῖν.

Dicuntur, quibus post res adversas succedunt pro[spe]riora. Nam ut apud Latinos avis & ales interd[um] non animal, sed omen ipsum & augurium signific[at]. Itidem apud Græcos οἰωνὸς & ὄρνις, cum στρουθὸς [...] eodem accipiatur modo, quemadmodum indicat [Eu]stathius in 1. Odyss. librum. Horatius: Mala duc[is] avi domum. Laboravit autem hac superstitione an[ti]quitas, ut in magnis rebus aggrediundis, avium c[ur]sus observaret: neque defuerunt qui eam velut a[r]tem profiterentur. Atque hinc apud Romanos A[u]gurum collegium.

Melius nobis est quam heri.

Ari-
stop.

Proverbialem habere figuram videtur illud Ari[sto]phanis:

Ὦ Βλεψίδημ᾽ ἄμεινον ἢ χθὲς πράττομεν. Id [est],
O Blepsideme melius atque heri mihi est.
Item illud Theocriti: Melius cras forsan habebi[s].

Cum significavimus fortunam in melius commu[tatam].

Ego ex bono in bonum traductus sum.

Sui-
das.

Ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ καλοῦ εἰς καλὸν μετήνεγκα.

Id est, Ego quidem è bono in bonum transii. De hi[s], qui bonum institutum bono commutant.

Fuit & Mandroni ficulna navis.
Ἐγένετο καὶ Μανδρώνι συκίνη ναῦς.

In eos dici solitum, qui præter meritum ad felici[ta]tem aut opes evecti, pristinæ conditionis non me[mi]nerunt, sed præsenti rerum successu insolenti[us]

...tur. A Mandrone quodam sumptum, qui indi... & immerens, ex naviculario factus est imperator ... autem ficulnam, per contemptum dixit.

Hodie nullus, cras maximus.

Ὁ νῦν μὲν οὐδεὶς, αὔριον ὑπερμέγας. *Aristop.*

...Qui nullus hodie, cras erit vel maximus. De eo ... repente ingens aliquis honos accesserit.

I modo, venare leporem, nunc Itym tenes. *Plautus.*

...Hanc interim cœnam qualemcunque certam ... quære alteram si potes potiorem. Itys enim ... quam à Phaside Scythiæ flumine phasianum vo... Verum opinor legendum Ictin. Nam id est ani... de genere mustelarum, quod in cuniculos im... ...itur, ut prædam illiciat. Latini viverram ap...llant.

PROFUSIO.

Calliæ defluunt pennæ.

...tum in Callium apud Græcos quempiam, qui per ...um ac libidinem patrimonium abligurierat. Solet ...tem hoc interdum avibus accidere, vel morbo, vel ...is anni temporibus.

Opus ad opus. Ἔργον ἐπ' ἔργῳ.

...c adagio nullum operæ finem significamus.

Gallorum incusare ventrem.

Ἀλεκτρυόνων μέμφεσθαι κοιλίαν.

...edacibus ad luxu multum absumentibus faculta...m. Huic enim animanti venter mirifice calidus ita ...omnia statim concoquat.

Proterviam fecit. *Macrob.*

...otervia sacrificii Romani genus est, in quo si quid ...liquum esset, id igni consumeretur. Vnde celebra... illud Catonis festiviter dictum in Albinum quen...m, qui patrimonium universum luxu absumpserat, ...is exceptis ædibus, quæ incendio conflagrarunt: ...oterviam, inquit, fecit: propterea quod ea quæ ...esse non potuerit, quasi combussisset.

Re-

Relinque quippiam & Medis.

Plu- Λεῖπέ τι καὶ Μήδοις.

tarc. *Id est*, Reliquum facito aliquid & Medis. Proverbi jocus in eos, qui ex convivio nihil reliqui faciunt, qui facultates universas abliguriunt. Relinque quippiam & Medis, hoc est comparce tu, quod dissip ii, qui tibi male volunt. Hinc natum, quod Medi Phocidem ipsam, & extremos Bœotiæ terminos cursarunt, omnia vexantes, miscentesque populatio nibus.

E dolio hauris. Ἐκ πίθου ἀντλεῖν.

E dolio haurire dicebatur olim, qui abundaret re optatis. Admonet & Hesiodus, dimidiato dolio p cendum esse, quod sera sit in fundo parsimonia. D vitum est habere dolia, pauperes vappam bibunt lagenis.

Ze- *Una cum canistro.* Αὐτῷ κανῷ.

nod. Quadrabit in eos, qui rem intemperanter profu dunt, devorantque & abliguriunt. Mos enim e antiquis, ut testatur Didymus, ut cœna canistris i ferrentur.

Largitio non habet fundum.

Ci- Quo dicto significabant stulta liberalitate quamli

cero. bet opes exhauriri, vel effluere potius. Translatum detur à pertuso dolio Danaidum apud inferos.

Ipso horreo.

Quod prolixe & affatim datur, ipso horreo dari di tur, quemadmodum ipso canistro, propterea quod horreo plenius depromitur, quam è chœnice.

Ci- *Plena manu.*

cero. Pro eo quod est ampliter, copiose, prolixe, minim que maligne. Translatum ab iis, qui non parce, s plena manu largiuntur. Fit lepidius, quo magis animi res transferatur.

Cupidinum crumena porri folio vincta est.

Plu- Πρασίου φύλλῳ τὸ τῶν ἐρώτων δέδεται βαλάντιον.

tarc. *Id est*, Porri folio amorum vinctæ est crumena. Po

...est calefacere, ciere urinam, irritare Venerem. ...idas ostendit dictum de iis, qui per amorem immoderatos faciunt sumptus, luxuique indulgent.

Festo die si quid prodegeris.

...autus: Festo die si quid prodegeris, profesto egere ...eat, nisi peperceris. Admonet autem, ne in sumtibus solemnibus ita profusi simus, ut non supetat ...o feramus quotidianos. Accommodabitur non ...perperam in eos, qui juvenes rem prodigunt, esuituri senes, quive intempestive profundunt, postea desideraturi. *Plautus.*

Bello parta. Ἐκ πολεμίας.

...d est, Ex hostium regione. Ubi quis immodice insu...eret. Solemus enim celerius ac temere profundere, ...quid hostibus sit ereptum.

Glaucus alter.

Γλαῦκος ἄλλος ἱπποβρωτας.

...d est, Glaucus alter ab equis devoratus. Quadrabit in ...ominem alendis equis exhaurientem facultates suas. ...A fabula natum.

Immolare boves

...βουθυτεῖν, tanquam proverbialiter dicebantur qui am...los magnificosque sumptus facerent. Divitum enim ...est, vel regum potius, boves immolare. Et βουθυσίαν ...magnifico apparatu usurpant.

Caricum sepulchrum, Καρικὸς τάφος.

...d est, Caricum monumentum. De re magnifica sum...tuosaque. Sumptum à Mausoli sepulchro, quod est ...apud Caras.

Cui multum est piperis etiam in oleribus immiscet.

Ὅτῳ πολὺ ἔχων πέπερι, τίθησι κἂν λαχάνοις.

...d est, Qui multum habet piperis, etiam oleribus ...admiscet. Cui rei cujuspiam largior est copia, ea ...profusius utatur licebit. De pusillo parcius insumen...dum. Ut cui multum suppetit facultatum, huic licet ...oppipare vivere. Martialis.

Ut

Vt sapiant saturæ fabrorum prandia betæ,
O quam sæpe petet vina piperque coquus.

Hon navigabimus ad Hippolaitas.

Herodot. Οὐκ Ἱππολαίτας φρίσσα᾽ς πλῶμεν.

Id est, Non navigamus ad eximios Hipposaitas, ... admonentis, parcius utendum esse rebus præsenti[bus] neque enim navigari ad eum locum, unde rerum h[u]jusmodi copia exuberat, ut quod temere prod[egeris] facile possis sarcire.

Drachma grando.

Zen. Δραχμὴ χαλαζῶσα.

Id est, Drachma grandinans. De lucro, quod tanqu[am] cœlitus emissum obtigit. Nam olim theatrale p[ræ]mium erat drachma, quæ veluti grandinis in mo[rem] in populum spargebatur.

PROPRII COMMODI STVDIVM.

Plautus. *Tunica pallio proprior est.*

Quo significatum est, ex amicis nos aliis atque ali[is] magis esse devinctos, neque parem omnium habe[n]dam esse rationem. Pallium extrema vestis est ap[ud] Græcos, quemadmodum apud Romanos toga. T[u]nica toga tegebatur.

Cicer. *Intus canere. Aspendius citharœdus.*

Qui privati commodi impendio studiosi essent, ac [su]re quicquid agerent, id omne ad domesticam refe[r]rent utilitatem, ii proverbio intus canere, iid[em] apud Græcos ἀσπένδιοι κιθαρισταὶ, id est, Aspend[ii] citharistæ dicebantur.

Nec quicquam sapit, qui sibi non sapit.

Plau Μισῶ σοφιστὴν ὅστις οὐχ αὐτῷ σοφός.

Sapientem enim odi, qui sibi ipsi non sapit.

Ad suum quenque quæstum æquum est [c]allidum.

Quisque advigilat ad id, quod expetit.

Decora te ipsum. Γέραιρε σαυτόν.

Id est, Honesta teipsum. Jocus proverbialis in eum, qui se magnificentius gereret. Nam γεραίρειν venerari est, & honorem habere.

Anguillam captare. Ἐγχέλεις θηρᾶσθαι.

Id est, Anguillas venari. Dicuntur qui privati commodi causa cient tumultus: Inde ducta similitudine, quod cum aqua stat immota, nihil capiunt, qui captant anguillas. Cum vero sursum ac deorsum miscent, ita demum capiunt. Quadrabit in eos, quibus tranquillo Reip. statu nihil est emolumenti. Proinde seditiones gaudent exoriri, quo civitatis publicum malum in suum privatum vertant commodum.

Vna lavabor. παραλοῦμαι. *Suidas.*

Dici consuevit, ubi quis insinuat se in societatem alterius, aut ubi quis admittit aliquem in societatem ut qui pauperior est, sumptum effugiat. Tanquam hoc commoditatis laturi sint tenues, si cum divitibus balneum ingrediantur, ut spongiis suis parcant.

Manum admovere. τὴν χεῖρα ἐπιβάλλειν.

Id est, Manum apponere. Dicebantur qui sese insinuarent in rei cujuspiam egregiæ communionem.

Vndecunque lucrum capiunt. *Hom*

In advocatos, in calumniatores, in malos medicos, qui captant undecunque, si quis incidit in casses, quem possint expilare, congruet illud Hom. ex Iliad. μ.

Αἰεὶ γὰρ περὶ νῆσον ἀλώμενοι ἰχθυάασκον.
Γναμπτοῖς ἀγκίστροισι, ἔτειρε δὲ γαστέρα λιμός. Id est,
Semper enim quaqua patet insula, piscibus hamo
Insidiabantur, ventrem fames enecat atra.

Genu sura propius. Γόνυ κνήμης ἔγγιον. *Arist*

Hoc adagium ex eventu quodam est natum. Cum in prælio quidam conspiceret duos amicos pariter de vita periclitantes, fratrem & consobrinum, neque posset utrique simul ferre suppetias, omisso consobrino fratrem defendit, atque hanc interim sententiam pronunciavit.

Omnes sibi melius esse malunt, quam alteri. *Ter.*

Terentius in Andria. Idem in eadem fabula: Heus, pro-

proximus sum egomet mihi. Nemo seipse quenquam magis: Adfine; sibi quisque amicus.

Simonidis cantilena. Σιμωνίδου μέλη.

De vafris ac subdolis dictum est: Hunc tradunt mum astutiam & quæstum in artem induxisse. illi duo scrinia, alterum gratiarum, alterum præmiorum: quæ cum post tempus aliquantum aperuisset gratiarum arculam semper offendebat inanem, præmiorum semper plenam. Hoc commento significabat se nolle gratis donare carmina.

Mihi ipsi balneum ministrabo.

Ἐμαυτῷ βαλανεύσω.

Ari-stop. *Id est,* Ipse mihi balneator ero. Vbi quis suis inservit commodis, aut ubi quis non expectato alieno officio ipse suum agit negotium. Aristophanis interpres admonet translatum à balneis, in quibus cessante balneatore, ipsi qui lavant, aquam hauriunt atque infundunt.

Sibi canere. Ἑαυτῷ ψάλλειν.

Id est, Sibi ipsi canere. Dicitur, qui non ad alienum arbitrium facit quippiam, sed animo obsequens suo.

Astutior Coccyce.

Arist Μηχανικώτερος κόκκυγος.

Id est, Coccyce astutior. Dicebatur, qui astu sibi consuleret. Sumptum ab avis ingenio, ova subjicientis in nidos alienos. De qua abunde Plinius & Aristoteles.

Optat vicino ut habeat, magis autem ollæ.

Potissimum est habere domi, quibus est opus. Proximum, vicinum habere divitem, à quo possis petere.

Veniat hospes, quisquis profuturus est.

Ξεῖνος ἔλθοι ὅστις ὀνήσει.

Zen. *Id est,* Veniat qui proderit hospes. Admonet adagium eorum demum adventum esse gratum, qui commodi quippiam adferunt. Ovid.

Ipse licet venias Musis comitatus Homere,
Si nihil attuleris, ibis Homere foras.

Suam quisque homo rem meminit. Plautus.
Qui alieno negotio dormitat, in suo vigilat.

Mercator est. Ἔμπορός ἐστι συμπλόμενος.
Id est, Mercatorem se adsimulat. Dicendum in eum, qui ob timiditatem, causas commentitias prætexit, ne cogatur subire discrimen.

Civitates ludimus. πόλεις παίζομεν. Zenod.
Lusus genus est quoddam, in quo calculis ludebatur olim, quos antiquitus πόλεις, id est, urbes vocabant: Neoterici χώρας, hoc est, regiones appellare cœperunt: Mihi quadraturum videtur, quoties suum quisque commodum quacunque sectatur via, & æmulo competitorique modis omnibus tendit insidias.

PROXIMIS UTENDUM.

Viam qui nescit ad mare.

Plautus in Pœnulo: Viam qui nescit, qua deveniat ad mare, eum oportet amnem quærere comitem sibi. Id est, qui rem commode conficere nequit, is quavis ratione conficiat, necesse est. Qui recte vivendi rationem ignorat, eos sibi proponat, quorum vita laudata est:

Vt possumus, quando ut volumus non licet. Terent.
Ζῶμεν γὰρ οὐχ ὡς θέλομεν, ἀλλ' ὡς δυνάμεθα.
Id est, Non uti libet, sed uti licet, sic vivimus. Quo monemur, tempori ac necessitati serviendum esse.

Quando id fieri non potest. Idem
Oportet id quod adest, boni consulere. Et Martial.
Quo sis, esse velis.

Bona est offa post panem. Zenod.
Ἀγαθὴ καὶ μάζα μετ' ἄρτον.
De iis dici solere ait Zenodotus, qui penuria meliorum amplectuntur deteriora. Nam maza quiddam est pane cocto deterius, conflatum ex lacte & farina. Eo licebit uti, cum indicabimus rem usu, non opinione æstimandam.

Si non adsint carnes, taricho content... oportet.

Diogen. Ἂν μὴ παρῇ κρέας σερκτέον τὸ τάριχον.

Id est, Probanda salsamenta egenti carnium. Sunt qui dicunt τάριχον accipi pro pisce, sed vili putrique, qui idem sit aphia. Fortassis hic pro jure accipiendum ... richus. Sensus hic est, ubi non est copia meliorum, boni consulere oportet quæcunque contingunt.

Cicero. *Aulædus sit, qui citharædus esse non possit.*

Recte dicetur in eos, qui malunt in multo inferiore ordine alicujus haberi momenti, quam inter excellentes negligi. Quemadmodum Julius Cæsar mallet in frigido oppidulo primus esse, quam Romæ secundus. Nec male quadrabit in eos, qui desperatione meliorum ad humiliora sese conferunt.

Suidas. *Si bovem non possis, asinum agas.*

Εἰ μὴ δύναιο βοῦν, ἔλαυνε ὄνον.

Id est, Si nequeas bovem, asinum agito, id est, si non potes ut vis, utcunque potes, facito. Si fortuna splendidior non contingit, eam sortem, quæ contingit, boni consulas. Si quod optas non licet, id quod est proximum, amplectere.

Plato. *Altera navigatio.* Δεύτερος πλοῦς.

Id est, Secundarius cursus, vocabatur, cum vento destituti, remis navem impellerent. Convenit, ubi quoties quæ potissima fierent, non contingunt, ad proxima confugitur auxilia,

Præsentem fortunam boni consule.

Τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν Id est, Quod adest boni consule. Καὶ τὸ παρὸν εὖ τίθεσθαι. Id est, Quod adest æqui bonique facere oportet. Admonet adagium ne nos maceremus alienarum rerum cupiditate; sed quæcunque contingit sors, eam velut optimam amplectamur.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris?

Theocr. Τὰν παρεοῖσαν ἄμελγε, τί τὸν φεύγοντα διώκεις;

Id est

...est, præsentem mulgeto, quid insequeris fugientem. Præsens lucrum non omittendum spe commodorum.

Quod adest, boni consule.

Oportet boni consulere, quicquid à fortuna conceditur. Homer.

Quæ dantur.

Τὰ μὲν διδόμενα. *Id est,* Quæ dantur. Admonet adagium, quod à fortuna datur, id boni consulendum esse, & ferendum æquo animo, quod mutari non queat.

Quod datur.

Nonius Marcellus citat hunc versiculum è Cecilii Plotio: Patiere quod dant, quando optata non danunt. Danunt antique dictum est pro dant, convenit cum præcedente: τὰ μὲν διδόμενα. Cicero.

Extrema linea.

Quod in quaque re postremum est, extremam lineam appellabant. Ita Terentianus Phœdria; Postremo extrema linea amare nonnihil est.

PRUDENTIA.

A fronte simul & occipitio oculatus.

Quum indicabimus admirabilem rerum omnium cognitionem, aut singularem prudentiam, quæ constat non præsentium modo scientia, sed & memoria præteritorum & futurorum perspicientia, recte versum hunc usurpabimus. Vergilius.

Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur.

Alter Ianus. Ἰανὸς ἄλλος.

Quadrabit vel in providum ac circumspectum, vel in ancipitem & perfidum. Persius: O Jane à tergo, cui nulla ciconia pinsit. Sumptum à Jano bifronte.

Sapiens divinat.

Donatus in Hecynam indicat proverbium esse, Divinare sapientem, quod ex conjecturis prudenter col- Donat.

collatis colligit verum, non solum, de præteritis, verum etiam de futuris. Reliqua pete ex proverbio; Qui bene conjicit.

Plinius.

Mus non uni fidit antro.

Vulgatum illud est : Eum murem esse miserum, cui non est nisi unũ specus. Locus erit adagio, si quem admonebimus, ut sibi plures amicos paret, aut una cum opibus studeat philosophiæ, ut si fortuna quod suum est eripiat, in literis sit præsidium.

Non oportet hospitem semper hospitem esse.

Hospites dicuntur ignari ejus loci, in quo vivunt. Sed turpe est in eadem civitate vivere, & semper esse peregrinum. Sic turpe est in eadem disciplina diu versatum esse, & nihil scire.

Horat.

Aceto perfundere.

Proverbii speciem habet pro irridere, sic & illud Horatii : Ad idem, quod sale multo.

Urbem defricuit, charta laudatur eadem.

Aristot.

Sapiens non eget.

Χρῆ δ' οὔποθ' ὅςις ἀρτίφρων πέφυκ' ἀνήρ.

Id est, Haud unquam eget, qui mente sana est præditus ; Sive quod magnæ sint opes, habere bonam mentem; sive quod sapienti facile est ditescere, si velit.

Tanquam de specula.

Qui futura longe prospiciunt, priusquam eveniant, tanquam de specula prævidisse dicuntur.

Cicero.

Qui bene conjiciet, vatem hunc perhibeto optimum.

Admonet adagium futurorum præscientiam, non è sortibus aut auguriis petendam esse, sed à prudentia: siquidem si prudentia sit præditus, is ex præteritorum, præsentiumque conjecturis facile prospiciet, quid sit eventurum.

Homo Thales. Ἄνθρωπος Θαλῆς.

Ironia proverbiales in stultum, qui sapiens haberi studebat. Fuit enim Thales unus è septem Græciæ sapientibus.

Ari-

Acetum habet in pectore.

Plautus: Ecquid acetum habet in pectore? Pro eo quod est, Num sapit? num quid habet astutiæ? Nam ut salsa, itidem & acida palatum juvant, acuuntque & irritant stomachum. *Plautus.*

In holmo cubabo. Ἐν ὅλμῳ εὐνάσω.

Dicebatur ab iis, qui se quippiam divinatione cognitum ire minitabantur. Nam quidam dicunt tripodes Apollinis holmos appellatos fuisse. Tradit autem Aristophanes Grammaticus, eos qui holmis indormissent repente divinandi spiritum concipere. *Aristop.*

Perendinum ventum prædicere.

Τὸν περιζῶον ἄνεμον προγινώσκειν.

Id est, Perendinum ventum præscire dicuntur, qui conjecturis, quod multo post eventurum sit, colligunt. Scriptum à nautis aut negotiatoribus.

Amyris insanit. Ἄμυρις μαίνεται.

Proverbialis allegoria, qua recte utemur, ubi quis insaniæ prætextu rebus suis consulit. *Zen.*

Non pluet, &c.

Plutarchus refert hunc versiculum proverbio jactatum: *Plutarc.*

Μηκέτι νυκτὸς ὕειν ἢ κὰν τίκτη ἀγρότερος σῦς.

Jam non nocte pluit, qua sus fœtum edit agrestis.

Si quis significare velit, exacto vere, aut atumno serenitatem fore.

Lesbius prylis. Ὁ Λέσβιος Πρύλις.

Plutarchus tradit hoc proverbium per similitudinem sumptum. Prylin enim fuisse Mercurii filium, ac divinandi peritum indicat. *Idem*

Timidi mater non flet.

In bello qui contemnunt hostem, nihilque metuendum ducunt, quoniam parum cavent, fere pereunt, & matribus luctum adferunt cum orbitate. *Æmilius Probus.*

PRUDENTIA SENILIS.

Multorum festorum Iovis glandes comedit.

πολλῶν πανηγύρεων Διὸς βαλάνων ἔφαγεν.

De sene, longoque plurimarum rerum usu docto, quasi dicas: Multas vixit Olympiadas.

Annosa vulpes haud capitur laqueo.

Γέρων ἀλώπηξ οὐχ ἁλίσκεται πάγῃ.

Id est, Vulpes anus laqueis capi haud ullis potest. Dicendum in eum qui longa ætate, multaque rerum experientia callidior est, quam ut arte, dolisque capi queat.

Zen. *Eum ausculta, cui quatuor sunt aures.*

Ἄκουε τοῦ τὰ τέσσαρα ὦτα ἔχοντος.

Natum ab Apolline, qui fingitur quatuor habere aures, & manus totidem Atque ita monet proverbium, audiendos esse illos, qui diuturno complurium rerum usu præ cæteris sapiunt, ut ita fere faciunt senes.

Anus subsultans multum excitat pulverem.

In eos dici solitum, qui ob rerum experientiam multum negotiorum aggrederentur.

Hom *Ætate prudentiores reddimur.*

Si quando negabimus nobis eadem probari jam natu grandioribus, quæ quondam ob ætatis inscitiam arriserunt, sed usu rerum auctam prudentiam, congruet illud Homeri Odyss. β.

Ἐγὼ δ' ἔτι νήπιος ἦα

Νῦν δ' ὅτε δὴ μέγας εἰμὶ, καὶ ἄλλων μῦθον ἀκούων πυνθάνομαι, καὶ δή μοι ἀέξεται ἔνδοθι θυμός.

Id est, Eram adhuc puer: ast ubi jam sum,
Grandior, & reddit me aliorum oratio doctum,
Ipseque grandescit mi animus.

Hora *Sine cortice nabis.*

Qui jam per ætatem non eget custode morum.

Hom. *Senum prudentia.*

In senem plurimarum rerum usu peritum, quique multa meminerit superioribus acta seculis, quadrabit illud Homeri ex Odyss. β.

παλαιά τε πολλά εἰδώς.
Qui antiquaque multaque norat.

Senesco semper multa addiscens. Solon.

Γηράσκω δ' αἰεὶ πολλὰ διδασκόμενος.

Id est, Discenti assidue multa senecta venit. Significat autem usu vitæ, multaque rerum experientia parari prudentiam. Terent. Nunquam ita quisquam bene subducta ratione ad vitam fuit, quin res, ætas, usus semper aliquid apportet novi; aliquid moneat ut illa, quæ credas scire, nescias; & quæ tibi putaris prima, in experiendo repudies: Senarius idem: Discipulus est prioris posterior dies.

Moderator negotii. Homer.

Qui scientia & auctoritate sua negotia moderatur. Homerus.

Αὐτὰρ ὁ πηδαλίῳ ἰθύνετο τεχνηέντως. *Id est,*
Ille ratem clavo scite, docteque regebat.

PRUDENTIA CONJUNCTA VIRIBUS.

Consiliis simul & facto valens. Idem

In hominem consilio pariter ac viribus excellentem, conveniet illud Homeri ex Odyss. ξ.

Οἷος ἐκεῖνος ἔην βουλευέμεν ἠδὲ μάχεσθαι.
Is cujusmodi erat, seu pugna consiliove.

Prudentia cum viribus conjuncta.

In eum qui norit idem & aliis imperare quid sit agendum, & ipse persequi cum est opus, juxta Homerum:
Ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής.
Et juxta ductor bonus, & certamine pollens.
Sunt enim qui imperatorem agere norunt, at militem præstare non norunt.

Imperator bonus, & idem robustus miles. Idem

Alexander huic carmini Homerico palmam tribuit, quod extat Iliad. γ.
Ἀμφότερον βασιλεύς τ' ἀγαθὸς κρατερός τ' αἰχμητής.
Dux bonus, ac miles præpollens viribus idem.

PUDICITIA.

Dio-geni. *Hippolytum imitabor.*

Ἱππόλυτον μιμήσομαι.

Diogenianus in proverbiorum Collectaneis ait dictitatum de iis, qui statuissent pure casteque vivere. Nota est fabula, quemadmodum is juvenis odio fœminei generis, Dianæ studiis sese totum addixerit, despecto Veneris Numine.

Melanione castior.

Μελανίωνος σωφρονέστερος.

Dicebatur, qui magnopere à mulierum congressibus abhorreret. Ajunt Melanionem quempiam odio mulierum in solitudinem demigrasse.

PUDOR.

Aristop. *Pudor in oculis.* Ἐν ὀφθαλμοῖς ἡ αἰδώς.

Horum nos pudet, quæ in propatulo sunt. Aspectus enim vel incutit, vel renovat etiam pudorem. Unde fit, ut pueri cum pudescunt, oculos tegant. Hinc & Poëtæ Cupidinem, quod sit improbissimus, cæcum fingunt.

Homer. *Pudebat recusare, & non audebant suscipere.*

Homerus.

Αἴδεσθεν μὲν ἀνήνασθαι δεῖσαν δ' ὑποδέχθαι. Id est,

Detrectare pudor, formido subire vetabat.

Quo uti licebit, quoties incidit ejusmodi negotium, ut aliud suadeat honestas, aliud utilitas: & dedecorosum sit, non suscipere provinciam, rursum periculosum, suscipere.

Pudor & metus.

Idem Cum abstinetur à re quapiam, quod ea tum inhonesta factu videtur, tum vero minime tuta, locum habebit illud Homeri ex Iliad. ο.

Ἴσχει γὰρ αἰδὼς, καὶ δέος.

Nam pudor atque metus vetuit.

Verecundia inutilis viro egenti.

Αἰδὼ

Αἰδὼς δ' οὐκ ἀγαθὴ κεχρημένῳ ἀνδρὶ παρεῖναι.

Verum homini pudor haudquaquam conducit egeno. Admonet autem abjiciendum pudorem, quoties urget necessitas.

Apud mensam verecundari neminem decet. *Plautus.*

Proverbium hoc ex tota antiquitate per manus traditum est, hodieque versatur in ore omnium: Verecundari neminem apud mensam decet. Nisi quod vulgus addit, nec in lecto.

Tinctura Sardonica. Βάμμα Σαρδονικόν.

De colore præcellenti dicebatur, præcipue purpuræ. Per jocum autem transfertur ad eum, qui pudefit, aut qui ob plagas sanguine tingitur. Sardon insula ingens, opposita insulæ, in qua variæ purpurarum tincturæ fiebant.

Tinctura Cyzicena. Βάμμα κυζικηνόν. *Aristop.*

Dedecus non eluendum appellabatur apud Atticos. Dicebaturque in eos qui metu quippiam indecore facerent. Nam Cyziceni duobus nominibus notati sunt timiditatis & mollitiei.

Vbi timor, ibi pudor. Ἵνα δέος, ἔνθα καὶ αἰδώς. *Plat.*

Cui similis illa Terentiana: Omnes deteriores sumus licentia.

Adversus solem ne mejeto. *Pyth*

Opinatur Erasmus commendari verecundiam.

Ne pudeat artem.

Ne pudeat artem proloqui, quam factites. Multos non pudet turpi quæstu vivere, cum pudeat nomen ejus quæstus profiteri.

PVNIRI PRO ALIO.

Tibicen vapulat.

Eubulus apud Athenæum lib. 9. ait, fuisse morem, si quid peccasset coquus, tibicinem solere vapulare. Phylillius apud eundem.

Ὅτι ἂν τι χ' ὁ μάγειρος ἀδικήσας,
Τὸν αὐλητὴν λαβεῖν πληγάς. *Id est,*

Quic-

Quicquid coquus peccaverit, tibicen accipere solet plagas.
Nullus homo læso indemnis evasit coquo.
Canis peccatum.
Vide, Vltio malefacti.

RAPACITAS ET AVARITIA.

A mortuo tributum exigere.
Ἀπὸ νεκροῦ φορολογεῖν.

Aristot. A mortuo tributum exigere dicebantur, qui per fas nefasque divitias undequaque congerunt. Dici solitum in eos, qui turpiter undecunque lucrum aucuparentur à rebus minutis ac sordidis. Velut: Vespasianus è lotio; aut è turpibus, velut è lenocinio, quæstuque corporis; aut cum à quibuslibet extorquetur, ab amicis, à tenuibus, à mendicis; postremo vel ab ipsis mortuis. Nota hic in fœneratores Christianos.

Hom *Vndecunque lucrum captant.*
Apte dicetur in advocatos in calumniatores, in malos medicos, qui captant undecunque, si quis incidat in casses, quem possint expilare.

Suid. *Fabarum arrosor.* Κυαμοτρώξ.
Dicebatur, qui in creandis magistratibus vendebat sua suffragia, eoque quæstus gratia sedulo versabatur in comitiis. Vnde fabis victitare dicebantur, quibus hinc erat quæstus.

Felis Tartessia. Γαλῆ Ταρτησσία.
Non inepte dicetur de rapacibus. Huic confine est illud Lucian. ἁρπακτικώτεροι τῶν γαλῶν. *Id est,* Rapaciores felibus.

Cicer. *Lacunam explere.*
Pro sarcire damnum. Cicero: Vide ne qua lacuna sit in auro, hoc est, ne quid desit.

Nullam corporis partem habet otiosam, ne eam quidem qua vocem promit.
De quodam, cui omnia membra fuere venalia, etiam

iam os & vox. Torquetur in hominem, non manibus tantum, sed toto corpore rapacem.

Quod utile honestum; quod autem noxium turpe. *Plat.*
Nihil est utile, nisi quod honestum est.

Exigit & à statuis farinas.

Αἰτεῖ γε καὶ τοὺς ἀνδριάντας ἄλφιτα.

Idest, Sane cibum & signis ab ipsis exigit. In eum dicendum, qui nullius misertus, undecunque quod potest avellit, vel ab ipsis mortuorum statuis. Competit in Principes expilatores plebis: aut in avaros Sacerdotes apud quos ne sepulchrum quidem gratis conceditur. Natum à tyrannis, qui & à sepulchris, aut defunctorum statuis vectigal colligunt. *Quid terra terrā vendis.*

Nec passim, nec omnia, nec ab omnibus. *Vlpiā*
Nam inhumanum à nemine accipere: sed passim, vilissimum est: & omnia, avarissimum. Admonet in muneribus accipiendis non solum verecundiam adhibendam esse, verum etiam delectum.

Lucri bonus est odor ex re qualibet. *Iuliā*
Faceta quidem, sed tamen pestilens illa vox Vespasiani, qui quum ex lotio vectigal faceret, homo turpiter avidus, superque eo facto, à filio admoneretur, quod re tam putrida lucrum faceret, paulo post collectam pecuniam filii naribus admovit, rogavitque ecquid illa puteret. Juvenalis:
Lucri bonus est odor ex re qualibet. Ennius:
Unde habeas curat nemo, sed oportet habere.

Mendici pera non impletur.

Πτωχοῦ πήρα οὐ πίμπλαται. *Zen.*

Idest, Mendici pera non impletur. Sensus per se liquet, nempe inexplebilem esse mendicitatem.

Mendiocorum loculi semper inanes.

Πτωχῶν οὖλαι ἀεὶ κεναί.

Idest, Mendicantium sacculi semper inanes. De rapacibus dictum & insatiabilibus.

Vna

Suid. *Vna cum ipsis manipulis.* Αὐταῖς ἀμάλαις.
Id est, Cum ipsis manipulis. Cum omnia funditus pereunt, hoc est, quum ne pluma quidem sit reliqua. Proverbium à rusticis natum.

Cum pulvisculo.

Plau Quum omnia sic tolluntur, ut ne pulvis quidem sit reliquus. Eodem pertinet Evangelicum illud, quo jubentur etiam pulverem excutere Apostoli: id est, ne minimum quidem ab eis auferre secum. Plautus: Convertet hic jam me totum cum pulvisculo.

Lucrum pudori præstat.

Κέρδος αἰσχύνης ἄμεινον.

Plautus in Psudolo: Nimio illud quod pudet facilius fertur, quam illud quod piget. Idem: Pol pudere, quam pigere, præstat totidem literis. Plutarch. Τῦ μὲν δικαίου τὴν δόκησιν ἄρνυσο, τὰ δ' ἔργα τοῦ πᾶν δρῶντος, ἔνθα κερδανεῖς. Opinionem spernito justi, ac virum quidvis agentem sequere cùm spes est lucri. Sophoc.

Τὸ κέρδος ἡδὺ κἂν ἀπὸ ψευδῶν ἴῃ.

Dulce est lucrum profectum à mendaciis.
Sententiæ bono viro indignæ.

Hora *Charybdis, Barathrum.*

Hominem majorem in modum edacem, bibacem aut rapacem helluonem, Charybdim aut Barathrum vocamus. Horatius de Lurcone quodam; Ingluvies & tempestas, Barathrumque macelli.

Diog *Megaricæ sphinges.* Μεγαρικαὶ σφίγγες.

Ita scorta quædam vulgus olim appellabat, eo quod Megarensium mores improbi fictiq; & populari convitio quodam notati fuerint, sive quod apud eos autrix sphinx appelletur.

Suet. *Boni pastoris est tondere pecus, non deglubere.*

Hodie vulgo celebratum durat, ubi quis est exactor durior atque instantior: Quid? Num & pellem vis? Quasi conveniat lana contentum esse. Tondent igitur, qui ita spoliant, ut sortem relinquant, unde rei possit

possit crescere. Deglubunt, qui nihil reliqui faciunt. Nam lana detonsa renascitur: Cute detracta, nihil est quod deinde possis auferre.

Canis circum intestina. Κύων παρ' ἐντέροις.

Id est, Canis juxta intestina. Dicebatur, ubi quis eas res, quarum esset cupientissimus, propositas conspiceret, quibus tamen frui non liceret. Canes enim oberrant circum intestina, devoraturi, nisi fustem timerent.

Rapina Cotytiis. Ἅρπαγα κοτυτίοις.

Cotytia festum quoddam erat apud Siculos, in quibus ex more placentulæ quæpiam & arborum fœtus ramis alligabantur, eaque diripienda proponebantur. Dici solitum de bonis temere profusis direptisque. *Plutarc.*

Ne à chytropode cibum nondum sacrificatum rapias. *Hesiod.*

Indicat Marcus Tullius irreligosum fuisse, cibum è patella edere Scribit enim ad hunc modum lib. de Finibus II. Atq; reperiemus Asotos primum ita non religiosos, ut edant de patella. In genere poterit accommodari ad quemvis, qui negotium irreverenter & illotis, ut aiunt, pedibus aggreditur. Huc pertinent & illa: A patella rapere, A veru rapere, A sartagine.

Laverniones.

Dicuntur homines furaces, quod fures sub tutela Lavernæ deæ essent, in cujus luco obscuro atque abdito soliti sunt furto sublata, prædam defodere.

Bona Porsenæ.

Bona Porsenæ dicebantur, quæ velut ab hostibus erepta parvo veneunt. Non inepte dicetur in res, quæ dono cujuspiam, aut fortunæ commoditate citra nostram operam contingunt. *Livius.*

Partitio, non præfocatio. Μοῖρα, οὐ πνίξ.

Id est, Sortitio, non præfocatio. Quo licebit uti, si quando significamus non esse locum violentiæ, sed ex æquitate juris oportere tractari negotium. *Athen.*

Persæpe sacra haud sacrificata devorat.

Ἄθυτα

Ἄθυτα δ' ἱερὰ πολλάκις κατεσθίει.

Id est, Persæpe sacra haud immolata devorat. Senarius est Simonidis, in mulierem quandam male moratam & avidam in conviviis. Concinne dicetur in eos, qui ventris impulsu statim ad devorandas epulas irrumpunt, non expectatis cæremoniis & elegantiis illis, quibus civiles utuntur. Ductum à victimis, quas fas non erat contingere, nisi mysteriis peractis.

Dio. gen. *Vulturis umbra.* Γυπὸς σκιά.

Quadrare videtur in hæredipetas, aut alioqui rapaces inhiantes prædæ. Respondit illi: Si vultur es, cadaver expecta.

Athen. *Voracior purpura.*

Τὰ λιχνότερα τῶν πορφυρῶν.

Id est, Edaciora purpuris. Idque dictum existimat Athenæus vel à tincta purpura, quæ omnia quibus admota fuerit, velut ad sese rapit, suoque colore res vicinas inficit: vel ab animante ipso; quod quicquid nactum fuerit retinet ac devorat. Conveniet in edaces, aut in eos, qui omnia in suum compendium vertunt.

Aristop. *Edax currus.* Ἀδηφάγον ἅρμα.

In glutones & voraces dicebatur, propterea quod currus multum absumit unguinis sive ceromatis: sive quod sumptuosa res sit, equos & currus alere. Venustius reddetur, si deflexeris ad animi vitia; cupiditates inexplebiles esse, quũ naturæ usus perpauca postulet.

Juven. *Laudant ut pueri pavonem.*

Juvenalis scripsit in avaros, qui carmina laudant duntaxat, nihil autem largiuntur poëtæ:

Didicit laudator avarus.
Tantum admirari, tantum laudare disertos,
Ut pueri Junonis avem.

Dio-gen. *Atticus moriens porrigit manum.*

Ἀττικὸς ὀρέγει τὴν χεῖρα ἀποθνήσκων.

Id est, Atticus porrigit manum, etiam cum moritur. Huic adagio locum fecit Atheniensium in muneribus captandis & occupandis lucris insatiata cupiditas.

Pamphi-

Pamphili furtum. παμφίλε νοσφισμός.

Id est, Pamphili fabulatio. Pamphilis hic veteris comœdiæ convitiis notatus est, quod ærarium expilasset. Conveniet in peculatores, qui è publico suffurantur.

Non curat numerum lupus. *Virgil.*

Vergilius:

Hic tantum Boreæ curamus frigora quantum
Aut numerum lupus, aut torrentia flumina ripas.

Recte dicetur in hominem impudenter furacem.

Argivi fures. Ἀργεῖοι φῶρες.

De palam improbis. Nam argivi furacitatis infamia laborabant.

Vorare hamum. *Plautus.*

Neque minus elegans illud in Curculione: Meus est hamum vorat. De lenone, cui fraus intendebatur, epistolam, qua decipiendus erat, lecturiente.

Polypi. *Athenæ.*

Olim dicebantur, vel stupidi, stolidique, vel rapaces & uncis unguibus homines. Siquidem ob eam causam Polypo stultitiam tribuunt, quod ad manum captantis ultro movetur, nec aliter capitur, nisi quod non cedat.

Ἡμερόκοιτος. *Hesiod.*

Vulgari joco fures dicti videntur ἡμερόκοιτοι, quod interdiu dormiant, noctu vigilent. Hesiodus.

Μήποτέ σ' ἡμερόκοιτος ἀνὴρ ἀπὸ χρήμαθ' ἕληται.

Id est, Ne solitus dormire die, tua tollere possit.

Apte torquebitur in tollionem & furacem.

Candidum linum lucri causa ducis. *Diogen.*

Λευκόλινον λῖνον κερδαίνων γαμεῖς.

Id est, Candidulum linum ob lucrum ducis uxorem. In eum quadrat, qui dotis causa ducit vel deformem, vel avam. Porro linum vocat uxorem, vel quod apud veteres solæ mulieres linis uterentur, vel quod viro alligetur matrimonio, & libera esse desinat. Nam Græci λῖνον pro vinculo usurpant.

Nu-

Nutricum more male.

Plut. Κἆθ' ὥσπερ αἱ τίτθαι γε σιτίζεις κακῶς.

Id est, Pascis profecto more nutricum male. Conveniet in eos, qui de lucro paululum aliquid impendunt sociis. Aut, qui sic facultates alienas administrant, ut maximam partem in suos convertant usus. Id quod hodie tutorum vulgus factitat.

Pecuniarum cupiditas Spartam capiet, praeterea nihil.

Idem Ἡ φιλοχρηματία Σπάρταν ἕλοι, ἄλλο δ' οὐδέν.

Una fames auri Spartam capiet subigetque,
Præterea nihil.

De iis, qui sola pecunia possunt expugnari, alioqui invicti. Natum adagium ab oraculo, quo responsum est, tum demum vincendos esse Lacedæmonios, cum aurum & argentum in prætio cæperint habere.

Zeno *Inexplebile dolium.* Ἄπληστος πίθος.

Plautus: In pertusum ingerimus dolium, operam ludimus. Competet in homines præter modum profusos. Congruit etiam in avaros, quorum cupiditatibus nihil est satis. Zenodotus etiam tartarum ipsum inexplebile dolium putat.

Larus hians. Λάρος κεχηνώς.

Dicebatur, ubi quis avidius inhiaret prædæ. Est enim larus avis avida, voraxque.

Plautus. *Labrax Milesius.* Λάβραξ Μιλήσιος.

In stolidum & avidum dicebatur. Labrax enim piscis genus lato oris rictu, unde escam totam, una cum ære, faucibus corripit, atque ob id facile capitur: Lupus Latine dicitur: Unde apud Plautum lenoni Labracis nomen.

Crat. *Buthus obambulat.* Βοῦθος περιφοιτᾷ.

Id est, Buthus oberrat: De levibus ac stolidis dicebatur. A moribus Buthi cujusdam athletæ. Etiam videtur dici posse in edaces, *hoc est,* Βουφάγους.

Serpens nisi edat serpentem, draco non fiet.

Ὄφις εἰ μὴ φάγῃ ὄφιν δράκων οὐ γενήσεται.

potentes aliorum damnis crescunt, & optimatum fortunæ in tantum non augerentur, nisi essent quos exugerent. Quemadmodum inter pisces & beluas, majores vivunt laniatu minorum.

Priusquam sortiaris, communiora devoras.

Vive, vis injusta.

Novit hæc Pylæa & Tyttygias. Ze-
Οἶδε τι Πυλαία καὶ Τυττυγίας. nod.

Hoc velut ænigmate veteres innuebant, opes malis artibus quæsitas. Tyttygias plagiarius quispiam fuit, qui servos & res alienas, quas furto sustulerat, in Pylæa, is est Arcadiæ locus, venditare consuevit, atque hoc quæstu dives evasit.

Faciunt item huc locutiones istæ proverbiales:

Olitorem odi, qui radicitus herbas excidat.

Malum lucro conjunctum non est malum.

Non sacrificata rapere.

Communis tanquam Silapo.

RARITAS.

Phœnice rarior. Φοίνικος σπανιώτερος.

De rebus aut etiam hominibus inventu perquam raris. Natum adagium à fabula Phœnicis avis, de qua Plinius lib. 10. cap. 2.

Ubi per Harma fulgurarit. Stra-
Ὁπότε δι᾽ Ἅρματος ἀστράψῃ. bo.

De iis, qui nimis cunctanter ac sero, aut admodum raro fiunt: aut cum nimis anxie ac superstitiose captatur rei gerendæ oportunitas. Strabo unde natum sit adagium indicat, scribens vicum quendam esse desertum, atque infrequentem apud Mycaletum Bœotiæ, quem Harma, id est, currum nominant. Vel hinc nata parœmia: Ubi per Harma fulgurat; videlicet Pythycis vatibus fulgur aliquod certum, quod ex eo loco veniret, observantibus, eoque viso, sacra Delphos mittentibus.

Lac gallinaceum. Ὀρνίθων γάλα. Ari-

Gallinarum lac. Dicitur in opulentos, & quibus quid- stop.

vis

vis rerum ſuppeditat. Aut de raris inventu, atque ob id pretioſis.

Per-ſius. *Rara avis.*

Dicebatur res quævis nota & inventu perrara. Perſius; Si forte quid aptius exit, Quando hæc rara avis eſt. Juven. Rara avis in terris, nigroque ſimillima cygno. Unde illud Ariſtoph. Quæ eſt hæc avis? De hoſpite & ignoto.

Ju-venal *Alba avis.* Λευκὸς ὄρνις.

Pro re nova atque inauſpicata. De albæ Gallinæ filio dictum eſt alibi.

Idem *Corvus albus.*

De raris inventu dixit Juvenal. Corvo quoque rarior albo.

Pe-ri-us. *Noctuinum ovum.* Γλαυκεῖον ὠόν.

Sunt qui negant noctuinum ovum inveniræ. Proverbium itaque quadrabit, vel in hominem nihili nulliuſque frugis, vel in rem raram inventu.

REFUGIUM.

Strabo. *Abdera pulchra Tejorum colonia.*

Strabo libro Geographiæ 14. tradit, Tejos, quum Perſarum contumelias ferre non poſſent, urbe relicta. Abdera Thracum urbem demigraſſe. Atq; hinc illud vulgatum fuiſſe: Ἄβδηρα καλὴ Τηίων ἀποικία. *Id eſt.* Abdera pulchra Tejum colonia. Hoc ænigmate ſignificamus, non deeſſe, quo confugimus, ſi quis præter modum pergat eſſe moleſtus.

REPELLENTIS.

Aliam quercum excute.

Ἄλλην δρῦν βαλάνιζε.

Id eſt, Aliam quercum excute. Hoc adagio ablegamus eos, qui ſine fine petunt aliquid, aut qui continenter ab eodem mutuum poſtulant. Parœmiam hinc natam putant, quod olim mortales glandibus victitabant, Cereris uſu nondum reperto.

Tollat

Tollat te qui non novit. Quintil.

Sic cujus dolos jam non ignotos esse nobis significavimus, neque posthac posse ab illo falli, concinne dicamus. Adfinis locutio proverbialis: Quære hospitem.

RIGOR.

Summum jus, summa injuria. Cicero.

Id est, Tum maxime disceditur ab æquitate, quum maxime superstitiose hæretur legum literis. Id enim summum jus appellant, quum de verbis juris contenditur, neque spectatur quid senserit is, qui scripsit.

Ad vivum resecare. Idem

M. Tullius lib. de amicitia, ad vivum resecare dixit, pro eo quod est, rem exactius quam sat est, ac morosius excutere. Mutuo sumpta metaphora à consortibus, capillos aut ungues resecantibus.

Radit usque ad cutem. Ξυρεῖ ἐν χρῷ. Sophoc.

Id est, Ad cutem usque radit. De eo dicebatur, qui nimium exacte videretur agere cum aliquo.

Ex syngrapha agere.

Ex syngrapha agere, obsignatis tabulis agere, pro eo quod est, rigide parumque civiliter, sed velut ex obligatione.

Ad libellam debere. Cicero.

Qui pecuniam præsentem ac justi ponderis debet, ad libellam debere dicetur.

Censoria virgula.

Tritissimum est apud eruditos, Censoriam virgam appellare judicandi autoritatem, præsertim cum supercilio à magistratu Romano sumptum.

Obtorto collo trahi. Idem

Dicuntur, qui volentes nolentes ad aliquid adiguntur. Pro eodem dicitur, Mento trahere.

RISUS.

Intra labia risit.

Theocritus, Risus vero labium intra hæsit. Simile est quod de risu Sardonio dicitur.

Risus

Risus Ionicus. Γέλως Ἰωνικός.
In molles & voluptuarios dicitur. Nam Jonum mollities perinde ut Sybaritarum fastus, in proverbium abiit, quod alteri Græcorum, alteri Barbarorum essent luxuriosissimi.

Diog-gen. *Risus Megaricus.* Γέλως Μεγαρικός.
In eos dicendum, qui parum intempestive jocantur, quique malunt aliquoties amicum, quam dictum perdere.

Risus Chius. Γέλως Χῖος.
De molli lascivoque risu. Quandoquidem & Chiorum mores taxavit vetus Comœdia.

Sardonicus risus. Σαρδάνιος γέλως.
De risu ficto atque amarulento, aut insano denique. Tractum à Sardoa herba, quæ ora hominum & rictus dolore contrahit, & quasi ridentes interimit.

Ajacis risus. Αἰάντειος γέλως.
Id est, Ajacinus risus: In eos qui temere ac vecorditer rident. Adagium natum est ex historia Ajacis. Is adeo graviter tulisse legitur Ulyssem sibi prælatum in capessenda successione armorum Achillis, ut præ dolore in insaniam versus sit. Deinde posteaquam resipuisset, partim pudore, partim metu, sibi mortem conscivit. Nec intempestiviter torquebitur in eos, quibus risus aboritur nulla de causa.

Ἀχρειόγελως.
Proverbiali, novoque composito verbo dicebatur nugator, quique rebus ineptis oblectaretur.

Risus syncrusius. Γέλως συγκρούσιος.
Risum effusiorem Græci συγκρούσιον vocant, quod hominem quatiat: quem eundem quidam existimant Sardonium esse.

Ze-nod. *Stultior Melitide.* Μωρότερος Μελιτίδου.
Melitides unus è felicissimis illis fatuis, quos Homerus suo carmine nobilitavit.

Te-rent. *Emori risu.*
Emori risu, Defluere risu, pro vehementer ridere.

RIXO-

RIXOSVS.

Rhodii sacrificium. Ῥόδιοι τὴν θυσίαν. Diog.
Id est, Rhodienses sacrificium. Vbi res jurgiis & verbis male ominatis peragitur. Refertur à Diogeniano.

Spirat cæcias. Ari-stop.
Aristophanes ad Cæciæ venti naturam alludens, dixit: Vt iste spirat Cæcias & sycophantias jam. Cæcias autem posuit pro turbis ac litibus. Notatur enim ibi Cleon ut delator ac criminator.

Insana laurus adest. Plin.
Plinius libro 16. cap. 45. In eodem, inquit, tractu pontus Amyci est, Bebryce rege interfecto clarus. Ejus tumulus à supremo die lauro tegitur, quam insanam vocant: quoniam si quid ex ea decerptum inferatur navibus, jurgia fiant, donec abjiciatur. Itaque quadrabit in hominem rixarum autorem.

Lindii sacrum. Λίνδιοι τὴν θυσίαν. Lactan.
Id est, Lindii sacrum, subaudi, faciunt. Dicebatur in eos, qui inauspicato rem divinam faciebant. Hercules olim agricolæ cuidam Lindio duos boves per vim eripuit, & mactatis illis convivium sibi paravit. Senex autem Herculi comedenti, cum multa in eum maledicta congereret, voluptati pariter & risui fuit: Ita ut Herculem dixisse ferant, nullum unquam convivium sibi jucundius accidisse. Adagium ad multos usus accomodari poterit, vel ad rixosum convivium, vel ad rem quempiam malis ominibus institutam.

Litem movebit, si vel asinus canem momorderit.
Quadrabit in eos, qui de re quantumvis exigua litem suscitant. Natum videtur ab eventu quopiam.

Canina facundia. Hieron.
Quod in adagionem cessit in quosdam, qui tantum ad maledicendum eloquentiæ studium exercent: à rixa canum & oblatratu sumpto epitheto.

Hom. *Litem incipere.*

In eum, qui jam provocatus aggreditur convitiis agere, congruet illud Homeri ex Iliad. κ.

Εἵλετο δ' ἄλκιμον ἔγχος ἀκαχμένον ὀξέϊ χαλκῷ.

Hastam corripuit robustam cuspide acuta.

Cui diversum est illud, Hastam abjecit.

Ne allia comedas & fabas.

Ἵνα μὴ φάγῃ σκόροδα, μηδὲ κυάμους.

Id est, Ne edas allia & fabas, pro eo quod est, ne bellis neve in judiciis adsis. Nam in bellum inferebantur allia commeatus militaris. In judiciis fabas esitabant, ne obdormiscerent.

Diog. *Ptolemaica lis.* πτολεμαῒς ἡ δίκη.

Diogenianus indicat dici solitum in litium avidos. Anus quæpiam fuit Ptolemais, quæ quoad vixit, lites agitabat.

Plut. *Vltra hyperbolum.* Ὑπὲρ τὸν ὑπέρβολον.

Vincit Hyperbolum, Hyperbolus quispiam erat mirum in modum appetens litium. Vnde conveniet in eos, qui simili laborant morbo.

Plin. *Tetigit lapidem à cane morsum.*

Plinius, lib. 20. cap. 5. de veneno rabidi canis agens: Minus hoc miretur, inquit, qui cogitet lapidem à cane morsum usque in proverbium discordiæ venisse. Cujus è verbis conjicere licet, vulgo creditum fuisse, ut si quis lapidem à cane morsum contigisset aut calcasset, eum iracundiorem evadere, & ad dissidia propensum.

Syrbenæ chorus. Συρβήνης χορός.

De choreis incompositis ac tumultuosis olim dicebatur. Nam σύρβη quidam vocẽ existimant, qua subulci erga sues utuntur unde & σύρβα pro tumultu abutuntur. Σύρβη item fistularis dicitur theca, unde συρβηνεὺς dicitur tibicen aut tumultuosus. Ducta videtur metaphora à dissono porcorum grunnitu. Tempestiviter dicetur in homines inter se discordes & querulos: aut ubi offendet aures imperitorum cantorum symphonia discors.

Erethr. ensium Rho. Ἐρετριέων Ῥῶ. Diog.

Ubi quis crebius & asperius eam literam sonaret. Quo nomine nunc male audiunt apud Gallos Picardi. Erethrienses adamarunt hanc literam P, quam loco Σ, supponebant, cum contra Athenienses eam verterint in σ ut θαρσεῖν, pro θαῤῥεῖν. Quoniam ea litera dicitur impetus, ac vehementiæ significationem habere: videtur & in homines præcipites ac violentos congruere proverbium. Aristop.

SALUBRITAS.

Crotone salubrius. Κρότωνος ὑγιέστερον. Zenod.

De re nequaquam noxia, sed undequaque salutifera. Zenodotus ab animante sumptam parœmiam existimat. Est enim Croton muscæ genus.

Cucurbita sanior. Κολοκύνθης ὑγιέστερος. Suid.

Id est, Cucurbita salubrior. Inde natum, vel quod cucurbita non facile læditur aëris vitio, propter crustum quo tegitur, vel quod ea variis remediis efficax esse perhibeatur.

Valere pancraticè. Plau

Plautus dixit pro eo, quod est, firma esse valetudine. Nam in Pancratistis robur corporis potissimum spectabatur. Pro eodem dixit, Valere athletice, valere pugilice, valere basilice.

Sanior est pisce

Nam ad eundem modum hodieque vulgo loquuntur. Tam sanus es quam piscis. Id inde sumptum est, quod creditum est pisces non sentire morbos.

Tria saluberrima. Plut.

Apud Plutarchum videtur & hoc proverbio fuisse jactatum. Sed præstat ipsius verba transcribere: Ὅθεν ἔστι λέλεκται τροφῆς ἀκορίαν, καὶ πόνων ἀοκνίαν, καὶ σπέρματος ἐχθρὶς σωτήρησιν, ὑγιεινότατα εἶναι. *Id est.* Unde optime dictum est, vesci citra saturitatem, non fugere laborem, naturæ semen conservare, esse saluberrima.

SCVRRILITAS.

A sexaginta viris venio.

Ἀπὸ τῶν ἑξήκοντα ἔρχομαι.

Athe ne. Athenienses mire delectantur iis, qui risum dictis aut factis movere norunt, adeo ut ad hoc in Diomeo aut Heracleo sexaginta convenirent, qui in civitate nominabantur sexaginta viri, quemadmodum nos dicimus trium viros & decemviros, magistratum significantes; ut si quid ridicule dictum esset, vulgo ita loqueretur; Sexaginta viri hoc dixerunt. Poterit per ironiam dici in dictum illepidum & agreste, Dictum sexaginta viris dignum: aut in stulte dicacem, Hic nobis venit à sexaginta viris.

Equitandi peritus ne cantet.

Ἱππαστικὸν δεδαὼς μὴ ᾄδῃ.

Gre- gor. Theol Sumptum à Poëta quopiam, in eum, qui professus res serias, versatur in nugis.

SECVNDÆ EXPERIENTIÆ.

Posterioribus melioribus.

Inter Græcanicas parœmias refertur, δευτέρων ἀμεινόνων. *Id est*, Alteris melioribus. Quo significabant ea, quæ prima experientia parum bene successerant, secunda nonnunquam commodius evenire, & prioris consilii erratum posteriore consilio corrigi.

Hom *Danda venia lapso.*

Qui dicet aliquando dandam veniam, si quid erratum sit per incuriam, neque enim hominis esse, ut semper exactam præstat diligentiam, usurpabit illud Homeri ex Odyss. τ.

Ἀλλ' οὐ γάρ πως ἐστὶν ἀΰπνους ἔμμεναι αἰὲν
Ἀνθρώπους. *Id est,*

Haudquaquam fieri potis est, ut pervigil usque
Mortalis duret.

Her- mol. Bar ba. *Destitutus ventis, remos adhibe.*

Cum res non succedit ut volumus, ad alia præsidia con

onfugiendum est. Aut cum fortuna est adversa, tum agis ad laborandum.

SECVRITATIS ET TVTÆ REI.

In tranquillo est.

Terent. Qui te in scopulum è tranquillo auferat.
Et quod alibi diximus: Ego in portu navigo.

In vado. *Idem*

Terent. Omnis res in vado est. Vadum autem est aquæ fundus, in quo quisquis constiterit, is jam effugit periculum ne immergatur.

Duabus ancoris fultus. *Aristid.*

Ἐπὶ δυοῖν ὁρμεῖ.

Id est, Duabus nixus in portu sedet, subaudiendum, ancoris. De firmis & immotis, & qui rem suam probe constibilierunt. Ductum à navibus intra portum tuto manentibus.

Tanquam ad aram.

Cum extremum refugium intelligi volumus. Inde sumptum, quod olim in extrema necessitate ad aras deorum soleant confugere, unde nefas erat quenquam detrahere.

Ad asylum confugere. *Cicero.*

Cognatum est superiori. Hæc fient venustiora, si ad animi res transferantur.

Arx.

Hac metaphora tutissimum ac validissimum præsidium significamus.

Bonum est duabus niti ancoris. *Pindar.*

Id est, Bonum est duplici præsidio niti, ut si alterum destituat, altero juvemur.

Extra fumum & undam. *Homer.*

Verba sunt Calypsus adhortantis Ulyssem, ut neque nimium littori vicinus naviget, fumum sequutus, neque se profundo credat pelago, sed in medio secet iter, quod ibi periculum sit à saxis & vadis, hic ab undis.

Cicero. *E terra spectare naufragium*
Pro eo quod est, In tuto spectare aliorum pericula. Simile illi: De muris judicare Achivos.

Homer. *Mortuo leoni & lepores insultant.*
Sumptum ex Hom. ubi Hectorem ab Achille jam interfectum circumsistunt Græci, mortuo insultantes nec quisquam erat, qui extincto non aliquod vulnus infligeret.

Sophoc. *Ne si ad Jovis quidem aulam.*
Qui metuunt malum ad, asylum confugiunt: verum à morte nullum est effugium. Sophocles: Vbi morti urget tempus, ad Jovis atria si fugeris, effugere non possis tamen. Proverbii species est in illis verbis: Ne ad Jovis quidem atrium, quod pro tutissimo posuit refugio.

Agathi. *Primum apes abegendæ.*
Dictum est cujusdam, qui sensit primum hostium copias aduentantes esse submovendas, quo possit A... potiri.

Plato *Pugno tenere.* Ἀπρὶξ τοῖν χεροῖν λαβέσθαι.
Pugno stringere dicitur, quod ipso contactu sentit...

Livius. *Testudo inta tegumen tuta est.*
Docet hic Livius tutius esse domi manere, quam su... fortunæ committere, & ad omnes ictus exponere.

Sarta tecta.
Pro consummatis probeque curatis, & in quibus ... nihil omissum.

Terent. *In portu navigare.* Ἐν λιμένι πλεῖν.
Id est, In portu navigare. Qua significamus nos jam à periclo abesse. Vergilius:

Nunc mihi parta quies, omnisque in limine portu...

Zenod. *His Medus non insidiabitur.*
Τάδε Μῆδος οὐ φυλάξει.
Id est, Hæc Medus non observabit. Cum Xerxes exercitum ad Græciam traducere pararet, ut autor e... apud Zenodotum Dicæarchus, Græci desperatis... bus facultates suas absumpserunt, ne multum rel... qu...

num fieret, quod hostis tolleret, ita dicentes: Hæc fœdus non observabit, eaque vox in adagium abiit, si quis largius impenderet sua; ne venirent in aliorum manus.

Otiosus esto. *Homer.*

Si quem jubemus curare cuticulam, negotium aliis curæ futurum, accommodabimus illud Homeri ex Odyss. 6.

Μήτε τοι ἄλλο,
Ἐν στήθεσσι κακὸν μελέτω ἔργον τε ἔπος τε,
Ἀλλὰ μάλ' ἐσθιέμεν καὶ πινέμεν ὥς τὸ πάρος περ.

Id est, Tute caveto,
Aut dicti aut facti cruciet tua pectora cura.
Quin tranquillus edasque bibasque, ita ut ante solebes.

Chœnici ne insideas. Χοίνικι μὴ ἐπικαθίσαι. *Pythag.*

Interpretatur D. Hieronymus, De victu ne fueris solicitus in diem crastinum. Est autem Chœnix demensum & cibus diurnus. Plutarchus autem longe diversius, putat non indulgendum otio, sed industria prospiciendum victum, ne desit in posterum.

Thymbra victitans. Θυμβροφάγοι.

Id est, Thymbra victitantes. Adagio dicebantur, vel qui tutius ac liberius vitam agerent, vel qui moribus essent parum blandis, vel qui hilariter citraque solicitudinem parvo contenti viverent, quod thymbri herbæ genus sit.

Rem factam habere. *Martial.*

Apud Martialem legitur, Rem factam habere, pro eo quod est, certam atque indubitatam. Si quidem promissa parum certa sunt.

Hermionis vice. Ἀνθ' Ἑρμιόνος. *Aristoph.*

Id est, Hermionis vice, puta fuero tibi, aut mea domus, aut simile quippiam. Valet autem perinde quasi dicas. Loco asyli tibi fuero, vel instar aræ. Est Hermione templum in Peloponeso, sacrum Cereri ac Proserpinæ, ad quod qui confugerint, tuti sunt propter loci religionem.

In terra pauperem.

Ἐν γῇ πένεσθαι μᾶλλον, ἢ πλουτοῦντα πλεῖν.

Id est, Egere præstat in solo, quam divitem sulcare fluctus. Satius est paululum habere tuto, quam multum cum periculo.

Mœnia Semiramidis.

Τεῖχη Σεμιράμιδος.

Ovidius. *Id est*, Muri Semiramidis. De muris inexpugnabilibus dicebatur, egregieque munitis. Ovid. Ubi dicitur altam coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem.

In tuo regno.

Plautus. Quod cujusque privatum est, regnum ejus dicitur.

In tuo luco & fano est situm.

Apud Plautum, pro eo quod est, in tua potestate, tuo arbitrio, tua tutela, tua manu. Cicero: In meis castris præsidiisque versaris. id est, mecum facis, & pro me pugnant, quæ dicis.

Plinius. *Inter suas præsepes.*

Plautus in Cassina: Scit, si id impetret futurum quod amat intra præsepes suas: pro eo quod est, certum ac paratum. Nam quod intra septa nostra clausum sit, id tuto certoque possidemus.

Terent. *Aliud cura.*

Cum negabis esse causam, cur aliquis aut dubitet, aut solicitus sit, exempto scrupulo. Terent. Atqui jam repperi, aliud cura.

Persius. *In diem vivere. Ex tempore vivere.*

Est præsentibus rebus contentum vivere, atque ex parato, minime solicitum de futuris. Quæ vita Græcis dicitur καθημέριος βίος, & καθημερόβιοι, qui ad eum vivunt modum. Unde & ex tempore dicere, id est, citra præmeditationem.

Canis tanquam Delum navigans.

Αἰδῶς ὥσπερ εἰς Δῆλον πλέων.

In supinum, otiosum, securum, ac voluptuariam agentem vitam dicebatur. Nam Athenis facilis ac tuta in Delum navigatio. Unde fiebat, ut qui illuc solverent

ent, inter navigandum securi, nihilque periculi metuentes, canerent.

Porrectis pedibus dormire.

Ἀποτείνοντα τὼ πόδε καθεύδειν. Luci.

Vel sublatis pedibus requiesco, & supinus per otium. Et supinitatem, negligentiam, incogitantiamque significamus. Et conserere manus, in Hebræorum proverbiis in ignavum, &c.

In dextram aurem. Plin.

Sic enim admonent medici, ut in primo somno, qui profundissimus esse consuevit, in aurem dextram incumbamus. Cum experrecti redormire cupimus, in sinistram.

In utramvis aurem dormire. Terent.

Est animo otioso, securo, vacuoque esse.

Leporis vita. Λαγὼ βίον ζῆν. Plutarc.

Id est, Leporis vitam vivere. Dicuntur, qui semper anxii trepidique vivunt.

In utrumvis dormire oculum. Plautus.

Plautus in Pseudol. De istac re in oculum utrumvis conquiesco. Est animo otioso esse, &c.

Halcedonia sunt apud forum. Idem

Extat in Græcorum Commentariis hujusmodi proverbium:

Ἀλκυονίδας ἡμέρας ἄγεις.

Id est, Halcyonis agis dies. De tranquillam & otiosam agentibus vitam. Ab ave quadam marina ductum adagium.

Vita molita. Ἀληλεσμένος βίος. Suidas.

Vita molita sive victus, ut ita loquamur, farinatus. Suidas indicat adagium varie accipi. Quosdam usurpare de vita priscorum, qui glandibus vescebantur: nonnullos de iis, qui in magna rerum, quas desiderarent, affluentia vitam agerent.

Equus me portat, alit rex:

Ἵππος με φέρει, βασιλεύς με τρέφει. Hora.

Hinc natum: Juvenis quidam sub rege Philippo stipendia

pendia faciebat. Is cum admoneretur ut missionem peteret, seseque à militia abdicaret, negavit se facturum, isto adagio. Huc allusit Horatius:

Rectius hoc, &
Splendidius multo est, equus ut me portet, alat rex.

Extra lutum pedes habes.

Hom ᾽Εκ τοῦ πηλοῦ πόδας ἔχεις.

In eos, qui molestis non involvuntur negotiis, unde se nequeant explicare, sed extra periculum constituti sunt.

Idem *Extra periculum ferox.*

In obtrectatorem clancularium, qui coram non ausit congredi. Homer. Iliad. ν.

᾽Ανδρῶν δυσμενέων ἑκὰς ἑσταότος πολεμίζειν.
Pugnare gnarus, verum eminus & procul hoste.

Procul à pedibus equinis.

Diog. ᾽Εκ τῶν ποδῶν ἱππείων.

Vulgo dicitur, cum significant fugiendum esse periculum.

Tere. *Extra telorum jactum.* ῎Εξω βελῶν.

Id est, Extra telorum jactum: Pro eo quod est, in tuto, citraque periculum.

Porro à Iove atque à fulmine.

Πόῤῥω Διός τε καὶ κεραυνοῦ.

Id est, Procul à Jove pariter atque à fulmine. Admonet, non esse agendum cum præpotentibus qui nutu possint perdere, si quando libeat: maxime cum regibus ac tyrannis.

Idem *Post principia.*

Sumptum à bellis, in quibus summum periculum est iis, qui in prima stant acie. Terentius in Eunucho.
Tu hosce instrue, hîc ego ero post principia.

Non vulgari anchora nititur.

Significans aliquem novis, minimeque vulgaribus præsidiis niti.

Arist. *Quid Achivos à turre judicatis.*

Concinne torquebitur ad eos, qui in tuto constituti, de

de iis judicant, qui in periculo versantur. Quemadmodum faciunt ii, qui turri aut vallo sedentes, otiosi spectant prælliantes, judicantque ac in multis animi robur aut consilium desiderant, quod ipsi nequaquam præstituri forent, si in eodem discrimine versentur.

Quasi millus cani.

Nam millus est coliare canum venaticorum coriaceum confixum clavis ferreis eminentibus adversus impetum luporum: Ad hunc igitur modum, certum firmumque præsidium significabimus.

Timidi mater non flet. *Æmil. Probus.*

Animosi in bello contemnunt hostem, nihilque metuendum ducunt: itaque quoniam sibi parum cavent, fere pereunt, & matribus luctum adferunt cum orbitate. Contra qui nihil non metuit, neque quicquam omnino contemnit, is tutioribus utens consiliis, raro venit in periculum.

Legatus non cæditur neque violatur. *Scholia. Homer.*

Deflecti poterit ad bene monentem, sive recta consulentem, sive concionantem libere. Legatus est qui refert mandata sui principis, aut agit negotium publicum; non est fas illi vim admovere.

SEMPER.

Quoad vixero.

Quod in vita perpetuum nobis futurum intelligi volemus, indicare licebit Vergilii carmine:

Dum memor ipse mei, dum spiritus hoc reget artus.

SENIUM PRÆMATURUM, AUT MORS.

Ergini cani. Ἐργίνου πολιαί.

Id est, Ergini canicies de canicie præpropera: *Id est*. quæ ante diem legittimam accidit. Erginus filius fuit Clymonis, adolescens præter ætatis rationem jam canus. Per ironiam dicitur in senes jam canos, qui tamen juvenes etiamdum haberi velint.

Mala senium accelerant. *Homer.*

Qui dicit senectam non esse annis metiendam, pro-

pterea quod ii, qui se multis laboribus discruciant, ante diem consenescunt, usurpabit illud Homeri ex Odyss. τ.

Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καταγηράσκουσι.

Id est, Quippe repente homines curisque malisque senescunt.

Me-nand

Præstat canem irritare, quam anum.

Nulla ira atrocior muliebri, maxime cum ad sexus vitium accedit senectus. Canis irritatus tantum oblatrat: at aniculæ præter linguæ venenum, interdum instructæ sunt malis artibus, veneficiis & incantamentis. Unde & Menander: Plus est periculi anum lacessere, quam canem.

The-ocr.

Vno die consenescere.

Theocritus: Verum quos amor angit, in una luce senescunt. Nulla vero res citius accelerat senium, quam animi curæ, amor, odium, invidentia, metus ac mæror.

Præmatura mors.

In hunc, qui matura morte discesserit, superstitibus parentibus, accommodabis illud Iliad. ρ.

Οὐδὲ τοκεῦσι

Θρέπτρα φίλοις ἀπέδωκε. μινυνθάδιος δὲ οἱ αἰών.

Id est,

Ast neque nutricandi grata parentibus ille
Reddidit officia, ast illi breve contigit ævum.

SERA POENITENTIA.

Cice-ro.

Sero sapiunt Phryges.

Conveniet in eos, quos stulte factorum sero pœnitet.

Stra-bo.

Cumani sero sapiunt.

Ο᾽ψὲ αἰσθάνονται οἱ Κυμαῖοι.

Id est, Sero sapiunt Cumani. Id adagium refertur à Strabone, Geograph. lib. 13. putatque eos vulgo male audisse, tanquam stupidos atque insulsos, ob hanc causam, quod ducentis annis portus vectigalia exegerint, hoc nomine, ut urbem ædificarent, quæ dare tamen non desierunt, quum urbs jam esset extructa:

Nihil

Nihil vetat, quo minus dicatur in illos, qui non nisi malo suo docti, parent recte monentibus.

Malo accepto stultus sapit. He-

Paulò diversius extulit Hesiodus : siod.

Δίκη ὑπερβέβλον ἴσχει.

Δὶς τέλ@ ἐξελθοῦσα, παθὼν ἢ νήπι@ ἔγνω.

Id est, Tandem sua pœna nocentem.

Consequitur, passusque sapit tum denique stultus.

Huc referendum & Plautinum illud in Mercatore :

Feliciter is sapit, qui alieno periculo sapit.

Piscator ictus sapit. So-

Ἁλιεὺς πληγεὶς νόον οἴσει. phoc.

Id est, Piscator percussus sapiet Idque ferunt ab hujusmodi quodam eventu natum: Quum piscator quispiam piscibus quos intra rete tenebat, manum admovisset, atque à scorpione pisce feriretur : ictus, inquit, sapiam. Itaque suo malo doctus cavit in posterum.

Factum stultus agnoscit.

Ῥεχθὲν ἢ τε νήπι@ ἔγνω. Hom

Id est, Rem peractum stultus intellexit. Item illud Demosthenicum. Non emo tanti pœnitere. Vnde perquam eleganter Fabius apud Tit Livium, eventum, stultorum magistrum appellat. Nec eventus doceat hoc inquiens, qui stultorum magister est, sed ratio.

Mus picem gustans.

Μῦς ἄρτι πίσσης γευόμεν@. The-

Siquidem mus imperitus, si quando in picem incideri, aut perit, aut vix eluctatur, ac deinde periculi memor, timet contingere. Non intempestive dicetur in eum, quem pœnitet experimenti. ocr.

Post acerba prudentior.

παθὼν τὰ δεινὰ φρονιμώτερ@.

Id est, Post mala prudentior.

Sera in fundo parsimonia.

Admonet in tempore parcendum rebus necessariis. Sene.

Persius Satyra 2. Donec deceptus & expers,

Nec quicquam fundo suspiret nummus in imo.

Post

Post rem devoratam ratio.

Quemadmodum de sera ope dicitur, post bellum auxilia: ita de sera parsimonia dicitur, post absumptam rem supputatio.

Plautus. *Quod dedi, datum nollem.*

Plautus: inter novam rem, inquit, verbum, usurpabo vetus: Quod dedi, non datum vellem: quod reliquum est non dabo: Significat se pœnitere, quod puellæ fecerit copiam, de cætero non facturam.

Luci. *Satius est recurrere, quam male currere.*

Præstat mutare consilium in melius, quam in male institutis pergere. Lucianus: Visum est tandem juxta vulgi sermonem potius recurrere, atque currere perperam.

Plin. *Optimum aliena insania frui.*

Felix quem faciunt aliena pericula cautum Admonet adagium, ut ex aliorum erratis ipsi cautiores efficiamur, & alienis periculis reddamur prudentiores.

Hedera post Anthisteria.

Ἀκιοσὸς μετ' Ἀνθιστήρια.

Quum sero quippiam adhibetur. Apparet in his ludis morem fuisse coronari hedera. De Anthisteriis, id est, Floralibus festis diximus in proverbio, Cares foras.

Atqui non est apud aram consultandum.

Consultandũ antequam incipias: in ipso negotio sera consultatio. Sumptum à sacrificis, qui pro ritu sacrorum omnia præparant, priusquam accedant ad aram.

TEMPESTIVUM.

Suid. *Satius est initiis mederi quam fini.*

Elleborum frustra, quum jam cutis ægra tumebat,
Poscentes videas: venienti occurrite morbo.
Ovidius: Sero medicina paratur
Quum mala per longas invaluere moras.

Pueros admonet à vitiis arcendos, dum adhuc tenera ac tractabilis ætas: Sarciendas protinus offensas, ne in simultatem exolescant; Minima vitanda mala, ex quibus

quibus majora solent pullulascere: Occasiones evitandas, quæ mali quippiam parituræ videantur.

Sero venisti, sed in colonum ito. Suid.

In eos qui post tempus advenirent, aut qui mercede quippiam facerent. Porro colonus est terra æditior, in speciem tumuli seu colli.

Post bellum auxilium.

Μετὰ τὸ πόλεμον ἡ συμμαχία. Idem

Id est, Post bellum suppetiæ. Quoties serius adhibetur remedium. Siquidem ægroto mortuo sero venit medicus. Et ædibus in cinerem redactis sero infunditur aqua.

Senem erigere.

Γέροντα δ' ὀρθοῦν φλαῦρον ὃς νέος πέσοι.

Erigere durum est, qui cadat juvenis, senem. Haud facile dediscuntur à senibus vitia, quæ pueri didicerint, & in omnem inhæserint vitam.

Sero venisti. Ὀψὲ ἦλθες. Plutarc.

Competit in eos, qui post tempus rem aliquam aggrediuntur: veluti si jam ætatis vitio frigidus uxorem paret ducere, aut grandior literas addiscere.

Huc faciunt etiam locutiones istæ proverbiales:
Mortuis mederi. Aquam infundere cineri.

SERVIRE TEMPORI.

Servire scenæ: Cicer.

Est rebus præsentibus sese accomodare. Translata ab histrionibus fabularum, qui hoc unum spectant, ut quovis modo populi oculis placeant.

Uti foro. Terent.

Est præsentem rerum statum boni consulere, & utcunque sese obtulerit fortuna, ita animum applicare. Seneca: Utamur foro, & quod sors feret, æquo feramus animo.

Aut bibat, aut abeat.

Aut tempori, locoque nos accommodemus, aut ab hominum consuetudine nos subducamus. Quidam sic

sic efferunt: ἢ πῖθι ἢ ἄπιθι. *Id est*, Aut bibe, aut abi. Natum est à priscis illis Græcorum symposiis, hoc est, compotationibus.

Sene. *Gladiator in arena consilium capit.*

Admonet à re nata mutandum aliquando consilium, & tempori, quod ajunt, serviendum. Refertur à Seneca: Vetus proverbium est, Gladiatorem in harena capere consilium. Aliquid adversarii vultus, aliquid manus mota, aliquid ipsa inclinatio corporis intuentem monet.

Plutarc. *Polypi mentem obtine.* πολύποδος νόον ἴσχε.

Quo jubemur pro tempore, alios atque alios mores, alium atque alium vultum sumere. Adagium natum est à piscis hujus ingenio. Nam persequentibus piscatoribus, petris affigit sese & cuicunque petræ adhæserit, ejus colorem corpore imitatur, videlicet ne queat deprehendi.

Cicer *Spartam nactus es, hanc orna.*

Ἣν ἔλαχες Σπάρταν, κόσμει.

Id est, Spartam quam nactus es, orna, sive administra. Admonet adagium, ut quamcunque provinciam erimus forte nacti, ei nos accomodemus, proque hujus dignitate nos geramus.

Quintil. *Omnium horarum homo.*

Dicitur qui seriis pariter ac jocis est accommodatus, Et apud Terentium: Paucorum hominum homo vocatur.

Senec *Sub manu nasci.*

Pro, ex tempore. Seneca: Consilium ergo sub manu nascatur.

Plat. *Aut abi, aut exuere.*

Apud Lacedæmonios hic fuit mos, ut in publicis certaminibus neminem cogerent ad congressum, sed legem edicebant, ἢ ἀπιέναι, ἢ ἀποδύεσθαι. *Id est*, Aut abire, aut exui. Si transferatur ad rem animi, velut ad disputandum aut repugnandum carni, proverbii vim habet.

SER-

SERVITVS.

Argentum accepi, imperium vendidi. *Plautus.*

Qui accepit beneficium, perdit libertatem. Demenetus pauper uxorem duxerat pulchre dotatam, sed in quam nihil haberet imperii: quare, inquit, argentum accepi, dote imperium vendidi.

Spartæ servi, maxime servi.

Apud Lacædemonios ingenuis non erat fas discere, aut exercere ullum opificium, sed hæc omnia per Helotas (id erat servorum genus, quibus nefas erat ullam artem liberalem vel discere, vel exercere) agebant.

Subjugus homo. Ὑποζυγιώδης ἄνθρωπος.

Qui non arbitratu suo, sed alieno jussu facit quippiam. Traductum à jumentis jugalibus. Huc pertinent illæ metaphoræ: Mittere sub jugum, Dejicere jugum, Excutere jugum, Subducere collum jugo. Ovidius:

Et tua læsuro subtrahe colla jugo.

Leo chordula vinctus. *Lucian.*

Lucianus: Leo filo vinctus, sursum ac deorsum circumferor, cum quis exiguo commodo captus, apud aulicos ostentatur passim, quod princeps tantum alat virum.

Samii literati

Apud Samios inventæ sunt XXIV. literæ, à Callistrato. Sic Andron in tripode. Idem Ionum literas tradidit Atheniensibus. Probabile est igitur à repertis traditisque literis, jocum fuisse versum ad stigmata. Nam Samii simul & accipiebant & tradebant infames notas.

Cum sarcinis enatare. *Seneca.*

Seneca: Nemo cum sarcinis enatat, id est, Nemo sese recipit in libertatem, nisi contemtis præmiis servitutis. non enim potest evadere occupationes, qui curarum autoramentum non potest negligere.

SIMILIUDINIS ET CONGRUENTIÆ.

Terent. *De grege illo est.*

Id ast, Ejusdem factionis, aut contubernii: Tullius; At vellem te in tuum veterem gregem retulisses.

Persius. *Nostræ farinæ.*

Ejusdem farinæ dicuntur, inter quos est indiscreta similitudo. Persius in 5. Satyra: Nostræ paulo ante farinæ Pelliculam veterem retines. Perinde quasi dicat, nostri gregis, nostræ conditionis. Pertinent ad illam classem; Eadem cera & idem pulvis, Ejusdem notæ, &c.

Plinius. *Non eras in hoc albo.*

Hoc est, Non eras in hoc numero. Translatum ab albata tabula, in qua quondam scribebantur nomina judicum.

Non sum ex istis heroibus.
Οὐκ εἰμὶ τούτων τῶν ἡρώων.

Zenod. *Id est,* Non sum de numero istorum heroum. Id est, Non sum ex eorum numero, qui propensiores sunt ad lædendum, quam bene merendum.

Patris est filius. Τοῦ πατρός ἐστι τὸ παιδίον.

Ita loquuntur, ubi quis mores imitatur patrios. Et in genere ejus filium vocamus quemlibet, quem moribus expresserit.

Aphyarum honos. Ἀφυῶν τιμή.

Quoties humilibus exiguiis quispiam honos contingit. Nam Aphya pisciculus est vilis, cui coquendo nihil adhibetur, præter oleum quo frigitur.

Aristot. *Terra amat imbrem.* Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα.

Id est, Imbrem quidem tellus amat. Ubi quis desiderat ea, quæ sibi novit esse accommodata, conducibiliaque.

Cicero. *Scopæ dissolutæ. Scopas dissolvere.*

Homines nihili, nulliusque prorsus consilii, Cicero scopas dissolvere dixit, pro eo quod est, rem prorsus in-

inutilem efficere. Nam scopæ colligatæ & speciem videntur habere qualemcunque, & ad vertendum pavimentum sunt accommodatæ. Porro si dissolveris, nihil inutilius, nihil inelegantius.

Vno tenore. Cicer

Tenorem rei progressum vocant. Vnde, quæ sui similia sunt, sibique veluti perpetua quadam succedunt serie, horum eundem esse tenorem dicimus. Cicero: Vnus enim tenor est orationis, & idem stylus.

Boni ad bonorum convivia ultro accedunt.

Αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἴενται. Plat.

Id est, Sponte bonis mos est convivia adire bonorum. Vbi vir bonus, fiducia virtutis & amicitiæ, quæ generalis inter omnes probos intercedit, ad sui similem accedit, non expectatis vulgaribus istis invitatiunculis. Idem: Conviva amico amicus ultro etiam venit.

Simile gaudet simili. Ὅμοιον ὁμοίῳ φίλον. Arist

Martialis: Vxor pessima, pessimus maritus. Miror non bene convenire vobis: Juvenalis. Magna inter molles concordia.

Malus cum malo colliquescit voluptate.

Κακὸς κακῷ γὰρ συντέτηκεν ἡδονῇ. Idem

Id est, Etenim improbo vir est voluptati improbus. Malus malo jucundus ob vitiorum commercium & societatem.

Æqualis æqualem delectat. Cicer

Similitudo mater est benevolentiæ, consuetudinis & familiaritatis conciliatrix. Nam prima familiaritatis conciliatio proficiscitur ab ætatis æqualitate. In hanc sententiam extant aliquot veterum proverbia, quorum est illud: ἧλιξ ἥλικα τέρπει. *Id est,* Æqualis æqualem delectat.

Æqualem tibi uxorem quære.

Τὴν κατὰ σαυτὸν ἔλα. Plutarch

Id est, Æqualem tibi uxorem ducito. Adagium admonet, ne quis cupiditate aut ambitione allectus, se

se potentiorem ducat uxorem. Tuæ sortis uxorem ducito. Potest & longius trahi, nimirum ad negotium suscipiendum, cui sis conficiendo par & idoneus.

Theocr. *Jugum idem trahere.*

Non dissimile est illi: In eadem esse navi, pro eo quod est, negotii vices pariter sustinere. Translatum à bubus arantibus.

Cicer. *Cicada cicadæ chara, formica formicæ.*

Nota est formicarum politia, & cicadarum concentus.

Idem *Ovum ovo simile.*

De rebus indiscretæ similitudinis.

Quam apes apum similes.

Cicero: ut similia sunt & ova ovorum, & apes apum.

Plautus. *Non tam aqua similis aquæ.*

Non tam lac lacti simile.

Plautus usurpat in Menæchmis: Nec aqua aquæ, nec lac lacti, crede mihi, usquam similius, quam hic tui est, tuque hujus.

Furem fur agnoscit, & lupum lupus.

Aristot. Ἔγνω δὲ φὼρ τε φῶρα, καὶ λύκος λύκον.

Id est, Fur furem cognoscit, & lupus lupum. Amant enim vulgo se mutuo, qui similibus vitiis laborant.

Idem *Semper similem ducit Deus ad similem.*

Duo inter se similes plerumque bene conveniunt.

Semper graculus assidet graculo.

Diog. Ἀεὶ κολοιὸς πρὸς κολοιὸν ἱζάνει.

Id est, Assidet usque graculus apud graculum. Porro graculorum conventus olim notos fuisse, testatur M. Varro libro de Re rustica 3.

Similior ficu. Ὁμοιότερος σύκου.

Per jocum dicebatur de vehementer inter se similibus.

Aut ipse fuisti, aut tui simillimus.

Si quando per jocum indicabimus eundem aliquem fuisse, qui tamen se fuisse eat inficias.

Omnia

Omnia similia.

Eadem est conditio mortalium.

Crobyli jugum. Κροβύλου ζεῦγος.

De societate duorum pari improbitate dici consuevit. Ductum à Crobylo lenone scelestissimo, qui jugum, id est, par scortorum alebat domi.

Eadem cera. Ἓν κηρίον.

Id est, Idem favus. Dicebantur, qui uno ore idem affirmarent. Ductum à favorum cellulis inter se connexis.

Ficus post pisces.

Quadrabit, ubi dicemus aliis alia congruere. Quemadmodum post carnes caseum, post pisces nuces jubent vulgo apponi.

Ovo prognatus eodem. Horat.

Vultus, ingenium, mores, facta, ac prorsus omnia sic huic cum hoc conveniunt, ut jures eodem prognatos ovo. Aristoteles ostendit id juxta naturam fieri, ut ex eodem ovo duo pulli nascantur.

Catulæ dominas imitantes.

Τὰς δεσποίνας αἱ κύνες μιμούμεναι.

Id est, Dominas imitantes catellæ. Ubi servi dominorum ferociam repræsentant. Quoties ii, qui subsunt, eorum exprimunt mores, sub quorum imperio degunt. Juvenalis:

Maxima quæque domus servis est plena superbis.

Similes habent labra lactucas. Hieron.

Ubi similia similibus contingunt, velut præceptori parum docto discipulus indocilis: improbo populo magistratus improbus, uxori morosæ maritus morosus: Breviter, quoties mala malis, digna dignis eveniunt. Natum adagium ab asino carduos pascente.

Qualis hera, talis pedissequa. Tertul.

Qualis pater, talis filius.

Aspis à vipera. Ambros.

Cum pessimus à pessimo sumit mali quippiam.

Aut piscem olet, aut florem.

Dictum

Dictum in eum, qui bene oleret: quod timallus piscis sit odore gratissimus, & æque fragrans ejusdem nominis flos. Ita idem pronunciatus est piscis odor esse qui floris. Quid specie tua gratius: quid suavitate jucundius? quid odore fragrantius? Quod mella fragrant, hoc tu corpore tuo spiras.

Sequitur perca sepiam.

Commitem ducit sepia percam, Dictum de improborum societate

Hieron. *Dignum patella operculum.*

Hieronymus ad Cromatium: Dignum patella operculum. In mea enim, inquit, patria rusticitas vernacula. Deus venter est & in diem vivitur, & sanctior est ille qui ditior est. Accessit huic patellæ, juxta tritum populi sermone proverbium, dignum operculum. Significat autem Episcopum ad improbos populi mores accommodum.

In matellam immeiere. E's τὴν ἀμίδα ἐνουρεῖν.

Cum sordide tractantur, aut ad munus aliquod parum honestum adhibentur ii, qui non indigni videantur, utpote ipsi sordidi atque inhonesti, quasique ad contumelias ferendas facti.

Suidas. *Conto navigare.* Κόντῳ πλεῖν.

Conto navigare dicebantur, qui sic rebus uterentur, quemadmodum uti conveniebat: aut qui vitæ genus suo accomodatum ingenio sequerentur. Itidem non ad quamvis vitam quivis idoneus est.

Catull. *Ipsa holera olla legit.*

Quære: Malum accersitum.

Nicar. *Surdaster cum surdastro litigabat.*

Δύσκωφος δυσκώφῳ ἐκρίνετο, ὁ δὲ κριτὴς ἦν κωφότερος.
Id est, Surdaster cum surdastro litigabat: Judex autem erat utroque surdior? cum res agitur inter undequaque ridiculos ac stultos. Extat in hanc sententiam epigramma Græcum Nicarchi, quod Thomas Morus olim adolescens scite vertit.

Cascus cascam ducit.

Quo-

Quoties similis similem delectat, vetulus vetulam, deformis deformem. Nam antiquitus cascum dicebatur, quod nos vetus appellemus. Videtur esse jocus in anum vetulo nuptam. Huc pertinet: Vbi tu Cajus, ego Caja.

Omnia idem pulvis. Πάντα μία κόνις. *Lucian.*

De indiscreta similitudine utitur Lucianus, alludens ad defunctorum cineres, inter quos nihil apparet discriminis.

Omnia sub unam Myconum.

πάντ' ὑπὸ μίαν Μύκωνον. *Strabo.*

Est autem Myconus ex Cycladibus una, in qua fabulis proditum est, positos esse gygantes postremos ab Hercule confectos. Vnde ductum illud proverbium in eos, qui res natura diversas eodem titulo complectuntur. Itaque qui eodem libro Grammatica pariter & Theologica, item Dialectica & Jurisconsultorum literas tradat, in eum non inconcinne dicetur.

Convenerunt Attabas & Numenius. *Diogen.*

Συνῆλθον Ἀτταβᾶς τε καὶ Νουμήνιος.

Id est, Conjunctus est suo Attabas Numenio. Dici solitum, quoties improbus aggregatur cum improbo. Diogenianus tradit hos insigne par furum fuisse.

Eundem calceum omni pedi inducere. *Galenus*

Galenus loquitur de quibusdam medicis imperitis, qui non habita ratione morborum, eadem remedia admovent omnibus. Non dissimili illi: Scis simulare cupressum. Hieronymus: Nec ad instar imperiti medici, uno collyrio omnibus oculos velle curare.

Nauson Naucrati.

Ναύσων Ναυκράτει.

Quoties aliqui similia invicem respondent. Veluti si quis herus salutatus, herum resalutet: & nebulo compellatus, nebulonem vicissim compellet Nauson enim & Naucrates, utrumque à nave dicitur, perinde quasi dicas, nauta nautæ.

Novi Simonem, & Simon me.

De

De iis dicebatur, qui pares essent. Zenodotus scribi[t] duos fuisse ductores, notæ utrunque improbitatis.

Cretensis Cretensem. Ὁ Κρὴς τὸ Κρῆτα.
Subaudi, quod erit commodum sententiæ provocat, conatur circumvenire, aut tale quippiam. Sumptum à Cretensium moribus, quos plurimis convitiis incessivit antiquitas.

Cretensis cum Ægineta. Κρὴς πρὸς Αἰγινήτην.
Subaudiendum, agit. Quadrabit in pariter improbos, qui mutuis inter se fallaciis agunt. Nam Æginetæ olim male audierunt, in quos etiam oraculum illud quidam editum putant: Neque tertii, neque quarti.

Plutarc. *Ver hyemem sequitur.*
Rerum vices significat. Et tristibus succedent lætiora.

Cretiza cum Cretensi. Πρὸς Κρῆτα κρητίζειν.
Id est, Adversus Cretensem cretiza: Id est adversus mendacem mendaciis utere. Græci κρητίζειν pro mentiri dicunt.

Chius ad Coum. Χῖος πρὸς Κῷον.
De comparatione vehementer inæquali dicebatur. Nam in ludo talorum jactus, qui Chius dicebatur, unioni respondebat, Cous senioni. Fit autem interim allusio ad gentes, quarum utriusque mores non caruerunt nota.

Vulpinari cum Vulpe.
Ἀλωπεκίζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα.
Id est, Cum vulpe vulpinare tu quoque invicem. Cum astutis astutiis agito. Horatius:

Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes.

Clavum clavo pellere.
Ἧλῳ τὸν ἧλον ἐκκρούειν.
Et paxillum paxillo pepulisti, id est, Malum alio malo depulisti.

Diogen. *Cum Care Carizas.* πρὸς Κᾶρα Καρίζεις.
Id est, Cum Care Carizas. Rustice agis cum rustico Barbere loqueris cum barbaro, crasse cum crasso. Cares

populi sunt Phrygiæ, quorum mores proverbiis aliquot locum fecere.

Mali thripes, mali ipes.

Κακὰ μὲν θρῖπες, κακὰ δὲ ἶπες. Diog.

Id est, Mala quidem thripes, mala rursum ipes. De duplici malo dici solitum, ut non magni referat, utrum elegeris. Thrips enim Græcis vermiculus est, qui lignis innascitur, materiasque vitiat. Ips item cornibus & vitibus infestus.

Balbus balbum rectius intelligit. Hier.

Barbarus barbari orationem. Est quippe proverbium, Balbum melius balbi verba cognoscere.

Bithus contra bacchium. Hora.

Bithus & Bacchius nobile par gladiatorum fuit, pares arte & pares audacia. Horatius: Uti non
Compositus melius cum Bitho Bacchius.

Esernius cum Pacidiano. Lucull.

Erant & hi gladiatores per omnia pares longeque omnium nobilissimi. Nota hic duorum Theologorum disputationem, Londini apud Brittanos habitam.

Non filius Achillis.

Οὐ παῖς Ἀχιλλέως, ἀλλ' Ἀχιλλεὺς αὐτὸς εἶ. Plutarc.

Idest, Haud satus Achille, verum Achilles ipsus es. E tragœdia quapiam, aut Comœdia sumptum videtur. Terentius: Hem alterum hunc ad hoc natum dicas.

Ab uno digrammate: Idem

Est autem digramma, pictura discriptioque Philosophorum, qua rem exponunt oculis: ut perinde valeat, quasi dicas, De eadem formula.

Eodem in ludo docti. Ter.

Dicebantur similibus vitiis laborantes, & improbitate pares. Terentius in Hecyra: In eodem omnes mihi videntur ludo doctæ ad malitiam.

Ejusdem Musæ æmulus.

Ejusdem artis aut disciplinæ studiosus, Græci ὁμοτέχνους appellant ejusdem artis opifices.

Iisdem vescentes cepis. Aristop.

Tau-

Ταυτὸν θύμον φάγοντες.

Id est, Qui idem ederent thymum. Congruit in pauperes ac bonos viros inter sese amicos. Thymon enim vilissimum herbæ genus, quo tenues & agrestes utcunque vitam sustinent. Quidam cepam agrestem esse putant.

Bonus cantor, bonus cupediarius.

Ar-chid. Ἀγαθὸς ψάλτης, ἀγαθὸς ζωμοποιός.

In vituperium Musicæ artis dictum: quasi ejusdem hominis sit aures delectare cantu, & palatum cupediis.

Mars haud concutit sua ipsius arma.

Ἄρης τὰ αὐτοῦ ὅπλα οὐ σαλεύει.

Id est, Mars sua ipsius arma non jactat. Commode feruntur, quibus assuevimus, quæque nobis quadrant, etiamsi sint gravissima. Jactamus enim, quod incommode ferimus. Juvenalis:

Nec jactare jugum vita didicere magistra.

Euri. *Stultus stulta loquitur.* Μωρὰ μωρὸς λέγει.

Id est, Nam stulta stulti oratio est. Talis hominibus fuit oratio, qualis est & vita. Extat carmen Græce celebratum.

Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται.

Id est, Hominis figura oratione agnoscitur. Democritus orationem vitæ simulachrum, quandamque velut umbram esse dicebat. Nam nullo in speculo melius, expressiusque relucet figura corporis, quam in oratione pectoris imago repræsentatur. Neque secius homines ex sermone, quam ærea vasa tinnitu dignoscuntur.

Inanium inania consilia.

Κενοὶ κενὰ βουλεύονται.

Cum quis sua spe frustratur.

Malo nodo malus quærendus est cuneus.

Hier. Eo licebit uti, quoties malum simili malitia retundimus. Sophocles:

πικρὰν χολὴν κλύζουσι φαρμάκῳ πικρῷ.

Re-

Remedio amaro bilem amaram diluunt.

Mons cum monte non miſcetur.

Ὄρος ὄρει οὐ μίγνυται.

Non convenit inter pariter elatos.

Mores hominum regioni reſpondent.

Et plantarum ſemina, & hominum mores ad regionis habitum reſpondent. Ex mollibus enim regionibus molles homines naſci ſolent.

Beſtia beſtiam novit. *Ariſt.*

Inter ſimilitudinis & affinitatis proverbia refert Ariſtoteles. Congruet, ubi convenit inter duos pariter improbos.

Idem Accii quod Titii.

Significabat eodem jure futurum filium decimo menſe natum, quo eum, qui natus ſit undecimo.

Aſinus aſino pulcherrimus. *Epichar.*

Epicharmus: Cani pulcherrimus canis videtur, bos bovi. Aſinus aſello pulcher eſt, & ſus ſui. Hoc eſt, Simile ſimili placet, miles militi, aleator aleatori, potator potatori, ſophiſta ſophiſtæ.

Doribus Dorice loqui fas eſt.

Convenit in homines natura loquaces, aut quum oratio reſpondet moribus & ingenio, velut quum Pœnus fraudulenter loquitur, aut leno lenone digna.

Novum cribrum novo paxillo pendeat. *Nonn Marcell.*

Quadrabit in eos, qui novi quippiam comminiſcuntur.

Purus putus. *Plautus.*

Plautus purum putum dixit, pro prorſus ac vere purus.

Veſtigiis inhærere.

Qui imitatur exempla progenitorum, majorum veſtigiis inhærere dicitur. Similiter qui degenerant à progenitorum aut præceptorum exemplis, ab illorum veſtigiis dicebantur recedere.

SIMVLATIO, DISSIMVLATIO.

Salem & fabam. Ἅλα καὶ κύαμον.

Dio-gen. Subaudiendum, proposuerunt. Diogenianus admonet dici solitum de his, qui fingerent se scire quippiam, quod nescirent. Atque hinc natum esse proverbium, quod olim mos fuerit, ut divini salem & fabam proponerent.

Plures thriobolos, paucos est cernere vates.

Ze-nod. πολλοὶ θριοβόλοι, παῦροι δέ τε μάντιες ἄνδρες.

Id est, Plures Thribolos, paucos est cernere vates. Philochorus auctor est, olim tres Nymphas Apollinis nutrices, Parnassum incoluisse, quæ Thriæ dicerentur: unde postea receptum sit, ut calculi sortesque divinorum, Thriæ vocarentur. Vnde thrioboli, qui thrias in urnam divinam jaciunt.

Multi thyrsigeri, pauci Bacchi.

πολλοί τοι ναρθηκοφόροι παῦροι δέ τε Βάκχοι.

Id est, Plures thyrsigeros, paucos est cernere Bacchos. Quo significatum est, compluribus mortalium adesse virtutis insignia, aut etiam famam, qui tamen vera virtute vacent. Non omnes viri Theologi, qui pileum theologicum gerunt. Non omnes monachi, qui cucullo onerantur. Translatum à Ceremoniis Bacchanalium, in quibus thyrsos, id est, hastas quasdam viteas quatiebant afflati furore.

Multi qui boves stimulent, pauci aratores.

πολλοὶ βουκένται, παῦροι δέ τε γῆς ἀροτῆρες.

Id est, Qui tauros stimulent multi, sed rarus arator. Multi præ se ferunt, quod non sunt.

Var-ro. *Non omnes qui habent citharam, sunt citharœdi.*

Huc ascribendum videtur, quod lepide scripsit Seneca, quendam personam malle quam faciem. Faciem vocat, ubi quis talis videtur, qualis est: personam, quum præ se fert aliquis, quod non est. Non is rex, cui contingit amplum imperium, sed qui sciat administrare.

Asi-

Asinus apud Cumanos. Ὄνος παρὰ Κυμαίοις.
Competit in eos, qui quum sint inepti, ridiculique, tamen apud ignotos ipsa novitate habentur in pretio aut in eos, quibus honos aliquis præter meritum additus à fortuna, tumorem & insolentiam, ita ut fere fit, conciliat. Demosthenes: Τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν, ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν, τοῖς ἀνοήτοις γίνεται. Felicitas enim & rerum successus qui contingerit immerenti, stultis vesaniæ causam præbere solet. Narravimus alibi fabulam de asino fugitivo, qui apud Cumanos se gessit pro leone.

Flere ad novercæ tumulum.
Πρὸς τὸν μητρυιᾶς τάφον δακρύειν.
Ad novercæ tumulum lachrymari, est simulare gestu dolorem, quum te gaudeas. Quod item de divitis hæredibus non inconcinne dicetur, in quos extat Publianus ille Mimus, cumprimis elegans Hæredis fletus sub persona risus est.

Megarensium lachrymæ. Μεγαρέων δάκρυα. *Diogen.*
Dicebantur vel fictæ, nec ex vero dolore profectæ, vel vi adactæ. Diogenianus ad hujusmodi refert historiam: Bacchius quidam Corinthius, Clytii Megarensium regis filiam uxorem duxerat. Ea defuncta, Clytius complureis virgines & adolescentes Corinthum misit, qui in funeralibus pompis puellam deplorarent, lachrymis utique fictis.

Accissare. Ἀκκίζειν:
Scribunt Acco mulierem fuisse quampiam, notæ stultitiæ, quæ solita sit ad speculum cum imagine sua, perinde atque cum alia muliere confabulari, ut hinc vulgo quæ stultius aut ineptius aliquid agerent, accissare dicerentur, & Accûs nomine appellarentur. Apparet illud etiam moribus hujus mulieres adfuisse, ut recusaret, quæ tamen cupiebat, unde & Accismus, ficta hujusmodi recusatio.

Hesitantia cantoris tussis.
Ἀπορία ψάλτου βήξ.

Dictum videtur quoties non suppetit quod dicamus, idque velut aliud agentes dissimulamus: velut apud Platonem Aristophanes, ne diceret in convivio, singultum fingit. Sumptum apparet à cantoribus.

Strabo. *Tussis pro crepitu.* Βὴξ ἀντὶ πορδῆς.

Dici solitum, quoties aliquis perplexus, aliud pro alio simulat. Veluti si quis in adulteræ domo deprehensus, fingeret se quippiam mercatum venisse. Translatum ab iis, qui crepitum clara tussi dissimulant.

Cicero. *Cretensis mare.* Ὁ Κρὴς τὴν θάλασσαν.

Subaudiendum, nescit aut metuit. In eos qui nescire fingerent, quod egregie callerent. Etenim qui consentaneum est, Cretenses, quum sint insulares, ignorare mare quo cinguntur undequaque?

Connivere.

Proverbiali metaphora, connivere dicuntur, qui prudentes culpam quam intelligunt, indulgentia tamen ac studio dissimulant. Est autem connivere subinde claudere oculos, quemadmodum ii qui non ferunt lumen solis.

Simia fucata. πίθηκος ἀνάπλεως ψιμυθίου.

Id est, Simia plena fuci. De deformi anu, fucata tamen, & meretriciis culta lenociniis. Potest & ad rem accommodari. Veluti si quis turpem causam orationis phaleris adornet, ut honesta videatur.

Simia barbata seu caudata.

Dici solitum de ridiculis.

Sileni Alcibiadis. Σιληνοὶ Ἀλκιβιάδου.

Quo licebit uti, vel de re, quæ quum in speciem, & prima (quod aiunt) fronte vilis ac ridicula videatur, tamen interius ac propius contemplanti, sit admirabilis: vel de homine, qui habitu vultuque longe minus præ se ferat, quam in animo claudat. Aiunt enim Silenos imagunculas, quaspiam fuisse fictiles, & ita factas, ut diduci & explicari possent: quæ clausæ ridiculam ac monstrosam tibicinis speciem habebant.

Diogen. *Esurienti vulpi somnus obrepit.*

πεινῶσαν ἀλώπεκα ὕπνος ἐπέχεται.
Ubi quis inopia cibi dormit. Pauperem autem vulpem appellat, quod callida sit inopia, & multarum repertrix artium. Neque perperam dicetur & in illos, qui dissimulant conniventque ad quædam, ut per occasionem aliquid commodi ferant. Siquidem vulpes urgente fame somnum adsimulat, ut allectas aves capiat, devoretque.

Audiens non audit. *Aristoph*

Sunt quidam, qui si quid parum placet, id scire dissimulant. Idem: Dissimulans audisse.

Illo respiciens, sed hic remitte bona.

Ἐκεῖ βλέπουσα δεῦρ᾽ ἀνίει τ᾽ ἀγαθά.

Idest, Illuc tuens, at huc remitte commoda. Conveniet, cum aliud præ nobis ferimus, aliud facimus, aut cum aliis adblandimur, in alios re beneficium conferimus.

Patrocli occasio. πατρόκλιος πρόφασις.

Diogenianus ostendit dici solere de iis, qui cum ob metum non ausint proprius deplorare calamitates, deflent eas sub prætextu luctus alieni. Vel, qui laudandis aliis suas ipsorum laudes insinuant.

Melle litus gladius. *Hieron.*

In perniciosam adulationem dici solitum. Hieronymus Augustini epistolam, mellitum gladium appellat, propterea quod pariter & reprehensionem haberet, quasi gladium quo jugularet: & blandimenta, quibus reprehensionis asperitatem dissimularet.

Altera manu fert lapidem, altera panem ostentat. *Plautus.*

Torquebitur in eos, qui coram blandiuntur, clam obtrectantes: palam amicos agunt, clanculum nocent: aut qui hic prosunt, illic lædunt. Simile huic est: Altera manu scabit caput, altera malam ferit.

Charadryon imitans. *Gregor. Theol.*

Dici solitum de dissimulante, ac rem utilem occultante.

De reduvia queritur majori obnoxius malo.

Ubi quis pravo pudore, leviſſimis malis quærit remedium diſſimulans majora.

Simia in purpura. πίθηκος ἐν πορφύρᾳ.

Id eſt, Simia purpurata. Lepide transfertur in eos, qui barba pallioque ſimulant ſanctimoniam.

Poſticodiſcedere.

Galenus Dicitur, qui furtim abit, aliis inſciis ſeſe ſubducens In hos congruet, quod pudet παλινῳδεῖν, ſed diſſimulantes tranſeunt in alienam ſententiam.

Barbæ tenus ſapientes.

Sic appellantur Philoſophi & Sophiſtæ, ἐκ πώγωνος σοφοί. *Id eſt,* Barbæ tenus ſapientes. Quia præter barbam & pallium nihil haberent Philoſophi. Huc ſpectat illud Herodis Attici: Video barbam & pallium, Philoſophum non video. Recte torquebitur in hos, qui univerſam ſanctimoniam non in animo, neque in moribus, ſed in cultu conſtituunt.

Alia Lacon, alia aſinus illius portat.

Effertur apud quoſdam ad hunc modum.

Ἄλλα μὲν Λεύκων, ἄλλα δ' ὁ Λεύκωνος ὄνος φέρει.

Id eſt, alia Leucon, alia Leuconis aſinus portat. In eos dicebatur, quorum oratio diſſentiret à factis. Sumptum à Leucone agricola, qui quo minus pecuniæ ſolveret, dixit vectigalium exactoribus, ſe hordeum portare, cum utres melle plenos ferret. Aſinus in terram lapſus aliquando effudit onus; Tum demum cognoverunt illi, mel in utribus eſſe, non hordeum, dicentes. Alia Leucon, alia portat aſinus.

Paulus. Apoſtol. *Paries dealbatus.* Τοῖχος κεκονιαμένος.

Aut incruſtatus, Paulus Apoſtolus in Actis, Ananiam ſacerdotem fictum & fucatum, parietem dealbatum appellat. Chriſtus ſanctimoniæ ſimulatores ſepulchra dealbata vocat.

Non omnibus dormio.

Plau Non omnibus dormire dicuntur, qui non omnibus inſerviunt, neque per omnia gerunt morem. Plutarchus

chus fabulam super hac re non illepidam narrat: Cum Galba quispiam convivio Mecœnatem accepisset, sentiretque, jam è nutibus hominem inflammatum in uxorem suam, sensim demisit caput, perinde quasi dormiret. At cum interea famulus quispiam ad mensam accedens, vinum clam tolleret, ibi jam vigil & oculatus: Infelix, inquit, an nesciebas me soli Mecœnati dormire?

Lepus dormiens. Λαγὼς καθεύδων.
Quadrabit in eum, qui quod non facit id facere sese adsimulat: aut quod facit, se facere dissimulat: nam leporem parentibus genis dormire tradunt autores.

Mortuus jacet pedens. Νεκρὸς κεῖται βδέων.
Dici solitum, si quando pauper simularet opulentiam. Apud unum Apostolium Byzantium reperi, & haud scio an ipsi vulgoque relinquendum.

Crocodyli lacrymæ. Κροκοδείλου δάκρυα.
De iis, qui sese simulant graviter angi incommodo cujuspiam, cui perniciem attulerint ipsi. Sunt qui scribant crocodilum conspecto procul homine, lachrymas emittere atque eum mox devorare.

Benevolus trucidator. Εὔνους ὁ σφαγεύς. Persius.
Id est, Benevolus occisor. Convenit in hos, qui cum summum adferunt pernitiem, tamen benevolentiæ speciem admiscent. Confine est illud, quod alibi recensuimus: Intempestiva benevolentia nihil à simultate differt.

Extra quærere sese. Persius.
Persius Satyra prima: Examenque improbum in illa
Castiges trutina, nec te quæsieris extra.
Tuis te facultatibus metiaris, non populi opinione. Tecum habita.

Æsopicus graculus. Αἰσώπειος κολοιός. Lucian.
Dicitur, qui aliena sibi usurpat, aliorumque bonis sese ventitat. Horat: Moveat cornicula risum, Furtivis nudata coloribus.

Aurum subæratum. Ὑπόχαλκον χρυσίον.

Dicitur homo nequaquam sincerus, sed aliud præ se ferens, aliud intus occulens. Sumptum à numismatis adulteratis.

Hom *Diu dissimulatum aperientis.*

In eum, qui quod diu dissimulavit, tandem irritatus eloquitur, non inconcinne detorquebitur illud Homeri:

Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ὄπα τὴν μεγάλην ἐκ στήθεος ἵει.

Ast ubi jam promit prægrandem è pectore vocem.

Scytha accissans asinum.

Ἀκκιζόμενος σκύθης τὸν ὄνον.

Id est, Accissans Scytha asinum. Adversum eos qui verbis adversantur, quod re cupiunt. Id ad ejusmodi fabulam referunt: Quidam conspecto asini cadavere, Scythæ cuidam, qui forte aderat, dixit: En quod cœnes. Ille primum aspernatus atque abominatus, postea tamen apparuit, cœnavitque.

SOLITUDO.

Plautus. *Ne musca quidem.*

Plautus in Truculento: Quas tu mulieres mihi narras? Ubi musca nulla fœmina est in ædibus. Hac proverbiali hyperbole maximam hominum solitudinem significamus.

Cicero. *Nullum animal, quod animal.*

M. Tullius ad Atticum: Terentii vestigium nullum agnovi. Metagenes certe periit. Fecit iter per possessionem, in qua animal reliquum nullum est.

Scytharum solitudo. Σκυθῶν ἐρημία.

Pro summis calamitatibus, exitioque dictum est. Dictum autem inde, quod Scythæ nullis certis sedibus utantur, sed vagi ferantur in plaustris. Eam ob causam regio feris abundat.

SOLICITUDO.

Tantali lapis. Ταντάλειον λίθον.

Tantali lapidem vocant, imminens capiti periculum.

Sum-

sumptum à fabula Tantali, quem quidam fingunt apud inferos etiam hoc supplicii genus pati, ut ingens saxum sic immineat capiti, ut jamjam casurum videatur.

Mens est in tergoribus.

Ὁ νοῦς ἐστὶν ἐν τοῖς σκύτεσιν.

Id est, Animus est in tergoribus. De solicitis dictari solitum, quique malum aliquod imminens timere videntur.

Ναικισσορβεῖν. *Hesych.*

Dicebantur, qui studio quippiam elevarent. Alii putant ναικισσορεῖν dici solitum ei, qui cum videretur confiteri, non confitebatur, perplexis verbis occultans mendacium, quod fere solent Hæretici in discrimen adducti. Vox composita videtur à ναὶ, quod est affirmantis, & κίσσα pica, ῥέω fluo: quod involuta loquacitate negent, quod affirmare videntur: rursum affirment, quod negant. Meminit Hesychius.

Σκύτη βλέπει.

Id est, ut verbum verbo reddam, tergora tuetur. Confine proximo, quo significabant quempiam præ se ferentem vultu, quod mali quippiam instare suspicaretur idque conjecturis aliquibus colligeret: veluti si quis conspectis boum tergoribus bellum futurum colligeret, quod his integantur clypei.

Animus est in coriis. *Aristop.*

Simillimum illi Terentiano: Animus est in patinis. Interpres admonet hujus proverbii, ὅτι σκύτη βλέπει, de his, qui ad bellum spectant, licebit uti, cum ob solicitudinem erit aliquis ad id, quod agitur in præsentia, parum attentus.

Similes videntur captivis ex Pylo. *Idem*

Ἐοίκασι τοῖς ἐν πύλῳ ληφθεῖσι τοῖς λακωνικοῖς.

Captivis mihi similes videntur è Pylo Laconicis. Dici solitum de iis, qui vultu sunt miserando: Nempe pallidi, squalidi, macilenti. Pylus civitas quæpiam Laconicæ, quam obsessam Cleon expugnavit.

Py-thag.

Arctum annulum ne gestato.

Μὴ φορεῖς στενὸν δακτύλιον.

Id est, (interprete Divo Hieronimo) Ne vixeris anxie. Siquidem quisquis annulum angustam gestat, is sibi quodammodo vinculo injecit.

Idem

Cor ne edito. Μὴ ἐσθίειν τὴν καρδίαν.

Id est, Ne curis tuum ipsius animum excrucies.

Idem

In via ne seces ligna.

Non esse discrutiendam vitam curis & anxiis cogitationibus, quidam exponunt.

Plautus.

Sale & aceto.

Parcum tenueque prandium significatur. Plautus in Rudentes: sed hic rex cum aceto pransurus est sine bono pulmento. Miseris obsoniorum loco sal est cum aceto.

SOMNOLENTIA.

Aristot.

Endymionis somnio dormis.

Ἐνδυμίωνος ὕπνον καθεύδεις.

In eos quadrabit, qui se immodico somno saginant, aut qui diuturno in otio versantur, nec ullius se negotiis exercent, Sed mollem feriatamque agunt vitam. Natum à puero Endymione apprime formoso.

Gellius.

Vltra Epimenidem dormis.

Ὑπὲρ τὸν Ἐπιμενίδην κεκοίμησαι.

Id est, Vltra Epimenidis somnum dormisti. In eos dicetur, qui perpetuum agunt otium. Epimenides Cretensis ambulando fessus in specum quandam subierat, illic obdormivit: nec experrectus est à somno, ante exactos annos 47.

Suidas.

Salem vehens dormis.

Ἅλας ἄγων καθεύδεις.

Id est, Salem portans dormis. Quadrabit in eum, qui in re periculosa socorditer atque indiligenter agit, propterea quod sal influxu sentinæ facile corrumpitur.

Homer.

Non decet principem solidam dormire noctem.

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

Id est, Haud dignum duce est, noctem dormire per omnem. Admonet parœmia, vigilantiam ac sollicitudinem maxime convenire cum principibus.

Vergilius:

At pius Æneas per noctem plurima volvens.

SORDES ET PARSIMONIA.

Tribus minis insumptis, duodecim imputant. *Arist.*

Quadrabit in eos, qui non nisi compendii sui gratia colunt amicos, & pro quamvis exiguo officio multum beneficiorum expectant. Vulgo item ajunt: Pileum donat, ut pallium accipiat.

Cumini sector.

Impendio parcus ac sordidus, olim proverbio κυμινοπρίστης, *id est,* cumini sector dicebatur. Est autem cuminum per se exilis herba.

Ficus dividere. Σῦκα μερίζειν. *Martial.*

Unde licebit & cognomen fingere συκοπρίστης. Martial. Quadringenta secat, qui dicit σῦκα μερίζειν. Sordidum ac parcum significans, etiamsi ditissimum.

Nullus emptor difficilis bonum emit obsonium.

Οὐδεὶς δυσώνης χρηστὸν ὀψωνεῖ κρέας. *Jul. Pol.*

Difficilis emptor haud bona emit obsonia. Qui nimium vili studet emere, semper merces vitiosas emit. Conveniet in hos, qui paululo labore conantur egregias assequi literas.

E Patroclis domo. Ἐκ πατροκλέους.

Id est, E Patroclis domo. In sordidos. Sumptum à moribus Patroclis cujusdam Atheniensis, prædivitis quidem, verum impendio parci sordidique: quem vetus Comœdia talem ferme depingit, qualem Plautus Euclionem.

Cochleæ vita. Κοχλίου βίος. *Plutarc.*

De iis qui parce parvoque vivunt, aut contracti à negotiis, luceque forensi semoti.

Pyth

Chœnici ne insidias.

Habetur loco Securitatis.

Ex phelleo venire.

Dicebantur, qui ex humili fortuna asperaque vita ad dignitatem emersissent. Nam Græcis φελλεύς dicitur locus aptus pascendis capris, asper, pumicosus; ac sterilis.

In ventrem insilire.

Εἰς τὴν γαστέρα ἐνάλλεσθαι.

Id est, In ventrem irrumpere. Dicitur, qui curam omnem ad cibum ac potum confert.

Cradophagus.

Rusticum ac sordidum veteres κραδοφάγον per jocum appellabant, quasi κραδοφάγον. Nam κράδαια vocant arboris fici folia. Iidem dicebantur βαλανοφάγοι, quasi prisco more glandibus viventes.

Τρυγόβιοι.

Homines sordidos ac parcos, olim popularis jocus τρυγοβίους appellabat, quasi fæce victitantes. Qui splendidiores sunt, ubi ventum est ad fæcem, aperiunt aliud vas.

Plautus.

Luto lutulentior.

Avaros, quæstusque supra modum avidos, impuros ac sordidos dicimus. Id Plautus ὑπερβολικῶς exaggerat in Pœnulo: Sed lenone isthoc Lyco illius domi non lutum est lutulentius.

Diog Laert.

Pediculi Platonis. Οἱ Πλάτωνος φθεῖρες.

In proverbium abierunt, ut referente Laertio Myronianus testatur, hinc conjectans hoc morbo periisse Platonem, quod vulgo pediculi Platonis appellarentur: Græci φθειρίασιν appellant. Myronianus nullum indicat usum proverbii. Suspicari tamen licet, dictum in sordidos, quod Philosophi minimum indigeant, nitoribus externis, dum circa mentis cultum toti sunt occupati.

Hom

Macilentior Leotrephide.

Gell.

Λεπτότερος Λεωτρεφίδου καὶ Θαυμάντιδος.

Id est,

Id est, Gracilius Leotrephide, ac Taumantide. Leotrephides insigni macilentia corporis Comicorum salibus locum dedit. Congruet in homines exiles ac prætenues. Jucundius erit, si transferatur ad inopiam ingenii, aut dictionem aridam, jejunam & exanguem.

Immunem venire.

Immunem Latini vocant, quem ἀσύμβολον Græci: nempe eum, qui nihil confert ad convivium. Terent. Tene asymbolum venire unctum atque lautum è balneis.

Lapsana vivere. Plin.

Lepide dixeris eos, qui perparce nimiumque tenuiter vivunt. Est autem Lapsana olus sylvestre.

Nihil de vitello. Νεοτλῦ ᾽κδὲν μοι δέδως.

Id est, Nihil mihi de vitello dedisti. Quadrat in eos, qui impertiant deteriora, meliora sibi servantes.

Lingere salem.

Dictum, Frugalitas.

Rore pascitur.

Μὴ δρόσον σιτίζεται ὥσπερ ὁ τέττιξ.

Roréne vivit more cicadæ? Cicadas rore ali, testis est Plinius lib. 11. c. 36. Venustius erit, si transferatur ad ingenium, sive stylum jejunum & aridum: Aut per ironiam, in hominem vehementer obeso corpore.

Victitant succo suo. Plautus.

In parisitos, qui si quando cœna contigit lautior, ingurgitant sese: rursus ubi nulla arridet spes cœnatica, coguntur que οἰκόσιτοι vivere, fortiter ferunt inediam, & in convivii spem durant. Sumpta metaphora à cochleis, quæ per æstatem intra testam contractæ, utcunque succo suo aluntur, donec acciderit pluvia.

Philippide tenuis. Athē.

Athæneus ostendit Philippidem comœdiarum scriptorem sic tenui fuisse corpore, ut etiam πεφιλιππιδῶσθαι dixerint pro macruisse. Accommodabitur non invenuste ad orationem jejunam, aut disputationem otiosæ subtilitatis.

Mone-

Monophagi.

Athenæ. Μονοφάγοι dici poterunt sordidi & inhospitales, qui neminem invitant ad convivium.

Patroclo sordidior.

Eudem. Πατροκλέους φειδωλότερος.

Id est, Patroclo parcior. In divitem quidem sed oppido quam sordidum ac parcum. Hic enim nusquam usus est balneo, parsimoniæ caussa.

Nephalium sacrum. Νηφάλιος θυσία.

Id est, Nephalium sacrificium. De convivio abstemio non inepte dicetur: aut de convivio vehementer frugali sobrioque.

Caninum prandium.

Gellius. Dicebatur abstemium, & in quo nullum vinum biberetur, propterea quod canes à vino abhorrent.

Cereri sacrificant.

Plau. Quemadmodum Græci dicunt Ἑστίᾳ θύουσι. *Id est,* Lari sacrificant. Ita Plautus propemodum indicat apud Latinos dici solere, Cereri sacrificant, si quando in convivio vinum deesset, propterea quod in hujus sacris nefas esset inferre vinum.

Bos Cyprius. Κύπριος βοῦς.

In brutum ac stolidum jaci solitum, propterea quod Cyprii boves magis bruti ferantur, quippe qui stercore humano pascantur.

Cyprio bovi merendam.

Ennius. Festus Pompejus versum hunc Sotadicum citat ex Ennio: Cyprio bovi merendam. Ostenditque convenire, quoties conviva sordidus & insipidus, sordido atque insipido accipitur convivio. Festivius erit, si ad res animi deflectatur: ut si quis apud spurcos spurce loquatur, apud indoctos indocte.

Tolle tolle mazam quam ocyssime scarabæo.

Aristop. Αἶρε αἶρε μᾶζαν ὡς τάχιστα κανθάρῳ.

Id est, Mazam sine mora pone pone cantharo. Id usurpare licebit, quoties sordidus cibus immundo convivæ

apponitur. Hinc enim ut nascuntur, ita & aluntur cantharí, quos Latini scarabæos vocant.

Psyrice facta.

Stephan

Psyra insula quæpiam est, haud procul à Chio. Strabo Psyra pronunciat plurative, & neutrali genere. Ea insula quoniam esset & perpusilla & ignobilis, in contemptus ac vilitatis proverbium abiit, ut quæ sordide parumque magnifice fierent, Psyrice facta dicerentur. Stephanus: In Psyra Bacchum ducentes. Idem Psyra Spartam ducis.

Parvo emptas carnes.

Τὸ εὔωνον κρέας οἱ κύνες ἐσθίουσιν.

Id est, Parvo emptas carnes canes edunt. Quidam putria emunt obsonia, ne plusculum insumant nummorum. Ea cum nullus attingit, canibus edenda servantur.

Psyra Bacchum. Ψύρα τὸν Διόνυσον ἄγοντες. *Idem*

Id est, Psyra Bacchum ducentes. Dictitatum adagium, ubi vinum oppositum in convivio nemo gustat; aut de sordido apparatu.

Tenuiter diducis. Λεπτὰ ξαίνεις. *Suidas.*

De iis, qui pauperum more tenuiter victitant.

Sacrum sine fumo. Ἄκαπνος θυσία. *Lucian.*

Id est, Sacrificium absque fumo. De minimum tenui convivio, in quibus nihil cocti obsonii apponitur. Translatum à pauperculorum sacris, molas, tusculum, lac, aut corollas offerentium, cum dii nidorem illum expetant, una cum fumo subvolantem.

Nephalia ligna. Νηφάλια ξύλα.

Dici posse videtur in abstemios, & ab omni voluptate procul alienos. Apud Athenienses Nephalia ligna vocabantur, quæ neque vitea essent, neque ficulnea, neque myrtea. Nephalia sonat, quasi dicas sobria.

Carica victima. Καρικὸν θῦμα.

Id est, Caricum sacrum. De macilenta hostia, minimeque esculenta dicebatur. Hinc ductum, quod Caribus populis mos fuerit canem immolare. Non inconcinne

ne torquebitur ad cibum appositum, insipidum, & quem nemo velit attingere.

Zenod.

Phaselitarum sacrificium.

Φασηλιτῶν θῦμα.

Phaselitarum sacrificium, tanquam vile citraque sanguinem. Sordidum ac tenuem sumptum hoc adagio significabant. Tradunt enim apud Phaselitas Pamphilæ gentem moris esse, ut pisciculi salsi diis sacrificarentur.

Theocr.

In sinu manum habere.

In sinu manum habere, dixit Theocritus, tenaces & ad largiendum pigros. Porro quod ait Scævola: In sinu meo habui: pro eo quod est, In potestate mea clam habui, diversum longe ab hoc est.

Aristop.

Lari sacrificant. Ἑστίᾳ θύουσι.

In tenaces dicitur, qui de suis nemini quicquam impertiunt: aut in convivas edaces, qui nihil de appositis epulis mittunt amicis, neque quicquam faciunt reliquum. Nam antiquitus religiosum erat, ex his quæ Laribus immolabantur, aliquid foras efferre.

Ῥυποκόνδυλος.

Græci proverbiali convitio sordidos & impendio parcos ῥυποκονδύλους appellabant, ducto nomine ab iis, quibus sordes, in unguibus insident. Nam ῥύπος proprie eas sordes significat, quæ in summis unguibus manum ac digitorum colliguntur.

Canens vitæ palmum.

Ἄδων τὴν σπιθαμὴν τοῦ βίου πρὸς ἄνηθον.

Id est, Canens vitæ palmum ad anethum. De parco dictum, qui tenui re leviculaque transigit vitam, atque interim existimat se laute vivere.. Morem hunc quibusdam esse videmus, ut quum nihil apponant in mensa, quod edi possit, ne jejunum omnino convivium appareat, varias narrent fabulas, aut cantillant, ut his modis ciborum oblivionem inducant convivis.

Tantali pœna. Ταντάλειοι τιμωρίαι.

Tantali supplicia. De iis dicendum, quibus adsunt quidem

[..]m bona, verum his frui negatum est: A fabula [Ta]ntali sumptum. Horatius: Tantalus à labris sitiens [fu]gientia captat Pocula. Idem: Magnas inter opes [in]ops.

Conviva non conviva. Hom

[In] eum, qui accumbit quidem in convivio, verum [sp]ectator duntaxat eorum quæ apponuntur, quadrabit illud Homer:

Κεῖτ' ἄρ' ἄσιτ☉, ἄπαςος, ἐδητύ☉ ἠδὲ ποτῆτ☉.

[In]cœnatus & impastus potuque ciboque Accubuit.

Sacra nihil sunt.

Τὰ θύματα ἐδὲν ἐςὶ, πλὴν γνάθοι καὶ κέρατα. Suid.

[I]d est, Sacra nihil sunt, præter malas & cornua. De [m]acilentis. Trahetur non inconcinniter ad cibum [m]inime esculentum.

SPES PERTINAX.

Ægroto dum anima est, spes est. Cicer.

Admonens, ne in afflictionibus quidem abjiciendam esse spem. Philelphus hos versus ex Theocrit. Batto vertit:

Θαρσεῖν χρὴ φίλε Βάττε, τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον.
Ἐλπίδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπιςοι δὲ θανόντες.
Χὡ Ζεὺς ἄλλοκα μὲν πέλει αἴθρι☉, ἄλλοκα δ' ὕει.

Fidere Batte decet: Melius etas forsan habebis:
Sperandum est vivis, non est spes ulla sepultis.
Nunc pluit, & claro nunc Jupiter æthere fulget.

Spes alunt exules. Euripid.

Αἱ ἐλπίδες βόσκουσι φυγάδας.

[I]d est, Spes pascunt exules. Ubi quis excussus à pristina fortuna, semper id agit, ut restituatur.

Adhuc cœlum volvitur. Theocr.

Quoties significabimus adhuc superesse spem, & nondum tempus, quod melioris fortunæ solet occasionem adducere, exactum esse, conveniet illud Theocriti:

Non est lassatum volvendis mensibus anni Cœlum.

Adhuc aliquis Deus nos respicit. Hom.

Quum in rebus vehementer afflictis negabimus nos prorsus

prorſus abjeciſſe animum, verum eſſe ſpei nonnihil; conveniet illud Homeri:

Ovidius. Ἀλλ' ἔτι τις κὴ ἐμεῖο θεῶν ὑπερίσχεθε χεῖρα.
Numen adhuc aliquod dextram mi obtendit amicam.

Spes ſervat afflictos.

Pindar. Spes bona dat vires, animum quoq; ſpes bona firmat:
Vivere ſpe vidi, qui moriturus erat.

Ἐλπὶς γηροτρόφος.

Spes altrix ſenectæ.

Cicero. *In herbis.*

In herbis eſſe dicuntur, quæ nondum maturuerunt, ſed ſpem modo bonam de ſe præbent.

Aristop. *Spes tenuis.*

Spem infirmam incertamque Poëtæ tenuem vocant, Ariſtophanes: Spes iſta tenuis quæpiam eſt qua niti- mur. Euripides: Spes frigida quidem. Vnde M. Tul- lius dixit; Sperat hinc afflare auram aliquam, id eſt, oſtendi ſpem.

Seneca. *Ab ipſa meſſe.*

Seneca: Ab ipſa meſſe diſcedam? Agit enim de his, qui vel commodis, vel ſpe commodorum detinentur, quo minus ſemet explicent à negotiis, quaſi deſertu- ri agrum quum inſtat meſſis.

SVBITVM EXITIVM.

Occiſionis ala. Φόνου πτερόν.

Id eſt, Interfectionis ala. De ſubito interitu dici ſoli- tum. Sumpta metaphora ab alatis jaculis, quæ repen- te mortem adferunt.

Menand. *Eadem tibi Pythia & Delia.*

Quoties ſupremum aliquod opus ſignificamus. Perin- de quaſi dicas: Hæc ſumma omnium, quæ geſturus es in vita. Natum aiunt ab oraculo quodam reddito Po- lycrati Samiorum tyranno. Nam is poſteaquam Rhe- neam inſulam cepiſſet, eamque conſecraſſet Apollini, conſtitutis apud Delum ludis pulcherrimis, Delphos miſit conſulturos; utrum oporteret eos ludos Delios an

Pythios appellare. Respondit oraculum Ταῦτά σοι· πύθια κὴ δῆλια. Futurum innuens, ut is propediem cederet è vita.

Muris interitus. Κατὰ μυὸς ὄλεθρον.

Id est, Juxta muris interitum. Ælianus tradit murem minime vivacem esse, sed sua sponte defluentibus intestinis ocius emori, atque hinc natum proverbium. Quadrare videtur in homines imbecilla valetudine, ut in μικροβίους, Id est, brevis ævi, quos μινυνθαδίους appellat Homerus.

SUBITI INTERVENTUS.

Mercurius supervenit.

Ὁ Ἑρμῆς ἐπεισελήλυθεν.

Ita loqui consueverunt, si quando silentium oriretur in conciliabulo multorum, significantes non esse fas loqui Mercurio præsente, ut qui sit autor sermonis. *Ælian.*

Lupus est in fabula.

Solitum est dici, quoties is, de quo confabulatio est, de improviso intervenit. Festivius usus est Plautus in Stich. Atque eccum, inquit, tibi lupus in sermone præsens esuriens adest. Loquitur enim de parasito Gelasiano, qui fratibus de ipso confabulantibus derepente intervenit. *Terent.*

Etiamsi lupi meminisses.

Εἰ κὴ λύκου ἐμνήσθης.

Id est, Etiamsi lupi mentionem fecisses, subaudiendum, intervenisset. Quoties præter expectationem intervenit is, de quo fuerit mentio.

SVMPTVOSA.

Hipparchi murus. Ἱππάρχου τειχίον. *Suidas.*

Dicebatur res quæpiam, quæ magnis constaret impensis. Hinc natum, quod Hipparchus Pisistrati filius, Academiam muro sepsit, atque hujus rei nomine magnam pecuniæ vim ab Atheniensibus exegit. Auctor Suidas.

Cœna-

Cœna popularis.

Li-vius. Pater Lautitiæ.

Edax triremis. Ἀδδηφάγοι τριήρεις.

Id est, Edaces triremes. Dicuntur, qui magis constant impendiis. Lepidius transferetur ad hominem prodigum immodicique impendii

Ho-rat. *In beato omnia beata.*

A divitibus omne magnifice fiunt, à tenuibus frugaliter. Usus erit, si dicas ab homine docto omnia docte fieri, à pio pie, à rege regaliter.

Saliares dapes.

Pro Pontificales dixit Horatius, ponens speciem pro genere. Opiparum autem convivium & magnificum Saliare dicitur.

S U R D I T A S.

Surdior Toronæo portu.

Κωφότερος Τορωναίου λιμένος.

Aiunt portum esse quendam Toronæ Thraciæ civitatis, qui longis & angustis duobus excursibus porrigitur in mare, ita ut in ipso portus secessu nullus fluctuum fragor audiatur. Unde proverbium in eos, qui non audiunt.

Ze-nod. *Surdior turdo.* Κωφότερος κίχλης.

Adscribitur surditas huic avi peculiaris, quum sit loquacissima. Unde concinne dicetur in eos qui perpetuo blaterantes ipsi, non auscultant, quid vicissim ab aliis dicatur.

TACITVRNITAS LAVDATA.

Ari-stot. *Silentii tutum præmium.*

Σιγῆς ἀκίνδυνον γέρας.

Tutum silentii præmium. Horatius: Est & fideli tuta silentio merces: Silendo nemo peccat, loquendo persæpe. Nam nulli tacuisse nocet, nocet esse loquutum. Valerius Maximus hanc sententiam tribuit Zenocrati: Quia dixisse me, inquit, aliquando pœnituit, tacuisse nunquam.

Mulie-

Mulierem ornat silentium.

Γυναιξὶ κόσμιον ἡ σιγὴ φέρει.

Id est, Decus addit usque fœminis silentium. Mulier Co-
imal natura loquax: nulla de re magis cohonestatur, phos.
um silentio, maxime apud viros, quum de rebus se-
s agitur.

Alia committenda, alia celanda. Ho-

Nec temere quidvis apud quemvis effutiendum, at mer.
e familiaribus arcana omnia proferenda sunt. Ad
nc sententiam quadrat illud Homeri ex Odyss. δ.

Ἀλλὰ τὸ μὲν φράσαι, τὸ δὲ γ᾽ αὖ κεκρυμμένον εἶναι.

Id est,

Dicendum est aliud, contra est aliud reticendum.

Quod scis nescis. Te-

Terent. in Eunucho: tu pol si sapis, quod scis nescias. rent.
dem in seipsum excruciante: Nescias quod scis, si
pis. Sumptum à Dialecticorum ludis in quibus hu-
smodi quidam scyrpi proponi solent: Facio, & non
cio. Sum amicus, & non sum amicus. Itaque pro-
erbio certam in tacendo fidem significamus, dum
uis quid scit, perinde continet ac dissimulat, quasi
nesciat.

Qui obticescit. Ho-

In eum, qui metu attonitus, aut stupefactus admira- mer.
tione tacet, quadrabit illud Homeri:

Δὴν δέ μιν ἀμφασίη ἐπέων λάβε.

Illum corripuit stupor, atque infantia linguæ.

In sinu gaudere.

Est tacitam apud se voluptatem sentire. Tibullus: Tibul
Qui sapit, in tacito gaudeat ille sinu. Homerus:

Ἐν θυμῷ γρηῦ χαῖρε καὶ ἴσχεο. *Id est,*

In Tacito longæva sinu preme gaudia nutrix.

Qui continet arcanum.

In eum, qui celat arcanum, neque cuiquam effutit, Ho-
quadrabit illud Homeri ex Odyss. φ. mer.

Τῇ δ᾽ ἄπτερος ἔπλετο μῦθος.

Id est, Hinc pennis dicta carebant. *Hoc est,* Haud lon-
gius avolabant.

Mu-

Plautus.

Muti citius loquantur.

Plautus in Persa: Muti prius loquantur quam ego. N hoc, inquit, cuiquam homini dicerem, edictum e mihi magnopere, nec cuiquam homini crederem, O mnes muti, ut prius loquerentur hoc quam ego.

Cælius.

Areopogita taciturnior.

Dicebatur, qui commissum arcanum optime conti neret.

Manum ad os apponere.

Hoc gestu significamus nos scire quippiam, quod ta men nollumus effari. Cælius Ciceroni lib 8. At Do mitius cum manum ad os apposuit, te ad 9. Calend Junii, subrostrarii, (quod illorum capiti sit,) diss parent perisse.

TACITURNITAS ILLAUDATA.

Diogen.

Bacchæ more. Βάκχης τρόπον.

De tetricis ac taciturnis dictitari solitum, quod essen hujusmodi Mænades illæ, Bacchico afflatæ furore. A Juvenalis retulit ad vitam intemprerantem:

Qui curios simulant, & Bacchanalia vivunt.

Magis mutus quam pisces.

Ἀφωνότερος τῶν ἰχθύων.

Id est, Magis mutus ipsis piscibus. De vehementer in fantibus atque infacundis. Conveniet in hominem immodicæ taciturnitatis. Pisces enim nullam edunt vocem.

Plinius.

Rana seriphia. Βάτραχος ἐκ σερίφου.

In homines mutos, & canendi dicendique prorsu imperitos dicebatur. Inde natum, quod Seriphiæ ra næ in Scyrum deportatæ non edebant vocem.

Gellius.

Caput sine lingua.

Competit in eos, qui in consolationibus aut discepta tionibus ipsi quidem nihil habent quod dicunt, verum aliorum sententiis annuunt. Nam pedarii Senatores dicebantur ii, qui in Senatu quidem sedebant, verum sententiam non rogabantur, sed in aliorum sententias pedibus discedebant. Lucilio dicti sunt Agipedes.

Muta

Muta persona. Κωφὸν πρόσωπον. *Martial.*
[Q]uadrabit in eos qui in concessu deliberantium, aut [d]isputantium, aut etiam in conviviis, cæteris loquen[ti]bus, soli tacent. Traductum apparet à lege Comœ[di]arum, in quibus non temere plures tribus personis [so]lent induci in eadem scena. Quod si quando quar[tus] accesserit, aut muta prorsus est, aut perpauca lo[qu]itur. Mutas nuptias dixit Pindarus, pro clancu[lar]iis.

Muti magistri *Gellius.*
[M]utos magistros Gellius libros vocat, qui loquuntur [qu]idem nobis, sed dubitanti non satis commode re[sp]ondent. Nec illepide profecto literæ, muti vocantur [pr]æceptores. Denique Tullius legem appellat mutum [m]agistratum: magistratum, legem loquentem. Et [P]lutarchus Poësin appellat picturam loquentem, & [p]icturam mutam poësin.

Mutus magis quam schapa. *Suidas.*
Συςομώτερος σκάφης.
[E]st, Magis elinguis quam scapha. De iis dici con[su]evit, qui propter humilitatem conditionis apud [pr]æstantiores non audent hiscere. Natum hinc aiunt, [qu]od olim inquilini & hospites alienæ Reipublicæ lu[di]s popularibus in pompa incedebant navim gestantes. [Qu]am uti non convenit aliena civitate curiosum esse, [it]a nec tutum est liberioris esse linguæ.

Mutus Hipparchion. Ἄφωνος Ἱππαρχίων. *Zenod.*
[U]bi quis repente obmutescit, cum maxime vox illius [ex]pectatur, id quod non raro consuevit quibusdam in [ac]tu dicturis evenire, ut subito velut attonitis vox [fa]ucibus hæreat. Narrant olim apud Græcos duos [pr]æcipuos fuisse citharædos, Hipparchionem & Rufi[n]ium, qui cum in solennibus ludis qui decimo quo[q]ue anno apud Juliopolitas agebantur, essent inter se [de]certaturi, contigit ut Hipparchion theatri strepitu [tu]rbatus obticuerit, eaque res in vulgi jocum abiit.

Ne gry quidem. Μηδὲ γρύ φθέγγεται. *Aristoph.*
[Est], Ne gry quidem loquitur. Pro eo quod est, Ne tan-

tantulum quidem. Nam Gry minimum quiddam significat; aut sordes unguiũ, aut vocem suillam, quam edere solent ii, qui gravantur sermone respondere.

Simoni. *Acanthia cicada.* Ἀκάνθιος τέττιξ.
In indoctos atque infantes, aut musices ignaros torqueri proverbio solitum. Auctor est Stephanus Byzantius, juxta oppidum Ætoliæ Acanthum, cicadas alibi vocales, alibi mutas esse.

Catul. *Reddidit Harpocratem.*
Catullus dixit pro eo, quod est, Imposuit silentium. Harpocrates deus ita apud veteres fingebatur, ut digito admoto ori silentium indiceret, qualis & apud Romanos Dea Angerona.

Hora. *Statua taciturnior.*
In hominem vehementer infantem ac tacitum. Horat. Statua taciturnius exit. Itidem Juvenalis in divitem quempiam, sed infantem & indoctum, Mercurii statuæ similem facit. Truncoque simillimus Hermæ.

Taciturnior Pythagoreis.
De vehementer taciturnis. Sumptum à Pythagorica schola, in qua quinquenne silentium indicebatur auditoribus.

Virg. Τὰς Ἀμύκλας ἀπώλεσεν ἡ σιγή.
Servius interpres enarrat hunc in modum, Æneid. 10. Cum apud Amicleos subinde nunciaretur hostium adventus, idque falso, lata lege cautum est, ne quis unquam hostis nunciaret adventum. Atqui post evenit, ut vere jam advenirent hostes. Quod cum nemo nunciaret propter legis interdictum, civitas de improviso capta est. Qui casus populari joco dedit occasionem, ut dicerent, Amyclas silentio periisse, si cui sua taciturnitas fuisset incommodo.

Dorypborematis ritu.
Græci δορυφόρημα vocant satellitium illud ex barbarorum fæce conductum, quod olim tyranni ad custodiam corporis adhibebant. In Tragœdiis sic addebatur

ut regum personis δορυφόρημα, ut astarent modo, nihil etiam loquerentur.

TÆDIUM EX ITERATIONE.

Longum procemium audiendi cupido.

Proverbii speciem habet, quod est apud Platonem libr. de Repub. 4. Μακρὸν τὸ προοίμιον τῷ ἐπιθυμοῦντι ἀκούσαι. *Id est*, longum procemium audiendi cupido. Qui rem ipsam cupit cognoscere, huic longum est omne procemium. Unde illud Terentii: Vah, etiam procemium mihi occeptat. Et Athenis præco qui dicendi potestatem faciebat, rhetoribus præfabatur, ἄνευ προοιμίων καὶ παθῶν. *Id est*, sine procemiis & affectibus. quod hæc extra causam sint. Plato.

Terram video.

Qui molesti prolixique sermonis finem adesse significabat, dicere solet, Γῆν ὁρῶ. *Id est*, Terram video. Sumptum à navigantibus. Q. Curtius lib. 4. Haud secus quam profundum æquor ingressi terram oculis requirunt. Cicero in Catone Seniore: Quasi terram videam, sentiens instare finem vitæ. Diogenes cum prolixum volumen recitans tandem eo pervenisset, ut libri finem videret; Bene habet, inquit, amici, γῆν ὁρῶ, *Id est*, terram video. Diogen.

Iterum atque iterum apud Pythum via. Idem

Αὖθις αὖ Πύθω δι' ὁδός.

Id est, Iterum atque iterum Pythum versus via. Dictum de iis, qui molesti sunt, eadem de re iterum percunctando Quemadmodum solent ignari viæ, quemcunque obvium habuerint, de via rogare. Porro Pythus civitas Apollini sacra, quæ visebatur à plerisque.

Iterum tranquillitatem video.

Αὖθις αὖ γαλήνην ὁρῶ.

Id est, Rursus denuo tranquillitatem aspicio. Quo significamus nos è malis emergere, fortuna in melius commutata.

Lens Deus. Athenæ.

Apud Athenæum lib. 6. refertur hic trimeter, ut appa-

 ret

ret proverbialis: Φακὸς σε δαίμων, καὶ φακὴ τύχη λά-βοι. *Id est*, Te Lens Deus corripiat & fortuna Lens. Φακὸς dicitur Lens cruda, φακὴ cocta, ut indicat Etymologus. Conveniet, quoties eadem ad fastidium iterantur. Dæmon autem Græcis fortunam sonat, & idem sonat τύχη: nec interest, nisi quod dæmon est mas, τύχη fœmina.

Iovis Corinthus. Ὁ Διὸς Κόρινθος.

Id est, Jovis filius Corinthus. In eos dici solitum, qui semper eadem aut dicunt, aut faciunt. Olim ad Megarenses missus est legatus Corinthiorum nomine, qui apud plebem Megarensem, cum alia multa ferociter dixit, tum illud indignabundus ac vociferans intonuit: Non feret Jovis filius Corinthus. Id ubi sæpius iteraret, concitatus populus succlamare cæpit: Feri feri Jovis Corinthum: simulque legatum expulerunt. Erat autem Corinthus hic Corinthiorum rex, Jove prognatus, &c.

Suid. *Crambe bis posita mors.* Δὶς κράμβη θάνατος.

Id est, Crambe bis mors est. Suidas scribit, Crambem antiquitus in conviviis adhiberi solere, verum recoctam adeo nauseam adferre, ut Græcis in fastidii proverbium abierit. Quoties enim rem iterum atque iterum repetitam non sine molestia significabant, dicebant: Bis crambe mors, hoc est, Crambe recocta.

Cicer *Eandem tundere incudem.*

Est indefatigabili assiduitate in operis alicujus studio perseverare. Metaphora ducta à fabris.

Cantilenam eandem canis. Τὸ αὐτὸ ᾄδεις ᾆσμα.

De eo, qui molestus est, sæpius eadem inculcans. Nihil enim odiosius, quam quod semper idem est.

Diog *Eadem per eadem.* Αὐτὰ δι' αὐτῶν.

De his, qui semper eadem inculcant, aut eadem assidue faciunt.

Zen. *Hyperi vertigo.* Ὑπέρου περιτροπή.

Id est, Pistilli circumvolutio. Ubi quis semper idem agitat, neque quicquam tamen explicat.

Da

Date mihi pelvim. Δότε μοι λεκάνην. *Suidas.*
Id est, Porrigite mihi pelvim. Vbi quid vehementer molestum esset, ita ut ferri jam diutius non posset, pelvim sibi porrigi jubebant, quasi præ bile, nauseaque & fastidio rerum vomituri. Veluti si quis orationem supra modum indoctam non ferens, aut sophisticis næniis offensus dicat: Date mihi pelvim.

Sardi scaphula. Τὸ πάρνε σκαφίδιον. *Diogen.*
Convenit in eos, qui ob res minutilas multum litium & querelarum movent. Sumptum à Parno quopiam, qui ob naviculam ereptam populo molestissimus fuisse legitur.

Sardi venales. Σαρδιανοὶ ὤνιοι.
De negotio infinitæ prolixitatis, atque inexplicabili. Idque hinc ortum esse tradunt, quod Tiberius Sempronius Gracchus cum altero consulatu Sardiniam domuisset, tantum ex ea captivorum abduxit, ut longa venditione res in proverbium abierit.

Plures Callicyriis. Καλλικυρίων πλείους.
De maxima quidem illa, sed sordida hominum turba dicebatur. Callicyrii dicebantur exulum servi, qui Syracusis agricolationem exercebant. Erant autem eodem loco Callicyrii apud Syracusanos, quo apud Lacedæmonios captivi, apud Thessalos Penestæ, qui vocantur apud Cretenses Eleatæ, apud Ægyptios Hebreī. Nam & hi servi plures erant dominis, quamobrem etiam expulerunt illos. *Tim.*

Non missura cutem, nisi pleni cruoris hirundo. *Horat.*
In hoimines nimium sedulos, & quibusvis in rebus immodicos.

Linum lino nectis. Λίνον λίνῳ συνάπτεις.
Id est, Linum lino nectis Hujus adagii duplicem apud Græcos interpretes sensum invenio. Quorum alter est, infirmis infirma copulas, frivola frivolis. Alter, eadem non iisdem rationibus facis, aut dicis.

Ad restim funiculum. Ἐπὶ σπάρτῳ σχοινίον. *Aristot.*
Subaudiendum, addis aut reddis. Ubi quis iisdem rebus abundat, aut similia similibus pensat.

Rhodiorum oraculum. Ῥοδίων χρησμός.

Dio-gen. *Id est*, Rhodiensum oraculum. Vbi quis de re minuta nimium crebro, nimiumque diligenter sciscitatur. Etenim Rhodienses Lyndiæ Minervæ sacrificantes, dies aliquot apud aram deæ convivia prorogabant, atque inibi perpetuo manebant. Cumq; illis mos non esset, matulam in sacrificium inferre, ac super hac re Deum consuluissent, atque ut inferrent, respondisset, illi rursus ambigere cœperunt, utrum æream an testaceam inferre deberent, ac denuo super hoc adeuntibus oraculum, indignatus Deus, neutram respondit.

TRADITATIS ET CUNCTATIONIS.

Nemo nos insequitur.

Hoc parœmiæ etiam hodie tritum manet, cum significant liberum esse, diutius in re quapiam morari, Nemo nos, inquiunt impellit.

Romanus sedendo vincit.

Cice-ro. In eos, qui tranquilli atque otiosi, tamen quæ volunt efficiunt: aut qui non viribus, sed arte rem gerunt. Ex historia Fabii Cunctatoris natum arbitror, qui Hannibalem juveniliter exultantem sua patientia fregit. De quo extat versus ille Ennii:

Unus qui nobis cunctando restituit rem.

Festina lente. Σπεῦδε βραδέως.

Sophocles: φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς. Periculosa est præpostera prudentia. Addendum est illud Platonis: Qui plus satis festinat initio, serius ad finem pervenit. Quintilianus: Præcox illud ingeniorum genus non temere pervenit ad frugem. His occinendum illud Catonis: Sat cito, si sat bene. Quadrabit & in illos, qui præpropere famam affectant, maluntque paratam ac magnam, quam solidam ac perpetuam. Solent enim præconia subito flaccescere.

Pedetentim. Κατὰ πόδας βαίνειν.

Te-rent. Græcis proverbio dicitur, quod Latini redideruntpedetentim. Ubi quis non præcipitanter atque inconsiderate, sed sensim atque cunctanter aggreditur negotium, atque arte rem gerit magis, quam impetu.

Man-

Manu ſerendum, non thylaco.

Τῇ χειρὶ δεῖ σπείρειν, ἀλλὰ μὴ ὅλῳ τῷ θυλάκῳ.

Manu ſementem facere oportet, non autem tota corbe. Modus in omni re ſervandus. Ductum ab agricolis.

Placide bos. Ἀτρέμας βοῦς.

Id eſt, Lente bos, ſubaudiendum, incedit, aut ſimile quippiam. Congruet in illos, qui placide ac paulatim rem conficiunt. Equorum laus eſt velocitas. Boves non valent celeritate, ſed viribus & aſſiduitate pollent, non impetu; Et bos laſſus fortius figit pedem.

Caudæ equinæ pilos paulatim evellere. *Horat.*

Dicitur, qui quod viribus atque impetu fieri nequit, id tempore atque aſſiduitate conficit. Horatius in Epiſt.

Utor permiſſo, caudæque pilos ut equinæ.
Paulatim vello.

Tacito pede. Ἡσύχῳ ποδί. *Ovidius.*

Seu lento pede. Cum cautim ac pedetentim ad rem accedimus. Apud Latinos aliquanto ſecius uſurpatur, Tacito pede, pro furtim ac clanculum ut apud Ovid.

Tacitiſque ſeneſcimus annis.

Non ſtatim decernendum. *Homer.*

Qui ſignificabit interponendam moram, priuſquam decernatur, & rem in poſterum diem rejiciendam, accommodabit illud Homeri.

Ἆμ' ἠοῖ φαινομένηφι βουλευσόμεθα.

Aurora ubi craſtina ſurget. Conſultabimus.

Celerius elephanti pariunt.

Cunctationem immodicam, & quorundam nimis lenta molimina, his verbis licebit ſignificare. Porro de elephantorum partu Plautus in Stich: Audivi ſæpe hoc vulgo dicier, ſolere elephantem gravidam perpetuo decem eſſe annos.

Bunas judex eſt. Βούνας δικάζει. *Zenod.*

Id eſt, Bunas judicat. Ubi lis in longum profertur, nec unquam explicatur. Parœmia nata à Buna quodam Athenienſi. Cum eſſet controverſia inter Calydonios & Eleos, utrique rem ad arbitrium Bunæ detulerunt.

Convenerant enim, ut à manibus temperaretur, donec ille de negotio pronunciasset. Quod ubi sensisset Bunas, nunquam de lite voluit pronunciare.

Accessi luna. Ἀκεσσίου σελήνη.

Diogen. Dictum in comperendinarios, qui novam subinde causam comminiscuntur, quo negotium proferant A nautæ cujusdam moribus ortum, cui Accessæo fuerit nomen: Is cum esset ignavus, ita prorogare consuevit navigationem, ut diceret se lunam magis opportunam expectare.

Laconicæ lunæ. Λακωνικαὶ σελῆναι.

Id est, Laconicas Lunas, subaudiendam causaris. De promissis aut pactis incertis atque infirmis dicebatur, Nam, ut aiunt, Lacones, si quando pactum auxilium posceretur, lunas causabantur, atque hoc prætextu suffugiebant, quod (ut testatur Lucianus) legem tulisset Lycurgus, ne prælium inirent, nisi plenilunio.

Machinas post bellum adferre.

Brutus. Τὰς μηχανὰς μετὰ τὸν πόλεμον κομίζειν.

Dicebantur, qui peracto negotio, sero adhiberent apparatum.

Sero venisti, sed in colonum ito.

Adversus eos qui post tempus advenirent, aut qui mercede aliquid facerent. Porro colonus est terra editior, in speciem tumuli seu collis.

Quisquis tarde venit ad cœnam.

Theocr. Theocritus: Quisquis vocatus tarde ad cœnam venit,
Aut claudus est, aut non dat ille symbola. Idem:
An quoquam ad cœnam properas conviva vocatus?

Et addit eos, qui vocati sunt, celerius ire: qui non vocati tardius.

Corvus aquat. Κόραξ ὑδρεύει.

Dici solitum, ubi quis non citra negotium, citraque ingenium consequeretur ea, quæ cuperet: aut ubi quis rem novis artibus tentaret efficere. Ductum ab Apologo de corvo congestis lapillis aquam ex imo fundo in summam vasis oram evocante.

Pro-

Profectus ad Apaturia, rediit Majo.
Dici solitum in eos, qui licentius immorarentur negotio cuipiam. Athenis festum erat quod Apaturia vocabant, id triduo peragebatur. Meminit Suidas copiosius de hoc festo.

Post festum venisti. Κατόπιν τῆς ἑορτῆς ἥκεις. *Diog*
Dicitur in eos, qui negotio cuipiam egregio non interfuerunt. Legitur & hoc pacto: Post Panathenæa. Item: Post Pythia venisti.

Callipedes. Καλλιππίδης.
Olim proverbio dicebatur, qui in moliendis negotiis quum multa se facturum minaretur, nihil tamen conficeret: aut quemadmodum ait Terentius; qui sedulo movens sese, nihil promoveret. Callipides histrio fuit.

Diu delibera. Διηνεκῶς βουλεύου.
Non statim aggrediendum negotium. Lente consultandum: at ubi statueris, mature quod opus factu faciendum est.

Annus est. *Tere.*
Seculum est, atque id genus alia. Terent. Et nosti mores mulierum, dum comuntur, dum moliuntur, annus est. Et, seculum est, quod nihil abs te redditur literarum. Item, jam dudum ætatem, pro admodum dudum. Et tempus perlongum hujusmodi figuris significamus.

Sic est ad pugnæ partes re peracta veniendum.
Jocus erit proverbialis, ubi quis negotio peracto, tum demum adveniret.

Ad aras. Ἐπὶ βωμοῖς. *Plutarch*
Equidem opinor perinde valere, quasi dicas: In ipso negotio; juxta proverbium, quo vetamur ad aras consultare.

Amæa Azesiam reperit.
Ἀμαία τὴν Ἀζησίαν μετῆλθεν. *Idem*
Id est, Amæa ad Azesiam accessit. Dici consuevit de re diu multumque quæsita, desiderataque. Cererem

 appel-

appellari Amæam, Proserpinam, Azesiam, Didymus auctor est Nota fabula de Proserpina à Plutone abducta ad campos Elysios, & Cerere toto orbe quærente filiam.

Plutarc. *Ζοφορροδόρπιδες, & similia.*

Plutarchus in Sympoſiacis oſtendit, olim cognomina quædam proverbiali joco iactata fuiſſe in eos, qui ſerius ad convivium accederent. Dictos enim tum κυλισιδείπνους tum ζοφορροδόρπιδες, tum περιχεδείπνους, &c. Baſtus quidam ſcurra conſuevit eos, qui tardius venirent ad convivium ὀπισθυμοδείπνους appellare, quaſi dicas, conviviorum appetentes, propterea quod cum eſſent occupati negotiis, ob cœnarum tamen cupiditatem non excuſarent ſe iis, à quibus rogarentur, &c.

Μελλονικιᾷν.

More Niciæ cunctari. Nicias traducebatur quod cunctator eſſet in re militari. Hinc μελλονικιᾷν ex μέλλειν, quod eſt cunctari; & νικίας, qui fuit dux Athenienſibus.

Athē *Hercules hoſpitatur.* Ἡρακλῆς ξενίζεται.

Id eſt, Hercules accipitur, Dictitatum, ubi quis diutius in convivio commorari videtur, propterea quod, qui recepiſſent Herculem hoſpitio convivioque, his multum temporis erat opperiendum, donec ille ſatur eſſet.

Expecta bos aliquando herbam.

Μένε βοῦς ποτὲ βοτάνην.

Id eſt, Expecta bos olim herbam. Dicendum, ubi quid ſero contingit. Laborat enim bos in agricolando, ſed aliquando guſtaturus herbam enatam. Finitimum illi: Et adhuc tua meſſis in herba eſt.

Expecta anus.

Μένε γραῦ ἐμὸν σε παῖδα φιλήσοντα.

Expecta anus meum filium, te ſuaviaturum. Nam priuſquam adoleſcat puer, illa deceſſerit. Confine ſuperiori, quum ſera ſpes oſtenditur.

Cicer *Inter cæſa & porrecta.*

Videtur ſignificare cunctationem & ancipitem hæſitantiam,

santiam, ac velut intervallum illud, inter omittendum quod cœptum est, & incipiendum quod novari oportet. Sumptum est autem à prisco auspiciorum ritu.

Hyperberetæa. Ὑπερβερεταῖα.

Dicebantur olim admodum serotina, quæque vix tandem advenirent. Apud Macedones extremus anni mensis ὑπερβερεταῖος appellabatur.

Quæ sero contingunt, sed magnifica.

Quoties intelligi volemus famam aut præmium aliquod serius quidem contingere, verum hoc præstantius ac durabilius quo diutius dilatum, aut tarditatem stabilitate perpetuitateque compenset. Homer. Iliad. β. Hom-mer.

Ὄψιμον ὀψιτέλεστον ὅου κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.

Tarda & sera nimis, sed fama & laude perenni.

Mysorum ultimus navigat.

Ἔσχατος Μυσῶν πλεῖν.

Id est, Mysorum postremus navigare. Proverbiali joco dicebatur, qui frustra laboraret, vel ubi dura quæpiam imperarentur, factuque difficilia.

Intervallo perit fames, & optime perditur.

Διὰ μέσου καὶ λιμὸς ἴσθ' ὅτι, καὶ κάλλιστ' ἀπόλλυται.

Id est, Intercapedine optime perit fames: Mora multis rebus adfert remedium.

Summis ingredi pedibus.

Qui clanculum aut cautim, aut pedetentim, ut aiunt, conantur aliquid, summis pedibus ingredi dicuntur.

Pulmo prius venisset.

Plautus in Epidico: Pulmo enim, quod perhibent, prius venisset, quam tu advenisti mihi. Dictum est olim in lentos ac cessatores. Opinor quod pulmo quum perpetuo moveat, nunquam tamen se promovet. Plutarc.

TEMERITAS.

Oportet remum ducere qui didicit. Plutarc.

Δεῖ κώπην ἐλαύνειν μαθόντα.

Id est, Oportet remum impellere eum, qui didicerit.

Unumquenque decet eam artem exercere, quam antea doctus sit. Horatius in arte poëtica.

Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis.
Indoctusque pilæ, discive, trochive, quiescit. Item:
Qui lusus non novit legem, abstineat.

Exitii nulla ratio. Ὀλέθρου οὐδεὶς λόγος.

Plutarc. Hoc sentimus, quum imminet nobis fatale exitium, Deum adimere consilium ac rationem. Huic affine est illud Quintiliani: Scelera non habere consilium.

Ne præceps fueris ad jurandum.

Habet proverbii speciem, si quis hominem post acceptum malum admoneat.

Cicero. *Quam quisque novit artem, in hac se exerceat.*

Horatius:

Navem agere ignarus navis timet: abrotanum ægro
Non audet, nisi qui didicit, dare, quod medicorum est;
Promittent medici doctique poëmeta passim.

Cœnare me doce. Δειπνεῖν με δίδασκε.

Aristop. Tempestiviter usurpabitur, si quando docere, præire, aut etiam refellere conatur aliquem imperitus negotii, de qua disceptatur.

Non suscipiendum negotium temere.

Homer. In præpotentem, & cum quo non sit suscipienda simultas aut lis, nisi magno aliquo præsidio fulciatis, quadrabit illud Homeri:

Οὐκ ἄν τις μιν ἐρυκάκοι ἀντιβολήσας Νόσφι θεῶν.
Huic certaturus non iverit obvius ullus, Absque deis.

Diogen. *Illotis manibus.* Ἀνίπτοις χερσὶν.

Pro eo quod est, Irreverenter atque imparate.

Illotis pedibus ingredi.

Lucian. Ἀνίπτοις ποσὶν ἀναβαίνειν. *Id est,* Illotis pedibus ingredi: est confidenter atque imperite rem egregiam aggredi tanquam profane & irreverenter.

Andabatæ.

Non. Marcel. Vox ipsa ἀνδαβάτης indicat fuisse quosdam, qui sic hostem adversum invaserint, quemadmodum leo pro catulis dimicans, clausis oculis insiliit in venantium agmen-

agmen. Conveniet in eos, qui temere nulloque judicio insectantur quippiam aut repugnant alicui.

Ædilitatem gerit sine populi suffragio. Plautus.

Ubi quis imperiosior est in alieno negotio, aut in ædibus alienis.

Inscitia confidentiam parit. Thucyd.

Prudentia vero cunctationem. Hieronymus ad Evagrium ita refert. Imperitia confidentiam, eruditio timorem creat. Plinius: Recta ingenia debelitat verecundia perversa, confirmat audacia. Quintilianus: Fortius dicunt, qui minus habent artis; quum interim cordatus orator ac periculum intelligens, initio trepidet. Et qui minus sapiunt, minus habent pudoris. Et qui non didicere, quid sit scire, nullius rei sibi non arrogant scientiam.

De cœlo ad synagogam. Tertull.

Suspicor dici solitum, ubi quis demittit sese à summa tranquillitate in summos tumultus, aut ubi quis statim aggreditur negotium.

Ne incalceatus in montes. Theocr.

Theocritus. ἐν νομεῦσι:

Εἰς ὄρος οὐχ' ἕρπεις μὴ ἀνάλιπος ἔρχεο Βάττε.
Ἐν γὰρ ὄρει ῥάμνοι τε καὶ ἀσπάλαθοι κομόωντι.

Id est,

Batte, cave pedibus nudis perrepere montem.
Quippe rubis, tribulisque viret mons undiq; densus.

Qui suscipit aliquod vitæ genus, armet sese adversus occursura incommoda, ne peniteat suscepti.

TENACITAS.

Avarus nisi cum moritur, nihil recte facit.

Etenim qui se pecuniæ studio addixit, nulli commodus est dum vivit. Sola mors voluptatem & emolumentum adfert hæredi.

Itidem & Acheronti. Plautus.

Apud Plautum in Trinummo: Amanti reposcenti, quæ desiderat, respondet scortum. Nam itidem & Acheronti hic ratio accepti scribitur. Intro receptum,

 quando

quando acceptum est, non potest ferri foras. Sentit nihilo magis ad amantem redire, quod in meretricis domum est datum, quam redeunt ab inferis mortui.

TEMPERANTIA.

Laer *Zenone moderatior.* Ζήνων@ ἐγκρατέστερ@.
Id est, Zenone temperantior. Testatur & Laërtius in Zenonis vita, philosophum hunc tum in victu, tum in voluptatibus Veneris usque adeo patientem ac parcum fuisse, ut crudis duntaxat vesceretur, ac pallio prætenui tegeretur.

Isocr. *Philosophari.*
Qui sententias serias dicunt, Græcis dicuntur Φιλοσοφεῖν. Hinc translatum est ad cujusque rei vehemens ac serium studium. Philosophari, pro temperare affectibus, & adversus res acerbas infracto esse animo.

TEMPESTIVA.

Diog *Nunc leguminum messis.* Νῦν ὀσπρίων ἄμητ@.
Nunc leguminum messis, id est, nunc tempestivum, hoc aut illud agere: veluti si quis admoneat juvenem, nunc adesse tempus parandæ gloriæ, parandæ eruditioni, parandis opibus idoneum. Sumptum à rusticis.

Arist. *Herniosi in campum.*
Κόκκυ, ψωλοὶ πεδίον ῥ. *Id est*, Coccy, Herniosi in campum. Aristophanes in Avibus refert proverbii loco: τοῦτ' ἄρ' ἐκεῖν' ἦν τοὔπος ἀληθῶς, κόκκυ ψωλοὶ πεδίον ῥ. Quorũ verborum sensus est. Hoc est vere quod proverbio dicitur, Coccy, Herniosi in campum subaudi, venite, quod hæc avis canit paulo ante messem, velut agricolas provocans ad laborem metendi. Unde Hesiodus ἦμ@ κόκκυξ κοκκύζει, Quod autem ψωλοὶ dixit pro agricolis, obiter taxavit Ægyptios, apud quos plerique sunt execti, qui omnes ad vocem cuculi coguntur esse in agris, &c. Aristophanis interpres admonet esse proverbium κόκκυ, &c. cum segnes ipsum tempus provocat ad industriam.

Suid. *Bœta tum hyeme tum æstate bona.*

Βοιτη

Βαίτη καὶ θέρει, καὶ ἐν χειμῶνι ἀγαθή.

Id est, Bæta tum in æstate, tum hyeme bona. Suidas adscribit, Bætam vestis pelliceæ genus, quod ad utrumque tempus videatur appositum. Nam hyeme depellit ventos, æstate solem. Convenit igitur de re ad multa usui futura, veluti de literis, quæ juvenes juxta ac senes ornant: aut Philosophia, quæ rebus prosperis arcet ab insolentia, in adversis præstat ne frangamur animo.

Cum cessat Boreas.

Quo significabant tempus opportunum prosperæ navigationi, propterea quod Auster minus vehemens oritur, desinit autem perquam vehemens. Congruit cum illo, Cum pluit, molestum.

Nosce tempus. Γνῶθι καιρόν.

Id est, Noveris tempus, Hesiodus:

Μέτρα φυλάσσεσθαι· καιρὸς δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστος.
Observato modum, nam rebus in omnibus illud
Optimum erit, si quis tempus spectaverit aptum.

Quin Isocrates ad Demonicum scribit, injucundum in omni re esse, quicquid intempestivum sit: Adeo cunctis in negotiis plurimum habet momenti temporis & opportunitatis observatio.

Aliam ætatem alia decent.

Qui jam aliam ætatem significabit, nec idem decere canum, quod juvenem aliquando decuit, usurpabit illud Homeri:

Ἀλλ' ὅτε δὴ πολιόν τε κάρη πολιόν τε γένειον.
Verum ubi jam canumque caput, incanaque menta.

Capra ad festum. Αἲξ εἰς τὴν ἑορτήν.

Dici solitum, ubi quis in tempore ad negotium aliquod accederet.

Munus exiguum, sed opportunum.

Cum munus indicabimus pretio quidem perpusillum, sed tamen accipienti pro tempore gratissimum, citabimus illud Homeri: *Suid.*

Δόσις δ' ὀλίγη τε, φίλη τε.

Audi

Audi Chelidonem. Πίθου χελιδόνι.

Id est, Audi Chelidonem. *Id est,* In tempore curato tua negotia. Quidam à Theologo quodam ortum autumant, cui nomen Chelidoni. Nonnulli malunt ad avem hirundinem referri, quod stridula sit avis ac lugubris, sive quod veris prænunciet adventum.

Oleum & salem oportet emere.

Aristot. Τὸ ἔλαιον καὶ τὸ ἅλα δεῖ ὠνεῖσθαι.

Significat opus esse nonnunquam remediis contrariis; nunc acrimonia, nunc lenitudine.

Jovis tergus. Διὸς κώδιον.

De re sordida quidem, sed tamen in usum aliquem servata. Nam olim victimæ pellem servabant in pompis Eleusinis circumferendam, vel substernendam pedibus eorum, qui piaculo quopiam tenebantur ad expiationem.

Plautus. *Nihil homini amico est opportuno amicius.*

Gratissimum est officium, quod præstatur in tempore. E diverso, nihil differt ab inimicitia, intempestiva benevolentia.

Politian. *Domi Milesia.* Οἴκοι τὰ Μιλήσια.

In eos dici solitum, qui ibi domesticum luxum celebrant, ubi minime probatur. Nam domi liberum est unicuique suo more vivere. Suidas hanc refert fabulam: Aristagoras quidam Milesius Lacedæmonem profectus, postulabat ut Ionibus à Persis bello vexatis suppetias ferrent. Is autem cum in concionem prodisset, insolita apud Lacedæmonios vestitus mundicie, aliisque deliciis Ionicis affluens, quidam ex Ephoris cum hoc dicto submonuit, Domi Milesia.

Plutarc. *Phallus Deo.* Ὁ φάλλος τῷ θεῷ.

Dici solitum, ubi parum quidem honesta, sed tamen apta tribuuntur, quasi dicas, In matellam immejere. Phallus erat effigies obscœni membri virilis. Cur autẽ id in mysteriis ferebatur, causam reddit Plutarchus.

Auson. *Sacra hæc non aliter constant.*

Hoc adagio uti licebit, si quando fatebimur culpam, sed

sed quæ rei locove conveniat: veluti si quis in balneis agat impudentius, aut rusticus in navi, aut in compotationibus ebriorum intemperantius, aut inter mulierculas ineptius.

TIMIDITAS.

Vmbram suam metuere. Plato.
Τὴν αὐτοῦ σκιὰν φοβεῖσθαι.

Id est, Suam ipsius umbram metuere. Dicuntur, qui pueriliter trepidant, ubi nihil omnino sit periculi.

Timidior es prospiciente. Suidas.
Δειλότερος εἶ τοῦ παρακύπτοντος.

Id est, Formidolosior es eo, qui prospectat. Dicitur in hominem supra modum pavidum.

Timidior Pisandro. Δειλότερος Πεισάνδρου.
Dicebatur olim & hoc in immodice formidolosos. Aiunt autem Pisandrum fuisse quempiam prodigiosa imiditate.

Epeo timidior. Ἐπειοῦ δειλότερος. Zenod.
De magnopere pavido dicebatur. Ab Epeo quopiam ductum, notæ timiditatis homine.

Timidus Plutus. Δειλὸς ὁ πλοῦτος. Aristop.
Aristophanes vulgo jactatam indicat opulentiæ timiditatem, cum ait.

Ἀλλὰ καὶ λέγουσι πάντες.
Ὡς δειλότατόν ἐσθ' ὁ πλοῦτος.
Quin id omnes dictitant,
Timidissimum quiddam esse divitias. Juvenalis:
Pauca licet portes argenti vascula puri,
Nocte iter ingressus, gladium contumq; timebis,
Et motæ ad lunam trepidabis arundinis umbram.
Cantabit vacuus coram latrone viator.

In Summa: In omni negotio formidolosior est dives quam pauper.

Timidi nunquam statuerunt trophæum. Euripid.
Ἀλλ' οἱ γὰρ ἀθυμοῦντες ἄνδρες οὔποτε
Τρόπαιον ἐστήσαντο. *Id est,*

At enim trophæum nobile haud unquam viri
Statuére pavidi.

Apte diceretur in eos, qui per animi socordiam, inertiamque nihil egregium, nihil arduum audent aggredi: aut qui periculi metu, à magnis abstinent negotiis: cum insignis gloria non nisi magnis periculis contingat.

Aristop.

Abjecit hastam Rhipsaspis.

Qui caussæ suæ diffisus, abjicit animum, ac desinit contra conari. Aristoph. in Vespis ἀπέβαλε τὴν ἀσπίδα. *Id est*, Abjecit clypeum. Declarat Isocrates in oratione de pace, infames olim habitos, qui vel ordinem deseruissent, vel clypeum abjecissent.

Vel muscas metuit prætervolitantes.

Aristot. 7. de Rep. lib. Ἀλλὰ δεδιότα μὲν τὰς παραπετομένας μυίας. *Id est*, Qui muscas, inquiens, etiam prætervolitantes metuat, id est, quavis frivola de caussa. Idem similem quandam commemorat in Moral 7. loquens de iis, qui usque adeo sunt timidi, ut etiam si sorex obstrepat, protinus expavescant.

Zenod.

Rheginis timidior. Ῥηγίνων δειλότερος.

Id est, Rheginis formidolosior: Xenarchus apud Zenodotum, Sophronis, qui de mensibus scripsit, filius, in gratiam Dionysii tyranni, taxavit Rheginenses, ut ignavos in rebus bellicis, animique pavidi.

Ante tubam trepidas.

Id est, Animo consternaris, priusquam appareat periculum.

Plutarci

Ignavi vertitur color. Τοῦ κακοῦ τρέπεται χρώς.

Nam id accidit in metu, ut vultus exalbescat, maxime timidis, videlicet sanguine ad vitalia refugiente.

In pulicis morsu Deum invocat.

Ἐν ψύλλας δήξει Θεὸν ἐπικαλεῖται.

Id est, In pulicis morsu Deum invocat. In eos dictum, qui quantumlibet levi de re graviter perturbantur, perinde ut in maxima.

Mulier Imperator, & mulier miles.

Γυνὴ στρατηγεῖ, καὶ γυνὴ στρατεύεται.

Id est, Mulier & agmen ducit, atque ducitur. Quoties totum negotium ignavis commissum est. Natura non dedit imperare fœminis.

Cervinus vir. Ἐλάφειος ἀνήρ.

Olim dicebatur formidolosus, & fugæ fidens magis, quam viribus. Cervus in venatu pedibus sibi quærit salutem.

Gallus insilit. Ἀλεκτρυὼν ἐπιπηδᾷ.

Ubi quis semel victus, redintegrat certamen: A gallorum certaminibus sumptum.

Vir fugiens & denuo pugnabit.

Ἀνὴρ ὁ φεύγων, καὶ πάλιν μαχήσεται.

Id est, Qui fugerit, rursus ille præliabitur. Senarius proverbialis, quo monemur non protinus abjicere animum, si quid parum feliciter successerit.

Leonis vestigia quæris. Τοῦ λέοντος ἴχνη ζητεῖς.

Dicterium in eum qui verbis ferox esset, re timidus.

Initio confidens, in facto timidus. *Eustat.*

Audax ante negotium plerumque ignavus. Videmus hoc usu venire vulgo, ut qui sunt audacissimi & magniloquentissimi priusquam appareat periculum, ubi res virum postulat, ibi sint animi nullius.

Lingua bellare Γλώττῃ πολεμίζειν. *Aristop.*

Dicuntur, qui magnifice convitiantur ac minantur hosti, sed cum tutum est.

Cum adsit ursus, vestigia quæris.

Ἄρκτου παρούσης τὰ ἴχνη ζητεῖς.

Id est, Ursi præsentis vestigia quæris: De iis dicitur qui timiditate præsens negotium declinant, atque ad alias nugas dilabuntur. Translatum à formidolosis venatoribus, qui se dissimulant sensisse ursum & vestigia persequi fingunt, quo absint à periculo.

Cum adsit via, semitam quæris.

Conveniet in tergiversatores, qui quo præsens negotium suffugiant, diverticula captant.

In formidolosum. *Homer.*

in

In hominem vehementer pavidum, animoque consternatum, quadrabunt hi versus Homeri:

Οὐδέ μοι ἦτορ
Ἔμπεδον, ἀλλ' ἀλαλύκτημαι κραδίη ἤ μοι ἔξω,
Στηθέων ἐκθρῴσκει, τρομέει δ', ὑποφαίδιμα γυῖα.

Nec mihi mens constat, sed mota vacillat, & extra
Pectus cor salit, & trepidant quoque corporis artus.

Hom *In fugitivum.*

Ubi quis impotenti animi cupiditate ad rem quampiam instigatur, præcipue parum honestam: vel magis, si quis turpiter fugiat, in hunc quadrabit si dixeris

Ταῦτον ἡ κυνάμυια ἄγει.

Hunc cynamya rapit. Cynamya est musca canina.

Ne my quidem facere audet.

Qui metu non auderent hiscere, ii quondam negabantur my facere audere. Varro putat mussare verbum deductum à my literæ vocabulo, quasi μύζειν, propterea, quod muti non amplius sonare queant, quam my. Est enim ea litera maxime omnium muta, præsertim in fine os contrahens.

Γρύζειν.

Proverbio dicunt hiscere, seu mutire. Sunt qui putant γρύζειν esse, vocem suillam edere.

Corinthiis non indignatur Ilium.

Simon. Κορινθίοις δ' οὐ μέμφεται τὸ Ἴλιον.

Incuset haudquaquam Ilium Corinthios. Hoc carmine exprobramus ignaviam alicui, qui ita se gesserit, ut hostes nihil habeant, quod illi magnopere indignentur.

Hom *Verbis pugnas, non re.*

Facile est conviciis altercari, verum re vincere difficile. Ad eam sententiam quadrabit illud Homeri:

Siquidem novi probe & ipse
Et petere probris, inimicaque dicere dicta.

Αβληκηπάτιας.

Olim appellabatur formidolosus. Videtur autem composita vox ἀπὸ τοῦ λευκοῦ καὶ ἥπαρ, quod palleant ple-

runque quibus epar est vitiatum, id quod apparet
animantibus. Pallor autem formidolosis convenit.

In pedes retrocedit. Ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖ.

Id est, In pedem retrocedit. De eo, qui metu dat locum potentiori, & revocat se in tutum. Ab Athletis sumptum videtur.

Mysorum præda. Μυσῶν λεία. *Aristot.*

Ii eos olim dicebatur, qui impune à quibuslibet læduntur ac diripiuntur. Orsum à Mysis, quos aiunt quondam finitimorum incursationibus male vexatos fuisse, quo tempore Telephus rex peregre agebat.

Animus in pedes decidit. *Homer.*

Qui vehementer consternantur, atque expavescunt, his animus in pedes decidere dicitur. Quin hodie vulgo audimus: Totus animus mihi erat in genibus. Hom. Iliad. *o.*

Τάρβησαν, πᾶσιν δὲ παραὶ ποσὶ κάππεσε θυμός.

Id est, Pavor ingruit ingens
Omnibus, inque pedes animus mox decidit imos.

Trepidat in morem galli cujuspiam.

πτήσσει ὥς τις ἀλέκτωρ. *Aristop.*

Id est, Trepidat tanquam gallus gallinaceus: In male affectum & commotum.

Quem mater amictum dedit observare. *Quintil.*

Pro eo quod est, pueriliter ex alieno præscripto vivere.

Nulla candidorum virorum utilitas.

In molles & effœminatos dictum, ac veluti voluptatibus natos. Contra qui nigra sunt cute & hispidi, hi magis ad magistrum eligendi.

Theutidum more. *Plutarc.*

Quidam Theutidas putant esse, quas nos vocamus sepias. Sepia autem de genere mollium est, & arbitror huic generi cor non inesse.

Scrupulum injicere.

Sollicitudinem injicere animo cujuspiam. Et scrupulum eximere, est sollicitudinem tollere.

Non incedit per ignem.

Quo

Quo significabant aliquem plus satis festinare. Qu
versatur in re periculosa, dicitur & ipse per ignem in
cedere.

Domi leones.

De iis dicitur qui in suos sævi, non itidem audent a
versus munitos.

TOLERANTIA.

Chalcenterus. Χαλκέντερος.

Olim dicebatur insigniter patiens laborum atque in
defatigabilis, velut habens ærea intestina, quales
fabulæ narrant fuisse Talo, custodem insulæ Creta
Hoc cognomen inditum est Didymo Grammatico, o
incredibilem numerum librorum, quos scripsit. Ea
dem de causa Origines dictus est adamantinus, id est
infatigabilis.

Socratis callus.

Socrates corporis erat patientissimi, quod ad omnem
laborem occaluerat: ambulabat nudis pedibus, dor
miebat humi.

Adamantinus.

Vide Fortitudo.

TORUITAS.

Ari- *Origanum tueri.* Ὀρίγανον βλέπειν.
stop. Dicebantur, qui robur & masculum animum præ s
ferebant. Suidas refert hoc carmen ex Aristophane:
Præbebo me ipsum animo virilem, ac tuentem origa-
num. Sumptum ab acrimonia herbæ, ut responde-
illis alibi dictis: Tueri sinapi aut nasturtium.

Titanicus aspectus.

Id est, Titanicum tueri. Hoc est, vultu titanico obtue-
ri. Titanicum autem torvum vocant ac tetricum.

Areopagita.

De tristi severoque dicebatur, aut cum de judice ve-
hementer incorrupto.

Mortem tueri.

De torvo aspectu.

Γοργὸν βλέπειν.
aliquoties apud Lucianum, pro acribus oculis in-
ri.

OTVM, NIHIL RELIQUI.

Omnia chnaumata. Πάντα χναύματα.

icebant olim, quoties omne negotium significa- *Zenod.*
nt, χναύματα enim Græci placentarum, atque id
nus ciborum fragmina vocant. Latini quoque reli-
ias belli & reliquias Danaum dicunt simili figura.

Cum pulvisculo.

oties omnia sic tolluntur, ut nihil sit reliqui, ne *Plautus.*
lvis quidem: Metaphora mutuo sumpta ab iis, qui
umentum ab area converrunt, non sine pulvere.
autus in Ruden. Converret hic jam me totum cum
lvisculo. Eodem pertinet Euangelicum illud, quo
bentur etiam pulverem excutere Apostoli, id est, ne
inimum quidem ab eis auferre secum.

Vna cum ipsis manipulis. Αὐταῖς ἀμάλλαις. *Suidas.*

um ipsis manipulis. Quum omnia funditus per-
nt: hoc est, quum ne gluma quidem sit reliquum.

Vna cum templis & aris.

vocantes deos addebant hæc verba ceu solennia,
μα σὺν ναοῖς καὶ βωμοῖς. *Id est*, Una cum phanis &
is. Proverbio dici solitum, quum nihil omnino præ-
rmissum volebant.

Ruta cæsa.

erba sunt peculiaria Jurisconsultis. Abunde patet ex *Plutarc.*
andectarum lib. 19. tit. 1. lege 18 *sect.* 6. Si ruta inquit
lpianus cæsa excipiantur in venditione, ea placuit
sse ruta, quæ eruta sunt, ut harena & similia: cæsa ea
sse, ut arbores cæsas, & carbones, & his similia. Et
uum significabimus inclementius tolli omnia, ne-
ue quicquam fieri reliqui, venuste dicemus: Ne rutis
uidem ac cæsis receptis, ut Jureconsultorum more
oquar. *Vlpian.*

Cum ramento.

um ramento reddidisse dicitur, qui totum reddidit
nulla

nulla ex parte decurtatum. Sumptum apparet à fabri ærariis, qui sibi servant, quod lima deraserint.

Et prædam & præmium

Quoties significamus omnino quippiam auferendum sive jure sive injuria, dicemus & præmium & prædam auferendam. Præmium datur pro meritis; Præda per vim aut arte abducitur.

Plato. *Principium, medium, & finis.*

Plato refert hoc quasi vulgo decantatum: Deum universitatem rerum omnium complecti, hoc est principium, medium & finem. Ab illo enim omnium quæ sunt, initium, incrementum, & summa est.

T V M V L T V S.

Fest. Pompej. *Tyria Maria.*

Tyria maria proverbio dicebantur, de re magnopere tumultuosa periculique plena. Festus Pompeius inde natum adagium indicat: Pœni Tyro oriundi, adeo potentes mari fuerunt, ut per hos omnibus mortalibus navigatio esset periculosa. Citatque Afranium qui scripsit de quopiam, quod Tyria maria conciret, hoc est ingentes turbas.

V A N I T A S.

Aristop. *Quæ apud inferos.* Τὰ ἐν Ἅιδου.

Id est, Ea quæ apud inferos. Citat Suidæ interpres Aristarchum auctorem; idque inde natum putat, quod Cratinus finxerit quendam apud inferos funem torquentem: asinum autem arrodentem ea quæ ille jam torsisset, atque ita inaniter laborare, qui torquebat. Vnde cum inania somniique similia significabimus, apte dicemus adagium, &c.

Deinde expergiscebar. Εἶτα ἐξηγρόμην.

Aristop. *Id est,* Deinde expergescebar. Hoc dicto significabant vana fuisse quæ dicerentur. Hic jocus proverbialis etiam hodiernis temporibus familiaris est vulgo, quoties quæ memorantur, vana somniisque similia videntur.

Dionys. *Cilix haud facile verum dicit.*

Κίλιξ οὐ ῥᾳδίως ἀληθεύει.

Cilix

cilix haud facile verum dicit. Dionysius in epistola ad Rufum scholasticum: Vetus verbum est, Cilices haud facile verum dicere. Quadrabit in hominem avidum lucri, & ob id sæpenumero dicentem, non quæ vera sint, sed quæ utilia. Natum adagium à moribus ejus gentis.

Cretiza cum Cretensi.

Adversus mendacem mendaciis utere, Paulus.

Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργοί.

Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri.

Mentiuntur multa cantores.

Πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί.

In eos quadrabit, qui ad gratiam loquuntur, & auribus blandiuntur. Inde ductum, quod cantores, hoc modo spectantes ut delectent, & placeant, pleraque canunt in laudem auditorum falsa. Nihil enim veritate gravius, nihil assentatione suavius.

Fumos vendere. *Martiali*

Pro eo quod est, Principum benevolentiam simulato commendationis officio per occasionem familiaritatis pretio vendere. Nam fumus initio quidem magnum quiddam esse videtur, verum evanescit ilico. Martialis carmen hoc est:

Vendere nec vanos circum palatia fumos,
Plaudere nec Cano, plaudere nec Glaphyro.

Somnium. *Tere.*

Rem futilem, inanem, & nihili, somnium proverbio dicimus. Terentius in Adelph. De argento somnium. Lucian. Omnia illa subventanea, somnia, sicut ajunt, & verborum umbræ. Plautus: Hic vigilans somniat.

Ne si bos quidem vocem edat.

Hinc dictum est, quod in Annalibus frequenter commemoratur, bovem humanam vocem reddidisse. Memini legere, ni fallor, apud Platonem non dissimili figura dictum: Etiamsi quercus eloqueretur. Nam olim à quercubus Dodonæis reddebantur oracula.

Hi-

Hibera Naniæ.

Hie-ron. Hiberas Næniás D. Hieronymus nugas apellat, in præfatione quam præposuit Mosi Pentateucho: quod multi ignorantes, inquit, apocryphorum deliramenta sectantur, hiberas nænias libris authenticis præferunt.

Epiphyllides.

Ari-stop. Ἐπιφυλλίδες ταῦτ' ἐστὶ καὶ στωμύλματα.

Id est, Epiphyllides sunt hæc & ampullæ meræ. Eum senarium Aristophanicum aiunt convenire in blandiloquos, & phaleris verborum instructos magis, quam egregiis factis. Calistratus omnes minutulos racemulos epiphillidas appellari scribit, quo sub pampinis lateant. Nam hinc nomen, quod foliis adhæreant. Est autem id luxuriantis arboris argumentum.

Tantali horti. Ταντάλου κῆποι.

Id est, Tantali horti. De bonis, quibus tamen frui non liceat, aut de iis quæ videantur aliquid esse, cum nihil sint. Nota est fabula de Tantalo, apud inferos ad aquam stante, deque pomis in capite imminentibus, cum sitiens interim atque esuriens, neutra possit contingere.

Apologus Alcinoi.

Dio-gen. Apologus Alcinoi. De longis & anilibus fabulamentis. Refertur à Diogeniano.

Anicularum deliramenta. Γραῶν ὕθλος.

Pla-to. *Id est*, Anicularum deliramenta. De nugis inanibus, cujusmodi solent effutire vetulæ.

Sui-das.

Asini mortes. Ὄνου θανάτους.

Subaudiendum narrat. Dicebatur in eos, qui narrarent absurda ridiculaque dictu: cujusque fuerit, si quis longa narratione persequatur asini pericula.

Subventanea parit. Ὑπηνέμια τίκτει.

De vanis ac frivolis inventis. Translatum ab avibus, quæ Veneris imaginatione concipiunt ova, sed inania, hoc est, unde non gignantur fœtus. Hos conceptus potissimum accidere in his avibus, cujusmodi sunt perdix, gallina, demonstrat Aristoteles.

Cypa-

Cypariti fructus. Κυπαρίττου καρπός. Plin.
De verbis dictu magnificis, cæterum inutilibus. Proverbium fluxit à natura arboris, quam Plinius lib. 10. scribit natu morosam esse, fructu supervacaneam, baccis torvam, foliis amaram, odore violentam, ac ne umbra quidem gratiosam.

Cæcum insomnium. Τυφλὸν ὄνειρον. Plautus.
De re frivola vanaque. Quædam enim insomnia portendunt aliqua, quædam inania sunt.

Calidum mendacium.

Calidum facinus, θερμὸν ἔργον, pro audaci dicitur. Simili figura calidum mendacium, pro audaci & impudenti. Plautus in Mustellaria: Calidum hercle audivi esse optimum mendacium.

Psydracia.

Scholiastes Theocriti narrat, apud Siculos, qui supra nares haberent pustulas, quas illi vocant ψυδράκια, sive ἴονθους, pro mendacibus haberi solitos vulgo. Quin & hodie vulgo dicent: Nasus tuus arguit mihi te mentiri.

Dosones. Plutarc.
Plutarchus in vita Pauli Æmilii tradit Antigonum regem Demetrii nepotem, eo quod benigne promitteret omnibus, nec præstaret promissa, populari joco dictum fuisse Dosonem, quasi latine dicas dabonem, quia ille quidvis petentibus respondere solebat, δώσω, id est, dabo. Ovid. Promittas facito, quid enim promittere lædit? Promissis dives quilibet esse potest.

VENEFICIA.

Mancipera.

Narrant locum fuisse vicinum Hymetto, cui nomen fuerit κυλλοῦ πήρα, *id est*, Claudi mantica, in eo fuisse templum simulque fontem, unde fœminæ steriles bibebant, & fiebant fœcundæ. Conveniet in eos, qui bulbis aliisve medicamentis irritant libidinem. Quidam elleboro succurrunt ingenio, & quibusdam medicaminibus memoriæ.

VICES OFFICII.

Εγκεῶτας ἡμέρα.

Plutarch. tradit, hoc dici solitum de his, qui convivium agunt aut exhibent: idque inde manasse, quod olim apud Ceos mos fuerit, ut qui magistratum inirent, epulum exhiberent populo. Quod si quando plures fuissent magistratus, dies inter sese destribuebant. Itaque quum sibi occurrerent, rogabant: τίς ἡμέρα, id est, Quis dies? Ea vox in vulgi jocum cessit.

Ordinem deserere. Λιπεῖν τὴν τάξιν

Ordinem deserere dicitur, qui deest officio suo in re quapiam peragenda. Ducta allegoria ab his, qui stant in acie.

Plautus. *Pensum persolvere.*

Est suas implere partes, debitoque perfungi officio. Translatum à lanificio muliebri, in quo singulis certum lanæ pondus, in opus distribuebatur. Varro: Nos nostrum pensum absolvimus.

Contribulis factus, serva ordinem.

Posteaquam ascitus es in ordinem aliquem, fungere tuo officio, quemadmodum & cæteri faciunt.

VICTORIA UTRIUSQUE. TRISTIS.

Flet victus, victor interiit.

Quoties utraque pars magno suo malo discedit, ita ut pleruntque solet in bellis accidere. Item, in litibus forensibus, in contentionibus.

Aristop. *Testa collisa testæ.*

Cum duo confligantur utriusque malo Aristoph.

Καὶ πίθος πλήγεὶς ὑπ' ὀργῆς ἀντελάκησε πίθῳ.

Id est, Ac recalcitrans per iram testa testam vulnerat: Talis est fere conflictatio regum inter se belligerantium, qualis ollæ cum olla collisio. Nonnunquam perit uterque.

Victoria non incruenta.

Facit hoc tum corruptela judicum, tum patronorum rapacitas, ut fere litigantium utræque partes plectantur,

ſtantur, adeo ut non raro pœniteat etiam eum, qui vicit litem. In hos igitur conveniet illud Homeri ex Iliad. ρ.

Οὐδ' οἱ γδ ἀναιμωτί γ' ἐμάχοντο.

Nec hi ſine ſanguine pugnam Miſcebant.

VINCERE ET VINCI.

Palmam ferre.

Palmam ferre, & palmam tribuere, & palmam eripere, proverbiali ſchemate dicta ſunt. Neque enim palma per ſe victoriam ſignificat, ſed arborem ἐμπεδόφυλλον. *Id eſt*, perpetuo virentem frondibus, quam Græci φοίνικα vocant. Sunt qui putent, hanc arborem initio Phœbo ſacram fuiſſe ante laurum, & antiquiſſimum victoris inſigne fuiſſe palmam, non aliam quampiam arborem.

Solus currens vicit. Μόνος θέων ἐκράτει.

De iis, qui vincunt, nemine contra certante. Tranſlatum à ſtadiis. Nihil autem eſt negotii vincere, ſi nemo tecum certet.

Extremum occupet ſcabies. *Horat.*

Olim pueri certantes clamare ſolebant: Occupet extremum ſcabies. Adhortantes hoc voce ſingulos ad curſum, ac male precantes ei, qui fuerit omnium poſtremus. Horat.

Occupet extremum ſcabies, mihi turpe relinqui eſt.

Invulnerabilis es Cæneus.

Ἄτρωτος ὑπάρχεις ὡς καινεύς.

De his, qui lædi non poſſunt Eſt in poëtarum fabulis Cæneum munere Neptuni nullo telo violari potuiſſe.

Αὐτόθεν κατάβαλλε.

Id eſt, Hoc ipſo depone loco. Ariſtides in Pericl. Jam de loquacibus ô Plato, ignavis ac timidis protinus depone, ne forte aliquis Deus alios Trojanos erigat. Uſus erit quoties ſtatim & abſque mora jubemus aliquid exhiberi, veluti probationem ejus quod dixerit aliquis vel promiſſum, vel ſpecimen artis, in qua glorietur ſeſe pollere. Uſurpatur & apud Platonem. *Ariſtid.*

Cicero.

Dare manus.

Est se victum agnoscere. Marcus Tullius: Ad extremum det manus, vincique se patiatur.

Fest. Pom pej.

Herbam dare.

Est victorem agnoscere, ac se victum fateri. Inde sumptum, quod (ut auctor est Festus Pompeius) id erat pastoralis vitæ indicium, propterea quod antiquitus cursu, aut alio quopiam certamine superati, herbam ex eodem statim loco decerptam adversario porrigebant, victoriæ agnitæ symbolum.

Harena cedere.

Pro desistere à certamine; & victoria ultro concedere. Translatum à pugna gladiatoria. Sic & Horat. Jam Scythæ lasso meditantur arcu, Cedere campis.

Cicero.

Hastam abjicere.

Est causa diffidere, & contentionem relinquere. Translatum à militia.

Mea est pila.

Id est, Vici, & voti sum compos, aut res mihi in manu est. Consimili figura dixit Plautus in Cassina: Sed si hera nunc vult facere officium suum, nostra omnis lis est, id est, vicimus.

Quid nisi victis dolor.

Usurpandum, ubi palam fit in contumeliam quippiam. Huc alusisse videtur Plautinus Bullio: Væ victis, cum victus vel iniquis conditionibus parere cogitur.

Plutarc.

Victi non audent hiscere.

Νικώμενοι ἄνδρες τῇ ἀγρυξίᾳ δέδενται.

Id est, Qui vincuntur, silentio victi sunt. Conveniet cum superiori.

Tolle digitum. Αἶρε δάκτυλον.

Victum te fatere. Nam hoc signo qui in conflictu succubuisset, τὴν ἧτταν agnoscebat Persius.

Nil tibi concessit ratio? digitum exere, peccas.

Hieronymus: En tollo manum, cedo, vicisti.

VIN-

VINCVLVM INSOLVBILE. *Suidas.*

Vulcanium vinculum. Ἡφαίστειος δεσμός.

Ubi quis nodis inextricabilibus esset illigatus, Vulcaniis vinculis teneri dicebatur: sumpta denominatione ab adamantinis illis vinculis, quibus apud Homerum Vulcanus Venerem & Martem irretivit: ut quo magis se conarentur explicare, hoc magis involverentur.

Herculanus nodus. *Seneca.*

Ἡράκλειον ἅμμα. *Id est*, Herculeus nodus pro vinculo arctissimo atq; indissolubili legitur apud eruditos. Seneca ad Lucilium: Unus tibi nodus, sed Herculeus, restat. Sic enim vocat syllogismum, qui vix dissolvi posset. Quod in eos quadrabit, qui sunt arctissima consuetudine copulati, &c.

VIS INJUSTA.

Leonis catulum ne alas.

Λέοντος σκύμνον μὴ τρέφε.

Admonet adagium, non esse fovendam potentiam, quæ leges possis opprimere, quod si forte talis quispiam extiterit, non esse è Republica decertare cum illo, quem nequeas nisi magno Reipub. malo divincere. Tyrannus aut ferendus est, aut non recipiendus.

Lex in manibus. Ἐγχειρῶν νόμος.

Id est, Lege manuum. Dicitur, cum res vi geritur, non ex præscripto legum. *Æsop.*

Leonina societas.

Est, cum omne commodum ad unum aliquem redit, reliquis vi fraudatis. Natum apparet ex Æsopi Græci apologo, de leone, asino, & vulpe.

Atticus advena. Ἀττικὸς πάροικος. *Aristot.*

In violentos & feroces vicinos dicebatur. Durys apud Zenodotum ait ex Atticorum moribus natum quod, olim finitimos è sedibus suis exigere consueverint. Perinde proprie quadrabit in eos, qui ita nuper in munus aliquod adsciti sunt, ut superiores ejiciant.

Ferro dividere.

In hos, qui vi rem gerunt, & quibus ferro gerritur res, & quibus leges inter arma silent. Huic simile est: Jus in manu reponere.

Ad saga ire.

Pro eo quod est, apparare bellum, & ad arma procurrere. Sagum tunicula erat militaris.

Æschin. *Capillis trahere.* Τῶν τριχῶν ἕλκειν.

Dicuntur, qui vi perpellunt. Quod & hodie dicitur, Auribus trahere.

Cyclopum more.

Aristoteles Cyclopicam vitam appellat, ubi nullis publicis legibus vivitur.

Aristot. *Obtorto collo trahi.*

Vide Rigor.

Plautus. *Oculum excludere.*

Hac figura vulgus adimit omnem spem petenti, ut dicat. Si hoc impetraveris, oculum mihi excludito, aut dentem extundito.

Aristop. *Centaurice.* Κενταυρικῶς.

Centaurice fieri dicebatur, quod immaniter, ferociter, inciviliterve fieret, sumpta voce à Centaurorum moribus Aristophanes:

Suidas.

Τίς τὴν θύραν ἐπάταξεν ὡς κενταυρικῶς;
Quis ostium pulsavit ita Centaurice?

Mars rex. Ἄρης Τύραννος.

In principem, qui vi, non legibus Rempub. tractat.

Diogen. *Rus civitas.* Ἀγρὸς ἡ πόλις.

Ubi quis in urbe, neglectis legibus, vi, proque sua libidine rem gerit. In civitatibus enim legibus ex æquo vivitur, in agris licentius agitur.

Hospes indigenam Ἔπηλυς τὸν ἔνοικον.

Id est, Advena inquilinum, subaudiendum ἐξέβαλεν, *id est*, ejecit. Usus erit, cum alienæ professionis quispiam alium in propria vincit arte.

Aristop. Ἀγεωμέτρητος οὐδεὶς εἰσίτω.

Admonet, iniquum non admittendum. Unde Lycurgus arithmeticen ceu popularem ac turbulentam, ejecit

cite Lacedæmone, geometriam induxit, tanquam modestæ oligarchiæ & legitimo regno convenientem.

Priusquam sortiaris, communia devoras.
Πρὶν λαχεῖν, τὰ κοινὰ κατεσθίεις.
Id est, Priusquam sortitio facta sit, communia devoras. In eum competit, qui non expectata partitione, rem invadit.

Non movenda moves. Ἀκίνητα κινεῖς.
Quadrabit aut in eos qui moliuntur ἀδύνατον aliquid: aut qui res sacras violant: aut qui pacta mutant, sive qui convitiis incessunt eos, quibus ob auctoritatem debetur reverentia.

In antrum haud legitimum stimulum impingis.
Εἰς τρυμαλιὰν οὐχ' ὁσίην τὸ κέντρον ὠθεῖς. Plutarc.
Id est, In foramen haud licitum stimulum trudis. Dicterium Sotadis in Philadelphum, qui sororem Arsinoen exemplo Jovis uxorem duxerat: quo quidem dicto offensus ille, capitis supplicium sumpsit.

Abstinenda vis à regibus. Homer.
Qui dicit haud temere manum immittendam in reges potentes aut viros Deo dicatos, adducet illud Homer:
Δεινὸν δὲ γένος βασιλήϊον ἐστὶ κτείνειν, *Id est,*
Res dira ac plena pericli est, Regale occidisse genus.

Cescon habitas. Κίσκον οἰκεῖς. Zenod.
In stupidum ac bardum dicebatur. Cescos Pamphiliæ civitas, cujus cives ob vecordiam stultitiamque vulgo male audiebant. Juxta Cescum urbem fluvius erat, cui nomen ἄνες, *Id est,* amens.

Cyclopica vita. Βίος κυκλώπειος. Strabo.
Pro vita vehementer effera ac barbara, quæ neque legibus, neque disciplina civili constet, neque religione deorum gubernetur.

Cyrnia terra. Κυρνία γῆ.
Id est, Cyrnia tellus. Dicebatur regio latrociniis infamis. Cujusmodi ferunt olim fuisse Cyrnum. Est autem Cyrnus insula quædam ob latrocinia naviganti-

 bus

bus inaccessa. Proverbium non inepte detorquebitur in hominem alieni rapacem ac violentum.

Martis campus. Ἄρεος πεδίον.

In eos torquebatur, qui militari confidentia præditi viderentur, quique rem vi, non judicio gererent.

In caput præcipitari. Ἐπὶ κεφαλὴν ὠθεῖσθαι.

Id est, In caput impelli, hoc est, præcipitem dari, dicebant eum, qui per summam contumeliam expelleretur, vel qui funditus perderetur.

VITA HOMINIS MISERA ET BREVIS.

Homo bulla. πομφόλυξ ὁ ἄνθρωπος.

Proverbium hoc admonet, humana vita nihil esse fragilius, nihil fugacius, nihil inanius. Est enim bulla tumor ille inanis qui visitur in aquis, momento temporis nascens simul & evanescens.

Diog. *Spithama vitæ.* Σπιθαμὴ τοῦ βίου.

Hoc est, Modus vitæ perpusillus. Proverbialis est figura mutuo sumpta à rerum mensoribus, apud quos spithama seu palmus, digitos duodecim continet, quantum ferme longissimo digitorum porrectu complecti licet. Quin hodie quoque pusillum homunculum, palmum hominis appellant idiotæ nostrates.

Plut. *Punctum temporis.* Στιγμὴ χρόνου.

Simili figura dixit Terentius: Tum temporis ad hoc punctum mihi est, id est, spatium brevissimum. Apud Mathematicos enim punctum invisibilis quædam pars est lineæ. Plutarchus de puerorum institutione, Στιγμὴ χρόνου πᾶς ἐστιν ὁ βίος, Temporis punctum est omnis vita.

Plau. *Salillum animæ.*

Philto Plautinus hominem vocat Salillum animæ, sentiens hominis brevissimam esse vitam, videlicet quantulum sali cuique in convivio apponitur.

Vt herba solstitialis.

Plaut. in Pseud. Quasi solstitialis herba paulisper fui, repen-

repente exortus sum, repentinò occidi. De herba ephemero, intellige, sic dicta, quod ultra diem non vivat. Id quod Aristoteles de animante ejusdem nominis prædicat.

Optimum non nasci.

Plinius Secundus in præfatione 7 lib. Itaque multi extitere, quod non nasci optimum censerent, aut quam ocyssime aboleri. Senserunt veteres vitam humanam per se miseram & calamitiosam esse. Proinde Homerus δειλοὺς βροτοὺς. *Id est*, miseros mortales appellat. Cicero.

Dimidio vitæ nihil differunt felices ab infelicibus. Plutarch

Plutarchus; Cum exiguum tempus vitæ datum sit hominibus, somnus velut fœnerator dimidium ejus aufert: Præterea felicitas, juxta philosophos, sita est in actu rationis per habitum virtutis: somnus autem est quies animi bonis pariter ac malis communis.

Fictilis homo. Κεράμι☉ ἄνθρωπ☉.

Id est, Mollis, imbecillis, fragilis. Ductum à vasis testaceis, quæ facile comminuuntur.

Stupa Seniculus. Στυπεῖον γερόντιον.

De viribus effœto sene. Sumptum à ligno, quod jam exaruit, exuccumque redditum est, & marcidum in stipulæ morem.

Vita mortalium brevis. Homer.

Qui monebit dandam operam, ut apud posteros honestæ vitæ memoriam relinquamus, quæ perpetuo vivat: nam hanc vitam angustis circumscriptam esse terminis accommodabit illud:

Α'νθρωποι ἢ μινυνθάδιοι τελέθουσι.

Ast hominis brevibus spatiis constringitur ævum.

Vita hominis peregrinatio.

Παρεπιδημία τίς ἐστιν ὁ βί☉. Plato.

Id est, Peregrinatio quædam est vita. Socrates in Axiocho Platonis adfert hanc sententiam, ut vulgo apud omnes decantatam. Hæc sententia frequenter

occurrit in ſacris voluminibus, vitam hanc eſſe exilium, eſſe incolatum & peregrinationem, &c.

Ephemeri vita. Ἐφημέρου ζωή.

De iis, qui ſtatim emoriuntur aut pereunt. Ab animantibus, quæ ſic appellantur, quod ultra diem non vivant.

Aul. Gel.

ULTIO MALEFACTI.

Canis vindictam. Κυνὸς δίκην.

In eos, qui præter expectationem pœnas dant iis, quos aliquando læſerunt. Natum ab Euripide canibus diſcerpto, quos ab æmulo quopiam immiſſos fuiſſe, confirmat Aul. Gellius. Canis vindictam, ſubaudiendum, paſſus eſt, aut aliud commodius.

Ornatus ex tuis virtutibus.

Terent. Terentius in Adelphis ironice loquitur: Si regnum poſſiderem, ornatus eſſes ex tuis virtutibus: Id eſt, haberes præmia tuis factis digna.

Reperit Deus nocentem. Εὗρε Θεὸς τὸν αἴτιον.

Cum ultio contingit improbis, quaſi divinitus immiſſa.

Sero Iupiter diphtheram inſpexit.

Ὁ Ζεὺς κατεῖδε χρόνιος εἰς τὰς διφθέρας.

Id eſt, Inſpexit, etſi ſero, pellem Jupiter. Senarius proverbialis in eos, qui ſero quidem, ſed aliquando tamen pro malefactis dant pœnas. Antiquitas enim credidit Jovem omnia in ſua dipthera, hoc eſt, pelle caprina ſcribere, ac multa quidem pro tempore diſſimulare, verum aliquando de improbis pœnas ſumere.

Sophocl. *Semper virgines furiæ.* Ἀεὶ παρθένοι ἐρινύες.

Proverbium obſcurius deterret à peccando. Erinnyes enim malefactorum ultrices corrumpi non queunt, quo minus pœnas ſumant de iis, qui commeruerunt: atque hac gratia dictæ virgines.

Mali bibunt improbitatis fecem.

Dici ſolitum, ubi pœna maleficis digna meritis contigiſſet. Quemadmodum voluptatem ex malefactis perceptam dolor ſupplicii conſequitur.

Sus acina dependens. Ἀπολίοιος χοῖρε γίγαρτα. *Id est,* Acinos sus improba pendes. Lues quod amisisti, reddes quod abstulisti, non sine fœnore. Quadrabit, ubi pusillum commodi magno dependitur malo. Natum apparet à rustico quopiam, qui verbis hisce comminatus sit sui pascenti racemos.

Placiadæ. πλακιάδαι καὶ στέλαιον. *Plutarc.*

Id est, Placiadæ etiam Stelæum. Plutarchus ostendit dici consuevisse de deprehensis adulteris, contumeliose, sicut merentur, tractatis Vicus est quidam Atticæ regionis, cujus incolæ Placiadæ vocantur. Apud hos moris erat, ut qui fuisset in adulterio deprehensus, ignominiosas pœnas daret, impactis in pudendam corporis partem raphanis, qui apud illos miræ magnitudinis esse dicuntur. Quod si raphani forte non fuissent ad manum, Stelæo utebantur, id est, ligonis ligno.

Hipparchorum tabula. Ἱππάρχων πίναξ. *Zenod.*

Dici conveniet, quoties haud impune significabimus, si quid peccatur A Syracusanis natum adagium. Apud hos enim mos erat, ut Hipparchi, hoc est, equitum præfecti in tabulis describerent militum nomina, qui ordinem deseruissent.

Habet. *Terent.*

Cum obtigit alicui quod expetivit, aut quo dignus est, Habet quod amet. Similes habent labra lactucas Sumptum autumant ab aucupantibus, piscantibus, &c.

Longæ Regum manus. *Ovidius.*

Quod ab Ovidio scriptum est: An nescis longas Regibus esse manus? Nimirum quod per suos, quibus brachiorum vice utuntur, possunt etiam procul dissitos affligere. Potest & ad tempus referri, quod Reges etiamsi diutius dissimulent, solent tamen aliquando pœnam sumere de iis, quibus infensi fuerint.

Scarabæus aquilam quærit.

Κάνθαρος ἀετὸν μαιεύεται.

Cum imbecillior atque impotentior mali quippiam

molitur, struitque insidias inimico longe potentiori. Est & altera lectio: Scarabæus aquilæ obstetricatur. Sensus ferme idem est. Super hac refertur Apologus apud Græcos non inelegans, quem Lucianus indicat Æsopicum esse, &c.

Diog *Promeri canes.* προμέρου κύνες.

Dici solitum ubi quis novo casu pœnas daret iis, quos aliquando læsisset. Promerus regius quidam minister fuit: is Euripidem tragicum poëtam supra modum exosum habebat, delatus ab eodem aliquando, nescio quo nomine, apud regem. Quare postea canes quosdam feros in poëtam solvit, à quibus ille devoratus, interiit.

Zen. *Cissamis Cous.* Κίσσαμις κῷος.

Hunc ajunt pecuariis gregibus supra modum divitem fuisse. Verum anguillam quotannis apparere solitam, quæ pulcherrimam omnium pecudem raperet. Ea cum in somnis apparens hominem commonuisset, ut sepeliret sese, & ille negligeret, evenit ut tum ipse, tum universum illius genus radicitus interiret. Et hoc proverbium Delium aliquem natatorem requirit.

Improbi consilium in extremum incidit malum.

Dion. Ἀπήντησε κακοῦ βουλὴ πρὸς ὑπέρτατον ἄκρον.

In eum, qui posteaquam diu peccavit impune, tandem in calamitatem incidit, ut pœnas omnium scelerum dependat.

Plat. *Ibyci grues.* Αἱ Ἰβύκου γέρανοι.

Id est, Ibici grues. Quod dici consuevit, quoties sceleribus novo quodam & improviso casu proditis, scelesti pœnas dant iis, quos læserunt. Sumptum à gruibus indicantibus latrones, qui Ibycum poëtam occiderant.

Plut. *Dii laneos habent pedes.*

Plutarchus in Problematib scribit, Tyriis fuisse morem ut Deorum statuis vincula injicerent. Ænigma proverbii indicat, Deos ad scelerum ultionem lente quidem procedere, sed tamen aliquando de malefactis pœnam sumere vel inopinato.

Octavus

Oetæus genius. Οἰταῖος δαίμων. *Diog.*

Id est, Oetæus genius. Diogenianus ait hunc ferociam & arrogantiam non finere inultam. Eſt autem Oeta mons finitimus Trachini, atque eodem nomine civitas Milienſium.

Aderit Temeſſeus genius. *Stra.*

Strabo lib. 6. refert, Temeſſam ab Lao primam urbem eſſe Brutiæ, quam ab Auſoniis conditam Thoantis comites Ætoli deinde tenuerint, atque his expulſis Brutii, demum Hannibal & Romani funditus everterint. Juxta hanc ſacellum fuiſſe oleaſtris circumſeptum, Polytæ cuidam ex Vlyſſis comitibus ſacrum. Hunc quod eſſet à barbaris violatus, graves iras in eos exercuiſſe, adeo ut in proverbium abierit, dicerentque, cavendum ne Temeſſeus genius immineret.

Adraſtia Nemeſis, Rhamnuſia Nemeſis.

Ἀδράστεια Νέμεσις. *Zen.*

Subaudiendum, adeſt, aut aderit, aut ejuſdem quippiam. Licebit uti vel in eos, quibus ob inſolentiam, arrogantiamque fortunæ commutationem minamur, vel qui à rebus florentiſſimis ad calamitoſam fortunam redacti ſunt. Hanc quidam Nemeſim Deum eſſe putant, inſolentiæ & arrogantiæ vindicem, quæque ſpes immoderatas & vetet, & puniat. Strabo tradit Adraſtiam dictam ab Adraſto rege, qui primus huic templum conſtituerit.

Ad deorum aures pervenit. Εἰς θεῶν ὦτα ἦλθεν.

Vbi facinus aliquod clanculum patratum, reſciſcitur ab iis, qui poſſunt vel remunerare recte factum, vel punire ſecus admiſſum. Item, Ad noſtras aures pervenit.

Bos laſſus fortius figit pedem. *Hier.*

A veteri tritutæ more ductum apparet, cum circumactis à bubis ſuper manipulos plauſtris grana excutiebantur, partim à rotis in hoc armatis, partim taurorum ungulis. Poteſt alluſum videri ad hoc, quod juvenes corporis agilitate præpollent, Senes in Stataria pugna ac viribus ſuperiores ſunt.

Eve.

Evenit malo male.

Ho-mer. Cum ſcelerato cuipiam evenit, quod omnes imprecabantur & optabant, uſurpabitur illud Homeri:

Θεοὶ δ' ἐτέλειον ἐπαράς.

Explerunt inimica precamine divi.

Malis mala eveniunt.

Euri-pid. Scitum eſt illud Socratis, ut ſe quiſque præſtaret re, qualis haberi cuperet.

Salis onus unde venerat, illuc abiit.

In eos, qui parta tueri nequeunt Aut in eos, quibus male parta, male diſpereunt. Natum adagium ab eventu. Negotiator quidam navem onuſtam ſale vehebat: nautis dormitantibus, influxu aqua marinæ ſentina vehementer adaucta, & ſalem univerſum ſolvit ac corrupit, & navem ipſam demerſit. Itaque quod ex aqua marina natum fuerat (nam hinc concreſcit ſal) in eandem denuo liquefactum eſt.

Habet & muſca ſplenem.

Ἔχει καὶ ἡ μυῖα σπλῆνα.

Simillimum illi: Et pueri naſum rhinocerotis habent. Item illi: Ineſt & formicæ bilis.

Ductus per Phratores canis.

Ἀγόμενος διὰ φρατόρων ὁ κύων.

Ubi quis inciderit in eos, quibus pœnas det Canis enim apud hos protinus occiditur. Apud Athenienſes populus in tribus erat diſtributus, unius cujuſque tribus tertia pars φρατρία dicebatur, & huic præfectus φρατρίαρχος. In comitiis igitur ſi quis canis intercurriſſet, continuo petebatur à populo.

Invitus Jupiter novit.

Ἄκων μὲν ὁ Ζεὺς οἶδεν.

Id eſt, Invitus quidem Jupiter novit. Ubi quis polliceatur quippiam ſed invitus. Mihi videtur recte quadraturum, ubi ſerius pœnas dant nocentes. Etenim qui ſero dat aut punit, gravatim id facere videtur.

In tergore bovis deſedit. Ἐπὶ βύρσης ἐκαθίζετο.

Lu-cian. *Id eſt*, In tergore bovis deſedit, id eſt, ſupplex implorat auxilia

auxilia. Natum adagium à consuetudine vernacula Scythis. Nam apud hos, si quis forte læsus esset, neque suppeteret ulciscendi facultas, immolato bove carnes minutim sectas coquebat, ipse in tergore humi strato sedebat, manibus in tergum redactis. Idque maximum supplicandi genus apud illos habebatur. Accedebat quicunque vellet opitulari, & carnium portione gustata, dextroque pede tergori imposito, pollicebatur pro viribus se auxilio futurum. Atque hoc fœdus apud Scythas sanctissimum habebatur.

Inest & formicæ & Serpho bilis.

Ἔνεστι κἀν μύρμηκι κἀν σέρφῳ χολή.

Id est, Formicæ inest sua bilis, & Serpho sua. Nullum est animal tam pusillum, neque tam invalidum, quod lacessitum non cupiat ulcisci sese. Serphus minutulum animal est, non dissimile formicæ.

Stultus, qui patre cæso, liberis pepercit.

Νήπιος, ὃς πατέρα κτείνας, παῖδας καταλείπει.

Erit usus adagio, quoties admonebimus aut non provocandos homines, aut ita conficiendos, ne in posterum reliquiæ nos exerceant.

Nunc dii beati. Νῦν θεοὶ μάκαρες.

Nox erat velut adgaudentis & ad gratulantis, quoties nocentibus supplicium meritis dignum contigisset, perinde quasi diis & jucundum & honestum sit, ut scelerati dent pœnas. Contra probrosum, si viris improbris res secunda sint.

Super te hæc omnia Leparge.

Ἀνά σοι τάδε πάντα Λέπαργε.

Hemistichium heroicum dici solitum in eum, cui ne post laborem quidem exhaustum datur respirare. Transumptum à bubus, quibus perfunctis jam agricolandi labore, labor etiam reliquus est, ut aratrum, reliquaque instrumenta domum referant. Ea solent imponi ei, qui sit è duobus robustior. Taurum autem λέπαργον appellat, ob candorem pili.

Anus simia sero quidem.

Anus

Anus simia sero quidem capitur, sed tamen aliquando capitur. Ubi versutus aliquis, qui diu eluserit, tandem dat pœnas.

Boliti pœnam. Βολίτȣ δίκlω.

Dicunt ubi quis de re frivola, nihilique plectitur. Bolitus autem Græcis significat stercus bubulum. Porro Solon legem tulit, quæ pœnam minabatur etiam iis, qui bibulum stercus furto sustulissent.

Dio-gen. *Vel capra mordeat nocentem.*

Κἂν αἶξ δάκῃ ἄνδρα πονηρόν.

Id est, Mordebit vel capra nocentem. Nam capra minime alioqui mordax est, nisi quod improbis omnia sint infesta.

Virum improbum vel mus mordeat.

Κἂν μῦς δάκοι ἄνδρα πονηρόν.

Id est, Vel mus mordeat virum improbum. Quo significatum est, quacunque ratione vindictam non deesse malis, sed eos aliquo pacto meritas dare pœnas. Competit & in eos, qui de re quantumvis frivola rixam movent, seque læsos queruntur.

Te-rent. *In me hæc cudetur faba.*

Terentius in Eunucho: At enim istæc in me cudetur faba: Hoc est, In me malum hoc recidit. In me hæc vindicabitur culpa. Translatum à faba quæ cum siliquis exuitur ac batuitur, ac fustibus intertunditur, ita ut fit in areis more rusticorum.

Ob textoris erratum.

Ob textoris erratum Hypetes vapulavit, cum quod hic peccavit, alius dependit.

Cice-ro. *Æsopicus sanguis.*

Αἰσώπειον αἷμα.

Id est, Æsopicus sanguis: Delphi Æsopum quendam nihil commeritum interemerunt.

Auriculam mordicus.

Quum impotentem inimicitiam significabimus, impatientemque vindictæ cupiditatem, dicimus: Vel auriculam illi lubens mordicus imputassem.

Qui

Qui prior læsit. Ἐπαγγέλλομαι Hom
Ἄνδρ' ἀπαμύνεσθαι ὅστις πρότερος χαλεπήνῃ.
est, Denuncio
ultrum me hominem, quisquis prior irritarit.
Hoc versu Homerus minitatur vindictam ei, qui prior lacesserit.

Sortem & usuram persolvere. Diog

Dicuntur, qui serius quidem, sed gravius puniuntur, ut qui differunt vindictam, ut per occasionem læ- dant gravius. Nam prorogatione crescit usura.

Deus ulciscetur. Hom

Quum significabimus nobis in præsentia deesse facultatem depellendi, verum optare ut superi puniant aliquando, usus fuerit illud Homeri:

.....Ἐγὼ δὲ θεοὺς ἐπιβώσομαι αἰὲν ἐόντας,
Αἴκε ποθι Ζεὺς δῶσι παλίντιτα ἔργα γενέσθαι. *Id est,*
Ast equidem immortales imploravero divos,
Si fors Jupiter ipse vices aliquando reponat.

Flagitiorum turpis exitus. Idem

Quum res perperam instituta male cedit, conveniet illud Homeri:

Οὐκ ἀρετᾷ κακὰ ἔργα. *Id est,*
Haud bene succedunt facta improba.

Male parta, male dilabuntur. Plau

Plautus in Pœnulo: Male partum, male disperit. Festus Pompejus ex Nævio citat:

Mala proditio. Κακὴ προδοσία. Diog

Ubi quis pactam mercedem non accipit, quum turpem præstiterit conditionem.

Malis ter mala. Τοῖς κακοῖς τρὶς κακά.

Hoc est, Dignis digna eveniunt.

Miseram messem metere. Stobæus.

Est pro malefactis luere pœnas. Ut sementem feceris, ita & metes.

Canis sæviens in lapidem.

In eos qui mali sui causam imputant, non ipsi auctori, sed alteri cuipiam.

Canis

Canis peccatum sus dependit.

Τὸ κυνὸς κακὸν ὗς ἀπέτισεν.

Canis malum sus dependit. Quoties pro iis, quæ peccavit alius, alius dat pœnas.

Ze-nod. *Fortis in alium fortiorem incidit.*

Ἐσθλὸς ἐὼν ἄλλου κρείττονος ἀντιτύχεν.

Dici solitum, ubi quis nimirum fretus suis viribus, aliquando nanciscitur, à quo vincatur.

Ne spina quidem vulnerabit bonos.

Μηδ' ἄκανθα ἀμύξῃ τοὺς ἀγαθούς.

Nemo molestus fuit innocenti. Nam spina natura pungit quemlibet. Sed ubique tuta est innocentia, vitæque integritas.

Cor-nel. Ne-pos. *Sui cuique mores fingunt fortunam.*

E medio vulgo videtur sumpta sententia. Nam plerunque videmur mala malis evenire, digna dignis, idque vulgo dictitant: Malus malum reperit. Attestatur & versiculus proverbialis:

Ἐσθλῷ γὰρ ἀνδρί τ' ἐσθλὰ καὶ δίδοι θεός

Viro bono fortuna suppeditat bona.

Mar-tial. *Fumantem nasum ursi ne tentaveris.*

Admodum non esse tentandos, qui possint nocere. Martialis: Rabido ne perditus ore.

Fumantem nasum vivi tentaveris ursi.

Ho-mer. *Vindicta tarda, sed gravis.*

Ubi quis diu multa patravit impune, tandem in extremum malum adducitur, semelque dependit superiora flagitia, congruet illud Homeri;

Νῦν ἀθρόα πάντ' ἀποτίσει.

Nunc cuncta lues semel adglomerata.

Idem *Vitandæ potentum offensæ.*

Qui dicit formidandas divitum & principum offensas.

Χαλεπαὶ δ' ἔτ' ἀνάκτων, εἰσὶν ὁμοκλαί.

Sunt formidandæ regum offensæque minæque.

Dio-gen. *Aratro jacularis.* Ἀρότρῳ ἀκοντίζειν.

Aratro jaculari dicuntur, qui quippiam incircumspecte faciunt, haud prospicientes, quid sit in posterum

venturum. Aut qui suo magno incommodo conantur alterum lædere. Quisquis enim jacto aratro petit lium, in quo morem gerat iræ, semet re necessaria rivat, cujus usus paulo post sit desideraturus. Translatum videri potest à belli temporibus, quibus vomeres, marræ & sarcula, reliquaque agricolationis arma in Martia defingunt arma.

Dulce pomum, quum abest custos. Plutarc.

Γλυκεῖ ὀπώρα φύλακος ἐκλελοιπότος.

Idest, Custos ubi deest, dulce pomum est scilicet. Quum significamus impunitate malos ad peccandum provocari, aquæ furtivæ dulciores sunt.

Sero molunt deorum molæ. Idem

Dici solitum de his, qui licet serius, tamen aliquando pœnas dant malefactorum vindici Deo.

V O T V M.

Vtinam mihi contingant ea, quæ sunt inter Corinthium & Sicyonem.

Poterit per jocum torqueri in eum, qui quod assequi non potest, id votis tamen quasi somniat. Id inde venit in adagium, quod urbs utraque esset opulentissima, agrique feracissimi interjacerent.

Omne æs alienum cepe, & mulcta allium.

Quum quis obstrictus multo ærealieno, optat ut parvo dependere possit quicquid debet.

Votum munificum.

Εὐχὴ μεγαλόδωρος. Lucian.

Vbi quis animo spes regias concipit, jamque voto dives est.

Alia dantur, alia negantur. Homer.

Quoties è duabus naturæ dotibus altera contingit, altera negata est. Veluti si cui formæ decus adsit, desit ingenii laus. Sive quum è duobus postulatis, alterum duntaxat impetratur, quadraverit illud Homeri:

Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατὴρ, ἕτερον δ' ἀνένευσεν.

Annuit hoc illi divûm pater, abnuit illud.

Canis

Theocr. *Canis panes somnians.* Καὶ γὰρ ἐν ὕπνοις.
πᾶσα κύων ἄρτους μαντεύεται ἰχθύα κἠγών.
Somnia cuncta canum panes, ego somnio piscem Sensus est, unicuique ea per somnium occurrere, quæ impense desiderat, quibusque magnopere deditus est.

Etiam dormiens somniat.
Ὀνειροπολεῖ καὶ καθεύδων.
Somniat etiam dormiens. Quoties significant aliquem toto pectore rei cuipiam addictum, deditumq; Terentius: Num ille somniat ea quæ vigilans voluit.

Diogen. *Ne contra bovem opta.* Μὴ κατὰ βοῦς εὔχου.
Admonet adagium, non esse vitam instituendam juxta votum animi, neque quidvis sperandum à superis, sed ut ea duntaxat sibi quisque promittat, quæ possit industria consequi. Ductum ab agricola, qui negligens adhibere bovis operam in colendis agris, optat ut citra suam laborem proveniat seges.

Plutarc. *Adoraturi sedeant.* Καθῆσθαι προσκυνήσοντας.
Significat vota certa concipere oportere, & in his quæ sunt optima perseverare. Quidam arbitrantur alium subesse sensum, quod oporteat eos, qui sacris operantur, non obiter ac velut aliud agentes, hoc facere, sed vacuos ac totos rei divinæ intentos.

Homer. *Non quidvis continget, quod optaris.*
Qui negabit omnia contingere homini quæ sperarit, animoque conceperit, accommodabit illud Homeri:

Ἤτοι μὲν ὄνειροι ἀμήχανοι, ἀκριτόμυθοι
Γίγνοντ', οὐδέ τι πάντα τελείεται ἀνθρώποισι.
Frivola scilicet existunt, & inania quædam
Somnia nec quodcunque vides, sic evenit omne.

Theocr. *Quæcunque in somnio videntur.*
Ὅσσα ἐν ὀνείρῳ φαίνεις.
Quæcunque per somnium vides. De votis immodicis dicitur. Nam quicquid optaris, id somniare contingit quibuslibet. Theocritus:

Virgil. Ἐγὼ δέ τοι ὅσσ' ὄνειροι
φαίνονται, πολλὰς μὲν ὄϊς, πολλὰς δὲ χιμαίρας.

Id est

est, Possideo quæcunque solent sub nocte videri somnis, vim magnam ovium, multasque capellas.

Qui amant, ipsi sibi somnia fingunt.

Vergilius.

Credimus, an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt. Cum quod quisque sperat, facile credit.

Quid non fies, profectus Arbelas?

Τί οὐ γενήσῃ, ἰὼν Ἄρβηλας;

Quid non fies, Arbelas profectus? De eo dici solitum, qui peregre proficiscens, ingentia sibi pollicetur, fregentis, ad quam dimigrat, inscitia barbarieque, siquidem Arbela Siciliæ civitas, cujus cives male audiebant olim, ut stupidi, & quibus facile imponeretur.

Semper superioris anni res meliores.

Ἀεὶ τὰ πέρυσι βελτίω.

Semper superioris anni res meliores. Cum præsentia displicent, & anteferuntur anteacta. Horatius: Diogen.

Laudator temporis acti
Se puero.

USURA.

Citius usura currit, quam Heraclitus.

Θᾶττον ὁ τόκος Ἡρακλείτου ἐπιμελείᾳ τρέχει.

Id est, Citius usura, quam Heraclitus celerrimus currit: Admonet adagium abstinendum à mutua pecunia, quæ credatur ad usuram. Nam opinione celerius accurrere diem usurariam. Sumptum ab Heraclito quodam celeritate currendi præter cæteros eximio atque excellenti.

Est Pylus ante Pylum.

In eos accomodabitur, quibus alia usura ex alia nascitur: vel ubi quid alteri præfertur, velut antiquius & præstantius: vel ubi aliquis jactat se, quasi vel solus vel summus sit, cum reperiantur & alii, qui possint cum eo decertare. Fuerunt enim multæ hujus nominis urbes.

Felix

Felix qui nihil debet.

Εὐδαίμων ὁ μηδὲν ὀφείλων.

Id est, Felix qui nihil debet. Quid enim calamitosius quam toties erubescere, toties perfricare faciem, fugitare, latitare, mentiri, dissimulare; nunc supplicem agere, nunc flagitare, palam appellari, vitari, notari digito: breviter, nuncquam tui juris esse? Nam hæc cumque his multa alia incommoda secum adfert æs alienum. Plutarchus scribit Persis duo fuisse peccata. Primum, debere; proximum, mentiri. Nam ea judicabant cohærere, quod qui sunt obærati, sæpius cogantur mentiri.

Animam debet.

Τὴν ψυχὴν ὀφείλει.

Dictum titulo de Paupertate.

Semel rubidus, ac decies pallidus.

Ἅπαξ πυῤῥὸς, καὶ δέκατον χλωρός.

Id est, Semel rubidus, ac decies pallidus. Suidas admonet dictum de iis, qui mutuum accipiunt, quos necesse est crebro tum rubescere pudore, tum metu pallescere. Rubescere, dum petunt mutuum: pallescere, dum solvendo non sunt, & metuunt ne trahantur in jus, aut in nervum.

Adagiorum Epitomes Finis.

Hujus Operis secundum seriem literarum, quo facilius lector id quod quærit, inveniat.

Depre.

In

Indicis locorum Finis.

INDEX PROVERBIORUM.

In hoc libello contentorum, secundum seriem literarum.

Alie-

Apra

Aufer

Ba-

Bos

Can-

Catulo

Circu-

Con-

Cum

Dignum

Emun-

Evenit

Incus

 In

Magis

Ma:

Mens

Mon-

N

Negle-

Non

Novi

Ollaris

Purga-

Quis

Scit

Surdior

Tibi-

Tuis

Vitiat

Indicis adagiorum finis.